Dodatek do Nr. 13. „Przewodnika Kółek rolniczych“.

XXIII.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

Towarzystwa „Kółek rolniczych“

za rok 1905.

LWÓW 1906.

NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“.

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

XXIII.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

Towarzystwa „Kółek rolniczych“

za rok 1905.

LWÓW 1906.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“.

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW. KOPERNIKA 20.

Sprawozdanie tegoroczne, dwudzieste trzecie z rzędu, przedstawia obraz działalności Towarzystwa Kółek rolniczych w r. 1905. Zarząd główny Towarzystwa daje w niem zestawienie czynności, dokonanych przez siebie jako przez naczelną i kierowniczą władzę Towarzystwa, informuje następnie o stanie obecnym i zakresie prac organizacyi pośredniej t. j. Zarządów powiatowych, względnie delegatów powiatowych, wreszcie na podstawie sprawozdań, złożonych przez 1189 Kółek rolniczych, daje pogląd na te podstawowe organizacye, skupiające obecnie 52929 członków.

Opierając się na tak poważnym zastępie członków i na organizacyach, obejmujących przeszło piątą część gmin kraju, tworzymy jedno z największych, jeśli nie wprost największe stowarzyszenie krajowe, które z roku na rok stale się powiększa przez powstawanie nowych Kółek rolniczych i przez napływ nowych członków. Ilościowy ten rozrost Towarzystwa już sam przez się jest dowodem. że w idei stowarzyszenia, w sposobie i kierunkach jego działania tkwi wielka siła przyciągająca te warstwy ludności, dla których Towarzystwo stworzono. Obok tego jest to zewnętrznym, widocznym znakiem żywotności Towarzystwa.

A jednak na ten liczbowy rozrost, chociaż pochlebny dla Towarzystwa, nie kładziemy tak wielkiej wagi, bo nie w nim upatrujemy rzeczywistą siłę stowarzyszenia i nie w nim widzimy podwaliny dalszego rozwoju. Donioślejsze znaczenia ma objaw nie idący zwykle w parze z rozrostem liczbowym. Ustawiczny napływ nowych członków i tworzenie się u podstaw nowych organizacyi, nieurobionych jeszcze należycie do zbiorowej pracy, wytwarza zwykle pewne rozluźnienie węzłów całości i wywołuje rozbieżność działania. Tego niebezpieczeństwa nie tylko szczęśliwie uniknęliśmy, ale co więcej, równocześnie z rozrostem coraz silniej i jednoliciej kształtujemy wewnętrzny ustroj stowarzyszenia, tworząc z luźnych zastępów kadry świadome swych zadań i obowiązków, pojmujące nie tylko znaczenie asocyacyi w obrębie gminy, lecz oceniające już doniosłość skupienia powiatowego i krajowego.

Gdy w początkach istnienia Towarzystwa i przez dość długi szereg następnych lat nęcić i przyciągać musiano członków do każdego prawie Kółka rolniczego i dlatego na czoło wysuwano wyłącznie korzyści z przynależności do stowarzyszenia, unikając z przesadną ostrożnością wszelkiej wzmianki o powinnościach członka, to obecnie śmiało i otwarcie wpierw mówimy o obowiązkach, które statut przepisuje, i o konieczności sumiennego ich spełnienia, a dopiero potem o prawach i korzyściach, które stowarzyszenie daje.

I mimo, że z coraz większym naciskiem nalegamy na spełnienie różnych stałych świadczeń na cele miejscowego Kółka, na organizacye powiatowe i Zarząd główny, warstwy ludności, dla których działać chcemy, nie usuwają się od Kółek rolniczych, bo zdołaliśmy je już przekonać, że byt stowarzyszenia i sprawa samopomocy zawodowej zależne są od czynnego współdziałania członków i pełnienia przyjętych dobrowolnie obowiązków. Właśnie w tem, że przez Kółko rolnicze budzi się wśród

ludu zrozumienie, że prawa i korzyści nie mogą być jałmużną, lecz winny być okupione pracą i obowiązkiem, i w tem, że przez Kółka rolnicze wyrabia się pewna moralna tężyzna wśród ludu, objawia się główny i zasadniczy nasz dorobek. A jest to rzeczywiście dorobek. Dobremi chęciami i najstaranniej opracowanymi statutami i instrukcyami nie wpoi się takich przekonań, ani stworzyć ich nie można nagle i od razu, bo żywy organizm tylko stopniowo wchłaniać może to, co dotąd było mu obce. W teoryi tylko tworzy się bez uprzednich wytrwałych usiłowań doskonałe asocyacyjne twory, ufundowane na doskonałem zrozumieniu obowiązków asocyacyi. Nasz dorobek wytworzyliśmy wytrwałą pracą, trafnym doborem kierunków działania, konsekwentnem przeprowadzaniem podjętych myśli. Jak krople wody, padając statecznie na skałę, wydrążają ją ostatecznie, tak i codzienny trud nasz, trud o stworzenie dobrobytu przez kojarzenie sił, żłobi równocześnie coraz wyraźniej poczucie społecznych obowiązków tam, gdzie pierwej ciemnota nieugięty zda się opór stawiała.

Praca zaś nasza nie była łatwa. Przy skromnych a nawet wprost niedostatecznych środkach nie możemy podejmować tego, co uważamy za potrzebne i konieczne, lecz tylko to, co na razie jest możliwe. Ponadto liczyć się musimy z tym tak smutnym dla naszych stosunków faktem, że sfery społeczeństwa, powołane w pierwszym rzędzie do czynnego i wybitnego współdziałania po Kółkach rolniczych, z małymi wyjątkami od tej pracy się usuwają.

Mimo tych trudnych warunków bodźcem do nieustawania w podjętej pracy były z roku na rok coraz wyraźniej na jaw występujące owoce naszego działania. Nie tylko rozbudziliśmy ożywione zainteresowanie sprawami rolniczemi — o czem świadczą liczne „głosy ze wsi“ pomieszczane w organie Towarzystwa i uwagi do sprawozdań o doświadczeniach rolniczych, przez nas zarządzonych, jak również chętny i żywy udział na urządzanych przez nas kursach — nie tylko przyczyniliśmy się do znacznego polepszenia się stosunków w handlu artykułami rolniczymi i do umocnienia sklepów, przez Kółka rolnicze prowadzonych, ale prócz tego widzieliśmy, że każda przez nas udzielona pomoc silniej zespala członków, podnosi znaczenie organizacyi podstawowych i przytem utwierdza je w przekonaniu, że tylko ujęte w jedną całość nabierają potrzebnej siły do przeprowadzenia swych zadań.

Szczegóły naszej pracy i osiągnięte przez nas wyniki podane są w poszczególnych działach sprawozdania. Główne kierunki działania pozostały te same, co w latach poprzednich. Z rolniczych spraw podnosimy jako rzecz wprowadzoną po raz pierwszy w roku sprawozdawczym kilkudniowe kursa weterynaryjno-hodowlane, względnie rolnicze, na które zgłaszają się chętnie liczni uczestnicy, mimo że nie zapewniamy im oprócz bezpłatnej nauki żadnej innej pomocy. Doświadczenia rolnicze rozszerzaliśmy w r. 1906, wciągając w zakres prób doświadczenia z nowemi odmianami ziemniaków. Na polu sadownictwa świadczy o rozwoju akcyi wzrastająca z roku na rok ilość drzewek zakupionych za pośrednictwem Zarządu głównego. Celem intenzywniejszego działania w drugiej ubocznej gałęzi gospodarstwa w pszczelnictwie wzięliśmy do pomocy w r. 1906 instruktora w osobie p. Wojciecha Mendychowskiego, który, odbywszy krajowy kurs pszczelnictwa, posiada konieczne teoretyczne wiadomości a praktycznie jako właściciel znaczniejszej pasieki z racyonalną hodowlą pszczół dokładnie jest obznajomiony.

W dziale rolniczo handlowym jest do zaznaczenia znaczne zwiększenie się zamówień Kółek rolniczych na nawozy sztuczne. Podczas gdy w r. 1903 dostarczyliśmy ogółem 125 wagonów, a w roku 1904 — 207 wagonów, to w roku 1905 podniosło się zapotrzebowanie do $321\frac{1}{4}$ wagonów. Tegoroczne wiosenne zgłoszenia i liczne już obecnie uskuteczniane zamówienia na dostawę jesienną dają nam pewność, że za r. 1906 dalszą zwyżkę obrotów w tym dziale skonstatować będziemy mogli. W zakres naszego pośrednictwa handlowego weszły obecnie także pasze treściwe a więc otręby, mąki pastewne, makuchy. Akcyę w tym kierunku podjąć musieliśmy po posusze, która nasz kraj w r. 1905 nawiedziła. Wtedy jednakowoż dostarczaliśmy tych artykułów przy pomocy funduszu zapomogowego. Kółka rolnicze poznawszy podczas tej akcyi korzyści zbiorowego zakupna pasz treściwych, uznały za wskazane odnosić się i nadal przy zapotrzebowaniu o pośrednictwo Zarządu głównego. W ten sposób przybył nam nowy stały dział, w którym obroty wynoszą kilkadziesiąt wagonów rocznie. Skonstatować również musimy przyrost zamówień na węgiel kamienny, których dostarczaliśmy Kółkom rolniczym w 1905 r. 197 wagonów wobec 173 wagonów w r. 1904 a 94 wagonów w r. 1903, mimo, że rok sprawozdawczy był dla dostaw naszych, niezakontraktowanych uprzednio, bardzo niepomyślny tak, że licznych zgłoszeń o dostawę nie mogliśmy zupełnie wykonać. Całą akcyą naszą rolniczo handlową

ujmiemy w najbliższym czasie silniej w rękę, bo przekonani jesteśmy, że Kółka rolnicze, poznawszy korzyści pośrednictwa Zarządu głównego, przyjmą chętnie projekt umocnienia tego działu przez oparcie go na silniejszych podstawach.

W dziale, dotyczącym drobnego handlu po sklepach Kółek rolniczych, wprowadzamy obecnie ważną reformę, nakłaniając Kółka rolnicze do podziału osiągniętych zysków między członków wedle ilości uskutecznionych zakupów. Myśl ta rzucona między Kółka rolnicze bardzo chętnie się przyjmuje tak, że po pewnym okresie przejściowym rozdział ten zysków będziemy mogli obowiązkowo nałożyć, a tem samem charakter spółkowy przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych wyraźniej zaznaczyć. Podjęte zaś na nowo kursa wędrowne handlowe przyczynią się do utrwalenia bytu sklepów przez rozszerzenie wiadomości potrzebnych do wykonywania, względnie nadzorowania sprzedaży. Nie ustajemy przytem w zabiegach, by z większych sklepów Kółek rolniczych, powstałych po miastach wytworzyć hurtownie dla okolicznych Kółek. W ten sposób przy czynnej naszej pomocy fachowej powstały w ostatnich czasach i spełniają zadania hurtowni pomyślnie rozwijające się Kółka w Sanoku, Krośnie Brzesku, Dynowie i Zaleszczykach.

Pocieszające wyniki osiągnęliśmy na polu szerzenia obrony pożarnej. W krótkim czasie, bo w niespełna 2 latach zorganizowało się przy Kółkach rolniczych 126 ochotniczych straży pożarnych, przyjętych pod patronat Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

Z wydawnictw naszych „Przewodnik Kółek rolniczych“ wywalczył sobie poważne stanowisko wśród pism zawodowych i zyskuje coraz więcej czytelników i gorących zwolenników. W roku 1906 wprowadziliśmy ilustracye do Przewodnika i przez to podnieśliśmy jeszcze więcej zainteresowanie, które budził. — Drugi rocznik Kalendarza Kółek rolniczych zyskał ogólne uznanie w prasie a dowodem jego wziętości było to, że już w początkach stycznia 1906 r. był zupełnie rozprzedany. Chociaż wydaliśmy go bez wszelkich subwencyi a cenę dla członków Kółek rolniczych wyznaczyliśmy nadzwyczaj nizką, to jednak wydawnictwo to nie przyniosło żadnych strat, lecz przeciwnie nawet pewien dochód, który zużytkowany zostanie na rozszerzenie i ulepszenie trzeciego rocznika Kalendarza.

Jak się Towarzystwo umacnia wewnętrznie, jak poszczególne Kółka rolnicze uznają coraz więcej potrzebę przyczyniania się do kosztów, ponoszonych przez Zarząd główny, na to dostarcza najlepszego dowodu zestawienie, pomieszczone w dziale: „Sprawy ogólne“. Nie jest to jeszcze wszystko, czego pragniemy i oczekujemy, jednak na stosunki nasze jest to postęp bardzo wielki i ten nas upewnia, że, pracując dalej energicznie i wytrwale, rozbudzimy w obrębie naszego działania jeszcze żywiej ducha pracy własnej społeczeństwa nad samem sobą.

Zebrawszy z dotychczasowej długoletniej działalności spory zapas doświadczenia i wyrobiwszy sobie wśród ludu znaczne zaufanie, przystąpić możemy obecnie do dalszych reform, by przez nie jeszcze silniej zespolić Kółka rolnicze a z ich członków wytworzyć jedną myślą ożywiony zastęp rozumnych pracowników na roli, świadomych tego, że pracowitość, obowiązkowość i zgodność w działaniu tworzą najsilniejszą dźwignię dobrobytu. Przeprowadzenie tych reform jednak wymagać będzie dłuższego czasu, bo chcąc budować trwale, musimy fundamenta odpowiednio przygotować. Przygotowanie zaś nie jest zależne wyłącznie od znajomości rzeczy, dobrej woli i pracy Zarządu głównego oraz od chętnego posłuchu przez Kółka rolnicze. Tu potrzeba jeszcze środków i to dość znacznych. Spodziewamy się jednak, że przedewszystkiem rząd krajowy pospieszy nam z chętną pomocą, tem więcej że wykazujemy dowodnie, iż zużytkować umiemy każdy zasiłek, nam udzielony, na pracę twórczą. Oczekujemy również wydatniejszego poparcia ze strony społeczeństwa. Bo jak dotąd skromna liczba 200 członków wspierających i zaledwie 25 członków założycieli świadczy aż nadto wymownie o wielkiej obojętności wobec Towarzystwa, które na życzliwszą pomoc stanowczo zasłużyło. Obyśmy z tym samym żalem, powtarzającym się co roku, nie byli zmuszeni wystąpić i w roku przyszłym!

Sprawozdanie z czynności Zarządu głównego.

A) Sprawy ogólne, organizacyjne i osobiste.

Członków założycieli pozyskało Towarzystwo Kółek rolniczych w roku sprawozdawczym **5**; zapisali się mianowicie na ich listę: P. T.

1. Rada powiatowa w Tarnobrzegu,
2. Włodzimierz Gniewosz z Potoka złotego,
3. Konstancya ks. Sanguszkowa,
4. Roman ks. Sanguszko,
5. Stanisław Henryk hr. Badeni z Koropca.

Wkładki po 200 K. od 5 członków powiększyły fundusz żelazny Towarzystwa o 900 K. (Rada powiatowa w Tarnobrzegu wpłaci drugą ratę wkładki w r. 1906.)

Fundusz żelazny składa się obecnie:

1. z wkładek członków założycieli .	4900·00 K
2. z dobrowolnych opłat po 20 h. od członków Kółek z r. 1903 . .	224·30 „
3. z odsetek dopisanych po dzień 31/12 1905	616·36 „
razem .	5740·66 K
a że według sprawozdania z r. 1904 wynosił	4593·70 K
przeto powiększył się o	1146·96 K

Wkładkę członka wspierającego uiściło w r. 1905:

1. 37 instytucyi i stowarzyszeń w kwocie	403·— K
2. 595 Kółek rolniczych w kwocie .	4759·65 „
3. 183 osób prywatnych	1547·85 „
razem . . .	6710·50 K
a że według sprawozdania z r. 1904 wynosiły wkładki	4556·60 K
przeto **wzrosły roczne wkładki** o . .	2153·90 K

czyli, że przyrost wynosi 47% wkładek poprzedniego roku.

Wpłynęły na to głównie zwiększone wpływy wkładek od Kółek rolniczych. Te bowiem wpłaciły o 1957 K 5 h. więcej, niż w roku poprzednim, podczas gdy od instytucyi uzyskaliśmy tylko 76 K. a od osób prywatnych 100 K. 85 h. więcej.

Wpływy od członków wspierających Towarzystwa użytkowano na bieżące potrzeby Towarzystwa.

Subwencye krajowe, udzielone Zarządowi głównemu, wynosiły tak, jak to w preliminarzu budżetu Towarzystwa na r. 1905 wstawiono, razem 44.000 kor., mianowicie na koszta zakładania i lustracyi Kółek 15.000 kor., na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności Kółek 10.000 kor., na utrzymanie lustratorów handlowych 8.000 kor., na praktyczne kursa handlowe 4.000 kor., na utrzymanie i koszta podróży jednego inspektora rolnictwa 5.000 kor. na wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“ 2.000 kor.

W porównaniu z r. 1904 podwyższone zostały subwencye krajowe o 5.000 kor. przez przyznanie subwencyi w tej kwocie na 1 inspektora rolnictwa.

Na r. 1906 uzyskał Zarząd główny podwyższenie subwencyi krajowych z kwoty 44.000 kor. na 55.000 kor. Mianowicie uchwałą Wysokiego Sejmu przyznane zostały nowe subwencye: 1. na koszta administracyjne 4.000 kor., 2. na lustratora rolniczego 4.000 kor.; podwyższone zaś zostały: 1. subwencya na ogólne cele o 2000 kor., 2. na „Przewodnik Kółek rolniczych“ o 1000 kor.

Oprócz wyżej podanych subwencyi, Wysoki Wydział krajowy przyznał w 1905 r. dwa nadzwyczajne zasiłki po 500 kor. Pierwszy jako pomoc na zakupno środków demonstracyjnych przy wykładach na kursach weterynaryjno-hodowlanych, drugi na urządzenie wystaw Kółek rolniczych w Nowym Sączu i Buczaczu.

Subwencye państwowe na r. 1905 wynosiły razem 32.560 kor., mianowicie przez c. k. Towarzystwo gospodarskie na lustracye gospodarcze i instruktora sadownictwa 11.500 kor. (więcej o 1500 kor. w porównaniu z r. 1904), na wzorowe gnojownie 560 kor. (więcej o 60 kor. niż w r. 1904), przez c. k. Towarzystwo rolnicze na cele rolnicze 2500 (więcej o 500 kor. niż w r. 1904), przez c. k. Namiestnictwo z c. k. Ministerstwo rolnictwa na r. 1904 na koszta zarządu, lustracye handlowe i wydawnictwo organu Towarzystwa 18.000 kor. (więcej o 6000 kor. niż w r. 1904).

Ponieważ zaś w subwencyach państwowych preliminowano w budżecie na r. 1905 30.500 kor., uzyskano zatem więcej o 2000 kor.

Reskryptem c. k. Namiestnictwa z 10. lipca 1905 r. przyznana została subwencya z ck. Ministerstwa rolnictwa na te same cele na r. 1905 w kwocie 20.000 kor. Wyasygnowanie jej nastąpi dopiero w r. 1906. Subwencya ta została wstawiona w preliminarz budżetu na r. 1906.

Inne subwencye. Z Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie otrzymał Zarząd główny prócz stałej rocznej subwencyi w kwocie 600 kor. nadzwyczajną subwencyę na r. 1905 w kwocie 2000 kor. na organizacyę ochotniczych straży pożarnych. Na r. 1906 przyznana została subencya na ten cel w kwocie 3000 kor.

Opłaty Kółek rolniczych. Oprócz wkładek członków wspierających, o których powyżej mówiliśmy, w kwocie . 4759·65 K wpłaciły Kółka rolnicze w r. 1905 do kasy Zarządu głównego Towarzystwa tytułem:

1) zwrotu kosztów lustracyi, przeprowadzonych w sklepach Kółek rolniczych . . . . 2572·89 „
2) zwrotu kosztów manipulacyjnych przy zakupnie maszyn rolniczych, nawozów, węgla i innych artykułów rolniczych . . . . 1724·72 „
3) zwrotu należytości za zboża dostarczone do pól doświadczalnych . . 1912·00 „
4) tytułem prenumeraty za „Przewodnik“ 3205·50 „
5) za 8.762 „Kalendarzy Kółek roln.“ 4381·00 „
6) za księgi handlowe do sklepów . . 601·71 „
7) za książki udziałowe do sklepów . 272·63 „

razem . . 19.430·10 K

Odnośnie do pozyci 1. wynosi przyrost w porównaniu z 1904 r. 500·13 kor., przy pozycyi 2. — 975·55 kor., przy pozycyi 3. — 520·00 kor., przy pozycyi 4. — 103·50 kor. Pozycye 5., 6. i 7. nie były w r. 1904 osobno zestawione, więc porównanie przyprowadzić się nie da.

W obrębie swej lokalnej działalności złożyły Kółka rolnicze w udziałach na swe przedsiębiorstwa handlowe 380063 kor., posiadają własne nieruchomości wartości 635706 kor., złożyły w r. 1905 na cele użyteczności publicznej razem 39986 kor. z tego na potrzeby kościołów i cerkwi 31170 kor., na inne cele 8816 kor.

O znacznych zakupnach Kółek rolniczych, uskutecznionych w r. 1905 za pośrednictwem Zarządu głównego, informuje dokładnie osobny dział sprawozdania p. t. „Zestawienie pośredniczącej działalności handlowej Zarządu głównego“.

Zarząd główny. W roku 1905 ukończył się trzechletni okres urzędowania Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych, wybranego w r. 1902. W myśl § 42. statutu VII. **Ogólna Rada** Towarzystwa, zebrana w Tarnopolu w dniach 4. i 5. lipca, **dokonała wyboru 18 członków Zarządu głównego** na trzechlecie 1905 do 1908. Wybrani zostali:

1) Artur Zaremba Cielecki
2) Dr. Bronisław Dulęba
3) Dr. Zygmunt Gargas
4) Dr. Stanisław Głąbiński
5) Gabryel Jarosz
6) Prof. Józef Mikułowski-Pomorski
7) Dr. Mikołaj hr. Rey
8) Antoni Smagała
9) Grzegorz Sowa
10) Dr. Jan Kanty Steczkowski
11) Jerzy Dobczyc-Turnau
12) Ks. Adam Wesoliński
13) Franciszek Wójcik
14) Prof. Tomasz Rylski
15) Dr. Stanisław Grabski
16) Michał Męsowicz
17) Dr. Jan Pawlikowski
18) Telesfor Adamski

Wymienieni od 1 do 14 wchodzili już w poprzedniem trzechleciu w skład Zarządu głównego.

Z członków delegowanych otrzymali ponowną nominacyę:

1) Ks. kan Emil Biliński
2) Ks. kan. Aleksander Baczyński
3) Ks. Prał. Jakób Moszoro
4) Ks. Prof. Wł. Jelonek
5) Ks. kan. Antoni Koleński
6) Dr. Tadeusz Pilat
7) Dr. Jan Henryk Sawczyński
8) Dr. Tadeusz Skałkowski
9) Hr. Janusz Tyszkiewicz
10) Ks. Antoni Głodziński
11) Włodzimierz Malczewski
12) Franciszek Garczyński
13) Stefan Konopka

Nowo mianowani zostali:

14) Ks. kan. Antoni Wojnarowicz
15) Ks. Dr. Adam Kopyciński
16) Ks. Hilary Pańkowski
17) Mieczysław Zaleski
18) Władysław Tyniecki.

W ten sposób na ogólną liczbę 36 członków wybranych i delegowanych pozostało z dawnego Zarządu 27, przybyło nowych 9, tak że Zarząd główny tylko w $^1/_4$ części został zmieniony.

Na podstawie § 36. lit. h. statutu, który upoważnia Zarząd główny do kooptacyi 4 członków, kooptowano dotąd 2 t. j. pp. Feliksa Żyszkiewicza jako reprezentanta nauczycielstwa, który już w poprzedniej kadencyi wchodził w skład Zarządu głównego i Antoniego Maślankę, gospodarza z Zubrzy pod Lwowem.

Zaraz na pierwszem posiedzeniu swem z 20. września 1905 r. Zarząd kooptował na członka Dra Franciszka Stefczyka, dyrektora biura Patronatu spółek oszczędności i pożyczek, ku wielkiemu żalowi jednak Zarządu głównego Dr. Stefczyk zrezygnował z godności członka.

Szczegóły o ukonstytuowaniu się Zarządu głównego, o składzie Wydziału wykonawczego i rozdziale referatów zawiera „Dodatek I.“ niniejszego sprawozdania.

W roku 1905 odbyły się 3 posiedzenia Zarządu głównego i 15 posiedzeń Wydziału wykonawczego, oprócz tego częste posiedzenia różnych komisyi.

Delegacye.

Delegatami Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych byli:

1. do Krajowej komisyi dla spraw rolniczych prezes Towarzystwa p. Artur Zaremba-Cielecki.
2. do Rady nadzorczej Związku handlowego Kółek rolniczych Dr. Stanisław Grabski.
3. do Centralnego Wydziału krajowych Towarzystw rolniczych wiceprezes Dr. Jan Kanty Steczkowski i dyr. Telesfor Adamski.
4. do Towarzystwa mleczarskiego w Krakowie Prof. Józef Mikułowski-Pomorski.

Delegatami powiatowymi Zarządu głównego mianowani zostali pp.:

1. Ks. Andrzej Konieczny na pow. dąbrowki
2. Kazimierz Piliński „ „ jasielski
3. Henryk Groblewski „ „ gorlicki
4. Dr. Jan Iwański „ „ wadowicki
5. Franciszek Najder „ „ kołomyjski
6. Mieczysł. Bogdanowicz „ „ czortkowski

Reprezentantami Towarzystwa byli:

1. na Radzie ogólnej ck. Towarzystwa gospodarskiego pp. Prof. Pomorski i Dr. St. Grabski.
2. na Ogólnem zebraniu członków ck. Towarzystwa rolniczego w Krakowie pp. Cielecki i Dr. Grabski.
3. na uroczystości koronacyi obrazu Matki Boskiej Pocieszenia w kościele OO. Jezuitów we Lwowie pp. Cielecki i Steczkowski.
4. na Walnem Zgromadzeniu Tow. Szkoły ludowej w Stanisławowie pp. Stanisław Pieniążek i Maurycy hr. Mycielski.
5. na Komitecie odsłonięcia pomnika Bartosza Głowackiego pp. Cielecki i Dr. Dulęba.
6. na Walnem zgromadzeniu Centralnego Związku stowarzyszeń rolniczych w Wiedniu Prof. Dr. Stanisław Głąbiński.

J. E. Panu Ministrowi rolnictwa hr. Bouquoy podczas jego pobytu we Lwowie przedstawiła się deputacya Zarządu głównego, składająca się z pp.: Cieleckiego, ks. kan. Bilińskiego, Gargasa, Pomorskiego, Sawczyńskiego i Adamskiego i zwróciła się o wydatniejsze poparcie Towarzystwa.

Biuro Towarzystwa. W składzie biura Towarzystwa zaszły następujące zmiany. Posada inspektora rolniczego, opróżniona wskutek ustąpienia Dra Józefa Pawłowskiego, nadana została z dniem 1. lipca 1905 r. p. Tadeuszowi Stamirowskiemu. Po uzyskaniu subwencyi na r. 1906 na czwartego inspektora rolniczego nadano tę posadę z dniem 1. stycznia 1906 r. p. Janowi Proficowi.

Z dniem 15. lipca ustąpił z biura p. Zygmunt Dudrewicz. Czynności przez niego wykonywane przekazano p. Henrykowi Schmidtowi, który ze względu na stan zdrowia nie mógł nadal pełnić funkcyi lustratora handlowego, wymagających ustawicznych podróży. W koniecznych i nie cierpiących zwłoki wypadkach jednak p. Schmidt spełnia obok tego zastępczo obowiązki lustratora handlowego.

Uchwałą Zarządu głównego podwyższone zostały płace urzędników od 1. stycznia 1906 r. o 10% dotychczasowych poborów, zaś funkcyonaryuszy manipulacyjnych o 20%.

Skład urzędników biura podany jest w dodatku I. niniejszego sprawozdania.

Wzrost czynności w Zarządzie głównym Towarzystwa przedstawia poniższe zestawienie z protokołu podawczego:

W r. 1898 było ekshibitów 3.901
„ „ 1900 „ „ 5.879
„ „ 1902 „ „ 12.265
„ „ 1904 „ „ 21.250
„ „ 1905 „ „ 24.930

W roku 1905 wysłano z biura Towarzystwa pocztą 17.169 listów 4.717 kart korespondencyjnych, 604 listów poleconych, 15 listów pieniężnych, 935 przekazów pieniężnych, 724 pakietów, 5784 druków pod opaską, 139 telegramów; doręczono we Lwowie do władz i instytucyi za filurą 515 pism. Oprócz tego przeprowadzono ekspedycyę 105.600 egz. „Przewodnika Kółek rolniczych“.

Dziennik kasowy za r. 1905 zawiera 507 pozycyi w przychodzie, 1540 w rozchodzie; podręcznik wpływów kasowych 4.401 pozycyi a podręcznik wpływów na rachunek przechodowy 1234 pozycyi.

B) Sprawy rolnicze.

Pola doświadczalne.

W jesieni 1904 r. i na wiosnę 1905 r. **założono razem 508 pól próbnych ze zbożami,** a mianowicie:

140 z pszenicą ozimą i żytem ozimem,
368 z owsem, jęczmieniem i jarą pszenicą.

Wyniki tych prób były z bardzo nielicznymi wyjątkami nadzwyczaj dodatnie a plony z nowych odmian były o wiele wyższe, niż plony miejscowych zbóż, zasianych w tych samych warunkach. Dla porównania bowiem wydatności poszczególnych odmian przeznaczono do każdej próby $^3/_4$ morga pola podzielonego na trzy równe części. Na dwóch częściach polecono zasiać nowe odmiany, każdej po 25 kg., na pozostałą trzecią część doświadczający był zobowiązany użyć swoje dawniej uprawiane zboże. Pole miało być zupełnie jednakowe, o jednej i tej samej sile nawozowej, przedplonie i położeniu. Przeprowadzający próbę mieli obowiązek wszystkie gatunki w jednakowych warunkach uprawić, zebrać, zboże osobno złożyć i wymłócić a następnie dokładnie zważyć tak ziarno, jakoteż i słomę.

Przeprowadzenie tego rodzaju doświadczeń ustaliło naszą opinię o ich pożytku. Liczne pisma dziękczynne członków Kółek są najlepszym dowodem, że w ten sposób szerzy się wśród włościan praktycznie przekonanie, jak ważną jest sprawa doboru odpowiedniego gatunku zboża pierwszorzędnej jakości. Nietylko bowiem sami doświadczający zachęceni zostali próbami, w danej miejscowości przeprowadzonemi, lecz i reszta rolników miejscowej gminy a w wielu wypadkach nawet i sąsiednich. O nasienie nowych odmian, jak to z naciskiem gospodarze w swoich sprawozdaniach podnoszą, ubiegali się sąsiedzi z niezwykłą skwapliwością. Przekonawszy się naocznie o dobroci nasienia i o plonach z niego osiągniętych, pragnęli bodaj w małej ilości nabyć je do uprawy.

Podnieść tutaj wypada z uznaniem, że doświadczający z małymi wyjątkami przeprowadzili próby według wskazówek, udzielonych im przez Zarząd główny i że nadesłali poważną bardzo liczbę sprawozdań, bo na 508 założonych pól próbnych otrzymaliśmy ich 430. Prawie wszystkie zostały sporządzone ściśle podług wskazanego wzoru.

Nawet próby w rezultacie nieudałe, głównie z powodu klęsk elementarnych lub różnego rodzaju szkodników, stwierdzają, że zboża zapowiadały się ślicznie i górowały nad miejscowemi wzrostem i krzewieniem się.

Najlepszym dowodem skuteczności naszej akcyi w kierunku zapoznania gospodarzy włościańskich z odpowiednimi gatunkami zbóż są z każdym rokiem liczniejsze zgłoszenia na pola doświadczalne. Niestety z powodu braku funduszów na cel ten, w tak wysokim stopniu pożyteczny, nie mogliśmy tyle wyłożyć, ile rzeczywista potrzeba wymaga.

Rozdział nasion przeprowadziliśmy tak, ażeby uwzględnione zostały zgłoszenia w połowie z zachodniej i wschodniej części kraju. Przy rozdziale poszczególnych nasion badaliśmy dokładnie wszystkie szczegóły, podane nam w zgłoszeniu, a mianowicie rodzaj gleby, położenie pola, klimat i t. d. i na tej podstawie dopiero wysyłaliśmy odpowiednie dla danej miejscowości gatunki. Uwzględniliśmy zaś przedewszystkiem zgłoszenia z tych miejscowości względnie powiatów, gdzie dotąd pól próbnych ze zbożami nie zakładano.

Próby z żytem.

Z 72 pól próbnych z żytem, założonych w jesieni 1904 r., nadeszło 60 sprawozdań.

Do prób użyto dwa gatunki żyta t. j. Petkuskie i Polskie.

W 20 wypadkach żyto Petkus przewyższyło Polskie w plonach, zaś tylko 7 razy Polskie wzięło górę nad Petkuskiem, a to na ziemiach lżejszych i górzystych.

W 20 wypadkach doświadczający zarówno byli z obydwóch gatunków zadowoleni, jednak stawiali zawsze żyto Petkus na pierwszem miejscu co do dorodności ziarna, a Polskie co do jakości słomy.

Z reszty 9 prób, sześć nie wykazało różnicy w plonie od dawnych gatunków, a u trzech doświadczających zniszczył grad plony doszczętnie.

Wyniki z 47 pól próbnych na 56, z których posiadamy sprawozdania, wykazały znaczną przewagę nowych odmian nad dawnemi.

W jesieni 1905 r. założono 50 pól próbnych z żytem w dwóch gatunkach. Użyto ponownie tych samych gatunków żyta t. j. Petkus i Polskie, ponieważ okazały się pod każdym względem odpowiednie dla małorolnych gospodarzy. Próby rozdzielono na 33 powiaty. Nasienie zakupione zostało w Zarządzie dóbr w Mikulicach bardzo doborowej jakości i czystości.

Próby z pszenicą.

Z przeprowadzonych 68 doświadczeń w r. 1904/5 z pszenicą ozimą otrzymaliśmy 50 sprawozdań. Z wyjątkiem pięciu prób, które uważać należy za nieudałe, we wszystkich innych nowe odmiany wydały o wiele lepsze rezultaty, aniżeli dawniejsze miejscowe.

Do prób użyto: 1) Ostki galicyjskiej. 2) Gółki mikulickiej. 3) Dańkowskiej gółki i 4) Ghirki bastardki.

Ostka galicyjska uprawiana była obok Gółki mikulickiej i można powiedzieć, że obie te odmiany w ubiegłym roku porówno zadowoliły doświadczających, bo w pięciu wypadkach tylko dominowała Ostka nad Gółką a w czterech ta ostatnia nad Ostką. Reszta prób wykazała dosyć równe wyniki. Ostka wyrasta wprawdzie wyższa w słomę i daje cięższe dorodniejsze ziarno, Gółka zato mało co ustępuje co do ilości ogólnej ziarna, a na mąkę jest lepsza. Przeciw rdzy, robactwu i posusze odporniejszą okazała się Ostka, która jednak znów łatwiej wylega niż Gółka.

Pszenica Dańkowska Gółka uprawiana była w towarzystwie Ghirki bastardki i przewyższyła ją w plonie 6 razy, podczas kiedy Ghirka tylko 2 razy wykazała lepsze rezultaty. Reszta prób, przeprowadzonych z temi dwoma odmianami pszenicy, wykazała równą użyteczność obu gatunków. Gospodarze chwalili ogólnie odporność obu odmian przeciw wyleganiu i szkodnikom, znacznie więcej jednak Dańkowskiej, która posiada grube źdźbło i bardzo jest odporna i wytrzymała.

Na rok 1905/1906 użyto do prób tych samych gatunków pszenicy z tego powodu, ponieważ w latach ubiegłych okazały się pod każdym względem bardzo odpowiednie, a Dańkowska również zwycięsko wyszła z próby, wzrost jej bowiem, plenność i odporność zachęcała nas do ponowienia prób z tą odmianą pszenicy przedewszystkiem na ziemiach żyźniejszych.

Wogóle wszystkie 4 do prób użyte odmiany pszenicy zadowoliły pod każdym względem doświadczających, a w porównaniu do dawniej siewanych, miejscowych, zwyrodniałych i zanieczyszczonych zbóż wyszczególniły się w znakomity sposób. Ostkę galicyjską i Gółkę mikulicką nabyliśmy w Mikulicach, Ghirkę Bastardkę i Dańkowską Gółkę w Strzałkach koło Bóbrki. Pszenicę rozdzieliliśmy na 32 powiaty w ten sposób, że Ostkę i Gółkę mikulicką otrzymali przedewszystkiem członkowie Kółek na zachodzie, zaś Ghirkę i Dańkowską wysłano przeważnie na żyźniejsze grunta we wschodniej części kraju.

Próby z jarem zbożem.

Chociaż próby przeprowadzone z nowemi odmianami zbóż ozimych wydały tak piękne wyniki i przyczyniły się do rozpowszechnienia nowych dobrych w miejsce dawnych pod wielu względami nie odpowiednich, to w wyższym jeszcze stopniu wykazały te różnice w plonach jare zboża szczególnie owies i jęczmień. Jara pszenica z tego powodu nie wszędzie zarówno dobrze się udała, że małorolni gospodarze pomimo zwrócenia im uwagi za mało jeszcze używają zaprawy przeciwko śnieci. Wskutek tego na niektórych polach doświadczalnych z powodu pojawienia się śnieci plony co do ilości i jakości nie zadowolniły w zupełności doświadczających, mimo że pszenica w pierwszym okresie wegetacyjnym swoim wzrostem i wyglądem rokowała najlepsze nadzieje. Dalszym powodem mniejszej wydatności plonów jarki był rozpowszechniony u naszych włościan zwyczaj zbierania zbóż w ogóle w stanie zupełnie dojrzałym a nawet często przejrzałym. Tymczasem gatunki jarej pszenicy użytej do prób, wymagają wcześniejszego zbioru, bo łatwo dosyć się w polu wysypują, jeżeli je się zbiera w stanie zupełnie dojrzałym. Ten sam błąd występował w wielu próbach z jęczmieniem, zwłaszcza odmianą Goldthorpe.

a) Próby z owsem.

Owies użyty był z wiosną 1905 r. na próby w trzech odmianach: Ligowo, Tatrzański rychlik i Duppawski.

Z 154 założonych pól doświadczalnych otrzymaliśmy 140 sprawozdań. Nowe odmiany pobiły dawne zupełnie, a przeważnie były różnice w plonie bardzo znaczne. Tylko w trzech wypadkach okazały się dawniej uprawiane gatunki owsa lepszymi od nowych, a to z powodu nieodpowiedniej uprawy i różnego przedplonu, w dwóch próbach wyniki były ujemne z powodu zbyt późnego siewu, próby jednak będą powtórzone. Na dwóch polach doświadczalnych grad zniszczył plony zupełnie, resztę t. j. 133 prób na 140 wiadomych nam wyników można uważać za najzupełniej udałe. W tych 133 próbach wyszczególnił się najwięcej owies Ligowo, bo 35 razy wydał znacznie lepsze plony od innych, 18 razy dominował Tatrzański rychlik, a 7 razy Duppawski i to głównie w towarzystwie Tatrzańskiego. Na ziemiach żyźniejszych stanowcze zwycięstwo odniósł Ligowo, na uboższych i górskich Tatrzański; 61 doświadczeń wykazało prawie równą użyteczność odnośnych gatunków. We wszystkich jednak 133 próbach górowały nowe odmiany nad dawnemi.

Z wiosną 1906 r. założono 100 pól doświadczalnych z owsem w 35 powiatach. Do prób użyto te same odmiany owsa co roku poprzedniego, z których Ligowo i Tatrzański rychlik zakupiono w Mikulicach, Duppawski w Krakowie. Tego ostatniego zakupiono jednak w mniejszej ilości od dwóch pierwszych, bo na 20 q Ligowo i tyleż Tatrzańskiego rychliku wypada tylko 10 q owsa Duppawskiego.

b) Próby z jęczmieniem.

Bardzo dodatnie wyniki wydał również jęczmień, szczególnie gatunek Hanna, a na lepszych żyźniejszych ziemiach także Goldthorpe. Mniej odpowiednią okazała się odmiana jęczmienia węgierskiego, który tylko na gorszych ziemiach w 6 próbach się wyszczególnił. 42 razy wydał Hanna lepsze plony, niż inne odmiany, przyczem podnosili i chwalili doświadczający jego odporność przeciwko różnym szkodnikom, jak rdzy, śnieci, robactwu i posusze, natomiast na bardzo żyznych ziemiach odznaczał się Goldthorpe wysokimi plonami i dorodnem ziarnem.

Tylko w 4 wypadkach plony, uzyskane z miejscowych odmian, były lepsze niż z nowych, tak

samo jak przy owsie z tego powodu, że uprawa i pora zasiewu była nieodpowiednia. W czterech próbach plony były równe, czterech doświadczających nie miało wyrobionego zdania co do nowych odmian, jednak zamierzali powtórzyć próby, na 2 polach próbnych zniszczył grad doszczętnie zboże, a w dwóch wypadkach były wyniki z tego powodu ujemne, że tam wogóle jęczmiona się nie udały, razem więc było 16 prób wątpliwych. Ponieważ założonych było 138 pól z jęczmieniem, z których otrzymaliśmy 122 sprawozdań, więc 106 pól na 122 doświadczeń z wiadomymi wynikami było uwieńczonych najlepszym skutkiem, a plony z nowych odmian przewyższały znacznie miejscowe.

Na rok 1906 założono 100 pól próbnych z jęczmieniem jarym w 3 odmianach. Powtórzyliśmy znów próby z jęczmieniem Hanna i Goldthorpe, który otrzymali gospodarze posiadający żyźniejsze grunta, a zamiast jęczmienia węgierskiego, który dał mniej pomyślne wyniki, postanowiliśmy zrobić próbę z czwórniakiem pochodzenia niemieckiego, sprowadzonym w roku zeszłym przez Zarząd dóbr w Podhorcach. Rezultaty próby z czwórniakiem, którą przeprowadzono w Podhorcach, były tak co do ilości plonu jakoteż jakości ziarna doskonałe, dlatego też zdecydowaliśmy się użyć go na pola doświadczalne, tembardziej, że w wielu zgłoszeniach życzyli sobie członkowie wprost nadesłania im czwórniaku na pola próbne. Odmiany Hanna i Goldthorpe zakupiliśmy tak jak w roku ubiegłym w Mikulicach. Próby rozdzielone zostały na 32 powiaty.

c) Próby z jarą pszenicą.

Cokolwiek gorsze wyniki niż owies i jęczmień wykazała j a r a p s z e n i c a, głównie z tego powodu, że jak już wyżej nadmieniono gospodarze małorolni z małymi jeszcze wyjątkami nie używają żadnych środków ochronnych przeciwko śnieci, a także i dlatego, że niektóre próby przeprowadzone były na ziemiach, nienadających się pod uprawę jarej przenicy.

Z wiosną 1905 r. przeprowadzono próbę na 76 polach doświadczalnych z dwoma odmianami jarej pszenicy t. j. z Ostką, pochodzącą z Sannik, nabytą od p. Stanisława Ostaszewskiego i z banatką, zakupioną u pana Gustawa Scholca w Jezierzanach koło Borszczowa. Sprawozdań otrzymaliśmy 60. Cztery próby nie udały się zupełnie z powodu, że w tych miejscowościach uprawa jarki wogóle niej była wskazana. W dalszych 13 próbach rezultaty były liche, spowodowane uszkodzeniami przez śnieć, rdzę, niezmiarkę i grad, widocznie jednak była w okresie pierwszym wegetacyi nowych odmian różnica od dawniej używanych gatunków, tak, że pomimo nieudałych w rezultacie prób, postanowili doświadczający w tych miejscowościach powtórzyć próby.

Z 60 doświadczeń więc, z których otrzymaliśmy sprawozdania, wypadło 43 zupełnie pomyślnie. W kilku miejscowościach jara pszenica wydała nawet wyższe plony i piękniejsze ziarno, niż ozima. Zwłaszcza Ostka z Sannik zadowoliła rolników bardzo, wydatki bowiem z tej odmiany były bardzo dobre a ziarno bardzo dorodne. W 28 próbach górowała Ostka nad banatką, ta ostatnia tylko 4 razy zadowoliła więcej doświadczających z tego jednak tylko powodu, że Ostka została tam więcej przez śnieć i niezmiarkę uszkodzona. W 4 próbach uznane zostały obie odmiany jako równie dobre, chociaż Ostka i tam okazała się odporniejszą na wyleganie, silniejszą i wyższą w słomie i grubszą w ziarnie.

Na r. 1906 uwzględniono 50 zgłoszeń na pola doświadczalne z jarą pszenicą. Wybrano znów dwie odmiany t. j. Ostkę ze Sannik, która ze wszech miar na rozpowszechnienie zasługuje i ponownie jarkę bezostną Gółkę mikulicką zamiast banatki, która w roku zeszłym wydała przeważnie mniej zadowalniające rezultaty.

Gółka mikulicka, wyhodowana w Mikulicach za pomocą starannie przeprowadzonej selekcyi, odznacza się znaczną plennością i grubem, pięknem ziarnem, udaje się jednak głównie tylko na ziemiach lepszych. Zdecydowaliśmy się na dobór gatunku pszenicy bezostnej głównie z tego powodu, że członkowie Kółek wyraźnie sobie tego życzyli ze względu na plewy, które z pszenic bezostnych są lepsze jako karma dla inwentarza. Próby urządzono w 28 powiatach.

Nie możemy tutaj przedstawić z powodu braku miejsca wszystkich nadesłanych nam sprawozdań z prób, przeprowadzonych z odmianami zbóż, jakoteż wszystkich pism wyrażających uznanie i podziękowanie za podjęte w tym kierunku starania. Podajemy więc tylko wyniki kilku prób z każdego gatunku zboża z różnych stron kraju i z rozmaitego gatunku ziemi, na tablicach A i B, jakoteż bardzo wymowne pisma niektórych doświadczających.

Z wielkiej ilości takich pism przytaczamy tu następujące uwagi:

1.

Nowa odmiana żyta jest bardzo dobra, lepsza niż swoja. Zasiałem żyta tego roku 100 kg. bo jest bardzo dobre i bardzo mi się spodobało i zdaje mi się, że zawżdy siać je będę. A Zarządowi głównemu serdecznie dziękuję za tak wielkie dobrodziejstwo.

Romanowe Sioło, pow. Zbaraż.

Marcin Adamiak.

2.

Obie odmiany żyta podobają się wszystkim. Jednak na nizkie popielice to Petkuskie jeszcze lepsze, bo i u mnie lepiej się okazało. Z wiosną lepiej szło Polskie, jednak później prześcigło je Petkuskie. Bardzo mi się oba gatunki podobają, zasiałem wszystko, com omłócił — kierownikowi szkoły odstąpiłem 2 ćwierci.

Dąbrowica, pow. Tarnobrzeg.

Wojciech Gołojuch.

3.

Według starych odmian, to nowe odmiany żyta o połowę lepsze i nadal jużem obsiał niemi.

Jestem bardzo zadowolniony i dziękuję Towarzystwu za udzielenie mi ich.

Facimiech, pow. Podgórze.

Franciszek Badura.

4.

Zatrzymując żyto Petkus, dawne swoje zupełnie kasuję, dalej dlatego, iż żyto Petkus, pomimo iż nastąpiło dopiero w trzeciem miejscu po nawozie, jednakowo wydało mi dużo i bardzo ładnego ziarna. Żyto Polskie wymieniłem sąsiadom i resztę Petkus, co mi pozostało od siewu.

Kamienica, pow. Limanowa.

Franciszek Hudzicki.

5,

Nowa odmiana pszenicy jest bardzo dobra, lepsza niż swoja, zasiałem pszenicy tego roku 100 kg. bo jest bardzo dobra pszenica i słoma jest skuteczniejsza niż ze swojej. Z pszenicy Dańkowskiej chleb jest taki biały jak pytlowany.

Romanowe Sioło, pow. Zbaraż.

Marcin Adamiak.

6.

Co się tyczy uprawy, to oba gatunki pszenicy zasiałem dalej, gdyż mi się lepiej udały, niż dawniejsze. Gatunek Ostka urosła wielka w słomę a Gółka mniejsza urosła, jestem kontentny z nabytych plonów, za które składam szczere „Bóg zapłać“.

Odmęt, pow. Dąbrowa.

Ignacy Krystek.

7.

Moje zdanie jest takie: Ghirka wytrzymuje nasz klimat doskonale, Dańkowska natomiast potrzebuje łagodniejszego klimatu. Ghirka jest lepsza. Od dawnej odmiany wydały obie odmiany lepsze plony. Obydwie teraz zasiano, a dawną zagubiono.

Głobikówka, pow. Pilzno.

Michał Kabaj.

8.

Czas tegoroczny był niepomyślny dla wszystkich gatunków pszenic. Pszenica „Gółka“ i „Ostka“ wydały pomimo tego lepszy plon od dotychczas uprawianej. Obie nowe odmiany będę nadal uprawiał a swoją już zagubię, bo ona najwięcej uległa niewykłoszeniu się.

Jodłowa, pow. Pilzno.

Józef Nocek.

9.

Moje zdanie stanowczo oświadczam, że Ostka mikulicka nadaje się do tutejszych gruntów dobrze i uważam ją za bardzo dobrą pszenicą, zaś Gółka jest również dobra.

Że obydwie doświadczalne pszenice okazały się pod każdym względem daleko lepsze od dawnej miejscowej, podaję nawet praktykowany dowód prawdy, że kopa miejscowej dawnej pszenicy wydała mi zaledwie 80 kg. lichego ziarna, gółki z kopy było celnego ziarna 160 kg., a z ostki 168 kg. — a zatem będę uprawiał tylko nowe odmiany pszenicy i życzę, by każdy z członków Kółek rolniczych tylko nowe odmiany zbóż produkował na swych gruntach.

Boryczówka, pow. Trembowla.

Adam Duda.

10.

Dziękuję za przysłane odmiany owsa. Wysoki wzrost tych odmian zadziwiał każdego przechodnia. Tem podziwu godniejsze było, że odmiana, którą dotychczas siewałem, bardzo lichy zbiór wydała, słomy z niej zaledwie urodziło się 155 kg. a ziarna 80 kg., pomimo to, że tejsamej wagi ilość ziarna wysiałem, bo 25 kg. na 400 sążni kwadr. Jeszcze na dobitek złego zbioru, gdzie było jako tako wyrośnięte w wyższą słomę, to się zwaliło, a odmiany nowe te stały dumnie, szydząc sobie ze swego współbrata nędznie wyglądającego.

Hecznarowice, pow. Biała.

Franciszek Nycz.

11.

Nowe odmiany owsa są najodpowiedniejsze, tak odznaczają się od dawnych jak uczony człowiek od głupiego, plon o wiele polepszony — zostaję przy nowych odmianach.

Basiówka, pow. Lwów.

Jan Zaczek.

12.

Ligowo był trochę plenniejszy od Tatrzańskiego, ale obie odmiany były o dużo lepsze i plenniejsze od mojego, który dotychczas uprawiałem i pozostaję nadal przy obu odmianach, a zarazem dziękuję za przyjęcie do doświadczeń.

Bachowice, pow. Wadowice.

Piotr Knapik.

13.

Bardzo jestem zadowolony z tych nowych odmian owsa, gdyż mi się dobrze udały i będę je nadal uprawiał jeszcze i innym członkom udzielę, bo mnie już o to proszą, żeby im na nabycie odstąpić.

Bachowice, pow. Wadowice.

Jan Kajdas.

14.

Owsy nadesłane wydały daleko lepszy i obfitszy zbiór tak ziarna jak i słomy niż tutejszy owies używany i zostały uznane za bardzo dobre gatunki i będą tylko te używane do siania a swój owies zagubią.

Gilowice, pow. Żywiec.

Mikołaj Cyganik.

15.

Jęczmień Goldthorpe wydał mniej, ale białe ziarna. Hanna dlatego jest lepszy, iż wydał większy plon niż Goldthorpe. Obie odmiany będę uprawiał, gdyż są lepsze od dawniej uprawianego jęczmienia.

Milcza, pow. Sanok.

Michał Kijowski.

16.

Obie odmiany są dobre i odpowiednie na ziemie tutejsze. Goldthorpe ma ziarno cokolwiek ła-

dniejsze a Hanna grubszą słomę. Wydały lepszy plon od dawniejszej, trzy razy tyle i już na zawsze przy tych nowych odmianach zostanę.

Kamienopol, pow. Lwów.

Eliasz Sawka.

17.

Pozostaję przy nowych odmianach, bom jeszcze nigdy nie miał takiej urody.

Janczowa, pow. Nowy Sącz.

Jan Tokarz.

18.

Donoszę, że po zbiorach udzielonych mi nowych nasion przekonałem się, że jedyne nasiona na mój grunt to są te, które mi udzielono, a więc ukazało się, że stary mój jęczmień nie był tak dobrze udany. Za co składam serdeczne „Bóg zapłać" i zostaję przy nowych odmianach na dalej.

Laszki murowane, pow. Stary Sambor.

Antoni Kędzierski.

19.

Nowe odmiany, okazały się bardzo odpowiednie, gdyż nie wylegają i odznaczają się grubszem, dorodniejszem ziarnem i znacznie wyższym plonem, niż moje, przeto mam zamiar uprawiać obydwie nadal, a swoją zaniechać.

Albigowa, pow. Łańcut.

Jędrzej Trojnar.

20.

Jarą pszenicę będę uprawiał nadal i wszyscy gospodarze chcą, żeby im ją odmienić.

Facimiech, pow. Podgórze.

Piotr Badura.

21.

Jarka uszkodzona była przez grad. Przed gradem jam był na dwa dni koło pszenicy, to tak ładnie wyglądała, że się ludzie pytali, co to za pszenica jara, że ładniejsza niż ozima.

Dobrzany, pow. Lwów.

Oleksa Partyka.

22.

Pszenica jara (w nowych odmianach) wolna od śnieci, odporna na wyleganie i plenna zasługuje, aby ją uprawiano w naszej okolicy; ja uprawiam dalej. Pszenica jara, zdawna w naszej okolicy uprawiana, nie zasługuje na dalsze uprawianie, gdyż jest bardzo zaśniecona i zwyrodniała.

Kurów, pow. Nowy Sącz.

Józef Szkaradek.

23.

Żeby był grad jarki nie zbił i gdyby nie robaki i śnieć, toby była bardzo wyśmienita. Pomimo tego, choć poniosła 3 klęski, to i tak okazała się dobra dla mnie i będą ją uprawiał dalej, bo gradem Pan Bóg może nie będzie nawiedzał rok rocznie i robactwem, a na śnieć to się poradzi.

Ciężkowice, pow. Grybów.

Stanisław Stanuch.

Pola z jęczmieniem ozimym.

Przystępując po raz wtóry do zdania sprawy z akcyi, mającej na celu rozpowszechnienie uprawy jęczmienia ozimego na małej własności, uważamy za zbędne powtarzanie motywów, które nas spowodowały do tej akcyi. Wyjaśniliśmy je bardzo szczegółowo w sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za rok 1904.

Drugi rok prowadzone próby potwierdzają, jak wskazaną była nasza akcya, mająca na celu zapoznanie włościan z tą zupełnie nieznaną dla nich odmianą zboża, która udaje się prawie wszędzie, wytrzymuje zimy dobrze, plonuje również dobrze a gdzieniegdzie nawet znakomicie.

W sprawozdaniu za rok 1904 nadmieniliśmy, że na rok gospodarczy 1904/5 urządzono 40 pól ćwierćmorgowych z jęczmieniem ozimym. Czterdziestu więc rolników otrzymało jęczmień do prób bezpłatnie i opłaconą przesyłką, z warunkiem jednak, że po zbiorach nadeślą nam dokładne sprawozdanie z wyników. Dziewięciu jednak z pomiędzy nich (zatem 22.5%) nie spełniło swoich zobowiązań. Z pomiędzy nich dwóch należy do Kółka rolniczego w Mokrzyskach (powiat brzeski), dwóch do Grójca (pow. chrzanowski), dwóch do Żydatycz, a jeden do Hołoska wielkiego (pow. lwowski), jeden do Piekar (pow. krakowski), a jeden do Suchorzowa (pow. tarnobrzeski). Wymieniamy Kółka rolnicze, do których ci rolnicy należą, a nie ich samych, z tej przyczyny, że uważamy, iż Zarządy owych Kółek jeszcze więcej czuwać były powinny nad przeprowadzeniem sumiennem tych prób, aniżeli owi rolnicy. Wszakżeż rozpowszechnienie tego zboża ma na celu dobro ogółu, a nie jednostek, zatem ogół, a w tym wypadku Zarządy Kółek jako przedstawiciele rolników, w Kółku zebranych, w interesie tychże winny czuwać nad tego rodzaju sprawami.

Sprawozdań zatem otrzymaliśmy tylko 31. Z nich wynika, że w 5 miejscowościach po jednorazowej próbie i niezbyt korzystnym wyniku, uznano jęczmień ozimy jako nieodpowiednie dla tych miejscowości zboże, chociaż nie było właściwie danych po temu, aby je tak odrazu osądzić. I tak u Jana Matysa w Zabierzowie, choć wymarzł w połowie, wydał jęczmień 640 kg ziarna za mórg, podobny wynik był u Józefa Szpili w Kwaczale, u innych dwóch rolników zniszczyła go na piaskach posucha — wszyscy oni jednak uznali go za zboże nieodpowiednie i uprawy nadal zaniechali. Znowu zwrócić się musimy do Zarządów Kółek, dlaczego jeszcze prób nie przedsięwzięły dalej, bo przecież nie może być złem zboże, które w 26-ciu miejscowościach odpowiedziało rolnikom dobrze i to w różnych stronach kraju, zatem w różnym klimacie, położeniu, glebie i podglebiu.

Szczupłość miejsca w sprawozdaniu nie pozwala nam na pomieszczenie wszystkich sprawozdań nadesłanych, podajemy jednak wybitniejszych 10 w tablicy C, nadmieniając tutaj jednak, że wszystkie nadesłane sprawozdania sumiennie zostały wykonane i zaopatrzone bardzo trafnemi, zdrowemi i wielce ciekawemi uwagami. Sprawozdawcom należy się też słuszne uznanie, za wypełnienie podjętych obowiązków i dokładne, ściśle rzeczowe sprawozdania.

Tablica A.

Żyto ozime.

L. porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostatn. nawożenia	Przedplon	Czy użyto sztucznych nawozów	Data wysiewu	Data wzejścia
1.	**Brzesko** Strzelce małe	Jan Oleksy	glinka pole dobre	przepuszcz.	1903	jęczmień	nic	4/9 „	13/9 15/9
2.	**Dąbrowa** Odmęt	Ignacy Krystek	tłusta rędzina pole dobre	przepuszcz.	1902	pszenica	nic	20/9 „	28/9 29/9
3.	**Kołomyja** Kułaczkowce	Stanisław Sajewicz	czarna pole dobre	przepuszcz.	1904	jarka	nic	30/9 „	20/10 „
4.	**Kraków** Czułów	Szymon Czech	glinkowata pole średnie	przepuszcz.	1903	pszenica	nic	21/9 „	28/9 „

Pszenica ozima.

L. porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostatn. nawożenia	Przedplon	Czy użyto sztucznych nawozów	Data wysiewu	Data wzejścia
1.	**Gródek** Obroszyn	Mikołaj Sereda	glinkowata pole dobre	śr. przep.	1904	ziemniaki	nic	1/10 „	7/10 13/10
2.	**Lwów** Dornfeld	Karol Bechtloff	glinka z wapnem pole dobre	przepuszcz.	1903	ugór	nic	21/9 „	1/10 „
3.	**Dąbrowa** Odmęt	Aniela Ukleja	rędzina pole średnie	przepuszcz.	1902	koniczyna	nic	27/9 „	3/10 4/10
4.	**Chrzanów** Źródła	Antoni Noworyta	ciężka glina pole średnie	pias. przep.	1903	owies	200 kg. żużli i 200 kg. kainitu	15/9 „	25/9 27/9

Żyto ozime.

Data zbioru	Uszkodzenia podczas wzrostu przez: śnieć	wylegnięcie	posuchę	grad	Zbiór w oblicz. z morga: ziarna w ogóle (kilogramów)	słomy i plew (kilogramów)	Nazwa odmiany	Uwagi przeprowadzającego próbę
7/7 12/7	— —	— —	— —	— —	1236 1108	2224 2030	Polskie Petkus	Żyto Petkus jest lepsze do spożywania, lepszy plon od dawnego miejscowego. Obie odmiany będę nadal uprawiał.
6/7 12/7	— —	— —	— —	— —	1520 1120	2000 1800	Polskie Petkus	Oba gatunki udały się lepiej niż moje własne. Oba zasiałem a swoje zagubiłem.
15/7 20/7	— —	— trochę	uległy znacznie	w połow. uszkodził	1000 1120	1200 1400	Polskie Petkus	Obie odmiany bardzo dobre, Polskie trochę drobniejsze, ale prędzej wschodzi. Petkus dorodniejsze i w ziarnie większe i słoma dłuższa, mąka z obu odmian bardzo biała, obie odmiany zasiałem, bo lepsze od mego.
17/7 24/7	— —	Polskie więcej	burze powaliły	— —	768 1272	832 1316	Polskie Petkus	Żyta Petkus zasiałem najwięcej, swego nic. Petkus pomimo wszelkich burz i słot najlepiej się utrzymało.

Pszenica ozima.

Data zbioru	Uszkodzenia podczas wzrostu przez: śnieć	wylegnięcie	posuchę	grad	Zbiór w oblicz. z morga: ziarna w ogóle (kilogramów)	słomy i plew (kilogramów)	Nazwa odmiany	Uwagi przeprowadzającego próbę
29/7 1/8	— —	trochę —	— —	— —	1000 1100	2792 2692	Ghirka Dańkowska	Obie odmiany wydały o wiele lepszy plon od dawnej miejscowej, nadal będę uprawiał nowe odmiany
28/7 „	— —	przed samem żniwem	— —	— —	1780 1720	2800 2560	Ghirka Dańkowska	Obie odmiany są bardzo dobre, bo wydały znacznie lepszy plon od miejscowej i będę nadal nowe uprawiał.
15/7 21/7	— —	— —	— —	Na zeżętą padła ulewa i dużo ziarn wyleciało	810 1300	1700 2576	Ostka Gółka mik.	Obie odmiany były znacznie od miejscowej lepsze i w słomie i w ziarnie i obie siać będę.
24/7 27/7	— —	— —	— —	— —	1340 1320	1300 1200	Ostka Gółka mik.	Obydwie odmiany bardzo dobre, chociaż Gółka mniej wydała słomy i ziarna, to ziarna szczególnie dobre na mąkę.

Tablica B.

Owies.

Liczba porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostatniego nawożenia	Przedplon	Czy użyto sztucznych nawozów	Data wysiewu	Data wzejścia
1.	**Bochnia** Wola Batorska	Jan Berutko	iłowata pole średnie	nieprzep.	1903	żyto	nic	1/4 „	15/4 „
2.	**Nisko** Łętownia	Ks. Roman Bauer	piasek z pruchnicą pole średnie	przepuszcz.	łąka	owies	nic	1/4 „	23/3 „
3.	**Tarnopol** Łozowa	Michał Bednarski	czarnoziem pole średnie	nieprzep.	1903	żyto	nic	1/4 „	18/4 15/4
4.	**Wieliczka** Gdów	Jakób Cebula	glina pole średnie	śr. przep.	1903	pszenica	nic	11/4 „	27/4 „

Jęczmień.

Liczba porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostatniego nawożenia	Przedplon	Czy użyto sztucznych nawozów	Data wysiewu	Data wzejścia
1.	**Brzesko** Rudy Rysie	Jan Łoboda	rędzina glinka pole średnie	przepuszcz.	1903	ziemniaki	nic	5/4 „	20/4 25/4
2.	**Dąbrowa** Miechowice małe	Wincenty Kamasz	namuł lekki pole dobre	przepuszcz.	1904	ziemniaki	nic	10/4 „	19/4 „
3.	**Krosno** Suchodół	Francisz. Niepokój	żółta glinka pole dobre	przepuszcz.	1904	ziemniaki	nic	30/3 „	8/4 10/4
4.	**Rzeszów** Świlcza	Łukasz Cebula	namuł pole śred. d.	przepuszcz.	1904	ziemniaki	nic	15/4 „	28/4 „

Jara pszenica.

Liczba porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostatniego nawożenia	Przedplon	Czy użyto sztucznych nawozów	Data wysiewu	Data wzejścia
1.	**Buczacz** Monasterzyska	Szczepan Laska	czarnoziem pole dobre	przepuszcz.	1904	kukurudza	nic	14/4 „	2/5 30/4
2.	**Lwów** Rzęsna polska	Wojciech Dradrach	piaskowe pole średnie	przepuszcz.	1903	ziemniaki	nic	22/4 „	30/4 „
3.	**Pilzno** Głobikówka	Michał Kabaj zasiał tylko 40 kg. a odstąpił na próbę sąsiadowi 10 kg.	lekka glinka pole dobre	przepuszcz.	1904	ziemniaki	50 kg. superfosfatu 15%	15/4 „	29/4 27/4
4.	**Trembowla** Strusów	Wawrzyniec Poturko	czarnoziem pole dobre	przepuszcz.	1904	koniczyna	nic	31/3 „	19/4 „

Owies.

Data zbioru	Uszkodzenia podczas wzrostu przez: śnieć	wylegnięcie	posucha	grad	Zbiór w oblicz. z morga (kilogramów): ziarna w ogóle	słomy i plew	Nazwa odmiany	Uwagi przeprowadzającego próbę
2/8	—	—	—	—	2000	1200	Tatrzański	Obie odmiany lepiej się udały niż dawna, obie siać będę a swój zarzucę.
„	—	—	—	—	1800	1200	Duppau	
20/7	—	wyległ	—	burze	1496	1120	Ligowo	Obydwie odmiany okazały się dobre, jednakowoż Ligowo stanowczo lepszy, dlatego też uprawiać będę Ligowo i uprawę w parafii rozszerzę.
18/7	—	dto	—	dto	840	800	Tatrzański	
30/7	—	—	—	—	1000	800	Ligowo	Obie odmiany bardzo dobre. Stanowczo porzucę dawną odmianę a uprawiać będę nowe.
26/7	—	—	—	—	900	600	Tatrzański	
4/8	—	trochę	—	—	1480	2800	Tatrzański	Obie daleko lepiej się udały niż dawne, uprawiać będę dalej a swój zarzucę.
„	—	—	—	—	1640	2880	Duppau	

Jęczmień.

Data zbioru	śnieć	wylegnięcie	posucha	grad	ziarna w ogóle	słomy i plew	Nazwa odmiany	Uwagi przeprowadzającego próbę
28/7	—	—	—	ulewy	1200	2160	Goldthorpe	Uważam za najlepszy jęczmień Goldthorpe i mam zamiar tylko ten siać.
„	—	—	—	dto	760	1200	Węgierski	
8/8	—	—	—	—	1700	2720	Goldthorpe	Lepiej udał się Goldthorpe, oba lepsze o wiele niż dawny — próbę powtórzę.
5/8	—	mocno	—	—	1500	2840	Hanna	
29/7	—	wyległ	—	—	864	1520	Goldthorpe	Obydwie odmiany udały się daleko lepiej niż dawne, obydwie zasługują na dalszą uprawę, szczególnie Hanna.
14/8	—	—	—	—	1440	1640	Hanna	
22/7	—	trochę wskutek burzy	—	—	1198	2352	Goldthorpe	Goldthorpe bardzo dobry jest na bujną ziemię, a Hanna na lichszą. daleko lepiej wydały obie odmiany jak dawna.
19/7	—		—	—	1236	2000	Hanna	

Jara pszenica.

Data zbioru	śnieć	wylegnięcie	posucha	grad	ziarna w ogóle	słomy i plew	Nazwa odmiany	Uwagi przeprowadzającego próbę
1/8	wróble	wyległa	—	—	904	1960	Ostka	Ostkę uznaję za daleko lepszę i nadal ją uprawiać będę.
29/7	—	dto	—	—	840	1920	banatka	
12/8	—	—	—	—	980	2000	Ostka	Ostka wydała daleko lepszy plon w ziarnie i słomie, ziarno pełne, słoma wysoka, odporniejsza i mam zamiar dalej ją uprawiać.
„	—	trochę	—	—	800	1380	banatka	
19/7	—	—	—	—	1378	1772	Ostka	Bardzo zadowolony z nowych odmian, ani ozimina tak dobrze nie wydała.
10/7	—	—	—	—	1380	1688	banatka	
15/7	—	—	—	—	1160	2480	Ostka	Ostkę z Sannik uważam za daleko lepszą, tak na ziarno jak i na słomę, lecz próby jeszcze raz powtórzę.
„	—	—	—	—	900	1480	banatka	

Tablica C. Próby z jęczmieniem ozimym.

L. porz.	Powiat i miejscowość	Nazwisko i imię przeprowadzającego próbę	Jakość gleby	Jakość podglebia	Rok ostat. nawożenia	Przedplon	Jaką uprawę przeprowadzono	Data wysiewu	Data wzejścia
1	**Bochnia** Wola przemykow.	Maciejowski Franciszek	rędzina	nieprzepuszczalne	1903	pszenica	orka	26/8	5/9
2	**Brzesko** Strzelce małe	Grzesik Jędrzej	glinka	nieprzepuszczalne	1903	wyka	podkład, orka	30/8	10/9
3	**Brzesko** Mokrzyska	Bosak Franciszek	piasek	przepuszczalne	1904	kapusta, która z posuchy wyginęła	podkład, włóczka, orka	31/8	8/9
4	**Biała** Grójec	Chowaniec Ignacy	glina	nieprzepuszczalne	1904	ziemniaki	zwykła	25/8	3/9
5	**Lwów** Siemianówka	Malicki Mikołaj	torfiasta	glinka	1903	len	orka	28/8	10/9
6	**Sanok** Nowosielce-Gniewosz	Szal Waleryan	rędzina	przepuszczalne	1903	koniczyna	orka	25/8	10/9
7	**Wieliczka** Gdów	Kursa Jan	pruchniczn.	nieprzepuszczalne	1903	pszenica	zwykła	29/8	4/9
8	**Podgórze** Rzozów	Janik Adam	napływowa piaszcz.	przepuszczalne	1903	pszenica	podkład, włóczka, orka	30/8	6/9
9	**Wieliczka** Krzesławice	Kurek Wincenty	pruchniczn.	glinka przepuszczalna	1902	żyto	podkład, włóczka, orka	25/8	8/9
10	**Wieliczka** Mietniów	Zięcik Mikołaj	glinka	nieprzepuszczalne	1904	groch	podkład, orka	25/8	9/9

L. porz.	Rozwój jęczmienia przed zimą	Przezimowanie	Uszkodz. był podczas wzrostu przez: głównią	wylegnięcie	przymrozki wiosenne	ptactwo	Data zbioru	Zbior w oblicz. z morga: ziarna w ogóle (kilogramów)	słomy i plewy (kilogramów)	Uwagi przeprowadzającego próbę
1	dobry gęsty	lekko ucierpiał	—	—	—	cokolwiek	25/6	1369	1 935	Ma zamiar uprawiać dalej. Jęczmień dobry i plenny.
2	dobry	dobre, 15/5 już się wykłosił	—	--	—	nieco	—	1224	2016	Uprawia dalej. Dla próby posiał obok jęczmień zwykły na jednym zagonie, wymarzł zupełnie.
3	b. dobry	dobre	—	—	—	bardzo, połowę zbioru zniszczyły	26/6	364	684	Ogromną szkodę zrządziły wróble. Zresztą jęczmień rozwijał się normalnie. Dla piaszczystej naszej okolicy wyborny. Będzie uprawiał dalej, a popyt za nim w gminie wielki.
4	dobry	dobre	—	w połowie sianej na gnoju	—	b. silnie	28/6	514	838	Wróble zjadły na $^1/_4$ morga co najmniej 20 kg. Prócz tego jęczmień w połowie zasiany na świeżym nawozie i na stawiarce wyległ i nie dawał tyle ziarna co powinien. Zbiór byłby znacznie wyższy.
5	dobry	dobre	—	—	cokolwiek	—	1/7	960	1173	Udał się znakomicie, w tym samym polu posiany jęczmień jary Hanna i Goldfoil wyginął z posuchy.
6	dobry	cokolwiek wyprzał	—	—	—	cokolwiek	28/6	316	1066	Chociaż pierwsza próba się nie udała, nie zraża mię to, i będę go jeszcze raz siał. Bronowanie jęczmienia na wiosnę, co pierwszy raz w życiu próbowałem, jest rzeczą bardzo dobrą.
7	b. dobry	słabe, wyszedł rzadki	—	wskutek burzy przedwcześnie	—	—	27/6	988	1062	Dodano pod jęczmień 100 kg. żużli na morg. Bardzo zadowolony, będzie dalej uprawiał.
8	bujny	b. dobre	—	—	—	cokolwiek	3/7	820	1400	Jęczmień ten to bardzo dobre zboże. Kasza z niego dobra i prędko się gotuje. Koniczyna w nim siana piękna jest, i tak go będę siewał.
9	dobry	dobre	—	—	w $^1/_4$ części	—	20/7	1000	1840	W marcu wymarzł wierzchem zagonów, przeto zrzadł. Będę go siewał nadal. Na krupy wyśmienity, na chleb wraz z żytnią mąką doskonały.
10	znakomity	dobre	—	—	w $^1/_4$ części	—	2/7	780	1000	W kwietniu przymrozki go silnie nadpsuły. Będę go dalej uprawiał. Zamówień na nasienie miałem dużo, nawet nie mogłem podołać. Płacono jak za pszenicę.

Aby dać pojęcie jak małorolni zapatrują się na wprowadzenie uprawy jęczmienia ozimego podajemy tu jeden z ich głosów:

.....„Pisząc sprawozdanie o jęczmieniu ozimym, nie mogę zamilczeć o tem dobrodziejstwie, jakie on przynosi w małorolnem gospodarstwie. Piszę o sobie, jak ja korzystałem z tej próby:

1) Roboty w tym czasie jeszcze nie było tak pilnej, a jęczmień wyżęto, związano i omłócono.

2) Słoma miała dla mnie wielką wartość, bo już od połowy czerwca u mnie jej nie było, i ziarno się wielce przydało, bo można je było zemleć i odpędzić przednówek, ale zatrzymałem je do nasienia.

I w tym roku nie będę siał innego jęczmienia, jak tylko jęczmień zimowy i uważam go za najlepszy z wszystkich nowych i dawnych gatunków jęczmienia.

Za pouczenie nas i dostarczenie nasienia składam serdeczne podziękowanie Zarządowi głównemu staropolskiem: „Bóg zapłać“ i „Szczęść Boże“ w dalszej pracy.

Mikołaj Malicki.

Siemianówka 23 lipca 1905.

Widząc z dwuletnich prób wielką i ogólnie uznaną pożyteczność jęczmienia ozimego dla małorolnych gospodarzy, na rok gospodarczy 1905/6 przeznaczono podwójną ilość, a więc 2000 kg jęczmienia ozimego dla 80 rolników. Tyle jednak zgłoszeń o nasienie wpłynęło, że musiano zakupić 2750 kg. i rozesłano je 110 rolnikom, a członkom Kółek bezpłatnie i opłaconą przesyłką. Objęto próbami temi 32 powiaty, a 69 miejscowości, jak wykaz pomieszczony w Nr. 16 Przewodnika z roku 1905 str. 321 podaje.

Prawie wszędzie jęczmień przezimował doskonale i rokuje bardzo dobry plon.

Doświadczenia z ziemniakami.

I. Doświadczenia z nowemi odmianami.

Podobnie jak pola próbne z odmianami zbóż jarych i ozimych urządził Zarząd główny w roku 1906 po raz pierwszy pola próbne z posadzeniem nowych odmian ziemniaków. Myśl ta już dawno kiełkowała w Zarządzie, brak jednak odpowiednich funduszów nie pozwolił na wprowadzenie jej prędzej w życie.

Fundusze własne Towarzystwa na razie wystarczyły tylko na urządzenie 40 prób, ponieważ jednak na wezwanie umieszczone w 5 N-rze Przewodnika wpłynęło 250 zgłoszeń, Zarząd główny zwrócił się do Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego, który ze swej strony pomocy nie odmówił, zobowiązując się pokryć koszta dalszych 40 prób, urządzonych w obrębie jego działalności.

W obec tego urządzono więc 80 prób z odmianami ziemniaków Stella, Ordon i Bartosz hodowli p. H. Dołkowskiego.

Z początku projektowano użyć do prób tylko odmian Stella i Ordon, ponieważ jednak zapasy Stelli wystarczyły tylko na 40 prób, musiał więc Zarząd główny na dalsze 40 prób przeznaczyć odmianę Bartosz.

Próby urządzono w ten sposób, że członek Kółka rolniczego, który się zgłosi i przyjęty zostanie, otrzyma po 50 kg. z 2 odmian wyżej wymienionych, do tego ma dodać 50 kg. ziemniaków odmiany u siebie dotychczas uprawianej i wszystkie trzy odmiany posadzić na jednem polu, jednako znawożonem i uprawionem, odmiany sprowadzone po bokach a własną w środku pola. Ziemniaków nie wolno było krajać. Po zbiorze obowiązany jest każdy zdać dokładne sprawozdanie z plonów otrzymanych i nadesłać 6 K tytułem częściowego zwrotu kosztów.

Gdyby warunków nie dotrzymał, obowiązany jest zwrócić całe koszta urządzenia u niego próby.

Próby urządzono u następujących członków:

A) z odmianami Stella i Ordon:

Bochnia: 1. A. Rerutkiewicz z Niepołomic; Brzesko: 2. J. Kuna z Niedźwiedzy; Chrzanów: 3. Wawrzyniec Helbin z Jelenia; Dąbrowa: 4. Jan Kaczówka z Niecieczy; Gorlice: 5. Jan Walter z Bystrej; Grybów: 6. S. Stanuch z Jastrzębi; Kraków: 7. B. Koczwara z Czułowa; Jasło: 8. J. Grasela z Roztok; Krosno: 9. B. Wierdak z Głowienki; Mielec: 10. W. Płatek z Czermina; Myślenice: 11. J. Miętka z Krzywaczki; Nisko: 12. S. Miazgowicz z Cholewianej góry; Pilzno: 13. W. Kłusek z Lubczy; Podgórze: 14. J. Mrowiec z Wróblowic; Ropczyce: 15. W. Kułak z Wolicy piaskowej; Tarnobrzeg: 16. S. Kapała z Trześni; Tarnów: 17. J. Kubisztal z Lisiej góry; Wieliczka: 18. J. Okoński z Mietniowa; Żywiec: 19. J. Mieszczak z Rychwałdku; Nowy Sącz: 20. J. Weber z Mostków; Buczacz: 21. A. Hojak z Podzameczka; Czortków: 22. S. Koziewicz z Jagielnicy; Horodenka: 23. M. Drohomirecki z Żywaczowa; Husiatyn: 24. J. Podgóreczny z Kociubińczyk; Jarosław: 25. J. Maćkiewicz z Tuligłów; Łańcut: 26. J. Zięba z Sieteszy, 27. J. Wiech z Rogóżna, 28. A. Dec z Rakszawy; Lwów: 29. J. Wierny z Biłki szlacheckiej, 30. J. Sroka i 31. W. Mendychowski z Siemianowki; Przemyślany: 32. Fr. Hołodniak z Świrza; Sambor: 33. K. Durkalec z Czukwi; Skałat: 34. Z. Balicki z Orzechowca; Sokal: 35. D. Jączek z Ostrowa; Stanisławów: 36. K. Borkowski z Delejowa; Tarnopol: 37. S. Psiurski z Poczapiniec; Trembowla: 38. K. Freindorf z Łoszniowa, 39. M. Woźny z Strusowa; Żółkiew: 40. T. Irzykowski z Przedrzymich małych.

B) z odmianami Ordon i Bartosz:

Bochnia: 41. S. Trzeciak z Połomia dużego; Chrzanów: 42. A. Noworyta młodszy z Źródeł; Dąbrowa: 43. M. Dubiel z Lubiczka, 44. L. Żelazowski z Rudy-Zazamcza; Gorlice: 45. J. K. Mysz-

kowski z Szalowej; Krosno: 46. J. Pelczarski z Korczyny; Jasło: 47. A. Skowron z Sieklówki gór., 48. J. Ciepiela z Warzyc; Kolbuszowa: 49. W. Mikuła z Trzęsówki; Kraków: 50. J. Sędera z Rybny; Myślenice: 51. J. Mikołajczyk z Bystrej; Nowy Sącz: 52. T. Morawa z Kurowa; Nowy Targ: 53. W. Dzielski z Działu; Ropczyce: 54. J. Darłak z Checheł; Rzeszów: 55. W. Tenczar z Dobrzechowa; Tarnobrzeg: 56. A. Pyciów z Sobowa, 57. B. Kwiatkowski z Grębowa; Tarnów: 58. J. Boryczka z Rzuchowej; Wadowice: 59. F. Gieruszczak z Targanic, 60. J. Adamczyk z Łękawicy; Brody: 61. M. Dajczak z Reniowa; Dobromil: 62. G. Garbowski z Grąziowej; Gródek: 63. J. Chmiel z Gródka czerl.; Husiatyn: 64. J. Bandura z Majdanu; Jarosław: 65. M. Król z Chorzowa; Kołomyja: 66. S. Sajewicz z Kułaczkowiec; Łańcut: 67. J. Kuziara z Żołyni, 68. J. Wiech z Rakszawy II., 69. W. Preis z Rogóżna; Mościska: 70. P. Kardasz z Zakościela; Lwów: 71. J. Łakomski z Czyszek; Przemyśl: 72. W. Siwy z Grochowiec; Przemyślany: 73. A. Trefler z Kimirza; Rohatyn: 74. Ks. E. Seretny i 75. J. Kopeć z Łukowca, 76. J. Podlaszewski z Podkamienia; Stanisławów: 77. M. Grochalski z Wołczkowa; Tarnopol: 78. T. Chromik z Draganówki; Trembowla: 79. J. Makarewicz z Wierzbowca; Zbaraż: 80. J. Kopiec z Czahar.

Próby od 21—40 i od 61—80 urządzone są kosztem c. k. Towarzystwa gospodarskiego i w obrębie jego działalności.

2. Doświadczenia z sadzeniem ziemniaków całych i wykrawków.

Ponieważ jeszcze w wielu okolicach używają włościanie do sadzenia wykrawków, tj. wyciętych oczek z częścią miąższu, zamiast całych ziemniaków i ponoszą przez to znaczne straty w plonach, dlatego Zarząd główny, chcąc ich naocznie przekonać o szkodliwości tego postępowania, postanowił urządzić próby w tych właśnie miejscowościach, gdzie wykrawków do sadzenia używają. Próba taka ma być w ten sposób zrobiona, że na zupełnie jednakich warunkach, glebie, położeniu, sile nawozowej, posadzić ma zgłaszający się 100 kg. odważonych ziemniaków średnich, dobrych i całych, następnie ten kawałek pola odmierzyć dokładnie i obok tego posadzić tak samo wielki kawałek pola wykrawkami albo drobniutkiemi ziemniakami, zważywszy także zużyte nasienia. Uprawiać i obrabiać ma obydwa kawałki jednakowo, a przy zbiorze wykopać, osobno ważyć i nadesłać sprawozdanie. Albo zrobić może w teņ sposób, że ziemniakami całymi średniej wielkości obsadzi co drugi rządek (redlinę) a pozostałe redliny obsadzi wykrawkami. W nagrodę za dobre przeprowadzenie próby i nadesłane sprawozdanie otrzyma od Zarządu głównego albo zwrot kosztów, albo 50 kg. ziemniaków nowej odmiany.

Na pola doświadczalne z sadzeniem ziemniaków całych i wykrawków zgłosili się na r. 1906 i przyjęci zostali następujący członkowie: 1. Piotr Fiema, Jazy; 2. Stanisław Prokuski, Głobikówka; 3. Jakób Skórnog, Okocim; 4. Józef Barcik, Rychwałdek; 5. Jakób Dziadek, Nisko; 6. Józef Baran, Pietrzykowice; 7. Wojciech Napieracz, Wrzępia; 8. Marcin Chmielowski, Szczerzec k. Niemirowa; 9. Jan Huber, Bekersdorf; 10. Marcin Łaba, Czyszki (pow. lwowski); 11. Piotr Duda, Siemiechów; 12. Maciej Wawrzaszek, Brzoza stadnicka; 13. Ignacy Michalik, Sienna; 14. Walenty Chłędowski, Skrzyszów: 15. Piotr Ciecko, Tuligłowy; 16. Jan Kubas, Brzozów; 17. Stanisław Kapała, Trześń; 18. Antoni Domino, Babica; 19. Antoni Szcześniak, Włosienica; 20. Jan Cioch, Trzciana; 21. Stanisław Krzysztofczyk, Borowa; 22. Marcin Brudz, Przewrotne.

II. Próby z nawożeniem łąk i pastwisk.

A) Łąki.

W sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za rok 1904 podaliśmy do wiadomości, iż na rok gospodarczy 1904/5 urządzono 98 prób łąkowych.

Z prób tych odpisano 2 na rok gospodarczy 1905/6 ponieważ wysłane do tych prób nawozy z winy kolei zapóźno doszły na miejsce przeznaczenia.

Z pozostałych 96-ciu nie nadesłano sprawozdań wcale z 9-ciu prób, a mianowicie z Kółka rolniczego w Krzywczycach (pow. lwowski) próby 4, z Sechny (limanowski) próby 2, z Kobylanki (gorlicki), z Tryńczy (łańcucki) i z Grudny dolnej (pilzneński) po jednej próbie.

Z sześciu prób t j. w Łysej górze (brzeski), Szalowej (gorlicki), Piekarach (krakowski), Trzcianie (rzeszowski), Kalinowie (samborski) i Suchorzowie (tarnobrzeski) otrzymaliśmy tylko wiadomości o uskutecznionych robotach jesiennych, ale o wyniku próby sprawozdań nie nadesłano, w jednym i drugim wypadku mimo upomnień.

Towarzystwo nie korzystało z przysługującego mu stosownie do warunków i umowy prawa do odszkodowania za udzielone nawozy od tych członków, którzy nie dopełnili swoich zobowiązań, niemniej uważa za konieczne wytknąć Zarządom powyżej wymienionych Kółek zaniedbanie ciężącego na nich obowiązku dopilnowania członków, aby podjętych na siebie zobowiązań sumiennie dopełnili.

Nadesłanych 81 sprawozdań (czyli 84% ogólnej ilości prób) daje bardzo obfity materyał, nietylko dla kontroli, czy i o ile próby zostały przeprowa-

dzone sumiennie, ale nawet po części materyał, dający się użyć i do studyów w kierunku działalności nawozów w tych lub owych warunkach. Wiele z nich zaopatrzono bardzo cennymi uwagami, z których widać, że małorolni gospodarze pojmują już cel właściwy tych prób, nie uważają ich za niepotrzebną zabawkę, ani też nie kieruje nimi chęć uzyskania bezpłatnie pewnej ilości (choćby tak drobnej) nawozów sztucznych, lecz zupełnie poważnie biorą się do sprawy dla zoryentowania się, czy i o ile ten lub ów nawóz sztuczny wskazany jest do podniesienia wydajności ich łąk.

Sprawozdań tych nie drukujemy w całej ich rozciągłości, zabrałoby to bowiem 16 stron druku. Poprzestajemy na krótkich wyciągach z tychże sprawozdań na dowód prawdziwości powyżej wymienionych twierdzeń.

„*Najwięcej wpływa na dobroć łąki bronowanie i w tych miejscach, gdzie mchy i porosty najlepiej zostały zdarte, okazał się największy skutek, a szczególniej na działce 5-tej (gdzie dano kainit i żużle). Członkowie i inni rolnicy zamierzają nawozić swoje łąki, szkoda tylko, że Kółko tutejsze nie posiada jeszcze bron łąkowych, które bardzoby się u nas przydały*“ — tak pisze nam Jan Macheta z Łysej góry.

Podobną uwagę przesyła Wierny Józef z Biłki szlacheckiej:

...„*Gdzie lepiej został zdarty z łąki mech, gdzie jedną klatkę wywleczono, aż się łąka zaczerniła, wydała ona aż 231 kg. siana. Wprawdzie dano tam i kainit i żużle, ale na samych żużlach było 90 kg., na samym kainicie 72 kg., bez nawozów 55 kg. — ale tamte klatki dwa razy tylko były wleczone*“.

Na zapytanie: czy zauważono wpływ nawozów na jakość traw lub nie? odpowiada Wojciech Gołojuch z Dąbrowicy:

...„*Podług sąsiednich łąk, to nie trzeba było granic robić, bo taka widoczna była bardzo wielka zmiana, to też wszyscy rolnicy u nas, o ile tylko będzie ich stać, nawozić będą swoje łąki*“.

Jan Kaczak z Kaczaków donosi:

...„*Na łące, na której przeprowadziłem próbę, nie było dawniej co kosić, w tym roku, gdzie wszędzie są lepsze, niż zwykle trawy, ja nietylko, że na nawożonej działce mam zwyż podwójny zbiór siana, ale i na miejscu psianek i turzyc wystąpiły konicze i wyczki*“.

Tomasz Sapyta z Kąkolówki pisze:

„*Inni, widząc trawę na mojej łące i u innych gospodarzy, którzy próbę urządzali, pytali się, czyby nie można było po sianokosach uprawiać, aby potraw urósł większy. A w jesieni bardzo wielu zamierza swoje łąki i konicze uprawić. Nawozy te są dla nas wielkiem dobrodziejstwem. Mamy łąki więcej górzyste i płone, na niektórych zaledwie raz do roku można trawę wysieć, gdy uprawimy je, nie będziemy potrzebowali jeździć za zakupnem siana do okolicznych wsi, gdzie zwykle przepłacać musimy siano*“.

„*Że nawozy sztuczne, a osobliwie żużle same a także i z kainitem wpływają na zmianę traw dowód był widoczny. U nas podsiewano łąki prochami siewnemi, wysiewkami z koniczyny i t. d. Trawy nie były lepsze. Aż dopiero po dodaniu nawozów, takie się konicze rzuciły, że wylub (który z wysiewkami z koniczyn się tam dostał) którego na działkach nienawożonych nigdy nie było widać, rozwlókł się spodem jak jedwab, bo miał na czem żyć*“ pisze Józef Ząbkowski ze Zawady uszewskiej.

„*Po przeprowadzeniu próby z nawożeniem łąk tak ja, jak i inni rolnicy u nas, będziemy nawozić swoje łąki, ale tylko kainitem, bo u nas nie opłaciłoby się nawozić żużlami. Różnica na korzyść dodatku żużli zbyt mała, a przytem bydło trawę na kainicie wyrosłą daleko chciwiej zjada aniżeli inną, widać więc, że naszym czarnoziemnym łąkom brakuje tego, co w kainicie się dodaje*“ tak pisze Jan Forystek z Czeluśnicy.

To samo stwierdza Franciszek Perz z Róży pisząc:

...„*Więcej zasługuje na pochwałę kainit, aniżeli żużle, wprawdzie na żużlach rośnie trawa większa, ale na kainicie dla bydła do jedzenia daleko lepsza*“.

...„*Niby to różnicy w trawie nie było; wskutek sprzyjającej pory tegorocznej trawa na działkach nawożonych a szczególnie na tych, gdzie i kainit i żużle dano, zaledwie 6 do 10 cm. wyższa była, lecz już kosarze stwierdzili, że jej znacznie więcej, a przy ważeniu pokazało się, że bez nawozów z działki było tylko 58 kg., na jednym nawozie 94 kg., a na obu 208 kg.*“ — donosi Piotr Marcinków z Biłki szlacheckiej.

...„*Skosiłem i zebrałem tak pierwsze siano jak i potraw osobno z każdego kawałka i zważyłem dokładnie. Przekonałem się, iż nawozów sztucznych: kainitu i żużli, nietylko, że warto używać na łąki, ale że koniecznie używać potrzeba. Dlatego też mam zamiar i na przyszłość i t. d. i t. d.*“ tak zdaje sprawę Wojciech Jeleń z Lubczy, a dodaje jeszcze i tę uwagę: „*Nawozy na łące się opłacą, ale jeżeli łąka zachwaszczona, to lepiej ją zorać, oczyścić, uprawić, podsiać trawami na nowo i na nią używać nawozów*“.

Ciekawą jeszcze mamy wiązankę uwag i wyników, a nie radzibyśmy rozszerzać ram sprawozdania, więc podamy tylko kilka ważniejszych. W Kościejowie zrobiono wyjątkową próbę na działkach po 800 metr. kwadr. Bez nawozów zebrano siana 330, potrawu 420, na 100 kg. kainitu siana 380 kg. potrawu, 530 kg., na 100 kg. kainitu i 50 kg. żużli 420 kg. siana i 640 kg. potrawu. Siano koszono 15/6, potraw 11/9, więc potraw miał cokolwiek dłuższy okres rośnięcia, aniżeli siano, mimo to tylko działaniu nawozów przypisać trzeba tę niezwykłą zwyżkę potrawu nad sianem, bo gdy na działkach nienawożonych wynosi ona tylko 27% to na obu nawozach przenosi ona 52%.

Podobne wyniki miał u siebie Jędrzej Trojan w Lubczy, gdzie na działkach po 200 metr. kwadr. łąki miał:

na nienawożonej łące siana 100 kg., potrawu 160 kg.,

na 50 kg. kainitu siana 110 kg., potrawu 180 kg.,

na 25 kg. żużli siana 120 kg., potrawu 176 kg.,

na obu nawozach siana 150 kg., potrawu 247 kg.

Siano skoszono 24/6, potraw 18/8, tu więc okres rosnięcia można przyjąć jako równy — a mimoto dokładne rozpuszczenie się nawozów w glebie daje 114% zwyżki po nad normalną. „*Szczególniej piękne i gęste urosły trawy w potrawie na żużlach i w ogóle zauważyłem, że na mojej łące żużle lepiej skutkują*“. Łąka Jędrzeja Trojana była kwaśna z glebą próchniczną (cokolwiek torfowatą) do 25 cm. głęboką, na podglebiu nieprzepuszczalnem a że więcej równem, więc była dosyć wilgotna.

W Kalinowie z powodu późnego nadejścia nawozów i słotnej jesieni nie rozsiano ich przed zimą, lecz dopiero 30/3, a zarazem wpleciono w próbę jedną działkę z podsiewem popiołu drzewnego. Po zbiorze siana i odważeniu zbiorów okazało się, że plon na popiele drzewnym dorównał zupełnie plonowi na kainicie i żużlach.

W Ostrowie k. Sokala przeprowadzał próbę Dominik Jączek i donosi, że bez nawozów zebrał z 200 m^2 85 kg., na żużlach samych 87 kg., na kainicie 143 kg., na obu nawozach 143 kg. Sprawozdanie swoje kończy uwagą: „*Zauważyłem, iż kainit na naszych łąkach torfiasto piaszczystych, dość suchych, wpływa daleko więcej, aniżeli żużle, a także i superfosfat, którego sam używałem. Siano ważyłem na łące i sąsiadów zaprosiłem, pokazując im, że mogą kainitu używać bez ryzyka. Spodziewam się, że za moim przykładem postąpią, bo gdyśmy zaczęli zasilać łąki kompostem, gnojem z pod kur, popiołem a także i gnojem stajennym, to choć z początku niejedni się śmiali, w końcu wielu już poczyna gnoić łąki*“.

Kończąc to sprawozdanie, nie możemy nie zwrócić uwagi na tę okoliczność, że przeprowadzone przez nas próby z nawożeniem łąk objęły już od 1900 do 1905 roku 343 miejscowości w różnych okolicach kraju rozrzucone, nie licząc prób na rok gosp. 1905/6 założonych. Wszędzie więc podnosić się musi kultura łąk już choćby przez ślepe naśladownictwo, jeżeli nie przez zrozumienie rzeczy, czego jednak nie mamy powodu przypuszczać, widząc, jak zdrowo ogół zapatruje się na tę sprawę. Podniesienie kultury łąk musi wpłynąć dodatnio na intenzywność gospodarstw i chowu. To też uważamy za nasz obowiązek na tem miejscu imieniem rolników, stowarzyszonych w Kółkach, złożyć gorącą podziękę Wysokiemu Wydziałowi krajowemu za kainit, który do prób tych otrzymujemy od samego początku bezpłatnie i opłatnie w potrzebnej ilości. Również na ręce generalnego zastępcy fabryk mąki żużlowej WP. Józefa Karracha składamy podziękowanie za dostarczone bezpłatnie do tychże prób żużle.

Nakoniec zawiadamiamy, że na rok gospodarczy 1905/6 urządzono na tychże samych warunkach co w latach ostatnich, próby łąkowe w ilości 97 w 52 miejscowościach a 28 powiatach. (Szczegółowy wykaz pomieszczono w numerze 21. „Przewodnika“ z r. 1905.)

B) Akcya w sprawie pastwisk.

Na jesieni w r. 1904 Zarząd główny, idąc dalej na obranej drodze przekonywania naocznego ludności o skuteczności nawożenia pastwisk, rozesłał 132 q kainitu, uzyskanego od Wysokiego Wydziału krajowego, na próby urządzone w 32 miejscowościach a 28 powiatach, według wskazówek umieszczonych w 18 N-rze Przewodnika z 1904 r.

Zasadniczo otrzymała każda miejscowość 400 kg. kainitu z przeznaczeniem znawiezienia 1 morga pastwiska.

Przeprowadzeniem prób zajęły się Zarządy Kółek miejscowych albo na pastwiskach członków, albo na pastwiskach gminnych za zgodą Zwierzchność gminnej.

Z tych 32 miejscowości wpłynęło do Zarządu głównego 21 sprawozdań, a mianowicie: z Zagórza, Czerny, pow. Chrzanów; Lipska pow. Cieszanów; Jastrzębi, pow. Grybów; Potakówki, Czeluśnicy, Roztok, Sądkowej, pow. Jasło; Czułówka, pow. Kraków; Starej wsi, pow. Limanowa; Czajkowej, pow. Mielec; Jawornika, pow. Myślenice; Grochowiec, pow. Przemyśl; Szczerca k. Niemirowa, pow. Rawa ruska; Skrzyszowa, pow. Ropczyce; Gwoźnicy, pow. Rzeszów; Błudnik, pow. Stanisławów; Laszek mur. pow. Stary Sambor; Zaleszan i Sobowa, pow. Tarnobrzeg; Lachowic, pow. Żywiec.

Nie nadesłały sprawozdań pomimo wezwania: Korościatyn, pow. Buczacz; Źródła, pow. Chrzanów; Zaszków, pow. Lwów; Świniarsko, pow. Nowy Sącz; Groń, pow. Nowy Targ; Pisarowce, pow. Sanok; Burczyce nowe i Bereźnica, pow. Sambor; Brandwica i Żabno, pow. Tarnobrzeg; Roczyny, pow. Wadowice.

Nadesłane sprawozdania brzmią bardzo rozmaicie. Trzeba bowiem uwzględnić, że próby przeprowadzono na glebach najrozmaitszych, nieraz nawet z natury bardzo suchych, a dodawszy do tego posuchę, jaka i w r. 1905 w niektórych okolicach dosyć silnie wystąpiła, otrzymamy przyczynę, dlaczego kainit w niektórych próbach nie działał. Nie mogąc się bowiem z powodu braku wilgoci rozpuścić, nie wywarł swego dodatniego działania. Natomiast na miejscach wilgotniejszych działanie jego wystąpiło dosyć wyraźnie.

W niektórych miejscowościach nie trzymano się wskazówek, podanych przez Zarząd główny, i kainit zamiast w jesieni rozsiano na wiosnę.

W tych miejscowościach działanie kainitu było nawet ujemne, bo nastąpiło wypalenie trawy, a różnica dodatniego działania wystąpiło dopiero w jesieni. W jednych tylko Grochowcach działanie kainitu rozsianego na wiosnę było lepsze, niż rozsianego w jesieni.

Nie zbyt wielkie skutki z prób przeprowadzonych dadzą się wytłómaczyć jeszcze tem, że pastwiska, będąc bardzo wyjałowione, potrzebują do poprawienia swej urodzajności nie tylko kainitu, lecz i nawozu fosforowego, którego Zarząd główny nie mógł w r. 1904 dostarczyć.

Doświadczenia z próbnem nawożeniem pastwisk nie dadzą się z natury rzeczy przedstawić namacalnie a więc w cyfrach, gdyż z powodu spąsania trawy jest to niemożliwe. Dlatego dobre lub złe skutki, polegające tylko na obserwacyi wzrostu trawy, mogą wobec równoczesnego spasania łatwiej ujść uwagi interesowanych, niż n. p. na łąkach, gdzie przez zwożenie i porównanie otrzymanych plonów siana różnica da się ująć w cyfry i wykazać opłacalność nawożenia.

Dla bliższego rozpatrzenia się w tych sprawozdaniach przedstawiamy je szczegółowo.

J a s t r z ę b i a: Sprawozdawca p. Józef Kuropatwa zrobił wszystko w porządku; kainitu posiał na pastwisku 300 kg. a 100 kg. na łące, skutku jednak prawie żadnego nie było. Przypisuje to brakowi żużli Thomasa, gdyż pisze: „Gdy jakoś przed 3 laty otrzymałem od Zarządu 1 worek kainitu i ½ worka żużli i posiałem to na łące także bardzo jałowej, to w pierwszym roku wynik był bardzo dobry. Tak siano jako i potraw były wyśmienite i to nawet nad podziw“.

P o t a k ó w k a: Kainit rozsiano dopiero na wiosnę z końcem kwietnia. Ponieważ bydło zaczęto zaraz wypędzać na pastwisko, przeto zakazaliśmy, aby pod żadnym warunkiem nie wpuszczano bydła na kawałek, obsiany kainitem. Jednakże, jak które bydlę raz spróbowało na zasianej działce trawki uskubnąć, trudno już potem było je od tego miejsca odpędzić. Wskutek tego nie zauważono większego porostu trawy. Przez całe lato bydło lubiało bardzo paść się na tem miejscu, podczas kiedy w poprzednie lata prawie żadna trawa tam nie rosła, ponieważ jest to kawałek leżący na wzgórku.

S t a r a w i e ś: Franciszek Biernat posiał 1 worek kainitu na pastwisko obsuszne w jesieni i wybronował mech. Kainit wydał mu świetny rezultat, bo trawy kwaśne ustąpiły całkiem, a inne porosły nie do uwierzenia. Inni członkowie posiali kainit dopiero na wiosnę, jak pastwiska dobrze podeschły, ale nam kainit wypalił wszystkie trawy i straciliśmy 1 rok bez owocu, aż na jesień pastwiska się zazieleniły i dopiero na przyszły rok spodziewamy się dobrego rezultatu.

G r o c h o w c e: Kainitem podzielili się 4 członkowie, Franciszek Kiełb, Piotr Rusowski, Piotr Mikuś i Antoni Pelc. Dwóch pierwszych rozsiało kainit w jesieni, 2 drugich na wiosnę. U pierwszego trawa nie była większa, lecz podczas gdy i inne lata na tym pastwisku zwykle wysychała, w tym roku bydło się tam chętnie pasło. U drugiego tak samo, tylko trawa zaraz z wiosną znikła, dopiero po deszczu wyrosła nie do uwierzenia.

U Piotra Mikusia trawa pokazała się daleko większa, bujniejsza i zieleńsza, wilgoć i rosa dłużej się na tym kawałku trzymały niż dawniej. Bydło i konie bardzo się na tę łąkę rwały i chętnie tam pasły.

U Antoniego Pelca trawa w dolinie, gdzie było trochę za wilgotno, nie była tak ładna, jak cośkolwiek wyżej, jednak bydło ją chętnie skubało. Zauważono, że gęsi uciekały na miejsce nie nawożone.

Czajkowa, Lipsko, Jawornik, Skrzyszów, Gwoźnica, Laszki murowane, Sobów, wykazują skutek widoczny po wzroście, zieloności trawy i smaku, z jakim ją bydło spasało; a w Czułówku wartość dzierżawna pastwiska przez nawiezienie podskoczyła z 18 na 36 K.

S ą d k o w a: Kainit rozsialiśmy na pastwisku gminnem 4. listopada 1904 r. Na znawiezionym kawałku zakazaliśmy paść do 15. czerwca. Na wiosnę podsialiśmy jeszcze rajgrasem. Poznaliśmy, że trawa w tem miejscu była zieleńsza i większa, a bydło i konie uciekają teraz paść się na ten kawałek. Pastwisko nasze było dotychczas zarośnięte krzakami berberysowymi, a z okoliczności dostania kainitu uchwaliliśmy, aby te krzaki wykorczować, wybronować i zasiać mieszankę z traw. Wszystko to wykonano dokładnie i bez wielkiego kosztu, a pastwisko przyniosło nam o połowę większą korzyść.

Zagórze, Zaleszany, Lachowice, Czerna, Szczerzec, Roztoki i Czeluśnica wykazują bardzo mały skutek, czy to z powodu suchego położenia i posuchy, czy to z powodu rozsiania kainitu dopiero na wiosnę.

Kółko rolnicze w Błudnikach dostało wyjątkowo na przeprowadzenie próby oprócz 400 kg. kainitu 200 kg. żużli. Próbę przeprowadzili na 2 mg. pastwiska członkowie Andrzej Szoturma i Tadeusz Rabarski w ten sposób, że trawy nie spasano, tylko zebrano ją na siano. Wyniki próby przedstawiają się następująco:

bez nawozu	zebrano z	½	mg.	450	kg. siana
100 kg. kainitu	„	½	„	620	„ „
100 „ „	„	¼	„	420	„ „
100 kg. kai. i 50 kg. żużli		¼	„	570	„ „
50 „ „		¼	„	500	„ „
100 kg. kai. i 100 kg. „		¼	„	730	„ „

Po przeliczeniu na mórg przedstawia się zbiór:

			nadwyżka
bez nawozu	900	kg. siana	
200 kg. kainitu . .	1240	„ „	340 kg.
400 „ „ . . .	1640	„ „	740 „
400 „ „ i 200 kg. ż.	2280	„ „	1380 „
200 „ „	2000	„ „	1100 „
400 „ „ 200 „ „	2920	„ „	2020 „

Tak znakomity skutek osiągnięto już przy zbiorze pierwszego pokosu, bo nie czekano ze sprawozdaniem aż na zbiór potrawu, ale zauważono,

że potraw był tego roku bardzo gęsty i można się było spodziewać dobrego i obfitego zbioru.

Z tych sprawozdań wyciągnąć można następujące wnioski, że

1) nawożenie jesienne lepsze skutki przynosi od wiosennego,

2) na bardzo suchych i wyjałowionych pastwiskach kainit nie przynosi wielkiego rezultatu,

3) sam kainit nie wywiera wielkiego skutku, lecz potrzebuje do tego pomocy żużli, jak to dobitnie widać z próby przeprowadzonej w Błudnikach, gdzie nawet większa dawka kainitu chociaż się opłaciła, to jednak nie może się poszczycić takim wynikiem, jak przy równoczesnem użyciu żużli.

Dlatego Zarząd główny, urządzając podobne próby w jesieni 1905 r. i mając na ten cel pewną ilość żużli, starał się te wymagania uwzględnić. Na ten rok urządził próby z nawożeniem pastwisk w 64 miejscowościach, położonych w 35 powiatach. Zużyto na ten cel 20.600 kg. kainitu i 11.180 kg. żużli Tomasa.

Próby urządzono:

I. Powiat: Biała. 1. Grójec 200 ż 200 k.

II. Bochnia. 2. Łapczyca 200 ż 200 k. 3. Wola batorska 100 ż 100 k.

III. Brzesko. 4. Jasień 5. Mokrzyska po 200 ż 200 k.

IV. Chrzanów. 6. Czerna 7. Regulice po 200 ż 200 k.

V. Dąbrowa. 8. Mędrzychów 400 k.

VI. Husiatyn. 9. Jabłonów 200 ż 200 k.

VII. Jarosław. 10. Cieszacinek 400 k. 11. Wiązownica 200 ż 200 k.

VIII. Jasło. 12. Sieklówka 80 ż 200 k.

IX. Kolbuszowa. 13. Przyłęk 400 ż 1700 k. 14. Sokołów i 15. Trzęsówka po 200 ż 200 k.

X. Kraków. 16. Rusocice i 17. Wyciąże po 200 ż 200 k.

XI. Krosno. 18. Korczyna 400 k.

XII. Limanowa. 19. Jodłownik 20. Makownica, 21. Szczyrzec, 22. Ujanowice i 23. Żmiąca po 200 ż 200 k. 24. Łukowica 100 ż 200 k. 25. Sechna 400 k.

XIII. Lwów. 26. Barszczowice 300 ż 300 k. 27. Czyszki 300 ż 300 k. 28. Podsadki 200 ż i 200 k.

XIV. Łańcut. 29. Czarna 200 ż 200 k. 30. Żołynia 200 k.

XV. Mielec. 31. Rzędzianowice 200 ż 200 k.

XVI. Mościska. 32. Radochońce 600 ż 2200 k.

XVII. Myślenice. 33. Bieńkówka i 34. Biertowice po 400 k. 35. Łętownia 200 ż 200 k.

XVIII. Nowy Sącz. 36. Mostki i 37. Zabrzeź po 200 ż 200 k.

XIX. Nowy Targ. 38. Odrowąż 200 ż 200 k

XX. Pilzno. 39. Siedliska 400 k.

XXI Podhajce. 40 Beckersdorf 200 ż 200 k.

XXII. Przemyśl. 41. Dubiecko 200 ż 600 k. 42. Wyszatyce 600 ż 600 k.

XXIII. Przemyślany. 43. Stanimirz 200 ż 200 k.

XXIV. Rohatyn. 44. Zołczów 200 k.

XXV. Ropczyce. 45. Borek wielki i 46. Łopuchowa po 200 ż 200 k.

XXVI. Rzeszów. 47. Gwoźnica górna 200 ż 200 k. 48. Zaczernie 200 ż 600 k.

XXVII. Sambor. 49. Burczyce nowe 200 ż 200 k.

XXVIII. Sokal. 50. Machnówek 200 ż 200 k.

XXIX. Stanisławów. 51. Błudniki 200 ż 600 k. 52. Wołczków 200 ż 200 k.

XXX. Tarnobrzeg. 53. Grębów, 54. Skopanie, 55. Sokolniki, 56. Trześń po 200 ż 200 k. 57. Zbydniów 400 k.

XXXI. Tarnopol. 58. Łozowa 200 ż 200 k. 59. Petryków 100 ż 100 k. 60. Poczapińce 400 k.

XXXII. Wadowice. 61. Spytkowice 400 k.

XXXIII. Wieliczka. 62. Węglówka 200 ż 200 k.

XXVIV. Zbaraż. 63. Romanowe sioło 200 ż. 200 k.

XXXV. Żywiec. 64. Rychwałdek 200 ż 200 k.

Próby takie z nawożeniem pastwisk, chociaż przeprowadzone na małą skalę, mają swoje wielkie znaczenie w tem, że pouczają ludność na miejscu, o ile racyonalne nawożenie może wpłynąć na podniesienie wartości użytkowej tych olbrzymich obszarów, które w kraju naszym dotychczas po większej części są prawie, rzec można, zupełnymi nieużytkami. Mowa tutaj o pastwiskach gminnych, zalegających według statystyki prof. T. Pilata z r. 1891, obszar 414.943 mg. Gospodarka, a co za tem idzie korzyść z tych obszarów jest znikomo mała. Składa się na to bardzo wiele czynników. Przedewszystkiem pastwiska gminne, będąc własnością wspólną, przedstawiają wobec nizkiej na ogół oświaty i braku ducha assocyacyjnego u naszej ludności bardzo trudne do rozwiązania zadanie. Każdy chciałby z tego wspólnego dobra jak najwięcej korzystać, nie chcąc w zamian przyczynić się razem z drugimi i ponieść pewnych ofiar na polepszenie i podniesienie jego wartości. Dlatego też widzimy pastwiska gminne zabagnione i mokre, zamiast paszy dobrej tylko kwaśne trawy rodzące, pokryte niezliczonem mnóstwem starych i zarośniętych kopców z kretowisk i mrowisk, przedstawiających ładne kultury mchu, ale nie paszy dla bydła. Na miejscach suchszych pastwisko gminne jeszcze z początku na wiosnę i podczas przekropnego czasu jako tako się zieleni, ale później w lecie trawa, wygryziona do gołej ziemi, już nie odrasta należycie, bo nie ma na to siły, a choćby ją miała, to i tak nie odrośnie, bo nie ma na to czasu. Czyha bowiem na nią dobytek z całej gminy w postaci krów, koni, świń i gęsi, które bez ograniczenia i bez żadnego porządku pasą się razem, przyczyniając się tylko do pogorszenia paszy. Nie dziw więc, że krowy zamiast polepszenia się i wydawania większej ilości mleka w lecie, jak się to dziać powinno, wypędzane na podobne pastwisko, chudną i tracą mleko. Gospodarz bowiem myśli,

że jak krowę wypędzi na pastwisko, już jej w stajni tyle paszy dać nie potrzebuje, tymczasem krowa po takim spacerze ma jeszcze lepszy apetyt i więcejby zjadła. Dlatego nie rzadko spotkać można w gminach, gdzie pastwisk wspólnych nie ma, że bydło jest ładniejsze i hodowla wyżej stoi, bo tam nikt się z wyżywieniem bydła na pastwisko nie spuszcza. Tam, gdzie na pastwisku przy dobrej gospodarce i pielęgnacyi wyżywiłaby się jedna krowa, tam pasie się dzisiaj trzy do cztery razy więcej sztuk. Nie dziw więc, że pastwiska należytego pożytku przynieść nie mogą. Brak zrozumienia istoty rzeczy, że ziemia nie może wiecznie rodzić zwłaszcza na pastwisku, gdzie się jej wcale nie uprawia, brak dalej odpowiednich funduszów na polepszenie odgrywają także ważną rolę. W bardzo wielu gminach pobiera się wprawdzie opłaty od sztuki, t. zw. spaśne, które mają pokryć podatki i inne wydatki. Poza tem ludność przeciwna jest poniesienia ciężarów, stąd na nią płynących, zwłaszcza najuboższa, bo dzieje się nieraz, że ona właśnie w przeważnej części ciężary te ponosi.

Najważniejszy błąd w gospodarce gminnej na pastwiskach popełniła ustawa, która dotychczasowy sposób tej gospodarki usankcyonowała. Dawniej, kiedy w gminie gospodarzy a zatem i bydła mniej było, każdy wypędzał swój dobytek bez żadnego ograniczenia na wspólne pastwisko i każdemu wystarczyło. Z czasem jednak ludności i gospodarzy przybyło, a w ślad za tem wzrosła ilość trzymanego inwentarza. Ponieważ każdy z nowych gospodarzy był obywatelem gminy i używał w pełni praw, z tego tytułu płynących, więc wypędzał także tyle sztuk bydła na wspólne pastwisko, ile miał. Stąd wyrobił się zwyczaj, że każdy obywatel gminy mógł tyle sztuk paść na pastwisku, ile posiadał. Zwyczaj w zasadzie sprawiedliwy, jednak nieraz wyzyskiwany przez sprytne jednostki, a w skutkach bardzo zgubny. Ustawa, kiedy jej przyszło gospodarkę gminną uregulować, załatwiła się z pastwiskami bardzo wygodnie, powiadając w § 68 Ustawy gminnej: „Co do tego, komu i w jakim rozmiarze służy udział w pożytku dobra gminnego, trzymać się należy dotychczasowego niezaprzeczonego zwyczaju“. Na nic więc wszelkie zabiegi, zmierzające do polepszenia tej gospodarki, jeżeli w gminie znajdzie się paru członków niezadowolonych a częściej jeszcze nieświadomych rzeczy, stojących w poprzek wszelkiej dobrej myśli.

W niektórych gminach Rady i Kółka rolnicze łącząc w sobie najinteligentniejsze żywioły, rozumiejące doniosłość tej sprawy dla pożytku całej gminy, usiłują wydobyć się z dotychczasowego stanu, cóż kiedy dobre ich chęci rozbijają się o mur konserwatyzmu i niedowiarstwa, wspieranego nadto ustawą gminną.

Zarząd główny, nie lękając się trudów i niepowodzenia, postanowił obok prowadzenia prób z nawożeniem podjąć akcyę na szerszą skalę, zmierzającą do polepszenia gospodarki na pastwiskach gminnych. W myśl uchwał, powziętych przez Ogólną Radę w Przemyślu w r. 1904 za inicyatywą prof. Pomorskiego, przyjął Zarząd główny nowego inspektora rolniczego, któremu powierzono to ciężkie zadanie do zrobienia. Akcya w tym względzie ma na razie charakter propagandy, a tylko tam, gdzie tego zajdzie potrzeba, opiera się na udzieleniu praktycznych pouczeń i wskazówek.

W przekonaniu, że chcąc poprawić zagospodarowanie i użytkowanie pastwisk gminnych, należy najpierw rozbudzić zainteresowanie się tą sprawą, porusza się przy każdej sposobności tę sprawę, czy to na kursach, czy na Zebraniach powiatowych. W tej myśli odniósł się Zarząd główny do Wydziałów Rad w powiatach, mających największe pastwiska, aby, rozpoczynając szerszą i systematyczną akcyę w tym kierunku, urządzić w ciągu miesięcy zimowych Zgromadzenia powiatowe członków Kółek rolniczych celem wyczerpującego przedyskutowania sprawy, w jaki sposób należy gospodarować na pastwiskach gminnych, by użytkujący względnie gminy miały większy niż dotychczas pożytek.

Ponieważ sprawa pastwisk gminnych jest ważną nie tylko dla członków Kółek rolniczych, ale jest kwestyą piekącą dla ogółu gmin, wspólne pastwiska posiadających, bardzo pożądaneby było, aby w podobnych zebraniach brali udział naczelnicy i radni, a nawet każdy, kogo ta sprawa więcej interesuje.

Myślą przewodnią w naszej działalności na tej drodze jest propaganda i agitacya w celu wzbudzenia i zainteresowania się tą sprawą u samych włościan i skłonienia ich do poprawy tych pastwisk bez żadnych wielkich zmian, sięgających w gospodarkę gminną. Zasadą naszą w tej propagandzie jest utrzymanie dotychczasowego stanu posiadania gminy, a wynalezienie odpowiednich sposobów do polepszenia gospodarki pastwiskowej. Z założenia już agitacya za sprzedażą i za parcelacyą pastwisk odpada, jako środek może gdzie niegdzie dobry, ale na ogół nieprowadzący do celu i ze względów gospodarczych i ze względu na sprawiedliwość społeczną niewykonalny a nawet szkodliwy.

Rozchodzi się więc o podniesienie urodzajności i racyonalne wyzyskanie pastwisk przez zaprowadzenie czasu ochronnego, przez usunięcie puszczania na pastwisko wszelkiego inwentarza razem, a wyznaczenie osobnych kawałków dla świń i gęsi, tych największych niszczycieli pastwisk, przez nawożenie i uregulowanie stosunków wilgotności, a gdzie zachodzi potrzeba przez zamianę czasową pastwisk kawałkami na rolę w celu wyczyszczenia i poprawienia porostu trawy. Wszystko to musi się odbywać w ramach istniejącej ustawy, pozostawiającej decyzyę o sposobie gospodarki Radzie gminnej, a nie dozwalającej na ograniczenie kogokolwiek w korzystaniu z dobra gminnego.

Sprawa to nadzwyczaj trudna, bo chcąc zaprowadzić racyonalny sposób użytkowania, należałoby prawie zawsze ograniczyć rozmiar tego użytkowania.

Na polepszenie pastwiska nieodzowne są pewne fundusze, czy to na zakupno nawozów sztucznych, czy nasion traw do podsiewu, czy na przeprowadzenie rowów osuszających. Gminy jednak nie posiadają ich wcale, bo spaśne, jakie ono jest, idzie na inne rozchody. Ażeby więc umożliwić gminom wyjście z tej trudnej sytuacyi, byłoby dla nich najlepszym sposobem wydzierżawienie na 3—5 lat pewnej części pastwiska, naturalnie za mierną cenę z tym jednak warunkiem, że dzierżawcy obowiązani są owe kawałki zamienić na pole orne, gospodarować na nich wedle z góry wyznaczonego planu tak, aby znów po upływie czasu dzierżawy, kawałki te zamienione zostały na pastwisko. Z tego byłaby korzyść podwójna, ponieważ po pierwsze przez uprawę, wyczyszczenie, zrównanie powierzchni i znawożenie pastwisko zyskałoby bardzo wiele na wydajności, a z drugiej strony kasa gminna miałaby dochód pewien służący na melioracye następnych części. A choćby nawet dochody z dzierżawy były bardzo małe to i tak korzyść byłaby znaczna dla gminy, bo samo przejście pastwiska uprawą rolną poprawia je bardzo dobrze.

Gdzie pastwisko zanadto mokre lub zanadto suche, tam przez zawiązanie spółki wodnej (zwłaszcza, gdy sprawa ta kilka gmin dotyczy) i zespolenie sił można to przy pomocy funduszów, uzyskanych od kraju i rządu, bez wielkich trudności wykonać.

Zawiązywanie spółki wodnej w celu osuszenia pastwiska w jednej gminie jest niepotrzebne a potrzebna tylko zgoda wszystkich interesowanych.

Taka jest dyrektywa Zarządu głównego w działalności, zmierzającej do poprawienia gospodarki na pastwiskach gminnych. Działalność ta połączona jest z trudnościami niepośledniej miary, bo, aby wywołać i wzbudzić samo zainteresowanie się tą sprawą, pokonać trzeba z jednej strony moc uprzedzeń u ludności, brak funduszów, a z drugiej wywijać się przed paragrafami ustawy.

Dotychczas w myśl programu odbyły się dwa zgromadzenia w Tarnobrzegu, na których omawianą była obszernie sprawa pastwisk, raz na zebraniu umyślnie na ten cel przez Wydział Rady powiatowej i Zarząd powiatowy Kółek roln. za inicyatywą Zarządu głównego zwołanem, drugi raz na zebraniu delegatów Kółek rolniczych. Uchwalono na nich zająć się gorliwie polepszeniem pastwisk gminnych i domagać się od rządu i kraju pomocy materyalnej na zakupno nawozów sztucznych i nasion traw, potrzebnych na podsiew, a dalej wydatniejszej pomocy w przeprowadzeniu osuszenia.

Sprawę pastwisk gminnych poruszał dalej dotyczący inspektor na kursie rolniczym w Tarnowie, na zebraniu powiatowem w Tarnopolu, i na zebraniu w Wojutyczach, powiatu samborskiego. Zawezwany przez Zwierzchność gminną miasta Sokołowa udzielił jej fachowej porady w poprawieniu pastwiska gminnego, które stanowi obszar 40 mg. o glebie piaszczystej i z natury swej nie bardzo się na pastwisko nadającej, ale aktem fundacyjnym tylko na pastwisko przeznaczony.

W innych powiatach do projektowanych zebrań i omówienia tej sprawy nie przyszło na razie z powodu trudności już w samem zwołaniu takiego zgromadzenia.

III. Pola doświadczalne z nawozami sztucznymi.

Pola demonstracyjne z nawozami sztucznymi.

Używanie nawozów sztucznych, różnego rodzaju i o różnej zawartości składników pożywnych, tak co do jakości, jak ilości, rozpowszechnia się między rolnikami (osobliwie drobnymi) w niektórych okolicach nadmiernie, w innych zaś znają nawozy sztuczne tylko ze słyszenia, a gdzieniegdzie nie znają ich wcale.

Oba te objawy są równo złe i przynoszą szkodę tak poszczególnym rolnikom jak i ogólnemu gospodarstwu krajowemu. Rolnicy pierwszego typu mając pomoc w nawozach sztucznych, przypadkiem szczęśliwie dobranych, zaniedbują obornik i gnojówkę, zaniedbują uprawę mechaniczną gleby, licząc na to, iż dodatek nawozu sztucznego wystarcza na usunięcie wad, pochodzących z niedbalstwa i lenistwa. Za ich przykładem idą inni, którzy jednak używając nawozów dla gruntów swych nieodpowiednich, często bezpotrzebnie i bez pożytku wyrzucają ciężko zdobyty grosz na zakupno nawozów. Rolnicy zaś drugiego typu z nieświadomości zaniedbują możność dopomożenia roli a przezto i sobie uzupełnieniem obornika nawozami sztucznymi.

Wyłoniła się stąd konieczność zwrócenia uwagi jednych na racyonalne użycie nawozów, a zapoznania z niemi drugich. A, że ani pouczanie pismem czy drukiem, ani też najgorętsze zachwalanie żywem słowem nie działają tak skutecznie, jak przedstawienie naoczne, przedsięwzięto zakładanie pól z nawozami sztucznymi, które nazywamy „demonstracyjnemi“, gdyż nie są to doświadczenia w ścisłem znaczeniu tego słowa (naukowem), ani też próby, bo używane są tylko takie nawozy, które wyszły już z okresu prób.

Pierwsze takie pola założone były w r. 1902 w powiecie mieleckim. W następnym roku urządzono cały szereg pól w powiatach bocheńskim, brzeskim, krakowskim, lwowskim i pilzneńskim. W roku 1904 urządzono ponownie takie pola w powiatach lwowskim i pilzneńskim oraz w powiecie buczackim, rudeckim i samborskim.

Warunki, na jakich urządzono te pola, jak również wykaz osób i miejscowości, u których je urządzono, pomieściliśmy w Sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za r. 1904. Tu tylko przypomnimy, że pola nawozowe urządzone były podług trzech zasadniczych typów a więc: I. dla rolników

obeznanych częściowo z użyciem nawozów sztucznych, II. dla miejscowości, gdzie nie używano żadnych nawozów, pomimo, że osobliwie ze względu wielkiej odległości pól od gospodarstwa użycie ich jest wskazane, III. dla miejscowości, gdzie używają tylko żużli, lub tylko superfosfatów.

Przystępując do zdania sprawy z wyników użycia nawozów sztucznych na tych polach, pozwalamy sobie przypomnieć, że w przewidywaniu, iż natrafimy na znaczne trudności, pisaliśmy już w zeszłorocznem Sprawozdaniu: „nie możemy przesądzać, o ile na rok przyszły z liczbowym materyałem będziemy mogli wystąpić“. Przewidywania nasze się spełniły i jedynie też z powiatu pilzneńskiego, skąd ze względu na większe uświadomienie rolników liczyliśmy na otrzymanie sprawozdań, nadesłano nam z 9-ciu pól założonych 7 sprawozdań. Niektóre z nadesłanych nam sprawozdań podajemy z tą uwagą, że żadnych formularzy na nie nie posyłaliśmy, że zatem każdy ze sprawozdawców pisał, jak uważał za odpowiednie. W sprawozdaniach nie zmienialiśmy nic, podając je w ich autentycznej szacie.

1. Sprawozdanie z pól doświadczalnych.

Przedplony — na nawozie żyto, koniczyna, dany nawóz na konicznisko, ziemniaki, jęczmień i na jęczmienisku żyto siane na pólkach doświadczalnych, które dało wyniki poniżej wyszczególnione. Orka na żyto uskuteczniona $^{28}/_{8}$ 904, siew $^{23}/_{9}$ 904, wschodziło od $^{1}/_{10}$ 904, sypało się w kłosy od 8 do $^{11}/_{5}$ 905, kwitło od $^{25}/_{5}$ do $^{9}/_{6}$ 905, stało prosto do $^{17}/_{6}$ 905 a potem się powaliło, żęte $^{11}/_{7}$ 1905.

Wszystkie 6 pól po 10 sążni szerokie a 40 sążni długie.

1. 50 kg. żużli:
   zebrano:
   2 kopy, 19 snopów,
   wagi: ziarna 219 kg., słomy 393 kg.

2. 37·5 kg. superfosfatu:
   zebrano:
   2 kopy, 26 snopów,
   wagi: ziarna 253 kg., słomy 405 kg.

3. Bez nawozu
   zebrano:
   2 kopy, 3 snopy,
   wagi: ziarna 208 kg., słomy 331 kg.

4. 50 kg. żużli, na wiosnę saletry 5 kg.
   zebrano:
   2 kopy, 32 snopów,
   wagi: ziarna 259 kg., słomy 415 kg.

5. 37·5 kg. superfosfatu, na wiosnę saletry 5 kg.
   zebrano:
   2 kopy, 35 snopów,
   wagi: ziarna 255 kg., słomy 418 kg.

6. Na wiosnę saletry 10 kg.
   zebrano:
   2 kopy, 13 snopów,
   wagi: ziarna 213 kg., słomy 367 kg.

Lubcza, 28 grudnia 1905 (p. Jodłowa).

Michał Biel.

2. Sprawozdanie z użycia nawozów sztucznych pod oziminy.

Powiat: Pilzno, miejscowość: Głobikówka p. Brzostek. Przeprowadzający próbę: Michał Kabaj.

Otrzymał do doświadczeń pod oziminy na swojem gospodarstwie następujące nawozy sztuczne, które zostały rozsiane na poletkach:

Pod żyto

40 sążni długich a 5 sążni szerokich czyli 200 sąż. kwadr. powierzchni, a to na:

Nr. 1. 18.5 kg. superfosfatu 18% mineralnego
„ 2. 25.0 kg. żużli 18% cytr.
„ 3. bez niczego
„ 4. 18.5 kg. superf. 18% m. i 5 kg. saletry
„ 5. 25.0 kg. żużli 18% c. i 5 kg. saletry.

Pod pszenicę

20 sążni długich a 5 sążni szerokich czyli 100 sąż. kwadr. powierzchni, a to na:

Nr. 1. 5 kg. saletry.
„ 2. 9 kg. superfosfatu 18% miner.
„ 3. 12.5 kg. żużli 18% cytr.

Żyto odmiana „Polskie“.

Gleba lekka glinka, podglebie przepuszczalne.

Nawóz był w r. 1903 dany pod pszenicę.

Przedplon pszenica.

Pole wyorane ostatni raz 23. sierpnia.

Zasiano żyto i nawozy sztuczne razem w jednym dniu 30. września,

Zebrano z każdego poletka osobno i osobno ważono i młócono.

Wydało każde poletko następującą ilość ziarna i słomy:

Nr. pólka	Nawożone	Ziarna	Słomy	W obliczeniu z morga		Nadwyżka		Uwagi
				ziarna	słomy	ziarna	słomy	
		kilogram.		kilogram.		kilogram.		
1	Superfosfatem	110	255	880	2040	200	1096	Opłacalności nie obliczam, bo nie znana dokładnie cena nawozów.
2	Żużlami	115	260	920	2080	240	1136	
3	—	85	118	680	944	—	—	
4	Superfosfatem i saletrą	122	284	976	2272	296	1328	
5	Żużlami i saletrą	125	288	1000	2304	320	1360	

Pszenica odmiana bez nazwy, dawno siewana u nas.

Gleba lekka glinka, podglebie przepuszczalne. Nawóz był w roku 1901 dany pod ziemniaki. Pszenicę zasiano w ugorze, który uprawiono w następujący sposób: z początkiem lipca podorano płytko i zawleczono, 20. sierpnia wywieziono obornik i przyorano 21. sierpnia to była ostatnia orka. Siew wykonano 30. września, razem rozsiano nawozy sztuczne i zabronowano.

Nr. pólka		Nawożone	Ziarna	Słomy	W obliczeniu z morga ziarna	W obliczeniu z morga słomy	Nadwyżka ziarna	Nadwyżka słomy	Uwagi
			kilogram.		kilogram.		kilogram.		
1	Nawóz stajen.	Saletra	45	150	720	2400	160	912	Opłacalności nie obliczam, nie znając dokładnej ceny nawozów.
2		Superfosfat	40	100	640	1600	80	112	
3		Żużle	42	110	672	1760	112	272	
4		Nawóz stajenny	35	93	560	1488	—	—	

Z doświadczeń przekonałem się, że najlepiej popłacają u nas żużle i saletra, co jednak nie odstrasza mię od robienia prób dalszych w tym względzie, bo jestto i korzystne a zarazem przyjemne.

Te doświadczenia przeprowadziłem jak najściślej. Ważone było wszystko przed młocką, po wyparowaniu w stodole, razem całe snopy, a potem ziarno osobno.

Czwarte poletko pod pszenicę wyciąłem z pozostałego pola, nie wziętego pod doświadczenie, aby się przekonać, jaki będzie skutek.

W Głobikówce d. $^5/_{11}$ 1905.

M. Kabaj.

* * *

Pola urządzone w powiecie lwowskim miały charakter ściśle demonstracyjny, a wobec częstych wycieczek kierowników tych pól pp. asystentów Akademii roln. w Dublanach, do odnośnych miejscowości i urządzanych tam wykładów w nawozach, wypełniały swoje zadanie o zupełności. Otrzymaliśmy dwa sprawozdania z wyników.

Pola urządzone w powiatach buczackim, rudeckim i sanockim były o specyalnym charakterze niejako reklamy dla nawozów sztucznych, gdyż miejscowości niemi objęte dotychczas wiedziały tylko ze słyszenia o istnieniu nawozów sztucznych.

Stamtąd nie otrzymaliśmy żadnych relacyi, o ile owa reklamowa próba dodatnio wypadła i podziałała na okolicznych rolników.

Wyniki uzyskane w r. 1904/5 na pozór nie bardzo zachęcały do prowadzenia dalszych prac w tym kierunku, mimoto jednak nie zaniechano ich, lecz starano się przeprowadzać je pod ściślejszą kontrolą, o ile do tego znajdą się siły.

W roku 1905 na jesieni zakładaniem pól zajęci byli p. Tadeusz Stamirowski, inspektor rolniczy, w powiatach cieszanowskim, lwowskim i stanisławowskim, p. Józef Kawecki, asystent rolniczy, w powiatach gródeckim, mościskim i przemyskim, p. Schrag zajął się urządzeniem prób porównawczych u członków Kółek powiatu husiatyńskiego, a przeprowadzający próbę członkowie K. r. w Handzlówce sami swoje pola podjęli się rozmierzyć i w ogóle sprawę w porządku przeprowadzić.

Do przeprowadzenia tych prób porównawczych przyjęto zasadniczo cztery wzory, z których pierwsze zupełnie odpowiadają wzorom z r. 1903/4, z tą różnicą, że dawki nawozów są wyższe. Kierowano się tymi względami, że przedsięwzięto próby porównawcze w miejscowościach nawet o bardzo niskim poziomie kultury gospodarczej, że zatem na razie lepiej wypadnie, jeżeli różnice będą wybitniejsze.

Kwestyę opłacalności odsunięto na razie.

Aby się nie powtarzać podajemy te wzory:

WZÓR I.

1	2	3	4	5	6
bez nawozu	30 kg. żużli 18% cytrat	20 kg. superfosfatu 18% min.	bez nawozu	30 kg. żużli 18% cyt. i $37^1/_2$ kg. kainitu	20 kg. spf. 18% min. i $37^1/_2$ kg. kainitu

każde poletko miało 200 sążni kwadr.

WZÓR II.

1	2	3	4	5	6
bez nawozu	30 kg. żużli 18% cytrat.	20 kg. superfosfatu kostnego ½% azotu 17% kw. fosf.	bez nawozu	30 kg. żużli 18% cytr. i 5 kg. saletry	20 kg. superf. amoniak 4% azotu 12% kw. fosf.

każde poletko miało 200 sążni kwadr.

WZÓR III.

1	2	3	4
bez nawozu	60 kg. żużli 18% cytrat	bez nawozu	37½ kg. superfosfatu 18% mineral

pola po 400 sążni kwadr. czyli ćwierćmorgowe.

WZÓR IV.

1	2	3
bez nawozu	żużle	żużle kainit

każde poletko po 200⁰² lub 400⁰²

WZÓR V.

1	2
bez nawozu	żużle

każde poletko ¼ lub ½ morga.

W ostatnich dwóch wzorach dawki nawozów wynosiły w stosunku 200 kg. żużli a 400. kg. kainitu na mórg.

Próby porównawcze urządzono w następujących powiatach i miejscowościach:

Powiat **Cieszanów**.

W Szczercu k. Niemirowa u 1) Franciszka Chmielowskiego, 2) Wasyla Kozaka, u każdego na ¾ morga, według wzoru I. pod żyto. 3) Maksyma Kunima, 4) Fedora Hirnego, u każdego na ¾ morga, według wzoru II. pod żyto, u 5) Dmytra Wojnarczuka, 6) Iwana Hnatowicza, u każdego na 1 morgu, według wzoru III. pod żyto.

Powiat **Lwów**.

W Zaszkowie u Michała Pawlickiego na 1 morgu pod żyto, w 4 poletkach po 400 sążni kwadr., zastosowując wzór V. podwójnie.

W Kulparkowie otrzymało K. r. 200 kg. żużli do przeprowadzenia prób według wzoru V.

Powiat **Stanisławów**.

W Haliczu u p. Waleryana Zajączkowskiego na 2 morgach pola podług wzoru III. (4 parcele po 800 sąż. kwadr,)

Powiat **Gródek**.

W Barze u 1) Józefa Durkacza, 2) Antoniego Durkacza, 3) Piotra Romanowicza, 4) Józefa Wołoszyna, u każdego na ½ morgu, podług wzoru V. pod żyto.

W Gródku jagiellońskim przedm. czerlańskie u 1) Jana Duszeńki, 2) Antoniego Łobodźca 3) Stanisława Mazura, 4) Jana Stachny, u każdego podług wzoru V. pod żyto.

W Gródku jag. przedm. lwowskie u 1) p. Kaczmarskiego (pod pszenicę), 2) Błażeja Ćwoka, 3) Jana Macowicza, 4) Ignacego Smyka, 5) Jana Staraka, u każdego podług wzoru V. pod żyto.

W Mszanie u 1) Józefa Liplejki, 2) Jana Szurguta, 3) Michała Sikory, u każdego podlug wzoru V. u drugiego pod żyto, u pierwszego pod żyto i pszenicę, u trzeciego pod pszenicę.

W Powitnie u Ks. Lachiewicza podług wzoru V. pod żyto.

W Rodatyczach u 1) Jana Kaniaka (Mościchowskiego) 2) Antoniego Polańskiego, 3) Szczepana Zdobylaka pod żyto, 4) Antoniego Lachowicza pod pszenicę, u każdego na ½ morgu wzór V.

Powiat **Mościska**.

W Balicach u 1) Piotra Chomy, 2) Jana Chwaliboga, 3) Michała Tomków, 4) Stanisława Tomków u 1 i 4 na ¼ morga, u 2 i 3 na ½ morga według wzoru V. pod żyto, 5) Lewińskiego, krawca na ½ morga, wzór V. pod pszenicę.

W Strzelczyskach u 1) Marcina Baszy, 2) Piotra Łachy, 3) Szczepana Mazura, 4) Błażeja

Wiącka, u każdego na $^1/_2$ morgu, wzór V. pod żyto.

W Trzcieńcu u 1) Michała Chomika, 2) Wojciecha Kucharczyka, 3) Kazimierza Piszczaka na $^1/_2$ morgu, 4) Józefa Szczepanika na $^1/_4$ morgu, wzór V. pod żyto.

W Zakościelu u 1) Pawła Kardasza, 2) Pawła Kocury, 3) Jana Winiarskiego, u każdego na $^1/_2$ morgu, wzór V. pod żyto.

Powiat **Przemyśl**.

W Babicach u 1) Stefana Jurkiewicza, 2) Błońskiego, organ. u każdego na $^1/_2$ morgu, wzór V. pod żyto.

W Bachórcu u 1) Jana Baczy, 2) Stefana Barszczowskiego, 3) Jana Tworzydły, u każdego na $^1/_2$ morgu, wzór V. pod żyto, 4) Jana Kleczaka na $^3/_4$ morga wzór III. pod żyto.

W Drohobyczce u p. Jakubowskiego na $^3/_4$ morga wzór V. pod żyto.

W Dubiecku u 1) Józefa Gąski (młod.), 2) Antoniego Motyla, 3) Wojciecha Ulanowskiego wzór V. po $^1/_2$ morga pod żyto, 4) Józefa Gąski (starsz.), toż samo z kombinacyą przy żużlach dodatku 25 kg. superfosfatu na połowie żużlami nawożonego $^1/_4$ morga.

W Grochowcach u 1) Franciszka Kiełba 2) Ks. Santałowskiego pod żyto, 3) Piotra Rudnickiego, 4) Wojciecha Szozdy pod pszenicę, u każdego na $^1/_2$ morgu wzór V.

W Krzywczy u 1) Szymona Maciółka, 2) Antoniego Ziemlańskiego na $^1/_2$ morgu, 3) Jakóba Kowalczyka na 1 morgu, wzór V. pod żyto.

W Medyce u czterech członków po $^1/_2$ morga, wzór V, pod żyto.

W Tarnawce u 1) Jana Króla, 2) Jędrzeja Szczepanika po $^1/_2$ morga, wzór V. pod żyto.

W Wyszatyczach u czterech członków po $^1/_2$ morga, wzór V. pod żyto.

Powiat **Husiatyn.**

Zarząd powiatowy Kółek rolniczych otrzymał 20 q żużli i 5 q superfosfatu miner. 18% celem przeprowadzenia prób porównawczych, częściowo podług wzorów III. i V. Szczegółowych wiadomości nie otrzymaliśmy do chwili druku sprawozdania.

Powiat **Łańcut**.

W Handzlówce u 1) Jana Lenara, 2) Jana Sobka, u każdego na 1 morgu pod żyto podług wzoru III.

Powiat **Tarnopol**.

W Kokutkowcach u Jana Świrskiego, któremu wysłano 50 kg. superfosfatu mineralnego dla prób podług wzoru V.

Jak z powyższego zestawienia wynika, pola demonstracyjne z nawozami sztucznymi na rok gospodarczy 1905/6 urządzono w dziewięciu powiatach, 25 miejscowościach, u 79 członków Kółek rolniczych, w co nie wliczono powiatu husiatyńskiego z braku szczegółowych danych.

Jakkolwiek świadomi jesteśmy trudności, jakie wiążą się z jako tako dokładnem stwierdzeniem wyników z takich prób porównawczych, to jednak chcemy ufać w sumienność naszych członków i żywimy nadzieję, iż wszelkich starań dołożą, aby wykonać swoje zobowiązania wobec Zarządu głównego Towarzystwa. Wtedy i my będziemy mogli wypełnić zobowiązania nasze wobec fabryk żużli dostarczenia szczegółowych sprawozdań z podjętych prób, w zamian za bezpłatnie dostarczone do nich żużle. Zanim to jednak nastąpi, imieniem Towarzystwa przesyłamy na ręce generalnego zastępcy fabryk WP. Józefa Karracha za udzielone żużle gorącą podziękę.

Wapnowanie gruntów.

Z kolei rzeczy przystępujemy do zdania sprawy z wapnowania gruntów. Na wstępie przypominamy, iż w „Sprawozdaniu z czynności z roku 1904 obszernie wymieniliśmy powody, które nas skłoniły do wprowadzenia tej akcyi w zakres naszego działania, przyczem podaliśmy do wiadomości warunki, na której oparła się ta akcya. Tamże wymieniliśmy ilość pól i miejscowości, w których na rok 1904/5 próby z wapnowaniem zostały przedsięwzięte.

Z powiatu gorlickiego, gdzie urządzono pól takich 12, nadesłano nam sprawozdań 11, nie otrzymaliśmy zaś sprawozdania od Piotra Lewińskiego ze Szymbarku.

Z powiatu jasielskiego z 16 pól otrzymaliśmy sprawozdań 8, a nie nadesłano sprawozdań z Kółek rolniczych w Dębowcu (1), Ołpinach (2), Szebniach (1), Sądkowej (2), Wojaszówce (2).

Z powiatu krośnieńskiego z 11 pól otrzymaliśmy sprawozdań 6, nie nadesłano zaś sprawozdań z Kółek rolniczych w Chorkówce (1), Bóbrce (1), Korczynie (1), Turaszówce (1), Wojkówce (1).

Ogółem biorąc z 39 pól otrzymaliśmy sprawozdań 25 czyli 64% całej ilości. Że stosunek ten wypadł nadspodziewanie pomyślnie, mamy do zawdzięczenia Kółkom powiatu gorlickiego, w czem znaczną część zasługi tychże zaliczyć należy na rachunek Zarządu powiatowego gorlickich Kółek, gdyż obowiązkowość, energia i świadome celu zajęcie się sprawą Kółek przez tenże Zarząd powiatowy musi wpływać dodatnio tak na same Zarządy Kółek, jak na pojedynczych członków.

Jako przykład takiej obowiązkowości przytoczyć pozwolimy sobie fakt, o którym doniósł nam p. Aleksander Mordawski z Szalowej (pow. gorlicki), który pisze:

> „Wojciech Barczyk, członek K. r. w Szalowej, wyjechał w lecie na zarobek do Ameryki, a w listopadzie b. r. listownie przypomniał żonie swej dane przed wyjazdem swoim polecenie, żeby złożyła sprawozdanie z uprawy próbnej wapnowania gruntu pod ozuminę. Z jej notatki i opowiadania przesyłam dołączone sprawozdanie“.

Poczuwając się do obowiązku uznania tego, co na uznanie zasługuje, nie mogliśmy pominąć milczeniem tego, co zasluguje na wytknięcie i dlatego

aczkolwiek z przykrością zmuszeni byliśmy wymienić te Kółka, w których członkowie za wiedzą Zarządów Kółek do prób z wapnowaniem się zgłosili, wapno bezpłatnie otrzymali i zużytkowali, (a przypuszczać należy z pożytkiem), zaś do zdania sprawy z wyników nie pospieszyli, mimo iż kilkakrotnie przypominaliśmy to ich zobowiązanie.

Co do samej formy sprawozdań musimy nadmienić słów kika. Dotychczas zarówno dla sprawozdań z prób z odmianami zbóż, jak dla prób z nawożeniem łąk, dostarczaliśmy prowadzącym próby gotowych szematów z szeregiem pytań, na które obowiązani byli odpowiedzieć. Pytania te otrzymywał każdy prowadzący próby zawczasu, więc były one niejako kierownicą, zwracającą uwagę rolników na te lub owe momenta z życia doświadczanych roślin. W roku sprawozdawczym po raz pierwszy odstąpiliśmy od tej zasady i już przy próbach porównawczych z nawozami sztucznymi pod oziminy, a także przy próbach z wapnowaniem zaniechaliśmy przesyłania szematów z pytaniami. Wskutek tego zdający sprawę zmuszony był opracowywać je więcej myślowo, przez co sprawozdania straciły wprawdzie na swojej jednolitości we formie, niejednokrotnie nawet na przejrzystości, ale w zamian dały nam materyał o wiele cenniejszy, samodzielny i wielu zdrowemi uwagami przepleciony.

Z nadesłanych 25 sprawozdań widzimy, że na 11 prób w powiecie gorlickim, nie udała się tylko jedna, gdzie żyto z powodu zbytku wilgoci wyginęło z wiosną (W. Drewniak w Staszkówce), a w jednej nie uzyskano z wapna żadnego skutku (M. Gawlik, wójt w Szalowej). Na 8 sprawozdań w powiecie jasielskim cztery zestawione zostały bez podania wagi a tylko na litry, wiązki i opałki. Tem przykrzej nas to uderzyło, że między sprawozdaniami są dwa od takich osób, które, zaliczając się do inteligencyi nie zadały sobie tyle trudu, aby przynajmniej polecić odważyć zbiory. Nic dziwnego też, że u tychże samych opinia o działaniu wapna wypadła niepomyślnie. W jednem ze sprawozdań tych piszą nam: „*W ogóle pola nasze nie bardzo wapna potrzebują, co widać z tego, że zwykle rodzą się dobre konicze. Konieczną zaś ilość wapna otrzymuje pole w tomasynie, która jedyna z nawozów sztucznych znaczne i widoczne daje rezultaty*“.

Mimo tego tak stanowczego twierdzenia tenże sprawozdawca podaje, że zebrano u niego: „*z poletek 1 i 4 bez wapna po 1/2 kopy pszenicy w zwykłe snopki a ziarna po 1/8 hektolitra z jednego poletka, z poletek 2 i 3 z wapnem po 1 kopie w zwykłe snopki a ziarna po 1/4 hektolitra (!) z jednego poletka*“.

Umyślnie przytaczamy te ustępy na dowód, jak trudna i ciężka jest praca nad oświatą zawodową małorolnej rzeszy, której przodują tacy pionierzy rolniczego postępu, jak przytoczony sprawozdawca, nie widzący sprzeczności swego własnego sprawozdania.

Z powiatu krośnieńskiego wszystkie 6 sprawozdań brzmią pomyślnie.

Ogółem więc biorąc, na 24 prób, z których relacye o wynikach mamy w ręku, w jednym tylko wypadku nie uzyskano z wapnowania żadnego skutku, w innych zaś osiągnięto mniejsze lub większe, czasami nawet nadzwyczajne wyniki.

Nie podajemy wszystkich sprawozdań, gdyż to zabrałoby za wiele miejsca, pomieszczamy jednak ośm sprawozdań w tablicy D. z wszystkich 3 powiatów. Sprawozdania te nie odznaczają się ani wysokością zbiorów, ani też różnicą w plonach, lecz są to najdokładniejsze sprawozdania opracowaniem swojem, cyfrowemi danemi, oraz osobami sprawozdawców dające pewność, że podane wyniki są zupełnie ściste. Dwa z tych sprawozdań podajemy w całości w przedruku, a mianowicie p. Ignacego Kielara rolnika z Krościenka wyżnego i p. Franciszka Kucika kierownika szkoły z Dębowca. Oba można za wzór ścisłości sprawozdawczej polecić, obu też sprawozdawcom za nie dziękujemy, osobliwie zaś p. Kielarowi, któremu pewnie to trudniej przyszło zestawić i napisać, aniżeli p. Kucikowi.

Prócz uwag, które przytoczyliśmy w tablicy, niemal w każdem piśmie znajduje się korzystna uwaga o skutkach z wapnowania. Niektórzy co prawda mają pewne wątpliwości:

„*Jest wprawdzie korzystne wapnowanie, ale drożej kosztuje, chyba że i w późniejszych latach będzie lepszy urodzaj, to w takim razie będzie pożądane wapnowanie. Dziękuję za wapno, bo będę miał doświadczenie bez kosztów.*

Jan Krzysztofik z Głębokiej“.

Szczególniej cieszą się wpływem wapna na koniczyny.

„*Młody konicz na zwapnowanem urósł już do koszenia.*

J. Szura z Szalowej, 10 września 1905 r.“.

„*Wapnowanie pola okazało się bardzo dobrem, a osobliwie koniczyna bardzo piękna, więcej niż połowę była lepsza jak bez wapna.*

Stanisław Wilk z Suchodołu“.

Co prawda to są i niezadowoleni, bo

„...*żyto pięknie zeszło, zima nie uszkodziła, z wiosny pięknie rosło, z końcem maja był deszcz z wiatrem i położyło je całkiem. Później deszcze przelewały i już nie wstało, przerosło więziałką i koniczem (bo zasiałem w tem życie koniczynę) i przez to było liche na ziarno i na słomę*“)*).

Rzeczywiście też nieznaczna tylko była różnica plonów; na nienawapnowanem zebrano 586 kg., na nawapnowanem 701 kg. z morga. Sprawozdawca kończy temi słowy:

„*Zboża nie wiele, ale plew wiele i pięknych. Konicz o wiele lepszy na polu wapnowanem. Zasyłam serdeczne podziękowanie Zarządowi głównemu za wapno, ale więcej nie chciałbym go doświad-*

---

*) Może trochę dopomógł do tego za gęsty siew. Na 2000 m^2 zasiano 65 kg. żyta, to znaczy na mórg 186 kg., czyli co najmniej dwa razy tyle co trzeba (Przyp. referenta).

czać, bo ócz co ino nie wygryzło, a nos co użył, to niech Pan Bóg broni.

W. Drewniak z Czeluśnicy".

Na tem kończymy sprawozdanie z prób z wapnowaniem z roku gosp. 1904/5.

W jesieni r. 1905 wezwano do prób z wapnowaniem Kółka rolnicze z powiatu grybowskiego, pilzneńskiego, ropczyckiego i części południowej powiatu tarnowskiego.

Z nadesłanych zgłoszeń i próbek ziemi do rozbioru przyjęci zostali ci wszyscy, u których rozbiór ziemi w Stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach wykazał zawartość wapna poniżej 1%.

Mianowicie przyjęci zostali:

W powiecie grybowskim: Józef Łądkiewicz w Jastrzębi, Paweł Librant i Wawrzyniec Motyka ze Siedlisk.

W powiecie pilzneńskim: Michał Kabaj, Stanisław i Tomasz Prokuscy i Wojciech Wojtaszek z Głobikówki; Antoni Baran, Kazimierz Kapłon i Stanisław Warzecha z Jodłowej; Michał Biel i Jędrzej Trojan z Lubczy; Franciszek Perz i Jan Prymakowski z Róży; Jan Kurcz ze Smarzowej; Piotr Kleszcz z Wiewiórki.

W powiecie ropczyckim: Jan Król, Piotr Pikuła i Jan Przetacznik z Brzezówki; Jan Łuszcz z Nawsia; Jan Babicz i Stanisław Staroń z Niedźwiady; Jan Moroń i Jan Siwula z Paszczyny; Jan Bieszcz i Jan Chmiel ze Skrzyszowa.

W powiecie tarnowskim: Mieczysław Kotulski i Józef Różycki z Chojnika; Paweł Robak ze Szynwałdu.

W powiecie gorlickim: dodatkowo zostało przyjęte Kółko rolnicze w Staszkówce.

Tak więc na rok 1905/6 urządzono 29 prób z wapnowaniem, prócz wielkiej zbiorowej próby w Staszkówce, która zostaje pod kierownictwem ks. Antoniego Tenczara. Warunki przeprowadzenia tych prób pozostały te same jak w roku sprawozdawczym.

Prócz powyższych założył na wiosnę 1906 roku asystent p. Józef Kawecki 10 prób z wapnowaniem gruntów pod jarzyny w powiecie limanowskim, a mianowicie u Józ. Twaroga w Sowlinach, Antoniego Tomasika w Mordarce, Józefa Struga w Lipowem, Jędrzeja Postrożnego w Starej wsi, Jana Dudka w Makowicy, Stanisława Urygi w Zmiący, X. X. w Ujanowicach, Jana Drożdza i Jana Brody w Jodłowniku i u Franc. Smreczyńskiego w Porębie wielkiej. Wszystkie te pola próbne zostały na miejscu rozmierzone i najszczegółowsze wyjaśnienia do przeprowadzenia prób wydane.

Sprawozdanie z wapnowania gruntów Ignacego Kielara.

(Z powiatu krośnieńskiego).

W roku 1904 dostałem na pole doświadczalne wapno, i wypełniłem obowiązki, których się podjąłem, popisałem na kartce wszystko, lecz że nie miałem czasu ociągnąłem się do późna ze sprawozdaniem. Przeto upraszam Szanowny Zarząd główny o łaskawe uwzględnienie, bo w tym roku tak trudno się było obrobić — najemnika dostać nie można było i za duże pieniądze z powodu wychodźtwa za granicę. Proszę łaskawie przyjąć chociaż i późno.

Gleba glinka, podglebie ił czerwony, nieprzepuszczalny. W roku 1900 nawożono stajennym nawozem i posiano żyto na 1901/2. W r. 1902 były ziemniaki, po wykopaniu których dano o pół mniej nawozu jak w r. 1900 i zorano na zimę. W r. 1903 był jęczmień. Potem było pastwisko.

To pastwisko spokładalem 10/7, poskrudziłem 24/7 a jak przyszło wapno, wywiozłem zaraz na tę rolę i przesypałem ziemią na dwóch kupkach po 400 kg. Jak się sklarowało, posiałem na poletkach, równo wymierzonych po 500 m. kwadratowych podług pouczenia. Poletko 1 i 2 zostało bez wapna, na 3 i 4 poletku posiałem na każdem po 400 kg. wapna i znów pługiem przepokładałem. Za dni parę poskrudziłem ten pokład i woziłem nawóz stajenny, a po rozrzuceniu przyorałem go. W kilka dni po zoraniu zasiałem żyto „Petkus", poskrudzonę czyli przykryte bronami dnia 22/9. Wysiano żyta 65 kg.

Pożęto żyto 26/7 1905 roku, a młocka wykonana cepami zaraz z pola.

Zebrano z poletka:

	bez wapna	
	pierwszego	drugiego
Czystego ziarna	115 kg. 89 dkg.	116 kg. 50 dkg.
pośledniego „	10 „ 50 „	10 „ 50 „
słomy prostej .	270 „ — „	279 „ 30 „
„ mierzwy	20 „ — „	20 „ — „
ujmy	5 „ — „	5 „ 50 „
plew	6 „ 4 „	6 „ 4 „
trzyn	10 „ 70 „	11 „ 10 „

	na wapnie	
	trzeciego	czwartego
Czystego ziarna	132 kg. 40 dkg.	132 kg. 60 dkg.
pośledniego „	6 „ 20 „	7 „ 5 „
słomy prostej .	302 „ 30 „	302 „ 30 „
„ mierzwy	22 „ 10 „	22 „ 12 „
ujmy	6 „ 40 „	6 „ 45 „
plew	7 „ 50 „	7 „ 5 „
trzyn	10 „ 90 „	10 „ 95 „

Uważam, żeby nie posucha przeszłoroczna, toby z pewnością był lepszy skutek, bo gdy po zbiorze żyta podkładałem ściernisko, to spotykałem wapno mało zmienione. Drugie, że u nas były wczas burze, bo żyto kwitło 22 maja a już go powaliło i tak jak była pogoda i wiatr, to wstało i kilka razy go kładło, to zaś wstawało, to uważam za przeszkodę.

Teraz dziękuję Zarządowi głównemu za wszelkie pouczenia serdecznem „Bóg zapłać", a proszę Zarząd główny o przebaczenie, jak co niedokładnie, bo moja ręka ciężka i spracowana.

Krościenko wyżne p. Krosno d. 23/11 1905 r.

Ignacy Kielar
członek Zarządu Kółka roln.

Tablica X. Wyciąg z kilku sprawozdań z wapnowaniem gruntów r. 1904/5.

Powiat	Nazwisko i imię	Miejscowość	Opis: gleby	Opis: podgleb.	Zawartość wapna %	Przeszłość pola	Sposób uprawy	Ilość użytego wapna nawozowego na 1 mórg	Rodzaj zboża i ilość nasienia na 1 mórg	Data siewu	Data żniwa	Zebrano w obliczeniu z 1 morga, bez wapna: słomy (kilogramów)	bez wapna: plew	bez wapna: ziarna	na wapnie: słomy	na wapnie: plew	na wapnie: ziarna	UWAGI
Gorlice	Sędziak Józef	Szymbark	glina	słabo przepuszczalne	0.03	—	Na 1000 m^2 dano 800 kg wapna nawozowego, przemieszano bronami z ziemią, dano obornik i przyorano, po odleżeniu wyorano pod siew	4600 kg	żyto 143 kg	30/9	?	3105	69	1104	3967	92	1288	Żyto było bardzo piękne i bujne, później przyszły burze i powaliły go bardzo, przezco wydało plon mniejszy. Wapno w naszych gruntach jest bardzo potrzebne i pokazało się to przekonanie na moim kawałku pola, że jest skuteczne.
Gorlice	Wojciechowski Wojciech	Bystra	glina	nieprzepuszczalne	0.02	1899 nawiezione żużlami 18% cytr. pod żyto	7/7 pokład, 21/7 hakówka, brona na 1000 m^2 dano 800 kg wapna nawozowego radlono. Obornik przyorany, siew żyta.	4600 kg	żyto 143 kg	1/9	11/7	1725	138	1115	1955	172	1265	
Gorlice	Barczyk Marya Wojciechowa	Szalowa	glina	średnio przepuszczalne	0.07	Uprawa dobra, niewyjałowione, 1903 obornik żyto	10/8 pokład, 16/8 na 1280 m^2 dano 800 kg wapna nawozowego, zawleczono 19/9 orka pod siew, na którą dano 50 kg żużli 16% (na mórg 112 kg).	3600 kg	żyto 112 kg	19/9	15/7	1504	36	786	1684	53	844	Żyto na wapnionej roli było czyściejsze. Konicz zasiany w życie dał na jesieni z wapnowanego poletka furkę, około 600 kg wagi, zaś z niewapnowanego było o połowę mniej.
Gorlice	Wójcik Tadeusz	Szalowa	piaszcz.	żwirowate	0.02	1902 obornik 1904 owies	20/8 dano na 1000 m^2 wapna nawoz. 800 kg, zawleczono i przypokładano. 30/8 zawleczono. 9/9 wyorano pod siew i dano żużle 17% cytr. (na mórg 150 kg)	4600 kg	żyto 143 kg	9/9	3/8	2144	120	1155	2691	166	1949	Koniczyna zasiana w życie okazała się o wiele piękniejsza na wapnie, aniżeli na samych żużlach.
Jasło	Forystek Jan	Czeluśnica	glinka	glinka przepuszczalna	0.10	1902 obornik pod jęczmień.	25/7 wapno zakopano w ziemię dla zlasowania. 8/8 owsisko spokładano i dano wapno 800 kg na 1000 m^2 i zawleczono a 9/8 zhakowano 12/8 dano obornik i przyorano.	4600 kg	pszenica „Gółka mikulicka“ 143 kg	26/9	28/7	1673	77	373	1868	94	644	Posianą pszenicę uszkodziła niezmiarka więcej niż w połowie. Pole wzgórzyste, zima sucha i wietrzna uszkodziła b. wiele oziminy. Na poletkach z wapnem jednak tak pszenica jak chwasty były o wiele bujniejsze i większe, co spowodowało mnie robić dalsze próby.
Jasło	Kucik Franciszek	Dębowiec	glinka bielicowata z domieszką piasku	średnio przepuszczalne	0.08	Licho uprawne i wyjałow. 1901 nawóz pod ziemniaki po nich żyto, owies, 1903 pokład, wyczyszczen. perzu	9/4 kultywator, orka, zasiew łubinu na żużlach, przyorany 15/7 na zielony nawóz. Dano 12/9 wapna 800 kg. na 1000 m^2, zawleczono i wyorano pod siew.	4600 kg	żyto 90 kg.	20/9	18/7	1889	40	848	2581	46	1322	(Sprawozdanie to podajemy w tekscie w całości).
Krosno	Zajdel Franciszek	Suchodół	glina próchniczna	żółta glina nieprzepuszczalna	0.03	1903 nawóz pod jęczmień	Wapno wywieziono w kupy leżało 3 tygodnie, szczelnie okryte ziemią. Po rozsyceniu się rozsiano je na 1000 m^2, 800 kg wapna nawozowego i przyorano.	4600 kg	żyto 135 kg	16/9	29/7	2328	103	1178	2558	126	1351	Wapnowanie okazało się dosyć dobre. W jesieni żyto rosło słabo, na wiosnę rozrosło się dobrze i było gęste, po okwitnięciu przyszła burza i powaliła je, że już więcej nie wstało i słoma od spodu pogniła. Wapno nie wszystko się rozsyciło, pozostały kamienie.
Krosno	Kielar Ignacy	Krościenko wyżne	glinka	żółta glina nieprzepuszczalna	brak	1900 nawóz pod żyto. 1902 ziemn. półnawóz, 1903 jęczmień 1904 pastwisko	10/7 spokładano 20/9 wywłóczone. Wapno w kupki, po rozsyceniu rozrzucono na 1000 m^2 dano 800 kg wapna, przyorano. Nawóz stajenny przyorano.	4600 kg	żyto „Petkus“ 187 kg	22/9	26/7	3438	333	1454	3714	276	1592	(Sprawozdanie to podajemy w całości).

Sprawozdanie z wapnowania roli pod żyto.

1. Doświadczenie to przeprowadził Franciszek Kucik, członek Kółka rolniczego w Dębowcu p. loco (powiat jasielski) w r. 1904/5.

2. Gleba tak zwana białka z domieszką drobnego piasku. Podglebie średnio przepuszczalne.

3. Przez kilkanaście lat poprzednich było pole w dzierżawie i źle nawożone. Prócz lichego nawożenia, była i uprawa roli niestaranna, dlatego też pole było zaperzone, zachwaszczone i urodzaje były liche.

W r. 1901 były na tem polu ziemniaki na nawozie. Nawóz dano w ilości 15 fur na mórg. W r. 1902 było żyto. W r. 1903 był owies po życie. W jesieni 1903 tj. od 1. września objąłem to pole w posiadanie i około 15. września spokładałem płytko, a 10. października zbronowałem żelazną broną dla wyniszczenia perzu i innych chwastów.

4. Na wiosnę 9. kwietnia 1904 zdrapałem pole kultywatorem (konny Planet jr.) i zbronowałem a potem zorałem w orkę płaską.

Dnia 12. kwietnia zasiałem na cały mórg 5 ctn. m. żużli Thom. 16% kwasu fosforowego (rozpuszczalnego w kwasie ćytr.) przemieszałem je z ziemią kultywatorem i zasiałem na mórg 150 kg. łubinu niebieskiego. Łubin był średni, może dlatego, że nigdy tu jeszcze nie był siany (łubin żółty zasiany na próbę na kawałeczku był stosunkowo gorszy). Dnia 15. lipca skosiłem łubin przed południem, a po południu przyorałem go dość płytko.

Dnia 12. września na wymierzonych poprzednio czterech poletkach po 500 m² (według wskazówek Zarządu głównego Tow. Kółek roln.) rozsiałem zlasowane wapno dając na 1 i 3 poletko po 4 cetn. m. i wszystkie poletka zorałem i zabronowałem jednem pociągnięciem brony żelaznej.

5. Dnia 20. września obsiałem cały mórg żytem, używając do siewu 5-rzędowego siewnika Sacka. Siewniczek pociągał koń. Na mórg wysiano 90 kg. żyta. Na poletkach próbnych był siew taki sam, jak na całem polu.

6. Żyto zżąłem dnia 18. lipca 1905. Naprzód zżęto żyto obok poletek próbnych, a potem ścieżki między poletkami. Zżęte na ścieżkach żyto odniesiono na zagony pola niepróbnego. Po wyschnięciu zżętego żyta na pomieci (na garściach) związałem żyto a z każdego poletka snopki pomalowałem na powrósłach inną farbą, zapisałem w notatce znaczenie każdej farby (tj. jaki kolor które poletko oznacza) i oddzielnie z każdego poletka w stodole złożyłem.

7. Młockę wykonano ręcznie cepami dnia 21. i 22. września 1905.

8. Ilość plonu ziarna, plew i słomy z każdego poletka osobno.

Z I. poletka na wapnie:

113 kg. ziarna celnego, 3½ kg. pośladu, 4 kg plew, 226½ kg. słomy.

z III. poletka na wapnie:

110 kg. ziarna celn., 3½ kg. pośladu, 4 kg. plew, 223 kg. słomy.

z II. poletka bez wapna:

68 kg. ziarna celn., 4 kg. pośladu, 3½ kg. plew, 163½ kg. słomy.

z IV. poletka bez wapna:

72 kg. ziarna celn., 3½ kg. pośladu, 3½ kg. plew, 169 kg. słomy.

Dnia 25. stycznia 1906 r.

Franciszek Kucik.

IV. Próby z uprawą roślin pastewnych (za darmo).

Chociaż ostatnich czasach małorolni gospodarze zaczynają uprawiać już coraz więcej roślin na paszę, zwłaszcza w okolicach podmiejskich, gdzie zbyt na mleko i nabiał wogóle jest łatwiejszy i rentowniejszy, to jednak na ogół włościanie bardzo jeszcze mało interesują się tą ważną sprawą. Z wyjątkiem koniczyny czerwonej i małej ilości buraków pastewnych, najczęściej nieodpowiedniego gatunku, nie uprawiają żadnej innej rośliny pastewnej. Wskutek tego też żywienie bydła zwłaszcza w zimie jest liche i niewystarczające. Pragnąc pod tym względem wpłynąć na zmianę stosunków, Zarząd główny rozdziela co roku pewną ilość nasion doborowych, w najlepszym gatunku po małej ilości za darmo li tylko dla przeprowadzenia prób na małą skalę, aby próbami temi zachęcić do dalszej uprawy.

Nadesłane nam sprawozdania wykazują najlepiej wielką doniosłość i skuteczność akcyi, w tym kierunku podjętej.

Z pomiędzy gatunków buraków pastewnych najwięcej wyróżniały się półcukrowe Vilmorina białe i różowe a pod wpływem przeprowadzonych prób członkowie uskuteczniali w bieżącym roku większe zamówienia tego gatunku buraków. Wzrostem nie ustępowały innym odmianom n. p. Mammuthom, Eckendorfskim, Ideałom i Vauriacom, natomiast przewyższały je znacznie jakością i odpornością, tak, że włościanie nie mogli ich się dość nachwalić. Rezultaty z prób, przeprowadzonych z burakami pastewnymi, byłyby jeszcze o wiele lepsze, gdyby włościanie u nas więcej obznajomieni byli z uprawą okopowych wogóle a szczególnie buraków. Dotąd jednak bardzo niewielu małorolnych gospodarzy racyonalnie przeprowadza tę uprawę. Pominąwszy niedostateczne przygotowanie roli pod buraki popełniają gospodarze ten błąd, że sadzą buraki za gęsto, (to samo da się powiedzieć i o ziemniakach) że ziarno nie jest wszędzie równo ziemią nakryte i w nieodpo-

wiedniej głębokości umieszczone — dalej, że przerywają zwykle za późno, zostawiając piękniejsze flance po dwie lub trzy na jednem miejscu. Na polach słabszych mało jeszcze używają sztucznych nawozów pogłównych celem pobudzenia wzrostu słabszych roślin.

Zbiór i umieszczenie buraków na zimę także pozostawia wiele do życzenia. Zauważyć tu jednak należy, że w ostatnich latach zmiana pod tym względem na lepsze jest widoczna, zwłaszcza tam gdzie Kółka rolnicze pomyślnie się rozwijają i odpowiadają swemu właściwemu zadaniu, gdzie zatem czytają pilnie „Przewodnik“ i pisma fachowe rolnicze.

Marchew pastewna znajduje między włościanami coraz więcej zwolenników. W próbach najwydatniejszą okazała się olbrzymia angielska biała zielonogłowiasta, po niej najbardziej zadowoliła doświadczających pomarańczowa Saalfeldzka. Z powodu jednak, że pierwsza nie da się długo przechować i do 1. lutego powinna być skarmiona, zaleca się gospodarzom uprawę obu tych gatunków obok siebie, ażeby, skarmiwszy wcześniej białą, mieli jeszcze do wiosny do dyspozycyi odporniejszą czerwoną.

To samo, co nadmieniono tutaj o błędach popełnianych przy uprawie buraków pastewnych, da się zastosować w wyższym jeszcze stopniu i do marchwi pastewnej. Rola nie zupełnie czysta, niedostatecznie uprawiona, nierówne i najczęściej za głębokie nakrycie ziemią nasienia, pozostawienie za gęsto roślin jedna obok drugiej i w nieodpowiednim czasie przeprowadzone przerwanie flanc, oto najgłówniejsze powody, że z marchwi przeprowadzający próbę nie mogą uzyskać pełnego plonu. Również zbiór i przechowanie są nieumiejętnie przeprowadzone.

Bardzo dobre wyniki wykazały próby z końskim zębem. Gospodarze zachwyceni są wprost wielkiemi zaletami tej cennej rośliny, która dla małorolnych stosunków ma bardzo doniosłe znaczenie, zwłaszcza na ziemiach lżejszych, piaszczystych, gdzie inne rośliny, przedstawiające znaczną wartość jako pasza, nie mogą być uprawiane. W niektórych miejscowościach próby doświadczalne tak zachęciły i poruszyły włościan, że wszyscy gospodarze w tej wsi, gdzie przeprowadzono próby, pragnęli koniecznie nabyć nasienia zębu za pośrednictwem Zarządu głównego. Uprawa zębu ma dla włościan z następujących powodów tak wielkie znaczenie:

1) Z małego kawałka starannie uprawionego pola mogą mieć gospodarze olbrzymią stosunkowo ilość dobrej paszy w czasie kiedy inna zielona pasza zwykle jest już skarmiona, a inwentarz głodzi się na zaniedbanych pastwiskach.

2) Część końskiego zębu nie skarmioną na zielono w jesieni można wraz z różnymi odpadkami w gospodarstwie zużytkować znakomicie w zimie w formie kiszonki, która ma tam zwłaszcza, gdzie inwentarz w zimie jest licho karmiony, wielkie znaczenie.

Te wszystkie zalety końskiego zębu szybko potrafili spostrzedz i ocenić przeprowadzający próby, dlatego też tak znaczny popyt za nasieniem był w roku bieżącym.

Również szybko utorowała sobie drogę u małorolnych gospodarzy lucerna tam, gdzie warunki jej uprawie sprzyjały. Można to było zauważyć przy tegorocznych zgłoszeniach o nasiona roślin pastewnych, bo trzy razy więcej było zgłoszeń o lucernę w r. b. niż w roku zeszłym,

Mniej dodatnio wypadły próby z seradelą. Pora co prawda nie sprzyjała uprawie tej rośliny, jednak głównym powodem nieudania się seradeli było niezupełnie szczęśliwie zastosowanie jej do rodzaju gleby tak, że tylko tam, gdzie ziemia zupełnie odpowiadała jej uprawie na lekkich piaszczystych gruntach, posiadających znaczniejszy zasób wilgoci, mieli gospodarze ładny pokos zielonej paszy. W innych miejscowościach o suchszej glebie albo wyschła i zmarniała zupełnie w czasie długotrwałej posuchy, lub stanowiła jedynie w jesieni jakie takie pastwisko.

Na zakończenie podajemy szereg uwag, umieszczonych w sprawozdaniach z zeszłorocznych prób z różnych stron kraju, z których okazuje się najlepiej, że akcya nasza, podjęta w celu zapoznania członków naszego Towarzystwa z uprawą roślin pastewnych, uwieńczona została najlepszym skutkiem.

Uwagi doświadczających:

1) Dziękujemy uprzejmie za udzielenie nam nasienia zębu, gdyż jest to pożyteczna roślina pastewna i dla gospodyń wygoda, bo się krowy bardzo dobrze doją a i zębu nie ubywa z pola bo wyrasta wysoko. Marchwi pastewnej do tego czasu nikt u nas nie znał a jest ona bardzo pożyteczną. Wszyscy członkowie Kółka rolniczego dziękują za udzielenie tak dobrego nasienia. Największy plon wydała angielska. Ja miałem taki okaz, że miała 31 cm. w obwodzie a 26 cm. długości a nacina wyrosła 45 cm. Sąsiedzi widząc takie plony, postanowili marchew uprawiać. Bóg zapłać!

Grzegorzówka, powiat Rzeszów.

Ferdynand Handz
sekretarz Kółka roln.

2) Dziękuję uprzejmie za udzielenie nasienia buraków półcukrowych, bo te się bardzo udały tak białe jako i różowe. Chociaż przedtem sadzili gospodarze buraki, które kupili gdzieś na targu, to nawet nie opłaciły roboty, bo urosły jak paluszki. Dopiero w tym roku dostaliśmy nasienia dobrego, co się opłaciło sowicie i dziś mamy czem bydło chować.

Grzegorzówka, pow. Rzeszów.

Marcin Jnglot.

3) Kiedy ząb urósł na 1 m. 50 cm., wyrzynałem na paszę dla krowy, która zjadała go z wielkim apetytem, za co i mleka też więcej dawała niż z koniczyny i masło smaczniejsze. Paszy miałem przez całe lato dla krowy a parę łodyg wy-

starczyło. Kobieta ledwo uniosła 10 łodyg. Dziękuję za udzielenie do próby i co roku będę go uprawiał, bo bardzo się opłaca.

Glinik, pow. Ropczyce.

Antoni Litak.

4). Koński ząb wydał świetne rezultaty i posiany na szczerym piasku i po kartoflach, bez najmniejszego zachodu, bo nawet nie ogarnięty wyglądał bardzo ładnie i dał doskonałą, smaczną i zdrową paszę dla bydła. Spodziewamy się, że w b. r. nie będzie u nas ani jednego gospodarza, któryby bodaj 1 kg. końskiego zębu nie posadził, gdyż przekonano się, że ta roślina na nasze piaski jest prawdziwem dobrodziejstwem.

Szczerzec koło Niemirowa.

Zarząd Kółka rolniczego w Szczercu.

5) Koński ząb w naszej okolicy nie był znany, a gdy go posadziłem na owsisku, na które wywiozłem gnój i posadziłem go w gruncie półpiaskowem, ludzie patrzyli na to drwiąco i mówili, że szkoda roli i nawozu, bo w naszych gruntach się nie opłaci jego uprawa. Lecz rzecz się miała przeciwnie, bo ząb rósł ładnie i byłby urósł wielki, gdyby nie zaszkodziła mu posucha i tak urósł do 2 m. Koński ząb bydło lubi nadzwyczajnie i krowy dają dobre mleko i nietylko zielony ale i suchy bydło dobrze je, gdy się go potnie na sieczkę. Nadal go będę sadził, gdyż się opłaca, bo na małym kawałku roli można dużo mieć paszy dla bydła, więc bardzo się nadaje dla małorolnych gospodarzy i sąsiedzi z początku, patrząc z niedowierzaniem, przekonali się, że się jego uprawa opłaca.

Brzoza stadnicka, pow. Łańcut.

Maciej Wawrzanek.

6) Z otrzymanych nasion seradeli i końskiego zębu członkowie Kółka są bardzo zadowolnieni, szczególnie koński ząb wydał paszę zieloną obfitą, dochodził do wysokości 3 metrów. Trzy gatunki marchwi pastewnej nad podziw wydały plon. Członkowie będą prosili na wiosnę o podobne nasiona.

Staromiejszczyzna, pow. Skałat.

Ks. Jakób Szydłowski,
przewodniczący Kółka.

7) Buraki półcukrowe zasługują ze wszech miar na rozpowszechnienie, okazały się najlepszymi ze wszystkich gatunków, a gosposie zauważyły, że krowy im więcej mleka przyczyniły i że ono było tłuściejsze.

Na przykład jeden członek Piotr Głód uprawiał podług nauki „Przewodnika“, toteż buraki półcukrowe dochodziły wagi 4—5 kg. a członkowie inni schodzili się jak na cuda do niego.

We wsi zębu dotychczas nie uprawiano. Członkowie żałowali, że wcześniej nie wiedzieli o tej drogocennej dla włościan paszy, bo byliby ją już uprawiali. W niektórych miejscach, gdzie sam mierzyłem u drugich a także u siebie, wyrósł na 3 metry w górę, toteż włościan zainteresowało to bardzo i podziwiali tę paszę i jednogłośnie przyznali pierwszeństwo nad innemi pastewnemi roślinami końskiemu zębowi.

Marchew pastewna jest bardzo pożyteczna nie tylko dla bydła, ale i dla świń i koni. Z początku nikt nie chciał się odważyć na przeprowadzenie próby. Jednak znalazł się jeden członek Walenty Siwy i ten posadził marchwi 3 gatunki. Z tych najładniejsza była biała, po wykopaniu przekonali się członkowie, że marchew opłaci się uprawiać w gospodarstwie. Marchew ta była długa 30—35 ctm. a gruba jak ręka u tęgiego rosłego człowieka, a co jeszcze więcej zachęciło włościan do jej uprawy, to że marchew tę gotują z kaszą jaglaną i mlekiem i mają pyszne jedzenie, zatem postanowili ją wszyscy uprawiać.

Grochowce, pow. Przemyśl.

Antoni Brzoza
przewodniczący.

8) Jedną z roślin, bez której żaden rolnik nie powinien się obchodzić jest koński ząb. Roślina ta nie jest wybredna co do jakości gruntu, bo się udaje doskonale na każdej ziemi, a daje paszy bardzo dużo i to dobrej pod każdym względem. Ja tego roku posadziłem go na polu w drugim plonie po nawozie. A jaki urósł! Radbym go pokazać tym niewiernym Tomaszom, a przekonaliby się, że się go opłaci uprawiać. Z kawałka 100 sążni kwadr. zebrałem 2500 kg. Oto jest cyfra, która mówi za najwymowniejsze słowa.

Każdy przecież rolnik powinien się zdobyć na to, aby u siebie zaczął uprawiać tę tak cenną roślinę. Niech odżałuje jaki zagonek pola, a przekona się, że się nic tak nie opłaci, jak uprawa końskiego zębu. A jaka to wygoda dla gospodyni podczas lata i do późnej jesieni. Pójdzie, urwie kilka liści i ma przyczem doić krowy. A jak to krowy jedzą dobrze, a jak im mleka przybywa, to nikt nie uwierzy, kto nie spróbował u siebie tego.

Buraki są doskonałą rośliną pastewną i za staranną uprawę dają sowitą zapłatę w plonie. W tym roku sadziłem buraków aż cztery gatunki. Vilmorina półcukrowe białe wydały 409 q z morga, różowe 394 q, Oberndorfskie czerwone 358 q, żółte 315 kg.

Z tego wynika, że nie wystarczy sadzić buraki, ale jeszcze trzeba wybrać odpowiednie gatunki, a dopiero wtedy można się spodziewać dobrego plonu. Wielu pod tym względem błądzi, gdyż sądzą, że gdy byle jakie buraki zakupione u lada handlarza posadzą, to jak się będą miały udać, to się udadzą. Tymczasem tak nie jest a gospodarz zaraz się zraża. Spróbuj gospodarzu sprowadzić nasienie przez Zarząd główny, posadź je prawidłowo, okop je raz i drugi trzeci i czwarty, nie żałuj nawozu, a przekonasz się, że się udadzą, byłeś ty zrobił swoje.

Nadzwyczaj cenną rośliną jest także marchew pastewna. Ta też potrzebuje swej uprawy stosownej, ale także i płaci sowicie za trud poniesiony. Ja w tym roku posadziłem trzy gatunki, ale najlepiej zapłaciła zielono-głowiasta biała, która rośnie

olbrzymia. U nas znajdowały się okazy, ważące $1^1/_2$ kg. Tego gatunku z 40 sążni kw. zebrano 500 kg. Druga odmiana pomarańczowa (ta jest smaczna i dla ludzi) wydała 325 kg. Trzecia Wogezka z takiej samej przestrzeni 365 kg. To są cyfry prawdziwe, które najlepiej świadczą o dobroci tych roślin.

Doświadczenia moje, które podałem są prawdziwe, o czem każdy się może przekonać tu na miejscu w Głobikówce. Wzywam was rolnicy: Uprawiajcie rośliny pastewne a nie pożałujecie tego nigdy.

Głobikówka, pow. Pilzno.

Michał Kabaj.

9. Składam w imieniu tutejszych członków Kółka Szanownemu Zarządowi głównemu serdeczne podziękowanie za udzielenie nasienia buraków i marchwi pastewnej na pola doświadczalne. Buraki udały się bardzo dobrze, szczególnie półcukrowe. Rosły bardzo pięknie tak, że przy urządzaniu wycieczek celem obserwowania wzrostu wzbudziły w nas wszystkich podziwienie i każdy przyrzekał na przyszłość dołożyć wszelkich starań przy uprawie buraków.

Marchew udała się bardzo dobrze. Posiana była na roli po burakach bez nawozu, przed siewem użyto małej dawki superfosfatu a po drugiem motyczeniu 10 kg. saletry. Rosła bardzo pięknie i gdzie była odpowiednio rzadka, ważyła jedna po 1 kg. i więcej. Szczególnie krowy doją się bardzo dobrze po marchwi i dają piękne mleko a i koniki ją mają za przysmak. Z nadesłanego nasienia obdzielił podpisany innych gospodarzy, wszystkim się bardzo udała i na przyszłość mają zamiar więcej marchwi uprawiać.

Głębowice, pow. Wadowice.

Franciszek Górkiewicz
sekretarz Kółka.

Na wiosnę 1906 r. zaledwie część bardzo licznych zgłoszeń ze wszystkich stron kraju na pola doświadczalne mogliśmy uwzględnić. Wybraliśmy przedewszystkiem te miejscowości, w których dotąd prób z uprawą roślin pastewnych nie przeprowadzano. Doświadczającym udzielono:

buraków półcukrowych 144 kg.
marchwi pastewnej białej olbrzymiej zielonogłowiastej 58 kg.
końskiego zębu 435 kg.
lucerny francuskiej 136 kg.
seradeli 112 kg.
sorga cukrowego 84 kg.

Liczne doświadczenia, przeprowadzone w ostatnich czasach z sorgiem cukrowem wykazały wielką użyteczność tej rośliny, dlatego też postanowiliśmy zaznajomić członków Kółek z uprawą tej rośliny w Przewodniku i udzieliliśmy nasienia wielu zgłaszającym się.

Jak już wyżej wymieniono, nie mogliśmy wysłać większej ilości nasion za darmo na próby, lecz tylko drobne ilości tembardziej, że pragnęliśmy jaknajwięcej zgłoszeń uwzględnić. Więc buraków udzielaliśmy w ilościach 1—2 kg. dla jednego doświadczającego, marchwi $^1/_2$ do 1 kg., końskiego zębu 5 kg., sorga cukrowego 2 kg., lucerny 2—3 kg., seradeli 5 kg. Więcej jak 4 członków z jednej miejscowości nie przyjmowaliśmy.

W zamian za udzielone nasiona za darmo, wysłane opłatnie każdemu z przeprowadzających próbę, żądaliśmy jedynie nadesłania nam sprowozdania po zbiorach i wyrażenia swego zdania o danej roślinie pastewnej. Nasienie zakupiliśmy w Związku handlowym Kółek rolniczych.

V. Nasiona.

A) Pośrednictwo w nabywaniu nasion.

Dział ten należy do najdawniejszych agend rolniczych Towarzystwa. Z rozwojem Towarzystwa rozwija się i ten dział, ulegając przy tem zasadniczym przekształceniom. Jeszcze w 1898 roku, zatem przed laty ośmiu, Towarzystwo znało tylko rozdawnictwo bezpłatne nasion Kółkom rolniczym. W następnym roku wprowadzono pośrednictwo w zakupnie, lecz przyobiecano przy tem dostarczyć nasion za połowę ceny, czyli z 50 procentową subwencyą. Jednakże wobec napływu zgłoszeń fundusz, na ten cel przeznaczony, nie wystarczył i późniejsze zgłoszenia otrzymały opust znacznie niższy od obiecanego. Po skonstatowaniu, że nie można w subwencyach iść za wysoko, akcya w tym dziale zmienia się zasadniczo, stając się w ścisłem znaczeniu tego słowa pośrednictwem, dążącem li tylko do tego, aby członkom Towarzystwa dostarczyć po możliwie najtańszych cenach nasion pewnych, zdrowych, z odmian wypróbowanych.

I dziś w grę wchodzi pewien, niewielki stosunkowo do obrotu fundusz, zwany subwencyą nasionową, nie jest to jednak subwencya w ścisłem znaczeniu tego słowa. Kwota wyznaczona na ten cel służy przy zakupnie koniczyny czerwonej na pokrycie kosztów oceny i plombowania przez Stacyę doświadczalną, z niej pokrywa się również część kosztów pośrednich, jakie w handlu przypadają na sprzedawcę, jako pośrednika między wytwórcą a odbiorcą.

Rozwój działu pośrednictwa w nabywaniu nasion jest, jak to śmiało możemy zaznaczyć, bardzo pomyślny, jednak, aby rozwój ten ocenić, nie należy brać w rachubę wyłącznie cyfrowych wyników wartości nasion. Kwota zapłacona za nasiona nie jest decydująca. Choćby bowiem ilość dostarczonych kilogramów była nawet znacznie mniejsza a cena ich ogólna niższa w porównaniu z ro-

kiem poprzednim, to jednak wynik ten nie może być uważany za cofnięcie się w danej akcyi. Nie trzeba zapominać, że zapotrzebowanie nasion zależy od wielu okoliczności a przedewszystkiem od tego, czy rolnikowi udało się lub nie potrzebną dla siebie bodaj ilość nasienia wyprodukować u siebie. Lata średnio urodzajne bez jakichś choćby częściowych uszkodzeń tych lub owych plonów dozwalają rolnikowi zaopatrzyć się w potrzebne nasiona drogą produkcyi, a wtedy, rzecz naturalna, o wiele mniejszy jest obrót handlowy. Stąd też nie można brać jako normy wysokich cyfr zakupna pewnego nasienia z lat nieurodzaju jak np. tego, że w roku 1904 zakupiły Kółka 642 q nasienia koniczyny czerwonej, albo że w roku 1905 zakupiły 305 q nasienia fasoli pieszej, i przykładać te cyfry jako miary do wyceny rozwoju całej akcyi. Toż samo stosuje się do kwot pieniężnych, bo ceny są nader różne i nigdy takie cyfrowe porównania nie dadzą dokładnego obrazu rozwoju tego działu. Prędzej możnaby się oprzeć na cyfrach przeciętnych z pewnego szeregu lat.

Prócz tego uwzględnić należy jeszcze jedną bardzo ważną okoliczność. Akcya Zarządu głównego tak w tym, jak w innych działach nie jest tajemnicą, wyniki z niej ogłaszane są publicznie nietylko w sprawozdaniu z czynności ale i w dziennikach. Rozwój tej akcyi, starania o skierowanie dopływów Kółek do jednego wspólnego łożyska nie mogły być obojętnie traktowane przez przedsiębiorstwa handlowe, pracujące w nasionach. Wyniki dodatnie a poważne zaostrzyły ich baczność i uwagę, a następstwem tego była silna agitacya za wytworzeniem sobie klienteli między temi właśnie Kółkami, które do niedawna lekceważono.

Nie dosyć na tem. Pokrewne Towarzystwa, które w tym kierunku dotychczas prawie nie pracowały, zwróciły swoją uwagę i w tę stronę, a organizując działy dla handlu produktów rolniczych niemal w każdym okręgu, ułatwiają wprawdzie zakupno włościanom, lecz równocześnie odzwyczajają ich od uskuteczniania zbiorowych zakupów przez Kółka rolnicze. W ten sposób oddziałują ujemnie na silniejsze spojenie członków po Kółkach rolniczych.

Mimo to wszystko przedstawić możemy wydatne wyniki naszego pośrednictwa.

Jak w latach ubiegłych, tak też i w roku sprawozdawczym pośrednictwem obejmowano przedewszystkiem nasiona roślin pastewnych i na nie wyłącznie zużytkowywano fundusz t. zw. subwencyjny. W pierwszym rzędzie zaś miano na uwadze najwięcej rozpowszechnioną roślinę pastewną: koniczynę czerwoną. Wiosna roku 1906 (objęta jak zwykle tem sprawozdaniem) nie dostarczyła wprawdzie wyborowego nasienia koniczyny czerwonej, którego brakowało zupełnie, za to jednak ceny nasienia tego były znacznie niższe niż w latach ubiegłych. Zapotrzebowanie było mierne, gdyż w bardzo wielu okolicach miano nasienie własne, co do jakości nie pierwszorzędne, ale wystarczające tak jakością, jak ilością. Z tego też powodu i obrót w koniczynie był mierny, a wynosił **23.206 kg.**, zakupionych za kwotę **33.862·38 koron.**

Nasienie to dostarczone zostało Kółkom i pojedynczym członkom Towarzystwa po cenie 140 K za 100 kg. netto nasienia, już opłatnie do stacyi kolejowej odbiorczej, w workach nieszytych pod plombą i atestem jednej z dwóch stacyi kontrolnych a więc c. k. Zakładu doświadczalnego rolniczego w Krakowie i Krajowej stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie.

Dyferencya między ceną kupna a ceną pobraną od Kółek rolniczych pokrytą została z funduszu dyspozycyjnego na ten cel w kwocie **1.373·98 K.**

Zakupna uskuteczniono w Banku rolniczym, Syndykacie Towarzystw rolniczych i Związku handlowym Kółek rolniczych, w partyach nasionowych większych, jednolitych, znanego i pewnego pochodzenia krajowego.

Wyniki badań jakości nasienia koniczyny dały cyfry, świadczące, że co do wartości użytkowej był to towar o kilka procentów wyższy po nad zwykłe normy Stacyi doświadczalnych.

Szczegółowy wykaz zakupionej przez Kółka koniczyny czerwonej dajemy pod *B)*, jak zwykle w rozdziale na powiaty.

W innych nasionach pastewnych obrót był dosyć żywy, chociaż rzecz naturalna z pewnemi wahaniami ilościowemi. Z poniżej podanej tablicy, którą umyślnie w zestawieniu z poprzedniemi laty przedstawiamy, widać wysoką zwyżkę w ilości zakupionego nasienia buraków pastewnych. Ilość zapotrzebowanego przez Kółka nasienia buraków pastewnych trzykrotnie prawie większa od nabywanej w ostatnich trzech latach (4632 : 1637 kg.), stwierdzą, że uprawa buraków coraz więcej się rozpowszechnia, w czem główną zasługę przypisać sobie musimy. Nietylko jednak ilość nasienia zwraca uwagę, ale także jakość. Nadesłane zamówienia na nasienie objęły odmiany buraków pastewnych, oberndorfskich 78 kg., Woryaków 246 kg., Ideałów Kirszego 544 kg., ekendorfskich 676 kg., Mamutów 1051 kg. a Wilmorena półcukrowych (białych i różowych) 2036 kg.

Jeżeli zważymy tę okoliczność, że przed laty trzema, burak półcukrowy nieznany był małym rolnikom, a i postępowi rolnicy niewiele dawniej z nim się zaznajomili, jeżeli zważymy, że do nieoświeconego rolnika tylko wielkość buraka przemawiała (czemu zawdzięczają wszelkie Mamuty, Piloty itd., swoją wziętość i sławę), to musimy wyprowadzić stąd wniosek, że pouczenia nasze chętny znalazły posłuch i że włościanie, skupieni po Kółkach, poczynają trzeźwo patrzeć na swój zawód. Jestto jeden dowód więcej, że zarówno pouczająca działalność nasza jak i pieniądz, wydany na propagandę uprawy roślin pastewnych, nie idą na marne.

W dziale łubinów itd. jest także znaczna zwyżka, wywołana częścią tem, że w roku zeszłym w chrzanowskiem łubiny nie dopisały, a częścią tem, że wschód zaczyna się łubinem interesować.

W zbożach kłosowych a osobliwie w jęczmieniu i owsie, było znaczne zapotrzebowanie na nasienie nowych szlachetnych odmian. Jęczmienia dostarczyliśmy w odmianach Hanna i Goldthorpe z Mikulic (przez Związek), oraz szwedzkiego (reprodukcya ze Svalöf) i krempskiego (z lubelskiego) wprost od producenta ze Staszkówki. Owsy zaś: tatrzański z Podhorzec, — Kirschego, Beseler i Anderbeck z Kozłowa wprost od producentów.

Nakoniec musimy zaopatrzyć uwagą ostatnią pozycyę tabelki wykazującą w próżnej zwykle rubryce 23600 kg, ziemniaków najnowszych, a dodać musimy „oryginalnych produkcyi Dołkowskiego z Nowej wsi". Korzystając z układu, jaki nam się udało zrobić na wystawie targowej nasion we Lwowie, postaraliśmy się o to, aby zachęcić Kółka do nabywania tych oryginalnych nowych odmian ziemniaków. Przyznać należy, że niespodziewany uzyskaliśmy wynik. Wobec ceny targowej ziemniaków około 2 K, wobec tego, że reprodukcyę Dołkowskiego można było dostać za cenę około 4 K, cena 10·54 K za 100 kg. loco Kęty, jakkolwiek w porównaniu z cennikiem bardzo, prawie do połowy obniżona, była bardzo wysoka i na niewielki tylko zbyt liczyliśmy. Z przyjemnością przeto zaznaczamy i ten dodatni objaw zrozumienia przez małorolnych znaczenia i wartości nasienia szlachetnych odmian.

Na tem kończymy zdanie sprawy z pośrednictwa w nabywaniu nasion w tem przekonaniu, że nikt nam nie zarzuci zbytniego optymizmu w naszem zapatrywaniu, iż dział ten mimo przeszkód, na jakie zewsząd natrafia, pomyślnie się rozwija.

B) Wykaz zamówień na nasienie koniczyny czerwonej.

Wykaz ten zestawiony powiatami, przy których podane są liczby tegoroczne tłuste, a z dwóch poprzednich lat w nawiasie.

1. **Biała 3495 kg**. (4386 kg. w r. 1905, 3761 kg. w r. 1904) do 12 Kółek rolniczych.
2. **Bochnia 152 kg**. do 3 Kółek.
3. **Brzesko 291 kg**. (94, 1891) do 6 Kółek.
4. **Brody 10 kg**. (7) do 1 Kółka.
5. **Buczacz 25 kg**. (24) do 1 Kółka.
6. **Chrzanów 1037½ kg**. (3580, 3486) do 7 Kółek.
7. **Cieszanów 28½ kg**. (73, 100) do 1 Kółka.
8. **Dąbrowa 326 kg**. (245, 1425) do 4 Kółek.
9. **Dobromil 390 kg**. (100) do 3 Kółek.
10. **Gorlice 1525 kg**. do 4 Kółek.
11. **Grybów 225 kg**. (500, 2055) do 2 Kółek.
12. **Horodenka 50 kg**. do 1 Kółka.
13. **Jarosław 431 kg**. do 7 Kółek.
14. **Jasło 648 kg**. (1250, 5382) do 6 Kółek.
15. **Kołomyja 44 kg**. (10, 50) do 3 Kółek.
16. **Kossów 25 kg**. (5, 85) do 1 Kółka.
17. **Kraków 850 kg**. (400, 1732) do 6 Kółek.
18. **Krosno 2060 kg**. (563, 4722) do 12 Kółek.
19. **Limanowa 300 kg**. (462, 690) do 4 Kółek.
20. **Lwów 448 kg**. (1024, 1342) do 6 Kółek.
21. **Lisko 200 kg**. (300, 225) do 2 Kółek.
22. **Łańcut 190 kg**. (535, 1640) do 4 Kółek.
23. **Mościska 203 kg**. do 3 Kółek.
24. **Myślenice 1900 kg**. (2270, 3422) do 12 Kółek.
25. **Nadwórna 2 kg**. do 1 Kółka.
26. **Nowy Sącz 100 kg**. (450, 2408) do 1 Kółka
27. **Nowy Targ 450 kg**. (315, 750) do 4 Kółek.
28. **Pilzno 100 kg**. (600, 1190) do 1 Kółka.
29. **Przemyśl 566 kg**. (409, 254) do 2 Kółek.
30. **Przemyślany 100 kg**. (588, 5) do 1 Kółka.
31. **Przeworsk 70 kg**. do 1 Kółka.
32. **Rawa ruska 30 kg**. (50, 5) do 1 Kółka.
33. **Rohatyn 56 kg**. (366, 1085) do 2 Kókek.
34. **Ropczyce 270 kg**. (200, 733) do 1 Kółka.
35. **Rudki 125 kg**. do 3 Kółek.
36. **Rzeszów 200 kg**. (105, 356) do 2 Kółek.
37. **Sambor 20 kg**. (230, 361) do 1 Kółka.
38. **Sanok 250 kg**. (215, 560) do 3 Kółek.
39. **Skałat 30 kg**. do 2 Kółek.
40. **Sokal 73 kg**. do 2 Kółek.
41. **Stanisławów 50 kg**. (200, 175) do 1 Kółka.
42. **Stary Sambor 142 kg**. (30, 75) do 1 Kółka.
43. **Tarnopol 62 kg** do 3 Kółek.
44. **Tarnów 317 kg**. do 2 Kółek.
45. **Trembowla 75 kg**. (135) do 1 Kółka.
46. **Wadowice 3400 kg**. (825, 6474) do 8 Kółek.
47. **Wieliczka 720 kg**. (428, 3855) do 5 Kółek.
48. **Zbaraż 24 kg**. do 2 Kółek.
49. **Żółkiew 100 kg**. (14, 5) do 1 Kółka.
50. **Żywiec 1010 kg**. (580, 215) do 8 Kółek.

C) Len.

Mimo, iż w wielu okolicach kraju uprawa lnu zaledwie na zagony się ogranicza, niemniej jest len bardzo ważną, bardzo cenną i niemal niezbędną dla włościan rośliną. W wielu jeszcze wsiach ludność nie wdzieje bielizny innej jak z samodziałowego płótna a urodzaj lub nieurodzaj lnu rozstrzyga niejednokrotnie o obfitości wyprawy dla dziewcząt. Siemię zaś lniane służy na lek dla bydła, daje znakomity olej i jeszcze lepszy wytłok.

Len jednak szybko się wyradza i wymaga niezbędnie odświeżenia nasienia. Akcya tedy podniesienia uprawy lnu choćby tylko przez dostarczenie świeżego nasienia, a tem więcej nasienia ze słynnych lnów inflanckich, a dostarczająca tegoż nasienia po zniżonych cenach zasługuje na szczere ze strony rolników uznanie.

Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego z wiosną 1906 roku tak jak corocznie przyjął zamówienia Kółek rolniczych na len subwencyonowany. Zastrzeżone było pierwszeństwo dla Kółek z okręgu działalności wymienionego Towarzystwa, jednakże gdy zgłoszenia te nie były zbyt liczne, znalazło się i pokrycie na własne zapotrzebowanie wielu Kółek z zachodnich stron kraju, które inaczej nie mogłyby korzystać ze subwencyi, wyznaczanej na ten cel z funduszów państwa. Za pomoc tę, za uwzględnienie potrzeby ludności bez względu na okręg działania imieniem Kółek składamy Komitetowi gorącą podziękę.

Nasienia lnu parnawskiego dostarczono 25 beczek 14½ garncy czyli 2036 kg., lnu ryskiego, 110 worów, 28 garncy czyli 8870 kg., co razem wynosi **10906 kg.**, przedstawiających wartość po cenie handlowej **3223·41 K.**, za którą jednak Kółka wypłaciły już z opłaconą dostawą do ostatniej stacyi odbiorczej cenę subwencyjną 2830 K.

W okręgu działalności c. k Towarzystwa gosp. gal. objęte zakupnem zostały powiaty: Brody, Brzozów, Cieszanów, Gródek, Jarosław, Lwów, Łańcut, Mościska, Nadwórna, Podhajce, Przemyśl, Przemyślany, Rohatyn, Rudki, Sanok, Skałat, Sokal, Stanisławów, Tarnopol, Zbaraż.

Prócz tego jak corocznie tak też i na wiosnę r. b. rozesłaliśmy bezpłatnie 60 kg. nasienia lnu parnawskiego i 165 kg. lnu ryskiego, zakupionego z naszych funduszów. Przesłano je Kółkom przeważnie we wschodniej części kraju dla zaznajamiania z nim tych, którzy dotychczas wcale lnu inflanckiego nie znali. Nałożyliśmy w zamian za bezpłatne dostarczenie obowiązek zdania na jesień sprawy, o ile uprawa lnu tego się udała i o ile jest on lepszy od lnu krajowego, z dawien dawna uprawianego.

Obrót w nasionach w stosunku do trzech lat poprzednich był jak następuje:

w roku	**1906**	1905	1904	1903
	w kilogramach			
koniczyny czerwonej	**23 206**	23.435	63.286	53.100
koniczyn różnych .	**412**	1.472	1.260	444
traw różnych . .	**1.189**	1.125	1.444	828
seradelli	**355**	930	997	865
esparcetty . . .	**364**	27	22	28
buraków pastewn.	**4.632**	1.604	1.528	1.780
marchwi pastewn.	**95**	51	77	36
końskiego zębu .	**1.319**	1.142	836	452
łubinu, grochu, wyk	**15.865**	4.428	4.791	285
sporku, sorga, rzepy, karpieli . .	**242**	156	—	—
zbóż kłosowych w osobliwych odmianach . . .	**43 375**	5.345	5.190	—
ziemniaków najnowszych . .	**23.600**	—	500	—
konopi	**22**	79	—	—
lnu inflanckiego .	**10.906**	14.258	13.914	8.360
	125 582	54.052	93.845	66.178

Ogólna wartość powyżej wykazanych **125.582 kg.** różnych nasion wynosi **55 543·32 koron**, a mianowicie: koniczyny czerwonej 33.996·79 K., innych nasion 9.314·94 K., zbóż jarych 6.533·50 K., ziemniaków 2.465·88 K., lnu i konopi 3.243·41 K.

VI. Nawozy sztuczne.

Jakkolwiek dalecy jeszcze jesteśmy od idealnego celu skupienia wszystkich zapotrzebowań Kółek rolniczych na nawozy sztuczne, to jednak z zadowoleniem stwierdzić możemy znaczny w tym kierunku postęp. Cyfry najlepiej to określą.

W roku 1902 zakupiono za naszem pośrednictwem 100 wagonów, w 1903 roku 125 wagonów, w 1904 roku 207 wagonów, a **w 1905 roku 364 wagonów** przedstawiających poważną kwotę **262.802 koron wartości*)**.

Użycie nawozów sztucznych rozpowszechnia się między gospodarzami małorolnymi coraz więcej, nie w tym jednak stosunku, jak wzrastają zamówienia przez nas wykonane. Śmiało więc możemy uważać to za objaw zaufania z jednej, a zrozumienia interesu z drugiej strony.

Postęp jednak w zakupnie nawozów nie na ilości się kończy. Kto zbada tabelkę, którą załączamy zauważyć musi, że między nawozami sztucznymi żużle zatrzymują dla siebie pierwsze miejsce (72% w 1903 roku, 75% w 1905 roku) a inne nawozy bardzo wolno zbyt sobie wyrabiają. Z drugiej jednak strony w żużlach samych przeważa dążność do zakupna lepszych aczkolwiek droższych żużli. W 1902 roku żużle o ogólnej zawartości kwasu fosforowego wynosiły 65.2% całego zapotrzebowania nawozów, a żużle cytratowe tylko 16.6%. W 1905 roku odnośne cyfry dają stosunek 48.7% i 27.4%.

Dalej zauważyć należy, że podczas gdy w 1902 roku żużli o ogól. zawartości 12—14% czyli nizkoprocentowych zakupiono aż 43.1%, to ilość ta w 1905 roku zeszła na 7.7%, podczas gdy w wyżej procentowych jest zmiana z 22% na 41%, a w cytratowych podobnież.

Kółka rolnicze, o ile nabywają nizko-procentowe żużle, czynią to głównie w tych wypadkach, gdy zakupują na drobną odprzedaż w handlu, dla wytrzymania konkurencyi z małymi handlarzami, na własną potrzebę członków bardzo mało ich idzie.

Zauważyć również musimy, że coraz częściej zamówienia orzekają zakupno nie podług stałych procentów, lecz na podstawie wyników analizy, zaś przy zakupnie według stałych procentów coraz bardziej rozpowszechnia się przesyłanie próbek dla kontroli w stacyach i reklamacye ewentualnych braków.

Słowem mimo wielu jeszcze niedomagań w tym kierunku stwierdzić musimy ogromny i niezaprzeczony postęp.

Uznając wartość i znaczenie dla rolnictwa nawozów sztucznych jako pomocniczych, poświęcamy im też szczególną uwagę i zarówno w wykładach publicznych, jak też i w Przewodniku wiele miejsca im poświęcamy. Prócz tego sprawa porady fachowej listownie udzielanej w specyalnych wypadkach zajmuje bardzo poważne miejsce w agendach rolniczych Towarzystwa.

*) We wstępnem słowie do sprawozdania podano przez pomyłkę niższą ilość zakupionych wagonów, bo tylko 324¼; uwzględniono bowiem tylko zamówienia pod zasiewy jesienne, nie doliczywszy do nich zakupów wiosennych.

ZAKUPIONO	Żużli o zawartości kwasu fosforowego					Superfosfatów				Mąki kostnej			Saletry	Kainitu	Wapna	Razem
	ogółem		cytratowo rozpuszcz.			mineralnych		kostnych	amoniakalnych	preparow.	niewyklej.	parzonej				
	12—14%	15—17%	11 - 14%	15—17%	18% i zwyż	14—16%	17—19%									
	w procentowem obliczeniu															
w r. 1902	43.1%	22.1%	3.5%	6.5%	6.6%	3.1%	6.5%	1%	0.5%	4.1%	0.5%	0.2%	—	2.3%	—	100%
w r. 1903	26%	19.3%	8.7%	11.9	6.2%	3.9%	6.1%	4.2%	0.9%	7.1%	—	0.5%	—	3.6%	1.6%	100%
w r. 1904	16.2%	24.5%	11.0%	13.0%	8.2%	2.3%	7.0%	6.8%	0.4%	5.5%	1.8%	—	—	2.4%	0.9%	100%
w r. 1905	7.6%	41.0%	6.1%	13.2%	7.8%	1.1%	8.2%	3.4%	0.8%	6.1%	0.6%	0.2%	—	3.1%	0.8%	100%
a w metrycznych cetnarach	2805	14947	2256	4839	2878	411	3007	1291	291	2239	240	100	15.6	1153	300	36436

VII. Maszyny i narzędzia.

W dziale maszyn i narzędzi rolniczych, podobnie jak w nasionach i nawozach sztucznych, działalnością naszą obejmujemy pośrednictwo nietylko celem uzyskania możliwie najwyższych opustów i innych udogodnień dla kupujących. Na pierwszym planie naszej działalności stawiamy czuwanie nad tem, aby członkowie Towarzystwa nie nabywali bezwartościowych narzędzi, dalej dążymy do zaznajamienia ich z mało znanemi a cennemi i do stosunków małorolnych dostosowanemi maszynami, wreszcie staramy się usunąć od członków Towarzystwa źródła niezdrowego kredytu i wpływ nieuczciwych agentów.

W działalności naszej dział to niemniej ważny od innych. Całość pracy nie daje się objąć cyframi, bo agendy w tym dziale są ogromne, a tylko mała ich część uwidoczniona zostaje wykazem zakupna, podczas gdy na tę wielką resztę pracy składają się wyżej wspomniane dorady fachowe.

Wyniki pośrednictwa w samem zakupnie przedstawiają się również poważnie. Z wykazu pomieszczonego niżej widać, że zakupiono w 1905 roku maszyn i narzędzi na kwotę **69.062·89 koron.** Nie tyle jednak na uwagę zasługuje ta systematycznie z roku na rok podnosząca się kwota, ile rodzaj zakupionych przez członków Towarzystwa maszyn i narzędzi.

W niektórych rodzajach maszyn jak np. w najpospolitszych, którymi są sieczkarnie, w roku sprawozdawczym jest silna zniżka, co do ich ilości. Zakupiono tylko 188 sztuk sieczkarń, wobec 320 sztuk z 1904 roku, a 281 sztuk z 1903 roku. Ale i tu wybór towaru był lepszy, co stwierdza przeciętna cena fabryczna, wynosząca w roku sprawozdawczym 70 kor. od sztuki, wobec 66 kor. i 65 kor. z dwu lat ubiegłych. Zresztą sieczkarnie, wprawdzie najlichszej marki, ale też i na warunkach kupna o kredycie bezterminowym, stały się towarem niemal „domokrążczym“, łatwym do nabycia w każdem miasteczku a nawet i we wielu wsiach. Konkurencya więc — o ile tu może być ten wyraz użyty — w zakresie sieczkarń jest wprost wykluczona.

Ubytek jednak w tym rodzaju maszyn wynagradza sowicie przybytek w innych rodzajach, jak brony polne i łąkowe, walce, Planety, a głównie siewniki rzędowe w dziale maszyn do uprawy roli, młocarnie, młynki, tryery w dziale maszyn do omłotu i wyczyszczenia zboża.

Użycie siewników rzędowych rozpowszechnia się wprawdzie zwolna, ale stale. W roku 1901 zakupiono za naszem pośrednictwem pierwszy siewnik rzędowy, w ciągu dalszych lat 4-ech zakupiono ich 40 sztuk, prawie wszystkie do wspólnego użytku Kółek rolniczych. Podobnie do wspólnego używania zakupują się brony łąkowe, walce pierścieniowe, Planety konne, siewniczki do koniczyny, grabiarki, młocarnie zarówno ręczne jak kieratowe, lepsze i kosztowniejsze młynki, tryery. I te właśnie maszyny jakością swą wynagradzają sowicie ubytek w sieczkarniach.

W roku ubiegłym po raz pierwszy zaczęto dostarczać członkom przyrządów weterynarskich. Nie mogąc ich nigdzie dostać po cenach przystępnych, sprowadzamy je wprost z fabryki i po cenach własnych odstępujemy Kółkom. Obrót w tym kierunku wytwarza się dosyć ożywiony.

Jako wyjaśnienie ważniejszych szczegółów podajemy wykaz nabytych maszyn i narzędzi.

I. Pługi.

Uniwersalne, żelazne kompletne: 3 sztuki do 3-ech Kółek.

Korpusy do uniwersalnych: 5 sztuk do 1-go Kółka.

Zwykłe: 7 sztuk do 5-ciu Kółek.

Razem **15** sztuk, wartości **517 K.**

II. Brony.

Polne, całożelazne, kilkoczęściowe: 5 garniturów do 5-ciu Kółek.
Łąkowe: 5 sztuk do 5-ciu Kółek.
Razem **10** garniturów, wartości **705·40 K**.

III. Walce.

Pierścieniowe, podwójne z przyrządem do przewozu: **2** sztuki do 2-ch Kółek, wartości **465 K**.

IV. Oborywacze i plewiacze.

Oborywacze zwykłe: 6 sztuk do 6-ciu Kółek.
Plewiacze: 1 sztuka do 1-go Kółka.
Planety ręczne i konne: 8 sztuk do 8-miu Kółek.
Razem **15** sztuk, wartości **745·60 K**.

V. Siewniczki ręczne.

Szerokorzutne smyczkowe: 1 sztuka do 1 Kółka.
Szerokorzutne taczkowe do koniczyny 2 sztuki do 2 Kółek.
Razem **3** sztuki, wartości **188 K**.

VI. Siewniki rzędowe.

Systemu kółek wsuwalnych: 1 sztuka 19-to rzędowa, 1 sztuka 15-to rzędowa, 3 sztuki 13-to rzędowe, 7 sztuk 11-to rzędowych, 1 sztuka 9-cio rzędowa.
Razem **13** sztuk, wartości **6077 K**.

VII. Grabiarki konne.

Hollingsworth 36-zębne: **1** sztuka, wartości **186 K**.

VIII. Młocarnie.

Ręczne sztyftowe: 4 sztuki do 1 Kółka, do 2 Kółek po 3 sztuki, do 3-ech Kółek po 2 sztuki, po 1 sztuce do 32 Kółek.
Kieratowe bez kieratu: 1 sztuka do 1 Kółka.
Kieratowe kompletne z wytrząsaczami itd.: 14 sztuk do 9 Kółek.
Tarcz do koniczyny i innych części składowych: 4 sztuki do 4 Kółek.
Razem **57** sztuk, wartości **17.541·70 K**.

IX. Kieraty.

Same: **4** sztuki, do 4 Kółek, wartości **791·90 K**.

X. Młynki do zboża.

Sitowe: 8 sztuk do 1 Kółka, po 3 sztuki do 5-ciu Kółek, po 2 sztuki do 7-miu Kółek, po 1 sztuce do 42 Kółek.
Razem **79** sztuk, wartości **6297 K**.

XI. Tryery.

O pojedyńczem działaniu z cylindrem wymiennym: 9 sztuk do 9 Kółek.
O pojedyńczem działaniu bez cylindra: 1 sztuka do 1 Kółka.
Razem **10** sztuk, wartości **2734 K**.

XII. Sieczkarnie.

Bębnowe trzy i czteronożowe i kosowe, różnej wielkości do popędu rękami i kieratem: do 1 Kółka 7 sztuk, do 3 Kółek po 6 sztuk, do 4 Kółek po 5 sztuk. do 4 Kółek po 4 sztuki, do 4 Kółek po 3 sztuki, do 22 Kółek po 2 sztuki, do 71 Kółek po 1 sztuce.
Noży zapasowych do tychże sieczkarń 83 sztuk.
Razem **188** sztuk sieczkarń, wart. **13.212·50 K**.

XIII. Buraczarki.

Szarpacze i krajacze: do 10 Kółek.
Razem **10** sztuk, wartości **490 K**.

XIV. Gniotowniki.

Do ziarn oleistych: do 1 Kółka.
Do owoców: do 1 Kółka.
Razem **2** sztuki, wartości **380 K**.

XV. Tłocznie do owoców.

Razem **1** sztuka, do 1 Kółka. wartości **220 K**.

XVI. Różne przybory i narzędzia sadownicze:

do 2 Kółek.

Razem wartości **100 K**.

XVII. Pompy.

Studzienne: do 1 Kółka.
Do gnojówki: do 3 Kółek.
Rozlewacze do gnojówki do 5 Kółek.
Razem **4** pompy i **5** rozlewaczy, wartości **384 K**.

XVIII. Wagi.

Dziesiętne do zboża: do 3 Kółek.
Balansowe sklepowe: do 2 Kółek.
Razem **5** sztuk, wartości **186·11 K**.

XIX. Chomąta dla krów.

Różne całorzemienne, parciane itp. do 15 Kółek.
Razem **33** sztuk, wartości **506·60 K**.

XX. Przyrządy weterynaryjne.

Rury przełykowe dla dorosłych sztuk: obszytych 8 sztuk, drucianych 81 sztuk, dla cieląt drucianych 13 sztuk.
Trokary: dla dorosłych sztuk 38 sztuk.
Węże do hegarów: 4 sztuki.
Klamry maciczne: 2 sztuki.
Razem **146** sztuk, wartości **611·50 K**.

XXI. Sikawki.

Wozowe: czterokołowe i dwukołowe do 5 Kółek.
Przenośne: do 2 Kółek.

Różne przybory, rekwizyta, narzędzia drobne itd. do 12 Kółek.

Razem **7** sztuk sikawek i przybory, wartości **6306·86 K.**

XXII. Różne.

Różnych: maszyn do szycia, do wyrobu dachówek cementowych, drutu kolczastego do ogrodzeń, kasetek i kas ogniotrwałych, dzwonów, taśm mierniczych wapnomierzy itd. dostarczono do **65** Kółek, wartości **10.416·72 K.**

Ogółem w powyższych 22 działach zakupiono **674** sztuk większych maszyn i narzędzi, prócz różnych drobnych przyborów na ogólną kwotę, wartości **69 062·89 K.**

Kwota opustów uzyskanych u firm, dostarczających maszyn i narzędzi, wynosi **16.269·54 K.** (23·5 %).

Ze zamówień powyższych uskuteczniono 87·1 % za gotówkę; na spłaty ratalne przypada tylko 12·0 %, za kwotę **8962 K.**, w czem wypada **2131 K.** kredytu za sikawki dla straży ochotniczych kółkowych.

VIII. Sprawa lepszego obchodzenia się z obornikiem.

Agitacyę w tej sprawie prowadziliśmy zapomocą artykułów w „Przewodniku“, odczytów na Zjazdach i udzielania nagród członkom za budowę gnojowni. Na łamach „Przewodnika“ pomieściliśmy w r. 1905 kilka artykułów odnoszących się do postępowania z obornikiem i tak w nr. 8 „*O budowie gnojowni i postępowaniu z obornikiem*“, w nr. 17 art. p. W. Chmielowskiego „*Obornik podstawą gospodarstwa*“, w nr. 23 doskonały referat p. Fr. Kucika wygłoszony 26. listopada na Zjeździe powiatowym w Jaśle „*O urządzaniu gnojowni włościańskich oraz o składaniu obornika*“. Pokrewny treścią był artykuł w nr. 21 „*O kompoście*“.

Ważną lukę w naszem ludowem piśmiennictwie rolniczem wypełniła książeczka dyr. A. Świeżawskiego „*Nawozy własnego gospodarstwa*“ (wydawn. Komitetu gal. Tow. gosp.). Dziełko powyższe znalazło sobie odrazu uznanie u małorolnych gospodarzy, to też popyt za niem jest znaczny. W r. ubiegłym dzięki obywatelskiej ofiarności dyr. Świeżawskiego, który kwotę 200 kor. otrzymaną jako nagrodę konkursową za swoją książkę, przeznaczył na rzecz Towarzystwa, byliśmy w możności rozesłać bezpłatnie 500 egz. tego dziełka czytelniom Kółek rolniczych i członkom, którzy przystępowali do poprawy gnojowni. Szlachetnemu ofiarodawcy składamy przy sposobności serdeczne podziękowanie za szczodry dar.

Pouczenie włościan o właściwym sposobie obchodzenia się z obornikiem miały miejsce na następujących zjazdach: 19. stycznia i 2. lutego w Tarnopolu, 2. kwietnia w Woli łużańskiej (ref. ks. A. Tenczar) 25. marca w Dunajowie, 30. maja w Wielopolu skrzyńskim, 26. maja w Krakowie (ref. p. Cieślewicz i insp. Wasung), 15. lipca członkowie Kółek rolniczych pow. lwowskiego zwiedzili w czasie zjazdu okręgowego w Kozielnikach gnojownie odznaczone nagrodą Zarządu głównego w r. 1904; 26. października na zjeździe w Staszkówce (pow. Gorlice) mówił o poprawie gnojowni p. H. Groblewski; na zjeździe powiatu przemyskiego w Grochowcach referował tę sprawę insp. Stamirowski. Ponadto zachęcali włościan do odpowiedniego urządzenia stajen i gnojowni inspektorowie rolniczy na wszystkich zebraniach w poszczególnych Kółkach urządzanych z okazyi bytności na miejscu dla zobaczenia gnojowni zgłoszonych do nagród.

Konkurs na nagrody za budowę stajen do przechowywania obornika pod bydłem i za poprawę gnojowni ogłosiliśmy w r. 1905 dla członków Kółek z powiatów: **Kraków, Pilzno, Ropczyce, Przemyślany, Skałat, Tarnopol, Zbaraż.** Dzięki poprzedniej agitacyi na zjazdach powiatowych i dzięki osobnemu okólnikowi rozesłanemu do Zarządów Kółek w interesowanych powiatach, by na zwołanych na ten cel posiedzeniach powiadomili członków o nagrodach, ilość zgłoszeń była znaczniejsza, bo wyniosła 98 z 38 miejscowości (w r. 1904 zgłosiło się 56 członków z 32 miejscowości). Na podstawie sprawozdań przedłożonysh przez inspektorów rolniczych przyznano nagrody pieniężne **52** członkom w ogólnej sumie **1.036 K.**

Decyzya co do nagród dla członków Kółek rolniczych w Paszczynie, Ociece, Olchowej (Seb. Stręk), Wiewiórce (Piotr Kleszcz), Woli przemykowskiej (w pow. brzeskim) zapadnie po przeprowadzeniu dodatkowych badań.

Nagrody rozesłane zostały na ręce Zarządów powiatowych, do rozdania na zebraniach.

Pomimo tego, że decyzya co do nagród dla niektórych człoków pozostaje jeszcze w zawieszeniu, kwota wypłacona już dotychczas przez Zarząd główny przeniosła pozycyę na ten cel w r. 1905 preliminowaną (1000 kor.). Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że koszta korespondencyi, niektórych zebrań, podróże inspektorów przy zwiedzaniu gnojowni i stajen również poważną sumę stanowią, to przekonujemy się, że Zarząd główny wielkie na ten cel ponosi ofiary i że wobec wzrastającego zainteresowania i coraz liczniejszych zgłoszeń już w roku 1906 wydatkom z tytułu akcyi za lepsze obchodzenie się z obornikiem nie będzie sam mógł podołać i będzie musiał zwrócić się o współdziałanie do Zarządów powiatowych i o materyalną pomoc do pokrewnych towarzystw.

Komitet gal. Towarzystwa gosp. uznając dodatnie rezultaty akcyi Zarządu głównego na rok 1906 dotychczasową subwencyę na nagrody za gnojownie z kwoty 500 kor. podniósl na **1.100 kor.**

a tem samem umożebnił nam ogłoszenie konkursu na nagrody w znaczniejszej liczbie powiatów w okręgu jego działalności. Wyznaczyliśmy więc na rok 1906 następujących pięć powiatów: **Borszczów, Czortków, Husiatyn, Kołomyja, Zaleszczyki.**

Ponieważ z powiatów: **Dąbrowa, Gorlice, Rzeszów**, wyznaczonych w Galicyi zachodniej zgłoszenia licznie napływają, przeto będziemy musieli w najbliższej przyszłości zwrócić się do Krak. Towarzystwa rolniczego, by część subwencyi, które na ten cel otrzymuje, oddało do dyspozycyi Zarządowi głównemu. Odmowa pomocy materyalnej ze strony Krak. Komitetu zmusiłaby nas do odrzucenia wielu zgłoszeń z powiatów zachodnich, a tem samem wstrzymałaby rozwój dotychczasowej naszej akcyi na zachodzie.

Ponadto już dzisiaj musimy zwrócić uwagę Zarządom powiatowym, że agitacya za lepszem obchodzeniem się z obornikiem jest w pierwszym rzędzie ich zadaniem. Nie zapominamy o tem, że brak funduszów jest im w działaniu przeszkodą, jednakowoż do prowadzenia akcyi tej wystarcza nawet skromny fundusz 200—300 kor., taką zaś kwotą wiele Zarządów dysponować może, a nawet nie zawsze wie, jak ją zużyć. W wielu powiatach szczególnie na zachodzie przyznanie nagród przez Zarząd główny obudziło u włościan zainteresowanie się sprawą gnojowni i stajen. Gdyby więc Zarząd powiatowy to rozbudzenie się wyzyskał i w rok po konkursie Zarządu głównego ze swej strony kilka nagród za n a j l e p s z e gnojownie lub stajnie wyznaczył, a w wielu powiatach mógłby uzyskać materyalną pomoc ze strony Rady powiatowej — to niewątpliwie wielu członków do przebudowy stajen i gnojowni przystąpiłoby. Skalę wymagań należałoby bezwarunkowo przy tem powtórnem przyznawaniu nagród podwyższyć i uwzględniać jedynie tych członków, którzy poprawę bez zarzutu i większym nakładem kosztów przeprowadzili.

Na zarzut, że niepodobna, by poprawę forsować u ogółu członków nagrodami, możemy na podstawie doświadczenia odpowiedzieć, że wzbudzenie zainteresowania zapomocą kilkoletnich konkursów wystarczy. Z powiatu łańcuckiego i jarosławskiego, gdzie Zarząd główny udzielił nagród w r. 1903 i 1904, w roku ubiegłym otrzymaliśmy szereg zapytań o poradę, jak należy urządzać gnojownie i stajnie. Myśl poruszona przed laty i przykłady na miejscu, jakie korzyści ma się z dobrego obchodzenia z obornikiem, dają jako rezultat, że następnie inni członkowie na własne koszta, bez zachęty z zewnątrz przystępują do poprawy.

Tarnopolski Zarząd powiatowy podjął też szczęśliwą myśl powtórzenia konkursu na nagrody za gnojownie w r. 1906 z własnych funduszów, przez co zamierza utrwalić i rozszerzyć korzyści konkursu zeszłorocznego urządzonego przez Zarząd główny.

Nie wątpimy, że inne powiaty, jak Kraków, Chrzanów, Pilzno, Ropczyce, Jarosław, Łańcut, nie omieszkają pójść za przykładem Tarnopola.

Z przyjemnością podnosimy, że Zarząd powiatowy gorlicki nie czekając na inicyatywę z zewnątrz w ciągu roku 1905 żywą wśród członków Kółek rolniczych rozwinął agitacyę za lepszem postępowaniem z obornikiem, a nawet podjął kroki w kierunku premiowania dobrych gnojowni z własnych funduszów. To też spowodowało Zarząd główny, że powiat gorlicki pomieścił w rzędzie tych, których członkowie w r. 1906 mogą ubiegać się o premie z funduszów Zarządu głównego. Na odwrót w tym wypadku Zarząd główny — tak jak żąda, by powiaty popierały dalej przezeń rozpoczętą akcyę, — chce poprzeć wydatnie dotychczasowe usiłowania Zarządu powiatowego gorlickiego.

IX. Melioracye rolne i komasacya.

Ze względu na doniosłość sprawy zestawiamy w osobnym ustępie usiłowania Zarządu głównego w kierunku nakłonienia włościan do przeprowadzania melioracyi rolnych.

W pierwszym rzędzie pomieściliśmy na łamach Przewodnika szereg artykułów odpowiedniej treści i tak w Nr. 5. z r. 1905 artykuł „*Pożyczki na osuszenie i drenowanie gruntów.*“ Zaś numera 6, 9, 11, 12 z tegoż roku zawierały artykuł dr. J. Blautha p. t. „*Osuszenia gruntów.*“ Serya powyższa wydana została następnie jako osobna broszurka stanowiąca nr. 26 wydawnictw Tow. Kółek rol. — W nr. 7 i 8 omówiono osobno w art. „*O kredycie melioracyjnym*“ nowe bezprocentowe pożyczki wprowadzone przez Wydział Krajowy. Wreszcie w Kalendarzu Kółek rolniczych na r. 1906 pomieściliśmy obszerny artykuł insp. Wasunga „*O melioracyach rolnych*“.

Ponieważ w wielu miejscowościach włościanie nie wiedzą o pomocy ze strony kraju i rządu, z jakiej spółki melioracyjne korzystać mogą, przeto Zarząd główny w okólniku wystosowanym do Zarządów powiatowych, określającym ich zadania na polu rolniczem, w osobnym punkcie zlecił Zarządom szerzenie wiadomości o korzyściach melioracyi rolnych i o ułatwieniach dla spółek. Wiele też Zarządów powiatowych w porządek dzienny zjazdów powiatowych i okręgowych wprowadziło referaty o melioracyach rolnych, przyczem ze strony Zarządu głównego spieszono im chętnie z pomocą przez wysyłanie prelegentów. Wykładał więc dr. Blauth 30 marca w Rzeszowie, 5 maja w Jarosławiu, p. Tatara 30 kwietnia w Bierzanowie, insp. Wasung 23 kwietnia w Błażowej, 30 kwietnia w Wielopolu skrzyńskiem, 22 maja w Wieliczce (gdzie wiele wyjaśnień udzielił inżynier Sko-

łyszewski) 23 czerwca w Brzezówce, 26 czerwca w Niedźwiadzie, 27 października w Godowej, 28 paźd. w Lutczy, 12 listopada w Trzcianie i t. d.

W zestawieniu powyższem (nie zupełnem, gdyż niektóre Zarządy powiatowe nie nadesłały sprawozdań do Przewodnika z urządzonych przez siebie zebrań) wyliczyliśmy jedynie liczniejsze zjazdy okręgowe i powiatowe, na których sprawa melioracyi specyalnie omawiana była, musimy jednakowoż nadmienić, że inspektorowie rolniczy przy objazdach na zebraniach w poszczególnych Kółkach wszędzie, — gdzie tylko lokalne stosunki wskazują tego potrzebę, — zachęcają ludność do zawiązywania spółek dla osuszenia łąk i drenowania gruntów. Nie powstają naturalnie te spółki od jednego przemówienia inspektora rolniczego, lecz niejednokrotnie myśl rzucona kiełkuje, sprawa zyskuje zwolenników między rozumniejszymi i postępowszymi członkami Kółka, a po roku, dwóch tworzy się wreszcie w danej miejscowości spółka melioracyjna. Ponieważ nieliczne jedynie spółki wnoszą podania do Kraj. Biura melioracyjnego za naszem pośrednictwem, przeto nie posiadamy ewidencyi, jakie wydaje agitacyjna praca Kółek rolniczych na polu melioracyi rolnych, możemy jednakowoż powiedzieć bez zarozumiałości, że w przeważnej części wypadków z Kółka rolniczego wychodzi pierwsza myśl i praca nad zorganizowaniem spółki melioracyjnej.

By pogłębić u włościan świadomość o doniosłych skutkach melioracyi rolnych i pouczyć ich, jak należy przystępować do zawiązywania spółek, Zarząd główny w programie nowego typu kilkodniowych kursów rolniczych, (w których jeden odbył się już w Tarnowie) zostawił 4—6 godzin na wykłady *„O melioracyach i komasacyi“*. Na kursie w Tarnowie wykłady powyższe wygłosił dr. Blauth, który zawsze chętnie spieszy naszemu Towarzystwu ze swem współpracownictwem i pomocą.

Oprócz działalności agitacyjnej Biuro rolnicze Zarządu głównego w wielu wypadkach udzielało informacyi Kółkom rolniczym i tworzącym się melioracyjnym spółkom, przyczem w razie potrzeby inspektor rolniczy udawał się na miejsce już to dla przekonania niechętnych spółce, już to dla odpowiedniego udzielenia informacyi, jakim warunkom należy zadość uczynić, by podania wnoszone do Kraj. Biura melioracyjnego, mogły być uwzględnione. Dzięki tego rodzaju zachęcie i informacyom wniosły prośbę o sporządzenie planów osuszenia łąk następujące gminy w powiecie ropczyckim: Nawsie, Konice i Wielopole skrzyńskie, Rzegocin, Niedźwiada, Łączki i Łopuchowa, a w powiecie krakowskim wieś Przeginia duchowna.

Najbliższą troską Zarządu głównego będzie agitacya za przeprowadzeniem komasacyi gruntów. Sprawa ta, nowsze dla nas stanowiąca zadanie, wobec nawału zajęć, szczupłego personalu biura rolniczego i konieczności kontynuowania rozpoczętych już w innych kierunkach prac, mało dotychczas była przez nas poruszana. Obecnie, zaś gdy widzimy, że z zachodniej części kraju nie wpływają zupełnie zgłoszenia o przeprowadzenie komasacyi, będziemy rozwijali więcej starań, by ludność z doniosłemi korzyściami komasacyi zapoznać i do przystępowania do niej zachęcać.

X. Działalność w sprawach mleczarskich.

Z chwilą gdy Patronat spółek oszczędności i pożyczek objął opiekę nad spółkami mleczarskiemi, zadanie Towarzystwa Kółek rolniczych ograniczyło się do działań agitacyjnych i przygotowawczych i dlatego też Zarząd główny wytknął drogę biuru rolniczemu następującemi uchwałami:

a) rozbudzać zainteresowanie się sprawami mleczarskiemi przez „Przewodnik Kółek rolniczych“, i wykłady na Zgromadzeniach powiatowych;

b) badać, o ile pewne okolice nadają się dla rozwoju mleczarstwa i przygotowywać warunki do zawiązywania spółek mleczarskich;

c) dążyć, aby członkowie Kółek rolniczych mogli korzystać w całej pełni ze subwencyi i pomocy instytucyi pracujących dla krajowego mleczarstwa;

d) dążyć przez opiekę rolniczo-hodowlaną nad spółkami mleczarskiemi (pasza, pastwiska, uprawa roślin pastewnych, żywienie) do podniesienia produkcyi mleka.

W wykonaniu tego programu Zarząd główny wprowadził w r. 1905 jako nową gałąź swej działalności kursa weterynarsko-hodowlane i rolnicze. Ze względu na to, że sprawę kursów na innem miejscu obszerniej omawiamy, nadmieniamy jedynie, że na każdym kursie kilka godzin poświęcono wykładowi „O przeróbce mleka i o spółkach mleczarskich“. Wykłady połączone były z demonstracyą maszyn mleczarskich, lub ze zwiedzeniem mleczarni.

Kursów odbyło się 5 i tak w miesiącu marca dwa kursa we Lwowie, na których wykłady *„O wadach mleka“* i *„O przeróbce mleka i spółkach mleczarskich“* wygłosił kraj. instruktor mleczarstwa p. Ihnatowicz. W maju na kursie w Tarnowie i Krakowie wykładał p. Jan Gawlikowski. W kursie w Rudkach wziął udział inż. Chmielewski, kraj. insp. mleczarstwa. (W r. 1906 odbył się kurs w Dębicy, Tarnopolu, Rzeszowie, Brzesku).

Ponadto sprawa spółek mleczarskich omawiana była na licznych Zjazdach powiatowych i tak: 19 stycznia w Tarnopolu miał miejsce wykład p. Ihnatowicza, połączony z użyciem centryfugi, 7 lutego na zjeździe we Lwowie włościanin Jan Kawalec przemawiał o organizowaniu wspólnej dostawy mleka do Lwowa z poblizkich wsi. Na zjeździe w Busku o spółkach mleczarskich referował

dr. Pawłowski. W Złoczowie 7 kwietnia p. Teodor Koziek wygłosił odczyt *„O zwiększeniu produkcyi i organizacyi zbytu mleka“*. P. Biedroń 14 maja demonstrował wirówkę na Zjeździe okręgowym powiatu ropczyckiego w Sędziszowie i zachęcał do zawiązywania spółek mleczarskich. W czasie Zjazdu okręgowego powiatu lwowskiego w Dublanach dnia 23 lipca udzielał pouczenia przy zwiedzaniu mleczarni dyr. Kawecki.

W kalendarzu Kółek rolniczych na rok 1905 pomieściliśmy artykuł pióra instr. Ihnatowicza *„O zużytkowaniu mleka“*. Ponadto rozesłano do Kółek i rozdawano uczestnikom kursów broszurę dra Stefczyka *„O spółkach mleczarskich“*, której znaczną ilość egzemplarzy otrzymaliśmy w darze od Biura Patronatu.

Inspektorowie rolniczy udawali się do wielu miejscowości dla zbadania, czy nie dałoby się założyć na miejscu spółek mleczarskich, między innemi na życzenie Patronatu insp. Stamirowski zwiedził następujące miejscowości: Jodłownik, Szczyrzyc, Spytkowice, Radochońce, gdzie demonstrował użycie centryfugi. Ponadto na życzenie Patronatu wydaliśmy opinię co do założenia spółek mleczarskich w Dłużniowie i Wyszatycach.

Ponieważ jednem z zadań głównych Biura rolniczego jest opieka nad Kółkami rolniczemi w tych miejscowościach, gdzie istnieją spółki mleczarskie, przeto inspektorowie rolniczy zwiedzali te miejscowości, by na miejscu zachęcić włościan do poprawy łąk, uprawy roślin pastewnych i lepszego wychowu i żywienia inwentarza. W ciągu r. 1905 zwiedzili inspektorowie Kółka roln. w Chmielniku, Strzelcach Wielkich, Rybnej, Kwaczale, w Rudkach zaś z tej przyczyny urządzono kurs hodowlany. W Chmielniku i Przegini duchownej za inicyatywą Towarzystwa powstały spółki dla osuszenia łąk. Najbliższem naszem zadaniem będzie teraz zorganizowanie spółki drenarskiej w Rybnej i wsiach okolicznych, w których istnieją filie śmietankowe, w Kwaczale zaś, Rozkochowie i Jankowicach spółki dla osuszenia łąk. Obie te spółki melioracyjne wpłyną bowiem dodatnio na produkcyę mleka.

Ponieważ już w pierwszym roku tej wspólnej pracy z Patronatem dla ujednostajnienia zapatrywań i technicznych szczegółów w postępowaniu okazała się potrzeba bliższej wymiany myśli pomiędzy referentami, przeto celem porozumienia się co do współdziałania Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych z krajowem biurem mleczarskiem i z biurem Patronatu w akcyi zmierzającej się do popierania rozwoju Spółek mleczarskich, odbyła się w dniu 2 marca b. r. konferencya, w której ze strony Zarządu Głównego wzięli udział: prof. Pomorski, dyr. Adamski, insp. Popławski, Stamirowski, Wasung; ze strony krajowego biura mleczarskiego inż. Zygmunt Chmielewski, a ze strony Biura Patronatu dyr. Franciszek Stefczyk i koresp. Leon Twaróg.

Prócz wymiany różnych spostrzeżeń i uwag dotyczących popierania rozwoju i działalności Spółek mleczarskich, wynik konferencyi polegał na osiągnięciu porozumienia w następujących kierunkach:

1. Propaganda w kierunku tworzenia Spółek mleczarskich i podejmowanie w tym celu przygotowanych czynności należy przedewszystkiem do Towarzystwa Kółek rolniczych i do krajowego Biura mleczarskiego, a w zabiegach w tym kierunku podjętym pomagać będzie Biuro Patronatu w miarę możności.

2. O ileby Zarząd główny Kółek rolniczych w celach propagandy i w celu badania, oraz przygotowywania warunków dla tworzenia nowych Spółek mleczarskich, postanowił urządzać i prowadzić *„latające mleczarnie“*, oświadczyło Biuro Patronatu gotowość w porozumieniu z Biurem mleczarskiem dostarczenia kompletu potrzebnych w tym celu maszyn i przyborów mleczarskich.

3. Za myśl godną dalszego omówienia uznano projekt tworzenia tymczasowych, nierejestrowanych Spółek mleczarskich tam, gdzie upatrzone zostaną szczególniej korzystne warunki naturalne i ekonomiczne dla założenia i prowadzenia Spółkowej mleczarni, ale okaże się brak dostateczoego zainteresowania i ochoty do założenia Spółki pod Patronatem Wydziału krajowego na warunkach ogólnie obowiązujących.

4. Gdy wpłynie podanie do Biura Patronatu o pomoc w zorganizowaniu Spółki mleczarskiej pod Patronatem Wydziału krajowego, zawiadamiać będzie Biuro Patronatu zawczasu Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych o terminie wysłania swego delegata na miejsce dla zbadania warunków powodzenia projektowanej mleczarni spółkowej w tym celu, aby Zarząd główny mógł ze swej strony wysłać równocześnie swojego delegata, któryby wspólnie z delegatem Biura Patronatu badał i oceniał miejscowe warunki.

5. O przyjęciu do krajowego Patronatu i rozpoczęciu czynności każdej Spółki mleczarskiej zawiadamiać będzie Biuro Patronatu także Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych.

6. W tych miejscowościach, które są objęte działalnością Spółek mleczarskich podejmie Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych akcyę systematyczną celem poprawienia stanu łąk i pastwisk, podniesienia mleczności krów, poparcia uprawy roślin pastewnych i w ogóle pobudzenia tamtejszych rolników do takich ulepszeń w gospodarstwie, które pozostają w związku z działalnością i rozwojem Spółki mleczarskiej. W tym celu wypracuje Zarząd główny program takiej akcyi, a Biuro Patronatu wezwie wówczas Spółki mleczarskie, aby przystępowały na członków Towarzystwa Kółek rolniczych i korzystały z zamierzonej i podjętej przez Zarząd główny akcyi, zgłaszając się w tym celu do niego z odpowiedniemi deklaracyami i prośbami.

Zarazem porozumiano się także w tym kierunku, iż między Biurem Patronatu a Zarządem głównym Towarzystwa Kółek rolniczych ma na-

stąpić wymiana pism stwierdzających osiągnięte w powyższym kierunku porozumienie.

Ściśle też wedle wymienionego wspólnego planu Zarząd główny będzie swą akcyę w sprawie mleczarstwa prowadził. Opracowanie szczegółowego programu pracy dla każdej miejscowości, gdzie istnieje spółka mleczarska, jest właśnie w toku. Sprawa zaś „latających mleczarni“ i spółek prowizorycznych, obmyślenie, jak je zorganizować i wyposażyć — jest obecnie troską Zarządu głównego, który nie spocznie, dopóki tych pomysłów w życie wprowadzić nie zdoła.

XI. Kursa rolnicze.

Dobre przyjęcie i powodzenie, z jakiem się spotkały kursa sadownicze natchnęły Zarząd główny myślą urządzenia kilkudniowych wykładów z zakresu hodowli i rolnictwa. Chcąc rzecz postawić odrazu właściwie, postanowiono jednak zasadniczo żądać od członków Kółek, którzy zgłaszali się jako słuchacze, by koszta podróży i kilkodniowego pobytu ponosili z własnych funduszów. Jedynie koszta wynajmu sali, opłacenie prelegentów, dostarczenie środków naukowych i zapewnianie wspólnego noclegu słuchaczom, by ich uchronić od wyzysku i tułania się po zajazdach, pokrywano z funduszów Zarządu głównego, względnie i Zarządów powiatowych.

Przy urządzaniu pierwszego kursu Zarząd główny żywił pewne obawy, czy znajdzie się odpowiednia liczba uczestników, którzy zdecydują się na poniesienie znacznych wydatków i dlatego też zapowiedział kurs czterodniowy we Lwowie, dopuszczając doń członków Kółek z całego kraju jako słuchaczy.

Program wykładów obejmował głównie przedmioty z zakresu hodowli, weterynaryi. Brak wiadomości z zakresu weterynaryi, który włościanina naraża na dotkliwe straty dobytku, nizki stan hodowli, złe żywienie młodzieży i nieuwaga co do doboru rozpłodników, wreszcie konieczność zwrócenia uwagi włościan na korzyści płynące ze spółek mleczarskich, były wytycznymi punktami przy układaniu programu pierwszego kursu, który też przedstawiał się następująco:

Hodowla zwierząt domowych — 2 godz. — dr. H. Mańkowski.

Cechy bydła mlecznego — 1 godz. — dr. H. Mańkowski.

Żywienie inwentarza — 3 godz. — ins. J. Wasung.

O chowie świń — 1 godz. — insp. dr. J. Pawłowski.

Wady mleka — 1 godz. — instr. Z. Ihnatowicz.

O przeróbce i sprzedaży mleka — 2 godz. — instr. Z. Ihnatowicz.

Budowa stajen — 1 godz. — prof. T. Rylski.

Pomoc przy porodach i w nagłych wypadkach oraz obchodzenie się ze zwierzętami choremi — 4 godz. — kraj. weter. P. Sochaniewicz.

O chorobach zaraźliwych i postępowaniu z padłemi zwierzętami — 3 godz. — as. Stefan Schwarc.

Kupno konia na targu — 1 godz. — prof. P. Kretowicz.

Wady zwrotowe — 1 g. — prof. P. Kretowicz.

Początkowo przypuszczaliśmy, że liczba uczestników wyniesie około 40, gdy tymczasem podań o przyjęcie wpłynęło 121 z 62 Kółek rolniczych. Liczba zgłoszeń przeszła nasze najśmielsze oczekiwania, a ponieważ pomieszczenie i nauczanie równoczesne wszystkich zgłaszających się było niemożebne, przeto Zarząd główny widział się zmuszony do urządzenia dwóch osobnych kursów w odstępie tygodniowym. Na pierwszy kurs, który odbył się w dniach 22, 23, 24 i 25 lutego, zostali powołani zgłaszający się z dalszych powiatów i członkowie odleglejszych Kółek w pow. lwowskim, podczas gdy w kursie drugim, w dn. 28 lutego, 1, 2 i 3 marca, wzięli udział członkowie Kółek rolniczych, bliżej Lwowa położonych, jakoteż ci członkowie z innych powiatów, którzy w czasie trwania pierwszego kursu się nie zgłosili. W poniżej umieszczonym wykazie wymieniamy powiaty i Kółka, które na kursach miały swych reprezentantów:

powiat:	Kółko rolnicze:
Dobromil	Nowe miasto
Gródek	Zielów
Grybów	Jastrzębia
Jarosław	1) Cieszacin wielki, 2) Munina, 3) Pawlosiów, 4) Zarzecze
Jasło	Potakówka
Kołomyja	Kułaczkowce
Limanowa	1) Limanowa, 2) Lipowe, 3) Zbludza
Łańcut	1) Albigowa, 2) Gać, 3) Markowa, 4) Żołynia
Mościska	Radochońce
Myślenice	Sułkowice
Nadwórna	Święty Józef
Przemyśl	1) Grochowce, 2) Medyka
Przemyślany	Kimirz
Rawa ruska	Szczerzec
Rzeszów	1) Błażowa, 2) Chmielnik
Sambor	Kalinów
Tarnobrzeg	Gorzyce
Tarnopol	Bucniów
Lwów	**30** Kółek

zatem p r a w i e w s z y s t k i e Kółka tego powiatu, co nas uwalnia od obowiązku wymieniania ich szczegółowo.

Przybyłymi uczestnikami, przeważnie włościanami, zaopiekował się Zarząd główny i postarał się o bezpłatne ich pomieszczenie, jednych w bu-

dynku miejskim przy ul. św. Marcina, drugich w budynku szkolnym na Zamarstynowie.

Oba kursa poprzedziło nabożeństwo w katedrze łacińskiej, odprawione przez ks. Wesolińskiego.

Wykłady odbyły się wedle przytoczonego powyżej programu, a urozmaicone były demostracyami na zwierzętach w Akademii weterynaryi i objaśniane na okazach i przyrządach, wykład zaś o przeróbce mleka na wirówkach systemu „Alfa“ i „Perfect“.

Wykłady wywołały żywe zainteresowanie u uczestników; w przerwach półgodzinnych pomiędzy wykładami interpelowali słuchacze prelegentów o wyjaśnienia i wskazówki.

Miarą zainteresowania się słuchaczów przedmiotem może być ten szczegół, że uczestnicy kursu I-go zakupili książek przeważnie z zakresu weterynaryi i hodowli za ośmdziesiąt kilka koron.

W jeden z wieczorów, tak podczas pierwszego jak i drugiego kursu, mianowicie 23-go lutego i 2-go marca, stawili się uczestnicy wraz z prelegentami i reprezentantami Zarządu głównego w dawnej szkole im. św. Marcina na zebraniu towarzyskiem, urządzonem staraniem Zarządu, a połączonem z obrazami świetlanymi. Silne wrażenie wywarły na zebranych włościan świetlane obrazy, które przedstawił prof. Bajger, roztaczając przed widzami już to pamiątki Krakowa i Warszawy i inne miejscowości historyczne w kraju, jużto zapoznając ich z ważniejszymi wypadkami i wybitnymi działaczami Polski porozbiorowej. Resztę wieczoru wypełniły rozprawy o zadaniach Kółek, zagajone na pierwszem zebraniu przez prof. Pomorskiego, na drugiem przez p. prezesa Cieleckiego.

* * *

Pierwsze te kursa nasunęły kilka spostrzeżeń i doświadczeń, które zużyto przy organizowaniu następnych. Przedewszystkiem uzyskało się pewność, że kursa będą miały uczestników, pomimo że nie zastosowało się systemu udzielania zasiłków słuchaczom na podróż i koszta pobytu. Dalej przekonał się Zarząd główny, że kursa z zakresu weterynaryi i hodowli najwięcej odpowiadają potrzebie, uzyskał więc Zarząd główny wskazówkę, że pewna akcya w sprawach hodowlanych, nie ograniczająca się jedynie na kursach i żywsza działalność w tym kierunku w „Przewodniku“ wywoła wielkie zainteresowanie u członków. Co do technicznej strony kursów, okazało się rzeczą konieczną zmniejszyć liczbę godzin i przedmiotów, by nie nużyć i rozmaitością tematów nie rozpraszać zbytnio uwagi słuchaczy. Już na drugim kursie lwowskim liczbę godzin nieco zmniejszono.

Program następnych kursów uległ dalszym uproszczeniom, że zamiast kursów ogólnokrajowych zaprowadzono okręgowe.

Trzeci z rzędu kurs w Krakowie dla członków Kółek z powiatów: Kraków, Bochnia, Chrzanów, Myślenice, Wieliczka, odbył się w dniach 24, 25, 26 i 27 maja, czwarty w Tarnowie dla powiatów: Tarnów, Brzesko, Dąbrowa, Grybów, Pilzno, w dniach 29, 30 i 31 maja.

Zorganizowanie kursów odbyło się przy współudziale Zarządów powiatowych, które przyjęły na siebie przygotowanie pomieszczenia na nocleg dla uczestników kursu i wyszukanie odpowiedniej sali na wykłady. Gościnność swoją rozciągnęły Zarządy powiatowe krakowski i tarnowski także na uczestników z dalszych powiatów.

Kurs w Krakowie był czterodniowy, odbył się w dniach 24, 25, 26 i 27 maja i obejmował 14 godzin wykładów połączonych z demonstracyami. P. St. Kwieciński, starszy weterynarz w Krakowie, wykładał o pomocy przy porodach i w nagłych wypadkach (z demonstracyami w rzeźni), dr. M. Pańkowski o hodowli inwentarza i o cechach bydła mlecznego, instr. J. Gawlikowski o przeróbce i sprzedaży mleka, wreszcie insp. roln. J. Wasung o żywieniu inwentarza.

Wykładom przysłuchiwało się 32 uczestników, z których 7 pochodziło z Kółek rolniczych powiatu bocheńskiego, 2 z brzeskiego, 1 z chrzanowskiego, 10 z krakowskiego, 5 z myślenickiego, 1 z wadowickiego, 3 z wielickiego.

Z powiatu jarosławskiego przybył Józef Bublewicz ze Skołoszowa, z niskiego Józef Pasternak z Sidziny, wreszcie miłym gościem był Jan Obyrtak z wsi polskiej Orawca po stronie węgierskiej, który 13 mil pieszo przebył, by wziąć udział w kursie (dowiedział się o nim z „Przewodnika„).

Wszystkie wykłady urozmaicali prelegenci demonstracyami. Przy wykładach z weterynaryi na osobnym przyrządzie, t. zw. fantomie, słuchacze ćwiczyli się w udzielaniu pomocy przy porodzie w rozmaitych wypadkach i położeniach, uczyli się nakładać i używać linewek i taśm. Prelegent demonstrował im narzędzia, jak hegary, rury przełykowe, trokary, lekarstwa przystępne dla małorolnego gospodarza, a potrzebne przy ratowaniu inwentarza w nagłych wypadkach choroby. Wreszcie jeden swój wykład urządził p. Kwieciński w rzeźni, gdzie na kilku sztukach przeprowadził sekcyę i pokazał słuchaczom całą wewnętrzną budowę zwierzęcia, co im bardzo zrozumienie wielu zjawisk ułatwiło.

Widzieli dalej słuchacze w robocie wirówkę, mleczarską maślnicę, przyrząd do oznaczania tłuszczu w mleku i różnorodne naczynia mleczarskie, potrzebne przy przeróbce mleka na masło. Prelegent, wykładający zasady hodowli, objaśnił rzecz na modelach, przedstawiających rasę bydła.

We czwartek 25. maja t. j. w drugim dniu kursu Zarząd powiatowy urządził wieczorem dla uczestników kursu skromne przyjęcie. W zebraniu oprócz prelegentów wziął udział dr. Surzycki, dr. Stafiej, dr. Fr. Bujak, p. Myszal, p. Szafrański, jako goście p. Maurizio, prezes Zarz. pow. w Brzesku, i dr. W. Wasung. W dyskusyi, która się toczyła, brali udział i przemawiali prawie wszyscy

uczestnicy, omówiono zaś rolniczą działalność Kółek, sprawę wpisowego i wkładek, sprawę zebrań i czasopism, wreszcie przedyskutowano sprawę buhai rasowych i rzecz o orce krowami. Zebranie to wieczorne przyczyniło się do zawiązania nowych nici serdecznych i stosunków między włościanami a prelegentami i pracownikami z grona inteligencyi, niejednemu zaś z włościan dopiero się oczy otworzyły na to, czem są właściwie Kółka rolnicze i ile w nich przy wspólnej pracy dla swego dobra i na pożytek dla kraju zdziałać można.

W trzecim dniu kursu o godz. 11-tej rano przerwano wykłady, ponieważ w tym czasie odbywał się Zjazd powiatowy Kółek rolniczych powiatu krakowskiego, na który zjechał umyślnie p. prezes Cielecki.

Kurs zakończony został w sobotę 27. maja. Zamknął go imieniem Zarządu powiatowego p. dr. Stafiej, dziękując z jednej strony prelegentom za poniesione trudy, a równocześnie zachęcając uczestników, by kurs odbyty uważali za wstęp do właściwej, dalszej pracy nad rozszerzeniem swych wiadomości.

* * *

W dniach 29, 30 i 31 maja odbył się kurs w Tarnowie. Program kursu był taki sam, jak w Krakowie, ci sami również przybyli prelegenci z jedną tylko zmianą, że wykłady z zakresu hodowli w miejsce dr. M. Pańkowskiego objął dr. Bolesław Strusiewicz. Kurs wypadł lepiej jeszcze, niż w Krakowie, gdyż wzięło w nim udział 52 uczestników, pochodzących w 3/4 częściach z powiatu tarnowskiego; po kilku uczestników było z powiatu brzeskiego, grybowskiego, pilzneńskiego, i z powiatu dąbrowskiego.

Zarząd powiatowy przygotował wygodne pomieszczenie na nocleg dla słuchaczy w lokalnościach Rady powiatowej.

Kurs rozpoczął się mszą św., poczem uczestnicy zebrali się w sali Towarz. „Gwiazda“, która służyła jako sala wykładowa.

Po przemówieniu ks. prezesa rozpoczęły się wykłady urozmaicone demonstracyami, gdyż Zarząd główny wszelkie przyrządy potrzebne prelegentom dostarczył do Tarnowa. Dzięki zabiegom p. Kwiecińskiego jeden wykład mógł odbyć się w rzeźni miejskiej, słuchacze mogli się więc dokładnie zapoznać z budową zwierzęcia, z czego odnieśli niezawodnie korzyść i naukę na całe życie.

Gościnny tarnowski Zarząd powiatowy pierwszego i drugiego dnia kursu urządził dla słuchaczy wieczorem wspólną kolacyę w lokalach internatu nauczycielskiego. W obu zebraniach wzięli udział oprócz wszystkich prelegentów prezes ks. dr. Dutkiewicz, dr. Antoni Łomnicki, p. Henryk Ściborowski i ks. przełożony internatu.

Dyskusyę w pierwszym dniu zagaił ks. prezes dłuższem przemówieniem o właściwych a rozlicznych celach Kółek rolniczych. Do uwag jego i rad, opartych na doświadczeniu i znajomości stosunków panujących w Kółkach, kilka słów dorzucił insp. Wasung, poczem reprezentanci poszczególnych Kółek przedstawiali stosunki u nich panujące; dyskusya była chwilami ogólna, chwilami toczyła się w grupach, którym prelegenci i członkowie Zarządu udzielali wyjaśnień i porady w podniesionych przez nich sprawach. W ciągu obu wieczorów omówiono sprawę wkładek miesięcznych, sprawy czasopism i czytelń, dyskutowano o zakupnie sztucznych nawozów, o doświadczeniach polowych i t. p.

Wielkie zainteresowanie wzbudziła poruszona przez ks. prezesa sprawa spółek drenarskich, szczególnie gdy p. Józef Ostręga z Pawęzowa, gdzie wydrenowano w spółce włościańskiej około 600 morgów, przedstawił zebranym całe dobrodziejstwo i doniosłe korzyści, jakie w Pawęzowie przez drenowanie gruntów osiągnięto.

Uczestnicy obu kursów zakupili książek za 97 koron, a za 92 kor. przyrządów do ratowania bydła przy wzdęciu, ponadto zamówili za pośrednictwem Zarządu głównego kilkadziesiąt sztuk rur przełykowych i trokarów.

* * *

Piąty kurs weterynaryjno-hodowlany w Rudkach odbył się w dniach 23, 24 i 25 listopada przy współudziale 46 włościan, pochodzących z 21 gmin powiatu rudeckiego. Kurs urządzony został wspólnem staraniem rudeckiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych i miejscowego Oddziału Towarzystwa gospodarskiego, przy pomocy subwencyi Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego.

W program kursów weszły następujące wykłady:

O pastwiskach: Prof. Pomorski.

O żywieniu inwentarza: inspektor rolnictwa Wasung.

O hodowli zwierząt domowych: inspektor rolnictwa Stamirowski.

Pomoc przy porodach i w nagłych wypadkach, choroby inwentarza domowego: weterynarz pan Krüger.

Przeróbka mleka z szczególnem uwzględnieniem stacyi śmietankowych: inżynier p. Chmielewski.

O hodowli królików: p. Władysław Babuchowski.

O hodowli ryb: p. Józef Małaczyński.

Wykłady odbywały się w budynku Sokoła. Na zakończenie otrzymał każdy z uczestników 5 książek, mianowicie: Kalendarz Kółek rolniczych na rok 1906, broszurki o ratowaniu wzdętego bydła, pomoc przy porodach u krów, o używaniu krów do zaprzęgu i wskazówki do uprawy roślin pastewnych.

O wielkim zainteresowaniu się i dojrzałości słuchaczy kursu świadczy najlepiej okoliczność, iż uczestnicy zakupili 12 egzemplarzy weterynaryi Steuert'a pod tytułem: „Zwierzę domowe w stanie zdrowym i chorym“ po cenie 5 K 50 h., 6 egzemplarzy zmniejszonego wydania powyższego dzieła pod tytułem: „Rady sąsiada“ po cenie 2 K 70 h.,

dalej 10 sztuk rur przełykowych do ratowania wzdętego bydła i 8 trokarów.

Nadto zebrali między sobą drogą dobrowolnej składki kwotę 17 K, którą ofiarowali Towarzystwu Szkoły ludowej w Rudkach.

Kierownictwo kursu spoczywało w rękach Pana Karola Surówki, delegata Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych.

* * *

W r. 1906 odbyły się już kursa weterynarsko-hodowlane w Dębicy, Tarnopolu, Rzeszowie i Brzesku. Wszędzie znalazły znaczną liczbę uczestników, toteż Zarząd główny ciągle otrzymuje prośby od Zarządów powiatowych i delegatów o zarządzenie wykładów. Mimo najlepszych chęci Zarząd główny nie może w zupełności odpowiedzieć wyrażonym życzeniom ze względu na brak funduszów. Koszta kursów, na których urządzenie Zarząd główny nie pobiera żadnych subwencyi, znacznie i zupełnie niespodzianie obciążyły budżet Towarzystwa, dlatego też obecnie możemy organizować kursa jedynie tam, gdzie Zarządy powiatowe zdobędą same fundusze na urządzenie wykładów. Nasze starania, by pozyskać pomoc ze strony Rad powiatowych, gdzieniegdzie wydały rezultaty pomyślne, gdzieindziej Rady powiatowe jak np. mielecka i grybowska — pomimo, że mieszkańcy tych powiatów brali udział liczny w wielu kursach — nie użyczyły nam zupełnie poparcia.

Powodzenie kursów weterynarsko-hodowlanych zachęciło Zarząd główny do prób dalszych, toteż w marcu 1906 r. urządono w Tarnowie kurs rolniczy o następującym programie:

O nawozach sztucznych — 4 godziny.

Melioracy rolne (osuszanie rowami, drenowanie, nawodnianie) — 3 godziny.

Komasacya gruntów — 1 godzina.

O uprawie roli, narzędziach i maszynach rolniczych (połączone z demonstracyą maszyn) — 4 godziny.

Uprawa łak i pastwizk — 2 godziny.

Użycie krów do zaprzęgu — 1 godzina.

O obchodzeniu się z nawozem stajennym — 1 godzina.

O spółkach rolniczych (spółki mleczarskie, magazynowe, torfowe, sadownicze) — 3 godziny.

Włości rentowe — 1 godzina.

Program okazał się odpowiednim, dlatego też w przyszłości przy stosowaniu zmian, odpowiadających lokalnym potrzebom, ten typ kursów znajdzie również zastosowanie.

* * *

Kursa weterynarsko-hodowlane wywołały u włościan żywsze zainteresowanie się sprawami hodowli, co odczuliśmy w listach z prośbą o informacye, o wskazówki, gdzieby można nabyć rasowe sztuki bydła i świń. Stosując się do potrzeb chwili pomieszczaliżmy więc w „Przewodniku“ za r. 1905 znaczną ilość artykułów z zakresu hodowli i żywienia, ponadto zaś zwróciliśmy się do znanych w kraju hodowców z prośbą o podanie warunków, na jakichby buhajki, cieliczki, świnie, wreszcie drób i króliki mogli zbywać. Oferty ich pomieszczaliśmy bezpłatnie w dziale handlowym „Przewodnika“, by w ten sposób wskazać członkom Kółek źródła zakupna. Transakcye odbywały się wprost pomiędzy oferentami a Kółkami rolniczemi.

XII. Wystawy rolnicze.

Doświadczenia poczynione w r. 1904 z wystawą w Dębicy, która przyczyniła się do ożywienia działalności Kółek rolniczych w powiecie ropczyckim i pilzneńskim, skłoniły Zarząd główny do zajęcia się organizacyą działu rolniczego, obesłanego przez członków Kółek, na wystawie rolniczo-przemysłowej w Nowym Sączu i Buczaczu. Akcya Zarządu głównego polegała na tem, że wezwał Kółka rolnicze w danym okręgu do udziału w wystawie, ponadto zaś wysłał inspektora rolniczego, który zwiedził część Kółek, zachęcając do obesłania wystawy i pouczając, jakie okazy nadają się na wystawę, jak je opakować, przesłać i t. p. Ponadto w Nowym Sączu inspektor rolniczy zajął się ugrupowaniem, oznaczeniem okazów, dekoracyą sali, organizacyą zebrania, wreszcie udzielał objaśnień zwiedzającym włościanom nietylko w dziale Kółek, lecz w dziale maszyn, na wystawie inwentarza żywego i t. p. W Buczaczu zorganizowaniem działu Kółek rolniczych zajęli się p. p.: Mieczysław Strzetelski i August Hojak. Koszta przesyłki okazów, dekoracyi sali, ugrupowania obrazów poniósł w obu wypadkach Zarząd główny.

* * *

Wystawa przemysłowo-rolnicza w Nowym Sączu objęła powiaty: Nowy Sącz, Limanowa, Grybów, a odbyła się w czasie pomiędzy 26 sierpnia, a 3 września. Okazy pochodzące od członków Kółek rolniczych ugrupowane były w osobnej sali wedle powiatów i Kółek.

Wzięły zaś udział w wystawie następujące Kółka:

Z powiatu nowosądeckiego: Kurów, Czarny Potok, Krasne potockie, Marcinkowice, Nawojowa, Sienna, Podegrodzie, Swiniarsko, Wielogłowy, Wola kosnowa, Zabełcze, Zabrzeź.

Z powiatu limanowskiego: Jodłownik, Kamienica, Krasne-Lasocice, Krosna, Mstów, Stara wieś, Tymbark, Zbludza.

Z powiatu grybowskiego: Jastrzębica, Ptaszkowa, Stróże wyżne, Zborowice.

Ilość okazów nadesłanych przez Kółka była bardzo znaczna, wystawa Kółek byłaby jednakowoż imponująco wypadła, gdyby wszystkie Kółka zastosowały się były do wskazówek Zarządu głównego i dały przegląd tego, co u siebie w gospodarstwie uprawiają, a nie zasłaniały się wymówką, że u nich nic nadzwyczajnego, nadającego się na wystawę, nie ma.

W niedzielę 27-go o godz. 4-tej po południu odbył się w sali Tow. „Sokół" Zjazd członków Kółek rolniczych z powiatów Nowy Sącz, Limanowa i Grybów, w którym wzięło udział około 100 delegatów Kółek. Po zagajeniu zebrania przez hr. Brezę wybrano przewodniczącym zebrania ks. kan. Żabeckiego, który udzielił głosu delegatowi Zarządu głównego dr. B. Dulębie. Po gorących słowach podziękowania dla komitetu wystawowego za pomoc, udzieloną Zarządowi przy urządzaniu wystawy Kółek rolniczych, zwrócił zebranym uwagę na potrzebę organizacyi powiatowej i wezwał ich, by w tym kierunku wypowiedzieli swoje zapatrywania i życzenia.

Z kolei wygłosił referat „O stanie Kółek rolniczych i ich najbliższych zadaniach" insp. rolniczy J. Wasung. Zwiedził on przed wystawą kilkanaście Kółek, podzielił się więc z delegatami wrażeniami, które odniósł. Wykazał otwarcie niedomagania, na które w Kółkach natrafił, skonstatował, że w organizacyi wewnętrznej Kółek spostrzega się pewne rozluźnienie, którego powodem jest brak delegatów i Zarządów powiatowych.

W dyskusyi nad przemówieniem zabierali głos ks. Żabecki w sprawie zakładania spółek oszczędności i pożyczek, Maciuszek z Podegrodzia za zorganizowaniem Zarządu pow. w Nowym Sączu i utworzeniem składnicy towarowej dla sklepików chrześcijańskich, poseł Potoczek większą nadzieję pokładał w mianowaniu delegatów i mężów zaufania, niż w Zarządach, radził zaś do pracy wciągnąć młodsze siły, więc naczelników gmin i tych włościan, którzy po ukończeniu szkół wrócili na rolę. Nad podniesionemi sprawami toczyła się dalsza żywa dyskusya, jednak ze względu na konieczność gremialnego zwiedzenia wystawy zebrani postanowili odroczyć zebranie.

Ze zgromadzenia udali się wszyscy uczestnicy, korzystając z wolnego wstępu, przyznanego przez komitet, na zwiedzenie wystawy.

Szczegółowe sprawozdanie z wystawy pomieszczone było w nr. 18 Przewodnika. Tu nadmieniamy jedynie, że grono sędziów, którymi dla oddziału rolniczego byli dr. Miczyński, dr. Rogoyski i p. Jankowski, przyznało członkom Kółek rolniczych następujące odznaczenia:

B r o n z o w y m e d a l w y s t a w y : Piotr Michalik, Jan Szkaradek, Józef Szkaradek z Kurowa.

L i s t p o c h w a l n y w y s t a w y : Józef Franczyk, Jan Pawlik, Franciszek Piechnik, Stanisław Stanuch, Jan Sowa, Józef Garguła, Tomasz Morawa, Antoni Duda, Józef Leszko, Piotr Duda, Piotr Wierny, Jan Bednarek, Józef Połomski, Józef Bodziony, Zarząd Kółka w Nawojowej, Józef Maciuszek, Jan Kuczaj, Michał Policht, Wojciech Łatka, Anna Leszko, Stanisław Wysocki, Wojciech Broda, Stanisław Fedko, Wojciech Bartosz, ks. Jan Dagnan, Zygmunt Brandys.

Prócz tych odznaczeń otrzymali wystawcy od Zarządu głównego nagrody w książkach, przyrządach do ratowania bydła przy wzdęciu i t. p. w wartości kilkuset koron.

* * *

W czasie od 3. do 10. września odbyła się w Buczaczu wystawa przemysłowo-rolnicza, w której Kółka rolnicze z powiatów B u c z a c z, C z o r t k ó w, H u s i a t y n i Z a l e s z c z y k i wzięły zbiorowy udział.

Obesłały wystawę następujące Kółka: z powiatu b u c z a c k i e g o : Podzameczek, Huta nowa, Słobódka dolna, Puźniki, Dubienko, Korościatyn, Monasterzyska, Barysz.

Z powiatu h u s i a t y ń s k i e g o: Kopyczyńce, Kociubińce, Kociubińczyki, Horodnica, Majdan, Jabłonów.

Z powiatu c z o r t k o w s k i e g o: Czortków, Jagielnica, a z powiatu z a l e s z c z y c k i e g o: Tłuste.

Zastosowało się zatem do wezwania Zarządu głównego i nadesłało na wystawę swe produkta 18 Kółek, podczas gdy kilkanaście pozostałych Kółek nie dopełniło swego obowiązku, co też ich Zarządom za złe wziąć musimy.

Urządzeniem wystawy, uporządkowaniem i ugrupowaniem nadesłanych okazów zajęli się pp. Mieczysław Strzetelski i August Hojak z całą starannością i poświęceniem, to też zorganizowanie odrębnego działu Kółek rolniczych za ich zasługę uważać należy.

W obec JE. Pana Namiestnika i Marszałka Krajowego odbyło się w niedzielę dnia 3. września po nabożeństwie uroczyste otwarcie wystawy. Otwarcia dokonał prezes komitetu wystawowego Oskar hr. Potocki, poczem nastąpiły przemówienia pp. prezesa Cieleckiego, marszałka Błażowskiego i kilku innych.

Tak JE. Pan Namiestnik wraz z żoną, jak i JE. Pan Marszałek zwiedzili następnie całą wystawę, poczem w pawilonie rolniczym, obejmującym produkta rolnicze członków Oddziału podolskiego Tow. gosp. i członków Kółek rolniczych, udzielał wyjaśnień dostojnym gościom p. prezes Cielecki, który przy tej sposobności przedstawił JE. Namiestnikowi kilku wybitniejszych włościan-wystawców.

Na wystawę rolniczą Kółek złożyły się próbki zbóż w ziarnie i kłosie, rośliny okopowe, owoce, jarzyny i wreszcie wyroby przemysłu domowego.

W dniu 5. września odbył się podczas wystawy Zjazd okręgowy członków Kółek roln. O godz. 2-ej popołudniu zebrali się delegaci Kółek w pawilonie przeznaczonym na przedstawienia dla lwowskiego teatru ludowego. Po zagajeniu posiedzenia przez p. prezesa Cieleckiego, inspektor roln. p. J. Wasung przedstawił zebranym stosunki panujące w Kółkach rolniczych, istniejących w powiatach, które biorą

udział w wystawie, zachęcał członków do korzystania w większej mierze z pośrednictwa Zarządu głównego w zakupnie nasion, maszyn i nawozów. W dyskusyi nad przemówieniem inspektora rolniczego zabrał między innymi głos dyr. Świeżawski, który zwracał uwagę gospodarzy, by więcej dbali o rolnicze wykształcenie swoje i swych synów, by sami czytali książki i pisma rolnicze, a synów oddawali do szkół rolniczych.

Następnie dr. St. Grabski wyjaśnił zgromadzonym „cel i korzyści ustawy o włościach rentowych". Treściwy a przecież barwny i jasny wykład dr. Grabskiego wzbudził u słuchaczy, jakkolwiek nieobeznanych z tematem, żywe zainteresowanie. Dyskusya jednakowoż nad sprawą włości rentowych szerzej rozwinąć się nie mogła, ponieważ nadchodziła pora teatralnego przedstawienia.

Dzięki uprzejmej ofiarności p. prezesa Cieleckiego wszyscy włościanie obecni na Zjeździe otrzymali bilety do teatru na przedstawienie popołudniowe.

Sprawozdanie nasze z wystawy w Buczaczu, która z jednej strony wykazuje dodatnie wyniki w pracy nad podniesieniem gospodarstw włościańskich, z drugiej zaś strony uwidocznia braki i niedomagania, nad których usunięciem pracować należy, kończymy wykazem nagród, udzielonych wystawcom w dziale Kółek rolniczych.

Grono sędziów (pp. K. Cieński, Wład. hr. Dzieduszycki, W. Gniewosz, kniaź Leon Puzyna, St. hr. Badeni, Jan Wasung) pod przewodnictwem dr Mikołaja Krzysztofowicza przyznało następujące odznaczenia:

M e d a l z ł o t y: Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Husiatynie — za skuteczną pracę w Kółkach nad podniesieniem gospodarstw włościańskich.

M e d a l s r e b r n y: Grzegorz Sowa z Barysza — za owoce i warzywa.

M e d a l e b r o n z o w e: August Hojak z Podzameczka, Franciszek Sawa z Korościatyna, Michał Chorkawy z Jabłonowa.

L i s t y p o c h w a l n e: Mieczysław Strzetelski — za gorliwy współudział w zorganizowaniu wystawy, Ant. Żywina z Majdanu, Szczepan Laska z Monasterzysk, Jan Chichłowski z Horodnicy, Fabian Noworolski z Czortkowa, Ant. Turkiewicz z Huty nowej, p. Marcin Wojnarowicz — za mapę pow. husiatyńskiego, przedstawiającą stan Kółek w powiecie.

Ponadto liczni członkowie otrzymali nagrody od Zarządu głównego w książkach, drzewkach owocowych i rurach przełykowych do ratowania bydła przy wzdęciu.

Udział Kółek rolniczych w wystawie ogrodniczej w Sanoku i lokalna wystawa członków Kółka rolniczego w Prusach w powiecie lwowskim, urządzona z okazyi Zjazdu okręgowego, omówione są na innem miejscu.

XIII. Działalność rolnicza za pomocą wykładów w r. 1905.

Inspektorowie rolniczy brali udział w Zjazdach powiatowych i okręgowych, kursach hodowlano-weterynaryjnych, zakładaniu pól doświadczalnych ze sztucznymi nawozami i dawali wskazówki na miejscu przy zakładaniu przez włościan wzorowych gnojowni, urządzali wystawy ziemiopłodów członków Kółek a oprócz tego pouczali w poszczególnych Kółkach o najważniejszych sprawach rolniczych, wytykając na miejscu braki i usterki w uprawie roli, hodowli, żywieniu inwentarza, obchodzeniu się z obornikiem i t. d,

1. Inspektor p. Wasung:

a) brał udział w Zgromadzeniach powiatowych i okręgowych oraz posiedzeniach Zarządów powiatowych w następujących miejscowościach: 21/II w Rzeszowie, 26/II w Szynwałdzie, 1/III w Tarnopolu, 7/III w Brzesku, 15/III w Ropczycach, 18/III w Tarnowie, 19/III w Krakowie, 25/III w Dunajowie, 27/III w Ropczycach, 30/III w Rzeszowie, 31 III w Tarnowie, 3/IV w Krakowie, 25/IV w Błażowej, 25 i 26/IV w Tarnowie, (wykład w Seminaryum duchow. i nauczycielskiem), 30/IV w Wielopolu skrzyńskiem, 5 i 6/V w Jarosławiu i Zarzeczu, 10/5 w Kopyczyńcach, 12/V w Rzeszowie, 14/V w Sędziszowie, 22/5 w Wieliczce, 23/V w Brzesku, 24/V w Chrzanowie, 25 i 29/V w Krakowie, 29/V — 2/VI w Tarnowie, (k u r s h o d o w l a n y) 2/VII w Rudkach, 3 i 4/VII w Tarnopolu na Ogólnej Radzie, 22 i 25/X w Rudkach, (kurs hodowlany), 17/XI w Lubczy.

b) informował w s p r a w a c h s p ó ł e k m e l i o r a c y j n y c h następujące Kółka rolnicze: 21/VI Niedźwiadę, 22/VI Łączki i Glinik, 23/VI Brzezówkę i Paszczynę, 24 VI Wielopole, 25/VI Łączki kucharskie.

c) z a k ł a d a ł p o l a d o ś w i a d c z a l n e: 25/VI w Głobikówce, 27/VI w Lubczy.

d) działał na wystawach rolniczych i w sprawie wystaw: 31/VII Tarnów. W sprawie wystawy w Nowym Sączu objechał Kółka rolnicze: 1/VIII Nowy Sącz, 3/VIII Zabełcze, Wielogłowy, Marcinkowice, Limanowa, Kurów, Tęgoborze, 5/VIII Chomianice, Męcina, Pisarzowa, Limanowa, 6/VIII Tymbark, 7/VIII Krynica, 8/VIII Piwniczna, Moszczenica, Biegonice, 9/VIII Świniarsko, Podegrodzie, 10/VIII Zbludza, Kamienica, Zabrzeż, Mostki, 11/VIII Polna, Stróże. Był czynny od 29/VIII do 3/IX na Wystawie w Nowym Sączu a od 3/IX do 6/IX na wystawie w Buczaczu i Zjeździe powiatowym tamże.

e) badał gnojownie i urządzał z e b r a n i a p o K ó ł k a c h: 13/XI Lubzina, 14/XI Brzezówka, 15/XI

Paszczyna, 10/XII Brzeziny, 11/XII Nawsie, 12/XII Wielopole i Mała, 13/XII Niedźwiada, 14/XII Łopuchowa, 15/XII Skrzyszów, 16/XII Borek wielki.

f) wykładał na zebraniach w Kółkach: 2/I Kulparków, 3/I Krzywczyce i Kamienopol, 5/I Żydatycze, 6/I Sichów, 7/I Kozielniki, 16/I Siemianówka, 20/I Jastrzębków, 15/II Świrz, 16/II Uszkowice, 19/II Błażowa, 20/II Chmielnik, 20/III Szczerzec koło Niemirowa, 27/X Godowa, 28/X Lutcza, 29/X Górki, 12/XI Trzciana koło Rzeszowa.

II. Inspektor rolniczy dr. Pawłowski:

a) wygłosił referaty na Zgromadzeniach powiatowych: 19/I w Tarnopolu, 2/II w Tarnopolu, 5/II w Busku, 6/II we Lwowie, 21/III w Jaśle, 7/IV w Złoczowie, 25/IV w Żywcu, 20/V w Buczaczu.

b) wygłosił wykłady na zebraniach Kółek: 26/II w Mikulicach i 17/III w Siemianówce.

III. Inspektor rolniczy p. Stamirowski:

a) wygłosił referaty na Zjazdach powiatowych i okręgowych: 15/VIII w Kozielnikach, 28/IX w Barszczowicach, 25/XI w Sanoku, 26/XI w Grochowcach, 4/XII w Pruchniku, 24/XI w Rudkach na kursie hodowlanym.

b) zakładał pola doświadczalne ze sztucznymi nawozami: 11/8 w Szczercu ad Niemirów i 28/VIII w Haliczu.

c) wykładał w Kółkach rolniczych: 20/VII w Lewandówce, 5/VIII w Lipsku, 10 i 11/VII w Radochońcach, 12 i 13/X w Wyszatyczach, 17 i 18/X w Spytkowicach, 19 i 20/X w Jodłowniku, 21 i 22/X w Szczyrzycu, 23 i 24/X w Nieczajnie, 25 i 26/X w Otfinowie, 27 i 28/X w Oleśnie, 29 i 30/X w Dęblinie, 31/X w Niecieczy, 1/XI w Dąbrowej, 2 i 3/XI w Mędrzychowie, 4/XI w Radgoszczy, 5/XI w Samocicach, 6/XI w Bolesławiu, 7/XI w Sikorzycach, 8/XI w Miechowicach małych, 9 i 10/XI w Jadownikach mokrych, 11/XI w Strzelcach wielkich, 12/XI w Wrzępi, 6/XII w Żuklinie, 7/XII w Rączynie, 8/XII w Siennowie i 9/XII w Tuligłowach.

IV. Asystent rolniczy p. Kawecki: *)

a) zakładał pola doświadczalne ze sztucznymi nawozami i udzielał pouczeń w następujących miejscowościach:

4/IX w Dubiecku, 5/IX w Babicach i Tarnawce, 6/IX w Bachorcu, 7/IX w Drohobyczce, 8/IX w Krzywczy, 9/IX w Grochowcach, 11/IX w Balicach, 12/IX w Myślatyczach, 13/IX w Trzcieńcu, 14/IX w Zakościelu, 15/IX w Strzelczyskach, 16 i 17/IX w Wyszatycach, 18 i 19/IX w Medyce, 20/IX w Rodatyczach, 21/IX w Barze, 22/IX w Gródku (przedm. czerlańskie), 23/IX w Gródku (przedm. lwowskie), 24/IX w Mszanie.

b) badał gnojownie i urządzał zebrania po Kółkach:

2/X w Sowlinach i Mordarce, 3/X w Lipowcm i Starej wsi, 4/X w Tymbarku i Makowicy, 5/X w Żmiący i Ujanowicach, 6/X w Jodłowniku, 7/X w Szczyrzycu i Górze Św. Jana, 8/X w Tymbarku, 9/X w Limanowej, 10 i 11/X w Porębie wielkiej, 12/X w Niepołomicach, 13/X w Woli batorskiej, 14/X w Podłężu, 15 i 16/X w Targowiskach i Kłaju, 17/X w Chełmie, 18/X w Książnicach, 19/X w Leszczynie, 20/X w Królówce, 21/X w Łańcucie, 22 i 23/X w Handzlówce, 24 i 25/X w Żołyni, 26 i 27/X w Rakszawie, 8/XI w Płotyczy, 9/XI w Janówce i Zagrobeli, 10/XI w Ostrowie, 12/XI w Trzcianie, 13/XI w Brzezówce i Lubzinie, 14/XI w Paszczynie, 16 i 17/XI w Lubczy, i Jodłowej, 18/XI w Głobikówce, 19/XI w Wewiórce i Głowaczowej, 25/XI w Petrykowie, 26/XI w Borkach wielkich i Smykowcach, 27/XI w Czernielowie mazowieckiem i Romanówce, 1/XII w Zabojkach, 2/XII w Poczapińcach, 3/XII w Draganówce, 4/XII w Ostrowie i Bucniowie, 5/XII w Łuce wielkiej, 6/XII w Łuczce, 7/XII w Józefowie i Nastasowie, 8/XII w Łozowej, 9/XII w Bajkowcach, 10/XII w Baworowie, 11/XII w Kokutkowcach, 12/XII w Ihrowicy, 13/XII w Berezowicy małej, 14/XII w Opryłowcach i Gontowej, 15/XII w Dołżance, 16/XII w Rosochowaćcu, 21/XII w Świrzu, 22/VII w Dobrzanicy, 28/XII w Romanowem Siole i Hałuszczyńcach, 29/XII w Żerebkach królewskich, 30/XII w Kołodziejówce i Nowosiółce Skałackiej.

Tematy wykładów podczas wymienionych wyżej objazdów instruktorów i asystenta dotyczyły rozmaitych, najważniejszych dla włościan spraw rolniczych ze szczególnem uwzględniem braków i wad w prowadzeniu gospodarstw włościańskich w poszczególnych miejscowościach lub powiatach. Przedewszystkiem kładziono nacisk i pouczano o staranniejszej uprawie roli przy zastosowaniu praktycznych i wypróbowanych co do skuteczności narzędzi rolniczych, o umiejętnem obchodzeniu się z obornikiem w stajni, na gnojowni i w polu, o odpowiedniejszem niż dotychczas żywieniu inwentarza gospodarskiego, o uprawie wskazanych bardzo i ważnych, a mało dotychczas rozpowszechnionych roślin pastewnych, dalej pouczano włościan o ważności używania nawozów pomocniczych na polach, łąkach i pastwiskach, o melioracyach łąk i pastwisk jak również starano się przedstawić włościanom, czem właściwie powinno być Kółko rolnicze w danej miejscowości, jaki jego właściwy cel i zadanie. Zainteresowanie się wykładami było bardzo znaczne, włościanie nie tylko, że z całym skupieniem myśli i wytężoną uwagą słuchali wywodów prelegentów, lecz ze swej strony brali żywy udział w dyskusyi, stawiali pytania i informowali się szczegółowo w rozmaitych sprawach, mających styczność z rolnictwem. Pomimo, że nieraz pilne roboty stawały na przeszkodzie liczniejszym zebraniom, członkowie Kółek prawie zawsze w znacznej liczbie brali udział w zgromadzeniach, a często nawet, zwłaszcza w święta, obszerna sala szkolna nie mogła pomieścić zgromadzonych na wykład małorolnych gospodarzy.

* * *

*) P. Kawecki był prowizorycznie czynnym w biurze jako asystent od 1. września 1905 r. do 30 kwietnia 1906 r.

Oprócz inspektorów rolniczych wygłosili na Zjazdach powiatowych i okręgowych następujący prelegenci, zaproszeni przez Zarząd główny lub Zarządy powiatowe, referaty i wykłady:

19/1 Na Zjeździe powiatowym w Tarnopolu referat p. Turskiego z Petrykowa „o roślinach pastewnych“ i referat p. Ihnatowicza „o znaczeniu i potrzebie mleczarń“.

9/1 Na Zjeździe powiatowym w Husiatynie, referat ks. Wesolińskiego „o celach i organizacyi Kółek“.

26/2 Na Zjeździe powiatu tarnowskiego w Szynwałdzie, referat „o drenowaniu“ wygłosił inżynier kraj. biura melioracyjnego p. Wiśniewski.

6/4 Na Zjeździe okręgowym Zarzeczu pow. jarosławskiego, referował ks. Wesoliński „o zadaniach Kółka rolniczego“.

30/3 W Rzeszowie na Zjeździe powiatowym, referat inżyniera dra Blautha „o osuszaniu gruntów“.

7/4 Na Zjeźdie powiatowym w Złoczowie, referat p. Teodora Kozieka z Nowosiółek „o zwiększeniu produkcyi mleka i znaczeniu tej sprawy w gospodarstwie rolnem“.

5/5 Na Zjeździe powiatowym w Jarosławiu, referat p. Dr. Blautha „o melioracyach rolnych“.

30/4 Na Zjeździe powiatu wielickiego w Bierzanowie, referat p. Tatary „o właściwem zadaniu Kółka rolniczego“.

25/3 Na Zjeździe powiatu gorlickiego w Głębokiej, referaty pp. H. Groblewskiego „o obowiązkach i korzyściach członków Kółka rolniczego“ i p. Michała Brechniaka „o włościach rentowych“.

5/9 W Buczaczu z okazyi wystawy przemysłowo-rolniczej na Zjeździe okręgowym referat dra St. Grabskiego p. t. „cel i korzyści ustawy o włościach rentowych“.

24/9 W Barszczowicach na Zjeździe okręgowym, referat Marcina Łaby z Czyszek p. t. „w jaki sposób Kółko rolnicze może się przyczynić do podniesienia gospodarstwa włościańskiego“?

26/10 W Staszkówce na Zgromadzeniu powiatowym mówił p. Henryk Groblewski „o użyciu krów do zaprzęgu“.

23, 24 i 25/XI Na kursie weterynaryjno-hodowlanym w Rudkach: 1) Wykład p. prof. Pomorskiego „o pastwiskach“, 2) weterynarza p. Krugera „o pomocy przy porodach“, 3) inżyniera Chmielowskiego o „przeróbce mleka“, 4) p. Władysława Babuchowskiego „o hodowli królików“, 5) p. Józefa Małaczyńskiego „o hodowli ryb“.

5/12 W Pruchniku na Zjeździe powiatowym referat ks. Wesolińskiego „o stowarzyszeniach“.

XIV. Opracowania włościańskie z zakresu rolnictwa.

Od trzech lat Zarząd główny ogłasza co roku konkursy dla włościan, wzywając ich do ubiegania się o nagrody za opracowanie z zakresu rolnictwa.

Robi się to głównie w tym celu, aby zbadać, o ile znalazła podatny grunt i zrozumiana została dostatecznie przez włościan poruszona w temacie sprawa. Na podstawie nadesłanych opracowań można ocenić, które punkta dokładniej jeszcze wyświetlić należy tak w artykułach „Przewodnika“, jak i na wykładach rolniczych.

Obok tego lepsze opracowania służą jako „głosy włościan“ do propagandy poruszonej sprawy. Wiadomo bowiem, że rolnik chętniej wierzy głosom pochodzącym od towarzyszy z zagona, niż pouczeniom i wskazówkom ludzi, których uważa za teoretyków i pracowników przy biurku. Artykuł z pod pióra włościanina, stwierdzający, że rada udzielona w „Przewodniku“ w praktyce dała znakomite rezultaty, przyczynia się niejednokrotnie do usunięcia uprzedzeń; ponadto opracowania te dają poznać zdolniejszych i wykształceńszych włościan, których następnie można użyć na referentów spraw rolniczych na Zjazdach powiatowych i okręgowych.

W grudniu 1904 r. Zarząd główny wezwał członków Kółek rolniczych do ubiegania się o nagrody za opracowania z zakresu rolnictwa. W odpowiedzi na to wezwanie nadesłano 56 prac, odnoszących się do następujących tematów:

1. Co rolnik powinien robić, a czego się wystrzegać, aby nie mieć chwastów w polu?

2. Opisać zastosowany u siebie sposób uprawy ziemniaków, ich obróbkę, zbiór i przechowanie, zużytkowanie naci, ilość nasienia i wysokość plonu, podać nazwy odmian uprawianych i źródło, gdzie je nabyto; wreszcie uzasadnić wybór sposobu uprawy.

3. Czy pokrywanie krów włościańskich rasowymi buhajami (na stacyach zarodowych i folwarkach) okazało się korzystne i dlaczego? Jakie krowy w miejscowości i okolicy mają włościanie i jaką rasę buhai uważają za odpowiednią do pokrywania swoich krów?

4. Czy można i jak należy wychować sobie mleczną krowę? Co wpływa na mleczność krów? Czy mleczność jest przypadkowa, czy też ma inne przyczyny? Na co trzeba uważać, chcąc kupić mleczną krowę?

5. Jakie świnie są najodpowiedniejsze dla włościan? Opisać chów świń u siebie, sposób żywienia, opasania i spieniężenia. Jaki czysty dochód (zysk) może mieć rolnik z chowu świń?

Temat pierwszy opracowało 21 członków, na temat drugi nadeszło odpowiedzi 14, pozostałych 21 opracowań odnosiło się do trzech dalszych tematów.

Opracowania zostały ocenione przez sekcyę rolniczą Wydziału wykonawczego, a na podstawie

opinii Sekcyi Zarząd główny przyznał następujące nagrody:

Stanisław Bieniowski w Rosochowaćcu, p. Bogdanówka, (powiat Skałat) 30 koron.

Franciszek Falgier w Albigowej (pow. Łańcut) 20 koron.

Ludwik Żegleń w Ostrowie k. Sokala 20 kor.

Marcin Brudz w Przewrotnem, p. Głogów, (pow. Rzeszów) 20 koron.

Józef Witkowski w Niecieczy, p. Żabno, (pow. Dąbrowa) 15 koron.

Ludwik Ciężarek w Gdowie (powiat Wieliczka) 15 koron.

Jan Marczyński w Targanicach, p. Andrychów, (pow. Wadowice) 10 koron.

Teofil Gładysz w Szczepanowie (pow. Brzesko) 10 koron.

Stanisław Prokuski w Głobikówce (pow. Pilzno) 10 koron.

Michał Kabaj w Głobikówce (pow. Pilzno) 10 koron.

Franciszek Szubra w Suchodole (pow. Krosno) 10 koron.

Jan Sobek w Handzlówce (pow. Łańcut) 10 koron.

Wojciech Mendychowski w Siemianówce (pow. Lwów) 10 koron.

Franciszek Wojtyna w Tryńczy (pow. Łańcut) 10 koron.

Ponadto za opracowania mniejszej wartości otrzymali od Zarządu głównego nagrody w książkach: Jan Jonasz, Tomasz Mrozek, Maciej Wawrzaszek, Józef Mackiewicz, Tomasz Potoczny, Sebastyan Miazgowicz, Tomasz Inglot, Franciszek Krzysiak, Franciszek Nowak, Antoni Inglot, Wincenty Grzywacz.

Wobec doskonałych wyników tego konkursu podał Zarząd główny do opracowania na r. 1906 następuje temata:

1. W jaki sposób gospodarz uprawia seradelę i jakie z niej ma korzyści?
2. W jaki sposób gospodarz uprawia lucernę i jakie z niej ma korzyści?
3. Jakie wyniki dały próby z dołowaniem paszy?
4. O użyciu w żywieniu inwentarza (bydła, koni, świń) pasz treściwych, t. j. makuchów, grysu czyli otrąb, mąki, osypki, kukurudzy, bobiku i t. p.
5. O sposobie przygotowania kompostu i o zastosowaniu kompostu.
6. Opis gospodarstwa rybnego.
7. Doświadczenia z chowem rasowych królików.
8. Chów drobiu i doświadczenia z chowem drobiu rasowego.
9. Jak zostało przeprowadzone drenowanie gruntów i jak się opłaciło?
10. O użyciu sztucznych nawozów (jakich nawozów gospodarz używa, pod jakie rośliny i w jakiej ilości na morg ich używa, jak je rozsiewa i jak przykrywa).

XVI. Sadownictwo.

Akcya Zarządu głównego w kierunku podniesienia sadownictwa wśród włościan z roku na rok postępuje naprzód.

Główne zasady, na których Zarząd główny oparł swą akcyę, są następujące:

Sadownictwo traktujemy jako u b o c z n ą gałąź gospodarstwa włościańskiego, z której gospodarz małorolny może mieć większy lub mniejszy dochód stosownie do ilości i doboru drzew owocowych oraz ich pielęgnowania.

Na czynności w sadzie winien gospodarz małorolny poświęcać tylko tyle czasu, ile mu zbywa od głównych zajęć przy roli i hodowli, jako podstaw jego dochodu. Stąd w zakres jego sadowniczej pracy wciągać należy tylko te czynności, które właśnie w tym wolnym czasie wykonać może. Wreszcie od nakładu kapitału i pracy w swój sad powinien mieć możliwie w jak najkrótszym czasie stosowną rentę.

Trzymając się wyżej wymienionych zasad nie zalecamy członkom Kółek rolniczych zakładania szkółek, mających dostarczyć drzewek własnej produkcyi. Prowadzenie szkółki wymaga bowiem znacznego nakładu czasu i pracy, którymi włościanin nie rozporządza. Wymaga ponadto wiedzy i praktyki, jeżeli wyprodukowane drzewka mają być zdrowe, silne i należycie uformowane, a zatem odpowiednie do hodowli. Ani tej wiedzy ani praktyki małorolny gospodarz przyswoić sobie nie może w krótkim czasie, któryby na ten cel poświęcił. Najprostsza droga, by dojść do sadu, jest zakupno drzewek ze szkółek, fachowo prowadzonych, i dla tego zakupno to zalecamy i w niem pośredniczymy.

Gospodarz małorolny, kupując należycie prowadzone drzewka owocowe o jednorocznej koronie, unika zawodów, jakie powoduje sadzenie krzywaków, o koronach wadliwie utworzonych lub drzewek chorych. Tego zaś, co niezbędnie potrzebne z fachowej wiedzy do racyonalnego zakładania sadu i pielęgnowania drzew owocowych, łatwo nauczyć się może na kilkudniowym kursie. Wreszcie, sadząc gotowe drzewka, prędzej osięga dochód z założonego sądu, co w dzisiejszych czasach ma wielkie znaczenie.

Wedle tych wytycznych prowadzimy naszą akcyę a mianowicie: 1) przeprowadzamy pouczenia na kursach kilkudniowych i po Kółkach oraz w artykułach Przewodnika Kółek rolniczych; 2) pośredniczymy w zakupnie drzewek.

Kursów kilkudniowych było w roku sprawozdawczym pięć i uczęszczało na nie stale 196 słuchaczy.

Obok nich urządzamy krótsze wykłady po Kółkach rolniczych o charakterze więcej agitacyjnym celem szerzenia zachęty do gorliwszego zajęcia się sadownictwem. Tego rodzaju pouczenia je-

dnodniowe odbyły się w 59 miejscowościach wobec 1677 słuchaczy.

Pośrednictwo w zakupnie coraz więcej się rozszerza. Jest w tem dowód, że zasadnicze kierunki naszego działania odpowiadają potrzebom włościańskiej ludności i uznane zostały przez nią za praktyczne.

Liczba zamówionych drzewek owocowych wzrosła w roku sprawozdawczym w porównaniu do roku 1904/5 o 1869 sztuk. Podczas gdy w roku 1904/5 zamówiły Kółka rolnicze za pośrednictwem Zarządu głównego 8349 sztuk drzewek owocowych, to w roku 1905/6 zamówienia wynosiły razem 10.218 sztuk to jest 9.791 drzewek i 427 krzewów owocowych. Zamówiono mianowicie 5.731 jabłoni, 2.688 grusz, 885 śliw, 281 czereśni, 185 wiszni, 6 orzechów włoskich, 15 orzechów laskowych, 280 krzewów agrestu, 147 krzewów porzeczek.

A. Wykłady o sadownictwie.

Na kursach wykłady teoretyczne połączone były zawsze z demonstracyami praktycznemi.

Wykłady teoretyczne dotyczyły rentowności sadów, ważności doboru odmian, wytyczania miejsc pod drzewka, kopania jam, sadzenia drzewek, pielęgnowania drzewek młodych po posadzeniu, pielęgnowania sadów starszych, przeszczepiania i odmładzania drzew. Mówiono dalej na nich o najważniejszych chorobach drzew owocowych, o szkodnikach i ich tępieniu, wreszcie o uprawie krzewów owocowych a w szczególności agrestu, porzeczek i orzecha laskowego.

Demonstracye i ćwiczenia praktyczne odbywały się w sadach, przy czem instruktor sadownictwa przestrzegał ściśle, aby każdy ze słuchaczy demonstrowaną czynność własnoręcznie wykonał. Po kursie zwiedzał instruktor sadownictwa ze słuchaczami okoliczne sady i przez zadawanie pytań na temat wykładów przekonywał się, o ile słuchacze z wykładów korzystali.

Pouczenia stosował instruktor sadownictwa ściśle do potrzeb miejscowości lub całego powiatu. Z tego powodu było zadaniem instruktora sadownictwa przed rozpoczęciem kilkudniowego kursu zbadać dokładnie miejscowe warunki.

Dalszym środkiem do podniesienia sadownictwa były „uroczyste sadzenia drzew owocowych“, które tak Zarząd główny, jakoteż Zarządy powiatowe urządziły w kilku miejscowościach.

Przy każdem uroczystem sadzeniu drzew pouczał i demonstrował instruktor sadownictwa, jak należy sadzić drzewa owocowe.

Zestawienie czynności instruktora sadownictwa.

Z powodu urządzić się mającej w Sanoku wystawy ogrodniczo-pszczelniczej w jesieni roku 1905 zwiedził instruktor sadownictwa najwięcej miejscowości w powiecie s a n o c k i m.

Przekonał się przy tem, że tam, gdzie są czynne Kółka rolnicze, i rozwój sadownictwa postępuje. Członkowie Kółek rolniczych, którzy brali udział w kursie sadownictwa, urządzonym przez Oddział sanocki c. k. Towarzystwa gospodarskiego z Zarządem głównym Kółek rolniczych w Sanoku w jesieni roku 1904, nie tylko u siebie racyonalnie zakładają i pielęgnują sady, ale i drugim udzielają wskazówek.

Ze zwiedzonych przez instruktora sadownictwa trzynastu miejscowości w ośmiu znajdowały się czynne Kółka rolnicze a mianowicie: w Bykowcach, Besku, Bażanówce, Dąbrówce ruskiej, Pisarowcach, Nowosiółce, Długiem i Zarszynie. W tych wszystkich miejscowościach instruktor zwiedził sady członków, udzielając pouczeń na miejscu, jak również zachęcał do obesłania wystawy w Sanoku, dając wskazówki, które przedmioty należy wysyłać i jak wysyłkę opakować. W Trepczy, Srogowej, Kostarowcach, Pakoszówce, Strachocinie sadów prawie niema i wogóle gospodarze nie starają się wcale o ulepszenie swych gospodarstw, gdyż brak im wszelkiej oświaty tak w kierunku rolniczym, jakoteż ogólnym.

Po powrocie z sanockiego zwiedził instruktor sadownictwa najwięcej miejscowości w powiecie l w o w s k i m. Kółka rolnicze w powiecie lwowskim od kilku lat prowadzą żywą akcyę w kierunku podniesienia sadownictwa, a Zarząd główny ze swej strony nie szczędzi kosztów i pracy, aby tu tak podnieść sadownictwo, by sady naokół Lwowa zaopatrywać mogły miasto Lwów w owoce letnie i wczesne jesienne, które dotychczas dowożone są przeważnie z Węgier. Szczególnie ważną rolę w tej akcyi odgrywają Kółka rolnicze, położone bliżej miasta Lwowa; one też zrozumiały dążenia Zarządu głównego, zakupują drzewka owocowe za naszem pośrednictwem, żądając odmian wczesnych, gdyż mogą je świeżo przyniesione na targ, po bardzo dobrej cenie sprzedać. Członkowie Kółek rolniczych, dalej położonych od Lwowa, zaopatrują się w drzewka owocowe odmian późno jesiennych lub zimowych, gdyż te wytrzymują dalszy transport. Jesteśmy przekonani, iż po kilkunastu latach pracy w tym kierunku wynik tych zabiegów będzie widoczny na targu lwowskim.

Instruktor sadownictwa zwiedził i wygłosił wykłady w następujących Kółkach rolniczych: w Lewandówce wobec 28 słuchaczy, w Dublanach wobec 56, w Czyszkach wobec 59, w Kozielnikach wobec 34, w Sokolnikach wobec 120, w Siemianówce wobec 28, w Rzęśnie polskiej wobec 41, w Prusach wobec 87.

W niektórych miejscowościach jak w Dublanach, Czyszkach, Kozielnikach, Sokolnikach, Siemianówce i Rzęśnie polskiej na żądanie Zarządu Kółka był instruktor sadownictwa kilkakrotnie celem przekonania się, o ile i jak bywają zastosowywane i wykonywane wskazówki, udzielone na wykładach.

W powiecie b u c z a c k i m na żądanie Kółek rolniczych zwiedził p. Poluszyński dalszych siedm Kółek rolniczych, gdyż w roku 1904 zwiedził jedenaście miejscowości lecz w innej części powiatu. Kółka rolnicze powiatu buczackiego od kursu sa-

downictwa w Buczaczu urządzonego w roku 1904 staraniem Zarządu głównego i Oddziału c. k. Tow. gospodarskiego, pracują wydatniej nad podniesieniem sadownictwa. Instruktor sadownictwa zwiedził i pouczał w następujących Kółkach rolniczych: w Podzameczku wobec 90 słuchaczy, Petlikowcach nowych wobec 11, w Trybuchowcach wobec 48, w Petlikowcach starych wobec 22, w Koropcu wobec 200, w Dobropolu wobec 24, w Nagórzance wobec 39.

Instruktor sadownictwa przekonał się, iż ci gospodarze i członkowie Kółek, którzy byli na kursie chętnie udzielone im wskazówki i pouczenia wykonują, a zachęceni na kursie nietylko sami sady racyonalnie zakładają, ale także zwracają uwagę innym gospodarzom na błędy, popełniane przy zakładaniu i pielęgnowaniu sadów.

W powiecie zaleszczyckim udzielał p. Poluszyński pouczeń w Tłustem wobec 47 słuchaczy.

W powiecie czortkowskim instruktor sadownictwa zwiedził sady członków Kółek rolniczych na Wygnance, udzielając wskazówek na miejscu, a następnie pouczał w Nagórzance koło Jagielnicy wobec 120 słuchaczy.

Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Czortkowie odniósł się do Zarządu głównego o urządzenie kursu sadowniczego z wiosną. Czyniąc zadość żądaniu Zarządu powiatowego urządził Zarząd główny trzydniowy kurs sadownictwa w Czortkowie. Na kurs uczęszczało przez trzy dni stale 31 słuchaczy, a mianowicie: 16 nauczycieli z powiatu czortkowskiego i 15 gospodarzy członków Kółek rolniczych. Wykłady teoretyczne odbywały się w sali szkolnej, zaś demonstracye praktyczne w sadzie szkolnym. Przy zamknięciu kursu otrzymał każdy ze słuchaczy bezpłatnie broszurkę „Jak zakładać i pielęgnować sady gospodarskie“, E. Poluszyńskiego, które zakupił Zarząd powiatowy.

W powiecie rawskim zwiedził p. Poluszyński Kółko rolnicze w Szczercu koło Niemirowa i pouczał o sadownictwie wobec 22 gospodarzy. Warunki dla rozwoju sadownictwa w Szczercu, jakoteż okolicy nieszczególne z powodu piaszczystej ziemi, która w wielu miejscach przechodzi w szczery lotny piasek. Z tego powodu p. Poluszyński zachęcając gospodarzy do sadzenia drzewek, ostrzegał przed zakładaniem sadów na szczerych piaskach.

W powiecie cieszanowskim zwiedzał instruktor sadownictwa na żądanie Zarządu Kółka Kółko rolnicze w Lipsku i miał wykład o sadownictwie wobec 200 gospodarzy z całej parafii. Członkowie Kółek parafii Lipsko, zachęceni przykładem Kółka rolniczego w Narolu, które już znaczną ilość drzewek dla swych członków sprowadziło, postanowili i u siebie zakładać sady.

W powiecie krośnieńskim zwiedził instruktor sadownictwa i miał jednorazowe wykłady w Kółkach rolniczych w Krościenku wyżnem wobec 24 słuchaczy, Krościenku niżnem wobec 16 słuchaczy.

Powiat krośnieński pomimo, że przedstawia dobre warunki dla rozwoju sadownictwa posiada jednak sadów bardzo mało.

W powiecie ropczyckim odbył się kurs sadownictwa w Paszczynie. Kurs ten trwał dwa dni i wzięło w nim udział 37 członków Kółek rolniczych tak z miejscowego jak i sąsiednich Kółek i pięciu nauczycieli ludowych z sąsiednich gmin. Wykłady teoretyczne odbywały się w sali szkolnej zaś demonstracye i ćwiczenia praktyczne w sadzie szkolnym.

Kółka rolnicze powiatu ropczyckiego, pobudzone do zajęcia się akcyą podniesienia sadownictwa przez instruktora sadownictwa w roku 1904, akcyą tą zajęły się gorliwie i od roku 1904 sprowadziły już większą ilość drzewek owocowych.

W powiecie jasielskim zwiedził p. Poluszyński sady członków Kółka rolniczego w Dębowcu i udzielał wskazówek i pouczeń na miejscu.

W powiecie gorlickim na żądanie Zarządu Kółka rolniczego w Staszkówce zwiedził p. Poluszyński sady tamtejszych członków, zbadał warunki dla rozwoju sadownictwa, wieczorem zaś w sali szkolnej miał wykład o sadownictwie wobec 28 słuchaczy. Członkowie Kółka na tem zebraniu uchwalili nietylko zamówić drzewka owocowe, ale także wspólnie z gminą posadzić 60 sztuk drzewek owocowych wzdłuż drogi powiatowej.

W powiecie tarnowskim zwiedził instruktor sadownictwa Kółko rolnicze w Chojniku, gdzie udzielał wskazówek, zwiedzając sady członków. Następnie na żądanie Zarządu Kółka w Szynwałdzie wykładał instruktor sadownictwa w sali Kółka rolniczego wobec 117 słuchaczy.

W powiecie łańcuckim na prośbę członka Kółka rolniczego Jana Falgiera z Albigowej, który założył sad wzorowy, był instruktor sadownictwa na miejscu celem udzielenia Falgierowi wskazówek i przy tej sposobności zwiedził sady innych członków.

W powiecie tarnobrzeskim na prośbę Zarządu Kółka w Machowie zwiedził p. Poluszyński Kółka rolnicze i pouczał w Miechocinie wobec 24 słuchaczy, Machowie wobec 18, Machowie kolonia wobec 14.

W powiecie bocheńskim zwiedził instruktor Kółka rolnicze w Kobylu, Wiśniczu starym, Leszczynie, równocześnie zbadał stan drzewek, posadzonych staraniem Zarządu Kółka w Trzcianie wzdłuż drogi powiatowej z Leszczyny do Trzciany.

Kółka rolnicze w Kobylu, Wiśniczu starym zakupiły większą ilość drzewek, zadaniem więc instruktora sadownictwa było zbadać nowo założone sady i udzielać członkom Kółek odnośnych pouczeń i wskazówek.

W powiecie chrzanowskim udzielał pouczeń w Kółkach rolniczych w Płazie, Babicy, Kwaczale. W Kółku rolniczem w Zródłach oprócz zwiedzania sadów miał instruktor sadownictwa wykład wobec 23 słuchaczy.

Na żądanie Zarządu powiatowego odbył się w Chrzanowie trzydniowy kurs sadowniczy, na który uczęszczało stale 22 słuchaczy, członków Kółek rolniczych powiatu chrzanowskiego. Wy-

kłady teoretyczne odbywały się w sali Rady powiatowej, zaś ćwiczenia i demonstracye praktyczne w sadzie p. Dygulskiego, sekretarza Zarządu powiatowego.

W powiecie bialskim udzielał pouczeń w Kółkach rolniczych w Porębie wielkiej, Kozach, Pisarzowicach wobec 17 słuchaczy, Czańcu wobec 45, Wilamowicach wobec 22, Jawiszowicach wobec 9, Brzezińce wobec 40, Bestwinie wobec 16, Starej wsi wobec 38, Komorowicach wobec 62.

Na żądanie Zarządów Kółek rolniczych i Zarządu powiatowego odbył się następnie w Białej czterodniowy kurs sadownictwa, w którym wzięło udział 32 gospodarzy członków Kółek rolniczych powiatu bialskiego i ci pilnie uczęszczali przez cztery dni. Wykłady teoretyczne odbywały się w sali Rady powiatowej, zaś demonstracye praktyczne w sadzie Rady powiatowej i ogrodzie tamt. ck. Notaryusza. Przy zamknięciu kursu rozdawano uczestnikom bezpłatnie broszurkę „Jak zakładać i pielęgnować sady gospodarskie“, jak również na życzenie rozdano świadectwa frekwencyi. Na koszta urządzenia kursu udzielił Wydział Rady powiatowej subwencyę w kwocie 50 koron.

W powiecie zbaraskim na żądanie Zarządu Kółka rolniczego w Zbarażu wykładał p. Poluszyński na dwudniowym kursie sadownictwa, który Zarząd Kółka urządził dla swych członków w Zbarażu. Wykłady odbywały się w sali „Sokoła“, zaś demonstracye w sadzie klasztornym. Na kurs uczęszczało pilnie przez dwa dni 34 słuchaczy.

W powiecie husiatyńskim na żądanie Zarządu powiatowego odbył się Kopyczyńcach trzydniowy kurs sadownictwa, na który uczęszczało stale 18 nauczycieli i 22 gospodarzy członków Kółek rolniczych. Wykłady teoretyczne odbywały się w sali szkolnej, zaś demonstracye praktyczne w sadzie miejscowego ks. Proboszcza i w sadzie szkolnym.

Przy zamknięciu kursu otrzymali uczestnicy bezpłatnie po jednej broszurce „Jak zakładać i pielęgnować sady gospodarskie“, jak również rozdzielono 60 sztuk drzewek owocowych, które ofiarował na nagrody Komitet ck. Towarzystwa gospodarskiego. Zarząd główny udzielił na koszta urządzenia kursu 50 koron.

Oprócz wyżej wymienionych wykładów i pouczeń instruktor sadownictwa brał udział w Zgromadzeniu powiatowem w Sanoku i wygłosił wykład pt. „Znaczenie sadownictwa w ziemi sanockiej“.

B) Wyrób jabłecznika.

Praca Zarządu głównego około użytkowania owoców pośledniejszej jakości na wyrób jabłecznika a temsamem przysporzenia ludności wiejskiej zdrowego napoju, któryby wyrugował nadmierne używanie wódki i zastąpił fałszowane i zdrowiu szkodliwe wina, w handlu rozpowszechnione, z roku na rok wydaje obfitsze plony a gospodarze małorolni, członkowie Kółek, popierają nas w naszych usiłowaniach.

W roku sprawozdawczym powstała przy Kółku rolniczem w Siemianówce spółka wyrobu jabłecznika z Michałem Olearczykiem na czele. Zarząd główny udzielił spółce wszelkiej porady fachowej przez swego instruktora sadownictwa, ponadto zaś dopomógł do zakupna maszyn, jak prasa i młynek, udzielając 50% subwencyi z katalogowej ceny kupna. Piwnica została wybudowana, o ile na to starczyły fundusze, wzorowo. Przez czas budowy, urządzenia, wyrobu jabłecznika i dojrzewania tegoż, dojeżdżał p. Poluszyński do Siemianowki celem pouczenia p. Olearczyka z najważniejszymi zasadami gospodarki piwnicznej. Ostatnimi czasy za poradą instruktora sadownictwa zakupił p. Olearczyk filter asbestowy do filtrowania wina.

Ilość wyrobionego jabłecznika wynosi około 7000 litrów. Owoce potrzebne do wyrobu tej ilości wina zakupuje spółka w okolicy Siemianówki.

Sprzedaż wyrobionego jabłecznika postępowała nadspodziewanie szybko i kupowali go nietylko mieszkańcy Siemianówki ale i sąsiednich gmin.

Wobec tak pomyślnego obrotu przedsiębiorstwa postanowiła spółka piwnicę rozszerzyć, aby chociaż częściowo pokryć popyt.

Kółko rolnicze w Albigowej, które przy pomocy Zarządu głównego założyło piwnicę wyrobu jabłecznika w r. 1903 w tym roku nie wyrobiło jabłecznika, gdyż ks. kan. Tyczyński, który wyrobem jabłecznika się zajmuje, był zajęty budową szkoły.

C) Uroczystości sadzenia drzew owocowych.

Uroczystości sadzenia drzew w roku sprawozdawczym 1905 przy współudziale instruktora sadownictwa odbyły się w Czyszkach, Prusach, Sokolnikach i Rzęśnie polskiej powiatu lwowskiego, Staszkówce powiatu gorlickiego, Szczercu koło Niemirowa powiatu rawskiego.

Urządzanie uroczystości sadzenia drzew po wsiach przy współudziale duchowieństwa, nauczycielstwa, gospodarzy i dziatwy szkolnej uważa Zarząd główny za jeden z ważnych środków podniesienia sadownictwa.

D) Wystawa ogrodniczo-pszczelnicza w Sanoku.

Zarząd główny na zaproszenie Komitetu wystawowego brał udział i urządził wystawę zbiorową Kółek rolniczych na wystawie ogrodniczo-pszczelniczej w Sanoku.

Urządzenie wystawy zbiorowej Kółek rolniczych z powiatu sanockiego, liskiego i brzozowskiego polecił Zarząd główny swemu instruktorowi sadownictwa p. Poluszyńskiemu i ofiarował Komitetowi wystawy kwotę 100 koron tytułem subwencyi.

W wystawie zbiorowej wzięło udział z 22 Kółek rolniczych 36 członków. Komisya sędziów przyznała za owoce następujące nagrody dla członków Kółek rolniczych:

1 nagrodę medal bronzowy, 2 listy pochwalne, 1 miodarkę, 1 nagrodę przyrządy ogrodnicze, 5 na-

gród drzewka owocowe. Innym wystawcom z Kółek rolniczych rozdano drzewka za 125 koron jako nagrody za owoce i 50 koron za wystawione warzywa.

Oprócz wystawy ogrodniczo-pszczelniczej w Sanoku brali udział członkowie Kółek rolniczych w wystawie rolniczo-przemysłowej w Nowym Sączu i Buczaczu, wystawiając owoce, warzywa i przeroby owocowe.

XV. Pszczelnictwo.

Do roku 1906 działalność Towarzystwa na polu pszczelnictwa ograniczała się na pomieszczanie artykułów z tego ubocznego, lecz ważnego działu gospodarstwa w „Przewodniku Kółek rolniczych“.

Mając ogromny zakres pracy w kierunku czysto rolniczym a funduszów bardzo mało, nie mogliśmy zwrócić baczniejszej uwagi na pszczelnictwo mimo, że niejednokrotnie upominano się u Zarządu głównego o udzielenie pasiecznikom pomocy i porady na miejscu i o urządzenie kursów pszczelarskich w tych miejscowościach, gdzie objawiła się chęć żywszego zajęcia się racyonalną hodowlą pszczół. Gdy z roku na rok od Kółek rolniczych coraz natarczywsze nadchodziły żądania o wciągnięcie pszczelnictwa w zakres działalności Towarzystwa i o wytworzenie dla pasieczników fachowej pomocy, Zarząd główny znalazł się w kłopotliwem położeniu, bo w biurze swem nie miał odpowiedniej siły a na powołanie zawodowego pszczelarza do stałych czynności wyłącznie w tym dziale — nie było środków.

Pragnąc jednak choć w części odpowiedzieć podnoszonym życzeniom, Zarząd główny powołał jako pomocnika i instruktora w tym dziale włościanina z Siemianówki, Wojciecha Mendychowskiego, który oświadczył gotowość w czasie wolnym od zajęć gospodarskich udzielać wskazówek i pouczeń pszczelarskich tam, gdzie mu Zarząd główny wskaże. Wybrany przez nas instruktor posiada odpowiednie kwalifikacye zawodowe, odbył bowiem sześciotygodniowy kurs pszczelnictwa we Lwowie pod kierunkiem Prof. Dra Teofila Ciesielskiego, a praktycznie umiał zużytkować udzieloną mu wiedzę, utrzymując wzorowo urządzoną pasiekę. Uwzględniono również to, że jako włościanin prędzej znajdzie posłuch u włościan, zyska ich zaufanie, a tem samem wpłynie na usunięcie licznych błędów po pasiekach.

Instruktor pszczelniczy rozpoczął swe czynności dopiero z początkiem roku 1906, dlatego szczegółowe ich zestawienie zostawiamy do następnego sprawozdania, tu zaś pokrótce tylko podamy, co dotąd wykonał.

Działalność swą rozpoczął od powiatu tarnopolskiego, gdzie pszczelnictwo rozwinęło się na szeroką skalę. Dość nadmienić, że z gmin tego powiatu Chodaczków wielki ma 891 pni, Łuka wielka 489, Czernielów mazowiecki 481, ruski 458, Łoszniów 1120, Zabojki 296, Poczapińce 365, Draganówka 1027, Myszkowice 345. W każdej z tych gmin są gospodarze, mający ponad 100 pni a przeciętny dochód z pnia wynosi od 15—20 K. Kobiety tego powiatu w sztuce pszczelarskiej nie ustępują mężczyznom, zamężne kobiety i wdowy prowadzą własne pasieki. (W Borkach wielkich żona Stefana Rajfura ma w pasiece swej 160 pni). Nawet żydzi trudnią się tutaj pasiecznictwem, lecz prowadzą je w sposób rabunkowy. Z dalszych okolic zakupują pnie i przywożą je w powiat tarnopolski na pola dworskie. Wydusiwszy wszystkie matki i nie mając w ten sposób czerwiu, osiągają z ula znacznie większe ilości miodu a po miodobraniu wyduszają pszczoły, ule zaś próżne sprzedają, by w następnym roku znów powrócić z zakupionemi nowemi pszczołami. Na ogół w tamtych stronach z pszczelnictwem oswojony każdy, jednak wadliwości dostrzeżono mimo to dużo. Główne wady popełniają w zimowaniu pszczół. Wszyscy starają się zimą trzymać pszczoły ciepło i przez to dla braku powietrza dużo pszczół ginie, tak, że z pasieki liczącej około 30 pni wychodzi z zimy nieraz tylko 5—10 pni. Na złą zimowlę wpływa również nieodpowiednie pomieszczenie wylotu u ula. Na wszystkie dostrzeżone wady i błędy zwrócił instruktor uwagę właścicielom pasiek przy zwiedzaniu miejscowości, które powyżej podaliśmy, wyliczając stan pasiek.

Sprzedaż miodu wymaga w powiecie tarnopolskim koniecznie organizacyi handlowej, bo jak dotąd, każdy z osobna sprzedaje żydom. Wszędzie też domagano się zawiązania powiatowej spółki pszczelarskiej.

W zachodniej części kraju instruktor pszczelnictwa zwiedził następujące Kółka rolnicze: 1) Szynwałd, pow. tarnowskiego, 2) Limanowę i 3) Zbludzę, pow. limanowskiego, 4) Suchodół i 5) Głowienkę, pow. krośnieńskiego, 6) Rogóżno pow. łańcuckiego, 7) Cieszacin wielki, 8) Cieszacin mały, pow. jarosławskiego. Wszędzie z wielką radością przyjęto przybycie instruktora i korzystano z jego praktycznych pouczeń.

Dla powiatu lwowskiego urządzono kurs pszczelniczy w Zubrzy w czasie od 26. do 31. marca 1905 r., w którym wzięło udział 34 uczestników z Kółek rolniczych powiatu lwowskiego i z powiatu tarnopolskiego. Prowadził na nim naukę teoretyczną i praktyczne ćwiczenia instruktor pszczelnictwa według planu, ułożonego przez Prof. Ciesielskiego. Dalszy ciąg tego kursu tworzyć będzie drugi kurs wyznaczony w Siemianówce na czas od 18. do 23. czerwca. Trzeci kurs dla powiatu lwowskiego zapowiedziany jest na jesień.

XVII. Hodowla kóz.

Jak wiadomo, Towarzystwo Kółek rolniczych nie rozporządza żadnymi funduszami na cele hodowlane, z tego więc tytułu wszelkie agendy hodowlane musiałyby być wykluczone z działalności Zarządu głównego. Gdy jednak żadne z Towarzystw pokrewnych nie zajęło się kozą, zwaną słusznie „krową ubogich“, Towarzystwo Kółek rolniczych musiało to uczynić, w uwzględnieniu wysokiej wartości kozy dla ludności, w ścisłem znaczeniu tego słowa małorolnej.

W stosunku do rozporządzalnych funduszów rozwój tej działalności jest bardzo wielki, odnośnie do zapotrzebowania jednak znikomy. I tu mamy dowód więcej braku poparcia dla akcyi już rozpoczętej, która uwzględnia jedną z żywotnych potrzeb najbiedniejszej ludności.

Twierdzono, że przesądy ludności nie dozwolą na wprowadzenie chowu kóz, tymczasem praktyka stwierdza, że ogół zapatruje się na tę sprawę bardzo rozsądnie, a przedewszystkiem ma tyle zaufania do Zarządu głównego, by wierzyć, iż to co im stąd zostanie polecone, złe być nie może. Wynika z tego, że zapotrze bowanie jest tak znaczne, iż nawet dziesięć razy większy materyał rozpłodowy, niż go posiadamy, zaledwieby starczył na pokrycie zgłoszeń o kozy.

Z dniem 1 stycznia 1905 materyał zarodowy w koziarniach, będący własnością naszą, składał się z 3 capów i 7 kóz, umieszczonych na 3 stacyach w Zabrzezi (pow. Nowy Sącz), Płauczy małej (pow. Brzeżany) i Sokołowie k. Stryja (pow. Stryj). — W ciągu roku 1905 przypłodek był nieliczny, gdyż dał tylko 3 capki i 4 kozy, przytem był późny, więc też nie miano materyału do obsadzenia nowych stacyi rozrodczych, i musiano się wstrzymać z rozdawnictwem do wiosny 1906 r. We wszystkieh trzech stacyach hodowcy nadzwyczaj byli zadowoleni z kóz, mimo słabego przypłodku, czego dowody mamy w ręku. P. Izdebski z Sokołowa pisze nam: „Z przyjemnością patrzę codzień, jak dzieci cieszą się teraz, że doczekały się koziego mleka i z jakiem upragnieniem wyczekują chwili, kiedy będzie się koza doiła i raczą się świeżem mlekiem. Krowie mleko nie zadowolni już ich i z niechęcią na nie spoglądają, bo kozie mleko lepsze“.

P. Karol Kurzeja z Zabrzezi pisze: „Z tych kóz jestem bardzo zadowolony, pomimo że delikatne, są bardzo użyteczne przy dobrem utrzymaniu. Jedna koza na dobrym wikcie zastąpi krowę wartającą w tym czasie 200 Koron, ale dopiero po drugiem lub trzeciem okoceniu“.

P. Ryszard Kurzbaner z Płauczy małej donosi nam, że koza w drugim roku po okoceniu dawała mu 3 litry, później zeszła na 2 litry mleka jak śmietanka, na miernem utrzymaniu.

Prawdziwość faktów objętych pismami stwierdzają zgłoszenia blizkich sąsiadów dotychczasowych posiadaczy kóz, którzy zachęceni tem, co widzieli, radziby przyjść także w posiadanie tych cennych zwierząt.

W obec trudności i znacznych kosztów, jakie są połączone ze sprowadzaniem kóz z zagranicy, postanowiono założyć większą stacyę rozrodną na miejscu w kraju. Dzięki układowi, jaki się udało zawrzeć z Dyrekcyą Akademii rolniczej w Dublanach o umieszczenie takiej koziarni na folwarka w Dublanach, sprowadzono z Darmstadtu 1 capa i 6 kóz rasy saaneńskiej, które mają stanowić źródło, skąd w przyszłości materyał na stacye wysyłać będziemy. Do 31 grudnia przypłodku mieliśmy 2 sztuk.

Ogółem własnością Towarzystwa z końcem 1905 r. były 4 capy i 12 sztuk kóz, do rozdania jednak na wiosnę 1906 roku mogliśmy mieć tylko 3 capki i 6 kóz, na co zalegało zgłoszeń nad trzydzieści.

XVIII. Chów drobiu.

W zakresie chowu drobiu działalność Zarządu Towarzystwa ograniczona jest do szczupłych rozmiarów zupełnym brakiem funduszów na te cele i wynikającym z niego brakiem siły zawodowej. Uznając wysokie znaczenie chowu drobiu dla małych gospodarstw, Zarząd Towarzystwa stara się jednak według możności bodaj cokolwiek zdziałać także i w tym kierunku.

W Przewodniku Kółek rolniczych, którego łamy stoją otworem dla Towarzystwa chowu drobiu w Jarosławiu, pomieszcza się wszelkie komunikaty i wiele cennych wskazówek, dotyczących chowu drobiu, nadesłanych przez to Towarzystwo. Prócz tego pomieszczone są we formie obszernych artykułów, względnie krótkich notatek fachowe wskazówki dla zajmujących się chowem drobiu.

W roku 1905 chów drobiu zajmował bardzo poważne miejsce w „Przewodniku“, a między innemi musimy wspomnieć o obszernej pracy p. Józefa Zagai, demonstratora lwowskiej Akademii weterynaryi, p. t. „Hodowla drobiu w gospodarstwie wiejskiem“ w której autor objął całokształt tego ważnego działu.

Obok akcyi pouczającej w kierunku chowu drobiu stara się Zarząd główny T. K. r. działać i w praktycznym kierunku. Korzystając z tego, że Kółkom rolniczym, które w oznaczonym terminie nadeślą sprawozdanie z czynności, przyznawane są losem nagrody, na trzydzieści nagród dwadzieścia wyznacza się w postaci rasowego drobiu a więc dziesięć trójek kur rasowych i dziesięć trójek kaczek rasowych.

Drób ten wysyła się w jesieni obdarzonym losem Kółkom dla wychowu i rozmnażania między miejscowymi członkami Towarzystwa. Wysyłka odbywa się bezpłatnie, tak że drób ten obdarowane Kółek nie kosztuje nic. Kółka, mając prawo dysponowania niemi, oddają je do wychowu wybranemu przez siebie członkowi, nakładając na niego obowiązek rozdziału jaj wylęgowych między członków Kółka na warunkach, uchwalonych przez nich samych, stosownie do stosunków miejscowych.

W 1905 roku otrzymały po trójce kaczek Peking Kółka rolnicze: Ponikiew, Narol wieś, Głowaczowa, Białobrzegi Powodowa, Ostrów (p. Ropczyce), Porąbka uszewska, Chrusno nowe, Romanówka (ost. p. loco), Krzeszowice.

Po 1 trójce kur włoskich kuropatwiaków: Brzoza królewska, Milatyn nowy, Roczyny, Rakszawa I. Czeluśnica, Wola mała, Iskrzynia, Potakówka, Majdan (p. Kopyczyńce), Czarna p. Łańcut).

Wygrany drób zakupiono od członków Towarzystwa chowu drobiu w Jarosławiu za pośrednictwem tegoż Towarzystwa.

Z nadesłanych przez odbiorców sprawozdań w kwietniu 1906 roku widać, że przesłany drób a osobliwie kury kuropatwiaki, dobrze się dostosowuje do warunków miejscowych. Kury ogólnie są chwalone przez gospodynie, popyt też na jaja wylęgowe jest ogromny, tak że mimo znacznej niosności tych kur nie mogą nastarczyć zapotrzebowaniu.

Co do kaczek rzecz się ma trochę inaczej, zaledwie z trzech miejsc nadesłano wyrazy zadowolenia z kaczek i ich niosności, w innych zarzucają im kosztowne utrzymanie, małą niosność, a zupełnie zły wyląg. Ten ostatni zarzut dotyczy kaczorów, które widocznie przez odprzedawców zostały wysłane już stare, do chowu nie odpowiednie, co z przykrością musimy zaznaczyć tem więcej, że ceny wysokie upoważniały nas do otrzymania materyału wyborowego.

C.) Sprawy handlowe.

I. Ogólne uwagi o sklepach Kółek rolniczych.

Działalność Kółek rolniczych na polu handlowem tak, jak się obecnie uwydatnia w zakładaniu i prowadzeniu sklepów, pierwotnie nie była przewidywana przez założycieli Towarzystwa. Przy organizacyi Towarzystwa braliśmy wzór z wielkopolskich Kółek rolniczych, które sklepików wiejskich nie zakładały, ani nie utrzymują. Tam jednak silnie rozwinięty stan mieszczański, usuwany systematycznie od urzędów, brał się z konieczności do handlu i przemysłu i wziął w swe posiadanie te ważne posterunki po wsiach i miasteczkach.

Innemi były potrzeby naszego kraju i innemi drogami postępować musiało ekonomiczne odrodzenie wsi galicyjskiej. Słabo rozwinięty stan średni wobec wielkiego zapotrzebowania sił po urzędach, utonął po biurach i nie stać było rąk do tego, od wieków zresztą lekceważonego u nas działu pracy, jakim jest handel

Rozpaczliwe stosunki, jakie się wskutek wiekowego zaniedbywania tej gałęzi pracy wytworzyły, i które po dzień dzisiejszy istnieją u nas wszędzie tam, gdzie nie było dotąd czasu na zorganizowanie sklepów, odczuł lud włościański i uznał sanacyę tych stosunków za jedną z głównych swych potrzeb. Gdy więc przez Kółka rolnicze zapoznano go ze zbiorowem działaniem, lud samorzutnie przed zaspokojeniem potrzeb rolniczych zabrał się przedewszystkiem do zakładania kramów wiejskich.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych musiał poprzeć ten ruch i zająć się jego prawidłowym rozwojem tem więcej, iż okazało się niebawem, że handlowa działalność Kółek przyczynia się równocześnie do podniesienia oświaty ludu, jego dobrobytu i nie pozostaje bez wpływu na rolniczą działalność Kółek.

Kółka obejmują całokształt potrzeb wsi, potrzeb niezwykle złożonych i różnorodnych. Która z tych licznych potrzeb jest ważniejsza i która z nich pierwsza na uwzględnienie zasługuje, czy potrzeba podniesienia rolnictwa, czyli też potrzeba stworzenia zgoła nieistniejącego handlu chrześcijańskiego, o tem decyduje ludność każdej miejscowości z osobna. W powiecie dąbrowskim, zamieszkałym przez ludność inteligentną, zamożną i uprawiającą rolę bardzo starannie, Kółka rolnicze z trudnością się przyjmowały. Dopiero w ostatnich miesiącach kilkanaście Kółek prawie jednocześnie zawiązano z działalnością prawie wyłącznie handlową. Te same Kółka w kilka miesięcy po ich zawiązaniu, odpowiednio pouczone o dalszych zadaniach swoich, przystąpiły do znacznych zamówień nawozów sztucznych, maszyn rolniczych i nasion.

W bardzo wielu wypadkach sklep spółkowy jest probierzem siły żywotnej Kółka i dostarcza prawie z reguły pierwszych środków na cele oświaty i rolniczej działalności: Kółko rolnicze w Czułówku, powiatu krakowskiego, z dochodów małego sklepiku wystawiło dom i gminie na szkołę oddało; Kółku w Rybnej (pow. Kraków) dochody sklepu dozwoliły utworzyć mleczarnię; Kółko w Kalinowie pow. Sambor z dochodów sklepu założyło i utrzymuje fabrykę dachówek cementowych; w Dobrzechowie, pow. strzyżowskiego, założyło Kółko naukowy warstat koszykarski, łożąc na to w pierwszym roku 600 K, aby łozinę, którą dotąd wagonami wywo-

żono do Niemiec, przerabiać na miejscu; Kółko w Radziszowie z dochodów sklepu już drugiego zakupuje buhaja rasowego, by podnieść chów bydła. Cytujemy przykłady, które się na poczekaniu na pamięć nasunęły, a których liczba dałaby się znacznie powiększyć.

Wpływ spółkowego sklepu Kółka rolniczego we wsi zaznacza się nadewszystko znacznem obniżeniem cen towarów. Znane są wypadki, że cena nafty i cukru z pojawieniem się sklepu Kółka spadały o 25%, pomijając artykuły niecodziennej potrzeby, przy których różnicy ceny niewprawny nie zauważy łak łatwo.

Wielkiej doniosłości dla społecznych zadań wsi, to dom własny Kółka rolniczego. Bez handlowej działalności Kółka nie zachodziłaby potrzeba budowania własnych domów, ani nie stałoby środków na ich wystawienie.

Z potrzeby i z wrodzonej człowiekowi towarzyskości lud nasz w braku stosowniejszego miejsca, gromadził się dotychczas w karczmie i wypowiadał w stanie trzeźwym i jeszcze więcej podchmieliwszy sobie, wszystkie swoje potrzeby, zamysły na przyszłość i przechwałki o stanie swego posiadania. Korzystając z podsłuchanych zwierzeń, nieuczciwy karczmarz daleko większe ciągnął stąd zyski, niż z swego handlu i sprzedaży trunków. Obecnie służy dom Kółka za ognisko oświaty, godziwej rozrywki, a nadewszystko jest miejscem nauki ekonomii i handlu, gdzie nikt nie czycha na krzywdę bliźniego, ani z słabości jego korzystać nie zechce.

W sprawozdaniu z r. 1899 wymienione były trzy gatunki sklepów Kółek rolniczych: 1) sklepy spółkowe, 2) sklepy Kółek wydzierżawione i 3) sklepy należące do osoby prywatnej, a używającej firmy Kółka.

Trzeci ten rodzaj sklepów uznany powszechnie za szkodliwy, usunięty został w międzyczasie i dziś zupełnie już nie istnieje.

Obecnie znajdujemy się w okresie ograniczania drugiej kategoryi t. j. dzierżaw sklepów Kółkowych.

Dzierżawa spółkowego sklepu Kółka okazuje się często nieodzowną dla uzdrowienia interesu z winy poprzedników zachwianego. Stan taki nie może jednak uchodzić za prawidłowy i na dłuższe lata przewlekać się pod żadnym warunkiem nie powinien. Mimo to zdarza się często, że Zarząd Kółka pod wpływem osób interesowanych nadużywa przysługującego mu prawa rozporządzania sprawami sklepu i sklep taki na szereg lat oddaje w. dzierżawę, uniemożliwiając sobie powrót do ponownego podjęcia spółkowej działalności. Celem zapobieżenia temu wprowadzone zostaną do instrukcyi sklepowej odpowiednie zmiany.

Większą część spotykanych po sklepach nieprawidłowości przypisać trzeba tej okoliczności, że Zarządy Kółek wyłącznie z najbliższego swego otoczenia dobierają sklepikarzy nieudolnych, bo ludzi wprost od łopaty, bez zmysłu ładu i bez żadnego zgoła przygotowania handlowego, nierzadko bez znajomości pisma i małej tabliczki mnożenia. Wolą mieć bowiem zajętą w sklepie osobę, ktora osiadła jest w gminie i taniej wykonywać może czynności, niż sprowadzony z daleka sklepikarz, nieznany co do charakteru i uczciwości, a zawsze droższy niż miejscowy.

Trudnościom tym starać się będziemy zaradzić przez częstsze urządzanie wędrownych kursów handlowych i przez wywieranie nacisku na Zarządy Kółek, by sklepikarzom swoim ułatwiały korzystanie z tychże.

Jeśli pozory nie mylą, znajdują się spółkowe sklepy Kółek na drodze do bardzo znacznego ich rozwoju.

Nowo wprowadzone zasady podziału zysków nie według udziałów, lecz według wysokości poczynionych zakupów na podstawie książeczek zakupna, przyczynią się niewątpliwie do wzmożenia się liczby członków, do wzmocnienia nadzoru nad sklepikarzami i do zaprawienia ludu naszego do rachunkowości.

O doniosłości tej inowacyi niech świadczy fakt, że w ciągu 2 miesięcy od wydrukowania książeczek zakupna, rozeszło się ich przeszło 2000.

Dla lepszego spełnienia przekazanych nam pod względem handlowym obowiązków braknie wciąż i bezustannie sił i ludzi do nadzoru.

Gdy przystępujemy obecnie do wykonywania systematycznego nadzoru, nieodzowną potrzebą jest lustracya każdego Kółka, chociażby raz jeden corocznie.

Wobec ogólnej liczby 1189 Kółek (wyliczamy jako istniejące tylko te, które nadesłały sprawozdanie), a czterech zaledwie lustratorów, przypadałby każdemu z nich obowiązek zwiedzenia 300 Kółek rocznie. Jest to jednakże rzeczą fizycznie niewykonalną, z doświadczenia wiadomo bowiem, że jeden lustrator w przecięciu zaledwie 120 Kółek rocznie zlustrować jest w stanie.

Dotychczasowe jednak fundusze starczą od lat wielu zaledwie na wykonanie czwartej części tej pracy, która do prawidłowego rozwoju sklepów i do szerzenia wiadomości handlowych wśród ludu okazuje się niezbędną.

II. Lustracye handlowe.

Zarząd główny Towarzystwa wykonywał w r. 1905 opiekę i kontrolę nad przedsiębiorstwami Kółek rolniczych za pomocą 5 lustratorów handlowych. Obowiązki lustratorów spełniali pp. Henryk Schmidt, Stefan Malczewski, Stanisław Sadowski, Wojciech Emeryk Lerch i Joachim Sołtys. Ten ostatni objął urzędowanie w dniu 1 lutego 1905 r.

Mimo, że posiadaliśmy fundusze tylko na 4 lustratorów, musieliśmy już w początkach roku powołać piątego, widząc, że stan zdrowia najstarszego

z lustratorów p. Schmidta, spełniającego te obowiązki prawie bez wypoczynku od roku 1897, nie pozwoli mu nadal podejmować ustawicznych podróży. Brak zaś — choćby chwilowy — jednej siły dotkliwie dałby się odczuć. Rzeczywiście p. Schmidt w ciągu 1905 r. dwukrotnie musiał przerywać czynności na czas dłuższy, raz z powodu zapalenia ócz, drugi raz z powodu zapalenia płuc, poczem złożył obowiązki lustratora, obejmując w biurze czynności na posadzie, opróżnionej przez ustąpienie p. Dudrewicza.

P. Schmidt przeprowadził 23 lustracyi, p. Malczewski 76, p. Sadowski 143, p. Lerch 81, p. Sołtys 124.

Lustracye zarządzono z następujących powodów:

1) celem udzielania wskazówek i pouczeń w nowozawiązanych Kółkach rólniczych, w których postanowiono otworzyć sklep spółkowy;

2) celem zbadania stanu tych przedsiębiorstw, w których wedle otrzymanych relacyi zakradły się nieporozumienia między członkami albo nieporządki, wymagające stanowczego uregulowania sprawy;

3) celem przeprowadzenia obrachunków przy zmianie sklepikarzy lub przy wypuszczaniu sklepu Kółka rolniczego w dzierżawę;

4) celem sprawdzenia stanu majątkowego tych przedsiębiorstw, dla których Zarządy odnośnych Kółek chciały uzyskać bezprocentową pożyczkę z funduszu krajowego;

5) celem zabezpieczenia prawnego dla nieruchomości Kółek rolniczych;

6) celem systematycznego zbadania stanu i rozwoju sklepów Kółek rolniczych w pewnym powiecie lub okręgu.

Z 368 Kółek rolniczych, zwiedzonych przez lustratorów handlowych, 195 miało sklepy, prowadzone we własnym zarządzie. Wyniki tych lustracyi podajemy w zestawieniu według powiatów na str. 66 i 67.

W 47 Kółkach rolniczych, które sklepy swe oddały w dzierżawę, wynosił obrót kasowy 445.000 K. Dzierżawcy płacili tytułem rocznego czynszu 5.611 K. Udziały członków, złożone w wydzierżawione przedsiębiorstwa, wynosiły 11 115 K., budynki i inwentarze sklepowe oddane w używanie dzierżawcom miały wartość 18.992 K. Najniższy czynsz dzierżawny wynosił 10 K., najwyższy 600 K., przeciętny wypada na 119 K.

Obrót kasowy roczny sklepów zlustrowanych w ciągu 1905 r. wynosił:

w 195 sklepach prowadzonych we własnym zarządzie	6,175.840 K.
w 47 sklepach wydzierżawionych	445.000 „
Suma zatem obrotu towarowego w 242 sklepach wynosiła	**6,620.840 K.**

W sprawozdaniu za rok 1903 podaliśmy szczegółowo, w jaki sposób lustratorowie handlowi spełniają swe czynności. Ponieważ w odnośnych instrukcyach i formularzach nie zaszły żadne zmiany, dlatego ich tutaj nie powtarzamy, odwołując się na szczegóły, ogłoszone za r. 1903.

Wykaz przeprowadzonych lustracyi.

P. Henryk Schmidt w powiatach:

jasielskim: 1 Gogolów, 2 Łęki, 3 Łączki, 4 Wojaszówka;
jaworowskim: 5 Bonów;
lwowskim: 6 Basiówka, 7 Jastrzębków, 8 Dobrzany, 9 Barszczowice, 10 Kleparów, 11 Kamienopol;
łańcuckim: 12 Brzoza stadnicka, 13 Grodzisko dolne;
przemyskim: 14 Medyka;
ropczyckim: 15 Dębica;
rzeszowskim: 16 Lutoryż, 17—18 Woliczka (2 razy);
samborskim: 19 Biskowice, 20 Strzałkowice;
sanockim: 21 Zagórz;
stanisławowskim: 22 Halicz;
starosamborskim: 23 Felsztyn;

P. Stanisław Sadowski w powiatach:

bialskim: 1 Bielany, 2 Szczyrk;
bocheńskim: 3 Wola batorska, 4 Targowisko;
bóbreckim: 5 Brzozdowce, 6 Wybranówka, 7 Juszkowce;
brodzkim: 8 Reniów;
brzeskim: 9 Brzesko, 10 Strzelce wielkie;
brzeżańskim: 11 Horodyszcze, 12 Narajów miasto;
buczackim: 13 Berezówka;
dobromilskim: 14 Kreców, 15 Nowemiasto;
grybowskim: 16 Mystków;
husiatyńskim: 17 Kopyczyńce;
jarosławskim: 18 Cieszacin, 19 Pruchnik, 20 Węgierka;
jasielskim: 21 Wysoka grodeczna, 22 Wysoka na Golcówce.
kałuskim: 23—24 Petranka (2 razy), 25—26 Tomaszowce na Dębinie (2 razy), 27 Tomaszowce na Marceli, 28 Siółka;
kołomyjskim: 29 Kołomyja Wicyń;
krośnieńskim: 20 Miejsce piastowe, 31—32 Bóbrka k. Krosna (2 razy), 33 Równe, 34 Sulistrowa, 34 Targowiska, 35-41 Krosno (7 razy), 42 Dobieszyn, 43 Wrocanka, 44—45 Szczepańcowa (2 razy), 46 Bratkówka;
limanowskim: 47 Jodłownik, 48 Młynne, 49 Laskowa, 50 Pasierbiec, 51 Kamionka mała, 52 Ujanowice, 53 Sechna, 54 Strzeszyce, 55 Krosna, 56 Żmiąca;
liskim: 57—59 Poraż (3 razy), 60 Polana, 61 Terka, 62 Wołkowyja, 63 Ustrzyki;
lwowskim: 64 Barszczowice, 65 Lewandówka;
łańcuckim: 66 Rozbórz, 67 Sietesz, 68 Strażów;
myślenickim: 69—70 Krzywaczka (2 razy);
mościskim: 71 Lipniki;
nadwórniańskim: 72 Bednarówka, 73 Delatyn;
nowosądeckim: 74 Piwniczna, 75 Zabrzeź, 76 Tęgoborze, 77 Jakóbkowice, 78 Rożnów, 79 Wiatrowice, 80 Podole;
przemyskim: 81 Sielnica;

Zestawienie za rok 1905 wyników lustracyi handlowych w sklepach Kółek rolniczych, prowadzonych we własnym zarządzie.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatu	Ilość sklepów	Zakupiono towarów za koron	Obrót kasowy roczny	STAN CZYNNY: Gotówka w kasie	STAN CZYNNY: Wartość towarów w dniu lustracyi	STAN CZYNNY: Wierzytelności towarowe i pieniężne	STAN CZYNNY: Wartość inwentarza i własnych budynków	STAN CZYNNY: Niedobór	STAN BIERNY: Udziały	STAN BIERNY: Fundusz rezerwowy	STAN BIERNY: Długi towarowe i pieniężne	STAN BIERNY: Nadwyżka
1	Biała	4	96000	192800	879 24	9727 30	15303 17	11453 54	— —	1351 40	23771 04	9870 37	2370 44
2	Bochnia	2	30000	71000	301 07	2472 74	2258 55	5963 03	— —	647 —	6785 96	2284 87	1277 56
3	Brzesko	3	68000	188140	1085 12	14631 49	4154 17	1924 98	[1]) 96 98	8362 —	1662 52	7977 84	3390 38
4	Brzeżany	4	31700	56000	1763 39	10178 87	4249 99	9767 86	— —	4808 20	12129 41	5079 99	4042 51
5	Brzozów	4	79600	128000	574 06	22256 09	13444 63	1211 63	[1]) 1377 33	7048 39	6845 15	23121 83	1848 37
6	Buczacz	2	13000	26000	1812 99	3978 99	2166 —	— —	— —	214 52	2503 58	4068 82	1171 06
7	Chrzanów	16	184000	393500	9617 37	29089 38	42760 63	8244 41	[4]) 893 98	5534 23	20203 67	21029 81	43838 06
8	Dąbrowa	7	69000	139000	3540 92	10115 78	20288 37	15169 18	[1]) 2149 79	3153 14	28910 04	9127 69	10073 17
9	Gorlice	2	31000	65000	5155 46	8022 67	1550 52	478 38	— —	2375 02	529 22	7822 74	4480 05
10	Grybów	2	16000	34500	297 51	1843 01	1503 44	2129 15	[2]) 1060 —	2807 02	318 80	1065 77	2641 50
11	Jasło	8	93000	204000	3207 63	15140 20	10743 51	6923 43	[1]) 188 83	4321 79	14737 63	13967 87	3176 31
12	Jaworów	3	17500	23000	80 —	1992 20	2679 87	317 32	[1]) 1090 80	1488 50	781 22	3415 58	474 89
13	Kałusz	5	35500	75800	97 26	3314 75	3356 90	1787 20	[1]) 51 99	611 98	1672 91	5695 47	627 74
14	Kamionka strum.	3	65500	138000	454 58	25449 97	11216 22	1708 57	[1]) 605 93	2799 74	8368 40	23906 52	4360 61
15	Kolbuszowa	3	21000	65000	239 16	2397 46	6906 45	9090 26	[1]) 2414 74	3722 05	3554 59	10066 47	3704 96
16	Kraków	6	35000	59500	2541 36	7184 71	8398 83	3912 57	[2]) 855 10	4439 74	5434 10	1179 01	11839 72
17	Krosno	9	349000	565000	5734 05	70439 35	15499 52	8077 75	[1]) 46 02	25173 82	6392 28	64544 78	3685 81
18	Łańcut	7	70000	119000	1567 84	9125 81	10983 07	8660 59	— —	5619 10	4717 11	5167 12	14833 98
19	Limanowa	3	67500	105000	736 99	7347 74	3599 97	9670 88	— —	3821 —	12265 23	1081 89	4187 46
20	Lwów	13	101000	196000	1146 96	6791 95	6427 89	6458 71	[3]) 635 38	5433 99	3900 34	8934 —	3192 56
21	Mielec	4	34500	80000	1201 48	10329 86	5320 01	1301 58	— —	6826 72	6314 67	2581 65	2429 89
22	Mościska	2	18500	31900	511 04	1154 34	3227 84	2370 03	— —	168 70	4423 88	2260 95	409 72
23	Nowy Sącz	2	29600	61000	459 89	3495 30	1535 50	2094 92	— —	3457 31	85 99	2589 02	1453 29
24	Pilzno	5	72000	182000	3383 72	18210 62	3962 88	10777 72	[1]) 154 40	3094 88	6262 76	21570 74	5560 96
25	Przemyśl	2	12600	18000	1029 47	706 67	1229 49	773 92	— —	1032 50	605 16	1009 08	1092 81
26	Przemyślany	2	24000	52000	801 86	2067 35	5702 36	2589 22	[1]) 295 99	995 —	7579 05	1019 91	1862 82
27	Rohatyn	2	8000	20000	249 —	451 98	45 84	6 02	— —	381 —	— —	352 —	19 84
28	Ropczyce	3	226000	558000	4256 01	62162 15	48678 52	114829 56	— —	31045 21	15380 67	179357 82	4142 54
29	Rudki	7	82000	178000	2146 68	9790 43	10299 82	4225 09	[2]) 994 12	2597 95	10107 84	12425 53	2324 82
30	Rzeszów	7	34000	64700	836 02	4720 87	2528 94	1736 06	[1]) 40 94	3882 40	1347 96	3455 15	1177 32
31	Sambor	4	84000	122000	785 65	4907 85	14280 96	12052 54	[3]) 1835 34	7535 45	15451 09	8571 66	2304 14
32	Sanok	15	440100	981500	3085 52	92439 92	44376 61	26764 42	[3]) 1890 58	29871 41	38031 72	89630 97	11022 95
33	Sokal	2	88000	180000	95 39	32427 88	19415 02	2686 18	[1]) 2829 01	8661 13	2675 81	44128 60	1987 94
34	Stanisławów	4	57000	94000	254 47	10855 08	7050 26	2789 88	[1]) 617 66	2859 11	2966 48	14695 36	1046 40
35	Stary Sambor	2	27000	47000	236 92	3942 07	2257 11	4861 19	— —	886 —	2986 13	5659 96	1765 20
36	Tarnobrzeg	2	52000	110000	598 99	4885 37	5038 82	3518 16	— —	517 —	6617 31	5974 85	932 18
37	Tarnopol	2	10000	14000	534 95	569 79	505 38	123 09	— —	505 02	133 48	330 37	764 34
38	Wadowice	6	33200	59000	737 74	2181 08	10167 11	1848 68	[1]) 64 21	1924 80	5716 08	5418 10	1939 84
39	Wieliczka	2	19000	46000	2194 54	1363 96	4558 72	1243 64	— —	290 96	8258 —	799 82	12 08
40	Zaleszczyki	2	30500	68000	384 63	7229 63	1011 [illegible]7	1307 86	— —	2161 64	78 74	6293 77	1399 64
41	Zbaraż	2	54000	121000	947 77	9719 38	6428 49	1210 26	— —	2841 78	2832 38	8588 80	4042 94
42	Złoczów	5	53200	103000	5007 63	7075 68	6668 28	1000 09	[2]) 69 05	2189 —	4618 84	6034 19	6978 70
43	Inne powiaty	5	68500	140500	1090 91	15792 72	7605 87	6057 72	— —	3323 23	11102 07	10800 —	5321 92
	Razem	195	3031000	6175840	71663 24	567980 44	399487 20	319117 25	20258 17	211280 83	319059 31	662956 74	185209 42

[1]) W 1 sklepie; [2]) w 2 sklepach; [3]) w 3 sklepach; [4]) w 4 sklepach.

przemyślańskim: 82 Dunajów, 83 Kurowice;
rohatyńskim: 84 Czerniów, 85 Martynów, 86 Danilcze, 87—88 Sarnki dolne (2 razy), 89 Hrehorów;
ropczyckim: 90 Góra ropczycka;
rzeszowskim: 91 Dylągowa, 92 Dąbrówka, 93—94 Przysietnica (2 razy), 95—100 Dynów (6 razy), 101 Wołodź, 102—103 Zaborów (2 razy);
samborskim: 104—105 Biskowice (2 razy);
sanockim: 106 Posada olchowska, 107—108 Posada sanocka (2 razy), 109 Bażanówka, 110 Posada dolna, 111 Posada górna, 112—114 Sanok (3 razy), 115 Dąbrówka ruska, 116 Klimkówka, 117 Milcza, 118 Bykowce, 119 Jaćmierz;
stanisławowskim: 120-121 Bednarów (2 razy) 122 Bludniki;
starosamborskim: 123 Laszki murowane;
tarnopolskim: 124 Płotycz;
tłumackim: 125 Tarnawica;
wadowickim: 126—127 Skawinki (2 razy), 128 Wysoka, 129 Zebrzydowice, 130 Stronie;
podhajeckim: 131 Szumlany;
zaleszczyckim: 132 Tłuste, 133 Nowosiółka, 134 Winiatyńce, 135—136 Zaleszczyki (2 razy);
złoczowskim: 137—138 Tustogłowy (2 razy), 139 Olejów, 140—141 Białykamień (2 razy), 142—143 Skwarzawa (2 razy).

P. Stefan Malczewski w powiatach:

brzeżańskim: 1 Buszcze;
dąbrowskim: 2 Karsy, 3 Sikorzyce, 4 Miechowice małe, 5 Jadowniki mokre, 6 Pałaszyce, 7 Miechowice wielkie, 8 Demblin, 9 Wola rogowska, 10 Maniów, 10 Kupienin, 11 Odmęt, 12 Radwan, 13 Radgosz, 14 Dąbrowa, 15 Nieciecza, 16 Zalipie, 17 Otfinów, 18 Samocice, 19 Bolesław, 20 Dąbrówki brneńskie, 21 Mędrzechów;
dolinianskim: 22 Weldzirz;
gorlickim: 23 Szymbark;
jasielskim: 24 Łężyny;
jaworowskim: 25 Rogóżno;
kamioneckim: 25 Kozłów;
kałuskim: 27 Dołha wojniłowska;
krakowskim: 28 Zabierzów, 29—30 Mydlniki (2 razy);
limanowskim: 31 Tymbark:
lwowskim: 32 Jastrzębków, 33 Leśniowice, 34—35 Pustomyty (2 razy), 36 Glinna, 37—38 Lesienice (2 razy);
łańcuckim: 39 Tryńcza;
podhajeckim: 40 Podhajce, 41 Buszcze, 42 Dunajów,
rudeckim: 43 Buczały, 44 Pohorce, 45 Rumno, 46 Koniuszki siem., 47 Chłopczyce;
rohatyńskim: 48 Herbutów;
ropczyckim: 49 Ocieka;
rzeszowskim: 50 Palikówka;
samborskim: 51 Sąsiadowice;
sanockim: 52 Posada jaćmierska, 53 Zagórz z filią;
sokalskim: 54 Sokal z filią, 55 Machnówek;
stanisławowskim: 56—57 Halicz (2 razy);
tarnowskim: 58 Niedomice;
tarnopolskim: 59 Płotycz;
wadowickim: 60 Facimiech;
zbaraskim: 61 Toki, 62 Prosowce, 63 Medyń, 64 Skoryki, 65 Klimkowce, 66 Koszlaki, 67 Jacowce, 68 Łozówka, 69 Zbaraż miasto, 70 Iwańczany, 71 Berezowica mała;
żółkiewskim: 72 Przedrzymichy małe:
żydaczowskim: 73 Żyrawa, 74 Hanowce, 75 Daszawa, 76 Wola obłaźnicka.

P. W. E. Lerch w powiatach:

bialskim: 1 Buczkowice, 2 Szczyrk, 3 Rybarzowice;
brzeskim: 4 Tworkowa;
buczackim: 5 Korościatyn, 6—7 Podzameczek (2 razy), 8 Mokrzyska;
czortkowskim: 9 Zalesie;
dąbrowskim: 10 Szczucin;
gorlickim: 11 Staszkówka;
jasielskim: 12 Biezdziedza;
jaworowskim: 13 Fehlbach;
kamioneckim: 14 Kozłów, 15 Busk:
kolbuszowskim: 16 Sokołów, 17 Kolbuszowa, 18 Cmolas, 19 Ostrowy baran., 20 Nienadówka, 21 Wola raniżowska, 22 Raniżów, 23 Trzebosia, 24 Górno, 25 Krzątka;
krakowskim: 26 Zabierzów;
lwowskim: 27 Basiówka, 28 Maliczkowice, 29 Brzuchowice, 30 Rzęsna polska;
łańcuckim: 31 Handzlówka, 32 Jagieła;
mieleckim: 33 Rzochów, 34 Żarówka, 35 Dąbie, 36 Dulcza wielka;
mościskim: 37 Balice;
niskim: 38 Zarzecze, 39 Nisko;
nadwórniańskim: 40 St. Józef;
nowosądeckim: 41 Jańczowa;
pilzneńskim: 42 Głobikówka, 43—47 Siedliska Bogusz (5 razy), 48 Klecie, 49 Lubcza;
podhajeckim. 50 Bekersdorf, 51 Malowody;
rohatyńskim: 52 Łopuszna;
ropczyckim: 53 Sędzisów, 54 Zdziary;
rzeszowskim: 55—56 Woliczka (2 razy);
tarnobrzeskim: 57 Grębów, 58 Jamnica, 59 Zbydniów, 60 Rozalin, 61 Szlązaki, 62 Dąbie;
tarnopolskim: 63 Łozowa;
tłumackim: 64 Strupków, 65 Przeniczniki, 70 Czarnołożce;
trembowelskim: 71 Młyniska;
wadowickim: 72—73 Wysoka (2 razy), 74 Skawinki, 75 Zagórnik, 76 Jaszczurowa;
wielickim: 77 Skotniki;
zaleszczyckim: 78 Tłuste;
zbaraskim: 79—80 Zbaraż (2 razy);
złoczowskim: 81 Wicyń.

P. Joachim Sołtys w powiatach:

bialskim: 1 Pisarzowice;
bocheńskim: 2 Wola batorska;
brzeżańskim: 3—4 Buszcze (2 razy);

brzozowskim: 5 Hłudno;
chrzanowskim: 6 Sanka, 7 Brodła, 8 Alwernia, 9 Grojec, 10 Zalas, 11 Regulice, 12 Babice, 13 Kwaczała, 14 Źródła, 15 Okleśnia, 16 Rozkochów, 17 Podłęże, 18—19 Poręba-Żegoty, 20 Płaza, 21 Zagórze, 22 Mętków mały, 23 Jankowice, 24 Mętków duży, 25 Żarki, 26 Gromiec, 27 Bobrek, 28—30 Jeleń (3 razy), 31 Gorzów, 32 Chełmek, 33 Szczakowa, 34 Dąbrowa narodowa, 35 Niedzieliska, 36 Miękinia, 37 Balin, 38 Czerna, 39 Luszowice, 40 Długoszyn, 41 Krzeszowice, 42 Tenczynek. 43—44 Rudawa (2 razy), 45 Paczołtowice, 46 Niedzieliska;
grybowskim: 47 Brzana górna;
krakowskim: 48 Nowawieś, 49 Czulówek, 50 Wołowice, 51 Russocice, 52—53 Piekary (2 razy), 54 Kryspinów, 55 Rączna, 56 Dąbrowa, 57 Zwierzyniec, 58—60 Wola justowska (3 razy), 61 Olszanica, 62 Cholerzyn, 63 Mników, 64 Czulów, 65 Rybna, 66 Przeginia duchowna, 67 Przeginia narodowa, 68—70 Russocice (3 razy), 71 Kamień, 72 Czernichów, 73 Piekary, 74 Kryspinów, 75 Zabierzów, 76 Mydlniki, 77 Tonie, 78 Zielonki, 79 Branice, 80 Prądnik czerwony, 81 Wolica, 82 Wyciąże, 83 Czulice, 84 Bronowice małe, 85 Bronowice wielkie;
rudeckim: 86 Michalewice, 87 Koniuszki siemianowskie, 88 Rumno, 89 Bieńkowa wisznia, 90 Chłopy, 91 Chłopczyce, 92 Buczały, 93 Czernichów, 94 Kupniowice nowe, 95 Laszki zawiązane:
wielickim: 96 Zakliczyn;
żywieckim: 97 Milówka, 98 Sporysz, 99 Pietrzykowice, 100 Rychwald, 101 Cięcina, 102 Cisiec, 103 Szare, 104 Kamesznica, 105 Ujsoły, 106 Zarzecze, 107 Pewel mała, 108 Pewel wielka, 109 Sopotnia mała, 110 Rajcza, 111 — 112 Świnna (2 razy), 113 Jeleśnia, 114—115 Zabłocie (2 razy), 116 Łodygowice, 117 Wieprz, 118 Trzebinia, 119 – 120 Żywiec (2 razy), 121 Kocurów, 122 Koleby, 123 Słotwina, 124 Sopotnia wielka.

III. Kursa handlowe.

A) Praktyczne kursa w Czernichowie.

Praktyczne kursa handlowe w Czernichowie mają za zadanie systematyczne udzielanie zawodowych wiadomości handlowych w takim zakresie, aby uczniowie po odbyciu kursu nauki posiadali odpowiednie teoretyczne i praktyczne wykształcenie na sklepikarzy przy przedsiębiorstwach handlowych Kółek rolniczych po wsiach i miasteczkach.

Jednorazowy kurs nauki trwa 4 miesiące, z tych dwa miesiące na oddziale I-szym i dwa na II-gim.

Uczniów przyjmuje się co drugi miesiąc, licząc od 1. stycznia każdego roku. Równocześnie wśród normalnych stosunków znajduje się na kursach 8-miu uczniów, tylu bowiem w internacie szkolnym pomieścić się może. Zwykle otrzymują uczniowie stypendya od Zarządu głównego po 100 koron na kurs czteromiesięczny, z których pokrywają koszta utrzymania w internacie; wyjątkowo tylko odbywają uczniowie naukę na własny koszt.

W roku 1905 liczyła szkoła 25 uczniów, z tych 3 przeszło do oddziału II-go na rok 1906. Ukończyło kursa 22.

Wykaz statystyczny uczniów podajemy na tablicy pomieszczonej na str. 72.

Szkoła pozostawała pod nadzorem kuratora WPana Stanisława Olszewskiego em. c. k. radcy szkolnego z Krakowa, oraz inspektora WPana Leona Nowakowskiego, profesora kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

W składzie grona nauczycielskiego nie zaszły w r. 1905 żadne zmiany. Kierownikiem kursu był p. Ignacy Góratowski, który równocześnie wykładał przepisy prawne. Jako nauczyciele fungowali: pp. Stanisław Wojcikiewicz, instruktor praktyki sklepowej i nauczyciel towaroznawstwa i p. Gustaw Kwiatkowski, nauczyciel rachunkowości, korespondencyi i kaligrafii. Z dniem 1. marca 1906 ustąpił z posady p. Wójcikiewicz a czynności jego objął p. Jakób Halastra.

Celem poinformowania o zakresie nauki na praktycznych kursach handlowych w Czernichowie podajemy jej szczegółowy program:

Rachunki.

Oddział I nauki; 1-szy miesiąc.

Od 1-go do 15-go powtórzenie 4-ch działań rachunkowych liczbami całemi i ułamkami dziesiętnymi na przykładach z uwzględnieniem miar, wag i monet.

Mnożenie i dzielenie skrócone liczbami zwyczajnemi.

Poznanie ułamka zwyczajnego o małym mianowniku i zamiana na dziesiętny.

Od 15-go do 30-go. Przemiana miar na wagi i odwrotnie i obliczanie cen odnośnej jednostki n. p. litr nafty, kaszy, koniczyny, buraków itp. ile waży i ile kosztuje.

Obliczanie cen kupna i sprzedaży.

Przykłady praktyczne na podstawie wnioskowania — sposobem jak najkrótszym — pamięciowo i piśmiennie.

2-gi miesiąc.

Od 1-go do 15-go drugiego miesiąca obliczanie prowizyi, procentu, kapitału, tary, netta, rabatu, sconta, zysku, straty, tudzież rachunek spółki i mieszaniny. O kosztach towarowych i handlowych. Kalkulacya cen kupna i sprzedaży na przykładach.

Do końca miesiąca prowadzenie księgi dłużników.

Rachunkowość.

Oddział II; 3-ci i 4-ty miesiąc.

O księgach handlowych w ogólności i zasady rachunkowości pojedynczej.

Podział ksiąg:

a) dziennik kasowy,

b) rejestr faktur,

c) księga towarowa dla Rku towarów po cenie sprzedaży,

d) księga dłużników,

e) księga wierzycieli,

f) terminatka,

g) inwentarz ruchomości,

h) księga udziałów.

Do 30-go trzeciego miesiąca prowadzenie powyższych książek pojedynczo, do 15-go czwartego miesiąca prowadzenie wszystkich równocześnie.

Od 15-go do końca kursu sporządzanie zamknięć rachunkowych na podstawie prowadzonych ksiąg, ułożenie alegatów i zestawienie bilansu.

Uczniowie prowadzą sami podług oryginalnych danych wszystkie księgi pod okiem nauczyciela. Nieustanne powtarzanie całego materyału naukowego z odd. I-go, uzupełnianie i utrwalanie nabytych wiadomości. Szczególniejszy nacisk na rachunek pamięciowy.

Korespondencya.

Oddział I.

Własności listów w ogólności, kupieckich w szczególności.

Odpisywanie wzorowych listów z kopiału po poprzedniem, dokładnem objaśnieniu.

Wystawienie rachunków na wydane ze sklepu towary, kwitów na pobór, wypełnienie przekazów, frachtów, czeków, weksli i t. p. na oryginalnych blankietach.

Oddział II.

Ćwiczenie w układaniu łatwych listów kupieckich:

a) z nawiązaniem stosunków handlowych,

b) zamówienia towarów,

c) akceptów na otrzymane towary,

d) reklamacyi, listów o bonifikacye, o wyciąg z rachunków.

Pisanie podań do władz w sprawach handlowych i skarbowych:

a) zgłaszanie handlu wolnego,

b) zgłaszanie sprzedaży wina, cukru, nafty, wyrobów masarskich, kart do grania, wódek w zamkniętych naczyniach,

c) podanie o trafikę,

d) podanie o konsens na sprzedaż wina, wódek,

e) rekurs przeciw wymiarowi podatku zarobkowego,

f) podanie o pożyczkę z funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych,

g) umowy o najem lokalu i ze sklepikarzem.

Kaligrafia.

Oddział I.

Od 1-go do 15-go ćwiczenie w pisaniu liter małych i dużych, pojedynczo i w wyrazach, w podwójnych liniach.

Od 15-go do 30-go pisanie całych zdań, wyjętych z codziennej nauki, z szczególnem uwzględnieniem wyrażeń, czyli terminów kupieckich pospolicie używanych.

Oddział II.

Pisanie na jednej linii, bez linii na liniuszku.

Pisanie rondem. (Tok nauki jak w oddziale I-szym przy zwykłem piśmie).

Praktyka biurowa.

a) Utrzymanie wzorowego porządku w biurze i klasie,

b) porządkowanie listów i rozmaitych pism i przechowanie w należytym porządku,

c) znaczenie faktur i wiązanie ze sobą po wciągnięciu do rejestru,

d) znaczenie i rejestrowanie listów w kopiale,

e) sprawdzanie i obliczanie przy końcu miesiąca książeczek kontowych.

Praktyka sklepowa.

Zaznajomienie nowych uczniów przy pomocy starszych z rozmieszczeniem towarów w sklepie, magazynie, piwnicy i strychu. Odczytywanie znaków cen wypisanych na paczkach, porządkowanie, przygotowywanie towarów do częściowej sprzedaży, ćwiczenie się w należytem pakowaniu, utrzymanie wzorowego porządku w ubikacyach należących do sklepu, wykonywanie wszystkich czynności, nabieranie biegłości i zręczności w szybkiej i dokładnej ekspedycyi, oraz przepisy uprzejmego obchodzenia się z publicznością.

Towaroznawstwo.

Dokładne zaznajomienie z towarami, których ludność — szczególniej wiejska — najwięcej potrzebuje. Pouczanie o pochodzeniu i wytwarzaniu towarów, ich własnościach i przymiotach, po których można poznać ich dobroć, o środkach służących do wykrycia naśladownictwa i fałszowania, oraz o należytem przechowywaniu towarów.

Przepisy prawne i podatkowe,

Wiadomości z przepisów prawnych i podatkowych podawane są uczniom oddziału II-go w szczególności: o ustawie handlowej i przemysłowej, handlu wolnym i konsensowym. Zgłoszenie handlu wolnego, szczegółowe przepisy, dotyczące sprzedaży wina, wódek, cukru, wyrobów masarskich, nafty, kart do grania, trafiki. O podatkach w ogólności, obszerniej o podatku zarobkowym, opłatach produkcyjnych i konsumcyjnych, o podatku wódczanym, cłach, monopolach, należytościach skarbowych i stemplowych.

O komisyach podatku zarobkowego i osobisto dochodowego, rozdziale kontyngentu, deklaracyach i zeznaniach, potrąceniach, rekursach i dodatkach do podatków.

O korzyściach z protokołowania firmy.

Organizacya handlowa.

O handlu w ogólności, rodzajach handlu, jakie cele ma Towarzystwo Kółek rolniczych, kiedy Kółko rolnicze może otworzyć sklep, skąd mogą pochodzić fundusze na ten cel. O udziałach, dywidendzie, o Ogólnem Zebraniu członków, co uchwala, nad czem obraduje Zarząd na swych posiedzeniach, jakie są obowiązki kierownika sklepu, sklepikarza, kasyera, o rozdziale czystych zysków lub pokryciu strat.

O kredycie, jego rodzajach, znaczeniu i ostrożnem korzystaniu z łatwego kredytu. O wekslach. Jaka powinna być konkurencya kupiecka. W jaki sposób opiekuje się Zarząd główny sklepami Kółek rolniczych, jakie ma natomiast prawa. Objaśnianie instrukcyi dla sklepów Kółek rolniczych.

Tygodniowy wymiar godzin.

Oddział I-szy.

Rachunki godzin 3, korespondencya 3, towaroznawstwo 3, kaligrafia 3, praktyka sklepowa 12, przygotowanie się do lekcyi 12, zajęcie w sklepie 20. Razem godzin 56.

Oddział II-gi.

Rachunkowość godzin 3, korespondencya 2, towaroznawstwo 3, przepisy prawne 2, organizacya handlowa 2, kaligrafia 2, praktyka biurowa 3, praktyka sklepowa 12, przygotowanie do lekcyi 12, zajęcie w sklepie 15. Razem godzin 56.

Oprócz tego zajęci są uczniowie codziennie od 6-ej do 8-ej godziny rano sprzątaniem w sypialni, sali naukowej, biurze i lokalu sklepowym, oraz ekspedycyą towarów.

* * *

Zatwierdzone przez Zarząd główny zamknięcie rachunków prakt. kursów handlowych w Czernichowie za rok 1905 przedstawia się następująco:

Przychód:

	K	hal.
1) Pozostałość kasowa z r. 1904	63	61
2) Zaliczki Zarządu głównego *) .	5890	—
3) Zwrot Bazaru w Czernichowie za kierownictwo sklepem	600	—
4) Opłaty uczniów	2420	—
Razem dochód	8973	61

Rozchód:

	K	hal.
1) Pensya nauczycieli	3639	96
2) Stypendya	1750	—
3) Wikt uczniów	2193	60
4) Czynsze	660	—
5) Pranie bielizny	180	60
6) Opał	60	20
7) Obsługa	48	—
8) Przybory naukowe	74	84
9) Lekarz i lekarstwa . . .	18	16
10) Reperacya łóżek	16	70
11) Podatek osob. doch. naucz. .	21	60
12) Sienniki i słoma, siano . .	19	40
13) Oprawa książek	4	10
14) Szyby	3	—
15) Portorya pocztowe	34	61
Razem rozchód	8724	77
Pozostałość kasowa na r. 1906 .	248	84
Razem jak wyżej w przychodzie .	8973	61

*) W zamknięciach rachunków Zarządu głównego za r. 1905 wstawiona jest kwota 6550 K, jako wydatek, przeznaczony na kursa. Składa się ona z sumy kwot podanych tutaj pod 2 i 3, ponieważ zwrot Bazaru, pomieszczony w przychodzie Zarządu głównego, musiał być wraz z zaliczkami wstawiony jako rozchód na rzecz kursów. Oprócz tego wypłacono wprost z kasy Zarządu głównego remuneracyę za zastępstwo nauczyciela, powołanego na ćwiczenia, w kwocie 60 K.

B) Pięciotygodniowy kurs handlowy w Kamienopolu.

Silnie rozwijający się ruch handlowy wśród Kółek rolniczych powiatu lwowskiego a brak sił, uzdolnionych do kierownictwa przedsiębiorstw, względnie do pełnienia czynności sklepikarzy, spowodował Zarząd główny do urządzenia jednorazowego, pięciotygodniowego kursu handlowego w powiecie lwowskim.

Program tego kursu przyjęty został według opracowania przedłożonego przez delegata na powiat lwowski Dr. B. Dulębę, przeprowadzenie zaś nauki na kursie poruczono p. Henrykowi Schmidtowi. byłemu lustratorowi handlowemu, który już raz te same funkcye spełnial na kursie, urządzonym w Sokalu.

Kurs ten odbył się w Kamienopolu, w czasie od 16. lutego do 24. marca 1906. (Sali na naukę udzielił właściciel obszaru dworskiego p. Waleryan Krzeczunowicz.) Uczestnicy, przyjęci na kurs, zobowiązali się postarać o własny wikt. Dla zamiejscowych uczestników gospodarze w Kamienopolu i w przyległych Prusach ofiarowali bezpłatne pomieszczenie.

W program nauki teoretycznej po 8 godzin dziennie wchodziły: wiadomości o przepisach prawnych i skarbowych, odnoszących się do handlu towarów mieszanych, jakoteż do handlu konsensowego, o ile znajduje zastosowanie w sklepach wiejskich; pouczenie o towarach, ich rodzajach, gatunkach, sposobach rozpoznawania fałszowania i przeznaczeniu użytkowem i pouczenie o urządzeniu sklepu, magazynu i piwnic.

Ćwiczenia praktyczne w czynnościach sklepowych, jak odbiór, przechowanie i ekspedycya towarów i t. p. odbywały się w sklepach Kółek rolniczych w Kamienopolu i Prusach.

Co tygodnia przybywał do Kamienopola dr. Bronisław Dulęba, który pouczał uczestników kursu

Wykaz statystyczny uczniów prakt. kursów handlowych w Czernichowie za rok 1904.

L. p.	Imię i nazwisko ucznia	Wiek	Pochodzi z powiatu	Otrzymał stypendyum kor.	Otrzymał stypendyum od	Postęp w nauce	Obyczaje	U W A G A.
1	Ferdynand Basarabowicz	21	Skałat	100	Zarządu gł.	b. dobry	b. dobre	zajęty w sklepie Kółka roln. w Skałacie
2	Jan Momola	14	Ropczyce	100	„ „	b. dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Stobiernie
3	Józef Jarymowicz	17	Przemyślany	100	„ „	dostatecz.	b. dobre	„ „ „ „ w Dunajowie
4	Władysław Kalisz	20	Gorlice	—	koszt własny	b. dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Siedliskach
5	Antoni Krasucki	20	Kałusz	100	Zarządu gł.	b. dobry	wzorowe	„ „ „ „ w Tomaszowicach
6	Ludwik Polak	21	Brzesko	100	„ „	b. dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Brzesku
7	Karol Radymski	31	Jarosław	100	„ „	b. dobry	zadowaln.	— —
8	Franciszek Szczepański	17	Brzesko	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Kamienicy
9	Wincenty Apostoł	19	Kraków	100	„ „	b. dobry	wzorowe	„ „ „ „ w Ochotnicy
10	Paweł Cichoń	15	Kraków	—	koszt własny	dobry	b. dobre	„ w własnym sklepie
11	Antoni Dydyński	30	Dąbrowa	100	Zarządu gł.	b. dobry	wzorowe	— —
12	Karol Knihinicki	18	Tłumacz	100	„ „	b. dobry	wzorowe	„ w sklepie Kółka roln. w Ladzkiem
13	Gerard Szyndlar	17	Brzozów	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Haczowie
14	Tomasz Lalowicz	16	Przeworsk	100	„ „	dostatecz.	b. dobre	„ „ „ „ w Krzeszowicach
15	Antoni Sendera	18	Chrzanów	—	koszt własny	b. dobry	wzorowe	„ „ „ „ w Jaworznie
16	Aleksander Drozdowski	18	Śniatyn	100	Zarządu gł.	dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Załuczu
17	Alojzy Sidełko	17	Chrzanów	—	koszt własny	b. dobry	b. dobre	„ w własnym sklepie
18	Ignacy Siwek	18	Bochnia	100	Zarządu gł.	b. dobry	wzorowe	„ w sklepie Kółka roln. w Woli batorskiej
19	Jędrzej Szczerba	20	Gorlice	100	„ „	b. dobry	wzorowe	— —
20	Jakób Halastra	27	Tarnów	100	„ „	b. dobry	wzorowe	„ „ „ „ w Ochotnicy
21	Hubert Kryciński	19	Skałat	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ „ w Skałacie
22	Michał Strzępek	26	Myślenice	100	„ „	b. dobry	wzorowe	„ w młynie w Nehrybce-Przemyśl
23	Józef Sroka	18	Jarosław	100	„ „	dobry	b. dobre	przeszli na oddział II. od 1-go stycznia 1906.
24	Jan Stachowicz	15	Brzesko	100	„ „	dobry	b. dobre	
25	Józef Woźniak	24	Bochnia	100	„ „	dostatecz.	b. dobre	

o warunkach działalności i organizacyi handlowej Kółek.

W sobotę dnia 24. marca 1906 odbył się egzamin uczestników kursu w obecności starosty lwowskiego p. radcy Franza, inspektora szkolnego p. Howorki, prezesa Zarządu głównego Kółek rolniczych p. Artura Cieleckiego, delegata na okręg lwowski dra Dulęby, członka Zarządu głównego p. Żyszkiewicza, p. Beinlicha zastępcy p. Krzeczunowicza, przewodniczących Kółek rolniczych w Kamienopolu, Prusach i Barszczowicach.

Egzamin trwał od godziny 8. rano do pół do 1. popołudniu i od 2. do 4. popołudniu. Egzaminowano wszystkich uczestników kursu, a odpowiedzi ich, jasne i jędrne, były dowodem rzeczywiście sumiennej pracy tak uczniów, jak i kierowników kursu, którym obecni na egzaminie pp. Cielecki, Franz i Howorka wyrazili swe pełne uznanie. W imieniu gospodarzy przemówił Michał Kochanowski, a imieniem uczestników kursu Kuszaj, Hajman i Wieczorkowski w serdecznych słowach złożyli podziękowanie inicyatorom i nauczycielom kursu.

Ogółem otrzymało świadectwa 32 uczestników kursu, a wielu z nich z postępem bardzo dobrym. Co do wieku liczyli od 16 do 35 lat; 27 z nich miało ukończoną szkołę ludową, 3 ukończoną szkołę wydziałową, 1 pierwszą klasę szkoły realnej, a 1 piątą klasę gimnazyalną. Z powiatu lwowskiego, było 20 uczestników a to z Prus: Izydor Barszczewski, Wojciech Dorociak, Józef Drozd, Eliasz Koziarski, Marcin Serwadczak, Józef Worożański; z Kamienopola: Tomasz Bobra, Tomasz Dziubyk, Tomasz Kochanowski, Piotr Samitowski; z Barszczowic: Eliasz Kuziemski; z Chrusna nowego: Leopold Kühner; z Czyżek: Karol Woźny; z Dublan: Szczepan Wieczorkowski; z Siemianówki: Marcin Mendychowski; z Podborzec: Michał Morykwas; z Warwaryniec: Józef Rogalski; ze Zboisk: Kazimierz Węgliński. Reszta uczestników była z innych powiatów i tak: Piotr Bielak z Maziarni wawrzeckiej (pow. Kamionka), Bolesław Wilczek z Piwniczny (pow. Nowy Sącz), Adam Kitzhofer z Kimirza (pow. Przemyślany), Jan Kuszaj i Jan Laszkiewicz ze Sarnek dolnych (pow. Rohatyn), Adam Wojtyński z Sanoka, Michał Drohomirecki z Bednarowa (pow. Stanislawów), Michał Pyrkosz z Dąbrówki (pow. Tarnobrzeg), Mieczysław Hajman z Tarnopola, Jan Piotrowski z Zagrobeli (pow. Tarnopol), Józef Fedczyszyn z Łoszniowa (pow. Trembowla).

IV. Bezprocentowe pożyczki.

Z funduszu pożyczkowego dla handlowo-przemysłowej działalności Kółek rolniczych otrzymały pożyczkę w 1905 r. następujące Kółka rolnicze — (liczba w nawiasie podaje kwotę żądanej przez Kółko rolnicze pożyczki, liczba bez nawiasu wysokość otrzymanej pożyczki):

Buczacz w pow. buczackim 2000 kor. (4000). Buszcze w pow. brzeżańskim 800 kor. (800). Czyszki w pow. samborskim 800 kor. (1000). Bzowica w pow. złoczowskim 300 kor. (300). Frysztak w pow jasielskim 1000 kor. (2000). Hałuszczyńce w pow. skałackim 600 kor. (600). Łysa góra w pow. brzeskim 800 kor. (1500). Meducha w pow. stanisławowskim 500 kor. (500). Oleśno w pow. dąbrowskim 800 kor. (1000). Ostapie w pow. skałackim 800 kor. (1000). Pietrycze w pow. złoczowskim 400 kor. (400). Wola przemykowska w pow. brzeskim 600 kor. (800). Wicyń w pow. złoczowskim 400 kor. (400). Tłuste w pow. zaleszczyckim 1500 kor. (2000). Sokolów w pow. kolbuszowskim 2000 kor. (4000). Dobrzany w pow. lwowskim 1000 kor. (3000). Rzochów w pow. mieleckim 1000 kor. (1600). Mystków w pow. grybowskim 600 kor. (600). Korościatyn w pow. buczackim 800 kor. (900). Laszki murowane w pow. starosamborskim 800 kor. (1000). Grębów w pow. tarnobrzeskim 1000 kor. (2000). Handzlówka w pow. łańcuckim 1200 kor. (2000). Strzelce wielkie w pow. brzeskim 1500 kor. (2000). Leśniowice w pow. lwowskim 400 kor. (400). Pustomyty w pow. lwowskim 400 kor. (400). Jastrzębków w pow. lwowskim 400 kor. (400). Buczkowice w pow. bialskim 1200 kor. (1800).

Razem dla 27 Kółek 23.600 kor.

D) Pośrednictwo w zakupnie węgla.

Już w zeszłorocznym sprawozdaniu zaznaczyliśmy, że pośrednictwo Zarządu głównego w zakupnie węgla musiało być podjęte ze względu na to, że włościanie coraz więcej zaczynają używać węgla na opał. Przez Kółka rolnicze wprowadzone zostało ich zbiorowe zakupno, rzeczą zaś naszą było postarać się, aby zakupno to mogło być uskutecznione możliwie jak najtaniej i w odpowiedniej do ceny jakości.

Ilość zamówień uskutecznionych przez Zarząd główny stale wzrasta. W roku 1903 zakupiono za naszem pośrednictwem $93^3/_4$ wagonów na 10.000 kg, w 1904 r. $173^1/_2$ wagonów, w 1905 r. doszliśmy do 197 wagonów mimo ogromnych trudności, które ten dział pośrednictwa wśród zimy roku 1905/6 nastręczał. Trudnościami temi były sztrejki po ko-

palniach, ogólny brak zapasowego węgla dla niezakontraktowanych z góry zamówień, opóźnienia w dostawach i zamykanie stacyi dla pewnych gatunków węgla przez miejscowych handlarzy, którzy tylko pod tym warunkiem uskuteczniali zakupna w kopalniach, że do odnośnych stacyi tylko za ich pośrednictwem węgle mogły być wysyłane.

Najwięcej zaszkodziło nam bezrobocie w kopalniach Królestwa polskiego, a wskutek niego niemożliwość dostaw z kopalni „Saturn“. Do węgla, pochodzącego z tej kopalni a równającego się najlepszym markom węgla pruskiego, przywykła w poprzednim roku znaczna liczba Kółek rolniczych. Dostawiliśmy stamtąd w 1904 r. $69\frac{1}{2}$ wagonów a więc przeszło $\frac{1}{3}$ ogólnego zapotrzebowania. Z pewnością byłyby wzrosły dostawy z tej kopalni przynajmniej w dwójnasób, bo mimo, że tylko w początkach jesieni węgla nam dostarczala, zamówienia doszły już do $23\frac{1}{2}$ wagonów, a zgłoszeń mieliśmy na przeszło 70.

Z dostawą krajowych węgli były te trudności, że wszystkie stacye Galicyi zachodniej były dla nas dla węgla „Jaworzno“ zamknięte; zaś dla węgla „Siersza“ i „Bory“ właśnie najważniejsze. Tak samo postarali się handlarze o zamknięcie stacyi dla taniego węgla pruskiego „Nowa-Przemsza“ wszędzie tam, gdzie Kółka rolnicze w większej ilości o węgiel ten się zgłaszały.

Z tych powodów pośrednictwo w dostawach było w roku 1905/1906 ogromnie kłopotliwe. Przy pracy, którą zużyto na dostawę 197 wagonów, można było w normalnych warunkach przeprowadzić zakupno pięć razy większej ilości.

Kółka rolnicze, pouczone doświadczeniem z r. 1905/1906, powinny wreszcie nauczyć się obliczać przypuszczalne swe zapotrzebowanie we węglu już w ciągu lata i zgłaszać je do Zarządu głównego do zakontraktowania, a nie zamawiać dopiero wtedy, gdy niema czem palić. Celem usunięcia zaś monopolu handlarzy, zamykających stacye, powinny Zarządy Kółek wpływać na członków, by nie trzymali się jednego ulubionego gatunku węgla, którego nabycie tylko przez handlarza uskutecznić można, lecz spróbowali zamówić inny węgiel i tak długo go używali, dopóki nie złamią monopolu handlarza.

W roku 1905/1906 wykonane zostały dostawy węgla do następujących powiatów i Kółek rolniczych:

Biała: Kobiernice $2\frac{1}{2}$ w., Rybarzowice $4\frac{1}{2}$ w.

Bochnia: Chełm 1 w., Łapczyca $2\frac{1}{2}$ w., Podlęże $1\frac{1}{2}$ w.

Brzesko: Jadowniki podgórne $1\frac{1}{2}$ w., Mokrzyska $1\frac{1}{2}$ w., Porąbka uszewska $2\frac{1}{2}$ w., Szczurowa $1\frac{1}{2}$ w., Tworkowa $2\frac{1}{2}$ w.

Buczacz: Jazłowiec $1\frac{1}{2}$ w.

Chrzanów: Brodły 6 w., Regulice 3 w., Poręba Żegoty 3 w.

Dąbrowa: Miechowice m. $1\frac{1}{2}$ w., Otfinów $1\frac{1}{2}$ w., Sikorzyce $1\frac{1}{2}$ w.

Gorlice: Szalowa $1\frac{1}{2}$ w.

Husiatyn: Chłopówka $1\frac{1}{2}$ w.

Jarosław: Tuczępy $1\frac{1}{2}$ w., Cieszacinek $1\frac{1}{2}$ w.

Jasło: Kołaczyce $4\frac{1}{2}$ w., Łączki $1\frac{1}{2}$ w., Sieklówka $1\frac{1}{2}$ w., Szebnie 9 w., Wiśniowa $2\frac{1}{2}$ w., Wojkówka 1 w., Różanka 1 w.

Kraków: Czułów 3 w., Modlniczka 1 w.

Krosno: Bóbrka $1\frac{1}{2}$ w., Iskrzynia 1 w., Iwonicz 11 w., Korczyna $2\frac{1}{2}$ w., Krościenko w. $1\frac{1}{2}$ w., Suchodół $1\frac{1}{2}$ w., Targowiska 1 w.

Lwów: Dornfeld 1 w., Kozielniki 6 w., Sichów $1\frac{1}{2}$ w., Zboiska $1\frac{1}{2}$ w.

Łańcut: Albigowa 6 w., Gać $1\frac{1}{2}$ w., Rogóżno $7\frac{1}{2}$ w., Stare miasto 1 w.

Mościska: Strzelczyska 3 w.

Pilzno: Jodłowa 1 w.

Podhajce: Gniłowody $1\frac{1}{2}$ w.

Przemyśl: Grochowce $2\frac{1}{2}$ w.

Ropczyce: Borek wielki $1\frac{1}{2}$ w.

Rudki: Bieńkowa Wisznia $1\frac{1}{2}$ w., Rudki $10\frac{1}{2}$ w.

Rzeszów: Boguchwała $2\frac{1}{2}$ w., Borek stary $1\frac{1}{2}$ w., Budziwój 2 w., Chmielnik $1\frac{1}{2}$ w., Lubenia 1 w., Palikówka $1\frac{1}{2}$ w., Trzciana 1 w.

Sanok: Klimkówka $1\frac{1}{2}$ w., Sanok $1\frac{1}{2}$ w.

Skałat: Rosochowaciec $1\frac{1}{2}$ w.

Sokal: Komarów $1\frac{1}{2}$ w.

Tarnopol: Chodaczków w. $1\frac{1}{2}$ w., Łozowa 3 w., Zabojki 1 w.

Tarnów: Łękawica $1\frac{1}{2}$ w., Nieciecza $4\frac{1}{2}$ w., Szynwałd 3 w., Skryszów $4\frac{1}{2}$ w.

Wadowice: Izdebnik 1 w., Pobiedr $1\frac{1}{2}$ w.

Wieliczka: Grabie $1\frac{1}{2}$ w., Grajów $1\frac{1}{2}$ w., Raciborsko $1\frac{1}{2}$ w., Radziszów 11 w.

Żywiec: Jeleśnia $1\frac{1}{2}$ w., Kocurów 1 w., Koleby 1 w., Zabłocie $1\frac{1}{2}$ w.

Z dostaw tych wykonano:

1)	z kopalni krajowej „Bory“ $47\frac{1}{2}$ wagona za	4.275·— K.
1)	z kopalni krajowej „Jaworzno“ $14\frac{1}{2}$ w. za	1.160·— „
3)	z kopalni kraj. „Siersza“ 31 w. za	2.480·— „
4)	z kopalni w Królestwie „Saturn“ $23\frac{1}{2}$ w. za	2.961·— „
5)	z kopalni pruskiej „Nowa Przemsza“ 33 w. za	3.184·50 „
6)	z kopalń górno szląskich $48\frac{1}{2}$ w. za	6.305·— „
	Razem 197 w. na 100 q za	20.365·50 K.

E) Pośrednictwo w zakupnie pasz treściwych, mąki i zboża.

Dział ten pośrednictwa wchodzi w roku sprawozdawczym po raz pierwszy w rubrykę stałych agend Towarzystwa. W r. 1903/1904, utworzywszy Komitet ratunkowy dla ludności dotkniętej powodzią, przeprowadzaliśmy pośrednictwo w zakupnie ziemniaków, lecz po cenach zniżonych, w r. 1904/1905 pośredniczyliśmy w zakupnie pasz i zboża, jednak dostarczaliśmy ich, pokrywając część kosztów z zapomóg rządowych. W roku 1905/1906 pośrednictwo nasze służy już wyłącznie do pokrycia potrzeb Kółek rolniczych po normalnych cenach, bez wszelkich subwencyi. Podczas jednej i drugiej akcyi ratunkowej Kółka rolnicze przekonały się o usługach, które w tym dziale wyświadczyć im może pośrednictwo Zarządu głównego, i dla tego poczęły się odnosić o nie tak znaczną liczbą zgłoszeń, że obrót towarowy doszedł w pierwszym roku tej działalności do poważnej kwoty 180.000 K.

Zarząd główny załatwia to pośrednictwo zupełnie bezpłatnie i stara się przy tem nie tyle o znaczne obroty, jak raczej o należyte poinformowanie Kółek rolniczych, zgłaszających się z zamówieniem, o cenach i najodpowiedniejszym dla nich sposobie zakupna. W przeciwstawieniu do firm handlowych nie staramy się zupełnie o to, by zamówienie przez nas uskutecznione zostało; w wielu wypadkach odpowiadamy wprost, że z tych a tych powodów wskazane jest wstrzymanie się na razie od zamierzonego zakupna, albo też uskutecznienie zakupna w najbliższej okolicy, ponieważ sprowadzenie z dalszych stron wypadłoby za drogo. Z drugiej jednak strony zwracamy się nieraz sami z ofertami do Kółek rolniczych na te artykuły, które ze względu na chwilową zniżkę cen, opłaciłoby się sprowadzić. Działu tego zatem nie można oceniać wyłącznie według wyników cyfrowych, bo obok wykonanych zamówień dał on znacznie więcej do pracy w dziale informacyjnym. Wskazówki w sprawie zakupna miały zaś dla odnośnego Kółka rolniczego nieraz większe znaczenie, niż uskutecznione przez nas zakupno.

Znaczne obroty w tym dziale świadczą wymownie o tem, że w wielu okolicach kraju ludność poczyna chów i żywienie bydła racyonalnie traktować i że zakupno pasz treściwych uważa za wydatek konieczny i wskazany. Obok tego mamy dowód, że przez Kółka rolnicze ludność małorolna nauczyła się zbiorowo pokrywać swe zapotrzebowanie w paszach, a tem samem stawiła tamę wyzyskowi dostawców z najbliższych miasteczek. Jak nam wiadomo, w kilku wypadkach wystarczyło pokazanie handlarzowi pisma z Zarządu głównego, że po tej a po tej cenie mogą być otręby czy omiecica na miejsce dostawione, by cenę o 40—70 h. na 100 kg. obniżył. Tutaj pośrednio interwencya Zarządu głównego poskutkowała na korzyść rolniczej ludności.

W wykazie dostaw, który poniżej podajemy, zamieszczone są również dostawy otrąb żytnich z magazynów wojskowych. Prawo rozporządzenia otrębami wojskowemi uzyskały na r. 1905/1906 c. k. Towarzystwo gospodarskie we Lwowie i c. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie. Na podania wniesione do tych Towarzystw Zarząd główny otrzymał z Towarzystwa gospodarskiego dla zaspokojenia zgłoszeń członków Kółek rolniczych 37 wagonów, z Towarzystwa rolniczego 3 wagony. Z tych ostatnich zrobiło się w rezultacie tylko 250 q. otrąb i 20 q. odpadków (Koppich), ponieważ magazyny w Rzeszowie i Tarnowie zaspokoiły wpierw zapotrzebowania Towarzystw rolniczych okręgowych a dopiero pozostałość oddały do dyspozycyi Zarządu głównego.

Znacznej stosunkowo ilości otrąb, odstąpionych nam przez Towarzystwo gospodarskie — za to uwzględnienie potrzeb małorolnej ludności złożyliśmy Komitetowi Towarzystwa osobne podziękowanie — nie mogliśmy niestety zużytkować w całości. Wpłynęły na to następujące powody. Największe zapotrzebowanie pasz treściwych a więc i otrąb żytnich mają Kółka rolnicze na zachodzie, głównie w powiatach chrzanowskim, bialskim, żywieckim, nowotarskim, limanowskim, nowosądeckim i krakowskim. Tymczasem z magazynów zachodnich: w Krakowie nie mieliśmy nic do rozporządzenia, zaś w Tarnowie i Rzeszowie razem tylko 150 q. Towarzystwo gospodarskie mogło nam wydzielić otręby tylko z magazynów wschodnich, znacznie oddalonych od miejsc zapotrzebowania. Lecz i to nie tworzyłoby żadnej trudności, gdyby ceny po poszczególnych magazynach zostały ustalone w ramach zwykłych stosunków handlowych w dziale otrąb. W normalnych warunkach cena otrąb jest tem niższa, im dalej na wschód posuwamy się od Oświęcimia w kierunku do Lwowa a następnie Podwołoczysk i Czerniowiec, a stała różnica równa się kosztom przewozu kolejowego.

Jeżeli w Krakowie notują otręby żytnie, dajmy na to, 9·58 K. za 100 kg., to we Lwowie cena ich jest mniej więcej 8 K., bo koszta przewozu wagonowego między Krakowem a Lwowem wynoszą 158 K. Wojskowość zignorowała zupełnie te normalne stosunki handlowe i w obrębie poszczególnych korpusów i dla poszczególnych magazynów powyznaczała ceny zupełnie według własnego uznania. Dość przytoczyć, że w magazynie krakowskim cena wyznaczona została na 7·22 K., zaś w przemyskim na 8·22 K. a w Kołomyjskim 7·94 K. Tymczasem odpowiednio do ceny krakowskiej

otręby powinnyby kosztować w Przemyślu 6 K. a więc o 2·22 K. niżej niż oznaczono, w Kołomyi 5·19 K. zatem mniej o 2·75 na 100 kg. Dziwić się zatem nie można, że Kółka rolnicze z zachodu brać nie chciały otrąb z magazynów wschodnich, bo np. 100 kg. otrąb z magazynu w Stryju byłoby kosztowało członka Kółka rolniczego w powiecie krakowskim 9·90 K. a więc byłby on zapłacił więcej o 2·68 K. niż ten szczęśliwiec, który miał dostęp do blizkiego mu magazynu wojskowego w Krakowie. Dla tej anormalności w cenach zdołaliśmy znaleźć zupełny zbyt tylko dla tych ilości, które nam wyznaczono we Lwowie i Przemyślu. We Lwowie, bo okoliczne Kółka rolnicze już w znacznej ilości treściwych pasz używają, w Przemyślu, bo stamtąd jeszcze z najmniejszym dla odbiorców kosztem dało się pchnąć otręby na zachód. Pozostało nam 100 q. w Stryju, 100 q. w Stanisławowie, 150 q. w Kołomyi, 100 q. w Kamionce, 109 q. w Tarnopolu i 100 q. w Złoczowie, bo włościanie z tych stron nie uznają jeszcze potrzeby pasz treściwych a w dalsze strony ze względu na koszta przewozu wysyłać nie było można, szczególniej że wysyłka przez magazyny jest z różnymi ubocznymi kosztami i formalnościami połączona, których przy zakupnie otrąb z młyna niema.

Podajemy poniżej zestawienie, które wykazuje bardzo znaczny ruch w tym zapoczątkowanym dopiero dziale pośrednictwa.

Dostawiono do Kółek rolniczych następujące ilości w cetnarach metrycznych:

Omiecicy: Krzywczyce 5. — Bulowice 44. — Rusocice 50. — Zagorze 50. — Źródła 350. — Okleśnia 80. — Czyszki 4. — Nawsie 50. — Kozielniki 200. — Prusy 50. — Żydatycze 40. — Zaszków 10. — razem 933 q. za cenę 8.739·90 K.

Otrąb pszennych: Bulowice 56. — Korczyna 100. — Regulice 100. — Zagórze 50. — Okleśnia 85. — Źródła 150. — Nawsie 50. — Studzian 100. — Kulparków 400. — Kozielniki 200. — Prusy 50. — Borzęcin 100. — Targanice 50. — Dornfeld 100. — Błudniki 100. — Płaza 100. — Żołynia 100. — Borek wielki 100. — Ciężkowice 100. — Żydatycze 10. — razem 2.101 q. za cenę 17.886·50 K.

Otrąb żytnich: Tymbark 1000. — Korczyna 100. — Laskowa 100. — Limanowa 100. — Brzuchowice 50. — Ptaszkowa 150. — razem 1.500 q. za cenę 14.975 K. (przy 10 wagonach cena była liczona loco stacya odbiorcza).

Mąki pastewnej pszennej Nr. 8: Kamesznica 325. — Kozielniki 2. — Targanice 50. — Okleśnia 10. — Błażowa 37. — Zagórze 100. — Strzelce wielkie 100. — Płonne 150. — razem 774 q. za cenę 8.970·50 K. (przy 2 wagonach cena była liczona loco stacya odbiorcza).

Mąki pastewnej żytniej Nr. III: Albigowa 30. — Kozielniki 2. — Ptaszkowa 50. — razem 82 q. za cenę 890·60 K.

Makucha lnianego: Dornfeld 50 q. — Strzelce wielkie 20 q. — Nieczajna 5 q. — razem 75 q. za cenę 1.061 K.

Zboża i ziemniaków: Sopotnia 100 q. ziemniaków, Rusocice 200 q. ziemniaków, Olcza 200 q. ziemniaków, Niepołomice 144 q. grochu, Rusocice 50 q. grochu, Zakopane 100 q. owsa, Kamesznica 75 q. pszenicy i 50 q. żyta, razem 919 q. za cenę 7.793 K.

Mąki pszennej wyższych numerów dołączonych do transportów otrąb i omiecicy 116 q. za 2.479·80 K., prócz tego pośredniczono Kółkom rolniczym z okolic Lwowa w nabyciu mąki po hurtownych cenach z młyna i dostarczono 35·75 q. mąki Nr. 0, 7·75 Nr. 1, 18·25 — Nr. 2, 7·25 Nr. 3, 10·50 Nr. 4, 1·50 Nr. 5, 3·25 Nr. 6 i 4·50 q. mąki żytniej Nr. 1 — razem 88·75 q. za 2271.27 K. — Razem dostarczono mąki 204·759 za 4.751·07 K.

Otrąb żytnich z magazynów wojskowych

a) ze Lwowa: Leśniowice 26. — Kulparków 150. — Zimnawódka 62. — Dornfeld 182. — Dobrzany 33. — Sichów 17. — Falkenstein 100. — Czyszki 12. — Krotoszyn 5. — Malechów 42. — Krzywczyce 12. — Nawarya 26. — Jastrzębków 10. — Kamienopol 55. — Podliski 19. — Kleparów 33. — Lewandówka 60. — Rzęsna polska 60. — Kukizów 50. — z powiatu lwowskiego; Kimirz, pow. przemyślańskiego, 24. — Okleśnia, pow. chrzanowskiego 50. — Razem 1.028 q. po 7·46 K. za 7.668·88kor.

b) z Przemyśla: Piwniczna, pow. nowosądeckiego, 100. — Szymbark, pow. gorlickiego, 100. — Strzelce wielkie, pow. brzeskiego, 100. — Szynwałd, pow. tarnowskiego, 100. — Odrowąż, pow. nowotarskiego, 100. — Laskowa, pow. limanowskiego, 100. — Osiek, pow. bialskiego 100. — Podegrodzie, pow. nowosądeckiego 100. — Starawieś, pow. limanowskiego, 100. — Borzęcin, pow. brzeskiego, 100. — Myślatycze, pow. mościskiego, 50. — Grochowce, pow. przemyskiego 50. — Razem 1100 q. po 8·80 kor. za 9.680 kor.

c) z Jarosławia: Morawsko 50. — Cieszacin mały 50. — Cieszacin wielki, pow. jarosławskiego, 50. Kąkolówka, pow. rzeszowskiego, 50 q. — Zakopane, pow. nowotarskiego, 100. — razem 300 q. po 7·88 kor. za 2.364 kor.

d) Stanisławów: Błudniki, pow. stanisławowskiego, 100. — Jezierzany, pow. tłumackiego, 25 q. Razem 125 q. po 7·94 kor. za 992·50 kor.

e) Kołomyja: Św. Józef, pow. nadwórniańskiego, 50. — Kołomyja 50. — Kamionki wielkie, pow. kołomyjskiego, 10. — Razem 110 q po 7·94 kor. Za 873·40 kor.

f) Kamionka: Jasienica 5. — Obydów 3. — Razem 8 q po 7·46 za 59·68 kor.

g) Żółkiew: Winniki 42. — Przedrzymichy małe 8. — Wiesenberg 114·68, wszystkie z pow. żółkiewskiego. Razem 114.68 q po 7·46 kor. za 855·51 kor.

h) Złoczów: Kondratów 50. — Nowosiółki 50. — Jasionowce 8 — Hucisko oleskie 13. — wszystkie z pow. złoczowskiego. Razem 121 q. po 7·47 kor. za 903·87 kor.

i) Tarnopol; Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Tarnopolu uskutecznił rozdział 131 q. po 7·47 kor. za 978·57 kor.

k) Rzeszów: Jeleń, pow. chrzanowskiego, 80 q. otrąb po 7·19 kor. i 20 q. odpadków (Koppich) po 2·80 kor. Razem za 631·20 kor.

l) Tarnów: Nowawieś szlachecka, pow. krakowskiego, 70 q. po 7·22 kor. za 505·40 kor.

Razem dostarczono w dziale pośrednictwa pasz, zboża, ziemniaków i mąki 9.796·43 q. czyli blisko **98 wagonów za kwotę 90.580 koron 58 hal.**

F) Zestawienie pośredniczącej działalności handlowej Zarządu głównego.

Daty, dotyczące pośredniczącej działalności handlowej Zarządu głównego, rozmieszczone po różnych działach sprawozdania rocznego i szczegółowo w nich objaśnione, zestawiamy w sumarycznych wynikach. Zarząd główny pośredniczył Kółkom rolniczym w roku sprawozdawczym w zakupnie:

3,640.000 kg.	nawozów sztucznych	za	262.802·— kor.
125.582 „	nasion	„	55.543·32 „
71.058 „	maszyn (674 sztuk)	„	69.062·89 „
979.643 „	pasz i mąki	„	90.580·58 „
1,970.000 „	węgla	„	20.365·50 „
— —	drzewek owocowych 10.218 sztuk	„	7.851·— „
6,786.283 kg.		**razem za**	**506.205·29 kor.**

Poważna kwota przeszło pół miliona koron za zamówienia Kółek rolniczych, uskutecznione w ciągu jednego roku za pośrednictwem Zarządu głównego, jest z jednej strony wynikiem konsekwentnej i wytrwałej pracy Zarządu głównego nad wyszkoleniem Kółek rolniczych w zbiorowem działaniu, z drugiej strony dowodem wyrabiania się wśród Kółek coraz żywszej świadomości zadań, ciążących na nich, jako na stowarzyszeniach zawodowych małorolnej ludności.

Wyrobiwszy sobie zaufanie Kółek rolniczych i przekonawszy je, że odnoszenie się z zamówieniami do Zarządu głównego jest najwłaściwszą drogą pokrywania potrzeb członków w artykułach rolniczych, możemy już obecnie śmiało podjąć te kroki, które zmierzają do wytworzenia silniejszych podstaw dla naszej pośredniczącej działalności.

Ogólnej Radzie w Jarosławiu zostaną przedłożone wnioski, dotyczące tej sprawy.

G) Akcya Towarzystwa wobec klęski posuchy z r. 1904.

W sprawozdaniu za rok 1904 przedstawiliśmy przebieg akcyi Towarzystwa, podjętej celem niesienia pomocy ludności dotkniętej klęską posuchy, jednak ostatecznych wyników nie mogliśmy przedłożyć, ponieważ rachunki nie były jeszcze ustalone. Ze względu, że poprzednie sprawozdanie zawierało najgłówniejsze daty, obecnie ograniczyć się możemy na podanie do wiadomości sprawozdania z akcyi i rachunków, przedłożonego c. k. Namiestnictwu na ręce Krajowego Komitetu ratunkowego:

L. 23721.

Wysokie c. k. Prezydyum Namiestnictwa!

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych ma zaszczyt przedłożyć pod 1) szczegółowe zestawienie dostaw paszy i artykułów żywności, uskutecznionych dla ludności włościańskiej, dotkniętej klęską posuchy w r. 1904 oraz alegata służące do udokumentowania rachunków. Na akcyę ratunkową otrzymał Zarząd główny Towarzystwa następne kwoty:

1) reskryptem Wysokiego c. k. Prezydyum z 22. września 1904 r. L. 12.667/pr. . . . 20.000 K
2) reskryptem Wysokiego c. k. Prezydyu z 23. marca 1905 r. L. 3.623/pr. 30.000 „
3) reskryptem Wysokiego c. k. Prezydyum z 26. kwietnia 1905 r. L. 5.073/pr. . . . . 50.000 „
4) reskryptem Wysokiego c. k. Prezydyum z 3. czerwca 1905 r. L. 6839/pr. 20.000 „

Razem 120.000 K

Przy pomocy udzielonych funduszów Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych wykonał następujące dostawy w cetnarach metrycznych:

makuchów . .	1.051
otrąb . . .	34.491·125

omiecicy . .	1.545
mąki pastewnej .	1.597·5
owsa . .	2.946·5
jęczmienia . .	1.295·5
słomy . .	5.379·27
siana . .	867·5
ziemniaków . .	3.637
buraków pastewnych	450
grochu . .	280
wyki . .	34
łubinu . .	36
hreczki . .	8·1
pszenicy ozimej .	27
żyta ozimego . .	44
żyta jarego . .	2
pszenicy jarej .	5·5
mąki . . .	85
fasoli . . .	300·30
koniczyny czerwonej	152·21
rzepy, brukwi i t. p.	3·375
Razem cetnarów metr.	54.237·88

czyli 542 wagonów na 10.000 kg. ogólnej wartości 516.248 K 61 h.

Przy dostawach tych wydano z funduszów zapomóg wedle dołączonych zestawień:

a) na opust z ceny	70.976 K 41 h.
b) na zwrot kosztów przewozu kolejowego	46.139 „ 23 „
c) na rachunek manca	4.268 „ 56 „
Razem	121.384 K 10 h.

Odnośnie do ceny zakupna wynosi ogólna kwota udzielonych opustów i opłaconych kosztów $23\frac{1}{2}\%$.

Jak szczegółowe rachunki przedstawiają, kwoty przyznanych opustów były zastosowane w nierównomiernej wysokości dla poszczególnych dostaw. Z zasady nie udzielano żadnych subwencyi dla dostaw, przeznaczonych nie do rozdziału, lecz do rozprzedaży między włościańską ludność i tu ograniczono pomoc tylko do pośrednictwa w zakupnie. Do korzystania z zasiłków uprawnione były tylko zbiorowe zgłoszenia Kółek rolniczych względnie Zwierzchności gminnych z wymienieniem osób, ubiegających się o pomoc, z wykazem ich żywego inwentarza i ilości zapotrzebowania. Wysokość opustu stosowano z jednej strony do cen nabycia. Gdy ceny zakupna były niższe, udzielano 10% zapomogi, gdy na wiosnę ceny podniosły się o 20 do 25%, kwotę subwencyi podwyższone do 20%. Z drugiej stony stosowano opust do rozmiarów klęski, która daną miejscowość nawiedziła. Zasiłki podniesiono do wysokości 20% od ceny i do zwrotu kosztów przewozu dopiero w porze największego braku paszy. Na słomę, siano, ziemniaki udzielano jak najdalej idących ulg ze względu na to, że artykuły te miały wysoką cenę i w stosunku do swej wartości opłacają wysoką należytość przewozową.

Z kwoty na rachunek manca w wysokości 4.368 K 10 h. przypada prawie połowa, bo 2.087 K 82 h. na pokrycie kosztów wypożyczenia worów i braku w zwrotach worów a że w obrocie było worów około 80.000 wartości co najmniej 25.000 K więc manco to w stosunku do wartości worów wynosi około 8%. Drugą główną pozycyę manca stanowi należytość za pośrednictwo w zakupnie, wynosząca 775.2. Trzecią pozycyę manca tworzą uboczne dopłaty przy dostawie otrąb wojskowych w wysokości 308 K 34 h. Jeżeli te trzy pozycye odejmiemy od ogólnej kwoty zużytej na manco, pozostanie na wyrównanie rzeczywistych ubytków przy wszystkich dostawach 1097 K 10 h.

Jak z rachunków przez nas przedłożonych wynika wynosiły:

rozchody akcyi ratunkowej .	121.384 K 10 h.
uzyskane zaś zasiłki .	120.000 „
pozostał zatem niedobór w kwocie	1.384 K 10 h.

Niedobór ten pokryty został na razie z pozostałości funduszu, zebranego ze składek celem niesienia pomocy ludności, dotkniętej klęską powodzi w r. 1903. Oprócz wyżej wykazanego niedoboru Zarząd główny Towarzystwa pokrył na razie z funduszów Towarzystwa wszelkie koszta administracyjne akcyi pośredniczącej. Z kosztów tych wstawione są w ogólny rachunek tylko dwie drobne pozycye na koszta druków pod liczbami 753 i 754, wynoszące razem 29 K 40 h.

Tymczasem do wykonania tak znacznej w rozmiarze akcyi zakupna i rozdziału różnorodnych artykułów oraz do przeprowadzenia korespondencyi i zestawień rachunków potrzeba było powiększenia sił biurowych, ponadto udzielenia urzędnikom biura, zajętym po za godzinami urzędowemi pracą nad akcyą ratunkową, dodatkowego wynagrodzenia. Również pokryto z funduszów Towarzystwa znaczne wydatki na portorya listów zwykłych i poleconych, licznych telegramów i na opłatę przekazów. Rachunków tych nie prowadzono jednak osobno, gdyż urządzenie rozdziału w dziale ekspedycyjnym między sprawami Towarzystwa a sprawami akcyi ratunkowej i kontrolowanie, czy czynności te należycie przeprowadzono, byłoby tylko zabrało wiele czasu a ponadto podniosło znacznie koszta tej manipulacyi.

Uwzględniając jednak, że w ciągu roku t. j. od 1. września 1905 r. do 31. sierpnia 1906 r. a więc podczas akcyi ratunkowej ogólne koszta na portorya wynosiły 3.198 K 49 h. przypada na koszta samej akcyi, mającej najdroższe wysyłki, bo przeważnie listy polecone, przekazy i telegramy, najmniej $\frac{1}{3}$ ogólnej kwoty wydatków.

Szczegółowo przedstawiają się wydatki na cele akcyi ratunkowej w dziale administracyjnym, pokryte na razie z funduszów Towarzystwa, następująco:

1) na pomocnicze siły biurowe od 1. października 1905 r. do 30. września 1905 r. . .	872 K
2) na wynagrodzenie urzędników biura za nadobowiązkowe czynności	1200 K
3) na portorya . .	1066 K 16 h.
Razem	3138 K 16 h.

Ponieważ zaś wykazany niedobór wynosi . . . 1384 K 10 h.
przeto ogólny niedobór wynosi 4.522 K 26 h.

Przedkładając Wysokiemu c. k. Prezydyum Namiestnictwa niniejsze rachunki, zwracamy się z uprzejmą prośbą o łaskawe dodatkowe wyasygnowanie wykazanej kwoty niedoboru z pozostałości funduszu zapomogowego względnie z funduszu dyspozycyjnego. Kwota 1.384 K 10 h. jako pozostałość ze składek na ludność, dotkniętą powodzią, tworzy w rękach Zarządu głównego fundusz zapasowy, z którego w razie nowej klęski spieszyć można z pomocą. Z funduszu tego na przykład uskutecznić można było zadatkowane zakupna pierwszych 15 wagonów otrąb i 5 wagonów makucha podczas zeszłorocznej klęski, zanim zostały wyasygnowane zapomogowe fundusze, udzielone przez Wysokie Prezydyum Namiestnictwa. Druga część niedoboru w kwocie 3.138 K 16 h. obciążyła w wysokim stopniu skromne fundusze Towarzystwa, które i tak okazują się niewystarczające na pokrycie normalnych potrzeb Zarządu głównego.

Wprawdzie reskryptem z 3 czerwca 1905 r. L. 6839 zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że kredyty udzielone Zarządowi głównemu nie mogą być przekroczone, jednakowoż ośmielamy się podnieść tę okoliczność, że nawet przy najściślejszem kalkulowaniu rozchodów utrzymanie się dokładne w granicach rozporządzalnej kwoty jest niemożliwe, tem więcej, że wiele wydatków było zupełnie nieprzewidzianych. Tak n. p. przypuszczać nie mogliśmy, że przy ostatecznym rozrachunku z Oddziałem handlowym ck. Towarzystwa gospodarskiego za dostawy uskutecznione przez Hornika (poz. 313-346) pokryć nam wypadnie kwotę 1195 K 65 h. za refakcyę młynarską, dalej, że rachunki za worki do dostaw osiągną razem 2087 K 32 h., bo rachunki otrzymaliśmy dopiero po całkowitem ukończeniu interesów z odnośnym dostawcą a więc już po załatwieniu samej akcyi ratunkowej. Trzecią ważną rubryką niespodziewanych wydatków tworzyły koszta przewozu kolejowego a właściwie dopłaty, które przez tak zwane „Mangelsnoten“ ściągano od odbiorców w miesiąc albo nawet dwa i trzy po dostawie, a które z funduszów zapomogowych zwracać musieliśmy. Wreszcie wobec ogromnego napływu zgłoszeń o paszę w miesiącach maju i czerwcu, gdy choroba łamikostu groźnie wystąpiła, nie mogliśmy wstrzymywać koniecznej akcyi wobec wołania ludności o spieszną pomoc trwożliwem deponowaniem resztek funduszu na ewentualne rezerwy, gdyż gdyby nam było wypadło zwrócić część oddanych nam do dyspozycyi funduszów, mielibyśmy niejako na sumieniu tę część ludności, która wołała o pomoc a przez nas jej nie uzyskała.

Już i tak, widząc brak funduszów, nie mogliśmy udzielić zwrotu kosztów przewozu przy dostawach wymienionych pod liczbami 284, 325, 343, 370, 377, 379, 380, 382, 384, 385, 388, 406, 436, 457, 497, 498, 507, 510 i 534 mimo, że były przyobiecane i że odbiorcom sprawiliśmy przykry zawód. Gdyby to było możliwe, prosimy o uwzględnienie dodatkowe tych dostaw.

Usprawiedliwić jeszcze jesteśmy zobowiązani opóźnienie z przedłożeniem sprawozdania. Jak załączone jednak kwity świadczą, niektóre wypłaty uskutecznić mogliśmy dopiero w listopadzie a ostatnie nawet w grudniu (dopłaty do ck. magazynu prowiantowego w Stanisławowie wskutek złego obliczenia należytości przez magazyn przywysyłce otrąb), dalej wpłynęło na opóźnienie to, że wzory, wedle których rachunki mają być przedłożone, otrzymaliśmy dopiero przy samym końcu akcyi ratunkowej tak, że cały materyał przygotowany w inny sposób, grupować musieliśmy odpowiednio do wzorów.

W przekonaniu, że z poruczonej nam akcyi wywiązaliśmy się w myśl oczekiwań Wysokiego ck. Prezydyum Namiestnictwa a zarazem i ku zadowoleniu ludności, dotkniętej klęską posuchy, oraz składając w imieniu tejże ludności wyrazy wdzięcznego podziękowania, upraszamy raz jeszcze Wysokie Prezydyum ck. Namiestnictwa o łaskawe dodatkowe wyasygnowanie kwoty 4522 K 26 hal., którą pokryć musieliśmy na razie z funduszów na inne cele przeznaczonych.

Lwów, dnia 14 grudnia 1905 r.

Sekretarz: *Dr. B. Dulęba m. p.*
Wice-Prezes: *Dr. Steczkowski m. p.*

Przedłożenie rachunków c. k. Namiestnictwa na ręce Krajowego Komitetu ratunkowego z dnia 14 grudnia 1905 r. nie było jeszcze definitywnem zakończeniem akcyi pod względem kasowym.

Wykazany w podaniu do c. k. Namiestnictwa ogólny niedobór w kwocie	4.522·26 kor.
powiększył się o następujące wypłaty, które dodatkowo uskutecznić musiano:	
26/II. 1906. Kolei państwowej we Lwowie za fracht otrąb wojskowych do K. r. Rakszawa . . .	63·30 „
23/III. 1906. Kolei państwowej we Lwowie za fracht otrąb wojskowych do K. r. Roczyny . .	57·10 „
28/III. 1906. Kasie kolejowej w Stryju za fracht otrąb wojskowych do K. r. Machliniec *) . .	46·— „
12/V. 1906. Kółku rolniczemu Jeleśnia zwrot należnych kosztów przewozu wagona otrąb i wagona owsa	302·60 „
Razem . .	4.991·26 kor.

*) Trzy wymienione tu wysyłki wysłane zostały za brunatnymi listami przewozowymi, przy których kolej należytość przewozową kredytowała. O uiszczenie tej należytości upomniała się kolej dopiero w 7—9 miesięcy po dokonanej dostawie.

Niedobór ten jednak umniejszył się o zwrot refakcyi z Oddziału handlowego c. k. Tow. gospodarskiego z dnia 28/XII. 1905 r. w kwocie 1.247·57 kor. i o wyreklamowaną od kolei nadwyżkę kosztów przewozu z 1/IV. 1906 w kwocie 470·79 kor.
Razem . . . . 1.718·36 „

Niedobór wynosił zatem 3.272·90 kor.

Niedobór ten na razie pokryty został w jednej części z pozostałości funduszu ratunkowego, powstałego ze składek w r. 1903 a wynoszącego według szkontra przeprowadzonego przez Komisyę rewizyjną na dniu 8-go maja 1905 r. (XII. sprawozdanie roczne Tow. Kółek rolniczych za r. 1904) kwotę 1.413·89 kor., reszta zaś w kwocie 1.859·04 kor. z funduszów Towarzystwa.

Spodziewamy się, że c. k. Namiestnictwo po zbadaniu rachunków wykazany niedobór nam zwróci.

H) Działalność Towarzystwa na polu obrony pożarnej,

Na mocy układu zawartego z Krajowym Związkiem ochotniczych straży pożarnych i w myśl postanowień odpowiednio w tym celu uzupełnionego statutu Towarzystwa podjęliśmy od r. 1904 obok głośnych zadań oświatowych, rolniczych i handlowych akcyę tworzenia obrony pożarnej po gminach wiejskich kraju. Mimo ogromu czynności, które mamy do spełnienia w podstawowych kierunkach naszej działalności, uważaliśmy za nasz obowiązek skierować naszą pracę ku systematycznemu organizowaniu i utrzymywaniu obrony pożarnej po wsiach z następujących motywów:

Jako Towarzystwu, powołanemu do czuwania nad dobrobytem ludności włościańskiej, ujść nie mogły z pod uwagi milionowe straty, które ludność ta rok rocznie ponosi z powodu klęsk pożaru. Z tego powodu od chwili powstania Towarzystwa rozwijaliśmy za przykładem wielkopolskich Kółek rolniczych żywą agitacyę za kryciem ogniotrwałym materyałem budynków i za ubezpieczaniem się od ognia a oprócz tego nawoływaliśmy tak na zebraniach, jak i za pomocą organu Towarzystwa i za pomocą odezw i rozsyłanych plakatów do stosowania środków ostrożności w obchodzeniu się z ogniem, do sadzenia drzew około zabudowań, wreszcie zachęcaliśmy do zakładania straży pożarnych.

Lecz właśnie pod tym ostatnim a tak doniosłym względem zauważyliśmy, że zachęta nie jest dostatecznym środkiem działania. Lud wiejski jest trudny do podjęcia każdej nowej akcyi tem więcej wtedy, gdy mu się nie ukaże zaraz utartego szlaku, który go do urzeczywistnienia podjętej myśli doprowadzi. Mimo zachęty naszej Kółko rolnicze jako takie nie uznawało się za powołane do utworzenia obrony pożarnej w gminie, bo nie miało w statucie wyraźnie przepisanego tego zadania; mogło się zatem obawiać zarzutów, że niepotrzebnie wkracza w sprawy do niego nienależne. Pozostawały mu przeto, jeżeli działać chciało, dwie drogi: albo wpłynąć na Zwierzchność gminną, aby zorganizowała straż gminną, albo zająć się utworzeniem ochotniczej straży na osobnym statucie opartej. Pierwsza droga była prawie w regule zawodna, bo Zwierzchność gminna, troszcząca się rzeczywiście o dobro mieszkańców, nie potrzebowała impulsu i naglenia ze strony Kółka rolniczego, niedbała zaś i nie troszcząca się o zapewnienie obrony pożarnej w gminie z tem większym uporem sprzeciwiała się jej wprowadzeniu, im więcej ją o to naglono.

Druga droga: zawiązanie straży pożarnej na osobnym statucie była na ogół dla stosunków wiejskich za uciążliwa, bo wymagała dopełnienia różnych formalności, połączonych z zawiązaniem ochotniczej straży, wymagała dalej, skoro straż należycie prosperować i rozwijać się miała, wejścia w ściślejszy stosunek z Krajowym Związkiem ochotniczych straży pożarnych, organizacyą, mającą mimo swego doniosłego znaczenia za mały kontakt z sferami włościańskiemi. Uwzględnić przy tem należy, że ludność włościańska nie jest zbyt skłonna i skora do tworzenia w jednej i tej samej gminie kilku stowarzyszeń, z tych samych osób się składających, ku spełnieniu różnych celów, i woli, by jedna i ta sama organizacya ku zaspokojeniu wszystkich ich potrzeb i zadań służyła.

Z tych to powodów, mimo, że w Przewodniku Kółek rolniczych z r. 1899 i 1900 podaliśmy szczegółowe i wyczerpujące informacye o zawiązywaniu ochotniczych straży pożarnych wiejskich, zachęta nasza do tworzenia obrony pożarnej po wsiach spowodowała zaledwie kilka Kółek rolniczych do założenia straży.

Słaby ten wynik wobec coraz gwałtowniej występującej potrzeby stawienia tamy groźnym pożarom po gminach naszych, nałożył na nas obowiązek silniejszego ujęcia sprawy tej w rękę i intenzywniejszego się nią zajęcia, słowem przejścia od zachęty do czynu.

Podejmując się jednak tej sprawy na szersze rozmiary, świadomi byliśmy, że bierzemy nowy ciężar na siebie i że ponadto narazić się możemy na zarzuty, że wkraczamy na teren, który zasadniczo w zakres naszego działania nie wchodzi. Jeżeli jednak nie zawahaliśmy się, to dla tego, iż znając dokładnie stosunki nasze włościańskie, wiedzieliśmy, iż myśl przez nas rzucona przyjmie się, bo ułatwia inteligentniejszej ludności wiejskiej, skupionej po Kółkach rolniczych, wytworzenia organizacyi, którаby w razie klęski pożaru niosła skuteczną, bo należycie zorganizowaną pomoc, z dru-

giej znów strony ufaliśmy, że wyniki, którymi stopniowo wykazywać się będziemy mogli, złożą najlepszy dowód, iż akcya nasza pożarnicza, choć ubocznie tylko w zakres spraw naszych wchodząca, jest akcyą pożyteczną a była dla tego wskazaną, że bez ingerencyi Kółek niejedna gmina jeszczeby lata czekać musiała, zanimby się zorganizowaną strażą pożarną wykazać mogła.

W tej systematycznie już i planowo ułożonej nowej akcyi na polu pożarnictwa zyskaliśmy życzliwe poparcie ze strony Kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych. Związek, nie mając styczności z ludnością włościańską a tem samem punktu oparcia dla swego działania po wsiach, uznał za wskazane wejść z nami w układ, by z pomocą naszą działać pośrednio na sfery, dla siebie trudno dostępne, a jako patron objąć nadzor nad technicznem urządzeniem i prowadzeniem organizujących się ochotniczych straży Kółek rolniczych.

Od lipca roku 1903 po dzień 15. czerwca r. 1906 a więc w ciągu niespełna 3 lat powstało przy Kółkach rolniczych 129 ochotniczych straży pożarnych.

Na pozór zdawać się może, że to liczba niewielka, wystarczy jednak zaznaczyć, iż tworzy ona obecnie już 46% krajowych ochotniczych straży związkowych, opartych na osobnym statucie.

W ciągu r. 1905 została przeprowadzona lustracya 64 straży pożarnych Kółek rolniczych. Straże te rozporządzają 81 sikawkami. Mimo, że straże pożarne Kółek rolniczych nie mają obowiązku umundorowania się, to jednak na 64 straży już w 15 zostało zaprowadzone umundurowanie a 7 straży posiada obecnie nawet sztandary. Zlustrowane straże te były czynne przy 169 pożarach, i zyskały za spieszną i skuteczną pomoc 36 uznań na piśmie od gmin i obszarów dworskich.

Nie są więc straże pożarne Kółek rolniczych fikcyjnymi tworami, lecz żywymi, działającymi i świadomymi swych celów organizmami w łonie Kółka rolniczego.

Przekonani zaś jesteśmy, że posuwać się będą dalszą drogą naturalnego rozwoju, ponieważ zawdzięczają swe powstanie nie sztucznej presyi z góry, lecz zrozumieniu potrzeby obrony pożarnej u dołu.

Ludność włościańska bowiem nie jest niechętna tworzeniu ochotniczych straży i stworzyć zdoła ruchliwe i czynne korpusy strażackie, byle tylko ruchliwszym jej przedstawicielom wskazać krótką drogę, prowadzącą do urzeczywistnienia podjętej myśli. Tę drogę właśnie wytyczyliśmy ludności włościańskiej, dając jej możność zawiązywania straży przy Kółkach rolniczych.

Każda organizacya jednak wymaga, by się należycie rozwijać i wzmacniać mogła, opieki i kontroli, pouczeń i pomocy, wszystko to zaś musi być zastosowane do stosunków i ram, w których dana organizacya się mieści. Z tych powodów, nie rozporządzając funduszami potrzebnymi na ten cel, zwróciliśmy się do Rady nadzorczej Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń o przyznanie subwencyi na instruktorów pożarniczych Kółek rolniczych w kwocie 6000 koron i na koszta urządzania kursów pożarniczych względnie na koszta współdziałania przy urządzaniu kursów w kwocie 2000 K, uzyskaliśmy jednak zasiłek tylko w kwocie 3000 koron. Ponieważ udzielona nam pomoc okazała się w stosunku do zadań niewystarczającą, w roku bieżącym ponownie zwróciliśmy się o udzielenie zasiłku w żądanej powyżej wysokości.

Obecnie Zarząd główny rozporządza 1 instruktorem pożarniczym. Wobec wzrastającej liczby straży pożarnych Kółek rolniczych, podołać on czynnościom swym nie może. Pomocy bowiem jego żądają coraz liczniej Kółka rolnicze, mające zamiar zorganizowania straży. W miejscowościach takich musi on przedstawić warunki niezbędne przy powstaniu straży, musi dobrać odpowiednie osobistości na kierujące organa straży, musi przeprowadzić praktyczne ćwiczenia. Zależnie od tego, czy z danej miejscowości uczestniczyły już pewne osoby w kursach pożarnictwa lub nie, potrzebuje on na to nieraz dłuższego czasu.

W drugim rzędzie zadaniem jego jest skontrolowanie, czy straże powstałe samorzutnie, bez ingerencyi instruktora, należycie rozumieją swe zadanie. Dalej kontrolować on musi istniejące straże, by zbadać, czy nie popadły w zastoj. W ciągu roku jeden instruktor zdoła co najwyżej 60—80 straży zlustrować, bo uwzględnić należy, że nie każda pora roku do tego się nadaje, i że instruktor prócz lustracyi ma do spełnienia agitacyjne czynności przed kursami.

Jedną z zasadniczych czynności bowiem instruktrora jest wyszukiwanie odpowiednich osobistości na kursa pożarnictwa i objaśnianie ludności wiejskiej o znaczeniu kursów pożarnictwa. Uznały to Rady powiatowe. I tak Rada powiatowa w Brzesku pismem z 13. kwietnia 1906 L. 2309 komunikuje nam: „wysyłanie przed rozpoczęciem kursu instruktora do miejsca, gdzie się ten ma odbyć, ułatwia znacznie przeprowadzenie kursu, ma się bowiem w tym razie już do czynienia z materyałem pouczonym poprzednio o celu i zadaniu kursu i przygotowanym do nauki“. Rada powiatowa bocheńska zaś taką wydaje opinię w piśmie z 12. kwietnia 1906 L. 1828: „Naszem zdaniem poprzedzenie kursu pożarnictwa przez agitacyjną podróż instruktora straży ochotniczych po gminach danego powiatu jest bardzo pożyteczne i dla sprawy korzystne, w wielu bowiem gminach ludność, względnie Rada gminna, dopiero z jego ust dowiaduje się o korzyściach i pożytku straży ogniowych wiejskich i decyduje się wysłać uczestnika na kurs, czegoby bez tej informacyi bezwarunkowo nie uczyniła“. Podobnie brzmi pismo Rady powiatowej w Łańcucie z 18. kwietnia 1906 r. L. 1769 następującej treści: „Wstępna agitacyjna działalność funkcyonaryusza Szanownego Zarządu jest bardzo wskazana dla powiatowych kursów pożarnictwa, gdyż w ten sposób zyskuje się na kurs uczestników, poprzednio dokładnie o celu i zadaniu kursu poinformowanych, a więc do nauki podatniejszych“.

Tej samej opinii udzielą z pewnością Rady powiatowe w tych powiatach, gdzie instruktor nasz w bieżącym roku był czynny.

Pozwolimy sobie jeszcze zacytować opinię Rady powiatowej w Rudkach z 21. kwietnia 1906 r. L. 1187. Brzmi ona:

„Instruktor ochotniczych straży pożarnych zajmował się w tutejszym powiecie organizacyą ochotniczych straży pożarnych przy Kółkach rolniczych w Beńkowej Wiszni, Podhajczykach, Koniuszkach siemianowskich, Buczałach, Chłopach, Tuligłowach i Rumnie, w ten sposób, że w każdej z tych miejscowości w przeciągu jednego dnia zebrał odpowiednią ilość ochotników, odbywał z nimi praktyczne ćwiczenia, a następnie przeprowadzał organizacyę. W ten sposób powstały w tych miejscowościach ochotnicze straże pożarne, które odpowiadały swemu celowi. Obecnie ma się rzecz gorzej, ponieważ wskutek upływu czasu a braku peryodycznych lustracyi, organizacya tych straży nieco się rozluźniła. Z tych powodów uznaje Wydział powiatowy za pożyteczną i niezbędną tego rodzaju instytucyę nie tylko dla zawiązywania się straży pożarnych, ale nadto dla dalszego nadzoru i kierownictwa zorganizowanemi już strażami ochotniczemi, przez urządzanie peryodycznych lustracyi.“

W opinii tej mamy najsilniejsze poparcie postawionego przez nas twierdzenia, że jeden instruktor pożarnictwa dla strażackiej organizacyi Kółek rolniczych wobec ciągłego przyrostu straży nie wystarcza.

Usilnem zatem staraniem Zarządu głównego będzie uzyskać pomoc na drugiego instruktora, aby rozpoczęta i pomyślnie rozwijająca się praca nie uległa wykolejeniu lub zaniedbaniu przez brak pomocy i kontroli.

Instruktorem ochotniczych straży Kółek rolniczych jest p. Józef Sroka, który ukończył krajowy kurs pożarnictwa w r. 1903.

W roku 1905 objechał on przedewszystkiem 156 gmin i Kółek rolniczych w 7 powiatach, gdzie zapowiedziane zostały przez Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych trzy względnie czterodniowe kursa pożarnictwa już to wyłącznie dla Kółek rolniczych, już też wspólnie dla członków Kółek rolniczych i reprezentantów gmin. Zadaniem jego było pouczyć mieszkańców o znaczeniu tych kursów dla umocnienia obrony pożarnej w gminie i o konieczności wysłania na nie odpowiednich osobistości. Dalej udzielał on przy tej sposobności informacyi, jak się straże pożarne organizuje i w jakie przybory i przyrządy zaopatrzyć je należy, aby odpowiedziały swemu zadaniu.

Kursa odbyły się w r. 1905 w następujących powiatach: 1) Łańcut, 2) Przemyślany, 3) Brzesko, 4) Husiatyn, 5) Nisko, 6) Bochnia, 7) Tarnów.

W Brzesku wobec zgłoszenia się na kurs przeszło 100 uczestników, urządzone zostały 2 kursa, jeden wyłącznie dla reprezentantów gmin, drugi dla uczestników z Kółek rolniczych.

Naukę na kursach przeprowadzali pp. instruktorowie z Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych. Na kursach w Łańcucie, Przemyślanach, Brzesku, Nisku i Bochni współdziałał ze strony Zarządu głównego Dr. Bronisław Dulęba, który reprezentantom Kółek objaśniał stosunek zachodzący między Kółkiem rolniczem a ochotniczą strażą pożarną Kółka i udzielał szczegółowych informacyi o zakładaniu straży przy Kółkach rolniczych.

Po za czynnościami przygotowawczemi do kursów pożarniczych, zajmował się instruktor lustracyami ochotniczych straży pożarnych oraz udzielaniem wskazówek o organizacyi straży w tych Kółkach rolniczych, które się o pomoc w tej sprawie odniosły do Zarządu głównego. Objechał on w tym celu w 1905 r. 77 miejscowości, razem zatem z poprzedniemi był czynny w ciągu roku w 233 gminach.

Wykaz ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.

Bochnia:

1. Kobyle,
2. Krolówka,
3. Łapczyca,
4. Ostrów królewski,
5. Trzciana,
6. Wiśnicz stary,
7. Wrzępia.

Buczacz:

8. Podzameczek,
9. Potok złoty.

Brzesko:

10. Borzęcin górny,
11. Jadowniki podgórne,
12. Maszkienice,
13. Strzelce wielkie,
14. Szczurowa,
15. Wola przemykowska,
16. Zaborów.

Brzeżany:

17. Kozłów.

Dąbrowa:

18. Demblin,
19. Jadowniki mokre,
20. Lubiczko,
21. Mędrzechów,
22. Miechowice małe,
23. Miechowice wielkie,
24. Niecieczа,
25. Odmęt,
26. Olesno,
27. Radgoszcz,
28. Wola rogowska.

Dobromil:

29. Posada nowomiejska.

Husiatyn:

30. Czarnokońce,
31. Hadynkowce,
32. Jabłonów,
33. Żabińce.

Jarosław:

34. Chorzów,
35. Cieszacin wielki,
36. Zarzecze.

Jasło:

37. Czeluśnica,
38. Łączki,
39. Łęki,
40. Wojaszówka,
41. Wrocanka,
42. Szebnie.

Kamionka strumiłowa:

43. Milatyn nowy.

Kolbuszowa:

44. Trzęsówka.

Kraków:

45. Czernichów,
46. Wyciąże.

Krosno:

47. Myścowa.

Limanowa:

48. Kamienica.

Lwów:

49. Basiówka.
50. Chrusno nowe,
51. Czyszki,
52. Falkenstein,
53. Glinna,
54. Hołosko wielkie,
55. Kamienopol,
56. Kościejów,
57. Kozielniki,
58. Krotoszyn,
59. Krzywczyce,
60. Kulparków,
61. Malechów,
62. Podsadki,
63. Rakowiec,
64. Rzęsna polska,
65. Serdyca,
66. Siemianówka,
67. Sokolniki,
68. Zamarstynów,
69. Zaszków,
70. Zimnawoda,
71. Zimnawódka,
72. Zubrza,
73. Żydatycze.

Łańcut:

74. Gać,
75. Mikulice,
76. Sietesz,
77. Tryńcza.

Mielec:

78. Rożniaty.

Myślenice:

79. Wola radziszowska.

Nadwórna:

80. Śty Józef.

Nisko:

81. Bieliny,
82. Dąbrowica,
83. Kamień,
84. Nisko,
85. Przędzel,
86. Racławice,
87. Łętownia.

Nowy Sącz:

88. Biegonice,
89. Mostki,

Pilzno:

90. Błaszkowa,
91. Jodłowa,
92. Róża,
93. Siedliska.

Przemyśl:

94. Grochowce,
95. Prałkowce.

Przemyślany:

96. Alfredówka,
97. Majdan lipowiecki,
98. Świrz.

Rohatyn;

99. Sarnki dolne.

Ropczyce:

100. Borek wielki,
101. Mała.

Rudki:

102. Andryanów,
103. Bieńkowa wisznia,
104. Buczały,
105. Chłopy,
106. Katarynice,
107. Koniuszki siemianowskie,
108. Tuligłowy.

Rzeszów:

109. Boguchwała,
110. Kraczkowa,
111. Zaczernie.

Sambor:

112. Biskowice.

Sanok:

113. Głębokie,
114. Klimkówka,
115. Nowotaniec,
116. Pakoszówka,
117. Pisarowce,
118. Posada jaćmierska,
119. Strachocina.

Tarnobrzeg:

120. Majdan zbydniowski.

Tarnów:

121. Skrzyszów,
122. Szynwałd,
123. Zalasowa.

Trembowla:

124. Nałuże.

Wadowice:

125. Targanice I.
126. Targanice II.

Wieliczka:

127. Grabie,
128. Biskupice.

Złoczów:

129. Pomorzany.

I) Działalność oświatowa.

I. Zasilanie bibliotek Kółek rolniczych.

Jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym Zarząd główny wielką przykładał wagę do działalności oświatowej, tak zawodowej, jak i ogólnej i starał się ją prowadzić, o ile to było możliwe, w granicach jak najszerszych.

Wielką pieczą otaczał Zarząd główny biblioteki Kółek rolniczych jako najlepsze środki szerzenia oświaty. Do każdego nowo zawiązanego Kółka rolniczego wysyłaliśmy małą biblioteczkę, składającą się z mniejwięcej pięćdziesięciu dziełek. Uwzględnialiśmy przytem przedewszystkiem książki treści rolniczej, popularnie pisane, nadające się do wspólnego odczytywania na niedzielnych zebraniach Kółka. Zebrania takie, które każde Kółko wedle statutu powinno urządzać, przyczyniają się w wielkim stopniu do szerzenia zawodowej wiedzy rolniczej, a oprócz tego usuwają szkodliwy wpływ karczmy, chronią od innych bezmyślnych lub gorszących rozmów i zabaw i temsamem wpływają na umoralnienie ludu.

Ponieważ Towarzystwo nie posiada funduszów potrzebnych na ciągłe zasilanie bibliotek nowo wydawanemi dziełkami, zasługującemi na rozpowszechnienie, Zarządy Kółek starać się musiały o powiększanie biblioteki czy to przez zakupna z wkładek członków, czy też przez dary osób przychylnych dla Kółka.

Oprócz wysyłania do nowo zawiązanych Kółek małych bibliotek, zasilało się wedle możności czytelnie starszych Kółek, gdzie dawniej wysłane książki uległy zniszczeniu. Naturalnie wszystkich podań, napływających o zasilanie bibliotek, uwzględniać nie mogliśmy, gdyż szczupłe fundusze, na ten cel przeznaczone, na to nie pozwalały.

W ciągu roku sprawozdawczego wysłaliśmy **bezpłatnie** do nowo zawiązanych Kółek **8·850** książek, do dawniejszych zaś **1·588**, razem **10·408** książek. (W r. 1904 wysłaliśmy bezpłatnie 7·382, a w r. 1903—5·855 książek). W ostatnim roku wysłaliśmy więc przeszło **3·000** książek więcej niż w roku poprzednim, a dwa razy tyle co w roku 1903. Cyfry te najlepiej świadczą o rozszerzeniu działalności Zarządu głównego na tem polu.

By ułatwiać Kółkom rolniczym zakupno książek, Zarząd główny tak, jak i w latach poprzednich, zakupywał je w większej ilości od nakładców i księgarzy i odstępywał je po cenach zniżonych, dopłacając resztę z funduszów Towarzystwa.

Jaki jest stan bibliotek Kółek i ile osób z nich korzystało w roku sprawozdawczym, o tem daje dokładny obraz statystyczne zestawienie według nadesłanych sprawozdań.

Poniżej podajemy, jak w sprawozdaniu lat ubiegłych, szczegółowe zestawienie książek wysłanych do bibliotek Kółek rolniczych.

Z wydawnictw Macierzy polskiej.

1) Dr. Kazimierz Miczyński — „Rolnik wzorowy“ 142 egz.
2) Froń — „O hodowli drzew i krzewów owocowych“ 20 egz.
3) Józef Brykczyński — „O lesię i drzewach przypolnych“ 52 egz.
4) Mieczysław Kowalewski — „O zwierzętach szkodliwych i pożytecznych w gospodarstwie“ 100 egz.
5) Władysław Szybiński — „Uprawa roślin pastewnych“ cz. II. 177 egz.
6) A. Herget — „Warzywnictwo“ 176 egz.
7) Władysław Szybiński — „Nauka o nawozach“ — 55 egz.

8) Kubicki — „Weterynarya popularna“ 179 egz.
9) M. S. — Rady dla utrzymujących buhaje rozpłodowe“ 2 egz.
10) M. C. Prawdzic — „Praktyczne rady i wskazówki chowu królików“ 77 egz.
11) J. Mielnicki — „Pogadanki o hodowli ryb“ 3 egz.
12) Maciej Moraczewski — „O budowie zagród włościańskich“ 50 egz.
13) Dr. Emil Merczyński — „Zdrowie dzieci“ 39 egz.
14) Dr. Kowalski — „O budowie i pielęgnowaniu ciała ludzkiego“ 5 egz.
15) Dr. Antoni Danysz — „O wychowaniu“ 4 egz.
16) Janko z Grzegorzewic — „Za Dunajem“ 15 egz.
17) A. Flammarion — „Astronomia“ 101 egz.
18) Dr. L. Próchnicki — „Konstytucya austryacka“ 8 egz.
19) K. Szulc — „O pogodzie“ 5 egz.
20) Eliza Orzeszkowa — „Nad Niemnem“ 51 egz.
21) K. Nitman — „Jan Kiliński“ 91 egz.
22) „Kilka chwil z naszych dziejów“ 67 egz.
23) J. Stablewska — „W obronie matki ziemi“ 4 egz.
24) Dr. J. Stella-Sawicki — „Rok 1863“ 20 egz.
25) Władysław Bełza — „Dobry syn“ 17 egz.
26) Bruno Bielawski i Walery Łoziński — „Gawędy i powieści“ 108 egz.
27) Dr. Konstanty Wojciechowski — „Wolne chwile“ 34 egz.
28) Pini — „Syrokomla“ 10 egz.
29) A. Mickiewicz — „Pisma poetyczne“ 50 egz.
30) A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz“ 80.
31) Prof. Pieniążek — „O życiu i pismach A. Mickiewicza“ 6 egz.
32) A. Chołoniewski — „Tadeusz Kościuszko“ 85 egz.
33) Dr. Fr. Papée — Śty Kazimierz, królewicz polski“ 54 egz.
34) Władysław Bełza — „Królowa Korony polskiej“ 27 egz.
35) Dr. Konstanty Wojciechowski — „Jan Kochanowski“ 13 egz.
36) Dr. K. Falkiewicz — „O Maryi Konopnickiej“ — 1 egz.
37) J. U. Niemcewicz — „Spiewy historyczne“ 42 egz.
38) Walerya Szalay — „Królewskie pacholę“ 172 egz.
39) Józef Bałaban — „Historya Polski“ 103 egz.
40) Ludwik Tur — „Uniwersytet wileński“ 10 egz.
41) Ciompa — „Poradnik w sprawach pieniężnych“ 99 egz.

Z wydawnictw „Komitetu wydawnictwa dziełek ludowych“.

42) Seweryn Wiśniewski — „Przewodnik w leczeniu koni i bydła“ 7 egz.
43) Stanisław Malinowski — „O uprawie roślin kłosowych“ 31 egz.
44) Nauczyciel z Nowodworzec — „Ciekawe rzeczy“ 53 egz.
45) Dr. Szczepański — „Jak ratować życie ludzkie“ 86 egz.
46) Dr. Szczepański — „Jak trzeba żyć, żeby nie chorować“ 5 egz.
47) Bronisław Sokalski — „Weź i czytaj“ 14 egz.
48) „Za wiarę świętą“ 75 egz.
49) Klemens Junosza — „Niepiśmienny“ 32 egz.
50) Józef z nad Obry — „Szkaplerz wiarusa“ 41 egz.
51) Józef Dzierzkowski — „Ślizka do przepaści droga“ 9 egz.
52) „Anielskie serca“ 27 egz.
53) F. Marzec — „Z podwiejskiej strzechy“ 20 egz.
54) Ks. Szymała — „Czytania majowe“ 30 egz.
55) „Opowiadania Grzymały“ — 3 egz.
56) „Gosposia jakich mało“ 7 egz.
57) „O Stefanie Czarneckim“ 7 egz.
58) Szcz. Zahajkiewicz — „Piastun Chrystusa“ 37 egz.
59) „Źli ludzie“ 3 egz.
60) „Na krakowskim zamku“ 13 egz.
61) Szcz. Parasiewicz — „Śta Kinga“ 14 egz.
62) Br. Sokalski — „Tomkowa mogiła“ 1 egz.
63) Julian Nowakowski — „Własna pomoc“ 47 egz.
64) Krystyn — „Na nowych drogach“ 31 egz.
65) Walery Łoziński — „Ludzie z pod słomiannej strzechy“ 21 egz.
66) B. Baranowski — „Sześć powiastek“ 2 egz.
67) L. Tatomir — „O Janie III. Sobieskim“ 80 egz.
68) „Śty Stanisław Szczepanowski“ 2 egz.
69) Piotr Zbrożek — „Trzy domy“ 30 egz.
70) Sienkiewicz — „Obrazki historyczne z Potopu“ 10 egz.
71) Sienkiewicz — „Bitwa pod Grunwaldem“ 40 egz.
72) Dr. K. J. Nitman — „Za świętą sprawę“ 45 egz.
73) „Na przednowku“ 37 egz.
74) „Grześ w legionach“ 19 egz.
75) .Biedni ludzie“ 33 egz.
76) „Miłosierdzie nagrodzone“ 23 egz.
77) Br. Sokalski — „Pouczenie o włościach rentowych“ 6 egz.
78) Br. Sokalski — „Ustawa o włościach rentowych“ 6 egz.

Z wydawnictw Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.

80) Antoni Świeżawski — „Nawozy własnego gospodarstwa“ 49 egz.
81) Tyniecki — „O wierzbach koszykarskich“ 3 egz.
82) Sochaniewicz — „Pomoc przy porodach u krów“ 5 egz.

Z wydawnictw Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

83) Tomalski — „O żywieniu zwierząt gospodarskich“ 21 egz.
84) Dr. Grabski — „Spółki włościańskie“ 2 egz.

Z wydawnictw Stowarzyszenia byłych uczniów szkoły rolniczej zimowej w Cieszynie.

85) Paweł Suchanek — „Osuszanie ziemi“ 184 egz.
86) Adolf Kolus — „Owocówka jabłkówka“ 155 egz.
87) Władysław Szybiński — „Wzdęcie u bydła“ — 190 egz.
88) Jan Stwiertnia — „Dojenie krów“ 193 egz.

Z wydawnictw „Krakowskiego Towarzystwa Oświaty ludowej“.

89) Koneczny — „Polska za Piastów“ 3 egz.
90) Koneczny — „Polska za Jagiellonów“ 3 egz.
91) J. I. Kraszewski — „Ksiądz Kordecki“ 172 egz.
92) J. I. Kraszewski — „Zygmuntowskie czasy“ 8 egz
93) Dr. Stanisław Kozłowski — „Stanisław Żółkiewski“ 75 egz.

94) Marya Rodziewiczówna — „Szary proch" 102 egz.
95) J. K. Maćkowski — „Modlitwa Bismarka" 90 egz.
96) Wincenty Pol — „Losy poczciwej rodziny" — 10 egz.
97) Erckmann-Chatrian — „Opowiadanie rekruta z r. 1813" 36 egz.
98) Karol Szajnocha — „O niewoli na Wschodzie" 16 egz.

Z wydawnictw „Towarzystwa Kółek rolniczych".

99) Ks. A. Koleński — „O potrzebie i sposobach oszczędzania" 190 egz.
100) Jerzy Turnau — „Przechadzka po polach" — 190 egz.
101) Bolesław Pobóg - Górski — „O użyciu nawozów sztucznych" 3 egz.
102) Karol Sieprawski — „Jak się starać o trafiki i jak je prowadzić należy?" 192 egz.
103) Józef Mikułowski-Pomorski — „W jaki sposób kupować nawozy sztuczne?" 192 egz.
104) T. J. P. — „O łąkach" 195 egz.
105) T. J. P. — „Kilka słów o pastwiskach" 192 egz.
106) Z. Jałbrzykowski — „O wyrobie win z jagód i owoców" 187 egz.
107) Julian Tałasiewicz — „Wskazówki dla włościan w sprawach spadkowych i opiekuńczych" 200 egz.
108) Dr. Fr. Stefczyk — „Rolnicze Spółki magazynowe" 92 egz.
109) „Niewyzyskane ulgi podatkowe dla domów włościańskich" 192 egz.
110) Kazimierz Dulęba — „Wskazówki do uprawy mało rozpowszechnionych roślin pastewnych, marchwi pastewnej i końskiego zębu" 210 egz.
111) Dr. Jan Blauth — „Drenowanie" 205 egz.
112) Ks. A. Koleński — „O współudziale Kółek rolniczych w walde przeciw alkoholizmowi" 192 egz.
113) Józef Gumowski — „O komasacyi i dzieleniu wspólnych gruntów" 192 egz.
114) Karol Sieprawski — „O opustach podatku gruntowego z powodu klęsk elementarnych" 192 egz.
115) Dr. Jan Blauth — „Nawodnianie gruntu" 102 egz.
116) „Wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych" 305 egz.
117) „O użyciu krów do zaprzęgu" 98 egz.
118) Julian Tałasiewicz — „Jakie przepisy istnieją u nas co do praw majątkowych?" 52 egz.
119) Dr. Jan Blauth — „Osuszenia gruntów" 36 egz.
120) „Przewodnik Kółek rolniczych" z r. 1904 (zbroszurowany) 168 egz.

Z różnych wydawnictw.

121) Steuert — „Zwierzę domowe w stanie zdrowym chorym" 13 egz.
122) Steuert — „Rady sąsiada w chorobach inwentarza" 12 egz.
123) Wł. Szybiński — „Pomoc przy porodach u krów" 200 egz.
124) Śniegocki — „Żywienie zwierząt gospodarskich" 90 egz
125) Jan Guckler — „Przepisy o pomorze świń" — 182 egz.
126) Stobiecki — „O korzyściach drenowania" 11 egz.
127) „Ustawa budownicza dla wsi i pomniejszych miasteczek" 41 egz.
128) „Nowa ustawa drogowa" 32 egz.
129) Ciesielski — „Bartnictwo" T. I. i II. 3 egz.
130) A. Kurowski i W. Tabeau — „Hodowla drzew i krzewów owocowych" 118 egz.
131) Edmund Jankowski — „Sad przy chacie" 3 egz.
132) Tyniecki — „Sadownictwo gospodarskie" 2 egz.
133) E. Poluszyński — „Jak zakładać i pielęgnować sady?" 102 egz.
134) Dr. Godlewski — „Pogadanka o pokarmach roślin i nawozach sztucznych" 139 egz.
135) J. I. Kraszewski — „Dziecię starego miasta" — 171 egz.
136) I. D. A. — „Bartosz Głowacki" 3 egz.
137) M. Sleczkowska — „Ks. Maćkiewicz" 3 egz.
138) „Matki czytajcie" 161 egz.
139) Janko z Grzegorzwic — „Legiony polskie" 3 egz.
140) Gąsiorowski — „Ostatnie zdobycie Częstochowy" 2 egz.
141) „O ojcowiznę" 2 egz.
142) „Sztuczki dramatyczne" 22 egz.

Oprócz tego wysłano książeczek w języku ruskim, których szczegółowo nie wymieniamy, do Kółek rolniczych we wschodnich powiatach kraju 668 egz.

Wysłano książek do nowozał. Kółek	.	8850
„ „ „ Kółek dawnych	.	1558
Razem	.	10408

II. Pośrednictwo w zakupnie książek.

Zarząd główny pośredniczył Kółkom rolniczym i ich członkom w zakupnie książek. Nabyto za naszem pośrednictwem w roku 1905 następujące książki:

Z wydawnictw „Macierzy polskiej".

1) C. Pieniążek — „Mikołaj Rey z Nagłowic" 2 egz.
2) Dr. Fr. Papée — „Św. Kazimierz" 1 egz.
3) „Polska" obrazy i opisy 12 zesz
4) „Encyklopedya" 10 zesz.
5) Flammarion — „Astronomia" 1 egz.
6) Dr. K. Kowalski — „O budowie i pielęgnowaniu ciała ludzkiego" 7 egz.
7) Dr. K. Miczyński — „Rolnik wzorowy" 82 egz.
8) Kubicki — „Weterynarya popularna" 150 egz.
9) M. S. — „Rady dla utrzymujących buhaje rozpłodowe" 8 egz.
10) J. Mielnicki — „Pogadanki o hodowli ryb" 8 egz.
11) Wł. Szybiński — „Nauka o nawozach" 13 egz.
12) Herget — „Warzywnictwo" 38 egz.
13) Józef Brykczyński — O lesie i drzewach przypolnych" 11 egz.
14) M. Kowalewski — „O zwierzętach szkodliwych i pożytecznych" 10 egz.
15) Froń — „O hodowli drzew i krzewów owocowych" 17 egz.
16) Wł. Szybiński — „Uprawa roślin pastewnych" cz. II. 10 egz.
17) M. E. Prawdzic — „Praktyczne rady i wskazówki chowu królików" 20 egz.
18) K. Szulc — „O pogodzie" 4 egz.
19) Leopold Popiel — „O komasacyi gruntów rolnych" 11 egz.
20) Bałaban — „Historya Polski" 1 egz.

Z wydawnictw „Komitetu wydawnictwa dziełek ludowych“.

21) J. Wiśniewski — „Przewodnik w leczeniu koni i bydła domowymi środkami“ 3 egz.

22) Sokalski. — „Pouczenia o włościach rentowych“ 36 egz.

23) Sokalski — „Ustawa o włościach rentowych“ — 36 egz.

24) Nauczyciel z Nowodworzec — „Ciekawe rzeczy“ 2 egz.

25) St. Malinowski — „O uprawie roślin kłosowych“ 7 egz.

Z wydawnictw „Komitetu Towarzystwa gospodarskiego“ we Lwowie.

26) A. Świeżawski. — „Nawozy własnego gospodarstwa“ 73 egz.

27) Tyniecki — „O wierzbach koszykarskich“ 8 egz.

Z wydawnictw „Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego“ w Krakowie.

28) Dr. Grabski — „Spółki włościańskie“ 3 egz.

29) A. Krzyżanowski — „Związki rolników“ 3 egz.

30) Tomalski — „Żywienie zwierząt gospodarskich“ 45 egz.

Z wydawnictw „Tow. Oświaty ludowej“.

31) Kraszewski — „Kordecki“ 2 egz.

32) Kraszewski — „Zygmuntowskie czasy“ 1 egz.

33) Koneczny — „Polska za Piastów“ 2 egz.

34) Koneczny — „Polska za Ja iellonów“ 2 egz.

35) Rodziewiczówna — „Szary proch“ 3 egz.

Z wydawnictw „Kraj. Związku ochotn. straży pożarnych“.

36) „Szkoła pożarnictwa“ 1 egz.

37) „Ćwiczenia z sikawkami“ 3 egz.

38) „Ćwiczenia rzędowe“ 3 egz.

39) „Ćwiczenia gimnastyczne“ 2 egz.

40) „Służba prądnika“ 1 egz.

41) „Straże pożarne w gminach wiejskich“ 4 egz.

42) „Katechizm strażacki“ 10 egz.

43) „Kalendarz strażacki“ 3 egz.

Z wydawnictw „Stowarzyszenia byłych uczniów rolniczej szkoły zimowej w Cieszynie.

44) Jan Stwiertnia — „Dojenie krów“ 421 egz.

45) Władysław Szybiński — „Wzdęcie u bydła“ — 363 egz.

46) Adolf Kotas — „Owocówka jabłkówka“ 9 egz.

47) Paweł Suchanek — „Osuszenie ziemi“ 146 egz.

48) „Kartki obrazkowe“ 4 serye.

Sztuczki dramatyczne.

49) I. Smotrycki — „Kilka rad praktycznych dla organizatorów teatrów ludowych amatorskich“ 15 egz.

50) „Pieśni narodowe“ 2 egz.

51) „Sześć pieśni narodowych“ 2 egz.

52) Chociszewski — „Scena ludowa“ 3 egz.

53) " „Gwiazdka i Gwiazdor“ 1 egz.

54) " „Czarodziejski stolik“ 1 egz.

55) Anczyc — „Błażek opętany“ 4 egz.

56) " „Chłopi arystokraci“ 2 egz.

57) " „Flisacy“ 2 egz.

58) J. Nowakowski — „Sen“ 7 egz.

59) Maskof — „Car jedzie“ 1 egz.

60) „Wiara, nadzieja i miłość“ 1 egz.

61) Krumłowski — „Królowa przedmieścia“ 1 egz.

62) „Jasełka“ 1 egz.

63) Staszczyk — „Dziesiąty pawilon“ 2 egz.

64) " „Kościuszko w Petersburgu“ 1 egz.

65) J. Strokowa — „Noc w Belwederze“ 1 egz.

66) " „W katordze“ 1 egz.

67) J. Wiśniewski „Stary mundur“ 1 egz.

68) " „Matka żyje“ 1 egz.

Z różnych wydawnictw.

69) Sienkiewicz „Trylogia“ 2 egz.

70) Sienkiewicz „Quo vadis“ 2 egz.

71) „Czytajcie matki“ 11 egz.

72) „Portret Kościuszki“ 56 egz.

73) Bolesław Prus „Pisma“ t. 4—2 egz.

74) Dr. Czernowski — „Zielnik lekarski“ 5 egz.

75) Łuniewski — „Jak uprawiać kartofle“ 3 egz.

76) Chełchowski — „O uprawie owsa“ 3 egz.

77) „O zakładaniu Spółek mleczarskich“ 13 egz.

78) E. Poluszyński — „Jak zakładać i pielęgnować sady“ 284 egz.

79) Kurowski i Tabeau — „Hodowla drzew i krzewów owocowych“ 42 egz.

80) Dr. Godlewski — „Pogadanka o pokarmach roślin i nawozach sztucznych“ 89 egz.

81) Wład. Szybiński—„Pomoc przy porodach u krów“ 340 egz.

83) Steuert — „Zwierzę domowe w stanie zdrowym i chorym“ 37 egz.

83) Steuert — „Rady sąsiada w chorobach inwentarza“ 69 egz.

84) Guckler — „Przepisy o pomorze świń“ 4 egz.

Oprócz tego sprzedano z różnych wydawnictw po 1—3 egzemplarzy, których szczegółowo nie wymieniamy, 9 książeczek powieściowych i 31 dzieł treści gospodarskiej i ekonomicznej.

III. Wydawnictwa Towarzystwa.

W wykonaniu uchwał I. Ogólnej Rady w Krakowie Zarząd główny podjął wydawnictwo dziełek treści rolniczej i ekonomicznej.

W roku 1899 wydano: a) w języku polskim:

L. 1. Dr. Fr. Stefczyk: „Jakie korzyści przyniesie gminie albo parafii założenie Spółki oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena“, cena 6 h.

L. 2. Ks. A. Koleński: „O potrzebie i sposobie oszczędzania“, cena 6 h.

L. 3. Jerzy Turnau: „Przechadzka po polach. — Kilka uwag o głównych wadach w gospodarstwach włościańskich“, cena 6 h.

L. 4. Bolesław Pobóg-Gurski: „O użyciu nawozów sztucznych“, cena 20 h.

1) w języku ruskim:

Ч. 1. Др. Франц Стефчик: Які користи принесе для громади або для парохиї заложенэ Спілки ощадности і позичок системи Райфайзена“, ціна 6 сот.

Ч. 2. О. Антін Колэнький: „О способах і о потребі ощадности, ціна 5 сот.

W roku 1900 wydano:

a) w języku polskim:

L. 5. Karol Sieprawski: „Jak się starać o trafiki i jak prowadzić należy“, cena 10 h.

L. 6. Bolesław Pobóg-Gurski: „O uprawie buraków cukrowych“, cena 16 h.

L. 7. Józef Mikułowski-Pomorski: „W jaki sposób należy kupować nawozy sztuczne“? cena 12 h.

L. 8. T. I. P.: „Nauka o łąkach“, cena 12 h.

L. 9. Karol Sieprawski: „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“, cena 6 h.

b) w języku ruskim:

Ч. 3. Болеслав Побуг Ґурский: „Про ужите штучних навозів“, ціна 20 сот.

W roku 1901 wydano:

a) w języku polskim:

L. 10. T. I. P.: „Kilka słów o pastwiskach“ — stron 16 — cena 6 h. — nakład 2000 egz.

L. 11. Z. Jałbrzykowski: „Wyrób wina z jagód i owoców“, str. 66 — cena 24 h. — nakład 2000 egz.

L. 12. Julian Tałasiewicz: „Wskazówki dla włościan w sprawach spadkowych i opiekuńczych“ — stron 136 — cena 40 h. — nakład 2000 egz.

L. 13. Dr. Franciszek Stefezyk: „Rolnicze Spółki magazynowe“, — stron 62 — cena 20 h. - nakład 3200 egz.

b) w języku ruskim (nakład 3000 egz.):

Ч 4. Т. І. Л. Р.: „Про сіножати“, ціна 12 сот.

W roku 1902 wydano:

a) w języku polskim:

L. 14. „Niewyzyskane ulgi podatkowe dla domów włościańskich“, — stron 22 -- cena 10 h. — nakład 5000 egz.

L. 15. Karol Sieprawski: „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“. — Wydanie drugie — stron 26 — cena 6 h. — nakład 3000 egz.

b) w języku ruskim:

Ч. 5. „Невиєсканi поґаткові полекші для селяньских домів“ — ціна 10 сот.

W roku 1903 wydano:

L. 16. Kazimierz Dulęba: „Wskazówki do uprawy mało rozpowszechnionych roślin pastewnych: marchwi pastewnej i końskiego zębu“ — stron 32 — cena 12 h. — nakład 2000 egz.

L. 17. Dr. Jan Blauth: „O drenowaniu“, stron 44 — cena 16 h. — nakład 2000 egz.

L. 18. Ks. A. Koleński: „O współudziale Kółek rolniczych w walce przeciw alkoholizmowi“, — stron 24 — cena 10 h. — nakład 2000 egz.

W roku 1904 i w pierwszej połowie r. 1905 wydano:

a) w języku polskim:

L. 19. Józef Gumowski: „O komasacyi i dzieleniu wspólnych gruntów“ — stron 27 — cena 10 h. — nakład 2000 egz.

L. 20. „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“. Wydanie 3-cie uzupełnione, — stron 16 — cena 6 h. — nakład 3000 egz.

L. 21. Dr. Jan Blauth: „Nawodnianie gruntu“ — stron 20 — cena 6 h. — nakład 600 egz.

L. 22. „Wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych“ — stron 62 — cena 20 h. nakład 2000.

L. 23. „O użyciu krów do zaprzęgu“ — stron 24 — cena 10 h. — nakład 5000.

b) w języku ruskim:

Ч. 6. Йосиф Ґумовскій: „Комасация і ділснэ спільних грунтів“.

W drugiej połowie r. 1905 wydano:

a) w języku polskim:

L. 24. Julian Tałasiewicz — „Jakie przepisy istnieją u nas co do praw majątkowych“ — stron 136 — cena 40 h. nakład 800 egz.

L. 25. „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“. — Wydanie 4-te uzupełnione — stron 20 — cena 6 h. -- nakład 3000 egz.

L. 26. Dr. Jan Blauth — „Osuszenia gruntów“ — stron 27 — cena 10 h. — nakład 1000 egz.

b) w języku ruskim:

Ч. 7. Йосеф Мікуловскі-Поморскі — „Як обходити ся з обірником і як знавозити землю?“ і Болеслав Іхновский — „Сіножати і пасовиска“ стр. 32 — ціна 12 сот.

Sprzedaż wydawnictw.

Z wydawnictw „Towarzystwa Kółek rolniczych“ sprzedano w r. 1905 następujące ilości:

Ks. A. Koleński — „O potrzebie i sposobach oszczędzania 53 egz.

Jerzy Turnau — „Przechadzka po polach“. — Kilka uwag o głównych wadach w gospodarstwach włościańskich 262 egz.

Bołesław Pobóg-Gurski — „O użyciu nawozów sztucznych“ 121 egz.

Karol Sieprawski — „Jak się starać o trafiki i jak je prowadzić należy?“ 26 egz.

Bolesław Pobóg-Gurski — „O uprawie buraków cukrowych“ 66 egz.

Józef Mikułowski-Pomorski — „W jaki sposób należy kupować nawozy sztuczne?“ 103 egz.

T. J. P. — „O łąkach“ 243 egz.

T. J. P. — „Kilka słów o pastwiskach“ 181 egz.

Z. Jałbrzykowski — „Wyrób win z jagód i owoców“ 216 egz.

Julian Tałasiewicz — „Wskazówki dla włościan w sprawach opiekuńczych i spadkowych“ 136 egz.

Dr. Franciszek Stefczyk — „Rolnicze Spółki magazynowe“ 34 egz.

„Niewyzyskane ulgi podatkowe dla domów włościańskich 147 egz.

Kazimierz Dulęba — „Wskazówki do uprawy mało rozpowszechnionych roślin pastewnych: marchwi pastewnej i końskiego zębu“ 116 egz.

Dr. Jan Blauth — „O drenowaniu“ 130 egz.

Ks. A. Koleński — „O współudziale Kółek rolniczych w walce przeciw alkoholizmowi“ 101 egz.

Józef Gumowski — „O komasacyi i dzieleniu wspólnych gruntów“ 133 egz.

Karol Sieprawski — „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“ 548 egz.

Dr. Jan Blauth — „Nawodnianie gruntu“ 230 egz.

„Wskazówki dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych“ — 193 egz.

„O użyciu krów do zaprzęgu“ — 4761 egz.

Julian Tałasiewlcz — „Jakie przepisy istnieją u nas co do spraw majątkowych“ — 9 egz.

Dr. Jan Blauth — „Osuszenia gruntów“ 13 egz.

„O obchodzeniu się z obornikiem“ 9 egz.

IV. „Przewodnik Kółek rolniczych".

„Przewodnik Kółek rolniczych" wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca w objętości co najmniej 3 arkuszy druku, zbroszurowany i w okładce. Ma dwa bezpłatne dodatki: ruski, poświęcony wyłącznie sprawom rolniczo-gospodarczym, w objętości $^1/_2$ arkusza co miesiąc i „Obronę pożarną" dla spraw strażackich również w rozmiarach $^1/_2$ arkusza miesięcznie. Dodatek ruski wychodzi przy każdym numerze z 15-go, „Obrona pożarna" zaś przy numerach z 1-go każdego miesiąca.

Zadaniem „Przewodnika" jest tworzyć stały łącznik między Zarządem głównym a Kółkami rolniczemi; dlatego pomieszcza się w nim w pierwszym rzędzie sprawy, dotyczące ogółu Towarzystwa: okólniki, rozporządzenia, wyjaśnienia, wiadomości o działalności Zarządu głównego, Zarządów powiatowych i poszczególnych Kółek, wreszcie rady i wskazówki, odnoszące się do organizacyi Kółek i ich przedsiębiorstw.

Obok tego „Przewodnik Kółek rolniczych" jest dla włościan fachowym doradcą w sprawach rolniczo gospodarczych. Jego zadaniem nieść pod strzechę włościańską wiedzę rolniczą, wytykać błędy dostrzeżone na roli i w zagrodzie, wskazywać drogi i sposoby racyonalnej gospodarki, zachęcać do postępu, uczyć wszystkiego, co wpłynąć może na podniesienie dochodów i zmniejszenie rozchodów rolnika.

Staraniem redakcyi było, by w każdym numerze mieściły się artykuły treści gospodarczej, będące właśnie na czasie. Osoby bowiem, stojące na czele Kółek, nie są w stanie na każde zebranie członków Kółka przygotować się z odpowiednim wykładem i dlatego nie zwołują ich nieraz ze szkodą dla Towarzystwa. Otóż odczytanie artykułu „Przewodnika", jeżeli w odpowiedniej porze jest podany, może zastąpić wykład, zainteresować ogół członków i pobudzić ich do pogadanki na ten temat.

Obok pouczeń w sprawach rolniczo-gospodarczych, dostarczał „Przewodnik" szczegółowych informacyi handlowych o zakupnach artykułów rolniczych, aby ochronić włościan od wyzysku handlarzy nawozów sztucznych, nasion i narzędzi rolniczych.

„Przewodnik" coraz więcej się rozpowszechnia, znajduje pomiędzy włościanami gorliwych czytelników, a także, co uważamy za objaw jak najpomyślniejszy, licznych współpracowników. W ostatnim roku „Przewodnik" pomieścił kilkanaście artykułów, pochodzących z pod pióra włościan. Redakcya pragnie pozyskać jak najwięcej takich współpracowników, gdyż zachęta do poprawy gospodarstwa, pochodząca od praktycznego gospodarza włościanina, wywiera wielki wpływ na czytelników i utwierdza ich w przekonaniu, że warto się stosować do rad udzielonych w „Przewodniku". Zwracaliśmy się prawie do wszystkich światlejszych włościan, by nie pożałowali trochę trudu i pracy i zasilali nasze pismo swemi spostrzeżeniami, donosili o zmianach przeprowadzonych w sposobie gospodarowawania, o ich wynikach, lub odpowiedniemi pytaniami zwracali redakcyi uwagę, która rolnicza sprawa wymaga obszerniejszych wyjaśnień.

Szczegółowe rachunki wpływów „Przewodnika" i ogłoszeń, oraz zestawienie rozchodów podane są osobno na str. 98 sprawozdania. Tutaj zamieszczamy tylko zestawienie wykazujące przyrost prenumeratorów:

W roku	1898	opłacono egzemplarzy	522
„	1899	„ „	859
„	1900	„ „	1.137
„	1901	„ „	1.480
„	1902	„ „	1.925
„	1903	„ „	2.070
„	1904	„ „	2.503
„	1905	„ „	2·702

Jak się zaś łamy „Przewodnika" rozszerzają, daje wyjaśnienie następujące zestawienie:

W r.	1897	miał rocznik	24	arkuszy
„	1898	„ „	31	„
„	1899	„ „	42	„
„	1900	„ „	57	„
„	1901	„ „	71	„
„	1902	„ „	78	„
„	1903	„ „	$84^1/_2$	„
„	1904	„ „	$91^1/_2$	„
„	1905	„ „	97	„

Z początkiem roku 1905 wprowadziliśmy w wydawnictwie nowość, że dajemy „Przewodnik" zbroszurowany i w okładce. Zwiększa to znacznie koszta, przyczynia się jednak do staraniejszego przeczytania pisma.

Od stycznia zaś roku 1906 pomieszczamy w „Przewodniku" także ilustracye.

Obowiązki redaktora „Przewodnika" pełnił, jak w latach poprzednich, dyrektor biura Telesfor Adamski.

V. Kalendarz Kółek rolniczych.

W r. 1905 Zarząd główny zrobił początek z wydawnictwem Kalendarza z nadzwyczaj pomyślnym wynikiem. Mimo, że z powodów od nas niezależnych Kalendarz wyszedł z pod prasy dopiero w drugiej połowie grudnia, a to utrudniło ogromnie rozprzedaż nakładu i mimo, że oddawaliśmy go po bardzo nizkiej cenie w drodze subskrypcyi, wydawnictwo w ostatecznym wyniku nie przyniosło żadnego niedoboru, lecz nawet wykazało nieznaczną nadwyżkę, jak wykazują objaśnienia do poz. 9 zamknięcia rachunków na r. 1905.

Powodzeniem pierwszego wydania ośmieleni,

w r. 1905 przystąpiliśmy do wydania Kalendarza na rok 1906.

Po kalendaryum i części literackiej pomieściliśmy w nim następujące ważniejsze artykuły treści ekonomiczno-rolniczej:

„Spółki ubezpieczeń bydła" — dra Stanisława Grabskiego. „Kredyt włościański w Banku krajowym" — dra Zgórskiego. „O rasach bydła rogatego, cechach mleczności krów i wychowie cieląt" — dra B. Strusiewicza. „O nierogaciźnie". Uprawa ważnych bardzo dla włościan a mało rozpowszechnionych roślin pastewnych". „Uprawa roli". „O sztucznych nawozach" i „Melioracye rolne — J. Wasunga. „Co wykonać trzeba, aby się sad opłacał?" „Wykaz szkół zawodowych w kraju". „O podatkach". „Ogólne uwagi o stowarzyszeniach i pogląd na krajowe stowarzyszenia, działające na pożytek rolnictwa".

Kalendarz był zaopatrzony obficie w ilustracye.

Szczegółowe rachunki wydawnictwa podamy w przyszłem sprawozdaniu, bo zamknięcie ich ostateczne nastąpić mogło dopiero w r. 1906. Nadmieniamy jednak, że mimo kosztów nakładu, wynoszących przeszło 6.000 K i mimo nizkiej ceny Kalendarza osiągnąć zdołaliśmy około 500 K nadwyżki. Zawdzięczamy to przedewszystkiem popytowi na Kalendarz i zupełnej rozprzedaży całego nakładu jak i temu, że wszystkie prace, pomieszczone w Kalendarzu, dostarczone zostały przez autorów bezpłatnie. Uzyskana nadwyżka zużytkowana zostanie na wydawnictwo Kalendarza na r. 1907.

K) Nowo zawiązane Kółka rolnicze.

W roku 1905 zawiązało się 155 Kółek rolniczych. Wykaz ich szczegółowy według powiatów podajemy na str. 100—105.

W 17 powiatach powstało po 1 Kółku rolniczem, w 17 po 2, w 8 po 3, w 2 (brodzkim, jarosławskim) po 4, w 2 (brzeżańskim, brzozowskim) po 5, w 3 (bocheńskim, chrzanowskim, wielickim) po 6, w 3 (lwowskim, rzeszowskim, tarnowskim) po 7, w 1 (dąbrowskim) 9 i w 1 (żywieckim) 14.

W ostatnich latach przyrost Kółek rolniczych zaznacza się cyfrowo w następujący sposób:

Zawiązało się nowych Kółek rolniczych

w r. 1901	49
w r. 1902	79
w r. 1903	96
w r. 1904	139
w r. 1905	155

Jest to stały a tak znaczny przyrost, jakiego Towarzystwo nigdy przedtem nie miało.

Zaprzeczyć się tymczasem nie da, że dla skonsolidowania Towarzystwa w obecnym jego stanie byłoby korzystniej, gdyby nowych Kółek rolniczych jak najmniej przybywało. Zarząd główny bowiem nie rozporządza dostatecznemi siłami i środkami, aby w każdem nowo-powstałem Kółku rolniczem udzielić tej pomocy, która niezbędnie jest potrzebna przy pierwszych krokach stowarzyszenia. Im więcej zaś Kółek przybywa, tem trudniej jest spełnić obowiązek wprowadzenia ich na właściwe tory.

Z roku na rok stawiamy wprawdzie coraz większe wymagania do założycieli Kółek rolniczych, mimo to jednak nie możemy powstrzymać silnego ruchu w zakładaniu Kółek i zmuszeni jesteśmy je zatwierdzać, chociaż nieraz żywimy powątpiewania, czy mimo najlepszych chęci założycieli da się utrzymać w stowarzyszeniu, ta ciągłość pracy, której Kółko rolnicze wymaga, jeżeli ma prawidłowo funkcyonować.

Dopiero wtedy będziemy mogli uważać przyrost Kółek za pożądany objaw, gdy nasze organizacye pośrednie będą miały dostateczne fundusze i odpowiednie siły aby spełniać wobec nowo zawiązujących się Kółek rolniczych te obowiązki, które obecnie z konieczności wykonywać musi zastępczo Zarząd główny.

L) Objaśnienia do zamknięcia rachunków za r. 1905.

(str. 96 i 97 sprawozdania).

P r z y c h ó d:

I. W pozycyi 1. uzyskano subwencyi . . . . 81.590 K
preliminowano zaś . 77.000 „
otrzymano zatem więcej . 4.590 K

wpłynęło mianowicie ponad preliminarz:

a) z Wydziału krajowego na wystawy . 500 K
b) „ „ „ „ środki naukowe dla kursów . . . . . 500 „
c) z ck. Towarzystwa gosp. na cele roln. 1500 „
d) z ck. Towarzystwa rolniczego na cele roln. 500 „
e) „ „ „ gosp. na gnojownie 60 „
f) z Tow. wzajemnych ubezpieczeń 1600 „
razem . 4660 K

poniżej preliminarza:

a) z Rad powiatowych . . 70 „
różnica między preliminarzem a wynikiem 4590 K

Subwencye od Rad powiatowych preliminowano w kwocie 500 kor. Subwencyi zaś udzieliły następujące Rady powiatowe:

1) Dąbrowa . . .	40	K
2) Tarnobrzeg . .	60	„
3) Zaleszczyki . .	50	„
4) Przemyślany .	10	„
5) Tłumacz . . .	50	„
6) Myślenice .	10	„
7) Brzeżany . . .	25	„
8) Pilzno	50	„
9) Stary Sambor .	10	„
10) Stryj	20	„
11) Nowy Sącz	80	„
12) Grybów .	25	„
razem .	430	K

II. Do pozycyi 2 podane są szczegółowe zestawienia w dziale „Wykaz członków-protektorów, członków-założycieli i członków wspierających Towarzystwa“.

Przyrost wkładek od Kółek rolniczych określają następujące daty z ostatnich lat. Kółka rolnicze wpłaciły tytułem wkładek:

w roku 1898 . .	172	K
„ „ 1899 . .	292	„
„ „ 1900 . .	646	„
„ „ 1901 . .	999	„
„ „ 1902 . .	1785	„
„ „ 1903 .	2410	„
„ „ 1904 . .	2782	„
„ „ 1905 . .	4759	„

III. W pozycyi 3 pomieszczone są wkładki członków założycieli, które wpłynęły w r. 1905 to jest wkładka WP. Włodzimierza Gniewosza 200 kor. i pierwsza rata wkładki Rady powiatowej w Tarnobrzegu w kwocie 100 kor.

IV. W pozycyi 4 „ze sprzedaży wydawnictw“ preliminowano 100 kor. wpłynęło zaś 1.277·80 kor.; uzyskano zatem więcej o 1177.80. k. Osiągnięto bowiem:

a) ze sprzedaży wydawnictw	1.005·17	K
b) „ „ książeczek udział.	272·63	„
razem	1.277·80	K

Rachunek wydawnictw książkowych Towarzystwa (prócz Kalendarza) od jego rozpoczęcia tak się przedstawia:

rok:	koszta:	wpływy:
1900	597·14 K	327·77 K
1901	1218·54 „	480·53 „
1902	1398·00 „	987·51 „
1903	738·40 „	677·91 „
1904	445·74 „	398·78 „
1905	866·10 „	1277·80 „
razem	5263·92 K	4150·30 K

W ciągu 6 lat wynosi niedobór rachunku wydawnictw 1.113·62 K, jednakowoż w tym czasie rozesłano do Kółek rolniczych bezpłatnie i rozdano w celach agitacyjnych wydawnictw za przeszło 900 K. a zapas nierozprzedanych broszur reprezentuje wartość 500 K.

V. Do poz. 5 „sprzedaż książek“ daje szczegółowe wyjaśnienia osobny dział sprawozdania pod tym samym tytułem.

VI. Wpływy poz. 6 są poraz pierwszy osobno zestawione w zamknięciach, dawniej były zamieszczane razem z innemi w dziale „rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi“. Zarząd główny zakupuje w znaczniejszej ilości księgi handlowe po cenach hurtownych i dostarcza ich Kółkom rolniczym na każde żądanie. Równocześnie przeprowadza się ostemplowanie książek.

VII. Do poz. 7. są osobno zestawione zamknięcia rachunków Przewodnika na str. 98 Preliminowano przychód w kwocie 7000 K, uzyskano zatem więcej o 1.791·16 K.

VIII. W pozycyi 8 preliminowano ze zwrotu kosztów lustracyi handlowych przez Kółka rolnicze 1400 K, uzyskano zaś 2572·89 K a więc o 1172·89 K więcej.

Szczegółowe zestawienie otrzymanych zwrotów przedstawia się następująco:

1)	K. r. Rzochów	K	45·—
2)	„ „ Sokołów k. Rz. . . .	„	10·—
3)	„ „ Posada olchow.	„	63·—
4)	„ „ Miejsce piastowe . . .	„	16·30
5)	„ „ Posada sanocka	„	14·—
6)	„ „ Szczyrk	„	36·60
7)	„ „ Bóbrka	„	8·—
8)	„ „ Strzałkowice	„	12·—
9)	„ „ Felsztyn	„	26·50
10)	„ „ Biskowice	„	33·20
11)	„ „ Halicz	„	62·20
12)	„ „ Sanok	„	78·—
13)	„ „ Wołodź	„	10·—
14)	„ „ Wicyń	„	10·—
15)	„ „ Šty Józef	„	40·—
16)	„ „ Milówka	„	15·—
17)	„ „ Dołha wojniłow.	„	10·—
18)	„ „ Wysoka	„	17·70
19)	„ „ Dynów	„	36·—
20)	„ „ Grodzisko dolne . . .	„	32·—
21)	„ „ Wojaszówka	„	30·—
22)	„ „ Gogolów	„	26·65
23)	„ „ Brzoza stadn.	„	11·—
24)	„ „ Zagórz	„	32·50
25)	„ „ Nowe miasto	„	34·10
26)	„ „ Kleparów	„	16·—
27)	„ „ Handzlówka	„	20·—
28)	„ „ Staszkówka	„	20·—
29)	„ „ Buczkowice	„	30·—
30)	„ „ Wysoka	„	43·—
31)	„ „ Pruchnik	„	10·—
32)	„ „ Krosno	„	28·—
33)	„ „ Brzesko	„	63·04
34)	„ „ Krosno	„	35·40
35)	„ „ Bóbrka k. Krosna . . .	„	16·—
36)	„ „ Sanok	„	78·—

37) „ „ Dynów . . . . „ 76·—
38) „ „ Tłuste . . . . „ 25·90
39) „ „ Buszcze . . . . „ 49·—
40) „ „ Krosno . . . . „ 49·20
41) „ „ Skwarzawa . . . . „ 17·50
42) „ „ Biskowice . . . . . „ 16·—
43) „ „ Biskowice . . . . „ 22·10
44) „ „ Zagórz . . . . . „ 72·80
45) „ „ Posada jaćm. . . . . „ 20 —
46) „ „ Szymbark . . . . . . „ 50·—
47) „ „ Buczały . . . . . „ 22·—
48) „ „ Sąsiadowice . . . . „ 24·—
49) „ „ Bieńkowa Wisznia . . „ 28·—
50) „ „ Tymbark . . . . . . „ 34·—
51) „ „ Wola batorska . . . „ 24·—
52) „ „ Koniuszki siem. . . . . „ 10·—
53) „ „ Krosno . . . . . . „ 48·—
54) „ „ Krosno . . . . . . „ 123·50
55) „ „ Sanok . . . . . . „ 22·—
56) „ „ Milatyn nowy . . . . . „ 46·50
57) „ „ Skwarzawa . . . . „ 26·—
58) „ „ Dąbie . . . . „ 35·80
59) „ „ Szczyrk . . . . . . „ 30·—
60) „ „ Skawinki . . . . . „ 33·80
61) „ „ Siedliska . . . . . . „ 31·40
62) „ „ Busk . . . . „ 164·10
63) Tow. handl. Dębica . . . . „ 211·80
64) Związek handl. Sokal . . . „ 63·10
65) Stow. spożywcze w Podhajcach . „ 127.20

K 2572·89

IX. Wydawnictwo „Kalendarza Kółek rolniczych“ — niepreliminowane w budżecie — przyniosło:

w przychodzie	5156·38 K
w rozchodzie	5097·32 „
nadwyżka	59·06 K

ulokowana została na razie w gal. Kasie oszczędności i służyć będzie na pokrycie kosztów wydawnictwa Kalendarza na r. 1907. — cf. poz. 27. i 29 rozchodu.

X. Pomieszczona w poz. 10 przychodu i poz. 28 rozchodu kwota 53.384·11 K. tworzy zadatki Kółek rolniczych na różne zamówienia, uskuteczniane za pośrednictwem Zarządu głównego. Zestawienie tych zamówień podane jest na str. 77 sprawozdania.

XI. Do pozycyi 11. Procent od chwilowej lokacyi gotówki wynosił:

1) w Banku rolniczym za czas od 1/7 do 31/12 1904	225	K	— h
2) w Banku rolniczym za czas od 1/1 do 30/6 1905	540	„	— „
3) w pocztowej Kasie oszczędności .	22	„	— „
Razem	787	K	69 h
od tego odlicza się prowizyi woźnego od zebranych wkładek	11	K	40 h
pozostaje jak w zamknięciu	776	K	29 h

Procent od lokacyi w Banku rolniczym za drugie półrocze 1905 r. wstawiony jest w książkach Zarządu głównego na rachunek r. 1906, ponieważ wpłynął do kasy dopiero w styczniu 1906 r. Z tych samych powodów wstawiony jest obecnie w przychodzie 1905 r. procent za drugie półrocze 1904 r.

Preliminowano w pozycyi tej 300 K, uzyskano zatem więcej o 478·69 K.

XII. W pozycyi 12. preliminowano 600 K, uzyskano zaś 1724·71 K zatem o 1124·72 K więcej. Wpływ ten pochodzi z drobnych należytości, jakie opłacają Kółka rolnicze za pośrednictwo w zakupnie na pokrycie korespondencyi z dostawcami i odbiorcami.

XIII. Pod pozycyą 13. pomieszczony wpływ w kwocie 1912 K pochodzi ze zwrotu należytości za nasiona, dostarczone do pól doświadczalnych.

XIV. Kwota pomieszczona w poz. 14. pochodzi ze zwrotu zaliczek na pensye, których wyjątkowo udziela Zarząd główny urzędnikom.

XV. Do poz. 15 Każdorazowy nauczyciel towaroznawstwa i instruktor praktyki sklepowej na praktycznych kursach handlowych w Czernichowie, utrzymywanych przez Zarząd główny, jesł zarazem kierownikiem Bazaru tamtejszego Kółka rolniczego. Za to kierownictwo Bazarem Zarząd Bazaru zwraca do kasy Zarządu głównego 600 K, jako część płacy nauczyciela.

Niedobór:

Rok 1905 zamknął Zarząd główny niedoborem kasowym w kwocie 1201·50 K. Powód tego niedoboru wyjaśnia ustęp sprawozdania dotyczący akcyi ratunkowej Towarzystwa.

Rozchód:

I. W poz. 1. „najem lokalu“ rozchód był zgodny z preliminarzem.

II. W poz. 2. „opał i światło“ preliminowano 300 K., wydano 418·20 K. Wydano więcej 118·20 K.

III. W poz. 3. „druki i litografie“ preliminowano 2800 K., wydano 2822·55 K., a więc o 22·55 K więcej. Z tego wypłacono

a) za druk sprawozdania rocznego	2289·90 K
b) „ „ okólników, odezw, formularzy	503·25 „
c) za litografie . . . . , . .	30·50 „
Razem	2882·55 K

IV. W poz. 4. „wydatki kancelaryjne“ preliminowano 1100 kor., wydano 2356·51 kor., a zatem o 1256·51 kor. więcej. Szczegółowo przedstawiają się wydatki następująco:

1. rachunki za papier do pisania, pakowania i koperty . . . . . . 1339·23 K
2. przybory biurowe: pióra, guma, atrament . . . . 195·10 „
3. przybory do szapirografu . . 53·40 „
4. „ „ maszyny do pisania i kopiowania . . . . 121·45 „
5. prasa do kopiowania . . . 51·— „
6. kasetka żelazna . . . . . 29·— „
7. książki protokołów, adresowe i szematyzmy . . . . 56·30 „
8. drobne wydatki biurowe . . 219·56 „
9. rachunki stolarza, ślusarza i blacharza . . . . 101·37 „
10. 2 lampy . . . . 22·— „
11. szpagat . . . . 14·75 „
12. koszta przewozu kolejowego paczek i dowozu . . . . 41·21 „
13. usługa pomocnicza w biurze . 87·— „
14. opłata za telefon . . . . . 25·14 „

Razem 2366·51 K

V. Do poz. 5. Szczegółowo przedstawiają się wydatki następująco:

portorya i telegramy . . . . . 3322·45 K
stemple . . . . 217·50 „
podatki . . . . 392·56 „
ogłoszenia . . . . 145·03 „
manipulacyjne pocztowej kasy oszczędności i czeki . . . . . 188·62 „

Razem 4266·16 K

Ponieważ zaś zwrócono markami 46·54 „

Przeto rozchód wynosi . . . . 4219·62 K

czyli o 1619·62 kor. wyżej nad preliminarz.

VI. Do poz. 6. Mieszczą się w tej pozycyi zwroty kosztów podróży na posiedzenia Zarządu dla zamiejscowych członków Zarządu głównego w myśl § 36 statutu, oraz zwroty kosztów podróży dla członków Wydziału wykonawczego w sprawach Towarzystwa.

Preliminowano 1000 kor., wydano zatem mniej o 719 kor.

VII. O pozycyi 7. Następującym Zarządom powiatowym, względnie delegatom, wypłacono zasiłki:

1. w Tarnopolu na kurs sadownictwa . . . . 60·— K
2. w Gorlicach . . . . 60·— „
3. w Rzeszowie . . . . 60·— „
4. w Przemyślanach na kurs pożarnictwa . . . . 72·— „
5. w Husiatynie . . . . 100·— „
6. w Rudkach . . . . 100·— „
7. w Sanoku na wystawę pszczelniczą . . . . 100·— „
8. w Chrzanowie na kurs sadownictwa . . . . 60·— „
9. w Pilźnie . . . . 50·— „
10. w Wieliczce na lustracye w r. 1904 i 1905 . . . . 333·— „
11. we Lwowie . . . . 115·85 „

Oprócz tego pokryła kasa Zarządu głównego koszta podróży referentów na Zgromadzenia powiatowe w kwocie . 302·20 „

1413·05 K

VIII. W poz. 8. Na „koszta Ogólnej Rady“ preliminowano 800 kor., wydano 338·63 kor., zatem o 461·37 kor. mniej.

Wydano:

1. na druki Ogólnej Rady . . . 32·40 K
2. na kokardki dla delegatów . . 45·90 „
3. drobne wydatki podczas Ogólnej Rady . . . . 50·68 „
4. Koszta podróży w sprawie O. R. 74·32 „
5. Koszta podróży urzędników na Ogólną Radę . . . . 135·33 „

Razem 338·63 K

IX. Wydatki poz. 9. i 10. były razem preliminowane na r. 1905 w kwocie 12000 kor., a że suma wydatków tych pozycyi wynosi według zamknięć 17237·60, przeto wydano więcej 5237·60 kor.

Na poz. 9. składają się następujące wydatki:

1. zakupno owsa, jęczmienia i pszenicy jarej do pól doświadczalnych wraz z kosztami przesyłki . . . . 3901·60 K
2. zakupno żyta, pszenicy i jęczmienia ozimego do pól doświadczalnych oraz koszta przesyłki . . . . 2258·96 „
3. nasiona roślin pastewnych . . 1089·81 „
4. wapno do pól doświadczalnych nawozowych . . . . 540·09 „
5. superfosfaty i saletra do pól doświadczalnych nawozowych . . . 389·81 „
6. koszta rozsyłki żużli do doświadczeń na polach i łąkach . . . . . 442·56 „
7. koszta kursów weterynaryjno-hodowlanych . . . . 968·13 „
8. subwencya na drzewka owocowe 949·16 „

Razem 10540·12 K

X. W poz. 10. rozkładają się koszta podróży w następujący sposób:

1. p. Wasunga . . . . 3017·34 K
2. p. Poluszyńskiego . . . . . 1654·50 „
3. p. Pawłowskiego . . . . . 669·40 „
4. p. Stamirowskiego . . . . 799·54 „
5. p. Kaweckiego . . . . . . 740·— „
6. p. Popławskiego . . . . . . 53·12 „

Razem 6933·90 K

Otrzymano jednak jako zwrot kosztów podróży p. Poluszyńskiego w sprawie spółki sadowniczej w Jabłonowie z Wydziału krajowego 176·42 koron,

a z Oddziału Tow. gospodarskiego w Rudkach na pokrycie częściowe kosztów kursu w Rudkach 60 kor., razem . 236·42 „

Wydatki przeto jak w zamknięciu 6697·48 K

XI. W pozycyi 11. subwencya przy zakupnie nasion (głównie koniczyny czerwonej) preliminowane na 2000 kor. wynosiły 2217·19 kor., więc o 217·19 kor. więcej.

XII. Do poz. 12. udziela szczegółowych wyjaśnień dział „Kursa handlowe".

XIII. W poz. 13. pomieszczone są pensye: dyrektora biura 4400 kor., kasyera 2000 kor., urzędnika 910 kor. (za 6 i pół miesiąca — ustąpił 15/7 1906), 4 pomocniczych sił (960, 600, 560 i 300 kor., w tem dla trzech pensye za rok, ostatnia za 6 miesięcy), płace 2 tymczasowych urzędników 592 kor. (460, 132 kor.), płaca woźnego 720 kor. i pomocnika 24 kor., razem jak w zamknięciu 11066 kor. Ponieważ preliminowano 11440 kor., wydano mniej 374 kor.

XIV. Pensye poz. 14. rozdzielają się następująco:

p. Popławski (za rok)	3780·—	K
p. Wasung (za 8 miesięcy) . .	2000·—	„
p. Pawłowski (za 5 miesięcy) .	1160·—	„
p. Stamirowski (za 6 miesięcy)	1500·—	„
p. Poluszyński (za rok)	1680·—	„
p. Kawecki (za 4 miesięcy) . .	240·—	„
remuneracya	315·—	„
Razem	10675·—	K

Inspektor p. Wasung zajęty jest w biurze od I/IX 1905 na zmienionych warunkach, bez stałej płacy, za zwrotem kosztów i dyet. Inspektor dr. Pawłowski ustąpił z biura po 5 miesiącach, posadę jego zajął od 1/7 inspektor p. Stamirowski. Asystent p. Kawecki był prowizorycznie zajęty w biurze od 1/9 1905 do 30/4 1906.

XV. Zestawienie do poz. 15. mieści się na str. 98 sprawozdania pod napisem „Rachunek lustracyi handlowych".

XVI. W poz. 16. mieszczą się następujące wydatki:

1. zakupno latarni magicznej i przyrządy	312·30	K
2. piłka nożna i przybory . . .	85·68	„
3. aparat fotograficzny	120·—	„
4. płyty do gramofonu	22·32	„
5. podręczniki zabaw	11·26	„
Razem	551·56	K

Zarząd główny jest obecnie w posiadaniu 2 latarń magicznych i 1 gramofonu. Z gramofonem jeździł lustrator handlowy p. Sadowski, z latarniami pp. Kawecki, Stamirowski i Poluszyński. — Również służyła 1 latarnia do użytku Koła dublańskiego Szkoły ludowej, ktore urządzało przedstawienia w Kółkach rolniczych pow. lwowskiego. Temuż Kółku oddano do dyspozycyi piłkę nożną.

XVII. Wydatki poz. 17. przedstawiają się następująco:

1. wkładki za straże do Związku ochotniczych straży pożarnych .	152·—	K
2. koszta podróży i płaca instruktora straży	1654·18	„
3. broszura o strażach pożarnych	206·15	„
4. druki dla straży pożarnych . .	62·10	„
5. 178 podręczników strażackich dla uczestników kursów strażackich .	143·—	„
6. przybory strażackie: opaski, trąbki i t. p.	39·36	„
7. na pokrycie kosztów kursu w Brzesku	73·84	„
8. na pokrycie kosztów kursu w Zamarstynowie	82·31	„
9. koszta podróży delegata Zarządu na kursa	140·40	„
Razem	2553·34	K

Preliminowano 2000 K, wydano więcej . . . . 553·34 K

XVIII. W pozycyi 18. wypłacono za koszta porady prawnej 400 K. — preliminowano 600 K., wydano mniej o 200 K., ponieważ umowy o poradę w sprawach taryfowych nie odnowiono.

XIX. W pozycyi 19. nadzwyczajne i nieprzewidziane preliminowane 1000 K. wydano 4.147·51 K więcej. Składają się na tę pozycyę następujące wydatki:

1. subwencya na siewniki i maszynę do wyrobu jabłecznika	549·—	K
2. zakupno kóz	609·95	„
3. drób do rozlosowania między Kółka	390·91	„
4. nagrody za prace konkursowe	200·—	„
5. portret ś. p. Jackowskiego do biura	84·30	„
6. wydawnictwo portretów ś. p. Jackowskiego i protektora Augustynowicza	252·—	„
7. odprawa dla urzędnika . . .	1680·—	„
8. zapomoga „ „ . . .	133·—	„
9. remuneracye	1195·35	„
10. noworoczne listonoszom, woźnym i t. d.	53·—	„
Razem	5147·51	K

XX. W pozycyi 20 wypłacono 50% wkładek Zarządom powiatowym w Husiatynie, Przemyślanach, Tarnowie, Ropczycach, Rzeszowie i Jarosławiu razem 92 K.

XXI. W pozycyi 21. złożono na książeczkę Kasy oszczędności wpływy poz. 3 przychodu.

XXII. W pozycyi 22 wydano na druk i broszurowanie:

1. wydawnictw nr. 23,24,25	.	737·59 K
2. książeczek udziałowych	.	144·70 „
	Razem	882·29 K

XXIII. W pozycyi 23. preliminowano 2400 K wydano 3.378·70 K.; ponieważ jednak z zakupionych książek sprzedano część za 1091·31 K. przeto właściwy wydatek wynosił 2.287·49 K. a więc o 112·51 K poniżej preliminarza. Zakupione książki rozsyłano bezpłatnie do bibliotek Kółek.

XXIV. Objaśnienia do poz. 24. zawiera poz. 6 przychodu.

XXV. Szczegółowe zestawienie do poz. 25. znajduje się na str. 98 sprawozdania.

XXVI. Do poz. 26. mieszczą się szczegóły na str. 98 sprawozdania.

XXVII. Objaśnienia do poz. 27 znajdują się przy poz. 9 przychodu.

XXVIII. Do poz. 28. mieszczą się objaśnienia przy poz. 10 przychodu.

XXIX. Do poz. 29. wyjaśnienia przy poz. 9 przychodu.

XXX. W poz. 30 mieszczą się:

koszta wystawy w Nowym Sączu	269·30
„ „ w Buczaczu	143·02
oprawa książek na nagrody	55·30
	467·62 K

Koszta te są tylko częściowe, gdyż nie wliczono tu kosztów przygotowania Kółek rolniczych do wystaw przez inspektora rolniczego i kosztów podczas urządzenia wystawy, które się mieszczą w poz. 10 rozchodu.

Sprawozdanie z szkontra kasy na dniu 2 czerwca 1906 r.

Wpływy kasowe według dziennika kasowego do pozycyi l. 242 wynoszą	kor.	5816·21
według podręcznego dziennika do poz. l. 1572	„	132·72
„ podręcznika rachunków przechodowych do poz. l. 757 . . .	„	108·—
Razem	kor.	6056·93
Rozchody kasowe do poz. l. 808 wynoszą	„	820·68
Saldo 2 czerwca z 1906 r.	kor.	5236·25

Z tego na R-ku bieżącym wedle przedłożonych dowodów w Banku rolniczym	kor.	2500·—
w Pocztowej Kasie oszczędności wyciąg nr. 105	„	1335·54
gotówka w kasie	„	1400.71
znaleziono zgodnie jak wyżej	kor.	.5236·25

Lwów, dnia 2 czerwca 1906 r.

Karol d'Abancourt m. p. *Leopold Wilimowski* m. p.

Fundusz żelazny, powstały z wkładek członków założycieli, wynoszący z dniem 9 maja 1905 r.	kor.	4593.70
powiększył się w r. 1905/6 o dalsze wpłaty	„	900·—
z dopisanych odsetek do 1-go stycznia 1906 r.	„	246·96
wynosi zatem bez dopisanych odsetek za I. półrocze 1906 . . .	kor.	5740·66

z dniem 2-go czerwca 1906 r. i jest ulokowany na książeczkach Galicyjskiej Kasy Oszczędn. nr. 63193 i 134496, które znaleźliśmy w kasie.

Lwów, dnia 2 czerwca 1906 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d'Abancourt m. p. *Leopold Wilimowski* m. p.

PRZYCHÓD

Zamknięcie rachunków za czas od 1. stycznia 1905 do 31. grudnia 1905.

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Preliminowano koron	Otrzymano koron	hal.
141	1. Subwencye:			
	A) Krajowe: 1. Na koszta zakładania Kółek ich lustracye	15000	15000	—
	2. na cele ogólne rolnicze i handlowe	15000	10000	—
	3. na utrzymanie i podróże inspektora rolniczego . .	—	5000	—
	4. na lustracye handlowe	8000	8000	—
	5. na kursa handlowe	4000	4000	—
	6. na wydawnictwo Przewodnika Kółek rolniczych . .	2000	2000	—
	7. na zakupno środków naukowych przy wykładach .	—	500	—
	8. na urządzenie wystaw rolniczych	—	500	—
	B) Państwowe: 1. przez c. k. Tow. gosp. na lustracye i wykłady rolnicze	10000	11500	—
	2. „ „ „ „ na nagrody za wzor. gnojenie	500	560	—
	3. „ c. k. Towarzystwo rolnicze na cele rolnicze	2000	2500	—
	4. „ Minist. roln. na koszta zarządu i wydaw. organu	18000	18000	—
	C) Powiatowej kasy oszczędności w Krakowie	400	400	—
	D) Tow. Wzajemnych ubezpieczeń: 1. na cele ogólne	1000	600	—
	2. na organizacyę straży pożarnych	—	2000	—
	E) Związku handlowego Kółek rolniczych	600	600	—
	F) Rad powiatowych	500	430	—
143	2. Wkładki członków wspierających	6000	6710	50
207	3. „ „ założycieli	—	300	—
145	4. Ze sprzedaży wydawnictw	100	1277	80
146	5. „ „ książek	—	1091	31
177	6. „ „ ksiąg handlowych	—	601	71
148	7. Z prenumeraty i ogłoszeń „Przewodnika“	7000	8791	16
155	8. Ze zwrotów kosztów lustracyi przez Kółka rolnicze	1400	2572	89
204	9. Wydawnictwo Kalendarza na rok 1905 . . . . , ...	—	5156	38
161	10. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi	—	53384	11
151	11. Odsetki z lokacyi funduszów	300	776	29
152	12. Zwroty Kółek rolniczych za koszta manip. w zakup. przy pośredn.	600	1724	72
154	13. Zwroty Kółek rolniczych za zboże do pól doświadczalnych . .	—	1912	—
160	14. Ze zwrotu zaliczek na pensye	—	446	—
213	15. Bazar Kółka roln. w Czernichowie za kierownictwo sklepu . .	600	600	—
	Pozostałość w kasie z r. 1904 .	—	650	52
	Niedobór w r. 1905	—	1201	50
		93000	168786	89

ROZCHÓD

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Preliminowano koron	Wydano koron	hal.
189	1. Najem lokalu	2000	2000	—
188	2. Opał i światło	300	418	80
198	3. Druki i litografie	2800	2822	55
190	4. Wydatki kancelaryjne	1100	2356	51
193	5. Portorya, stemple, podatki, ogłoszenia	2600	4219	62
202	6. Podróże delegatów	1000	281	—
203	7. Zwroty kosztów wyłożonych przez Zarządy powiatowe	1600	1413	05
212	8. Na koszta Ogólnej Rady	800	338	63
200	9. Koszta pól doświadczalnych: a) nasiona, nawozy itd.	12000	10540	12
186	10. „ „ „ b) podróże, inspekt. rol. i instr. sad.	—	6697	48
199	11. Subwencye przy zakupnie nasion	2000	2217	19
196	12. Kursa handlowe w Czernichowie	7000	6550	—
178	13. Pensye dyrektora biura, urzędników i usługa	11440	11066	—
182	14. „ inspektorów rolnictwa i instruktora sadownictwa . . .	11460	10675	—
184	15. „ lustratorów handlowych	6400	7665	98
197	16. Na rozbudzenie życia towarzyskiego po Kółkach rolniczych . .	1500	551	56
205	17. Na organizacyę ochotniczych straży pożarnych	2000	2553	34
208	18. Na koszta porady prawnej w sprawach prawnych i taryfowych	600	400	—
153	19. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	1000	5147	51
143	20. Udział wkładek członków wspierających dla Zarządów powiat. .	—	92	—
207	21. Depozyt wkładek członków założycieli w Kasie oszczędności . .	—	300	—
145	22. Na wydawnictwa Towarzystwa Kółek rolniczych	1000	882	29
146	23. Na zakupno książek dla bibliotek Kółek i czasopisma	2400	3378	70
177	24. Na zakupno ksiąg handlowych	—	632	44
148	25. Wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“	10000	14221	35
155	26. Koszta lustracyi handlowych	11000	12357	66
204	27. Na wydawnictwo „Kalendarza Kółek rolniczych na rok 1905“	—	5097	32
161	28. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi	—	53384	11
221	29 Nadwyżka w dochodzie wydaw. Kalendarza złożona w Kasie oszczęd	—	59	06
215	30. Na urządzenie wystaw rolniczych	—	467	62
			168786	89

Zestawione powyżej zamknięcie rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1905 roku dokładnie zbadaliśmy, porównując z wszystkiemi księgami i alegatami i znaleźliśmy zupełnie zgodnem z rzeczywistym stanem — co niniejszem stwierdzamy.

Lwów, dnia 2. czerwca 1906.

Komisya rewizyjna:

Karol d'Abancourt m. p.

Leopold Wilimowski m. p.

Rachunek „Przewodnika Kółek rolniczych“.

PRZYCHÓD	w 1905 r. K	h	w 1904 r. K	h	w 1903 r. K	h	w 1902 r. K	h	w 1901 r. K	h
Z prenumeraty . . .	5404	56	5007	11	4140	68	3851	72	2060	24
Z ogłoszeń	3386	60	2753	72	2539	85	2312	26	2477	61
Związek ochot. straży pożarn. na „Obronę pożarną“	— *)	—	250	—	125	—				
	8791	16	8010	83	6805	53	6164	98	5437	85
Niedobór jako saldo .	5430	19	3760	35	3178	84	2751	48	2508	13
	14221	35	11177	18	9984	37	8916	46	7945	98

ROZCHÓD	w 1905 r. K	h	w 1904 r. K	h	w 1903 r. K	h	w 1902 r. K	h	w 1901 r. K	h
Red. polsk. wydania .	600	—	600	—	600	—	600	—	600	–
Druk „ „	10557	30	8480	36	6929	93	6188	—	5160	60
Klisze	—	—	49	94	—	—	31	02	—	—
Honorarya autorskie .	350	85	139	72	62	—	53	—	70	—
Red. ruskiego wyd. .	144	—	144	—	328	—	328	—	520	—
Druk ruskiego wyd. .	312	—	312	—	312	—	310	—	312	—
Ekspedycya i podatek .	2257	20	2045	16	1752	39	1404	44	1283	38
	14221	35	11771	18	9984	37	8915	46	7945	98

*) Zasiłek 280 K na wydawnictwo „Obrony pożarnej“ na r. 1905 wpłacił Krajowy Związek straży pożarnej w r. 1906; kwota ta wciągnięta zatem w dochodzie na r. 1906.

Rachunek lustracyi handlowych.

DOCHÓD	K	h.
Zwrot kosztów lustracyi przez Kółka rolnicze	2170	79
Zwrot kosztów lustracyi przez inne stowarzyszenia . . .	402	10
Niedobór jako saldo, pokryty przez Zarząd główny . . .	17450	75
	20023	64

ROZCHÓD	K	h.
P. Schmidt pensya za rok 1904	1399	32
P. Sadowski „ „ „ „	1600	—
P. Malczewski „ „ „ „	1600	—
P. Lerch „ „ „ „	1600	—
P. Sołtys „ „ „ „	1466	66
P. Schmidt koszta podróży	779	80
P. Sadowski „ „	3853	64
P. Malczewski „ „	2637	18
P. Lerch „ „	2730	51
P. Sołtys „ „	2226	23
Druki i przybory lustracyjne	130	30
	20023	64

Preliminarz budżetu Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych na r. 1906.

Przychód	Kor.
A. Własne dochody:	
Wkładki członków	7000
Zwroty Kółek rolniczych na koszta manipulacyjne przy pośrednictwie w zakupnie	1200
Zwroty Kółek rolniczych na koszta lustracyi handlowych	1800
„ „ „ za zboże do pól doświadczalnych	1900
Ze sprzedaży wydawnictw Towarzystwa	400
Z prenumeraty i ogłoszeń „Przewodnika“	9000
Ze sprzedaży i ogłoszeń Kalendarza	6000
Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	400
Zwrot bazaru Kółka roln. w Czernichowie za kierown. sklepu	600
B. Subwencye:	
a) krajowe:	
Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15000
„ „ administracyjne	4000
„ lustratorów handlowych	8000
„ praktyczne kursa handlowe	4000
„ ogólne cele rozwoju roln. i handl. działalności Kółek	12000
„ utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5000
„ „ „ 1 lustratora „	4000
„ Przewodnik Kółek rolniczych	3000
b) państwowe:	
Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c. k. Tow. gosp.	11500
„ wzorowe gnojownie przez c. k. Tow. gospodarskie	500
„ cele rolnicze przez c. k. Tow. rolnicze w Krakowie	2500
„ koszta Zarządu, lustracye i wydawnictwo organu Tow.	20000
c) inne:	
Tow. wzajemnych ubezpieczeń na cele ogólne	600
„ „ ubezp. na organizowanie ochotn. straży	3000
Powiatowej kasy oszcz. w Krakowie na kursa handlowe	400
Związku handl. Kółek roln. „ „ „ „ „	800
Rad powiatowych na ogólne cele	300
C. Nadzwyczajne:	
Zwrot z c. k. Namiestnictwa kosztów wyłożonych podczas akcyi ratunkowej	3138
	126038

Rozchód	Kor.
Najem lokalu	3080
Opał i światło	420
Druki i litografie	3000
Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia	3000
Przybory biurowe i sprzęty	1639
Książki do bibliotek Kółek i na nagrody dla członków Kółek oraz prenumerata pism do biura	2400
Subwencye dla Zarządów i delegatów powiatowych na lustracye i czynności połączone z rozwojem Kółek	5000
Podróże delegatów	800
Koszta Ogólnej Rady	800
Wydawnictwa Towarzystwa	1000
Wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“	14000
Wydawnictwo Kalendarza	6000
Na organizacyę ochotniczych straży pożarnych	4000
„ rozbudzenie życia towarzyskiego	1000
„ koszta porady w sprawach prawnych i taryfowych	600
Pensye: dyrektora biura, kasyera, urzędnika konceptowego, kierownika ekspedytu, 4 manipulantek, płaca woźnego i pomocnika	15886
Pensye lustratorów handlowych	7370
Na koszta lustracyi handlowych	11000
Na kursa handlowe w Czernichowie i kursa wędrowne	7000
Pensye 4 inspektorów rolniczych i instruktora sadownictwa	14705
Subwencya przy zakupnie nasion	2000
„ „ „ siewników	600
„ „ „ drzewek owocowych	700
Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem	2000
„ „ konkursowe pytania i t. p.	900
Na zboża do pól doświadczalnych	4000
„ doświadczenia nawozowe	1500
„ kursa weterynaryjno-hodowlane, pastwiskowe i t. p.	1000
„ koszta kontrolowania i zakładania pól, oraz badania stosunków rolnych włościańskich	7500
Nadzwyczajne i nieprzewidziane	1936
Na pokrycie niedoboru z r. 1905	1202
	126038

Wykaz Kółek rolniczych, zawiązanych w r. 1905.

L. p.	Liczba porz. Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD: Przewodniczący	Godność	ZARZĄDU: Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
1	1914	Biała	Komorowice	22	Józef Kwieciński	rolnik	Antoni Łukoś	rolnik	Franciszek Krywult	rolnik	sala gmin.	—	20	2	—	50
2	1926	Bochnia	Bieńkowice	11	Stanisław Piekarz	„	Wawrzyniec Półtorak	„	Jędrzej Gargul	„	dom prywatny	—	20	—	20	50
3	1977	„	Gawłówek	13	Jan Gołębiowski	„	Piotr Chmura	„	Paweł Kocik	c. k. el. leśn.	„ „	1	–	1	—	50
4	2046	„	Jazy	19	ks. Józef Batko	prob. rz. k.	Franciszek Czuma	„	Jan Czuma	rolnik	„ „	—	10	1	20	50
5	2002	„	Kłaj [1])	37	ks. Józef Batko	„ „	Jan Skowronek	„	Michał Wojas	słuch. filoz.	„ „	—	20	1	20	50
6	1978	„	Ostrów szlachecki	15	Michał hr. Roztworowski	właść. dóbr	Franciszek Wilk	„	Paweł Plewniak	rolnik	„ „	1	—	1	—	50
7	2003	„	Podłęże [2])	30	ks. Józef Batko	prob. rz. k.	Józef Fitzke	właść. skl.	Franciszek Nowak	„	„ „	—	20	1	20	50
8	1919	Brody	Hucisko brodzkie	14	ks. Andrzej Jaskułka	„ „	Ignacy Bojarski	rolnik	Grzegorz Bąkowski	„	„ „	1	—	5	–	50
9	1980	„	Huta pieniacka	27	Antoni Zwarycz	murarz	Józef Karpowicz	„	Albina Siudaczyńska	nauczyc.	czytelnia	1	—	2	—	50
10	2032	„	Reniów	37	Jan Mossoczy	kontr. podat.	Paweł Barkieta	„	Maciej Dajczak	rolnik	dom prywatny	—	80	—	80	60
11	1957	„	Szczurowice	49	Jan Jaworski	kier. szkoły	ks. Maryan Witkowski	administr.	Jan Andrzejowski	właść. real.	Czyt. T. S. L.	10	—	1	—	50
12	1981	Brzesko	Bucze ad Mokrzyska	58	Józef Stolarz	rolnik	Stanisław Styrna	rolnik	Stanisław Czyżewski	kier. szkoły	szkoła	—	40	—	50	50
13	1966	„	Wokowice	37	ks. Szczepan Kossecki	prob. rz. k.	Jan Kałuski	„	Józef Gołąbek	„ „	dom prywatny	—	50	—	40	50
14	1938	Brzeżany	Dryszczów	28	Antoni Osiecki	rolnik	Józef Podłużny	„	Władysław Moszyński	„ „	„ „	—	20	1	—	50
15	1909	„	Horodyszcze	15	Włodzimierz Krynicki	nauczyciel	Leon Grodecki	nauczyciel	Wan. Szóstkiewiczówna	nauczyc.	Czytelnia polsk.	—	60	—	50	50
16	1986	„	Narajów	30	ks. Władysław Bauer	prob. rz. k.	Franciszek Nartowski	pocztmistrz	dr. Adolf Schenker		„ „	—	20	1	—	50
17	1916	„	Szumlany	20	ks. Wojciech Sołtys	„ „	Marcin Wijatyk	rolnik	Aleksan. Dobrowolska	nauczyc.	dom prywatny	1	—	—	20	50
18	2036	„	Urmań	21	Hryń Pasiecznik	rolnik	Michał Drozdowski	„	Leon Wyskoczyl	rolnik	„ „	—	20	1	—	65
19	1944	Brzozów	Dąbrówka starzeńska	38	Oskar Kopacz	leśniczy	Wawrzyniec Lach	„	Edward Klement	kowal	„ „	—	20	—	30	50
20	1941	„	Dylągowa	96	ks. Jan Stefiński	prob. rz. k.	Józef Banaś	„	Kazimierz Jambora	rolnik	sala gmin.	—	20	2	—	50
21	1906	„	Dynów [3])	31	Zdzisław Skrzyński	właść. dóbr	Mieczysław Mossor	radca sąd.	Antoni Stankiewicz	buch. T. zal.	dom Tow. zal.	1	—	—	30	50
22	1947	„	Hłudno	20	Klara Bobczyńska	„ „	Piotr Fedorczak	kucharz	Wasyl Szypelak	furman	dom prywatny	—	30	—	20	50
23	1951	„	Przysietnica	51	ks. Stanisław Władyka	prob. rz. k.	Stanisław Buczkowicz	rolnik	Stanisław Radwański	nauczyciel	dom własny	—	40	—	20	50
24	2040	Buczacz	Petlikowce nowe	24	Jan Romańczuk	rolnik	Teodor Litwinka	„	Grzegorz Horożański	rolnik	dom prywatny	1	—	1	20	50
25	2028	„	Pyszkowce	18	Aleksander Smoleń	strażnik kol.	Jakób Tymczyszyn	„	Józef Sauszaków	nauczyciel	czytelnia	1	-	1	20	50
26	2006	Chrzanów	Brodła	28	Józef Kałamacki	rolnik	Antoni Bierczyński	kier. szkoły	Józef Głuszek	rolnik	szkoła	—	20	—	60	50
27	2037	„	Jeleń [4])	18	Antoni Lipka	„	Franciszek Hezner	rolnik	Jan Lipka	„	„	—	20	2	—	50
28	2021	„	Podłęże	23	Stanisław Noworyta	„	Jan Wolarek	„	Paweł Jakóbik	„	dom prywatny	1	—	1	—	50
29	2015	„	Poręba-Żegoty	47	Stanisław Krupiński		Franciszek Bukowski	„	Franciszek Knapik	„	szkoła	1	—	1	—	50
30	1997	„	Okleśnia	38	Stanisław Chodacki	„	Wincenty Jochymek	„	Józef Kraiński	„	sala gmin.	—	50	—	50	50
31	2008	„	Zalas [5])	45	Marcin Palus	„	Jakób Hodur	kier. szkoły	Wincenty Sęk	„	szkoła	—	40	1	—	50
32	2031	Dąbrowa	Bieniaszowice	27	Wojciech Motyka	„	Józef Cabaj	rolnik	Stanisław Cabaj	„	sala gmin.	—	40	1	—	50
33	2039	„	Dąbrowa [6])	35	Józef Miodoński	sekr. sąd.	Jan Trendoła	„	Franciszek Wilkoń	„	szkoła	—	10	1	—	50
34	2057	„	Hubenice	54	Waleryan Wrześniowski	kier. szkoły	Jan Gil	„	Paweł Gądek	„	„	—	50	—	50	50
35	2024	„	Karsy	17	Aleksander Wytrwał	nacz. gminy	Gabryel Skotnicki	„	Stanisław Janowiec	„	dom prywatny	—	10	1	—	50
36	2052	„	Lubiczko	23	Stanisław Dubiel	rolnik	Ludwik Popeć	„	Jakób Świątek	„	„ „	—	40	—	60	50
37	2025	„	Nieczajna	16	Maciej Kuta	„	Wojciech Zieliński	„	Jan Kotaś	nauczyciel	szkoła	—	10	1	-	50
38	2033	„	Otfinów	27	ks. Piotr Podolski	prob. rz. k.	Marcin Augustyński	nacz. gm.	Józef Lesiak	„	„	1	—	1	—	50
39	2026	„	Wielopole moszczeńskie	18	Franciszek Pluta	nacz. gminy	Józef Miś	rolnik	Józef Janik	rolnik	„	—	10	1	—	50
40	1967	„	Zalipie	16	Tomasz Rodak	rolnik	Tomasz Dymon	„	Józef Janusz	„	dom prywatny	1	—	—	12	50
41	2050	Dobromil	Grąziowa	17	ks. Roman Zalitacz	prob. gr. k.	Stefan Fecak	„	Aleksander Zacharko	„	„ „	—	20	—	40	60
42	2035	„	Kreców	20	ks. Jan Hryń	„ „	Hryć Tkacz	„	Andrzej Miszczyszyn	„	szkoła	—	20	—	40	55
43	2054	Gorlice	Biecz [7])	22	dr. Michał Maciejowski	adwokat	Paweł Wójcikiewicz	burmistrz	Michał Pazdanowski	adj. sąd.	Cz. im. Kościuszki	1	—	2	—	50
44	1974	„	Wola łużańska	15	Józef Stępień	nacz. gminy	Kazimierz Salwa	rolnik	ks. Władysław Kądra	prob. rz. k.	szkoła	—	12	—	50	50
45	1925	Horodenka	Żuków	25	ks. Kazimierz Momocki	prob. rz. k.	Józef Brański	„	Józef Polert	rolnik	organistówka	1	—	1	20	50
46	1953	Husiatyn	Chłopówka	32	Karol Hromkowski	rolnik	Jan Majewski	„	Jerzy Bogucki	sekr. gm.	dom prywatny	—	50	1	—	50
47	1955	„	Horodnica	10							ochronka	—	50	—	50	—
48	2029	„	Oryszkowce	12	Jan Ornatowski	kołodziej	Paweł Skikiewicz	rolnik	Zygmunt Nowicki	kier. szkoły	dom prywatny	—	40	—	60	50
49	2049	Jarosław	Kidałowice	28	Błażej Oczakowski	rolnik	Wojciech Duda	„	Tomasz Stankiewicz	rolnik	„ „	—	12	—	12	50

[1]) Kółko zaw. w r. 1884 upadło, zaw. na nowo. [2]) Kółko zaw. w r. 1884 upadło, zaw. na nowo. [3]) Kółko zaw. w r. 1884 upadło, zaw. na nowo. [4]) Kółko zaw. w r. 1889 upadło, zaw. na nowo. [5]) Kółko zaw. w r.1896, upadło w r. 1892, zaw. na nowo. [6]) Kółko zaw. w r. 1883 upadło, zaw. na nowo. [7]) Kółko zaw. w r. 1885, upadło w r. 1899, zaw. na nowo.

L. p.	Liczba parc. Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD		ZARZĄDU				Miejsce zebrań	Wpisowe		Wkładki roczne		Do biblioteki wysłano książek
					Przewodniczący	Godność	Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność		K	h	K	h	
50	2048	Jarosław	Pełnatycze	26	Józef Żak	rolnik	Michał Kucap	rolnik	Szymon Król	rolnik	szkoła	—	40	—	50	50
51	2047	„	Rączyna	21	Stefan Krowicki	„	Józef Krowicki	„	Wojciech Kozłowski	kowal	„	—	50	—	50	50
52	1968	„	Rozwienica	50	Wojciech Kamieński	„	Jan Głaza	„	Antoni Wicyniak	rolnik	sala gminna	1	–	1	—	50
53	2012	Jasło	Biezdziedza [8]	74	Józef Mochłowski	„	Jan Koczaja	„	Sebastyan Lachowski	„	dom prywatny	—	40	—	40	50
54	2055	„	Różanka	17	Teofil Nartowski	właść. dóbr	Szczepan Władyka	nacz. gm.	Antoni Cynarski	pisarz gm.	szkoła	1	—	1	—	50
55	1993	„	Sonina	25	Karol Kostka	kier. szkoły	Jan Stasiowski	rolnik	Leopold Dąbrowiecki	rolnik	„	1	—	—	40	50
56	1912	Jaworów	Lubień (obszar dwor.)	12	Franciszek Zemlicz		Piotr Pikur		Jan Kwaśnik		dom prywatny	1	—	—	40	50
57	1910	„	Schumlau	26	Bronisław Korczeński	rolnik	Jan Pałka	rolnik	Stanisław Maziarz	rolnik	„ „	2	—	2	—	—
58	2011	Kałusz	Siółko	14	Wilhelm Kliszcz	sędzia	Bron. Barzykowski	dzierz. dóbr	Helena Kliszczowa		Ska oszcz i poż.	1	—	—	40	50
59	2007	Kamionka	Witków nowy	12	ks. Jakób Konieczny	sup. OO. M.	Bazyli Pawluk	lekarz. okr.	Franciszek Hor ki	rew. bydła	„ „ „	1	—	2	—	29
60	1920	Kolbuszowa	Nienadówka [9]	36	ks. Ludwik Bukała	prob. rz. kat.	Jan Sliź	nacz. gm.	Jakób Pieńczak	kier. szk.	sala gminna	1	—	—	40	50
61	1928	Kołomyja	Kamionki wielkie	22	ks. Kazimierz Momocki	„ „	Leon Polkowski	rolnik	Józef Rzemieniecki	rolnik	dom prywatny	1	—	1	20	45
62	2044	„	Peczeniżyn	41	Ludwik Szydłowski		ks. Józef Pelz	prob. rz. k.	Franciszek Miszko		sala Sokoła	1	—	7	20	50
63	2000	Kraków	Lubcza	14	Stanisław Fraś	rolnik	Piotr Walczak	rolnik	Jan Maciaszek	kier. szk.	szkoła	—	80	—	80	50
64	2023	„	Mydlniki	20	Kazimierz Kołaczkowski	akademik	Aleksander Nowacki	„	Kazimierz Leinweber	akademik	dom prywatny	—	20	1	—	50
65	1999	„	Rączna [10]	25	Jan Mol	rolnik	Piotr Sołek-Banaś	„	Maciej Staszel	nauczyciel	szkoła	1	—	1	—	50
66	1958	Krosno	Krosno	17	Kasper Brzostowicz	Dyr. sz. real.	Antoni Mączka	lekarz pow.	Jan Widlarz	insp. okr.	dom prywatny	2	—	2	40	50
67	2038	„	Sporne	27	Franciszek Szklarski	szewc	Ludwik Tomkowicz	rolnik	Franciszek Pelczar	rolnik	„ „	—	10	—	40	50
68	2034	„	Wrocanka [11]									—	—	—	—	—
69	2013	Limanowa	Laskowa [12]	30	Jan Koza	rolnik	Jan Natanek	rolnik	Józef Kita	rolnik	dom prywatny	—	40	—	40	50
70	1918	„	Limanowa [13]	62	Józef Beck	sekr. R. pow.	Jan Gawron	nacz. gm.	Jędrzej Postrożny	„	„ „	—	40	—	20	50
71	1934	Lisko	Terka	17	ks. Tytus Mormon	prob. rz. kat.	Mikołaj Djak	rolnik	Wasyl Burnysz	sekr. gm.	„ „	—	20	—	40	50
72	1949	Lwów	Czyszki [14]	25	Jan Gerczak	rolnik	Ludwik Krajewski	„	Antoni Skotni	rolnik	„ „	–	60	1	20	50
73	1935	„	Falkenstein	24	Jakób Huber	nacz. gm.	Jan Ewy	„	Jakób Huber	em. naucz.	szkoła	—	50	1	–	50
74	1929	„	Leśniowice	19	Jan Woźniczka	rolnik	Jan Bieliński	„	Sofron Kochanowski	rolnik	dom prywatny	—	40	—	20	65
75	2004	„	Lewandówka	19	Ferdynand Bara	właść. realn.	Edward Osadkowski	wł. realn.	Jakób Kościów	wł. realn.	Czyt. T. S. L.	—	12	—	12	50
76	1952	„	Serdyca	19	Wojciech Kucharski	rolnik	Jędrzej Kurach	rolnik	Michał Majewski	rolnik	dom prywatny	—	12	—	20	65
77	2005	„	Sokolniki [15]	52	Józef Jabłoński	„	Jan Styć	„	Mateusz Suchecki	„	sala gminna	—	40	—	40	50
78	2017	„	Zboiska	33	Feliks Kucharski	cieśla	Józef Rutkowski	„	Jan Jastrząb młod.	„	dom prywatny	—	40	1	—	50
79	2043	Łańcut	Siennów [16]	55	ks. Jędrzej Jarosz	prob. rz. kat.	Wiktor Oleński	kier. szk.	Jan Jarosz	organista	szkoła	—	40	—	60	50
80	1946	„	Zagórz	21	ks. Jan Świdnicki	„ „	Filip Puziewicz	„	Mikołaj Dziadosz	rolnik	„	—	50	—	60	50
81	1992	Mielec	Jamy	16	Józef Midura	rolnik	Grzegorz Siembab	„	Mikołaj Niedbała	„	„	4	—	2	—	50
82	1942	„	Zarównie	35	Jan Hyjek	„	Wojciech Szala	„	Wojciech Domagała	„	sala gminna	—	40	1	—	45
83	1940	Nadwórna	Bednarówka	14	ks. Jan Borczyk	proboszcz	Ignacy Szuszkiewicz	rolnik	Tomasz Stelmach	„	szkoła	—	50	1	—	65
84	2014	„	Delatyn	15	Wacław Hawliczek	c. k. drogom.	Stanisław Chowanek	pom. m. w salin.	Józef Biber	u. W. kraj.	dom prywatny	2	—	6	-	50
85	1931	Nisko	Barka	19	Jerzy Wolicki	rolnik	Franciszek Baran	rolnik	Józef Dubiel	rolnik	„ „	-	10	2	40	45
86	1930	„	Nisko [17]	16	Kazimierz Kochańczyk	„	Józef Płachta	„	Jan Bis	„	szkoła	—	20	2	40	45
87	1921	„	Wólka łętowska	21	ks. Roman Bauer	prob. rz. kat.	Walenty Gumieniak	nacz. gm.	Antoni Chowaniec	„	dom prywatny	1	—	—	40	45
88	2053	Nowy Sącz	Czerniec	12	ks. Jan Piaskowy	„ „	Michał Sopata	rolnik	Stanisław Sopata	„	sala gminna	1	—	1	–	50
89	1936	„ „	Rożnów	25	ks. Jan Jachtyl	„ „	Jan Hajduk	„	Józef Nowak	nauczyciel	szkoła	1	—	—	50	50
90	1998	„ „	Wiatrowice Tropie	30	Michał Policht	rolnik	ks. Jan Kobiela	prob. rz. k.	Michał Czech	organista	dom prywatny	1	—	—	20	50
91	1913	Nowy Targ	Olcza	28	Jan Gąsienica Łuszczak	„	Jan Kluś	rolnik	Władysław Roszko	kier. szk.	„ „	2	—	1	—	50
92	2001	„ „	Zakopane [18]	76	Maciej Gąsienica	„	Franciszek Pawlica	wł. realn.	Wojciech Krzeptowski	sekr. gm.	lokal Zw. Górali	1	—	1	-	50
93	2027	Podhajce	Szumlany	34	ks Roman Rudkowski	prob. rz. kat.	Józef Palczak	rolnik	Ambroży Ziemliński	rolnik	dom prywatny	—	40	1	—	50
94	2058	Przemyśl	Kosztowa	13	Józef Chochura	rolnik	Tomasz Galej	„	Stanisław Orłowski	„	„ „	—	40	1	—	50
95	2022	Przemyślany	Chlebowice świrskie	22	St. Gintowt Dziewałtowski	właść. dóbr	Michał Maluta	„	Mikołaj Jedynak	„	szkoła	—	50	1	20	65
96	1996	„	Majdan lipowiecki	14	Zygmunt Pawłowski	rolnik	Sczepan Przyjacielski	„	Elżbieta Witoszyńska	nauczyciel.	Czyt. T. S. L.	—	40	—	20	65
97	1907	„	Uszkowice	22	Kazimierz Sobolewski	gorzelnik	Ignacy Padymowski	kier. szk.	Danyło Ratuszny	nacz. gm.	sala gminna	—	60	1	20	65
98	1905	Rohatyn	Czerniów	14	Błażej Lis	rolnik	Wawrzyniec Gurdak	rolnik	Wawrzyniec Lis	rolnik	dom prywatny	4	—	5	—	50
99	2010	„	Danilcze	24	Aleksander Bączkowski	właść. dóbr	Antoni Witkowski	„	Maryan Czyżewski	„	czytelnia	—	50	1	—	50
100	1956	Ropczyce	Broniszów	11	Feliks Szczepkowicz	rolnik	Marcin Ptaszek	„	Antoni Szczepkowicz	nacz. gm.	dom prywatny	--	80	—	40	50
101	1917	„	Łopuchowa		Wojciech Kosieński	„	Bartłomiej Marć	„	Jan Marć	rolnik	„ „	—	60	—	50	50
102	1970	Rudki	Katarynice	13	Antoni Adamiszyn	„	Dmytro Czurka	„	Tomasz Fedak	„	„ „	—	20	–	20	50

[8]) Kółko zaw. w r. 1900 upadło, zaw. na nowo; [9]) Kółko zaw. w r. 1884, upadło w r. 1901, zaw. nawo; [10]) Kółko zaw. w r. 1892, upadło, zaw. na nowo; [11]) Kółko zaw. w r. 1895, zgłosz. a zarazem rozwiązane w r. 1906; [12]) Kółko zaw. w r. 1889, upadło, zaw. na nowo; [13]) Kółko zaw. w r. 1893, upadło, zaw. na nowo; [14]) Kółko zaw. w r. 1883, upadło, zaw. na nowo; [15]) Kółko zaw. w r. 1883, upadło, zaw. na nowo; [16]) Kółko zaw. w r. 1891, upadło 1902, zaw. na nowo; [17]) Kółko zaw. w r. 1890, upadło w r. 1900, zaw. na nowo; [18]) Kółko zaw. w r. 1888, upadło w r. w r. 1901, zaw. na nowo.

L. p.	Liczba porz. Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD Przewodniczący	Godność
103	1945	Rzeszów	Błażowa [19]	57	ks. kan. Leon Kwiatkowski	prob. rz. k.
104	2040	„	Budziwój	15	Antoni Bomba	poseł do R. państwa
105	1915	„	Grzegorzówka	23	Kasper Janik	rolnik
106	2009	„	Lutoryż	48	Stanisław Kutowicz	„
107	1939	„	Łukawiec	15	Marcin Reszczyński	nauczyciel
108	1943	„	Palikówka [20]	44	Michał Gaweł	rolnik
109	1976	„	Woliczka	26	Józef Styka	„
110	1990	Sambor	Ozimina	80	ks. Julian Platek	prob. gr. k.
111	1924	„	Wola baraniecka	27	Jędrzej Kornafel	rolnik
112	1960	Sanok	Piła siemuszowska	15	ks. Michał Szatyński	prob. gr. k.
113	1927	Skałat	Nowosiółka skałacka	24	ks. kan. A. Pankiewicz	„ rz. k.
114	1950	Sokal	Machnówek	19	ks. prał. Marceli Chmura	„ „ „
115	2045	Tarnobrzeg	Alfredówka	19	Jakób Konefał	rolnik
116	2042	Tarnopol	Chodaczków wielki [21]	65	Władysław Kamiński	kier. szkoły
117	1989	„	Janówka	29	Józef Matkowski	nauczyciel
118	1948	„	Łuczka	17	Michał Zaryczański	rolnik
119	2019	„	Ostrów	27	Wawrzyniec Długolaty	„
120	2020	„	Suszczyn [22]	22	Bronisław Kopczyński	dzierż. dóbr
121	2018	„	Zabojki [23]	54	ks. Paweł Surmacz	expoz. rz. k.
122	1961	„	Zagrobela	18	Antoni Posuchowski	rolnik
123	1904	Tarnów	Niedomice	20	Józef Pabijan	„
124	1954	„	Skrzyszów [24]	43	ks. Wojciech Zabawiński	prob. rz. k.
125	1979	Tłumacz	Tarnawica polna	93	Adolf Ojak	kier. szkoły
126	1982	Trembowla	Iwanówka	28	Ignacy Toporowski	rolnik
127	1964	„	Nałuże	14	Mikołaj Malarz	„
128	1908	„	Warwaryńce	30	Marcin Gołębiowski	„
129	1911	Wadowice	Targanice II.	29	Jan Janosz	„
130	1983	Wieliczka	Bieńkowice	18	Józef Kania	„
131	1923	„	Czarnochowice	31	Jan Kania	słuch. praw
132	1922	„	Grajów	20	Jakób Szydłak	nauczyciel
133	1975	„	Skotniki	14	Józef Trybuś	rolnik
134	1969	„	Skrzynka	14	Jakób Mision	nacz. gminy
135	1932	„	Węglówka	20	Walenty Jaśko	rolnik
136	2041	Zaleszczyki	Zaleszczyki	12	dr. Tadeusz Mandybur	dyr. Sem. m.
137	1959	Zbaraż	Czahary	15	Jędrzej Kopiec	rolnik
138	1985	„	Kretowce	37	Ludwik Budzyna	nacz. gminy
139	1962	Złoczów	Hukałowce	17	Stanisław Grabas	rolnik
140	1937	Żydaczów	Kijowiec	11	Ołeksa Majkut	„
141	1963	„	Rozdół	44	Stanisław Ścigalski	sekr. gminy
142	1988	Żywiec	Kamesznica [25]	81	Jan Worek	cieśla
143	1991	„	Kocurów	29	Wojciech Więcek	hutnik
144	2016	„	Kolby	26	Jakób Caputa	fabrykant
145	1984	„	Łodygowice [26]	44	Wojciech Worek	rolnik
146	1994	„	Pewel mała	18	Wojciech Szwed	pos. do Sejm.
147	1933	„	Pietrzykowice [27]	36	Maciej Fijak	rolnik
148	2051	„	Radziechowy	63	ks. Karol Grygloski	wikary
149	2056	„	Rychwałdek	27	Józef Górny	sekr. gminy
150	1965	„	Sporysz	44	ks. Jan Migdał	prob. rz. k.
151	1987	„	Szare	35	Jędrzej Kubas	rolnik
152	1973	„	Trzebinia	57	Stanisław Zyzak	„
153	1971	„	Wieprz	48	Piotr Pawlus	„
154	1972	„	Zabłocie	16	Stanisław Szczepański	aptekarz
155	1995	„	Zarzecze	25	Michał Habdas	rolnik

[19]) Kółko zaw. w r. 1891, upadło, zaw. na nowo. [20]) Kółko zaw. w r. 1893, upadło, zaw. na nowo, [21]) Kółko zaw. w r. 1899, upadło w r. 1902, zaw. na nowo. [24]) Kółko zawiązane w r. 1889, upadło, zaw. na nowo, w r. 1885, upadło w r. 1889, zaw. na nowo.

ZARZĄDU Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
Jan Sieńko	rolnik	Jan Grażyński	kupiec	dom prywatny	1	—	2	40	50
Karol Szwed	„	Józef Paśko	rolnik	„ „	1	—	1	20	50
Maciej Gajda	„	Ferdynand Handz	„	„ „	1	—	—	50	50
Piotr Haba	„	Antoni Piętak	„	„ „	1	—	2	—	50
Walenty Rogala	„	Karol Merklinger	naucz.	szkoła	—	50	—	50	45
Michał Panek	„	Jan Töpper	„	„	—	20	—	50	45
Kazimierz Misida	„	Kazimierz Cisło	rolnik	dom prywatny	—	12	—	12	50
Mateusz Fedyk	nacz. gm.	Maksym Huryj	naucz.	sala gmin.	—	12	—	12	50
Wojciech Szymański	nauczyciel	Szczepan Ościak	rolnik	dom prywatny	1	—	—	24	45
Jan Januszczak	rolnik	Jan Jadczyszyn	„	„ „	—	12	—	40	50
Jan Dudek	„	Julian Malczos	naucz.	czytelnia T. S. L.	—	50	—	40	45
Ks. Tytus Zajączkowski	pr. gr. k.	Ignacy Osicki	rolnik	szkoła	—	20	1	—	65
Andrzej Strojek	rolnik	Tomasz Konefał	„	sala gimn.	—	40	1	—	50
Władysław Dereń	„	Stanisław Dereń	„	„ „	—	40	—	50	50
Jan Biały	„	Tomasz Humeniuk	„	szkoła	—	40	1	—	—
Adam Suchecki	„	Błażej Doskocz	„	dom prywatny	—	50	—	70	50
Wojciech Bieniowski	„	Józef Koszelowski	„	„ „	3	—	—	80	50
Ks. Ludw. Martynowicz	pr. rz. k.	Władysław Opiliński	sekr. gm.	„ „	—	12	—	12	50
Jan Fudali Mateusza	rolnik	Hieronim Fudali	rolnik	czyt. T. S. L.	—	20	—	50	50
Józef Hajda	„	Dominik Gołębiowski	„	czytelnia	—	50	—	50	50
Jan Długosz	„	Franciszek Mirecki	rz. dóbr	dom prywatny	—	40	—	50	50
Stanisław Łabno	„	Adam Żurowski	rolnik	„ „	—	40	—	20	50
Wincenty Sitarski	„	Paweł Fiedoń	organista	szkoła	—	40	—	20	50
Franciszek Urbański	„	Jan Kapliczny	rolnik	dom własny	—	20	—	40	50
Szczepan Pastuch	„	Maryan Frankiewicz	naucz.	czytelnia	—	20	—	50	50
Maryan Dobrzyński	kowal	Maryan Frankiewicz	„	dom prywatny	—	20	—	80	50
Józef Borgosz	rolnik	Franciszek Gieruszczak	rolnik	„ „	1	—	—	40	50
Jan Kania	nacz. gm.	Stanisław Podgórski	naucz.	„ „	—	40	—	20	50
Michał Raźny	rolnik	Franciszek Skoczowski	górnik	Czytelnia T. S. L.	—	12	—	40	45
Piotr Biegun	„	Jan Kmiecik	rolnik	szkoła	—	40	—	40	45
Stanisław Syrek	„	Wawrzyniec Biela	„	sala gmin.	2	—	—	20	50
Jan Piwowarczyk	zast. wójta	Wincenty Zając	pisarz gm.	dom prywatny	—	12	—	20	50
Ks. Stanisław Jarzyna	ekspozyt	Julian Siekierski	kier. szk.	szkoła	—	20	1	—	45
Dr. Jan Wierzbowski	sekr. sąd.	Tadeusz Sokol	likw. k. o	dom prywatny	1	—	1	—	50
Leon Słonecki	rolnik	Feliks Milaszewski	rolnik	„ „	1	—	1	—	50
Kazimierz Kominek	„	Józef Kominek	„	„ „	1	—	1	—	50
Józef Skurski	„	Mateusz Juźwin	„	czyt. T. S. L.	—	40	—	24	50
Emilia Bieniaszewska	naucz.	Wasyl Prociów	„	szkoła	1	—	—	50	65
Jan Kostyrka	szewc	Otto Nelting	k. Zarz. d.	dom własny	1	—	1	—	65
Maciej Sleziak	rolnik	Kasper Kurowski	pisarz gm.	szkoła	1	—	1	—	50
Jan Stanek	„	Jan Sroka	rolnik	dom prywatny	1	—	—	60	50
Wojciech Wręzel	fabrykant	Józef Stasica	cieśla	„ „	1	—	1	—	50
Józef Kania	rolnik	Mieczysław Bahr	kier. szk.	„ „	1	—	1	—	50
Michał Biegun	„	Józef Haręzlak	rolnik	„ „	1	—	1	—	50
Józef Baron	„	Karol Baron	„	sala gm.	—	50	1	20	45
Tomasz Pieronek	„	Józef Milewski	kier. szk.	szkoła	1	—	—	40	50
Jan Haręzlak	„	Józef Barcik	naucz.	dom prywatny	—	60	—	40	50
Józef Duraj	„	Jan Chwierut	kier. szk.	szkoła	1	—	—	60	50
Tomasz Borak	cieśla	Tomasz Pajastek	pisarz gm.	dom prywatny	1	—	1	—	50
Tomasz Zyzak	rolnik	Andrzej Cieślik	naucz.	„ „	1	—	—	60	50
Michał Urbaś	„	August Böhm	kier. szk.	szkoła	1	—	—	60	50
Ks. Bartł. Kutek	katecheta	Jan Packan	stolarz	dom prywatny	1	—	1	—	50
Melchior Noga	rolnik	Jan Jakubiec	„	szkoła	1	—	1	—	50

zaw. w r. 1897, upadło w r. 1900, zaw. na nowo. [22]) Kółko zaw. w r. 1893, upadło w r. 1899, zaw. na nowo. [23]) Kółko
[25]) Kółko zaw. w r. 1885, upadło, zaw. na nowo. [26]) Kółko zaw. w. r. 1885, upadło, zaw. na nowo. [27]) Kółko zaw.

WYKAZ

członków protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa, oraz skład Zarządu głównego Towarzystwa i wykaz urzędników biura.

A) Protektorowie Towarzystwa: [1])

1. † Isaak Mikołaj Isakowicz, Arcybiskup lwowski obrz. orm.
2. Bolesław Augustynowicz.

B) Członkowie założyciele: [2])

1. Augustynowicz Bolesław (w r. 1883),
2. Sapieha Władysław, książę (w r. 1884),
3. Cielecki-Zaremba Artur (w r. 1884),
4. † Potocki Artur, hr. (w r. 1885),
5. † Lech Władysław Wacław (w r. 1885),
6. Sękowski Stefan (w r. 1891),
7. Dulęba Bronisław, dr. (w r. 1892),
8. Badeni Stanisław, hr. (w r. 1896),
9. Lubomirski Andrzej, książę (w r. 1900),
10. Borkowski-Dunin Jerzy, hr. (w r, 1900),
11. Reprezentacya król. stoł. m. Lwowa (w r. 1900),
12. Jan Lerski (w r. 1901),
13. Lanckoroński Zbigniew, hr. (w r. 1902),
14. Wydział Rady pow. w Buczaczu (w r. 1902),
15. Wydział Rady pow. w Jarosławiu (w r. 1903),
16. Wydział Rady pow. w Brzesku (w r. 1903),
17. Jaroszyński Maryan (w r. 1904),
18. † Piech Józef (w r. 1904),
19. Bohdanowicz Oroszeny Stanisław (w r. 1904),
20. Baworowski Emil, hr. (w r. 1904),
21. Wydział Rady pow. w Tarnobrzegu (w r. 1905),
22. Gniewosz Włodzimierz, starszy (w r. 1905),
23. Sanguszkowa Konstancya, księżna (w r. 1906),
24. Sanguszko Roman, książę (w r. 1906),
25. Badeni Stanisław Henryk, hr. (w r. 1906).

C) Członkowie wspierający: [3])

(którzy w r. 1905 uiścili wkładkę, poz. 2 przychodu).

	I. Stowarzyszenia, instytucye.		
1	Drukarnia Udziałowa	Lwów	20
2	Firma E. Bahlsena	Kraków	8
3	Firma J. Schumanna	Lwów	8
4	Konwent OO. Dominik.	Żółkiew	10
5	Oddział c. k. Towarz. gospod. podolski	Buczacz	8
6	Oddział c. k. Towarz. gospod. jarosławski	Jarosław	8
7	Oddział c. k. Towarz. gospod. przemyski	Przemyśl	8
8	Oddział c. k. Towarz. gospod. stryjski	Stryj	20
9	Oddział c. k. Towarz. gospod. tarnopolski	Tarnopol	8
10	Oddział c. k. Towarz. gospod. tłumacki	Tłumacz	8
11	Rada powiatowa	Biała	10
12	„ „	Brody	8
		Do przeniesienia	124

		Z przeniesienia	124
13	Rada powiatowa	Chrzanów	25
14	„ „	Czortków	20
15	„ „	Drohobycz	8
16	„ „	Grybów	8
17	„ „	Horodenka	8
18	„ „	Kolbuszowa	8
19	„ „	Kraków	20
20	„ „	Limanowa	8
21	„ „	Łańcut	8
22	„ „	Mielec	8
23	„ „	Mościska	8
24	„ „	Ropczyce	8
25	„ „	Sanok	8
26	„ „	Sokal	10
27	„ „	Trembowla	8
28	„ „	Żydaczów	20
29	Tow. dla przem. chem.	Lwów	8
30	Towarz. handlowe	Dębica	20
		Do przeniesienia	335

[1]) Protektorami Towarzystwa mianuje Walne Zgromadzenie osoby, które szczególne zasługi położą około urzeczywistnienia celów Towarzystwa (§. 3. lit. d. statutu).

[2]) Każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która złoży jednorazowo 200 kor., staje się członkiem-założycielem (§. 3. lit. c. statutu).

[3]) Członkiem wspierającym Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która zostanie do Towarzystwa przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny przyjęta, z obowiązkiem płacenia na cele statutem określone przynajmniej 8 koron rocznie (§. 3. lit. c. statutu).

		Z przeniesienia	335
31	Tow. handl.-przemysł.	Tarnobrzeg	8
32	Tow. politechniczne	Lwów	8
33	Tow. rolnicze okręg.	Dębica	8
34	„ „ „	Nowy Sącz	8
35	„ „ „	Wieliczka	8
36	Zakład światłodruków	Lwów	8
37	Związek stowarz. zarobkowo-gospod.	Lwów	20
	II. Kółka rolnicze.		
	Siedziba.	Powiat.	
38	1. Albigowa	Łańcut	8
39	2. Andrychów	Rudki	8
40	3. Babice	Chrzanów	8
41	4. Bachowice	Wadowice	8
42	5. Bajkowce	Tarnopol	8
43	6. Balice	Mościska	8
44	7. Barszczowice	Lwów	8
45	8. Barysz	Buczacz	8
46	9. Basiówka	Lwów	8
47	10. Bażanówka	Sanok	8
48	11. Bednarówka	Nadwórna	8
49	12. Bednarów	Stanisławów	8
50	13. Berezowica mała	Zbaraż	8
51	14. Besko	Sanok	8
52	15. Bestwina	Biała	8
53	16. Białka	Nowy Targ	8
54	17. Biały kamień	Złoczów	8
55	18. Bieliny	Nisko	8
56	19. Bieńkowa Wisz.	Rudki	8
57	20. Bieńkowice	Bochnią	8
58	21. Bieńkówka	Myślenice	8
59	22. Biertowice	Myślenice	8
60	23. Biezdziedza	Jasło	12
61	24. Biłka szlachecka	Lwów	8
62	25. Binarowa	Gorlice	8
63	26. Biskowice	Sambor	16
64	27. Biskupice radłow.	Brzesko	8
65	28. Blizne	Brzozów	8
66	29. Błażowa	Rzeszów	8
67	30. Błudniki	Stanisławów	8
68	31. Bobulińce	Buczacz	8
69	32. Boguchwała	Rzeszów	8
70	33. Borek stary	Rzeszów	8
71	34. Borek wielki	Ropczyce	8
72	35. Boryczówka	Trembowla	8
73	36. Borzęcin górny	Brzesko	8
74	37. Borzęcin dolny	Brzesko	8
75	38. Bóbrka	Krosno	8
76	39. Branice-Stryjów	Kraków	8
77	40. Bronowice w.	Kraków	8
78	41. Brzana górna	Grybów	8
79	42. Brzesko	Brzesko	8
80	43. Brzeszcze	Biała	8
		Do przeniesienia	759

		Z przeniesienia	759
81	44. Brzeziny	Ropczyce	8
82	45. Brzeźnica	Bochnia	8
83	46. Brzezówka	Ropczyce	8
84	47. Brzoza stadn.	Łańcut	8
85	48. Brzuchowice	Lwów	8
86	49. Buczały	Rudki	8
87	50. Buczacz	Buczacz	8
88	51. Bucze Mokrzyska	Brzesko	8
89	52. Budyłów	Brzeżany	4
90	53. Budzanów	Trembowla	8
91	54. Budzów	Myślenice	8
92	55. Bulowice	Biała	8
93	56. Burczyce nowe	Sambor	8
94	57. Busk	Kamionka strum.	8
95	58. Buszcze	Brzeżany	8
96	59. Bykowce	Sanok	8
97	60. Bystra	Gorlice	8
98	61. Cergowa	Krosno	8
99	62. Chechły	Ropczyce	12
100	63. Chłopczyce	Rudki	8
101	64. Chłopy	Rudki	8
102	65. Chmielnik	Rzeszów	8
103	66. Chocimierz	Horodenka	8
104	67. Chodenice-Trin.	Bochnia	4
105	68. Chojnik	Tarnów	4
106	69. Cholerzyn	Kraków	8
107	70. Cholewiana góra	Nisko	4
108	71. Chorostków	Husiatyn	8
109	72. Chorzelów	Mielec	8
110	73. Ciche	Nowy Targ	8
111	74. Cieszacin mały	Jarosław	4
113	75. Cieszyna	Jasło	4
113	76. Cisiec	Żywiec	8
114	77. Czaniec	Biała	8
115	78. Czarna	Łańcut	6
116	79. Czarnokońce w.	Husiatyn	8
117	80. Czarny Dunajec	Nowy Targ	8
118	81. Czeluśnica	Jasło	3
119	82. Czermin	Mielec	4
120	83. Czerna	Chrzanów	8
121	84. Czernichów	Kraków	8
122	85. Czernichów	Rudki	8
123	86. Czortków	Czortków	8
124	87. Czukiew	Sambor	8
125	88. Czułów	Kraków	8
126	89. Czułówek	Kraków	8
127	90. Czyżki	Lwów	8
128	91. Czyszki	Sambor	6
129	92. Dąbie	Mielec	8
130	93. Dąbrowa narod.	Chrzanów	8
131	94. Dęba	Tarnobrzeg	8
132	95. Dębowiec	Jasło	8
133	96. Długie	Sanok	8
134	97. Długopole	Nowy Targ	8
135	98. Dobczyce	Wieliczka	8
		Do przeniesienia	1166

		Z przeniesienia	1166
136	99. Dobieszyn	Krosno	8
137	100. Dobromil	Dobromil	8
138	101. Dobrotwór	Kamionka strum.	8
139	102. Dobrzany	Lwów	8
140	103. Dobrzechów	Rzeszów	8
141	104. Dołha wojniłow.	Kałusz	8
142	105. Dołżanka	Tarnopol	8
143	106. Domacyny	Tarnobrzeg	2
144	107. Dornfeld	Lwów	8
145	108. Dorofijówka	Skałat	8
146	109. Draganówka	Tarnopol	8
147	110. Dublany	Lwów	8
148	111. Dulcza wielka	Mielec	16
149	112. Dunajów	Przemyślany	8
150	113. Dwory	Biała	8
151	114. Dynów	Brzozów	20
152	115. Dział	Nowy Targ	8
153	116. Dziewin	Bochnia	8
154	117. Dziurow	Śniatyn	8
155	118. Facimiech	Wadowice	4
156	119. Falkenstein	Lwów	8
157	120. Felsztyn	Staremiasto	8
158	121. Firlejów	Rohatyn	8
159	122. Folwarki	Buczacz	8
160	123. Frydrychowice	Wadowice	8
161	124. Frysztak	Jasło	8
162	125. Gać	Łańcut	8
163	126. Gawłówek	Bochnia	4
164	127. Gdów	Wieliczka	8
165	128. Gilowice	Żywiec	8
166	129. Głęboka	Gorlice	16
167	130. Głębokie	Sanok	8
168	131. Głębowice	Wadowice	8
166	132. Glinik	Ropczyce	16
170	133. Glinna	Lwów	8
171	134. Glińsko	Żółkiew	8
172	135. Głogoczów	Myślenice	8
173	136. Głowienka	Krosno	8
174	137. Gniewczyna	Łańcut	8
175	138. Gogolów	Jasło	8
176	139. Gontowa	Brody	8
177	140. Góra ropczycka	Ropczyce	8
178	141. Górki	Brzozów	8
179	142. Górna wieś	Myślenice	8
180	143. Gorzyce	Tarnobrzeg	8
181	144. Grabie	Wieliczka	8
182	145. Grabownica	Brzozów	8
183	146. Grębów	Tarnobrzeg	8
184	147. Groble	Nisko	4
185	148. Grochowce	Przemyśl	4
186	149. Grodzisko	Rzeszów	8
187	150. Grodzisko dolne	Łańcut	8
188	151. Grojec	Chrzanów	8
189	152. Gródek Przedm. czerlańskie	Gródek	8
		Do przeniesienia	1612

		Z przeniesienia	1612
190	153. Gródek	Grybów	8
191	154. Grzegorzówka	Rzeszów	8
192	155. Grzechynia	Myślenice	8
193	156. Gwoźnica górna	Rzeszów	10
194	157. Haczów	Brzozów	8
195	158. Hadyńkowce	Husiatyn	8
196	159. Halicz	Stanisławów	8
197	160. Hałuszczyńce	Skałat	8
198	161. Handzlówka	Łańcut	8
199	162. Hecznarowice	Biała	8
200	163. Hodowica	Lwów	8
201	164. Hołosko wielkie	Lwów	8
202	165. Horodyszcze	Brzeżany	8
203	166. Humniska	Brzozów	8
204	167. Huta nowa	Buczacz	8
205	168. Iskrzynia	Krosno	8
206	169. Iwanówka	Trembowla	8
207	170. Iwonicz I.	Krosno	8
208	171. Jabłonów	Husiatyn	8
209	772. Jabłonka	Brzozów	10
210	173. Jachówka	Myślenice	8
211	174. Jadachy	Tarnobrzeg	4
212	175. Jadowniki mokre	Dąbrowa	5·40
213	176. Jadowniki podg.	Brzesko	8
214	177. Jagiełła	Łańcut	8
215	178. Jajkowce	Żydaczów	7·95
216	179. Jańczowa	Nowy Sącz	6·60
217	180. Jankowice	Chrzanów	16
218	181. Janowice	Biała	8
219	182. Janowice	Tarnów	8
220	183. Jasionka	Krosno	8
221	184. Jaśliska	Sanok	8
222	185. Jastrząbka nowa	Tarnów	8
223	186. Jastrzębia	Grybów	8
224	187. Jastrzębków	Lwów	8
225	188. Jawiszowice	Biała	8
226	189. Jazłowiec	Buczacz	8
227	190. Jeleśna	Żywiec	8
228	191. Jezierzany	Tłumacz	8
229	192. Jodłowa	Pilzno	8
230	193. Jodłownik	Limanowa	8
231	194. Jodłówka a. Wałki	Tarnów	8
232	195. Kąkolówka	Rzeszów	8
233	196. Kalembina	Jasło	8
234	197. Kalinów	Sambor	8
235	198. Kamesznica	Żywiec	8
236	199. Kimirz	Przemyślany	8
237	200. Kleparów	Lwów	8
238	201. Klimkówka	Sanok	8
239	202. Kłaj	Bochnia	8
240	203. Kniaże	Złoczów	8
241	204. Knihinin górka	Stanisławów	8
242	205. Kobiernice	Biała	8
243	206. Kobylanka	Gorlice	8
244	207. Kobyłowłoki	Trembowla	8
		Do przeniesienia	2055·95

		Z przeniesienia	2055·95
245	208. Kociubińce	Husiatyn	8
246	209. Kociubińczyki	Husiatyn	8
247	210. Kocurów	Żywiec	8
248	211. Kolanów	Bochnia	4
249	212. Kolbuszowa	Kolbuszowa	8
250	213. Koleby	Żywiec	8
251	214. Kołaczyce	Jasło	8
252	215. Kombornia	Krosno	8
253	216. Koniuszki siem.	Rudki	8
254	217. Kopyczyńce	Husiatyn	8
255	218. Korczyna	Krosno	8
256	219. Koropiec	Buczacz	8
257	220. Korościatyn	Buczacz	16
258	221. Kościejów	Lwów	8
259	222. Koszlaki	Zbaraż	8
260	223. Kozielniki	Lwów	8
261	224. Kozłów	Brzeżany	8
262	225. Kozłów	Kamionka strum.	8
263	226. Kraczkowa	Rzeszów	8
264	227. Krolówka	Bochnia	8
265	228. Krościenko niżne	Krosno	8
266	229. Krościenko wyżne	Krosno	8
267	230. Krosna	Limanowa	8
268	231. Krosno	Krosno	8
269	232. Kryspinów	Kraków	8
270	233. Krzemienica	Łańcut	8
271	234. Krzeszowice	Chrzanów	8
272	235. Krzyszkowice	Myślenice	8
273	236. Krzywaczka	Myślenice	8
274	237. Krzywczyce	Lwów	8
275	238. Krzyżowa	Żywiec	8
276	239. Kukizów	Lwów	8
277	240. Kulparków	Lwów	8
278	241. Kupnowice nowe	Rudki	8
279	242. Lachowice	Żywiec	8
280	243. Laszki murowane	Staremiasto	8
281	244. Laszki zawiązane	Rudki	8
282	245. Leśniowice	Lwów	8
283	246. Lewandówka	Lwów	8
284	247. Leżajsk	Łańcut	8
285	248. Libusza	Gorlice	8
286	249. Limanowa	Limanowa	16
287	250. Lisia góra	Tarnów	8
288	251. Lubatowa	Krosno	8
289	252. Lubcza	Pilzno	8
290	253. Lubocza	Kraków	8
291	254. Lutcza	Rzeszów	8
292	255. Lutoryż	Rzeszów	8
293	256. Łączki	Jasło	8
294	257. Łąka	Rzeszów	8
295	258. Łapczyca	Bochnia	8
296	259. Łazany	Wieliczka	4
297	260. Łękawica	Tarnów	8
298	261. Łękawica	Wadowice	2
299	262. Łęki	Jasło	8
		Do przeniesienia	2497·95

		Z przeniesienia	2497·95
300	263. Łęki górne	Pilzno	8
301	264. Łętowe	Limanowa	8
302	265. Łętownia	Myślenice	8
303	266. Łętownia	Nisko	8
304	267. Łężany	Krosno	8
305	268. Łężyny	Jasło	8
306	269. Łoniowa	Brzesko	8
307	270. Lopuchowa	Ropczyce	4
308	271. Łopuszna	Rohatyn	8
309	272. Łoszniów	Trembowla	8
310	273. Łozowa	Tarnopol	8
311	274. Łukawiec	Cieszanów	8
312	275. Łukowiec	Rohatyn	8
313	276. Łużna	Gorlice	8
314	277. Łysa góra	Brzesko	8
315	278. Majdan sieniaw.	Jarosław	8
316	279. Majdan zbydn.	Tarnobrzeg	8
317	280. Majdan	Husiatyn	8
318	281. Malechów	Lwów	8
319	282. Maliczkowice	Lwów	8
320	283. Malinówka	Brzozów	8
321	284. Maniowy	Nowy Targ	30
322	285 Marcinkowice	Nowy Sącz	8
323	286. Marcyporęba	Wadowice	8
324	287. Markowa	Łańcut	8
325	288. Martynów nowy	Rohatyn	8
326	289. Maszkienice	Brzesko	8
327	290. Medyka	Przemyśl	8
328	291. Meszna opacka	Tarnów	8
329	292. Mędrzechów	Dąbrowa	8
330	293. Mętków mały	Chrzanów	8
331	294. Miechowice małe	Dąbrowa	8
332	295. Miejsce piastowe	Krosno	8
333	296. Mietniów	Wieliczka	8
334	297. Mikulice	Łańcut	8
335	298. Milcza	Sanok	8
336	299. Milczyce	Rudki	8
337	300. Milówka	Żywiec	8
338	301. Mników	Kraków	8
339	302. Mogielnica	Trembowla	8
340	303. Mogilany	Wieliczka	8
341	304. Mokrzyska	Brzesko	8
342	305. Monasterzyska	Buczacz	8
343	306. Morawsko	Jarosław	8
344	307. Moskalówka	Kosów	8
345	308. Mos ki	Nowy Sącz	8
346	309. Mrowla	Rzeszów	8
347	310. Mszana górna	Limanowa	4
348	311. Myślatycze	Mościska	8
349	312. Myślenice	Myślenice	8
350	313. Nadyby	Sambor	8
351	314. Nagórzanka	Buczacz	8
352	315. Nagórzanka	Czortków	8
353	316. Narol miasto	Cieszanów	8
354	317. Narol wieś	Cieszanów	8
		Do przeniesienia	2951·95

		Z przeniesienia	2951·95
355	318. Nastasów	Tarnopol	4
356	319. Nawojowa	Nowy Sącz	12
357	320. Nesterowce	Złoczów	8
358	321. Nieczecza	Dąbrowa	8
359	322. Niedzieliska	Chrzanów	8
360	323. Niedźwiada	Ropczyce	8
361	324. Niedźwiedza	Brzesko	8
362	325. Nienadówka	Kolbuszowa	8
363	326. Niepołomice	Bochnia	8
364	327. Niewodna	Jasło	8
365	328. Nowa wieś czud.	Rzeszów	4
366	329. Nowa wieś szlach.	Kraków	8
367	330. Nowe miasto	Dobromil	8
368	331. Nowosiółka skał.	Skałat	8
369	332. Obidza	Nowy Sącz	2·60
370	333. Obroszyn	Gródek	8
371	334. Ochojno	Wieliczka	4
372	335. Ochotnica	Nowy Targ	8
373	336. Ocieka	Ropczyce	8
374	337. Odmęt	Dąbrowa	4
375	338. Odrowąż	Nowy Targ	8
376	339. Okulice	Bochnia	8
377	340. Olcza	Nowy Targ	8
378	341. Olejów	Złoczów	8
379	342. Olesko	Złoczów	8
380	343. Olszanica	Kraków	8
381	344. Ołpiny	Jasło	8
382	345. Osiek	Biała	8
383	346. Ostapie	Skałat	8
384	347. Ostre	Żywiec	8
385	348. Otfinów	Dąbrowa	8
386	349. Paczołtowice	Chrzanów	8
387	350. Pakoszówka	Sanok	8
388	351. Paleśnica	Brzesko	8
389	352. Palikówka	Rzeszów	8
390	353. Palikrowy	Brody	8
291	354. Paszczyna	Ropczyce	8
392	355. Pcim	Myślenice	8
393	356. Petlikowce nowe	Buczacz	8
394	357. Petlikowce stare	Buczacz	8
395	358. Petryków	Tarnopol	8
396	359. Piekarówka	Rzeszów	8
397	360. Piekary	Kraków	8
398	361. Pieniążkowice	Nowy Targ	8
399	362. Pietrzykowice	Żywiec	4
400	363. Pietrycze	Złoczów	8
401	364. Pisarowce	Sanok	8
402	365. Pisarzowice	Biała	8
403	366. Pistyń	Kosów	8
404	367. Piwniczna	Nowy Sącz	8
405	368. Płaza	Chrzanów	8
406	369. Płonna	Sanok	8
407	370. Płotycz	Tarnopol	8
408	371. Poczapińce	Tarnopol	8
409	372. Podegrodzie	Nowy Sącz	8
		Do przeniesienia	3370·55

		Z przeniesienia	3370·55
410	373. Podłęże	Bochnia	8
411	374. Podzameczek	Buczacz	8
412	375. Polana	Lisko	4
413	376. Polna	Grybów	8
414	377. Pomorzany	Złoczów	8
415	378. Ponikiew	Wadowice	8
416	379. Porąbka	Biała	8
417	380. Poraż	Lisko	8
418	381. Porchowa	Buczacz	8
419	382. Poręba wielka	Biała	8
420	383. Poronin	Nowy Targ	8
421	384. Posada dolna	Sanok	8
422	385. Posada górna	Sanok	8
423	386. Posada jaćmierska	Sanok	8
424	387. Posada olchowska	Sanok	8
425	388. Posada sanocka	Sanok	8
426	389. Potakówka	Jasło	4
427	390. Prałkowce	Przemyśl	8
428	391. Pruchnik	Jarosław	8
429	392. Prusy	Lwów	16
430	393. Przedmieście łańc.	Łańcut	8
431	394. Przedrzymichy m.	Złoczów	8
432	395. Przeginia duch.	Kraków	8
433	396. Przewrotne	Rzeszów	8
434	397. Przybysławice	Brzesko	8
435	398. Przysietnica	Brzozów	8
436	399. Przytkowice	Wadowice	8
437	400. Ptaszkowa	Grybów	8
438	401. Pustomyty	Lwów	8
439	402. Racławice	Nisko	8
440	403. Radgoszcz	Dąbrowa	8
441	404. Radochońce	Mościska	8
442	405. Radocyna	Gorlice	8
443	406. Radziszów	Wieliczka	8
444	407. Rakszawa I.	Łańcut	8
445	408. Rakszawa II.	Łańcut	8
446	409 Rączna	Kraków	8
447	410. Regulice	Chrzanów	8
448	411. Roczyny	Wadowice	8
449	412. Rodatycze	Gródek	8
450	413. Rogi	Krosno	4
451	414. Rogóżno	Jaworów	8
452	415. Ropa	Gorlice	8
453	416. Ropica ruska	Gorlice	8
454	417. Równe	Krosno	8
455	418. Rożnów	Nowy Sącz	8
456	419. Roztoki	Jasło	4
457	420. Rozwienica	Jarosław	8
458	421. Ruda kochawiń.	Żydaczów	20
459	422. Rudawa	Chrzanów	8
460	423 Rudna mała	Rzeszów	8
461	424. Rudołowice	Jarosław	10
462	425. Rudy Rysie	Brzesko	8
463	426. Rumno	Rudki	8
464	427. Rusocice	Kraków	8
		Do przeniesienia	3816·55

		Z przeniesienia	3816·55
465	428. Rybarzowice	Biała	8
466	429. Rybna	Kraków	8
467	430. Rychwałd	Żywiec	8
468	431. Rymanów	Sanok	8
469	432. Rzęsna polska	Lwów	8
470	433. Rzeszotary	Wieliczka	4
471	434. Rzochów	Mielec	8
472	435. Sambor	Sambor	8
473	436. Sambor Powod.	Sambor	8
474	437. Sanka	Chrzanów	8
475	438. Sanok	Sanok	8
476	439. Sądkowa	Jasło	5
477	440. Sąsiadowice	Sambor	8
478	441. Schodnica	Drohobycz	50
479	442. Sędziszów	Ropczyce	8
480	443. Sękowa	Gorlice	6
481	444. Sidzina	Myślenice	6
482	445. Siedlec	Bochnia	8
483	446. Siedliska Bogusz	Pilzno	8
484	447. Sielec-Bieńków	Kamionka str.	8
485	448. Sielnica	Przemyśl	8
486	449. Siemianówka	Lwów	8
487	450. Sietesz	Łańcut	8
488	451. Sikorzyce	Dąbrowa	8
489	452. Skałat stary	Skałat	8
490	453. Skawinki	Wadowice	8
491	454. Skrzypne	Nowy Targ	4
492	455. Skrzyszów	Ropczyce	8
493	456. Skwarzawa	Złoczów	8
494	457. Słoboda konkol.	Rohatyn	4
495	458. Słopnice królew.	Limanowa	8
496	459. Sokolniki	Lwów	8
497	460. Sokolniki	Tarnobrzeg	8
498	461. Sokołów	Stryj	8
499	462. Sosolówka	Czortków	8
500	463. Sowina	Jasło	8
501	464. Sporysz	Żywiec	8
502	465. Spytkowice	Myślenice	8
503	466. Starawieś	Biała	8
504	467. Starawieś	Limanowa	8
505	468. Staresioło	Bóbrka	8
506	469. Staromiejszczyzna	Skałat	8
507	470. Staszkówka	Gorlice	8
508	471. Strachocina	Sanok	8
509	472. Strażów	Łańcut	8
510	473. Stronie	Wadowice	8
511	474. Strupków	Tłumacz	8
512	475. Stryszów	Wadowice	8
513	476. Strzałkowice	Sambor	8
514	477. Strzelce wielkie	Brzesko	8
515	478. Strzelczyska	Mościska	8
516	479. Strzyżów	Rzeszów	8
517	480. Stupnica	Sambor	8
518	481. Suchodół	Bóbrka	8
519	482. Sułkowice	Wadowice	10
		Do przeniesienia	4281·55

		Z przeniesienia	4281·55
520	483. Świątniki górne	Wieliczka	8
521	484. Świętoniowa	Łańcut	8
522	485. Święty Józef	Nadwórna	8
523	486. Świerchowa	Jasło	8
524	487. Świlcza	Rzeszów	8
525	488. Świniarsko	Nowy Sącz	4
526	489. Świnna	Żywiec	8
527	490. Sygniówka	Lwów	8
528	491. Szaflary	Nowy Targ	4
529	492. Szalowa	Gorlice	8
530	493. Szczawnica	Nowy Targ	8
531	494. Szczerzec	Rawa ruska	8
532	495. Szczepanów	Brzesko	6
533	496. Szczucin	Dąbrowa	8
534	497. Szczyrk	Biała	8
535	498. Szebnie	Jasło	8
536	499. Szymbark	Gorlice	8
537	500. Szynwałd	Tarnów	8
538	501. Tapin	Jarosław	8
539	502. Targanice I.	Wadowice	4
540	503. Targanice II.	Wadowice	6
541	504. Targowiska	Krosno	8
542	505. Targowisko	Bochnia	8
543	506. Tarnawka	Dobromil	4
544	507. Tarnoruda	Skałat	6
545	508. Tarnowica polna	Tłumacz	8
546	509. Tarnowiec	Jasło	4·10
547	510. Taurów	Brzeżany	8
548	511. Tłuczań	Wadowice	8
549	512. Tłuste	Zaleszczyki	16
550	513. Tomaszowce n. Dęb.	Kałusz	8
551	514. Tomaszowce n. Mar.	Kałusz	8
552	515. Trościaniec	Brody	8
553	516. Tryńcza	Łańcut	8
554	517. Trzciana	Bochnia	8
555	518. Trzciana	Rzeszów	8
556	519. Trzcieniec	Mościska	8
557	520 Trzebinia	Żywiec	8
558	521. Trześń	Tarnobrzeg	8
559	522. Trześniów	Brzozów	8
560	523. Tuligłowy	Jarosław	6
561	524. Turaszówka	Krosno	8
562	525. Turka k. Chyrowa	Turka	8
563	526. Turza	Gorlice	8
564	527. Tworkowa	Brzesko	8
565	528. Tymbark	Limanowa	8
566	529. Uherce zapłatyń.	Sambor	4
567	530. Ujsoły	Żywiec	8
568	531. Umieszcz	Jasło	4
569	532. Uszkowice	Przemyślany	8
570	533. Werynia	Kolbuszowa	5
571	534. Wesoła	Brzozów	8
572	535. Wiązownica	Jarosław	8
573	536. Wielopole skrzyń.	Ropczyce	8
574	537. Wiśniowa n. Wisł.	Jasło	8
		Do przeniesienia	4690·65

		Z przeniesienia	4690·65
575	538. Witkowice	Biała	8
576	539. Wojaszówka	Jasło	8
577	540. Wojtowa	Gorlice	8
578	541. Wojutycze	Sambor	8
579	542. Wokowice	Brzesko	8
580	543. Wola baraniecka	Sambor	8
581	544. Wola batorska	Bochnia	12
582	545. Wola justowska	Kraków	8
583	546. Wola kąkolow.	Rzeszów	8
584	547. Wola kosnowa	Nowy Sącz	8
585	548. Wola obłaźnicka	Żydaczów	4
586	549. Wola przemyk.	Brzesko	8
587	550. Wola radłowska	Brzesko	8
588	551. Wola radziszow.	Myślenice	8
589	552. Wola zabierzow.	Bochnia	8
590	553. Wolcza dolna	Stare miasto	8
591	554. Wolica piaskowa	Ropczyce	8
592	555. Woliczka	Rzeszów	8
593	556. Wolczuchy	Gródek	8
594	557. Wołowice	Kraków	8
595	558. Wróblowice	Wieliczka	8
596	559. Wrzępia	Bochnia	8
597	560. Wysoka	Wadowice	8
598	561. Wyszatycze	Przemyśl	4
599	562. Zabierzów	Bochnia	4
600	563. Zabierzów	Kraków	8
601	564. Zabłocie	Żywiec	8
602	565. Zaborów	Brzesko	16
603	566. Zaborów	Rzeszów	8
604	567. Zachełmna	Wadowice	8
605	568. Zaczernie	Rzeszów	8
606	569. Zagórnik	Wadowice	8
607	570. Zagórz	Sanok	8
608	571. Zagórze	Chrzanów	8
609	572. Zagrobela	Tarnopol	8
610	573. Zakliczyn	Wieliczka	16
611	574. Zalas	Chrzanów	8
612	575. Zalesie	Czortków	8
613	576. Załęże	Jasło	8
614	577. Zamarstynów	Lwów	8
615	578. Zarzecze	Jarosław	8
616	579. Zarzecze	Jasło	8
617	580. Zarzecze	Nisko	8
618	581. Zaszków	Lwów	8
619	582. Zbaraż	Zbaraż	8
620	583. Zborowice	Grybów	8
621	584. Zbydniów	Tarnobrzeg	8
622	585. Zdziarzec	Mielec	4
623	586. Zembrzyce	Wadowice	8
624	587. Zimnawódka	Lwów	8
625	588. Zubrza	Lwów	4
626	589. Zwiniacz	Czortków	8
627	590. Żarki	Chrzanów	16
628	591. Żarnówka	Myślenice	8
629	592. Żegocina	Bochnia	8
		Do przeniesienia	5138·65

		Z przeniesienia	5138·65
630	593. Żołynia	Łańcut	8
631	594. Żydatycze	Lwów	8
632	595. Źródła	Chrzanów	8
	III. Osoby prywatne:		
633	1. Abrahamowiczowa A.	Lwów	8
634	2. Adamek Michał	Pewel mała	8
635	3. Adamowicz Fr.	Ponikowice małe	4
636	4. Adamski Telesfor	Lwów	8
637	5. Babisz Jan kapitan	Rabka	8
638	6. Badeni Kaz. hr.	Busk	8
639	7. Balko Wład. dr.	Budomierz	16
640	8. Bernadzikowski Szym. dr.	Brzesko	8
641	9. Bielski Julian hr.	Rychcice	8
642	10. Bieńkowski B. dr.	Lwów	8
643	11. Bohosiewiczowa Marya	Lwów	8
644	12. Brunicki Adolf br.	Lubień	8
645	13. Brunicki Julian br.	Podhorce	8
646	14. Bubula Jan ks.	Słopnice król.	8
647	15. Burzyński Tad.	Uhrynów górny	8
648	16. Bykowski I. prof.	Lwów	8
649	17. Ciechulski Bron.	Świrz	8
650	18. Cieńska Florent.	Jabłonów	8
651	19. Cieński Ludwik	Jabłonów	8
652	20. Cieński Tadeusz	Pieniaki	8
653	21. Ciesielski T. dr.	Lwów	8
654	22. Czartoryski A. ks.	Sieniawa	20
655	23. Czartoryski W. ks.	Pełkinie	8
656	24. Czaykowski Wł.	Pietniczany	8
657	25. Czerwiński Stan.	Gaik	8
658	26. Czyżewski W. ks.	Sokolniki	8
659	27. Dobrowolski Wład. ks.	Nowe Rybie	8
660	28. Dolais Wład.	Jordanów	8
661	29. Dolański Henr.	Radłów	8
662	30. Dolański Stan.	Baranów	8
663	31. Doschot Alfred	Pałahicze	38·55*
664	32. Drużbacki F. dr.	Przemyśl	8
665	33. Dworski Al. dr.	Przemyśl	8
666	34. Garczyński Fr.	Lwów	4
667	35. Gargas Zyg. dr.	Lwów	8
668	36. Gątkiewiczowa A.	Kutyska	10
669	37. Gizowski Fr.	Stubienko	8
670	38. Głażewski A. dr.	Chmielowa	8
671	39. Głąbiński St. dr.	Lwów	8
672	40. Głowiński K. ks.	Chorostków	8
673	41. Gniewosz Wład.	Konty	8
674	42. Gniewosz W. jun.	Drohobycz	8
675	43. Goetz Jan	Okocim	20
676	44. Gołuchowski A. hr	Husiatyn	8
677	45. Gorczyński Br.	Brzeźnica	8
678	46. Grabski St. dr.	Lwów	8
679	47. Groblewski Hen.	Szymbark	8
680	48. Groblewski Zyg.	Kałusz	10
681	49. Gromnicki Jan	Laskowce	8
		Do przeniesienia	5613·20

*) Za r. 1905—1909

		Z przeniesienia	5613·20
682	50. Gromnicki Stan.	Oleksińce	8
683	51. Grzywacz Winc.	Kutkorz	8
684	52. Gurski Bolesław	Łopatyn	16
685	53. Hiżycki K. dr.	Przemyślany	8
686	54. Hochberger Jul.	Lwów	8
687	55. Horodyński Zbig.	Zbydniów	8
688	56. Howorka Ant. dr.	Tłumacz	8
689	57. Hupka Jan dr.	Niwiska	8
690	58. Jampolski Kaz.	Łowcza	8
691	59. Jelonek Wład. ks.	Czernichów	8
692	60. Kachnicz I. K.	Jachówka	8
693	61. Kaszubski Wacł.	Domaradz	8
694	62. Kędzierski Stan.	Meryszczów	8
695	63. Kędzior Andrzej	Lwów	8
696	64. Kluczyński Bog.	Kluczyn	8
697	65. Kobel Jan	Łoszniów	3·30
698	66. Koleński Ant. ks.	Rymanów	8
699	67. Kopecka Ida	Morawsko	8
700	68. Korzenny Leop.	Malechów	8
701	69. Kosiński Ignacy	Ulanów	8
702	70. Kraiński Winc.	Perespa	8
703	71. Krzeczunowicz W.	Jaryczów	8
704	72. Krzen Edmund	Lwów	8
705	73. Kruzenstern K.	Szczerzec k. Niem.	8
706	74. Krzysztofowicz M.	Załucze	8
707	75. Krzyżanowski A.	Kraków	8
708	76. Kudelka Tad. dr.	Lwów	8
709	77. Kühner Leopold	Chrusno nowe	4
710	78. Kulczycki Roman	Sambor	8
711	79. Kulczyk Andrzej	Babice (p. Biała)	8
712	80. Lenartowicz J. ks.	Lubcza	8
713	81. Lenkiewicz Z. ks.	Lwów	8
714	82. Lipiński Kaz.	Kamienica	8
715	83. Librewski Wł. ks.	Kopyczyńce	8
716	84. Łoziński Witold	Potok	8
717	85. Madeyski Jan	Parchacz	8
718	86. Majewski Stan.	Lwów	8
719	87. Malczewski Wł.	Lwów	8
720	88. Malinowski St.	Gniłowody	8
721	89. Maly Alfred	Wołowe	8
722	90. Małachowska G.	Skoryki	10
723	91. Mandybur Tym.	Przemyśl	8
724	92. Maurizio Edward	Strzelce wielkie	8
725	93. Miczyński K. dr.	Dublany	16
726	94. Miętus Maciej ks.	Lubzina	8
727	95. Münter Alfred	Waniów	8
728	96. Mycielski St. hr.	Borynicze	8
729	97. Nawara Józef	Olszówka	8
730	98. Obertyński Kaz.	Stronibaby	8
731	99. Obfidowicz B. dr.	Sanok	8
732	100. Ożarowski Adam	Borynicze	8
733	101. Păleczny M. ks.	Rajcza	8
734	102. Panek Piotr	Lwów	8
735	103. Passakas Feliks	Witylówka	20
736	104. Pawlewski B. prof.	Lwów	8
		Do przeniesienia	6074·50

		Z przeniesienia	6074·50
737	105. Pawlik St. dr. prof.	Dublany	8
738	106. Pawlikowski F. ks	Mielec	8
739	107. Pawlikowski J. dr.	Lwów	8
740	108. Pelczar J. ks. bisk.	Przemyśl	8
741	109. Piątkowski St.	Lwów	8
742	110. Pilat Tadeusz dr.	Lwów	8
743	111. Pilatowski Bol.	Dubie	8
744	112. Piniński Miecz. hr.	Gręda	8
745	113. Podlewski Leon	Czernielów	8
746	114. Pomorski-Mikułowski J. prof.	Dublany	8
747	115. Potocki And. hr.	Krzeszowice	8
748	116. Potocki Antoni hr.	Olsza	8
749	117. Potulicki Fr. hr.	Żmigród	8
750	118. Prażmowski A. dr.	Kraków	8
751	119. Prek Henryk	Łuka	8
752	120. Pressen L. dr.	Milatyn	8
753	121. Puntschert Stan.	Rozważ	8
754	122. Rey M. hr. dr.	Przyborowie	8
755	123. Rosicki Michał ks.	Rokietnica	8
756	124. Rudkowski Jan	Lwów	8
757	125. Rylski Tomasz	Lwów	8
758	126. Sala Oktaw	Wysocko	8
759	127. Satalecki Winc.	Kraków	8
760	128. Schoffer Franc.	Zielów	8
761	129. Schnell Oskar	Firlejówka	8
762	130. Siekierasz Stefan	Ujsoły	8
763	131. Skałkowski Tad.	Lwów	8
764	132. Skibniewski Al.	Hliboka	8
765	133. Skibniewski Ant.	Ulicko	8
766	134. Skołuba Tadeusz	Lubzina	8
767	135. Ślosarz J. ks. dr.	Lwów	8
769	136. Smarzewski Tad.	Moczerady	8
769	137. Soboń Jan	Rusocice	8
770	138. Sołowij Tad.	Lwów	8
771	139. Sołtys Joachim	Lwów	8
772	140. Stadnicki Stan. hr.	Krysowice	8
773	141. Stanek Wilhelm	Wiszenka	8
774	142. Starek Jan	Bobrówka	8
775	143. Starzyński Tad.	Derewnia	8
776	144. Steczkowski J. K.	Lwów	8
777	145. Sterkowicz J. dr.	Nowy Sącz	10
778	146. Stojowski Wł.	Buczacz	8
779	147. Strzelecki Aleks.	Kukizów	10
780	148. Świdzińska W.	Horodyszcze	8
781	149. Świeżawski Ant.	Jagielnica	8
782	150. Swirski Jan	Kokutkowce	8
783	151. Szałaśny K. ks.	Oświęcim	8
784	152. Szczepański M.	Balanowice	8
785	153. Szczepański Piotr	Okniany	8
786	154. Szumski Kaz.	Borysław	8
787	155. Szyszyłowicz Ign.	Lwów	8
788	156. Tarnawiecka St.	Bykowce	8
789	157. Tarnawski A. dr.	Kosów	8
790	158. Tarnowski Zd. hr.	Dzików	8
791	159. Tchórznicki M. W.	Nadyby	8
		Do przeniesienia	6518·50

		Z przeniesienia	6518·50			Z przeniesienia	6614·59
792	160. Terlecki Adam	Sawczyn	8	804	172. Wągrowski K. dr.	Czortków	8
793	161. Torosiewicz K.	Rusiłów	8	805	173. Wesoliński A. ks.	Lwów	8
794	162. Towarnicki Wł.	Lwów	8	806	174. Wójcik Franc.	Wyciąże	8
795	163. Treter z Lubomierza H.	Lwów	8	807	175. Wojnar Kasper	Kraków	8
796	164. Turnau Adolf	Tyszkowice	8	808	176. Wrzosek Tomasz	Kraków	8
797	165. Turnau Herman	Urzejowice	8	809	177. Zabłocki Feliks ks. kan. inf.	Lwów	8
798	166. Turnau Jerzy	Mikulice	8	810	178. Zajączkowski L.	Paszkówka	8
799	167. Tyzenhauz R.	Uszkowice	8	811	179. Zawadzki Józef	Kraków	8
800	168. Tyszkowski A.	Żydatycze	8	812	180. Zbyszewski Józef	Busk	8
801	169. Urbański Jan	Niżniów	8	813	181. Zbyszewski S. dr.	Lwów	8
802	170. Vivien Jan	Lwów	8	814	182. Zeitleben Jan	Zahajce	8
803	171. Wajda Antoni	Przemyśl	8	815	183. Zgórski Alfred dr.	Lwów	8
		Do przeniesienia	6614·50			Razem . .	6710·50

Z kwoty ogólnej **6710·50 K.** złożyły instytucye i stowarzyszenia **403 K.**, Kółka rolnicze **4759·65 K.**, a osoby prywatne **1547·85 K.**

D) Zarząd główny Towarzystwa.

I. Z wyboru.

Cielecki-Zaremba Artur, właściciel dóbr, poseł na Sejm krajowy.
Adamski Telesfor, dyrektor biura.
Dulęba Bronisław dr.
Gargas Zygmunt dr.
Głąbiński Stanisław dr., profesor uniwersytetu we Lwowie.
Grabski Stanisław dr., profesor.
Jarosz Gabryel, gospodarz.
Mięsowicz Michał, przemysłowiec.
Pawlikowski Jan dr., profesor.
Pomorski-Mikułowski Józef, profesor Akademii roln. w Dublanach.
Rey Mikołaj dr. hr., właściciel dóbr.
Rylski Tomasz, były prof. Akademii roln. w Dublanach.
Smagała Antoni, gospodarz.
Sowa Grzegorz, gospodarz.
Steczkowski Jan Kanty dr., dyrektor filii Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu.
Turnau-Dobczyc Jerzy, właściciel dóbr.
Ks. Wesoliński Adam, redaktor, poseł.
Wójcik Franciszek, gospodarz.

II. Delegaci władz i instytucyi krajowych:

Ks. Wojnarowicz Antoni, kanonik, prob. w Dunajowie, delegat kapituły metropolit. obrz. łac.
Ks. Biliński Emil, kanonik, delegat kapituły metropolitalnej obrz. gr.
Ks. Moszoro Jakób, Infułat, delegat kapituły metropolitalnej obrz. orm.
Ks. Jelonek Władysław, katecheta i profesor szkoły rolniczej w Czernichowie, delegat konsystorza książęco-biskupiego w Krakowie.
Ks. Koleński Antoni, dziekan, proboszcz w Rymanowie, delegat konsystorza biskupiego obrz. łac. w Przemyślu.
Ks. Kopyciński Adam dr., proboszcz w Gawłuszowicach, delegat konsystorza biskupiego w Tarnowie.
Ks. Baczyński Aleksander, kanclerz kapituły lwowskiej, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Stanisławowie.

Ks. Pańkowski Hilary, delegat konsystorza biskup. obr. gr. w Przemyślu.
Dr. Pilat Tadeusz, prezes Wydziału kraj., delegat Wydziału krajowego,
Dr. Sawczyński Jan Henryk, sekretarz Wydziału kraj., delegat Wydziału kraj.
Zaleski Mieczysław, radca szkolny, delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Ks. Głodziński Antoni, profesor sem. naucz., delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Dr. Skałkowski Tadeusz, adw. kraj., poseł na Sejm kraj., delegat c. k. Tow. gospod. we Lwowie.
Tyniecki Władysław, były dyrektor szkoły gosp. las., delegat c. k. Tow. gospod. we Lwowie.
Konopka Stefan br., właśc. dóbr, delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Hr. Tyszkiewicz Janusz, właśc. dóbr., delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Malczewski Włodzimierz, delegat Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie.
Garczyński Franciszek, delegat Związku Stowarzyszeń zarobk. i gospod. we Lwowie.

III. Kooptowani.

Maślanka Antoni, gospodarz.
Żyszkiewicz Feliks, kierownik szkoły w Prusach.

E) Wydział wykonawczy Towarzystwa.

Cielecki Zaremba Artur, prezes.
Ks. Biliński Emil, I. wiceprezes.
Dr. Steczkowski Jan Kanty, II. wiceprezes.
Dr. Dulęba Bronisław, sekretarz.
Rylski Tomasz, skarbnik.

Członkowie:

Adamski Telesfor, z wyboru.
Dr. Gargas Zygmunt, z wyboru.
Dr. Grabski Stanisław, z wyboru.
Ks. Wesoliński Adam, z wyboru.
Dr. Pawlikowski Jan, z wyboru.
Maślanka Antoni, z wyboru.
Dr. Pilat Tadeusz, jako delegat Wydziału krajowego.
Dr. Sawczyński Jan, jako delegat Wydziału krajowego.
Dr. Skałkowski Tadeusz, jako delegat c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.
Tyniecki Władysław, jako delegat c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.
Konopka Stefan, jako delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Hr. Tyszkiewicz Janusz, jako delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.

Referenci:

Pomorski Józef: dla spraw rolniczych.
Dr. Grabski Stanisław: dla spraw handlowych.
Dr. Gargas Zygmunt: dla spraw oświaty.
Adamski Telesfor: dla spraw organizacyjnych.
Tyniecki Władysław: dla spraw sadownictwa.

F) Urzędnicy biura przy Zarządzie głównym Towarzystwa.

Adamski Telesfor, dyrektor.

Popławski Teodor, inspektor rolniczy.
Wasung Jan „ „
Stamirowski Tadeusz „ „
Profic Jan „ „
Poluszyński Eugeniusz, instruktor sadownictwa.
Krasnosielski Stanisław, kasyer.
Schmidt Henryk, kierownik ekspedytu.
Sadowski Stanisław, lustrator handlowy.
Malczewski Stefan, „ „
Lerch Wojciech Emeryk, „ „
Sołtys Joachim, „ „

Pomocnicze siły urzędnicze: Swieżawska Marya, Pietruska Zofia, Drezińska Aniela, Nährówna Olga.

Oprócz tego fungują z ramienia Zarządu głównego Towarzystwa:

Józef Sroka jako instruktor ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych,
Wojciech Mendychowski jako instruktor pszczelnictwa.

G) Redakcya Przewodnika Kółek rolniczych.

Adamski Telesfor, redaktor.
Stamirowski Tadeusz, odpowiedzialny redaktor i stały współpracownik działu rolniczego
Popławski Teodor, stały współpracownik działu rolniczego.
Wasung Jan „ „ „ „
Profic Jan „ „ „ „
Poluszyński Eugen., „ „ „ sadownictwa.

H) Skład grona nauczycielskiego przy praktycznych kursach handlowych w Czernichowie.

Góratowski Ignacy, kierownik kursów, oraz nauczyciel przepisów prawnych, skarbowych i organizacyi handlowych.
Halastra Jakób, nauczyciel towaroznawstwa i instruktor praktyki sklepowej.
Kwiatkowski Gustaw, nauczyciel rachunkowości, korespodencyi i kaligrafii.

Sprawozdanie

o organizacyach powiatowych Towarzystwa Kółek rolniczych.

Zarządy powiatowe Kółek rolniczych i delegaci powiatowi Zarządu głównego.

Przedkładając do oceny sprawozdania z działalności Zarządów powiatowych i delegatów powiatowych, poczuwamy się do obowiązku stwierdzenia z całą szczerością, że rozwój tych pośrednich ogniw naszej organizacyi w roku sprawozdawczym nie wiele naprzód postąpił. Wedle stanu z dnia obecnego na ogólną ilość 74 powiatów autonomicznych — wedle nich bowiem idzie nasza organizacya powiatowa — Zarządy powiatowe istnieją w 34 powiatach, w 20 spełniają obowiązki delegaci powiatowi, w 20 zaś nawet stanowiska delegatów są opróżnione.

Sprawozdanie z działalności Zarządów powiatowych otrzymaliśmy z 19 powiatów, ponadto zaś nadesłało sprawozdanie 3 delegatów powiatowych. Jeżeli doliczymy cztery czynne zresztą i ruchliwe Zarządy powiatowe, które jedynie nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego, to przyjąć możemy, że organizacya powiatowa, lub jej zawiązki istnieją w 42 powiatach. Pobieżny zaś chociażby przegląd przedłożonych sprawozdań przekona nas, że intenzywność pracy poszczególnych Zarządów i delegatów jest bardzo różna, bo, podczas gdy jedne rozwijają czynność ogromną, utrzymują kontakt z Kółkami, rozciągając nad niemi kontrolę, urządzają liczne Zjazdy powiatowe i okręgowe, kursa i t. p., to inne ograniczają swą działalność do jednego, lub dwóch zebrań dorocznych. Jednej zatem miary do ich pracy stosować nie można i należałoby raczej przy ocenie działalności organizacyi powiatowych ugrupować je w kilka kategoryi, wedle zakresu zadań, które spełniają, — na bardzo czynne, czynne i t. p. — Uważamy za nasz obowiązek zwrócić na to uwagę p. p. delegatom na Ogólną Radę, gdyż przy krytyce organizacyi powiatowych zwykli oceniać sprawy według stosunków własnego powiatu.

Wedle statutu Towarzystwa Zarządy powiatowe mają obszerny i trudny zakres działania, nie mają zaś odpowiednich środków finansowych do spełnienia ciążących na nich zadań. Dochody ich składają się z połowy wkładek członków wspierających (tak Kółek, jak i osób prywatnych w powiecie), z zasiłków otrzymanych od Rad powiatowych i od Zarządu głównego. Zastanówmy się więc nad położeniem nowo utworzonego Zarządu powiatowego w powiecie liczącym 30 Kółek. Jeśli nawet przyjmiemy, że 20 Kółek i 10 osób prywatnych — stosunek bardzo dobry — opłaci wkładkę członka wspierającego Tow. w kwocie 8 kor., to Zarządowi powiatowemu przypadnie w udziale kwota 120 kor. w ciągu roku. Na zasiłek Rady powiatowej w pierwszym roku działalności liczyć nie można, bo najczęściej żąda się, by Zarząd powiatowy wykazał przecież jakieś rezultaty swej pracy, nim przyjdzie z podaniem o subwencyę. Gdybyśmy nawet wzięli pod uwagę, że uda się Zarządowi uzyskać od Rady powiatowej pomoc w kwocie 200 koron, to cały budżet wyniesie 320 kor. Jeżeli odliczymy mniej więcej 20 koron na koszta korespondencyi, 30 koron na koszta urządzenia dwóch, trzech zebrań powiatowych, zostanie więc 270 koron. Jeden kurs strażacki, lub weterynarsko-hodowlany — jednorazowa pomoc przy zakupnie drzewek owocowych lub t. p. i kasa Zarządu powiatowego świeci już pustkami, Zarząd musi czekać znowu roku kalendarzowego, dopóki nowa subwencya Rady powiatowej i nowe wkładki kasy nie zapomogą.

Powie ktoś na to, że Kółka powinny więcej świadczyć na rzecz Zarządów powiatowych. Dałoby się to niewątpliwie wprowadzić, lecz Zarząd powiatowy, obejmując urzędowanie, zastaje Kółka w pewnem rozprężeniu i zaniedbaniu. Część z nich

funkcyonuje dobrze, bo członkowie opłacają wkładki, dobrze prowadzone przedsiębiorstwa przynoszą Kółkom dochody, lecz trzebaby kilkakrotnie być na miejscu, wytłumaczyć im potrzebę wydatniejszego popierania Zarządów powiatowych; zresztą trzebaby wszystkie Kółka zlustrować, niektóre zreorganizować, tu i ówdzie usunąć nadużycia, rządy prywaty i kliki, pouczyć o właściwych celach Towarzystwa. Możemy powiedzieć, że powiat o 30 Kółkach w pierwszym roku potrzebuje około 100 lustracyi, a około 60 w latach następnych. Główne bowiem zadanie Zarządu — to nadzór i opieka nad Kółkami. Ale do wypełnienia go trzeba pieniędzy i ludzi. W przeważających zaś wypadkach obu tych czynników Zarządom braknie. Dla usunięcia nieporozumień, że Zarządom braknie ludzi, rzecz obszerniej przedstawimy.

Stosunki u nas tak się układają, że praca społeczna spada nierównomiernie na barki nielicznych w powiatach jednostek. Jeśli ktoś trochę tylko chęci objawi dobrych, dostaje mu się w udziale działalność w gminie, w powiecie, w towarzystwach oświatowych, kasach oszczędności i pożyczek, Kółkach, Towarzystwach rolniczych i t. d. Jeżeli uwzględnimy, że każdy z działaczy, czy ksiądz, czy nauczyciel, lekarz, włościanin, ma swe zajęcia zawodowe, które go nieraz z miejscem wiążą i na wyjazdy mu nie pozwalają, to przyjdziemy do przekonania, że wymaganie, by czy jako prezes, czy delegat, lustrował znaczniejszą liczbę Kółek, jest ponad jego możność i siły, powiedzmy, że się nawet nie ma prawa zwracać do niego z podobnem żądaniem, bo to graniczy z wyzyskiem. Wprawdzie Zarządy powiatowe są ciałami licznemi, bo liczą 10—14 osób, więc w powiecie na jednego członka Zarządu wypadną 3 Kółka, lecz nie każdy delegat jest w stanie podołać zadaniu, nie każdy zna dostatecznie ustrój Towarzystwa, nie każdy potrafi Kółku udzielić rady, usunąć nadużycie, wskazać nowe drogi. Tu trzeba doświadczenia, rutyny, taktu, energii, więc dziś niema mowy o zastępie odpowiednich ludzi w Zarządach powiatowych. Ich by trzeba dopiero wynaleźć, wyszkolić, bo na razie spotykamy się w przeważnej ilości wypadków z dobremi chęciami jedynie, lecz rzadko z przygotowaniem do opiekuńczej i kontrolnej pracy. Kończy się więc na tem, że Zarząd urządzi jedno, lub kilka zebrań w powiecie, przeprowadzi dodatnio tę, lub ową sprawę, lecz pełnej roli pośredniego ogniwa pomiędzy Kółkami a Zarządem głównym nie jest w stanie wykonać.

Słuszność naszych wywodów stwierdzają sprawozdania Zarządów. Trzy Zarządy powiatowe, które własnemi siłami przeprowadziły lustracyę Kólek w r. 1905 w powiecie to: Gorlice, Buczacz, Husiatyn. Powiaty o nielicznych stosunkowo Kółkach, więc Zarządy mogły mimo szczupłych funduszów zadaniu podołać. W gorlickiem lustracyę przeprowadzało kilku członków; skutek dodatni widoczny. Jedno jedynie Kółko nie uiściło wkładki członka wspierającego, w r. 1906 wprowadzono opłaty dodatkowe na rzecz Zarządu powiatowego, a jaką poza tem rozwija Zarząd działalność, to dokładnie stwierdza sprawozdanie. Dodać zaś trzeba, że Zarząd gorlicki w bardzo trudnych pracuje warunkach, trudniejszych o wiele, niż je spotykamy w innych powiatach na zachodzie. Zarząd pow. husiatyński liczy 19 Kółek, buczacki czynnych Kółek 26, w obu lustracyi dokonali sekretarze. Cóż jednak żądać od powiatu brzeskiego, gdzie Zarząd dysponował w ciągu roku kwotą 6 kor. Dzięki obywatelskiej ofiarnej pracy — jak widać ze sprawozdania — zrobiono tam dużo, lecz ileżby zdołał taki Zarząd zdziałać, gdyby miał odpowiednie środki? W kilku powiatach Zarządom przyszedł z pomocą Zarząd główny, przeprowadzadzając swymi biurowymi funkcyonaryuszami lustracye, jak w pow. krakowskim, tarnowskim, dąbrowskim, lecz pomoc ta z natury rzeczy może w roku objąć kilka powiatów zaledwie, a ponadto musi być dorywcza, bo lustrator handlowy, czy inspektor rolniczy objedzie raz powiat, wprowadzi zmiany, zreorganizuje, lecz nie zawsze jest komu dopilnować wykonania powziętych wtedy przez Kółka uchwał, więc lustracya niepoparta następnemi po dwóch, trzech miesiącach traci swą siłę i całego wpływu nie wywiera, pomimo że dla biura Zarządu głównego wielkim była wysiłkiem.

W r. 1904 Wydział wykonawczy, chcąc skoncentrować akcyę swą i uczynić wydatniejszą, polecił jednemu z inspektorów rolniczych zająć się stale 5 powiatami, lecz w praktyce uchwała ta wobec 3 funkcyonaryuszy w biurze rolniczem była nie do przeprowadzenia, bo tu trzeba było pojechać z referatem na Zjazd powiatowy w innym powiecie, tam trzeba było zlustrować pola doświadczalne, ówdzie udzielić informacyi na miejscu powstającej spółce melioracyjnej i t. p., tak, że z końcem roku okazało się, że akcya owego inspektora objęła 16 powiatów. Obowiązek kontynuowania rozpoczętych dawniej przez Biuro rolnicze prac rolniczych wziął tu górę nad koniecznością reorganizacyi. Przy dzisiejszych środkach finansowych, Zarząd główny nie zdoła więc — chociażby się pracę rozłożyło na szereg lat — przeprowadzić swemi siłami organizacyi powiatowej. Pomoc finansowa, preliminowana na 2000 kor. w budżecie na r. 1905, w rzeczywistości — bo różne przybiera formy — wyniosła znacznie więcej, lecz wobec ogromu potrzeb jest to kwota znikoma.

Dla całości obrazu przypomnimy przykładowo, że istnieją takie powiaty, gdzie jak np. w nowosądeckim i limanowskim Kółka są bardzo liczne, część z nich dobrze i na zdrowych podstawach się rozwija, lecz wiele potrzebowałoby naprawy, a one tymczasem są nawet opieki delegata pozbawione. Komunikuje się dzisiaj z niemi Zarząd główny bezpośrednio, a jeśli potrzebuje opinii o nich, zwraca się od wypadku do wypadku do znanych sobie osób z prośbą o informacye. Otrzymuje je zawsze, więc istnieją dowody, że osób życzliwych Kółkom i pracujących w tych powiatach jest dosyć. Jeżeli zaś nie mianuje się dla podobnych powiatów de-

legata, to dla tego, że nikt z ludzi pracy, kto tę godność poważnie traktuje, nie czuje się na siłach, by objąć opiekę nad kilkudziesięciu Kółkami. Zorganizowanie zaś Zarządów powiatowych, dop ki nie będzie im można dać odpowiednich środków, nie miałoby celu, więc muszą powiaty takie czekać kolei, dop ki — jak to było np. z pow. dąbrowskim — Zarząd główny stosunków sam po Kółkach nie uporządkuje i nie stworzy warunków, przy kt rych już powiatowa organizacya może mieć podstawy bytu. Lecz akcya ta idzie niestety powoli — lata biegną — a Towarzystwo wiele — wiele istotnych strat w takich powiatach ponosi.

W r. 1905 Zarząd główny wiedząc, że nawet nowo utworzone Zarządy powiatowe (przy których organizacyi starano się wszystko zastosować, coby je mogło uczynić żywotnymi) nie mogą podołać swemu zadaniu, nie dążył do organizowania nowych, lecz udzielając swej pomocy istniejącym, szukał dróg wyjścia z ciasnego koła przeszkód, z któremi walczy pośrednia nasza, a wobec wzrastania Towarzystwa i potrzeby zdecentralizowania opieki i kontroli, konieczna organizacya powiatowa.

Drogę tę widzimy w pomocy ze strony kraju. Niedawne to czasy, jak ciągłe rozlegały się skargi, że Kółka rolnicze nie działają na polu rolniczem. Dziś uznaje się, że Towarzystwo wiele czyni w tej mierze, a jest w stanie na tem polu pracować dzięki funduszom, jakie na działalność rolniczą uzyskało. Pewna akcya inwestycyjna jest więc i przy organizacyi Zarządów powiatowych konieczna.

Już w r. 1905 Zarząd główny zwracał się do Wysokiego Sejmu o zasiłki finansowe na ten cel wspomniany. Starania nie wydały na razie rezultatu, lecz tak Wydział krajowy w sprawozdaniu o Kółkach, przedłożonem Wysokiemu Sejmowi, jak i Komisya gospodarstwa kraj. podnoszą konieczność wzmocnienia organizacyi wewnętrznej Tow. K. rol. i wymagają, by Zarząd główny dążył ku reformie wedle następujących punktów:

Wypadałoby mianowicie: 1) zreorganizować sklepiki, wprowadzając na początek podział zysków wedle ilości zrobionych przez członka zakupów, by je stopniowo przemienić w osobne zarejestrowane stowarzyszenia spożywcze; 2) wprowadzić przymus zakupna towarów rolniczych za pośrednictwem Zarządu, organizując zarejestrowane powiatowe spółki udziałowe zakupna towarów rolniczych, których członkami byłyby Kółka i łącząc spółki te w centralny związek przy Zarządzie głównym istniejący; 3) utworzyć instytucyę mężów zaufania po powiatach, obowiązanych do lustrowauia Kółek za zwrotem kosztów i odpowiednią remuneracyą; 4) oprzeć byt finansowy Towarzystwa także i na własnych dochodach, wprowadzając opodatkowanie członków Kółek na rzecz Towarzystwa.

Sprawozdanie Wydziału kończy się zaś następująco:

Wobec wielkiej doniosłości podobnej reformy, któraby działalnoości Towarzystwa Kółek rolniczych trwalsze zapewniła podstawy, Wydział krajowy skłonny byłby, jeśli Towarzystwo to odpowiednią reorganizacyę swych sił podejmie, przedłożyć Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesyi wniosek o udzielenie mu subwencyi ułatwiającej przeprowadzenie reformy.

Akceptując powyższe zapatrywania Komisya Sejmowa wyraża się:

Reformę zasadniczą proponowaną przez Wydział krajowy, ku której Zarząd główny się skłania i niektóre kroki już poczynił, uważa Komisya za wysoce pożądaną pod warunkiem jeśli stopniowo i bez nagłych wstrząśnień zostanie przeprowadzona. ***Komisya też zgodnie z zapowiedzią Wydziału krajowego uważa za wskazane, aby odpowiednia poważniejsza kwota dla ułatwieniu rzeczonej reformy Towarzystwa została wstawioną do preliminarza krajowego na rok 1907.***

Wszystkim postawionym wytycznym, nad któremi Zarząd główny w miarę środków już od lat kilku pracuje, (uznaje to Komisya Sejmowa w słowach: „ku której to reformie Zarząd główny się skłania“) możnaby w krótkim czasie zadość uczynić, jeśli będziemy mieli odpowiednie środki finansowe, przedewszystkiem na organizacyę silną powiatową, która będzie wywierać wpływ na Kółka i prowadzić ją będzie wedle przewodnich dróg, wskazanych w sprawozdaniu Wydziału krajowego.

Zarząd główny żywi więc nadzieję, że Wysoki Sejm w r. 1906 przychyli się do jego prośby i pospieszy z przyrzeczoną pomocą.

Reorganizacyę Zarządów powiatowych przeprowadziłoby się w ten sposób, że kolejno na 2—3 powiaty, liczące 70—100 Kółek, ustanawiałoby się ekspozytury biura Zarządu głównego, gdzie pracowałby stale inspektor rolniczy i lustrator handlowy. Ich zadaniem byłoby zreorganizować Kółka, ożywić, wyszkolić ludzi, odbywać lustracye wraz z członkami Zarządu powiatowego, udzielać informacyi, organizować kursa i t. p. Ekspozytura taka istniałaby dwa lata w jednym okręgu, zatem dotąd, dopóki nie udałoby się wyszukać i wprawić odpowiednich ludzi na sekretarzy Zarządów powiatowych i dopóki Zarząd powiatowy nie zdobyłby sobie zaufania członków Kółek i powiatu, a co zatem idzie i odpowiednich funduszów.

* * *

Poniżej podane, według powiatów zestawione sprawozdanie, zawiera bliższe dane o stanie obecnym i czynnościach organizacyi pośredniej Towarzystwa.

Biała. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Józef Grygierzec, prezes;
Jan Kubik, zastępca;
Franciszek Kramarczyk, sekretarz;
Jan Grzybowski, skarbnik.

Zarząd ten wybrany jeszcze w r. 1901, w roku sprawozdawczym był nieczynny. Dopiero w roku 1906 wznowił działalność, rozpocząwszy ją urządzeniem kursu sadowniczego w Białej.

Bóbrka. Delegat Zarządu głównego: Rudolf Kesselring w Suchodole.

Bochnia. Skład Zarządu powiatowego wybranego w r. 1905 jest następujący:

Ks. Franciszek Ratowski, prezes;
Dr. Klemens Rutowski, zastępca;
Wład. Siemiński, sekretarz i skarbnik.

Stan funduszów wynosił 1. stycznia 1905 r. 568 koron 34. hal. Zarząd powiatowy otrzymał 100 koron subwencyi od Rady powiatowej. Z końcem roku sprawozdawczego zostało do przeniesienia 438·65 koron.

Zarząd powiatowy odbył 5 posiedzeń.

Zgromadzeń powiatowych odbyło się cztery. Odczyty na nich wygłoszono następujące: o spółkach zbożowych, o włościach rentowych, o spółkach mleczarskich i o sadownictwie.

Zjazdów powiatowych odbyło się 3, a mianowicie: w Trzcianie połączony ze świętem sadzenia drzewek, w Chełmie z otwarciem sklepu Kółka rolniczego i w Bochni podczas kursu strażackiego.

Bohorodczany. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Borszczów. Delegat vacat.

Brody. Delegat vacat.

Brzesko. Skład Zarządu powiatowego jest następujący:

Edward Maurizio, prezes;
Ks. Jakób Oleksy, zastępca prezesa;
Dr. Szymon Bernadzikowski, sekretarz i skarbnik.

Zarząd powiatowy nie otrzymał w roku sprawozdawczym żadnych subwencyi.

Zgromadzeń okręgowych odbył Zarząd powiatowy 4, t. j. w Zaborowiu, w Borzęcinie, Maszkienicach i w Iwkowy. Referaty na tych Zgromadzeniach wygłoszono następujące:

W Zaborowiu: „O kasach Raiffeisena“ prezes p. E. Maurizio. — „O wzdęciu u bydła i o racyonalnem leczeniu w podobnych wypadkach“ dr. Bernadzikowski.

W Borzęcinie: „O poprawie i zagospodarowaniu pastwisk gminnych“ pp. E. Maurizio i dr. Bernadzikowski. „O celach i zadaniach Kółek rolniczych“ p. Józef Stanek.

W Maszkienicach: „O działalności współdzielczej w Kółkach rolniczych“ i „O niewyzyskanych ulgach podatkowych“ dr. Bernadzikowski. „O racyonalnem używaniu nawozów sztucznych“ p. Józef Górnisiewicz.

W Iwkowej: „O kasach Raiffeisena“ p. E. Maurizio. „O chorobach zaraźliwych u bydła i u ludzi i o sposobach leczenia świerzbu“ dr. Bernadzikowski. „O. zadaniach rolnika“ p. Józef Górnisiewicz.

Nadto odbyły się dwa Zjazdy powiatowe w Brzesku. Na pierwszym, który odbył się w dn. 7. marca, wygłosił referat „O działalności rolniczej Kółek“ inspektor rolnictwa przy Zarządzie głównym p. Wasung i p. Maurizio „O nabywaniu otrąb po zniżonej cenie“. Drugi Zjazd odbył się dnia 23. maja, a brali w nim udział między innymi: prezes Zarządu głównego p. Cielecki i insp. roln. p. Wasung. Referaty wygłosili pp. Maurizio i Wasung. Pierwszy „O racyonalnem używaniu dobrych nawozów“, drugi „O wpływie dobrych rozpłodników na podniesienie hodowli bydła“.

Staraniem Zarządu powiatowego odbył się trzydniowy kurs pożarniczy w Brzesku w dn. 19—21 września wyłącznie dla członków Kółek rolniczych. Jako skutek tego kursu należy uważać zawiązanie się 7-miu straży ogniowych ochotniczych przy Kółkach rolniczych, a mianowicie: w Borzęcinie, Zaborowiu, Szczurowej, Strzelcach wielkich, Jadownikach, Maszkienicach i Woli przemykowskiej.

Współdziałając z Towarzystwem rolniczem okręgowem w Brzesku, Zarząd powiatowy rozprzedał w roku sprawozdawczym przeszło 30 wagonów otrąb, grysu, owsa i t. p. dla członków Kółek rolniczych po cenie zniżonej.

Co się tyczy czynności więcej biurowych, to te odnoszą się do załatwiania spraw bądź informacyjnych, bądź pośrednictwa między danem Kółkiem a Zarządem głównym, zwłaszcza przy zakupnie paszy dla bydła.

Lustracyę w ubiegłym roku przeprowadził Zarząd powiatowy tylko w Tymowej z powodu nagłej śmierci ks. Janika, przewodniczącego Kółka rolniczego. Nie można się temu jednak dziwić, że tak znikomo mało było lustracyi, jeśli się zważy, że Zarząd powiatowy nie ma na to ani potrzebnych funduszów, ani kwalifikowanego lustratora. Mamy jednak nadzieję, że w r. 1906 nastąpi zwrot ku lepszemu.

W staraniach naszych, zdążających do żywszego rozwoju działalności w Kółkach rolniczych, obowiązkiem jest Zarządów Kółkowych udzielanie nam poparcia przez uchwalanie rocznych datków na rzecz Zarządu powiatowego. Rok rocznie podnosimy w sprawozdaniach brak funduszów potrzebnych do należytego spełniania zadań statutem określonych i rok rocznie nawołujemy na Zgromadzeniach do uiszczania wkładek, ale jak nas długoletnia praktyka poucza — jest to głos wołającego na puszczy. Dość zaznaczyć, że suma wkładek w r. 1905 przez dwa Kółka złożonych (Borzęcin dolny i górny) wynosiła aż 6 (wyraźnie sześć koron), co nie wystarczyło na papier, marki i inne drobne wydatki.

Jak z jednej strony widać niechęć w popieraniu finansowem Zarządu powiatowego, tak z drugiej strony okazuje się — oceniając rzecz na ogół — pewien postęp w rozwoju Kółek rolniczych naszego powiatu i dążność do silniejszego skupiania się włościan w Kółkach rolniczych.

Brzeżany. Delegat Zarządu głównego: Kazimierz Traczewski w Hinowicach.
Zastępca delegata: Alojzy Paulo.

Brzozów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Ks. Szczęsny Rudnicki, proboszcz z Golcowej, jako prezes;
Stanisław Dydyński, właśc. dóbr, jako zastępca;
Bronisław Librewski, lustrator Rady powiatowej, jako sekretarz;
Ks. Józef Borczyk, proboszcz z Humnisk, jako skarbnik.
W roku sprawozdawczym Zarząd powiatowy był nieczynny, sprawozdania nie nadesłał.

Buczacz. Od sierpnia 1905 wchodzą w skład Zarządu powiatowego:
Artur Zaremba-Cielecki, jako prezes;
Antoni Wolniewicz, jako zastępca prezesa;
August Hojak, jako sekretarz.
Zarząd ten postanowił przedewszystkiem zbadać teren, na którym ma działać. W tym celu poruczył delegatowi swemu p. Augustowi Hojakowi lustracyę wszystkich Kółek w powiecie, by do wyników lustracyi dostosować dalszą akcyę.

Ze sprawozdań tej lustracyi przyszedł Zarząd powiatowy do przekonania, że ma ogółem w powiecie 32 Kółek rolniczych, a to: Buczacz, Barysz, Bobulińce, Berezówka, Dobropole, Dubienko, Folwarki, Huta nowa, Hrehorów, Jazłowiec, Kujdanów, Koropiec, Korościatyn, Kowalówka, Komarówka, Ladzkie, Monasterzyska, Nagórzanka, Nowosiółka koropiecka, Olesza, Pyszkowce, Petlikowce stare, Petlikowce nowe, Podzameczek, Porchowa, Potok złoty, Puźniki, Rzepińce, Słobódka dolna, Słobódka górna, Trybuchowce, Wierzbiatyn.

Kółka te można ugrupować pod względem działalności następująco: a) bardzo czynne — 2, b) dość czynne — 14, c) słabo czynne — 8, d) nieczynne — 6, e) nowozawiązane — 2.

Do Kółek bardzo czynnych należą: 1. Folwarki, 2. Korościatyn.

Kółka te obok działalności silnie rozwiniętej w kierunku handlowym, zastosowują się także ściśle do statutu i wypełniają nakazane nim obowiązki a więc: zbierają się prawie co niedzieli, oświecają się wspólnie przez przygotowane odczyty z książek i czasopism, prowadzą należycie protokoły posiedzeń, obok włożonych udziałów na cel handlowy wpłacają także wpisowe i wkładki, prowadzą wykazy członków i mają u siebie sklepy dobrze się rentujące, spółki oszczędności i pożyczek i własne lokale zebrań we własnych budynkach. Folwarki mają prócz tego własną rzeźnię i zamierzają założyć gospodę chrześcijańską; brak im jednak odpowiedniego lokalu, choć gotówkę mają. Przeszkoda ta jednak dzięki życzliwości JW. hr. Mołodeckiego usunięta zostanie.

Jako Kółka dość czynne uznaje Zarząd powiatowy te Kółka, które swą czynność handlową, oświatową i administracyjną nie w zupełności wypełniają, bądź to z braku energii i dobrej woli Zarządu Kółka, bądź też z apatyi i niechęci członków. Kółka takie, jeśli działają w jednym kierunku np. handlowym, zaniedbują często inne, statutem nakazane obowiązki i nie pracują w kierunku rolniczym, oświatowym i administracyjnym. Kółka inne znów przeciwnie.

Do Kółek dość czynnych zalicza Zarząd powiatowy: 1. Buczacz. — Kółko to ma sklep dobrze się rentujący a poza tem nic więcej nie działa, jest to więc czysto handlowe przedsiębiorstwo, nie spełniające statutem przekazanych obowiązków. Duszą całą oddani sprawie podniesienia sklepu są ks. Smoliński i p. Ratajski, urzędnik pocztowy.

2. Barysz, w jesieni 1905 nowozorganizowane Kółko, rozwija się obecnie pomyślnie, dzięki energii i szczodrej chęci tamtejszego ks. wikarego. Staraniem Zarządu powiatowego wysłano stąd 2 chłopaków na kurs handlowy do Czernichowa. Zarząd powiatowy zawiązał tu spółkę oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena, mającą w r. 1906 wejść w życie. Członkowie zbierają się chętnie a przewodniczący tamtejszy p. Grzegorz Sowa czyni usilne starania o uzyskanie funduszu na wybudowanie własnego domu Kółka rolniczego. Organizują tutaj straż pożarną i mają 2 sikawki wozowe a 150 ręcznych.

3. Dobropole. Kółko rozwija się pomyślnie, ma sklep wydzierżawiony. Zarząd powiatowy zawiązał tam kasę systemu Raiffeisena, która w bieżącym roku wejdzie w życie.

4. Huta nowa ma sklep wydzierżawiony. Zbierają się chętnie na pogadanki i pouczenia. Choć nie było szkoły dotąd, umieją prawie wszyscy czytać i pisać.

5. Jazłowiec. Kółko rolnicze ma sklep własny, kasę systemu Raiffeisena, czytelnię i bibliotekę. Członkowie, sami murarze, mało się zbierają w lecie, zato częściej w zimie. Kółko zawdzięcza swój rozwój ks. Gryglowi i p. Turczaniewiczowi, kierownikowi szkoły.

6. Kowalówka ma 3 sklepiki małe, oddane za połowę zysku, czynią starania o trafikę i kasę Raiffeisena, w czem korzystali z pouczeń Zarządu powiatowego.

7. Monasterzyska. Kółko ma własny dom, sklep, kasę Raiffeisena pożyczkową i czytelnię, a inteligencya, mieszczaństwo i duchwieństwo tutejsze obecnie szczerzej zaczęło się zajmować Kółkiem, co sprzyjać poczyna rozwojowi sklepu i Towarzystwa.

8. Nagórzanka. Kółko ma sklep wydzierżawiony, czytelnię i bibliotekę. Członkowie groma-

dzą się co niedzieli wieczorem w czytelni Kółka. Kółkiem obecnie gorliwie się zajmuje p. Józef Kuzdrowski, nauczyciel z Podzameczka.

Zarząd powiatowy zawiązał tam w grudniu spółkę oszczędności i pożyczek syst. Raiffeisena.

9. Petlikowce nowe. Kółko rozwija się pomyślnie, ma sklep wydzierżawiony, kasę pożyczkową. Kółko sprowadza sól z warzelni, czynią obecnie starania o założenie sklepu z trafiką. Brak tu osoby, któraby chciała użyczyć poparcia w czynnościach Kółka, a członkom brak lokalu na zebrania.

10. Podzameczek. Kółko ma własny sklep, kasę Raiffeisena, trafikę własną, i prowadzi handel drzewem, ma czytelnię w lokalu szkolnym. Gmina ma obszerne kamieniołomy, piaski i tłoki. Urząd gminny tutejszy nie sprzyja jednak rozwojowi Kółka i choć ma domy gminne, nie chce użyczyć ich ani na czytelnię ani na sklep. Członkowie mają jednak zamiar kupić dom własny. Wszyscy chętnie zgromadzają się na pouczenia. Zawiązana tu jest straż pożarna, która otrzymała b. r. 30 kor. z Towarzystwa krakowskiego na zakupno narzędzi.

11. Porchowa. Kółko ma dom, udzielony bezpłatnie przez p. prezesa Artura Zarembę Cieleckiego, ma sklep własny, czytelnię i bibliotekę, osobno zaś korzystają ze wszystkich gazet dworskich. Mają kasę pożyczkową.

12. Potok złoty. Kółko rolnicze ma sklep własny, kasę systemu Raiffeisena, czytelnię i bibliotekę, mieszczącą się w domu Wgo Gniewosza, który też jest zarazem przewodniczącym Kółka i często użycza mu swego poparcia i bierze udział w posiedzeniach Towarzystwa. Jest tu także zorganizowana straż pożarna Kółka rolniczego. Inteligencya tutejsza a szczególnie kierownik szkoły p. Ryżewski, poborca podatkowy p. Doszla i aptekarz miejscowy p. Witkiewicz gorliwie i szczerze Kółkiem się zajmują.

13. Puźniki, wieś zamieszkała przez samą szlachtę chodaczkową, ma własny sklep. Zarząd powiatowy udzielił tu wskazówek do zawiązania Spółki oszczędności i pożyczek i Spółki sadowniczej.

14. Trybuchowce. Duszą tutejszego Towarzystwa jest p. Ździański, właściciel realności. Dzięki też jemu ma ono 2 sklepy a lud chętnie zgromadza się na pouczenia i odczyty.

Kółka słabo czynne. — Członkowie tych Kółek mniej chętnie zbierają się i rzadziej są skłonni do wypełniania obowiązków, statutem przepisanych, a Zarządy ich często nie prowadzą swych czynności administracyjnych, zresztą opiera się ich cała działalność Kółka na sklepie, który nieraz dość słabo wegetuje, wskutek sprzedaży na kredyt i braku poparcia członków.

O pouczeniach w tych Kółkach, podniesieniu rolnictwa i postępie jakimkolwiek mowy niema. Często znajdzie się pojedynczy członek Zarządu, któryby chciał sprawę na lepsze tory poprowadzić, wskutek jednak apatyi członków mało co zdziałać może. Podczas lustracyi gromadzą się jednak, poczuwając się do obowiązków członków i chętnie rad i wskazówek słuchają, z czasem więc może staną się chętniejsi i Kółka te może podniosą się.

Do takich Kółek zalicza Zarząd powiatowy: Kółko w Bobulińcach, które ma kasę pożyczkową systemu Raiffeisena. Nowo przybyły tu proboszcz ks. Dziugiewicz, przewodniczący obecny, chętny jest Kółku i zdaje się, poprowadzi on je na nowe tory odrodzenia. Przy ostatniej lustracyi objawili chęć założenia sklepu.

Berezówka ma sklepik słabo prosperujący i trafikę.

Dubienko. Członkowie mało są czynni, a posiedzeń żadnych. Obecny przewodniczący p. Abgarowicz myśli je na nowo zorganizować, zawiązać kasę i straż pożarną.

Koropiec. Zebrań członków mało, Kółko prawie śpiące. Istnieje tu kasa pożyczkowa syst. Raiffeisena.

Nowosiółka koropiecka. Kółko prawie nie istnieje. Niema o niem jaśniejszych danych, bo jeszcze nie było lustrowane.

Petlikowce stare mają sklep i czytelnię.

Słobódka dolna mała osada, ma sklepik prowadzący szczególnie handel naftą i solą. Brak życia w Kółku, choć p. Jan Znamirowski, jako przewodniczący, wytęża wszelkie siły dla dobra Kółka i jest mu szczerze oddany.

Wierzbiatyn. Kółko na nowo zorganizowane podczas ostatniej lustracyi.

Wreszcie mamy Kółka nieczynne, które zwykle posiadają sklep w dzierżawie. Zarząd i członkowie obowiązków, statutem przepisanych, nie spełniają i często są zdania, że sklep to Kółko, a oni widzami przypatrującymi się bezczynnie powolnemu dogorywaniu tegoż. Gdy sklep zniknie, i oni sądzą wtenczas, że istnieć przestali i powiadają: Kółka niema.

Takie Kółka są: 1. w Hrehorowie, 2. Kujdanowie, 3. w Ladzkiem, 4. w Komarówce, 5. w Oleszy, 6. w Słobódce gónej.

Zarząd powiatowy zawiązał w roku 1905 2 nowe Kółka w Pyszkowcach i Rzepińcach i zawiązał przy nich Kasy syst. Raiffeisena, które już weszły w życie. Kółko w Pyszkowcach ma też i sklep, a obecnie wniosło podanie i o trafikę.

Zarząd powiatowy wstrzymuje się z zawiązywaniem nowych Kółek w powiecie a jest zdania istniejące Kółka podtrzymać i dalej rozwijać, by było mniej, ale dobrych Kółek.

Zarząd powiatowy zwołał jedno zebranie delegatów w dniu 5 września, na którem wygłosił referat inspektor rolnictwa p. Jan Wasung z zakresu gospodarstwa.

By na polu gospodarstwa członkowie mogli doprowadzić do lepszego rezultatu i korzystać mogli z pouczeń światlejszych ludzi, Zarząd powiatowy poczynił starania, że Oddział podolski Towarzystwa gospodarskiego przyjął wszystkie Kółka jako członków.

Zarząd powiatowy utrzymuje ciągły stosunek z Kółkami a Zarządem głównym i władzami in-

nemi i pośredniczy ciągle między temi przez sekretarza swego p. Augusta Hojaka, co pomaga Kółkom do wyjaśnienia niejednych spraw dla nich samych zawiłych i trudnych, a często użytecznych jak staranie się o kartę przemysłową, trafikę, sól, drzewo, nawozy i zawiązanie kas.

Koszta lustracyjne i administracyjne wynosiły 150 kor. 88 hal.

Chrzanów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Edward hr. Mycielski, przewodniczący;
St. Olszewski, zastępca przewodniczącego;
Wł. Dygulski, sekretarz;
P. Dąbrowski, skarbnik.

Zarząd powiatowy nie nadesłał sprawozdania.

W dniu 25. maja odbył się Zjazd powiatowy. Na Zjeździe tym obecni byli z Zarządu głównego: prezes p. Cielecki i insp. roln. p. Wasung.

Referat „O komasacyi gruntów“ wygłosił p. dr. Jakób Tomalski.

Cieszanów. Delegat Zarządu powiatowego: vacat.

Czortków. Skład Zarządu powiatowego:

Józef Radziechowski, jako prezes;
Stanisław Wyhowski, jako zastępca prezesa;
Włodzimierz Wolski, jako sekretarz.

Sprawozdania za rok ubiegły Zarząd powiatowy nie nadesłał.

W roku 1906 Zarząd główny mianował delegatem do Zarządu powiatowego p. Mieczysława Bogdanowicza. Na Zgromadzeniu powiatowem, odbytem w dn. 27. maja, przeprowadzono nowe wybory, poczem ukonstytuował się Zarząd powiatowy. W skład jego wchodzą obecnie:

Mieczysław Bogdanowicz, jako prezes;
Antoni Świeżawski, jako zastępca prezesa;
Bronisław Krokiewicz, jako sekretarz;
Leonard Sawicki, jako skarbnik.

Dąbrowa. Delegat Zarządu głównego: Ks. Jan Konieczny, proboszcz w Dąbrowej.

Dobromil. Delegat Zarządu głównego: Dr. Ludwik Cwiklicer w Dobromilu.

Przy pomocy Oddziału Towarzystwa gospodarskiego odbył się kurs sadownictwa, który prowadził instruktor przy Zarządzie głównym p. Eug. Poluszyński.

W pow. dobromilskim w najbliższej przyszłości utworzony zostanie Zarząd powiatowy.

Dolina. Delegat Zarządu głównego: ks. kan. Hipolit Zaremba w Dolinie.

Drohobycz. Delegat: vacat.

Gorlice. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Antoni Walawander, prezes;
Henryk Groblewski, zastępca prezesa i skarbnik;
Jan Walter, sekretarz.

W roku sprawozdawczym otrzymał Zarząd powiatowy 200 koron subwencyi od Rady powiatowej w Gorlicach i 60 koron od Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych. Przychód wraz z pozostałością z r. 1904 wynosił 385·14 koron, rozchód 201·41 kor., tak, że pozostało w kasie na rok 1906 183·73 koron.

Szczegółowe sprawozdanie kasowe przedstawia się następująco:

Przychód:

Saldo z roku 1904	45·11 kor.
Subwencya Rady powiatowej . . .	200·— „
Wkładka roczna 15 Kółek à 5 kor.	75·— „
Narosłe procenta	5·03 „
Zasiłek z Zarządu głównego . . .	60·— „
	385·14 kor.

Rozchód:

Koszt kupna 15 egzemplarzy broszurki „O użyciu krów do zaprzęgu“ .	15·— kor.
Marki, korespondentki i papier . .	16·91 „
Koszt zakupna szczepów owocowych	138·40 „
Koszta podróży sekretarza w sprawach Zarządu powiatowego . .	23·68 „
Koszta założenia Kółka rolniczego w Woli łużańskiej	7·42 „
Saldo na rok 1906	183·73 „
	385·14 kor.

Na tem miejscu Zarząd powiatowy uważa sobie za obowiązek podziękowania Radzie powiatowej za chętne udzielanie materyalnej pomocy. By działalność Zarządu powiatowego uczynić wydatniejszą, Rada powiatowa przyznała na rok 1906 subwencyę w kwocie 400 koron.

Na 16 Kółek rolniczych, istniejących w naszym powiecie, 15 złożyło wkładkę do Zarządu głównego i powiatowego, a tylko 1 Kółko nie poczuwało się do wypełnienia tego, dobrowolnie na się przyjętego obowiązku, mianowicie Kółko rolnicze Sokół.

P o s i e d z e n i a Z a r z ą d u. Zarząd odbył 2 posiedzenia, a to w dniach 23 lutego i 13 grudnia 1905 r., na których oprócz różnych spraw bieżących uchwalono:

1. Koszta założycielskie nowych Kółek rolniczych, tudzież koszta podróży delegatów powiatowych w sprawach Kółek rolniczych pokrywać z kasy Zarządu powiatowego;

3. urządzić święto sadzenia drzewek na wiosnę 1905 r. w Kobylance;

3. ukonstytuowano nowy Zarząd;

4. przydzielono referaty do wykładów na Zjazdy powiatowe następująco:

a) P. Henryk Groblewski: „O spółkach oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena“ i „O wzorowych gnojowniach gospodarskich“,

b) Ks. Antoni Walawender: „O użyciu krów do zaprzęgu“ i „O uprawie roślin pastewnych“,

c) Ks. Antoni Tenczar: „O osuszaniu gruntów“ i „O zakładaniu łąk sztucznych“,

d) P. Szwarc Władysław: „O hodowli bydła“,

e) Ks. Jan Markowicz: „Sadownictwo“,

f) P. Mordawski Aleksander: „O asekuracyi od ognia“,

g) Ks. Niepokój Stanisław: „O zyskiwaniu członków wspierających“ i „O współdziałaniu z Towarzystwem rolniczem“,

h) P. Dr. Zaremba: „O księgach gruntowych“ i „O testamentach“,

i) P. Matuszewski: „Dowolne tematy z dziedziny weterynaryi, obejmujące najniezbędniejsze wiadomości potrzebne małorolnym gospodarzom“,

j) Ks. Kędra Władysław: „O budowie zagród włościańskich i kryciu ich materyałem ogniotrwałym;

5. Rozdzielono lustracye Kółek rolniczych między członków Zarządu powiatowego następująco:

a) Ks. Antoni Walawender: Kółka rolnicze w Sękowej, Libuszy, Głębokiej i Wójtowej.

b) Ks. Jan Markowicz: w Sokole i Kobylance.

c) P. Jan Walter: w Łosiu, Ropicy ruskiej i Woli łużańskiej.

d) Ks. Antoni Tenczar: w Binarowej, Szalowej i Turzy.

e) P. Henryk Groblewski: w Bystrej.

f) Ks. Stanisław Niepokój: w Staszkówce i Łużnej.

6. Urządzić w jesieni 1906 r. w Gorlicach wystawę owoców, warzyw i przerobów owocowych i warzywniczych.

7. Postarać się o bezpłatną poradę prawną dla członków Kółek rolniczych całego powiatu.

8. Subwencyonować z funduszów Zarządu pow. dla 10 członków każdego Kółka rolniczego „Przewodnika Kółek rolniczych“ w wysokości połowy rocznej prenumeraty.

9. Wziąć w opiekę czytelnie ludowe w powiecie, lustrować je i nagradzać najpilniejszych czytelników szczepami owocowymi, książkami i prenumeratami gazetek.

10. Uchwalono preliminarz przychodów i rozchodów funduszów Zarządu powiatowego na rok 1906.

Zgromadzenia powiatowe. Dnia 6 czerwca 1905 r. odbyło się Zgromadzenie w Gorlicach, na którem załatwiono następujące sprawy:

1. Przyjęto sprawozdanie kasowe za rok 1904.

2. Uchwalono sprowadzić wapnomierz do użytku członków wszystkich Kółek rolniczych w powiecie.

3. Polecono zlustrować następujące Kółka rolnicze:

a) Ks. Antoniemu Walawenderowi: w Sękowej i Libuszy,

b) Ks. Antoniemu Tenczarowi: w Łużnej i Turzy,

c) P. Janowi Walterowi w Ropicy ruskiej.

4. Ze względu na znaczne oddalenie i koszta podróży, uchwalono nie wysyłać delegatów na Ogólną Radę w r. 1905 do Tarnopola.

5. Uchwalono urządzić w jesieni 2 Zjazdy powiatowe mianowicie: w Ropicy ruskiej i Staszkówce.

6. Wybrano nowych członków Zarządu powiatowego.

7. Zaproponowano na delegata Zarządu głównego Ks. Władysława Kędrę, z Rady powiatowej Ks. Antoniego Tenczara i p. Aleksandra Mordawskiego, z okręgowego Towarzystwa rolniczego w Jaśle: p. Władysława Szwarca i Ks. Stanisława Niepokoja.

Zjazdy powiatowe. W roku 1905 odbyły się 4 Zjazdy powiatowe mianowicie:

1. Dnia 25 marca 1905 r. w Głębokiej przy współudziale 56 włościan. Pan Henryk Groblewski wygłosił wykład „O obowiązkach i korzyściach członków Kółek rolniczych“ i „O osuszeniu gruntów“.

P. Jan Walter wygłosił wykład: „O sadzeniu drzewek owocowych“.

P. Michał Brelniak, słuchacz praw: „O włościach rentowych“.

Rozlosowano 30 szczepów.

2. Dnia 2 kwietnia 1905 r. w Woli łużańskiej przy współudziale 48 włościan.

Słowo: wstępne Ks. Antoni Walawender.

Ks. Antoni Tenczar wygłosił wykład „O wzorowych gnojowniach gospodarskich“.

Ks. Antoni Walawender: „O użyciu krów do zaprzęgu“.

Rozlosowano 30 szczepów.

3. Dnia 22 października 1905 r. w Ropicy ruskiej przy współudziale 29 włościan.

P. Jan Walter wygłosił wykład: „O obowiązkach i korzyściach członków Kółka rolniczego“ i „O sadzeniu drzewek“.

Rozlosowano 50 szczepów.

4. Dnia 26 października 1905 r. w Staszkówce przy współudziale 23 włościan.

P. Henryk Groblewski wygłosił wykład: „O wzorowych gnojowniach gospodarskich“, poczem zaraz gnojownię taką urządził u jednego z członków.

Ks. Antoni Tenczar: „O żywieniu krów“ i „O działalności rozmaitych nawozów sztucznych w roli“.

P. Jan Walter: „O korzyściach wynikających z zamawiania wszelkich zapotrzebowań rolniczych, przez Zarząd główny“.

P. Henryk Groblewski: „O korzyściach wynikających z używania krów do zaprzęgu“, i rozdzielał między członków 10 egzemplarzy broszurki: „O użyciu krów do zaprzęgu“.

Rozlosowano 50 szczepów.

Działalność Zarządu powiatowego. W dniu 26 lutego 1905 r. założono nowe Kółko rolnicze w Woli łużańskiej w obec delegata

Zarządu głównego p. Henryka Groblewskiego i p. Jana Waltera sekretarza Zarządu powiatowego.

P. Henryk Groblewski wygłosił wykład: „O obowiązkach i korzyściach członków Kółka rolniczego“, poczem 15 miejscowych włościan zapisało się na członków Kółka, a następnie przeprowadzono wybór Zarządu Kółka.

Udzielanie pomocy prawnej. Dr. Franciszek Zaremba, sędzia przy c. k. Sądzie powiat. w Gorlicach zobowiązał się udzielać bezpłatnej porady prawnej członkom Kółek rolniczych całego powiatu. Celem uzyskania bezpłatnego lokalu na ten cel, Zarząd powiatowy wniósł prośbę do Rady powiatowej w Gorlicach; — sprawa ta nie jest jeszcze załatwiona.

Zakładanie mleczarń spółkowych. Zarząd powiatu odniósł się do Biura Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek z prośbą o wysłanie urzędnika do tutejszego powiatu, któryby mieszkańców poszczególnych gmin przez wykłady zaznajomił z korzyściami, wynikającemi ze spółek mleczarskich.

Biuro Patronatu odmówiło jednak, motywując odmowę brakiem odpowiednich sił.

Dnia 3. marca 1905 r. wygłosił Pan Henryk Groblewski wykład o Spółkach mleczarskich w Szymbarku, a w dniu 10. marca taki sam wykład w Kółku rolniczem w Bystrej, jednakże bez skutku, a to z braku odpowiedniej ilości krów, tudzież z powodu rozrzucenia domów i zbytniego oddalenia od centrum Spółki.

Niezrażony tem niepowodzeniem, Zarząd powiatowy uważa gminy Łużna i Moszczanica jako najlepiej nadające się do założenia Spółki mleczarskiej.

Wzorowe gnojownie. Pan Henryk Groblewski urządził 2 wzorowe gnojownie u członków Kółka rolniczego w Szymbarku, a 1 w Staszkówce, przy współudziale członków miejscowych Kółek.

Pan Jan Walter urządził gnojownię wzorową przy szkole w Bystrej przy współudziale członków Kółka i chłopców z nauki dopełniającej.

Spółki oszczędności i pożyczek. W dniu 8. grudnia 1905 założono Spółkę oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena w Bystrej. Taką samą Spółkę założyło u siebie Kółko rolnicze w Staszkówce.

Używanie krów do zaprzęgu. Z funduszów Zarządu powiatowego zakupiono 150 egzemplarzy broszurki „O użyciu krów do zaprzęgu“ i rozdano je 10 Kółkom rolniczym po 15 egzemplarzy.

Na Zjazdach powiatowych w Staszkówce i Woli łużańskiej wygłoszono wykłady: „O użyciu krów do zaprzęgu“, a dla zachęcenia ludności, zastępca prezesa p. Henryk Groblewski sprowadził chomonta na krowy i krów do robót polnych używa, a przyznać należy, że przykład ten działa dodatnio w tym kierunku na ludność miejscową.

Współdziałanie z Towarzystwem rolniczem w kierunku chowu bydła i świń. Uchwalono wezwać wszystkie Kółka rolnicze w powiecie do zapisania się na zwyczajnych członków do okręgowego Towarzystwa rolniczego w Jaśle z roczną wkładką 4 kor., by następnie Kółka te mogły korzystać z ulg i pomocy udzielanych przez Towarzystwo rolnicze swym członkom, w kierunku hodowli bydła i świń.

Dotąd zapisały się na członków Towarzystwa okręgowego rolniczego w Jaśle 2 Kółka rolnicze mianowicie Bystra i Szalowa.

Sadownictwo. W ciągu roku 1905 wygłoszono 2 wykłady z dziedziny sadownictwa mianowicie w Głębokiej i Ropicy ruskiej. W czasie Zjazdów powiatowych rozdzielono 160 sztuk szczepów między członków Kółek, zakupionych z funduszów Zarządu powiatowego, a przy rozdawaniu szczepów udzielano rad i wskazówek co do sadzenia i pielęgnowania drzewek w tych Kółkach, w których nie wygłoszono takich wykładów.

Dnia 13. kwietnia urządzono święto sadzenia drzewek owocowych w Kobylance, na które Zarząd powiatowy wysłał swoich 2 delegatów i zakupił z funduszów powiatowych 80 sztuk szczepów.

Gródek. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Grybów. Delegat: vacat.

Horodenka. Delegat: vacat.

Husiatyn. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ludwik Cieński z Jabłonowa, jako prezes;

Ks. Mateusz Sroka, jako zastępca prezesa;

Mieczysław Strzetelski, jako sekretarz i skarbnik.

W roku sprawozdawczym otrzymał Zarząd powiatowy 270 kor. subwencyi z Rady powiatowej husiatyńskiej i 200 kor. z Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych. Rozchód wynosił 848.01 kor., pozostało w kasie na rok 1906 290 koron.

Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się 3, Zgromadzenia powiatowe 2 i 1 Zjazd powiatowy. Na Zjeździe powiatowym wygłoszono następujące referaty:

1. „O włościach rentowych“.
2. „O nawozach sztucznych“.
3. „O uprawie roślin pastewnych“.
4. „O działalności handlowej Kółek rolniczych“.

Sekretarz Zarządu powiatowego przeprowadził lustracyę wszystkich Kółek rolniczych w powiecie. Dobrze się rozwijających istnieje 14. Z nich 5 obok oświatowej i rolniczej działalności prowadzi sklep we własnym Zarządzie, 4 wydzierżawiają, jedno ma straż pożarną ochotniczą i prowadzi handel miodem. Przy 4 Kółkach istnieją Kasy Raifeisena, przy 3 zaś już się organizują. Każde Kółko posiada bibliotekę, czytelnię, urządza zebrania i pogadanki.

Zarząd powiatowy utworzył stałe biuro, by służyć Kółkom poradą, ustawicznie wysyłał delegata na miejsce do Kółek i starał się im dopomagać w każdym kierunku.

Jarosław. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Jerzy Książę Czartoryski, prezes;
Stanisław Zalasiński, zastępca prezesa;
Józef Dąbrowski, sekretarz i skarbnik.

Zarząd powiatowy otrzymał w ostatnim roku 100 kor. subwencyi od Wydziału Rady powiatowej jarosławskiej i 20 kor. od Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych. Rozchody wynosiły 47·08 kor., pozostało w kasie na rok 1906 74·07 kor.

W roku sprawozdawczym odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego, kilka zebrań okręgowych i jeden Zjazd powiatowy. Na Zjeździe, który odbył się w dniu 5. maja, wygłosili referaty:

inżynier dr. Blauth „O melioracyach rolnych“ i p. J. Wasung inspektor rolnictwa przy Zarządzie głównym „O brakach w działalności Kółek rolniczych pow. jarosławskiego na podstawie dat i cyfr“.

Lustracye Kółek rolniczych w powiecie przeprowadzili członkowie Zarządu powiatowego w Cieszacinie, Węgierce, Hoszowie, Pruchniku, Rożniatowie, Zarzeczu, Szówsku, Muninie i Tuczempach.

Jasło. Skład Zarządu powiatowego:

Ks. Władysław Sarna, proboszcz w Szebniach, przewodniczący i skarbnik;
Kazimierz Piliński, zastępca przewodniczącego;
Wojciech Walczak, sekretarz.

W roku sprawozdawczym otrzymał Zarząd powiatowy 400 kor. subwencyi od Rady powiatowej jasielskiej. Wkładki złożyło 8 Kółek rolniczych, a mianowicie: 1. Sądkowa 4 kor., 2. Potakówka 2·88 kor., 3. Zarzecze 6 kor., 4. Dembowiec 6 kor. 5. Szellnie 8 kor., 6. Kalembina 4 kor., 7. Przybówka 2 kor., 8. Czeluśnica 2 kor. Rozchody wynosiły 364·34 kor. Na rok 1906 pozostało 56·54 kor. w kasie.

Zgromadzeń i Zjazdów powiatowych odbyło się trzy. Na pierwszym Zjeździe odbytym w dniu 10. lutego obecni byli z Zarządu głównego Tow. Kółek roln. ks. A. Wesoliński i instruktor sadownictwa p. E. Poluszyński. Drugi Zjazd odbył się dnia 21. marca. Wygłosili na nim referaty: ks. A. Wesoliński „O włościach rentowych“ i dr. Pawłowski „O racyonalnej uprawie kartofli“. P. Jan Biedroń demonstrował centryfugę i zachęcał do zakładania zbiorowych mleczarń. Ostatni Zjazd odbył się w dniu 24. października. Referat pt. „W jaki sposób przysporzyć sobie może gospodarz w zimie wiele i dobrego nawozu?“ wygłosił p. Fr. Kucik, kierownik szkoły w Dembowcu. — Każdy Zjazd kończył się losowaniem książek i narzędzi rolniczych.

Zarząd powiatowy pośredniczył w zakupnie nasion za ogólną kwotę 2.011 kor., a mianowicie w sprowadzaniu koniczyny czerwonej i buraków pastewnych.

Jaworów. Delegat Zarządu głównego: Franciszek hr. Colonna-Czosnowski z Ożonki.

Kałusz. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Kamionka. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Dziekan Kazimierz Aktyl, prezes;
Maryan Bogdanowicz, zastępca;
Władysław Sanecki, sekretarz;
Ks. Władysław Oprzędkiewicz, skarbnik.

Zarząd powiatowy nie nadesłał sprawozdania.

Kolbuszowa. Delegat Zarządu głównego: Janusz hr. Tyszkiewicz z Weryni.

Kołomyja. W r. 1906 zamianowany delegatem p. Franciszek Najder.

Kosów. Delegat Dr. Apolinary Tarnawski.

Kraków. Skład Zarządu powiatowego:

Włodzimierz Tetmajer, prezes;
Dr. Stefan Surzycki, zastępca prezesa;
Józef Zawadzki, sekretarz;
Dr. Sebastyan Stafiej, skarbnik.

Subwencyi Zarząd powiatowy nie otrzymał w roku sprawozdawczym żadnych. Pozostałość kasowa z r. 1904 wynosiła 385·36 kor., dochody 529·17 kor. a rozchody 132·29 kor. Pozostało w kasie na rok 1906 396·88 kor. Szczegółowe zestawienie rachunkowe przedstawia się następująco:

Dochody:

Pozostałość kasowa z r. 1904 . . .	385·36	kor.
Dywidenda ze Związku handl. Kółek roln. za r. 1901/2 podniesiona z książeczki Powiat. Kasy oszczędności Nr. 41.434	60·—	„
Procenta narosłe od fund. własnego na książeczce Powiat. Kasy oszcz, Nr. 8558 za lata 1901—1904 . . .	68·70	„
Procenta narosłe od fund. własnego na książeczce Powiat. Kasy oszcz. Nr. 8558 za rok 1905	15·11	„
Razem . .	529·17	kor.

Rozchody:

Koszta urządzenia kursu weterynarskiego dla Kółek roln. w dniu 24, 25, 26 i 27 maja 1905 w Krakowie i Zjazdu delegatów Kółek roln. 26/5 1905 i przygotowanie sali i przyborów	25·—	kor.
Nocleg dla uczestników kursu weteryn. 3 noce 15 łóżek	38·40	„
Koszta drukowania i rozesłania zaproszeń	13·70	„
Wynagrodzenie woźnego Rady pow. za posiedzenia Zarządu pow. Zjazdu pow. itd. za rok 1905.	10·—	„
Pomoc pisarska — pisarz Rady pow. za rok 1905	10·—	„
Wydatki kancelaryjne, porto i druki itd.	35·19	„
Razem . .	132·29	kor.

Zestawienie:

Dochody	. . . .	529·17 kor.
Wydatki	. . . .	132·29 „
Dochodów nadwyżka		396·88 kor.

W roku sprawozdawczym Zarząd powiatowy odbył dwa posiedzenia.

Zjazd powiatowy odbył się w dniu 26. maja. Wygłosili na nim referaty:

Pp. J. Wasung i J. Cieślewicz: „O obchodzeniu się z obornikiem“;

P. dr. Seb. Stafiej: „O włościach rentowych“;

P. J. Zawadzki: „O używaniu krów do zaprzęgu“.

P. Ludwik Szafrański, członek Zarządu pow. lustrował Kółka roln. w Czułówku, w Czułowie, Rybnej, Mnikowie, Cholerzynie, Morawicy, Kryspinowie, Piekarach, Przegini duchownej. P. dr. Surzycki, wiceprezes Zarz. pow., załatwiał sprawy sporne (o tem poniżej) i zarazem wizytował Kółka roln. w Woli justowskiej, Piekarach, Russocicach. Najważniejszą jednak była lustracya przeprowadzona na prośbę Zarządu pow. przez p. lustratora z Zarządu głównego, p. Sołtysa, który zwiedził prawie wszystkie, bo 29 Kółek w pow. krak. i nadesłał protokoły lustracyi także Zarządowi powiatowemu.

W Woli justowskiej załatwił wiceprezes Zarz. pow. dr. Surzycki spór pomiędzy dzierżawcą sklepu, a Zarządem Kółka. W listopadzie załatwił wiceprezes Zarządu powiat. po kilku komisyjnych posiedzeniach, odbytych w Piekarach, a także i w Czernichowie razem z członkiem Zarządu głównego i powiat. p. Franciszkiem Wójcikiem sporną sprawę pomiędzy Zarządem Kółka a byłym sklepikarzem w Piekarach. Współdziałali wiceprezes Dr. Surzycki oraz członek Zarządu pow. p. Dr. Dziama przy organizacyi straży pożarnej przy Kółku rolniczem, a także przy sporze byłego Zarządu straży ochotniczej i jej członkami.

W Russocicach współdziałał wiceprezes przy reorganizacyi Kółka rolniczego i udzielał porady w sprawie zakupna nawozów sztucznych.

Na podstawie lustracyi przeprowadzonych z ramienia Zarządu głównego, oraz lustracyi i wizytacyi Zarządu powiatowego, przedstawia się stan Kółek rolniczych w powiecie następująco:

Kółek rolniczych w powiecie krakowskim jest 28. Ponieważ gmin jest 108 — w 80 gminach brak Kółek, czyli że zaledwie $^1/_4$ część gmin posiada Kółka. Z tego na powiat sądowy Liszki na 34 gminy przypada 14 Kółek, co stanowi 41%, a na pow. sądowy krakowski na 74 gminy również 14 Kółek, co stanowi 19% ich liczby.

Zarząd powiatowy, oprócz urządzenia Zjazdu powiatowego, oraz kursów handlowo-weterynarskich, uważał za właściwe wstrzymać się w roku 1905 z szerszą działalnością dopókiby nie były ukończone (w grudniu) powyżej wspomniane lustracye wszystkich Kółek w powiecie krakowskim, gdyż dopiero na podstawie tych lustracyi można było ułożyć program przyszłej planowej działalności Obecnie w 1906 roku już na 4 posiedzeniach Zarządu powiatowego omówiono ten program, opracowany przez wiceprezesa, przedstawiony zwołanemu umyślnie w dn. 30. marca b. r. Zgromadzeniu powiatowemu delegat Kółek roln. w powiecie krakowskim w 13 rezolucyach do uchwały. Rezolucye te zostały uchwalone i Zarządom Kółek rolniczych do wykonania przesłane.

Krosno. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Dr. Stanisław Starowieyski-Biberstein, jako prezes;

Michał Mięsowicz, zestępca;

Konstanty Holzer, sekretarz.

Zarząd powiatowy nie nadesłał sprawozdania.

Limanowa. Zarząd powiatowy jeszcze nie zorganizowany na podstawie nowego statutu.

Lisko. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Lwów. Delegat powiatowy Zarządu głównego: Dr. Bronisław Dulęba przedłożył następujące sprawozdanie:

Sprawozdanie podpisanego delegata za czas od 1 czerwca 1905 do 31 maja 1906 jest raczej kroniką sprawozdawczą, zawierającą treściwy i ściśle rzeczowy przegląd Zjazdów i Zgromadzeń Kółek rolniczych powiatu, kursów specyalnych, wreszcie pouczeń praktycznych przy gremialnem zwiedzaniu gospodarstw.

I. Doroczny Zjazd Kółek rolniczych we Lwowie 1 czerwca 1905.

Zjazd ten w połączeniu z ruchomą wystawą okazów przemysłu, zebranych przez Ligę przemysłową, odbył się w Ratuszu w dawnem Muzeum.

W Zjeździe brało udział 250 uczestników, reprezentujących nieomal wszystkie Kółka rolnicze w powiecie. Z Zarządu głównego stawili się na zebranie p. p.: ks. Głodziński, Rylski, ks. Wesoliński, Żyszkiewicz i delegat powiatowy.

Delegat podał najpierw sprawozdanie z swej czynności i działalności Kółek rolniczych powiatu lwowskiego od 1/6 1904 do 31/5 1905. Sprawozdanie to następnie ogłoszono drukiem.

W dalszym ciągu inspektor rolniczy p. Popławski, wygłosił referat: „O ogniotrwałem kryciu budynków na małej własności“. Przy tem demonstrował referent okazy różnych dachówek.

Nadto dyr. Ligi przemysłowej p. J. Olszewski mówił na temat: „Przemysł krajowy a Kółka rolnicze“.

Po dyskusyi Zjazd przyjął rezolucye, mające na celu:

1) Podjęcie usilnych starań, aby na przyszłość magazyny wojskowe cały zapas grysu żytniego oddawały do dyspozycyi Zarządu głównego T. K.

R. dla użytku ludności rolniczej, należącej do Kółek rolniczych.

2) Rozpowszechnienie przez Kółka rolnicze potrzeby ubezpieczenia bydła włościańskiego.

3) Urządzanie przez Zarząd główny jak najliczniej kursów gospodarskich po wsiach.

4) Propagowanie wśród rolników pokrywania dachów tylko ogniotrwałym materyałem i zakładania przez nich dachówczarni cementowych w tych miejscowościach, gdzie piasek jako główny materyał do wyrobu dachówek cementowych znajdzie się na miejscu.

5) Zajęcie się przez Zarząd główny przy udziale Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń urządzeniem kursu wyrobu dachówek cementowych.

6) Wyjednanie u lwowskiego Wydziału Rady powiatowej, aby z posiadanego specyalnego funduszu udzielał pożyczek na ogniotrwałe krycie dachów także gospodarzom, kryjącym domy dachówką cementową.

7) Zalecenie Zarządowi głównemu, aby dalej zajmował się życzliwie sprawą rozwoju przemysłu krajowego, zwłaszcza przez stwarzanie przemysłu przy pomocy organizacyi Kółek rolniczych.

II. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych pow. lwow. w Dublanach 23 lipca 1905.

Zgromadziło się zwyż 100 członków z Kółek rolniczych Dublany, Malechów, Kamienopol, Prusy, i Żydatycze tudzież reprezentanci dalszych Kółek rolniczych Barszczowice, Czyżki, Hołosko wielkie, Kozielniki, Krzywczyce, Lewandówka, Siemianówka i Sokolniki.

Z Zarządu głównego brali udział p. p.: Pomorski, T. Żyszkiewicz i delegat powiatowy; z Akademii rolniczej dyr. Frommel, prof. dr. Miczyński, Kawecki i asyst. Moczarski.

Celem Zjazdu było po raz pierwszy urządzone w powiecie lwowskim gremialne zwiedzenie, rozpatrzenie i ocenienie gospodarstw małorolnych, zarazem wglądnięcie w gospodarstwo zakładowe Akademii rolniczej, w tych działach, które miały interes dla włościan.

Uczestnicy Zjazdu zwiedzili w tym celu:

W gospodarstwie Akademii rolniczej:

a) Oborę zakładową pod kierunkiem p. p.: Moczarskiego i Dyląga.

b) Pepinierę kóz Zarządu głównego, przyczem insp. Popławski zaznajomił uczestników Zjazdu z korzyściami chowu kóz w gospodarstwie małorolnem i z urządzeniem tychże stacyi przez Zarząd główny.

b) Mleczarnię, w której lokalu prof. Kawecki demonstrował wirówkę „Alpha“.

d) Maszyny i narzędzia rolnicze, które grupami objaśniali dyr. Frommel, prof. Miczyński, inspektorowie Popławski i Stamirowski, tudzież p. Dyląg.

e) Pasiekę, w której prof. Kawecki demonstrował na ulu słowiańskim.

W gospodarstwie włościańskiem członków miejscowego Kółka rolniczego, jakoto:

f) Karola Wieczorkowskiego: u niego szczególniejszą zwrócono uwagę na skuteczne użycie nawozów sztucznych i kompostów pod rozmaite jarzyny, oraz na lucernik, założony na regulówce.

g) Sitarza—łąkę torfową, na której w przeciwieństwie do przyległych, niekultywowanych łąk wykazał prof. Pomorski znakomity wpływ użycia kompostu, nawozów sztucznych i przykrycia słomą, przy równoczesnem podsiewaniu doborowymi gatunkami traw. Posiadacz łąki chwalił sobie wprowadzenie z porady prof. Pomorskiego tego ulepszenia, które mu potrójny plon przyniosło.

h) Szczepana Wieczorkowskiego, u którego zainteresowała bardzo zwiedzających poprawnie urządzona gnojownia wedle wskazówek Zarządu głównego; odbijała ona od gnojowni sąsiednich, niedbale utrzymywanych. Gospodarz ten na bardzo małej posiadłości zbudował sobie przyzwoite mieszkanie i bardzo porządną stajnię i stodołę.

i) Marka Wieczorkowskiego szparagarnia zadziwiła uczestników, która należycie utrzymywana na przestrzeni około 230 m², przynosi mu rocznie 200 koron. Sad zaś, przez niego, samouka, założony, uległ szczegółowej życzliwej krytyce instruktora sadownictwa.

j) Juliana Pupki, który przy oglądaniu gospodarstwa wykazał, iż dziesięciu palcami zacząwszy, doprowadził skrzętną i rozumną gospodarką do 30 morgowego majątku. Zwiedzający zwrócili jednak uwagę, że ścieśniony sposób budowania obejścia gospodarskiego przy kryciu dachów słomą, może w razie pożaru uniemożliwić akcyę ratunkową.

k) Wincentego Lachowskiego (zastępcy przewodniczącego Kółka rolniczego) zwiedzono obejście gospodarskie.

W półgodzinnej przerwie Zarząd miejscowego Kółka rolniczego podejmował nabiałem uczestników Zjazdu w lokalu Akademii rolniczej.

W dalszym porządku Zjazdu prowadzona była do późna w nocy dyskusya na temat poszczególnych grup zwiedzanych przedmiotów. Wynikiem tejże stały się przyjęte rezolucye przez uczestników Zjazdu, jak następuje:

1. Zaleca się reprezentantom Kółek rolniczych, aby wśród gospodarzy i na zebraniach propagowali staranną hodowlę bydła i uprawę większej ilości roślin pastewnych, gdyż tylko to zapewni im znaczne zwiększenie dochodów, szczególnie przy wydatniejszej produkcyi mleka.

2. Zjazd uznaje za pożądane, aby Zarząd główny rozpowszechniał chów kóz szwajcarskich, zwłaszcza u tych włościan, którzy nie są w stanie utrzymać krowy.

3. Zaleca się reprezentantom Kółek rolniczych, aby rozpowszechniali nabywanie przez rolników na małej własności potrzebnych maszyn i narzędzi rolniczych, na Zjeździe szczegółowo omówionych, i wpływali na to, aby członkowie Kółek rolniczych nabywali je za pośrednictwem Zarządu głównego, czy to pojedyńczo, czy zbiorowo na wspólny użytek.

4. W uznaniu niepoślednich korzyści hodowli pszczół w gospodarstwie małorolnem zebrani na Zjeździe reprezentanci Kółek rolniczych udają się z prośbą do Zarządu głównego o urządzenie praktycznego kursu racyonalnej hodowli pszczół.

5. Zjazd uznaje potrzebę rozpowszechnienia racyonalnego zakładania i pielęgnowania sadów, a w okolicach podmiejskich hodowli jarzyn, które stanowić mogą nowe a poważne źródło dochodów w gospodarstwach małorolnych.

III. Udział Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w kursie dezynfektorów we Lwowie, od 7 do 12 sierpnia 1905 r.

Fizykat miasta Lwowa za staraniem delegata powiatowego na kurs ten przyjął 21 członków Kółek rolniczych powiat. lwow., a to z Barszczowic, Czyżek, Dublan, Hołoska wielkiego, Kozielnik, Krzywczyc, Malechowa, Prus, Siemianówki, Zamarstynowa, Zaszkowa i Zboisk.

W wykładach, połączonych z praktycznemi demonstracyami, które prowadził fizyk dr. Legeżyński przy czynnym udziale lekarza miejskiego dr. Kielanowskiego, pouczono uczestników kursu dokładnie i zrozumiale, jak rozpoznawać można choroby zaraźliwe (gruźlicę, cholerę, tyfus, dyfteryę itd.) jak niszczyć należy bakterye zaraźliwe zapomocą wskazanych środków dezynfekcyjnych i w jaki sposób uczestnicy kursu mogą skutecznie współdziałać jako egzaminowani dezynfektorowie.

Nauka odbywało się w pierwszych trzech dniach w uniwersyteckim instytucie lekarskim, przy zastosowaniu skioptykonu i mikroskopów.

Dozwoliło to uczestnikom dokładnie rozpoznać niedostrzegalne gołem okiem bakterye zaraźliwe. Dalej zapoznali się z wypróbowanymi środkami, niszczącymi te bakterye. W dwóch dniach następnych odbywała się nauka w miejskim zakładzie sanitarnym, w miejskich barakach cholerycznych i w miejskiej rzeźni, gdzie dyrektor Gotlieb zapoznał uczestników kursu z urządzeniami rzeźni i okazał sztukę bydła zabitą i przeznaczoną na zniszczenie, która zarażoną była gruźlicą.

W godzinach wolnych od nauki delegat powiatowy i dr. Legeżyński oprowadzali uczestników kursu w muzeach przemysłowym i Włodzimierza Dzieduszyckiego i ułatwili im zwiedzenie panoramy racławickiej i strażnicy miejskiej.

Dnia ostatniego kursu komisya egzaminacyjna wobec reprezentantów miasta Lwowa i delegata powiatowego egzaminowała wszystkich uczestników kursu. Z tych, pochodzących z Kółek rolniczych otrzymali świadectwo uzdolnienia na dezynfektorów, a mianowicie ze stopniem celującym: Jan Hozyusz i Józef Kowalski; ze stopniem bardzo dobrym: Dominik Bartoszewicz, Stanisław Biernacik, Leonard Pawlaczek, Józef Sroka, Wojciech Tass, ze stopniem dobrym: Jan Borowy, Józef Drozd, Feliks Kucharski, Piotr Łopuszyński, Wojciech Malina, Maciej Oblicki, Stefan Orłowski, Michał Pawlicki, Jan Popielnicki i Józef Rudkowski.

IV. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Kozielnikach 15 sierpnia 1905 r.

Zjazd ten odbył się przy udziale 50 członków kozielnickiego Kółka rolniczego i tyluż reprezentantów Kółek rolniczych Czyżki, Dublany, Krotoszyn, Lewandówka, Rzęsna polska, Sichów, Siemianówka, Sygniówka, Zamarstynów, Zaszków, Zboiska, Zimnawódka i Zubrza. Uczestniczyli członkowie Zarządu głównego dr. Gargas i delegat powiatowy.

Zwiedzenie i ocenienie małorolnych gospodarstw członków miejscowego Kółka rolniczego było przedmiotem Zjazdu.

Zebrani zwiedzili gremiałnie:

a) Gnojownię i obejście gospodarskie Jana Kawalca pod kierownictwem p. Stamirowskiego;

b) Gnojownię i gospodarstwo Piotra Sajana pod tem samem kierownictwem;

c) Nowo założony sad Kazimierza Czarnego pod kierownictwem p. Poluszyńskiego;

d) Ogród warzywny i owocowy Jana Biernacika pod kierownictwem p. Stanisława Piątkowskiego;

e) Pasiekę Franciszka Kawalca (naczelnika gminy) pod kierownictwem pp. Hajdukiewicza i Mendychowskiego;

f) Pola przeznaczone pod uprawę ozimą Jana Ząbka, Piotra Sajana, Kazimierza Czarnego i Jana Wierzbickiego pod kierownictwem pp. Stamirowskiego i Dyląga.

Przy tym przeglądzie baczną zwrócono uwagę na dodatnie i ujemne strony zwiedzanych gospodarstw. Pełne uznanie wyrażono Piotrowi Sajanowi za wzorowe urządzone i dachówką pokryte budynki mieszkalne i gospodarskie, za staranne utrzymywanie poprawnego bydła i trzody chlewnej. Wyrażono również Janowi Kawalcowi uznanie za ulepszone urządzenie gnojowni, wedle rad Zarządu głównego. Starannie utrzymywany ogród warzywny Jana Biernacika zyskał uznanie dla właściciela. Nie uszła ich uwagi w małem gospodarstwie Franciszka Kawalca pasieka o przeszło 50 pniach. Uderzył wszystkich uczestników przy zwiedzaniu pól bujny plon koniczyny z nasienia, dostarczonego przez Zarząd główny. Tem więcej rzucało się to w oczy, że tuż obok raziła swym nikłym wyglądem koniczyna, pod której obsiew użyto nasienia, zakupionego u handlarzy.

Po przerwie, podczas której Zarząd Kółka rolniczego i szkoły podejmował uczestników Zjazdu, prowadzona dyskusya przeciągła się do późna w nocy.

Zjazd przyjął następujące rezolucye:

1. Zaleca się członkom Kółek rolniczych, aby stosując się do wskazówek Zarządu głównego dbali o należyte przechowanie obornika.

2. Zaleca się członkom Kółek, aby zajęli się z całą gorliwością — szczególniej tam, gdzie brak łąk — uprawą roślin pastewnych, w szczególności lucerny, końskiego zębu, marchwi pastewnej,

celem uzyskania pożywnej karmy i tem samem zwiększenia mleczności krów.

3. Zaleca się, aby członkowie Kółek rolniczych, zajmujący się hodowlą nierogacizny, starali się o odpowiednie reproduktory celem poprawienia rasy świń.

4. Zaleca się członkom Kółek rolniczych, aby nowe budynki mieszkalne i gospodarskie stawiali z zastosowaniem się do postępowych wymagań i pokrywali je jedynie tylko materyałem ogniotrwałym.

5. Uprasza się Zarząd główny o urządzenie dla członków Kółek rolniczych w powiecie lwowskim wspólnego kursu dla sadownictwa, warzywnictwa i pszczelnictwa.

6. Zaleca się, ażeby członkowie Kółek rolniczych na małej własności zasadzali u siebie przynajmniej po 10 drzewek owocowych.

7. Uznaje się za pożądane, aby Zarząd główny wniósł petycyę do Sejmu o udzielenie subwencyi na ustanowienie posady drugiego instruktora sadownictwa.

8. Zaleca się, ażeby członkowie Kółek rolniczych propagowali zamianę dotychczasowej błędnej uprawy zagonowej na uprawę płaską, ażeby baczniejszą zwrócili uwagę na porządek, w jakim ziemiopłody z korzyścią po sobie umieszczać należy.

9. Zaleca się usilnie jak najwcześniejsze podorywanie ściernisk i uprawę poplonów na zieloną paszę w jesieni i na zielony nawóz.

V. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Barszczowicach 24 września 1905 r.

W Zjeździe brało udział pod przewodnictwem delegata powiatowego 70 członków Kółka rolniczego w Barszczowicach i należący doń członkowie z Chałupek, Hołodówki i Pikułowic, tudzież 50 reprezentantów Kółek rolniczych Biłka królewska, Biłka szlachecka, Czyżki, Dublany, Kamienopol, Kozielniki, Krzywczyce, Kukizów, Prusy, Siemianówka i Żydatycze.

Pod fachowem kierownictwem pp. Stamirowskiego, Dyląga, Huppenthala (agronomów), Poluszyńskiego, St. Piątkowskiego (ogrodników) i W. Mendychowskiego (pszczelarza) odbyło się gremialne zwiedzanie gospodarstw małorolnych na Chałupkach, w Barszczowicach i w Hołodówce, w szczególności u przew. K. r. Hilarego Jędrzejowskiego i u członków K. r. Mikołaja Gindy, Józefa Olearczyka, Grzegorza Marciniaka, Antoniego i Michała Górniaków. Przy tym przeglądzie krytycznie oceniono zalety i wady, spostrzeżone w zwiedzonych gospodarstwach.

Przy zwiedzaniu gospodarstw baczną zwrócono uwagę (u p. Jędrzejowskiego) na staranną uprawę roli przy zastosowaniu siewnika rzędowego; na wyborną lucernę, która w tym roku wydała już czwarty pokos; na niezwykłe okazy buraków pastewnych. Ogólne zainteresowanie obudził bardzo dobrze ułożony kompost. Bardzo podobały się gospodarzom dobrze zbudowane i starannie utrzymywane krowy i buhaj licencyonowany rasy pół oldenburskiej.

Powszechne uznanie zyskał sobie p. Jędrzejowski, a jego wzorowe ośmiomorgowe gospodarstwo postawione zostało za przykład dla innych gospodarzy.

Przy zwiedzaniu innych gospodarstw nie mogło ujść uwagi złe założenie budynków gospodarskich, nieodpowiednie urządzenie gnojowni, i marnowanie nawozu.

Zwrócono uwagę na niektóre sady małorentowne ze względu, iż nie czynią zadość wymaganiom postępowego sadownictwa.

Przy oglądnięciu czterech pasiek zalecono postępowe ulepszenia. Przytem stwierdzono, iż Barszczowianie posiadają wyjątkowo szczęśliwe warunki do prowadzenia na szerszą skalę gospodarstwa pszczelniczego.

Nastąpiła godzinna przerwa, użyta na wypoczynek w gościnie Zarządu Kółka rolniczego i poświęcona świetlnym obrazom „z dziejów ojczystych“, w układzie i objaśnieniu p. J. Baygera. Po tej przerwie przystąpił Zjazd do obrad a do nich dostarczył tematu referat M. Łaby: „W jaki sposób Kółko rolnicze może się przyczynić do podniesienia gospodarstwa włościańskiego“, tudzież omówienie spraw, wiążących się ze zwiedzonemi gospodarstwami.

Przez Zjazd przyjęte rezolucye opiewają:

1. Uznaje się za konieczne, aby każdy członek Kółka rolniczego zaprowadził u siebie stos kompostowy i zajął się poprawą gnojowni.

2. Celem powiększenia zapasu dobrej karmy dla bydła, poleca się członkom Kółek rolniczych uprawę buraków pastewnych odpowiednich gatunków.

3. Celem osiągnięcia wydatnego plonu z łąk zaleca się usilnie ich nawożenie oraz bronowanie broną łąkową.

4. Celem poprawy hodowli na małej własności, poleca się korzystanie z doborowych rozpłodników i stanowcze zaniechanie używania — dotąd niestety dość często — nieodpowiednich, źle zbudowanych buhajków

Przytem uważa się za wskazane, aby galicyjskie Towarzystwo gospodarskie powiększyło ilość stadników licencyonowanych, z którychby mogli korzystać małorolni członkowie Kółek rolniczych.

5. Celem uzyskania dobrych krów zaleca się członkom Kółek rolniczych zakupywanie z obór zarodowych cieląt, przeznaczonych na sprzedaż.

Uprasza się Zarząd główny, aby wyjednał w Wydziale krajowym, iżby co do cieląt, przeznaczonych na sprzedaż z dublańskiej zakładowej obory, mieli pierwszeństwo zgłaszający się o nie członkowie Kółek rolniczych.

6. Celem poprawy trzody chlewnej zaleca się krzyżowanie z rasą wielkich Yorkshirów.

7. Uprasza się Zarząd główny o wniesienie do Władz petycyi o przyspieszenie regulacyi rzeki Pełtwi.

VI. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Czyżkach, 19-go października 1905 r.

Zjazd połączył się z uroczystością sadzenia drzew owocowych.

Uczestniczyli członkowie Kółka rolniczego w Czyżkach i tegoż ochotniczej straży pożarnej oraz należący doń członkowie z Dmytrowic i Winniczek, zaproszeni na uroczystość gospodarze i gospodynie wraz z młodzieżą szkolną pod przewodem swych kierowników. Byli także reprezentanci Kółek rolniczych w Dublanach i Kozielnikach, zaproszeni goście z Winnik i ze Lwowa.

Po nabożeństwie, odprawionem w kościele parafialnym, ks. proboszcz Chmura dokonał uroczyście poświęcenia drzewek owocowych a sadzeniem tychże w obejściu szkoły i u wybranych członków Kółek rolniczych kierował instruktor przy Z. g. E. Poluszyński przy pomocy p. St. Piątkowskiego. Do uroczystości zastosowane były przemówienia pp. ks. Chmury, delegata powiatowego, Krajewskiego, Ad. Dr. Horocha, Panka i Krzyżanowskiego.

Komitet Zjazdu w krótkiej przerwie przed obradami, gościł uczestników. Prof. Huppenthal zajął uczestników świetlnymi obrazami w trzech seryach, w szczególności „Życie Pana Jezusa“, „Z dziejów ojczystych“ i „Rośliny gospodarskie“.

Przedmiotu do obrad na Zjeździe, pod przewodnictwem delegata powiatowego, dostarczyły referaty, które wygłosili w szczególności: p. Poluszyński „O korzyściach poprawnej hodowli drzew owocowych“, p. Dyląg „O spółkach rolniczych włościańskich w Królestwie polskiem“.

Dyskusya przyniosła postulaty przez Zjazd przyjęte:

1. Tworzenie spółek celem zbytu produktów rolnych, w szczególności celem wspólnej sprzedaży jaj, wspólnego zbytu mleka i wspólnej dostawy bydła dla rzeźni lwowskiej.

2. Postaranie się, aby wszędzie, czy to Kółko rolnicze, czy też gmina zaprowadzały wspólną wagę.

3. Zalecenie, aby Kółka rolnicze wzięły inicyatywę do łączenia się członków Kółek i gmin, dla wspólnej asekuracyi bydła.

4. Zachęcenie członków Kółek rolniczych, aby korzystali z bezprocentowego funduszu pożyczkowego lwowskiej Rady powiatowej w celu zakupna buhai.

5. Propagowanie wśród członków Kółek rolniczych uprawy i dostawy warzyw do Lwowa.

VII. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych w Prusach, 21. października 1905.

Na Zjazd urządzony połączonemi siłami Kółek rolniczych Prus i Kamienopola, zebrali się licznie członkowie Kółek rolniczych i gmin z obu tych miejscowości i przybyli z Barszczowic, Chałupek, Hołodówki, Kozielnik, Kukizowa, Lewandówki, Malechowa, Pikułowic, Podborzec i Żydatycz. Reprezentowane było okoliczne duchowieństwo i nauczycielstwo a podczas uroczystości sadzenia drzew owocowych obecną była młodzież szkolna z Prus, Kamienopola, Żydatycz i Chałupek. Nadto obecny był na Zjeździe Starosta lwowski.

Na całość Zjazdu złożyły się następujące szczegóły:

a) Po nabożeństwie odprawionem w kościele parafialnym, odbyła się uroczystość sadzenia drzew owocowych, obejmująca ceremonię religijną i akt sadzenia prowadzony przez pp. Poluszyńskiego i St. Piątkowskiego. Do uroczystości tej dostroiły się przemówienia ks. Edm. Tabaczkowskiego i p. F. Żyszkiewicza. Podczas uroczystości popisała się młodzież szkolna dwoma deklamacyami: „Nie sprzedam ci ziemi“ i „sadź drzewko, sadź“ oraz spiewem choralnym do słów „Obyczaj to polski stary“.

b) Wspólny obiad, którym podejmowali uczestników, imieniem Zarządu Kółek rolniczych, szkoły i gminy pp. Tyszkowski, Zyszkiewicz i Serwatczak.

c) Wycieczka do sąsiedniego Kamienopola a tamże:

Oglądanie wzorowo utrzymanej, zarodowej obory dworskiej rasy fryzyjsko-holenderskiej p. Walerego Krzeczunowicza pod przewodem jej zarządcy p. J. Górskiego.

Zwiedzenie gospodarstwa małorolnego u członka Kółka rolniczego Michała Kochanowskiego. Oglądano u niego całe obejście gospodarskie po pożarze odnawione i nowo założoną gnojownię, staranny chów drobiu swojskiego, pszenicę sandomierską. W podziw wprowadziły wszystkich okazane, podług własnego pomysłu wykonane, urządzenia gospodarskie, w szczególności doskonałe brony z zakrzywionymi zębami, bardzo przydatne do bronowania i ścierania darni, walec dębowy do walcowania roli zasianej, pług do orki, młynki do czyszczenia zboża, do mielenia zboża i specyalny do mielenia prosa na jagły.

Pobyt w Kamienopolu zakończył się ze zmierzchem podwieczorkiem w gościnie u p. Józefa Górskiego.

Z powrotem do Prus:

d) oglądanie, staraniem Zarządu Kółek rolniczych urządzonej wystawy zbóż i okopowych w połączeniu z wystawą drobiu i królików. Na wystawę tę złożyli się członkowie Kółek rolniczych z Prus i Kamienopola: Józef Serwatczak, Józef Drozd, Jan Kawiak, Michał Bobra, Karol Parkoła, Wojciech Birecki, Wojciech Preiss, Wojciech Koziar, Wojciech Mykita i Michał Kochanowski. Wystawcy ci pod wpływem działalności Towarzystwa Kółek rolniczych, dążąc do postępu w gospodarstwie, wykazali dojrzały plon swej staranności i zapobiegliwości.

e) Obrady Zjazdu zagaił delegat powiatowy. Obrady te rozpoczęły się referatem instruktora przy Zarządzie główn. p. Poluszyńskiego „o sadownictwie“. W wyniku przeprowadzonej dyskusyi u-

częstnicy Zjazdu jednomyślnie wyrazili gotowość krzewienia u siebie akcyi sadowniczej.

W dalszym ciągu nastąpiło sprawozdanie z wystawy, ścisłe i przedmiotowe ocenienie referentów a to p. Moczarskiego w dziale zbóż i okopowych i p. Dyląga w dziale drobiu i królików, tudzież własne spostrzeżenia, poczynione przez poszczególnych wystawców. Wystawcom wyraził Zjazd uznanie i podziękowanie.

W końcu delegat powiatowy dał pogląd na obecny stan rozwoju handlu, prowadzonego przez Kółka rolnicze i wskazał zasadnicze warunki wzmocnienia i rozszerzenia organizacyi handlowej w powiecie lwowskim, warunki oparte na doświadczeniach, zdobytych w tych powiatach, w których akcya handlowa Kółek rolniczych pomyślnie się rozwija.

Po dyskusyi Zjazd oświadczył się za zwołaniem specyalnej konferencyi reprezentantów sklepów Kółek rolniczych w celu obmyślenia praktycznego sposobu, któryby umożliwił korzystne sprowadzanie towarów dla sklepów kółkowych.

Zgodnie z opinią delegata powiatowego Zjazd oświadczył się za urządzeniem 5-cio tygodniowego kursu handlowego dla sklepów Kółek rolniczych.

f) Swietlne obrazy, które w dniu Zjazdu urządzili pp. Bayger, Huppenthal i Moczarski, osobno dla młodzieży i gospodyń i osobno dla uczestników Zjazdu, obejmywały trzy serye, w szczeg lności „Życie Pana Jezusa“, „Z dziejów ojczystych i „Rośliny pastewne“.

VIII. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych pow. lwowskiego w Kamienopolu, dnia 28. grudnia 1905.

W Zjeździe brali udział z delegatem powiatowym na czele członkowie miejscowego Kółka rolniczego i przybyli członkowie z Kółek rolniczych Barszczowice, Dublany, Kozielniki, Malechów, Prusy, Zboiska i Żydatycze.

Uczestnicy Zjazdu mając w swej pamięci święta Bożego Narodzenia, rozpoczęli Zjazd obchodem świątecznego opłatka. Przemawiający zadokumentowali, iż należąc do Kółek rolniczych, tworzą obszerniejszą rodzinę, zespoloną ogniwem wspólnych potrzeb, która dzielić ma równe uczucia i równe pragnienia, oparte na fundamencie miłości bratniej.

Do uroczystości nastroiły się odśpiewane kolendy i odegrane jasełka przez drużynę, którą w malowniczych strojach przywiódł z Żydatycz sekretarz tamtejszego Kółka Jan Bartel. Dopełnieniem jasełek były obrazy świetlne z życia Jezusa Chrystusa i z dziejów ojczystych, przedstawione przez p. prof. Huppentala z Dublan.

Dalszym punktem programowym było Ogólne zebranie członków Kółka rolniczego w Kamienopolu w obecności innych uczestników Zjazdu. Na tem zgromadzeniu dokonano uregulowania spraw handlowych Kółka przy udziale obecnego na Zjeździe lustratora handlowego H. Schmidta, i przeprowadzono wybór nowego Zarządu.

Następnie wobec uczestników Zjazdu wręczał nagrody delegat powiatowy zasłużonym wystawcom z poprzedniego Zjazdu okręgowego Kołek rolniczych w Prusach, którzy otrzymali z uchwały Zarządu głównego na pamiątkę po dwa cenniejsze utwory z literatury narodowej.

Na Zjeździe ustalono warunki pięciotygodniowego kursu handlowego dla sklepików Kółek rolniczych, tudzież przyjęto rezolucyę z żądaniem, aby Zarząd główny zawezwał Kółka rolnicze, potrzebujące dla swych sklepów w większej ilości pewnych artykułów, do dokładnego zgłoszenia tych artykułów grupami i aby Zarząd główny na podstawie tych zgłoszeń zajął się zbiorowem zamówieniem.

IX. Zgromadzenie Kółek rolniczych w Malechowie 1. stycznia 1906.

Uczestniczyli wszyscy członkowie Kółka rolniczego i tegoż ochotniczej straży pożarnej i inni mieszkańcy Malechowa, zarówno Polacy i Rusini, tudzież reprezentanci Kółek rolniczych: Dublany, Zboiska i Prusy i reprezentanci dublańskiego Koła T. S. L. oraz delegat powiatowy w towarzystwie p. Kaweckiego asystenta rolnictwa przy Zarządzie głównym.

Nowy Rok w Malechowie został uroczyście zainaugurowany.

Zaczęło się od Jasełek a zakończono świątecznym opłatkiem.

Wystawione i odegrane Jasełka w połączeniu ze spiewami choralnemi i kolendami przez miejscowych dorosłych włościan i młodzież pod każdym względem wzorowo zostały wykonane, dzięki kierownictwu rodziny nauczycielskiej pp. Kowalskich i nauczycielki p. Karoliny Kostrzyńskiej i współdziałaniu Kajetana Krula, Pasierskich, Jana Paszka, Malinów, Józefa Wieczorkowskiego i innych. Nie szczędzono też słów uznania, inicyatorom i wykonawcom.

Z przemówień, wypowiedzianych podczas łamania się opłatkiem pp. ks. proboszcza Serwackiego, delegata powiatowego, Krula, Urbana, Hupenthala i innych, szczególnie się upamiętniło przemówienie Urbana, Rusina, który w serdecznych słowach nawoływał do braterskiej zgody i zachęcał do zespolonej działalności w Kółku rolniczem.

X. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Zubrzy 11. lutego 1906 r.

Liczni członkowie Kółka rolniczego w Zubrzy i przybyli członkowie z Kółek rolniczych Czyżki, Dawidów, Kozielniki, Krzywczyce, Sokolniki, Sichów, Siemianiówka i Zboiska, zgromadzili się na Zjazd przy udziale członków Zarządu głównego dr. Gargasa i delegata powiatowego; obecnym był również p. starosta lwowski.

Z porządku dziennego przedłożyli szczegółowe sprawozdania za rok 1905, p. Antoni Maślanka z Kółka rolniczego w Zubrzy i p. Stanisław Janicki z Kółka rolniczego w Kozielnikach.

Nastąpiły referaty, które wygłosili p. A. Maślanka „O warunkach podniesienia gospodarstwa małorolnego“ i p. W. Mendychowski „Pszczelnictwo, jako ważna gałęź uboczna gospodarstwa wiejskiego.

Po dyskusyi Zjazd przyjął następujące rezolucye:

1. Zarządy Kółek rolniczych powinny u siebie jak najczęściej urządzać wykłady, odczyty z dziedziny gospodarstwa rolnego, hodowli bydła i drobiu i innych gałęzi gospodarstwa, które w danej okolicy korzyść dać mogą, używając do tego stosownych podręczników i gazet, upraszając także mężów praktycznych w odnośnych gałęziach gospodarstwa o pouczenia i wyjaśnienia.

2. Zarządy Kółek, biorąc pod rozwagę, że młodzież, szczególnie męska, po wsiach nie ma stosownej rozrywki, a potrzebując rozrywki, szuka jej w karczmach i miejscach schadzek i tam się moralnie i fizycznie psuje, powinny się odnieść do Towarzystwa zabaw ludu i młodzieży celem wymyślenia dla młodzieży stosownych zabaw.

3. Zarządy Kółek, ze względu na wysokie ceny trzody chlewnej, powinny się postarać, — a względnie nakłaniać pojedyńczych członków Kółka do zakładania u siebie chlewni zarodowych trzody chlewnej i dopomagać chętnym do zakładania tychże.

4. Zarządy Kółek, zważywszy na wysoką cenę bydła i mięsa bydlęcego, powinny wpływać przez zachęcanie i pouczanie na rozwój gospodarstwa opasowego.

5. Uznaje się za nader pożądane ustanowienie przy pomocy subwencyi krajowej instruktora pszczelarskiego przy Zarządzie głównym.

Na oświadczenie delegata powiatowego, iż wkrótce podejmie sprawę urządzenia sześciodniowego kursu pszczelniczego, zgłosiło się zaraz 14 ochotników ze Zjazdu, gotowych uczestniczyć w kursie na własny koszt.

Uczestnicy Zjazdu byli gościnnie podejmowani przez miejscowy komitet, złożony z pp. ks. Kochańskiego, Langiego, Bucichowskiego, Serbinowicza, Kurmana i Maślanki.

Zjazd zakończyło przedstawienie obrazów świetlnych, — przedstawiających ziemię ojczystą i dzieje ojczyste, a zaprodukowanych przez pana Jana Baygera.

XI. Kurs handlowy dla sklepów Kółek rolniczych w Kamieniopolu od 16. lutego do 24. marca 1906 r.

Szczegóły o kursie tym są pomieszczone w sprawozdaniu Zarządu głównego p. t. „Kursa handlowe“ na str. 71.

XII. Kurs pszczelniczy dla Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Zubrzy od 26. do 31. marca 1906 r.

W wykonaniu oświadczenia, złożonego na zeszłorocznym Zjeździe zubrzeckim, delegat powiatowy, za uchwałą Zarządu głównego, zajął się urządzeniem pomienionego kursu, pierwszego w powiecie lwowskim wśród Kółek rolniczych. Spełnienie tego zadania umożliwiło pozyskanie sił fachowych w zakresie pszczelnictwa i zaofiarowanie przez gospodarzy w Zubrzy bezpłatnego pomieszczenia dla uczestników kursu.

Przyjętych na kurs uczestników było 34 i to z powiatu *lwowskiego*:

Z Żubrzy: Białek Antoni, Domański Jan, Kurman Józef, Kurman Wojciech, Mazurkiewicz Józef, Serbinowuk Michał i Szyndralewicz Józef.

Z Prus: Dorociak Michał, Dyda Bartłomiej, Wirga Jan i Worożański Józef.

Z Kozielnik: Łężny Jan, Sajan Kazimierz i Ząbek Jan.

Z Sichowa: Drelichowski Jędrzej, Niczyj Marcin i Wierzbicki Stanisław.

Z Siemianówki: Balicki Szczepan, Borowy Michał i Pracowity Marcin.

Z Czyżek: Łaba Marcin i Łoś Jan.

Z Krotoszyna: Łumbacki Franciszek i Szutra Józef.

Z Kukizowa: Cisek Jędrzej i Sandała Jan.

Z Sokolnik: Jabłoński Bartłomiej i Jabłoński Józef.

Z Chrusna nowego: Kühner Leopold.

Z Kościejowa: Ostrowski Józef.

Z Serdycy: Krupacz Stefan.

Z Zagórza: Minorowicz Jan.

Z Zboisk: Węgliński Kazimierz.

Z powiatu *tarnopolskiego*, z Zagrobeli: Piotrowski Jan.

Uczestnikami tymi zajmował się komitet pod przewodnictwem pp. J. Langiego, A. Maślanki i J. Kurmana.

Kurs poprzedzony nabożeństwem, odprawionem przez ks. M. Kochańskiego, otworzył delegat powiatowy.

Naukę teoretyczną, demonstrowaną praktycznie, prowadził wedle wskazówek profesora Teofila Ciesielskiego instruktor pszczelnictwa przy Zarządzie głównym Wojciech Mendychowski.

Program szczegółowy obejmował budowę ula i wspólne wykonanie tej budowy podczas kursu, poznawanie składu dobrego i zdrowego pnia pszczół, futrowanie ula, rozpoznanie złej lub trutowej matki, leczenie osierociałego pnia, zbieranie rojów, przezimowanie pni, robienie rojnicy i koziołka, odbieranie miodu na miodarkę itp.

Z ukończeniem kursu, odbył się egzamin przed południem i od 4 do 7 popołudniu, w obecności delegata powiatowego, starosty i inspektora szkolnego. Wszystkich uczestników egzaminowali prof. Ciesielski i instruktor Mendychowski.

Prof. Ciesielski i reprezentanci władz i Zarządu głównego dali wyraz pełnego uznania za gorliwą i skuteczną pracę na kursie instruktorowi i uczniom. W imieniu gospodarzy przemówił p. Antoni Maślanka, a imieniem uczestników kursu Marcin Łaba.

Na pamiątkę kursu zastępca pisma „Nowość illustrowane“ dokonał zdjęcia uczestników kursu

Uczestnicy kursu okazali niemałe zainteresowanie dla sprawy poprawnego pszczelnictwa, dowodem tego zakupienie przez 20 z nich cennego 2-tomowego dzieła prof. Teofila Ciesielskiego pod tytutem „Bartnictwo"; inni też zgłosili zamówienie na to dzieło. Uczestnicy kursu radośnie przyjęli propozycyę prof. Ciesielskiego, aby urządzić w lecie drugi kurs pszczelniczy i w jesieni trzeci kurs. Propozycyę tę, przyjętą przez delegata powiatowego, Zarząd główny zatwierdził. W wyniku tego odbędzie się kurs letni w Siemianówce od 18. do 23. czerwca 1906.

XIII. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych w Sokolnikach, 3. kwietnia 1906.

Program Zjazdu, przedłożony przez delegata, przyjęło ogólne zebranie sokolnickiego Kółka rolniczego, a obecni wszyscy miejscowi reprezentanci postanowili przeprowadzić Zjazd połączonemi siłami, przez wybrany w tym celu obszerniejszy Komitet.

W dniu podanym, przed i popołudniu odbył się w Sokolnikach Zjazd i zgromadził liczny zastęp członków miejscowego Kółka rolniczego i przybyłych z Kółek rolniczych: Basiówki, Czyżek, Dawidowa, Glinnej, Hodowicy, Hołoska wielkiego, Krotoszyna, Kulparkowa, Maliczkowic, Nawaryi, Siemianówki, Zboisk, Zubrzy. Licznie również wystąpili miejscowi gospodarze oraz młodzież szkolna prowadzona przez swe nauczycielstwo.

Nie brakło też zaproszonych gości ze Lwowa, z których część ograniczyła swój udział do niżej podanych uroczystości.

Pierwszy i drugi punkt Zjazdu a mianowicie poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego i uroczystość sadzenia drzew owocowych zlały się w podniosłą całość. Na co złożyły się solenne nabożeństwo ks. proboszcza Wincentego Czyżewskiego, do uroczystości zastosowane przemówienia ks. proboszcza, delegata powiatowego, naczelnika gminy Tomasza Piwki, kierownika szkoły Władysława Gruszeckiego i przewodniczącego Kółka rolniczego Józefa Jabłońskiego. Delegat powiatowy wręczył od Zarządu głównego Jabłońskiemu księgę pamiątkową dla Kółka i Straży. W ceremonię religijną wplotło się wbijanie pamiątkowych gwoździ do drzewca sztandaru z wizerunkiem Matki Boskiej i św. Floryana. Aktu tego dokonały przez ks. proboszcza odczytane pary chrzestne.

Uczestnicy wysłuchali śpiewu choralnego młodzieży szkolnej do słów „Hymn polski", „Ojcze z niebios" i „Patrz Kościuszko" tudzież deklamacyi dwóch uczniów, którzy wygłosili „Powrót Taty" i „Noc styczniową".

Po poświęceniu drzew owocowych (w ilości 700 sztuk, sprowadzonych przez Zarząd główny), instruktor sadownictwa dokonał sadzenia, przedstawiwszy zasadnicze warunki, których przestrzegać należy przy sadzeniu drzew i racyonalnem obchodzeniu się z niemi.

Po zakończeniu uroczystości młodzież rozeszła się do domów, a starsi uczestnicy udali się na wspólny obiad.

W dalszym ciągu nastąpiły obrady Zjazdu pod przewodnictwem delegata powiatowego i przy udziale sekretarza Zjazdu p. J. Staszyszyna.

W myśl porządku dziennego sekretarz Kółka rolniczego, Mateusz Suchecki i komendant ochotniczej straży pożarnej Wojciech Pawlaczek przedłożyli sprawozdania z czynności Kółka i straży; następnie wygłosili referaty instruktor sadownictwa Poluszyński „o warunkach rozwoju sadownictwa w gospodarstwie małorolnem" i inspektor rolnictwa Stamirowski „o uprawie roślin okopowych".

W wyniku obrad Zjazd okręgowy przyjął następujące rezolucye:

1. Zarządy Kółek rolniczych porozumią się ze Zwierzchnością gminną, celem wdrożenia skutecznej akcyi do skłonienia wszystkich gospodarzy do sadzenia i pielęgnowania drzew owocowych.

2. W czasie odpowiednim dla uprawy roślin okopowych Kółka rolnicze mają wysłać swoich delegatów do miejscowości, gdzie intenzywniej dokonuje się ta uprawa, dla bliższego zapoznania się i podania do wiadomości wśród swoich członków.

3. Zaleca się Kółkom rolniczym powiatu lwowskiego staranie się o gatunki roślin okopowych, odpowiednie dla warunków podmiejskiego gospodarstwa i zakładanie pól próbnych, wzorowo przeprowadzonych z odmianami tych roślin okopowych.

Zaraz z zakończeniem Zjazdu Kółko amatorskie im. Marcina Borelowskiego z powodzeniem odegrało dwie sztuki, a to A. Staszczyka „Dziesiąty pawilon" i Aurelego Urbańskiego „Dramat jednej nocy".

XIV. Zjazd okręgowy Kółek rolniczych powiatu lwowskiego w Rzęśnie polskiej 5. kwietnia 1906 r.

Przy licznym udziale miejscowych i zamiejscowych uczestników urządzony Zjazd trwał od godziny 10 rano do 10 wieczorem.

Podczas Zjazdu zespoliły się dwie uroczystości a mianowicie poświęcenia sztandaru ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego w Rzęśnie polskiej i sadzenia drzew owocowych.

W szczególności ks. proboszcz Jan Baar odprawił solenne nabożeństwo i dokonał ceremonii religijnej, pary chrzestne wbiły gwoździe pomiątkowe do drzewca sztandarowego a instruktor Poluszyński pokierował aktem sadzenia drzew. Przy tych uroczystościach zaznaczyły się przemówienia ks. proboszcza, delegata powiatowego, W. Dradracha, A. br. Horocha, F. Howorki i A. Ficowskiego tudzież śpiew choralny młodzieży szkolnej wraz z deklamacyami uczniów i uczennic, którzy wygłosili „Z łąk i pól", „O Kościuszce", „Modlitwa polskiego dziewczęcia" i „Za służbą".

Dopełnieniem uroczystości poświęcenia sztandaru było ślubowanie korpusu strażackiego. Delegat powiatowy objaśniwszy cel tego ważnego aktu

w strażactwie, zawezwał instruktora Srokę do odczytania roty przyrzeczenia, którą powtarzali wszyscy towarzysze korpusu. Z nich Dradrach, przewodniczący Kółka rolniczego i naczelnik ochotniczej straży pożarnej, przez podanie ręki złożył przyrzeczenie strażackie delegatowi powiatowemu, komendanci zaś i inni towarzysze korpusu ślubowali swemu naczelnikowi. Delegat powiatowy wręczył naczelnikowi straży księgę pamiątkową od Zarządu głównego dla straży.

Następnie w pauzie godzinnej odbył się wspólny obiad, przygotowany staraniem Komitetu Zjazdu, pod kierownictwem pp. dra T. Marsa i W. Dradracha.

O godzinie 3 popołudniu rozpoczęły się obrady Zjazdu pod przewodnictwem delegata powiatowego przy udziale sekretarza Zjazdu p. A. Hajdukiewicza z następującym porządkiem dziennym:

a) Sprawozdanie z czynności Kółka rolniczego i ochotniczej straży pożarnej w Rzęśnie polskiej W. Dradracha;

b) Referat p. Poluszyńskiego „o warunkach rozwoju sadownictwa w gospodarstwie małorolnem";

c) Referat dra Gargasa „o radach sierocińskich w powiecie lwowskim";

d) Referat p. Stamirowskiego „o uprawie roślin pastewnych".

Każdy z tych punktów obrad był przedmiotem dyskusyi.

Zjazd okręgowy przyjął następujące rezolucye:

1. Zaleca się Kółkom rolniczym zakładanie wzorowych sadów doświadczalnych.

2. Doradza się Zarządom Kółek rolniczych wysyłanie członków zwłaszcza młodszych do tych miejscowości, gdzie są dobrze prowadzone sady.

3. Zaleca się Zarządom Kółek rolniczych czuwanie nad racyonalnem prowadzeniem sadownictwa.

4. Celem rozpowszechnienia w małorolnych gospodarstwach mało używanych dotąd roślin pastewnych zaleca się zakładanie pól próbnych z rozmaitemi odmianami.

5. Kółkom rolniczym, w pobliżu Lwowa położonym zaleca się poświęcenie większej uwagi warzywnictwu.

6. Zaleca się podjęcie starań, aby delegaci Kółek rolniczych weszli w skład rad sierocińskich wiejskich.

7. Zaleca się wyjednanie z funduszu grzywien szkolnych zasiłków dla dzieci osieroconych, w celu wysyłania ich czy to do szkół fachowych, czy też na specyalne kursy w zakresie rolnictwa, handlu lub przemysłu.

Po zakończeniu Zjazdu Komitet podejmował ponownie swoich gości, a korpus strażacki popisał się przytem swoim marszem strażackim, układu nauczyciela Baczyńskiego. Nadto zarówno starsi jak i młodsi przypatrywali się świetlnym obrazom, które zaprodukowali pp. Stamirowski i Żardecki z życia Pana Jezusa, z kraju rodzinnego i w zakresie gospodarstwa rolnego.

XV. Zgromadzenie Kółek rolniczych w Basiówce 20 maja 1906.

Reprezentowane były licznie Kółka rolnicze i gminy: Basiówka, Hodowica, Glinna, Maliczkowice, Nawarya, Sokolniki i Zimna wódka. Uczestniczył także członek Zarządu głównego p. Gargas i zastępował delegata powiatowego podówczas bawiącego w Krakowie.

Tytuł do Zgromadzenia dała poważna uroczystość poświęcenia sztandaru ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego w Basiówce. Ceremonia religijna, dokonana przez ks. proboszcza Kiernickiego przy udziale ks. proboszcza Trzebickiego z Nawaryi, i wbijanie gwoździ pamiątkowych odbyły się w hodowickim kościele parafialnym, a przemówienia, do uroczystości zastosowane, wygłosili księża proboszczowie i dr. Gargas. Cały orszak uroczystości powrócił do Basiówki, gdzie gości podejmowała nauczycielka p. Helena Kwiatkowska wraz z komitetem uroczystości.

XVI. Zgromadzenie Kółek rolniczych w Malechowie, 20 maja 1906 r.

Udział był liczny tak miejscowych członków Kółka rolniczego i gminy, jak i zamiejscowych członków przybyłych z sąsiednich Kółek rolniczych. Członek Zarządu głównego p. Żyszkiewicz zastępował delegata powiatowego.

Odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru ochotniczej straży pożarnej Kółka rolniczego, również poważnie jak w Basiówce, w kościele parafialnym i w domu szkolnym.

Po uroczystości nastąpiło przedstawienie teatralne, w którem z powodzeniem popisali się włościanie malechowscy odegraniem dwóch sztuk a to „Kościuszko" i „Werbel domowy".

* * *

Po zatem występuje samoistna działalność pojedynczych Kółek rolniczych w powiecie lwowskim, wykazana w ogólnem sprawozdaniu Zarządu głównego z 48 Kółek rolniczych, które żądane sprawozdania za r. 1905 przedłożyły. Do tych Kółek rolniczych doliczyć należy Kółka w Łanach, Pasiekach miejskich, Rakowcu, Szczercu, Zuchorzycach i Żurawinkach, które wspomnianych sprawozdań nie przedłożyły i nowozawiązane w Podborcach. Ogólna więc liczba Kółek rolniczych w powiecie lwowskim z dniem 31 maja 1906 wynosiła 55. Do nich doliczyć można 17 miejscowości, które przydzielone zostały do sąsiednich Kółek rolniczych. Miejscowości te są: Bogdanówka, Chałupki, Dmytrowice, Grzybowice, Hołodówka, Hucisko, Kaltwasser, Kowyr, Miłoszawice, Nagórzany, Nowosiółka, Podciemne, Pikułowice, Winniczki, Wolica, Zarudce i Zawadów. Organizacyą Kółek rolniczych objęto dotąd w powiecie lwowskim 72 gmin.

To co dotąd podjęto od r. 1903 w powiecie lwowskim na wdzięcznej glebie Kółek rolniczych,

jest skromną nawiązką ważnej pracy, do której z dalszą wytrwałością wszystkim nam imać się należy, a do której szczególnie zapraszam dzielnych towarzyszy w naszych Kółkach.

Dr. Bronisław Dulęba
delegat Zarządu głównego Towarzystwa
Kółek rolniczych w pow. lwowskim.

Łańcut. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Bolesław Żardecki, jako prezes;
ks. Antoni Tyczyński, jako zastępca prezesa;
Jan Kolek, jako sekretarz.

Zarząd powiatowy otrzymał w roku sprawozdawczym następujące subwencye: od Wydziału krajowego 400 koron, od Wydziału Rady powiatowej łańcuckiej 400 kor., od Kasy zaliczkowej i oszczędności w Łańcucie 650 kor. Ze sprzedaży drzewek uzyskał Zarząd powiatowy 136·89 kor. Razem z pozostałością 188·42 kor. z r. 1904, dochody wynosiły 1375·31 kor. Z sumy tej wydano na administracyę szkółki drzewek owocowych 1348·35 kor. Pozostałość kasowa na r. 1906 wynosi 26·96 koron.

W ciągu roku sprawozdawczego odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego i 3 Zgromadzenia powiatowe.

Staraniem Zarządu pow. i Wydziału Rady pow. odbyły się w Łańcucie dwa powiatowe kursa pożarnictwa. Teoretyczną naukę i praktyczne ćwiczenia w zakresie obrony pożarnej prowadził p. Antoni Szczerbowski, sekretarz kraj. Związku ochotn. straży pożarnych. Na drugim kursie dr. Bronisław Dulęba, sekretarz Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych, miał wykład o stosunku Kółek rolniczych do ochotniczych straży pożarnych.

Zarząd powiatowy najwięcej zajęcia w roku sprawozdawczym miał z założeniem w Łańcucie Banku ziemskiego. Bank ten jest instytucyą całkiem samodzielną, powstał jednak z inicyatywy Zarządu powiatowego.

Mielec. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Mościska. Delegat Zarządu głównego:
ks. Adam Dudziński, proboszcz w Radochońcach.

Myślenice. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
ks. Stanisław Zastawniak, jako prezes;
Stanisław Zacharyasz, radca sądowy, jako zastępca;
Fr. Furmanik, jako sekretarz;
Andrzej Średniawski, jako skarbnik.

Sprawozdania z czynności podjętych i przeprowadzonych w roku sprawozdawczym Zarząd powiatowy nie nadesłał.

Nadwórna. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Nisko. Delegat: Michał Fornelski, radca sąd.

W dniach 14, 15 i 16 czerwca odbył się dla członków Kółek rolniczych powiatu niskiego kurs pożarnictwa.

Nowy Sącz. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Nowy Targ. Delegat: Dr. Jan Bednarski.

Pilzno. W skład Zarządu powiatowego, ukonstytuowanego w dniu 15 listopada 1904, wchodzą:
Mikołaj hr. Rey, jako prezes:
Józef Frenkel, jako zastępca prezesa;
Leopold Jacobi, jako sekretarz;
Marceli Szczeklik, jako skarbnik.

Zarząd powiatowy dopiero w r. 1906 rozpoczął istotną działalność.

Podhajce. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Przemyśl. Po ustąpieniu Zarządu powiatowego w roku sprawozdawczym, Zarząd główny w porozumieniu z przewodniczącym Kółka rolniczego w Grochowcach, p. Antonim Brzozą, zwołał Zjazd delegatów Kółek rolniczych powiatu przemyskiego do Grochowiec. Zjazd ten odbył się w dniu 26 listopada 1905, a brali w nim udział oprócz delegatów Kółek rolniczych powiatu przemyskiego delegat Zarządu głównego dr. Bronisław Dulęba i inspektor rolnictwa T. Stamirowski. Pierwszy wygłosił referat: „Cele Kółka rolniczego i ochotniczej straży pożarnej“, a drugi: „O użyciu krów do zaprzęgu“. Oprócz tego p. Zalewski referował „O organizacyi Zarządu powiatowego„.

Po przeprowadzeniu dyskusyi Zjazd przyjął następujące wnioski.

1. M. Zalewskiego: z prośbą do Zarządu głównego o powołanie do życia Zarządu powiatowego w Przemyślu.

2. F. Kiełba: „o uzyskanie u władz naprawy miejscowej drogi gminnej“.

3. W. Szybiaka: „o podjęcie sprawy utworzenia hurtownej składnicy towarów dla sklepów Kółek rolniczych w powiecie przemyskim“.

4. A. Brzozy: „aby przy następnych kursach weterynaryjno-hodowlanych wydawane były uczestnikom odpowiednie świadectwa w celu uzyskania posady oglądacza bydła“.

5. P. Rudnickiego: „o uzyskanie dla członków Kółek rolniczych grysu z magazynów wojskowych“.

6. A. Brzozy: „o urządzenie w r. 1906 powiatowego kursu pożarnictwa w Przemyślu“.

7. J. Przybyły: „o uzyskanie z Wydziału powiatowego w Przemyślu subwencyi na zakupno przez Kółka rolnicze drzew owocowych“.

8. A. Brzozy: „o urządzenie kursu rybołówstwa dla hodowli ryb i raków w powiecie przemyskim przedewszystkiem z uwzględnieniem Grochowiec, Kniażyc, Nehrybki, Prałkowiec i Wyszatycz“.

9. W. Szybiaka: „o pozyskanie dla sprawy Kółek rolniczych w powiecie przemyskim tak duchowieństwa, jak i nauczycielstwa“.

Zarząd główny w myśl wniosku 1-go postanowił utworzyć Zarząd powiatowy w Przemyślu i w tym celu zwołał na dzień 4-go maja 1906 r. Zgromadzenie powiatowe do Przemyśla. W Zgromadzeniu tem z Zarządu głównego uczestniczyli p. prezes A. Cielecki, sekretarz dr. Bronisław Dulęba i inspektor rolnictwa T. Stamirowski. Zagaił je ks. Infułat Federkiewicz, jako delegat ks. biskupa Pelczara i objąwszy przewodnictwo powołał na sekretarza p. Antoniego Brzozę, przewodniczącego K. r. w Grochowcach.

W obradach pierwszy zabrał głos p. Artur Cielecki. Liczny udział w zebraniu — powiedział — utwierdza go w przekonaniu, że powiat przemyski zabiera się gorąco do pracy na polu rolniczem i że zorganizowawszy się, podejmie za przykładem innych powiatów wybitną i ruchliwą działalność i obudzi większe zainteresowanie do spraw Kółek rolniczych.

P. dr. Czajkowski jako marszałek powiatu, przyznał, że bardzo mało dotąd zdziałano, przyrzeka jednak swą pomoc i poparcie, bo gorąco pragnie, by powiat przemyski dorównał w tym względzie innym powiatom.

Dr. Br. Dulęba omówił następnie działalność Towarzystwa w ogólności, a w szczególności na polu oświatowem i handlowo-przemysłowem. Podniósł wreszcie potrzebę urządzenia kursu powiatowego dla instruktorów straży pożarnych Kółek rolniczych, na co p. marszałek przyobiecał, że w tym roku w jesieni kurs ten na pewno się odbędzie.

Następnie delegaci Kółek rolniczych wybrali w myśl § 28 statutu członków do przemyskiego Zarządu powiatowego.

Posiedzenie przerwano na czas obiadowy t. j. na czas od $^1/_2$2 do $^1/_2$3.

Na popołudniowem posiedzeniu wygłosił referat inspektor rolniczy p. Stamirowski o działalności Kółek rolniczych w kierunku ulepszenia gospodarstw włościańskich.

P. Bolesław Kropiński zachęcał członków do organizacyi straży pożarnych przy Kółkach rolniczych.

W dyskusyi przemówienia uwydatniały potrzebę rychłej organizacyi ochotniczych straży pożarnych w całym powiecie przez Kółka i gminy, pożyteczność pól doświadczalnych i potrzebę urządzania zalecanych przez Zarząd główny wzorowych gnojarni.

P. Kazimierz Hatschir wygłosił dłuższy referat o warunkach zakładania i prowadzenia sadów.

Wreszcie zabierali głos gospodarze z Grochowiec o racyonalnej uprawie buraków pastewnych, końskiego zębu i marchwi pastewnej.

Po ukończeniu obrad ukonstytuował się Zarząd powiatowy. W skład jego weszli:

Władysław książę Sapieha, jako prezes;
Józef Midowicz, jako zastępca prezesa;
Ks. Infułat Federkiewicz, jako skarbnik;
Antoni Brzoza, jako sekretarz.

Przemyślany. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. kan. Wojnarowicz, jako prezes;
Stanisław Kędzierski, jako zastępca prezesa;
Szczepan Frankow, jako sekretarz;
Dr. Stanisław Hyżycki, jako skarbnik.

Zarząd powiatowy nie otrzymał żadnych subwencyi w roku sprawozdawczym. Posiedzeń Zarządu odbyło się 3, na których omawiano, jakimi sposobami wpływać na gminy, aby zajęły się racyonalnem gospodarstwem na pastwiskach; omawiano lustracye Kółek, używanie do zaprzęgu krów, używanie sztucznych nawozów, oraz pośrednictwo w sprowadzaniu nasion, ustanowienie Zjazdów powiatowych, oraz porządek tychże.

Zgromadzenie powiatowe było jedno. Wygłosili na niem referaty: insp. rolnictwa J. Wasung „O celach Kółek rolniczych“ i instruktor sadownictwa E. Poluszyński „O sadach i korzyściach, jakie one przynoszą“.

W roku sprawozdawczym odbyły się również dwa Zjazdy powiatowe: w Świrzu i Dunajowie, oraz kurs pożarnictwa i sadownictwa. Ze strony Zarządu głównego obecny był na Zjazdach inspektor rolnictwa p. Wasung, na kursie sadownictwa p. Poluszyński, a na kursie pożarnictwa Dr. Bronisław Dulęba.

Lustracye Kółek rolniczych zostały przeprowadzone w Alfredówce (Stanisław Kędzierski) w Jaktorowie i Dunajowie (Szczepan Frankow), w Krosienku, Kimirzu i Hanaczowie (Edward Reicher).

Rawa ruska. Delegat Zarządu głównego: Antoni Skibniewski, właśc. dóbr z Ulicka.

Rohatyn. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Ropczyce. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Tadeusz Skołuba z Lubziny, jako prezes;
Ks. Walenty Grochola, proboszcz w Małej, jako zastępca prezesa;
Jan Piątek, kierownik szkoły w Paszczynie, jako sekretarz.

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa Zjazdy powiatowe. Jeden w dniu 28 marca w Ropczycach, a drugi 30 kwietnia w Wielopolu skrzyńskiem. W obydwóch z Zarządu głównego brał udział inspektor rolnictwa J. Wasung.

Zarząd powiatowy sprawozdania ze swych czynności nie nadesłał.

Rudki. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

prezes: ks. Władysław Frydel,
zastępca: ks. Wojciech Giemza,
sekretarz: Adolf Bieniecki,
delegat Z. gł.: Karol Surówka, prowadzący kancelaryę Zarządu powiatowego.

Z roku 1904 pozostał niedobór w wysokości 43·14 Kor.

W roku sprawozdawczym otrzymał Zarząd powiatowy 100 kor. subwencyi od Zarządu głównego. Rozchody wynosiły 125 kor., na sprowadzenie i subwencyonowanie drzewek owocowych, na kurs weterenaryjno-hodowlany, na książki dla bibliotek Kółek rolniczych, na lustracye Kółek rolniczych i straży pożarnych i na pokrycie niedoboru z roku 1904. Na rok 1906 pozostał niedobór w kwocie 8 koron.

Zarząd powiatowy odbył dwa posiedzenia i urządził jedno zgromadzenie powiatowe.

Za pośrednictwem oddziału T. gosp. założono 8 pól doświadcz. z nawożeniem łąk; urządzono kurs weterynaryjno-hodowlany przy współudziale 42 uczestników.

Sprowadzono dla członków Kółek w powiecie 90 ctm. grysu i 392 sztuk drzewek owocowych.

Rzeszów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Aleksander Dąmbski, jako prezes;
Ks. Stanisław Siara, jako zastępca prezesa;
Wincenty Turowski, jako sekretarz i skarbnik.

Rachunki Zarządu powiatowego przedstawiają się następująco:

Rozchód:

Urządzenie kursu sadownictwa . . . . . K.	108·50
Wydatki kancelaryjne	20·92
Broszury „o używaniu krów do robót"	10.—
Książeczka udziałowa w Związku handlowym Kółek rolniczych	200.—
Pozostałość kasowa na r. 1906	104·41
Razem	443·83

Dochód:

Pozostałość kasowa z r. 1904 . . . . . K.	145·83
Subwencya Rady pow. w Rzeszowie	200·—
Subwencya Zarządu głównego na kurs sadownictwa	60·—
Zwrot 50% wkładek od Zarządu głównego	32·—
Wpłacone wkładki od 2-ch Kółek . .	6·—
Razem	443·83

Posiedzeń Zarządu odbyło się trzy; omawiano sprawy administracyjne i organizacyjne. Na jednem z posiedzeń podzielono wszystkie Kółka rolnicze powiatu na 4 okręgi, mianując dla każdego okręgu męża zaufania i delegata w celu bliższego poznania Kółek i urządzania zebrań wspólnych dla miejscowości sąsiednich. Na zapytanie, skierowane do delegatów, o ich działalności w okręgu, Zarząd powiatowy odpowiedzi nie otrzymał.

W roku sprawozdawczym odbyło się jedno Zgromadzenie powiatowe sprawozdawcze w dniu 30. marca 1905 r., na którem omawiał zakres działalności Kółek rolniczych p. Jan Wasung inspektor rolnictwa i referował sprawę reformy ksiąg gruntowych dr. Zygmunt Gargas, członek Zarządu głównego.

Na drugim Zjeździe, urządzonym z okazyi kursu sadowniczego, wygłoszono dwa odczyty: „O melioracyi gruntów", inż. J. Blauth i „o uprawie łąk i pastwisk" Jan Wassung.

Sekretarz Zarządu pow. Wincenty Turowski był obecnym na lustracyi handlowej w Lutoryżu i brał udział w Zebraniu Kółka rolniczego w Lutoryżu i Trzcianie.

W roku 1906 Zarząd powiatowy postanowił urządzić kurs hodowlano-weterynaryjny.

Sambor. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Tomasz Ujejski, jako prezes;
Stanisław Stefanowski, jako wiceprezes;
Stanisław Borkowski, jako sekretarz.

W roku 1905 przyprowadzone zostały wybory do Zarządu powiatowego a w skład Zarządu powiatowego wchodzili:

Stefan hr. Komorowski, jako prezes;
Ks. Stanisław Makowicz, jako wiceprezes;
Stanisław Stefanowski, jako sekretarz.

Zgromadzenie powiatowe odbyło się w dniu 9. lutego, zaś posiedzenia Zarządu powiatowego w dniach 23. stycznia, 6. czerwca i 15. października.

Nowe Kółko rolnicze w Oziminie p. Kranzberg zawiązane zostało w dniu 6. marca 1905.

Lustracye i szkontra sklepów Kółek rolniczych przeprowadzone zostały w r. 1905 przez delegatów Zarządu powiatowego w następujących miejscowościach w dniu 17. stycznia na Powodowej w Samborze, 1. lutego w Kornalowicach, 11. lutego w Biskowicach, 15. lutego w Strzałkowicach, 7. marca w Radłowicach, 1. maja w Sąsiadowicach, 8. maja na Średniej w Samborze i 6. czerwca w Siekierczycach.

Delegaci Zarządu powiatowego uczestniczyli w Ogólnych zebraniach Kółek w następujących miejscowościach: w dniu 29. stycznia na Powodowej w Samborze, w dniu 11. lutego w Biskowicach, w dniu 19. lutego w Strzałkowicach, w dniu 6. marca w Oziminie i w dniu 7. maja w Kornalowicach.

Petycya do Sejmu krajowego w sprawie wyjednania zasiłków dla Zarządów powiatowych przesłaną została na ręce posła p. Feliksa Sozańskiego przez Zarząd powiatowy od 16. Kółek rolniczych.

Towarzystwu młodzieży akad. „Znicz" w Samborze wypłacił Zarząd powiatowy tytułem zwrotu kosztów podróży z odczytami do Kółek za r. 1905. 100 koron.

Rada powiatowa w Samborze udzieliła nam na r. 1905 zasiłek w kwocie 200 kor.

Rachunek kasy Zarządu powiat. za r. 1905:

Przychód . .	323·78 kor.
Wydatki . .	142·58 „
Zapas kasowy na r. 1906	181·20 kor.

Sanok. W roku sprawozdawczym Zarząd powiatowy nie funkcyonował, gdyż prezes p. Stan.

Ostaszewski zrezygnował z zajmowanego stanowiska, a jego zastępca dr. Józef Galant umarł.

W czasie wystawy pszczelniczo-ogrodniczej, która odbyła się w Sanoku w roku sprawozdawczym, zebrało się Walne Zgromadzenie Kółek roln. pow. sanockiego 29. września 1905 r. celem uzupełnienia Zarządu pow. — sprawa jednak nie doszła do skutku a skończyła się następującą uchwałą:

„W celu obmyślenia i lepszego przygotowania wyboru Zarządu pow. Kółek roln. należy w przeciągu 3-ch tygodni zwołać Zgromadzenie delegatów wszystkich Kółek roln. pow. sanockiego z rozszerzonym porządkiem dziennym, na którem ma się dokonać wyboru Zarządu pow. Skutkiem tego zebrało się Walne zgromadzenie 24 listopada 1905 r., na którem obok wykładu p. T. Stamirowskiego insp. rolnictwa i wielu przemówień, dokonano uzupełnienia Zarządu powiatowego w ten sposób, że tenże ukonstytuowawszy się zaraz, przedstawia się następująco:

Jan hr. Potocki, jako przewodniczący;
Dr. Łobaczewski, jako zastępca przewodniczącego;
Dr. Jacek Jabłoński, jako skarbnik;
Adam Pytel, jako sekretarz.

Tak ukonstytuowany Zarząd pow. zebrał się na pierwsze posiedzenie 12. stycznia 1906 r, na którem po zagajeniu i odczytaniu sprawozdania z ostatniego posiedzenia Zarządu, przyszedł na porządek dzienny program działalności Zarządu powiatowego na rok 1906.

Skałat. Delegat Zarządu głównego: Ks. Aleksander Panek z Hałuszczyniec.

Śniatyn. Delegat: vacat.

Sokal. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Stanisław hr. Zyberg-Plater, prezes;
Ks. Michał br. Lewartowski, zastępca;
Stanisław Gogolewski, sekretarz.

Zarząd powiatowy sprawozdania nie nadesłał.

Stanisławów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Mieczysław Brykczyński, prezes;
Maryan Jaroszyński, wiceprezes;
Ks. Leopold Kaściński, sekretarz;
Tadeusz Burzyński, skarbnik.

Zarząd powiatowy sprawozdania nie nadesłał.

Stary Sambor. Delegat: vacat.

Stryj. Delegat Zarządu głównego: Julian br. Brunicki z Podhorzec.

Delegat nadesłał sprawozdanie, w którem przedstawia ogromne trudności dla rozwoju Kółek w powiecie stryjskim.

Tarnobrzeg. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Zbigniew Horodyński, jako prezes;
Wiceprezes: vacat.
Władysław Czeppe, jako sekretarz i skarbnik.

Pozostałość kasowa z roku 1904 wynosiła 111·49 kor.

Zarząd powiatowy otrzymał subwencyę od Wydziału Rady powiatowej tarnobrzeskiej w kwocie 60 kor. Razem dochody w roku sprawozdawczym wynosiły 199·49 kor., a rozchody 74·68 kor. Pozostało w kasie na rok 1906: 124·81 koron.

W roku sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie Zarządu powiatowego i jedno Zgromadzenie powiatowe.

Lustracye Kółek rolniczych przeprowadzono w Brandwicy i Machowie.

Tarnów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. kan. dr. Stanisław Dutkiewicz, jako prezes;
Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz, jako zastępca prezesa;
Henryk Ściborowski, jako skarbnik.

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa Zjazdy powiatowe. Pierwszy w dniu 26-go lutego w Szynwałdzie, na którym inż Wiśniewski wygłosił referat „O drenowaniu“, drugi w dniu 31-go marca w Tarnowie. Z Zarządu głównego na obydwóch Zjazdach był inspektor rolnictwa J. Wasung.

W dniach 9, 10 i 11 października odbył się w Tarnowie kurs pożarnictwa.

Zarząd powiatowy sprawozdania nie nadesłał.

Tarnopol. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Dr. Celestyn Podlewski, jako prezes;
Bogusław Cieński, jako zastępca prezesa;
Zygmunt Karpiński, jako sekretarz;
Władysław Arciszewski, jako skarbnik.

Zarząd powiatowy otrzymał 175 koron subwencyi od Wydziału Rady powiatowej tarnopolskiej.

W roku sprawozdawczym odbyło się 7 posiedzeń Zarządu powiatowego (2 pełne, a 5 ściślejszych) i 2 Zgromadzenia powiatowe.

W marcu staraniem Zarządu powiatowego urządzony został cztero-dniowy kurs sadowniczo-warzywniczy, przy udziale 25 słuchaczy, zakończony egzaminem i rozdaniem stosownych dziełek i przyrządów rolniczych.

Lustracye przeprowadzono w następujących Kółkach rolniczych: w Isypowcach, w Gontowej, Oryczkowcach, Janówce, Dołżance i Toustoługu.

Tłumacz. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Stanisław Oroszeny Bohdanowicz, jako prezes;
Wiceprezes: vacat;
Wacław Wencel, jako sekretarz i skarbnik.

Z działalności w roku sprawozdawczym Zarząd powiatowy sprawozdania nie nadesłał.

Trembowla. W skład Zarządu powiatowego wchodzą;

Ks. Stanisław Korzeniowski, jako prezes;
Bogusław Cieński, jako zastępca prezesa;

Franciszek Szczepan, jako sekretarz;
Jarosław Paszkowski, jako skarbnik.
Sprawozdania Zarząd powiatowy nie nadesłał.

Turka. Delegat: vacat.

Wadowice. Delegat: Dr. Jan Iwański.
Nominacya delegata nastąpiła w r. 1906. Okazała się konieczną wobec tego, że Zarząd powiatowy, wybrany w r. 1902 żadnej zgoła nie rozwijał działalności.

Wieliczka. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Henryk hr. Mieroszowski, jako prezes;
Jan Kanty Tatara, jako zastępca prezesa;
Jakób Szydlak, jako sekretarz;
Marcin Rembacz, jako skarbnik.
Zarząd powiatowy subwencyi nie otrzymał żadnych.
Drobne wydatki pokrywał prezes i zastępca prezesa z własnych funduszów.
Zarząd powiatowy odbył dwa posiedzenia: na I. nastąpiło ukonstytuowanie się Zarządu, na II. omawiano sprawę podniesienia Kółek w powiecie.
Zgromadzeń powiatowych odbyło się 6. Wygłaszano na nich wykłady z gospodarstwa wiejskiego i dawano wskazówki poszczególnym członkom Kółek w sprawie podniesienia Kółka w danej miejscowosci.
Zjazdów okręg. odbyło się 3: w Gdowie, Bierzanowie i Gaju. Na nich wykłady o zadaniach Kółek roln. i sposobach podniesienia większej wydajności roli.
Lustracye Kółek przeprowadził p. Tatara w Kółkach: Skrzynka, Ochojno, Rzeszotary, Siepraw, Świątniki, Bieńkowice, Grabie, Bierzanów, Mietniów, Siercza, Wróblowice, Swoszowice, Raciborsko, Gdów, Wiśniowa, Kurdwanów, Skotniki, Budzanów, Dobczyce, Zakliczyn, Koźmice, Biskupice i Łazany.
Sprowadzono za pośrednictwem Zarządu głównego wagon fasoli i rozprzedano pomiędzy Kółka rolnicze. Fasola się udała.
Zachęcono Kółka rolnicze do wspólnego sprowadzenia żużli — uczyniły to Kółka: Grajów, Krzyszkowice i Mietniów.
Zarząd powiatowy założył 28 Spółek oszczędności i pożyczek w Kółkach rolniczych.

Zaleszczyki. Delegat Zarządu głównego: Dr. Adam Głażewski, wł. dóbr w Chmielowej.

Zbaraż. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Złoczów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Adam Bartkiewicz, jako prezes;
Dr. Władysław Wiśniewski, jako zastępca prezesa;
Jan Nebelski, jako sekretarz i skarbnik.
Zarząd powiatowy nie otrzymał w roku sprawozdawczym żadnych subwencyi. Pozostałość kasowa z r. 1904 wynosiła 120·14 koron. Rozchody 52·16 kor. Pozostało w kasie na 1900 r.: 67·98 K.
Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się 4. Omawiano na nich sprawy administracyjne, sprawę obudzenia większego życia w Kółkach mniej ruchliwych, sprawozdania z lustracyi itd.
W roku sprawozdawczym odbyło się jedno Zgromadzenie powiatowe z porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie z czynności Zarządu; 2) Wykład dr. Pawłowskiego na temat zwiększenia ilości paszy dla bydła; 3) Spostrzeżenia z dokonanej lustracyi Kółek; 4) O używaniu krów do zaprzęgu; 5) O zwiększeniu produkcyi mleka (ref. T. Koziek); 6) Wybór Zarządu.
Lustracye Kółek przeprowadzono w następujących miejscowościach: Kniaże, Pietrycze, Jelechowice, Hucisko oleskie, Chmielowa, Usznia, Białykamień i Zarwanica.

Żółkiew. Delegat: vacat.

Żydaczów. Delegat Zarządu głównego: Ks. Jan Trzopiński, proboszcz w Kochawinie.

Żywiec. Delegatem mianowany został p. Włodzimierz Nawratil.
Zgromadzenie członków Kółek rolniczych powiatu żywieckiego w celu wyboru Zarządu powiatowego Kółek rolniczych odbyło się w dniu 26. kwietnia 1905 Z Zarządu głównego byli na niem obecni pp. Joachim Sołtys, lustrator handlowy i dr. Pawłowski inspektor rolnictwa.
Do Zarządu powiatowego wybrani zostali: ks. Smółka, wikaryusz z Milówki, p. Dalkiewicz, weterynarz powiatowy, p. Chwierut, kierownik szkoły z Sporysza, p. dr. Fonferka sekundaryusz szpitala w Żywcu i p. Wojciech Talik, gospodarz z Ciśca.
Zarząd ten jeszcze nie ukonstytuował się i w r. sprawozdawczym nie fungował.

Statystyczne zestawienia

według sprawozdań nadesłanych przez Kółka rolnicze.

(Gwiazdka, umieszczona przy siedzibie Kółka rolniczego oznacza, że Kółko to złożyło wkładkę członka wspierającego na rok 1905.)

Uwaga: W rubryce: *„Kółko rolnicze posiada na użytek wspólny maszyny“:* oznacza litera „s“ siewnik rzędowy; litera „t“ tryer, litera „m“ młocarnię, lit. „w“ wialnię lub młynek, lit. „ż“ żmijkę, lit. „p“ pług, lit. „b“ bronę łańcuchową, lit. „e“ ekstyrpator, lit. „wl“ walec, lit. „wg“ wagę bydlęcą, lit. „o“ ogartywacz lub płużek.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
	1. Biała.																															
1	*Bestwina	31	11	14000	—	2	974	400	—	—	s	—	—	1	1	1	—	—	1	264	—	—	1	1	—	—	2200	—	1	1	—	—
2	Bielany	48	58	—	30	1	327	1420	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	50	600	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
3	*Brzeszcze	16	4	—	—	2	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
4	Brzezinka	15	11	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	60	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Buczkowice	45	16	4100	32	3	—	600	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	640	—	—	—	—	—	4000	5110	—	—	—	—
6	*Bulowice[1])	65	6	—	70	1	700	2100	—	—	m	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—
7	*Czaniec	68	34	—	—	2	857	1088	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	10	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Dankowice	35	15	1600	40	3	—	—	—	40	—	—	—	—	1	—	90	—	1	300	511	1	1	—	—	—	1200	—	1	1	—	—
9	*Dwory	63	56	—	276	1	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	600	—	1	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—
10	Grojec[2])	43	57	2200	40	1	200	702	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	337	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	*Hecznarowice	30	44	—	39	3	—	620	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
12	*Janowice[3])	13	7	—	500	2	515	1110	—	—	—	1	—	—	—	1	164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	*Jawiszowice	204	60	1600	—	4	1263	2700	—	184	—	—	—	—	—	—	60	1	—	—	—	1	1	—	—	—	800	1600	—	—	—	—
14	*Kobiernice[4])	14	26	—	258	4	400	1000	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	372	—	—	1	—	—	—	—	2800	—	—	50	20
15	Kozy	22	13	—	—	2	—	—	—	—	t	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Łęki	50	2	3098	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	210	100	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Malec	30	37	1000	30	4	14	960	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	160	100	1	1	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
18	Monowice	135	40	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	50	1	1	—	—	—	—	600	—	—	500	100
19	*Osiek[5])	41	15	186	—	2	2051	1189	30	—	2 t	—	—	—	1	—	70	—		—	—	—	—	—	1282	—	—	—	1	2	—	72
20	*Pisarzowice	134	23	—	—	1	300	820	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	102	—	—	—	—	—	—	2100	—	—	—	200
21	*Porąbka[6])	30	6	—	—	2	174	477	18	—	m w	—	—	1	1	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	*Poręba w.[7])	27	21	1800	220	4	220	900	—	25	—	—	—	1	—	—	—	—	1	250	50	—	1	—	—	—	1600	—	—	—	—	—
23	*Rybarzowice[8])	54	11	—	52	2	210	527	—	90	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	920	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
24	*Stara wieś[9])	40	31	—	309	3	718	1390	—	20	t	1	—	1	1	—	234	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
25	*Szczyrk[10])	283	8	3000	—	3	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	542	1	—	—	—	—	3000	5000	—	—	10	—
26	Wilamowice	58	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	44	—	1	100	340	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	*Witkowice	63	63	—	—	1	—	3983	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	100	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	2. Bóbrka.																															
28	Borynicze	47	64	—	90	2	200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1800	1	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
29	Brzozdowce	20	42	—	160	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	100	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Chlebowice	34	54	—	50	1	—	—	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	*Stare sioło	49	64	10000	140	4	140	1200	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	500	—	1	1	1	—	—	3000	—	1	1	—	—
32	Wybranówka	25	13	—	129	1	—	—	60	—	w	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Bochnia.																															
33	Besów	10	39	—	52	5	16	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	472	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	*Bieńkowice	11	26	—	45	1	56	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Bogucice	50	5	—	—	1	—	228	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	1100	—	—	—	—
36	Brzezie	23	22	—	240	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	*Brzeźnica	18	36	—	56	3	—	—	—	12	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	200	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
38	Chełm	22	24	—	25	4	428	120	—	120	—	—	1	1	1	1	—	—	1	30	—	1	—	—	85	—	—	—	—	—	—	—
39	*Chodenice Tr.	16	14	—	120	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	60	138	1	1	1	—	—	—	—	—	—	20	16
40	Chronów	56	22	—	41	2	—	102	66	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	*Dziewin[11])	124	40	1000	172	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	280	1	1	—	—	—	500	500	1	1	—	—
42	*Gawłówek	11	36	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Gierczyce	30	8	—	—	1	—	715	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Grabie uznańs.	18	31	—	65	1	125	—	186	30	m	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Grobla	42	79	—	48	5	120	260	325	154	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	500	—	—	—	250	—	—	450	—	—	—	—
46	Jazy	38	15	—	200	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	*Kłaj	62	51	—	70	6	—	—	—	70	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kobyle[12])	101	49	—	30	1	200	1800	—	100	—	—	1	1	1	—	—	—	1	180	202	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	640
49	*Kolanów	21	7	—	300	4	—	—	30	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	*Królówka[13])	47	19	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	600	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	100	—
51	*Łapczyca	40	22	—	300	1	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	60	1	1	—	—	—	—	600	1	1	400	—
52	Leszczyna	36	22	—	—	1	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	Mikłuszowice	81	24	1000	150	1	—	—	—	—	t	—	—	—	—	—	—	—	1	460	315	1	1	—	—	—	1000	—	1	1	—	—
54	*Niepołomice	83	68	—	130	7	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	200	—	1	—	—	—	—	800	—	—	—	—
55	*Okulice[14])	27	17	1000	310	3	30	621	1	—	s.b.ż.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—	—
56	Ostrów król.	16	37	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
57	*Podłęże	35	50	290	52	5	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	-	—	889	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—
58	Połom wielki	22	57	—	28	1	—	620	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Rajbrot	110	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Rzezawa	53	14	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	120	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61	*Siedlec	121	74	4800	196	1	160	30	—	—	t	—	1	—	1	—	—	2	—	—	240	1	—	—	—	—	1600	600	—	—	—	—
62	*Targowisko	60	17	300	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	*Trzciana[15])	48	62	—	—	4	57	2282	150	370	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
64	Uście solne	78	55	—	130	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	16	—	—	1	—	—	1	—	—	1	3	—	—
65	Wiśnicz stary	42	32	5000	125	8	100	—	—	160	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	200	1	1	1	—	1	3000	850	1	1	—	—
66	*Wola bator.[16])	132	60	2646	27	6	608	—	67	45	b. ż.	1	1	—	1	1	—	1	—	—	321	1	1	—	—	—	3000	3500	—	—	6	—
67	Wola drwińska	90	66	600	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	*Wola zab.[17])	80	15	—	—	2	120	300	190	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	*Wrzępia	30	46	—	30	2	—	100	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	50	140	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
70	*Zabierzów	20	12	—	30	2	—	80	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	4. Brody.																															
71	*Gontowa	14	13	—	52	1	28	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	Milno	21	56	600	101	3	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—
73	*Palikrowy	16	10	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	205	—	—	1	—	—	—	600	—	—	—	—
74	Reniów	45	54	—	60	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	254	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75	*Trościaniec w.	106	48	1200	—	4	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	971	1	1	—	—	—	1200	800	—	—	600	—
	5. Brzesko.																															
76	Bielcza	51	14	—	12	4	718	618	—	—	m.	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—
77	Biesiadki	30	5	700	—	1	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	1	1	—	500	—	—	—	—	—	—	—
78	*Biskupice rad.	30	13	—	30	4	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	300	1	1	1	—	1	—	1250	—	—	—	—
79	*Borzęcin g.[18])	375	55	1400	301	1	1653	1115	138	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	1	2	—	—

[1]) Sprowadzono 5 wag. otrąb. [3]) Sprowadzono 1/2 wag otrąb. [3]) Sprowadzono 3 wag. słomy. [4]) Sprowadzono 1 wag. otrąb. [5]) Zakupiono wagę do bydła za 300 kor., sprowadzono 1 1/2 wag. otrąb. [6]) Sprowadzono 1 wag. otrąb i 1 wag. owsa. [7]) Zakupiono otrąb za 1300 kor. i makuchów za 340 kor. [8]) Zakupiono makuchów za 210 kor. [9]) Zakupiono makuchów za 131 kor. i 200 q wapna. [10]) Sprowadzono 1 wag- otrąb. [11]) Zakupiono 1 1/2 wag. węgla. [12]) Sprowadzono 2 wag. otrąb, zakupiono sikawkę. [13]) Sprowadzono 1 wag. otrąb. [14]) Sprowadzono 1 wag. otrąb. [15]) Sprowadzono 1 wag. otrąb. [16]) Sprowadzono 1 wag. siana, 1 wag. grochu, 1 wag. otrąb. [17]) Sprowadzono 3 wag. buraków pastewnych. [18]) Zakupiono mydła za 556 kor., nafty za 501 kor., soli za 1013 kor., cukru za 1318 kor., sukna i płótna za 361 kor. i sprowadzono 7 1/2 wag. otrąb.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Dzew., owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
80	*Borzęcin d.[1]	101	82	—	52	3	—	—	246	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
81	*Brzesko[2]	83	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6329	—	1	1	—	—	—	19000	—	—	—	—
82	*Bucze	82	68	—	52	4	—	214	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	429	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81
83	Doły	10	22	—	45	1	—	540	48	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
84	Iwkowa	47	106	—	69	5	—	3000	600	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—
85	*Jadowniki p.[3]	65	16	—	25	1	—	1036	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
86	Jasień[4]	63	18	—	54	2	—	—	—	112	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
87	Jaworsko	38	19	—	36	3	—	527	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
88	*Łoniowa	15	18	—	100	3	15	559	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
89	*Łysa góra	61	40	280	74	7	54	1200	—	42	—	1	1	1	1	1	—	1	—	—	987	1	—	1	—	1	—	1370	—	—	—	—
90	*Maszkienice	56	45	—	25	2	20	1000	—	12	—	1	1	1	—	—	—	—	1	25	112	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—
91	*Mokrzyska[5]	56	44	—	60	1	80	60	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	320	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
92	*Niedźwiedza	24	35	—	20	2	59	1177	—	—	t.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
93	Olszyny[6]	29	6	—	—	1	—	—	—	50	—	1	1	1	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
94	*Paleśnica	48	17	600	—	3	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	1	—	—	600	—	—	—	—	—
95	Porąbka usz.[7]	24	15	—	220	3	60	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
96	*Przybysławice[8]	72	81	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
97	*Rudy rysie[9]	40	37	—	—	1	4	—	42	30	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	300	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	50
98	Strzelce małe	18	24	—	50	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	280	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
99	*Strzelce w.[10]	80	23	—	—	1	43	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2081	1	1	1	—	—	—	3000	—	—	—	—
100	*Szczepanów	30	13	—	25	1	400	—	—	20	—	1	—	1	1	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
101	*Tworkowa[11]	50	35	—	30	1	50	1773	—	70	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	Tymowa	19	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
103	Uszew	14	34	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
104	Wojakowa[12]	14	6	—	—	1	—	1508	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
105	*Wokowice	53	29	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
106	*Wola przem.	71	15	—	40	2	19	25	44	—	w.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	671	1	1	1	—	—	—	2571	1	1	—	20
107	*Wola radłow.	18	28	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	15	300	1	1	1	—	—	—	400	—	—	—	—
108	*Zaborów[13]	15	30	—	100	5	400	450	120	100	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	900	1	1	1	50	—	—	4020	1	1	—	100
109	Zawada usz.	30	88	—	—	2	420	400	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110	Zdarzec	13	6	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	80	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
111	Zdrohec	50	60	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	546	1	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
	6. **Brzeżany.**																															
112	*Budyłów	75	18	—	20	1	—	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
113	*Buszcze	48	44	—	—	2	80	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	574	1	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—
114	Chatki	74	7	—	439	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
115	Dryszczów	28	21	—	40	3	9	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
116	Helenków	40	42	—	150	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
117	Hucisko	50	29	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	170	—	—	—	54	—	—	—	—	—	—	—
118	*Kozłów	56	1	—	245	8	—	1991	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	126	—	—	—	—	—	—	1600	1	3	—	—
119	Litiatyn	26	32	—	46	2	24	1071	45	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	80	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
120	Narajów miasto	32	56	—	52	1	—	1127	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
121	Płaucza mała	44	15	—	60	2	—	361	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
122	Potoczany	26	76	—	56	2	24	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
123	Szumlany	33	32	—	120	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	140	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
124	Wulka	40	2	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	70	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	7. **Brzozów.**																															
125	*Blizne	32	6	—	—	1	20	126	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	80	1020	1	1	—	—	—	—	1400	—	—	—	—
126	Buków	33	11	—	32	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	210	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
127	Dąbrówka starz.	38	13	—	50	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	175	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
128	Dylągowa	21	3	—	—	1	5	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	*Dynów	21	7	—	48	1	300	3339	222	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6106	—	1	1	—	—	—	12000	—	—	—	—
130	*Górki	37	16	72	—	3	—	—	—	—	2 o.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	76	1	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
131	Grabówka	80	64	—	19	2	10	—	160	19	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—
132	*Grabownica	98	16	—	—	1	—	820	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	200	200	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
133	*Haczów[14]	72	22	2400	50	5	392	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	1900	1	1	—	—	—	3000	2000	1	2	—	—
134	*Humniska	53	32	—	165	3	—	1242	—	170	m.t.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
135	Izdebki	18	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	1200	—	1	—	340	—	—	—	—	—	—	—
136	Jasienica	17	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
137	*Malinówka	114	7	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	436	1	1	—	—	—	—	—	—	—	168	—
138	Niebocko	40	5	—	20	1	—	200	—	—	m. w.	—	—	—	—	—	—	—	1	280	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
139	*Przysietnica	43	24	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	800	1	1	—	—	—	—	600	—	—	—	—
140	Temeszów	27	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
141	*Trześniów	65	50	2178	20	3	24	—	420	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	275	1	1	1	—	1	—	800	—	—	—	—
142	Turzepole[15]	92	26	—	24	2	50	—	—	60	—	—	—	1	1	1	—	—	1	100	92	1	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	100
143	*Wesoła	20	15	—	30	1	6	—	312	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
144	Wołodź[16]	36	56	—	—	6	—	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	550	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
145	Wzdów	38	9	1200	48	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	164	—	1	1	—	—	—	600	—	—	—	—	50
146	Zmiennica	94	24	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	94	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	8. **Buczacz.**																															
147	*Barysz	50	55	—	45	7	—	350	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—
148	*Bobulińce	48	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
149	*Buczacz	27	16	—	—	3	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2400	—	1	1	—	—	—	7000	—	—	200	—
150	Dobropole	84	19	—	50	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—
151	Dubienko	10	2	—	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
152	*Folwarki	57	64	—	256	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	217	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
153	*Huta nowa	98	16	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—
154	*Jazłowiec	32	66	1000	80	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1000	—	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
155	*Korościatyn	36	40	1600	178	4	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	160	—	—	1	—	1	1200	800	—	—	60	—
156	Kowalówka	36	16	—	80	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	—	—	—	—
157	*Monasterzyska	86	68	6883	150	3	43	—	—	74	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	470	—	1	1	—	—	2000	2000	—	—	—	—
158	*Nagorzanka	60	84	—	350	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	170	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
159	Nowosiółka kor.	18	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
160	*Petlikowce st.	23	126	—	130	9	—	320	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1356	—	—	1	—	—	—	1000	—	—	20	—
161	*Podzameczek[17]	70	70	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—

[1]) Zakupiono nafty, powrozów, mydła razem za 604 kor. [2]) Sprow. 7 wag. otrąb. [3]) Sprow. 1 wag. węgla. [4]) Sprow. 1 wag. otrąb. [5]) Sprow. 2 wag. otrąb. [6]) Sprow. 1 wag. otrąb. [7]) Sprow. 2 wag. węgla. [8]) Sprow. 3 wag. węgla. [9]) Wyrób dachówek cementowych. [10]) Sprow. 1 wag. otrąb, 3 wag. węgla, 1 wag. grochu i 20 q makucha. [11]) Sprow. $1\frac{1}{2}$ wag. węgla. [12]) Sprow. wag. węgla. [13]) Sprow. 1 wag. otrąb, $\frac{1}{2}$ wag. mąki pastewnej. [14]) Sprow. 2 wag. otrąb. [15]) Zakupiono sikawkę. [16]) Dzierżawa propinacyi. [17]) Sprow. 7 wag. drzewa.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	na sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
162	*Porchowa	87	60	—	500	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	575	1	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—
163	Potok złoty	100	32	—	355	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	520	—	1	1	—	—	—	1000	1	2	—	—
164	Puźniki	65	24	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
165	Pyszkowce	18	35	—	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
166	Słobódka dolna	18	52	—	80	1	—	—	—	16	—		—	—	—	—	—	1	—	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
167	Trybuchowce	55	28	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	248	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
168	Wierzbiatyn	27	1	—	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	9. Chrzanów.																															
169	Alwernia	25	13	—	—	2	230	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
170	*Babice	44	63	—	60	2	425	184	—	127	t s p	1	1	1	1	—	14	—	1	55	—	1	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—
171	Brodła[1])	45	42	—	50	2	—	884	—	54	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
172	Chrzanów	18	3	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
173	*Czerna	45	15	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
174	*Dąbrowa nar.	33	22	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1736	1	1	1	—	—	—	—	—	—	5	2
175	Długoszyn	12	8	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
176	*Grojec[2])	85	44	—	32	3	2840	757	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
177	Gromiec	15	5	—	—	2	—	—	—	50	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
178	*Jankowice	86	68	—	35	2	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	800	—	—	—	—
179	Jeleń	67	8	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
180	*Krzeszowice[3])	184	18	—	—	2	4700	2544	—	—	m s	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	6200	—	—	300	—
181	Kwaczała	27	67	4258	40	2	—	—	—	—	t	1	—	1	1	—	—	1	—	—	1000	—	1	—	500	—	—	—	—	—	—	—
182	Luszowice	26	82	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	62	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
183	*Mętków mały	25	70	—	50	2	60	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
184	Miękinia	71	49	—	10	2	200	500	—	40	—	1	—	1	1	—	—	—	1	10	20	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
185	*Niedzieliska	105	4	—	20	2	—	—	—	—	m	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
186	Okleśnia[4])	77	42	—	54	1	48	219	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
187	*Paczółtowice	110	79	—	—	4	418	1576	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	152	—
188	*Płaza[5])	43	38	—	—	2	455	—	400	137	s	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
189	Podłęże	17	3	—	50	1	—	52	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
190	Poręba-Żegoty	47	11	—	51	1	—	—	—	300	m	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
191	*Rudawa[6])	200	48	1400	30	2	1000	200	—	100	t	—	—	1	1	—	130	—	1	60	400	—	1	—	—	—	1200	3000	—	—	—	—
192	Tenczynek	33	3	—	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
193	*Zagórze[7])	52	83	—	150	3	6	12	90	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1000	—	—	25	80
194	*Zalas[8])	42	30	—	55	1	272	665	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
195	*Żarki	31	16	—	10	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	80	200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
196	*Źródła[9])	63	31	—	264	1	3994	7142	1312	775	5†	1	1	1	1	—	—	1	—	—	500	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	75
	10. Cieszanów.																															
197	Dzików stary	19	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	60	400	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
198	Huta stara	18	19	—	100	5	6	—	—	6	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
199	Lipsko	27	26	—	50	6	—	—	258	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200	Lubliniec nowy	28	30	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
201	*Łukawiec	48	30	—	120	2	—	677	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
202	*Narol miasto[10]	48	52	—	185	4	148	—	—	140	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
203	*Narol wieś	37	40	—	50	3	—	1379	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
204	Płazów[11])	15	10	—	114	1	140	—	290	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
205	Ruda różaniecka	18	7	—	116	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
206	Załuże	44	8	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	11. Czortków.																															
207	*Czortków	70	50	60000	139	2	30	—	—	—	w	—	—	1	1	—	—	—	1	600	—	—	1	1	—	—	25000	—	—	—	—	—
208	Dawidkowice	22	3	—	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
209	*Nagórzanka	46	54	—	—	3	91	—	—	—	s.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
210	Szmańkowce	60	53	—	220	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
211	*Sosolówka	132	5	—	—	1	—	1197	—	—	wg.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
212	Siemiakowce	15	4	—	65	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
213	*Zalesie	50	52	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
214	*Zwiniacz	22	25	—	40	4	180	—	—	40	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	12. Dąbrowa.																															
215	Bolesław	21	5	—	—	2	—	20	70	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
216	Dąbrówka breń.	15	22	—	—	4	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
217	Demblin	22	52	—	150	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
218	*Jadowniki m.	52	34	1800	—	1	175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	272	—	1	—	—	1	2000	800	1	1	—	—
219	Karsy	22	76	—	50	2	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	630	—	1	—	—	—	—	800	—	—	—	—
220	Kupienin[12])	28	11	—	30	4	—	—	133	24	—	—	—	1	1	—	—	—	1	60	—	—	1	1	—	—	—	300	—	1	—	—
221	*Mędrzechów	11	36	—	—	2	110	—	—	—	m.	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1120	—	1	1	—	—	—	2500	1	1	—	—
222	*Miechowice m.	65	48	2000	187	5	245	—	—	100	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	478	—	1	—	—	1	2000	—	1	1	—	—
223	*Miechowice w.	60	10	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	95	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—
224	*Niecieczа[13])	86	16	—	—	2	184	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	185	1	1	—	—	1	—	600	1	1	—	—
225	Nieczajna	22	6	—	50	1	—	—	180	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
226	*Odmęt	31	26	—	50	1	94	88	—	99	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
227	Oleśno	183	5	8000	—	4	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	200	—	1	1	—	—	1	4000	1000	1	1	20	—
228	Pałuszyce	14	12	—	230	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
229	Pawłów	15	24	—	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
230	*Radgoszcz	54	29	2600	170	3	416	2496	46	100	wg.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1094	—	1	1	—	1	2600	3000	1	1	—	—
231	Radwan	10	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	225	460	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
232	Samocice	66	11	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
233	*Sikorzyce	36	5	—	—	3	90	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
234	Smęgorzów	20	4	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
235	*Szczucin	27	2	7852	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400	—	—	1	—	—	—	5000	—	1	2	7000	—
236	Wola rogowska	31	8	—	57	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
237	Zalipie	16	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	13. Dobromil.																															
238	*Dobromil	36	8	—	60	1	—	—	—	—	w.	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
239	Kalwarya pacł.	47	38	—	108	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	210	—	—	—	—	—	—	1000	1	1	—	—
240	*Nowe miasto	17	15	2800	—	1	340	750	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	800	—	1	—	—	—	2000	10000	—	—	—	—
241	Pacław	31	55	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	40	124	—	—	—	—	—	—	600	—	1	—	—
242	*Tarnawka	39	34	—	—	2	—	1200	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	302	1	—	—	300	—	—	400	—	—	—	—

[1]) Sprow. 4 wag. węgla. [2]) Sprow. 4½ otrąb, 2 wag. owsa, 1 wag. mąki pastewnej. [3]) Sprow. 1 wag. otrąb. [4]) Sprow. 4 wag. otrąb, 1 wag. mąki, 1 wag ziemniaków, 2½ wag. węgla. [5]) Sprow. 2 wag. ziemniaków, 4 wag. otrąb, 1 wag. siana i 2 wag. słomy. [6]) Sprow. 2 wag. otrąb. [7]) Sprow. 3 wag. otrąb, 1 wag. ziemniaków, 1 wag. węgla. [8]) Sprow. wagon otrąb. [9]) Sprow. 4 wag. węgla, 1 wag. słomy, 1 wag. siana, 12 wag. otrąb, towarów krótkich za 624 K., wyrobów z Tyńca za 60 K., [10]) Sprow. 2 wag. otrąb. [11]) Sprow. 3 wag. owsa. [12]) Dzierżawa propinacyi. [13]) Sprow. 3 wag. węgla.

†) Siewnik, 3 młynki i maszyna do kopania ziemniaków.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
	14. Dolina																															
243	Dolina	70	58	—	187	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	15. Drohobycz.																															
244	*Schodnica	84	27	20000	800	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	11139	—	1	—	—	—	14000	25000	—	—	50	—
	16. Gorlice.																															
245	*Binarowa	29	17	—	35	1	6	1679	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
246	*Bystra[1])	58	42	300	—	6	60	2272	220	102	—	1	—	1	1	1	1½	—	1	100	315	1	1	—	—	—	300	—	—	—	—	—
247	*Głęboka	40	18	—	50	3	16	4828	—	23	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
248	*Kobylanka	57	28	—	60	2	60	1560	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
249	*Libusza	34	12	2000	—	1	—	3300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	400	1	1	1	—	—	1600	—	—	—	100	—
250	Łosie	47	22	2164	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1924	1	1	1	—	—	1500	3500	—	—	—	—
251	*Łużna	36	15	—	—	1	—	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
252	*Radocyna	34	9	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	40	—
253	*Ropa	34	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	350	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
254	*Ropica ruska	22	16	—	57	3	14	994	—	50	-	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	20
255	*Sękowa	40	33	2502	80	3	20	1000	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	3760	1	1	—	—	-	2000	2000	1	1	—	—
256	Sokół	30	16	1200	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	846	—	1	—	—	—	1000	800	—	—	—	—
257	*Staszkówka[2])	48	14	—	80	6	75	1758	214	135	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1100	1	—	—	—	—	—	2100	—	—	—	37
258	*Szalowa[3])	52	24	—	—	3	43	960	—	—	t p.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	249	1	-	—	500	—	—	—	—	—	—	—
259	*Szymbark	74	70	10000	140	6	5992	5337	924	140	ż. t.	1	—	1	1	1	30	1	—	—	2790	1	1	1	—	—	8000	4000	—	—	—	—
260	*Turza	13	12	—	120	1	—	1972	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
261	*Wojtowa	30	13	4800	70	2	50	1422	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	—	1	1	1	—	—	3400	—	—	—	—	—
262	Wola łużańska	32	21	—	60	3	—	1062	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	17. Gródek.																															
263	Bar	36	14	—	100	4	—	80	—	50	—	—	—	—	1	1	—	—	1	60	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—
264	*Gródek czerl	44	39	808	—	3	20	600	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	163	600	1	1	1	—	—	500	—	—	—	—	—
265	Gródek lwow.	224	27	—	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
266	Gródek miasto	17	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
267	Milatyn	10	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
268	*Obroszyn	37	18	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	-	1	210	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	100	—
269	*Rodatycze[4])	28	62	—	120	1	10	—	—	120	—	—	—	—	1	1	—	—	1	200	—	1	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—
270	Rottenhan	16	14	—	—	1	18	—	—	-	—	1	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
271	*Wołczuchy	50	5	700	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	100	—	1	1	—	—	600	—	—	—	—	—
	18. Grybów.																															
272	Bobowa	20	26	—	—	1	90	—	—	—	t.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
273	Bruśnik	12	5	—	—	1	—	497	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
274	*Brzana górna	19	62	1000	35	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	72	44	1	—	—	—	—	800	—	—	—	—	—
275	*Gródek[5])	58	22	—	—	3	144	3379	574	20	2m. t.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
276	*Jastrzębia[6])	35	34	800	—	1	—	1456	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	220	280	1	1	1	—	—	500	600	—	—	13	—
277	Konclowa[7])	24	76	600	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	—
278	Królowa polska	10	44	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	16	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
279	Mystków	15	17	2000	—	3	870	538	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	3062	1	1	—	—	—	1400	—	—	—	—	—
280	*Polna[8])	51	8	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1480	—	1	1	—	—	—	3000	—	—	—	800	—
281	*Ptaszkowa	92	15	—	33	2	1050	4000	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	160
282	Siedliska	24	8	—	30	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
283	*Zborowice	30	22	—	—	3	46	1800	400	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	800	1	1	—	—	—	—	—	—	—	280	—
	19. Horodenka.																															
284	Czernelica	24	61	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
285	Dżurków	39	56	—	230	3	60	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—
286	Żuków	40	29	—	73	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
287	Żywaczów	37	9	—	—	1	—	82	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	30	76	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	20. Husiatyn.																															
288	Chłopówka	29	18	—	160	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	180	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
289	*Chorostków	65	54	—	79	2	114	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	330	—	1	—	—	—	—	4500	1	2	—	—
290	*Czarnokońce wielkie	57	55	—	404	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—
291	*Hadynkowce	13	57	—	165	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	71	—	—	—	—	—	—	—	1	1	30	—
292	*Jabłonów	50	64	—	50	7	100	100	200	300	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
293	*Kociubińce	18	58	—	52	2	—	—	56	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
294	*Kociubińczyki	52	56	—	37	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
295	Liczkowce	25	36	—	—	1	145	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	—
296	*Majdan	42	70	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	80	291	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
297	Oryszkowce	19	56	—	150	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
298	Probużna	25	4	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
299	Żabińce[9])	15	24	—	30	1	250	—	300	—	s.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	600	1	—	—	—
	21. Jarosław.																															
300	Chorzów	32	108	—	186	4	46	460	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	83	226	1	—	1	150	—	—	—	—	—	10	—
301	Cieszacin wielki	17	29	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	160	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—
302	*Cieszacin m.[10])	29	23	—	76	4	—	—	—	—	o.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
303	Czelatyce	50	49	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	273	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
304	Duńkowice dol.	37	58	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	800	—	800	1200	—	—	100	—
305	*Majdan sien.	35	26	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	800	1	1	1	—	—	—	1640	—	—	—	—
306	Michałówka	30	56	800	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	700	—	—	—	—	—
307	*Morawsko[11])	49	34	800	—	5	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	150	—	700	400	1	1	—	6
308	Munina	45	13	600	—	3	20	—	—	20	—	—	—	1	—	—	—	—	1	210	1000	1	1	—	400	—	600	—	1	1	—	—
309	Ostrów k. Radymna	63	19	—	103	4	190	300	—	80	s. wl.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
310	Pawłosiów[12])	64	33	3000	20	2	—	—	—	250	s.	1	—	—	1	1	—	—	1	450	172	1	1	1	400	—	3000	—	1	1	—	—
311	*Pruchnik	21	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	417	—	1	1	—	—	—	4800	—	—	—	—
312	Rokietnica	47	18	—	—	2	—	820	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
313	*Rozwienica[13])	50	7	—	40	1	—	555	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
314	*Rudołowice	82	14	—	—	1	41	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	309	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	200
315	Szowsko	33	34	—	20	1	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
316	*Tapin	34	14	688	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	310	1	—	—	—	—	600	1000	—	—	—	—
317	*Tuligłowy	43	22	—	—	1	—	404	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
318	Węgierka	30	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
319	*Wiązownica[14])	35	10	—	—	2	100	540	—	—	w.p.b.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
320	*Zarzecze	24	16	—	165	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—

[1]) Sprowadzono ½ wag. otrąb. [2]) Sprowadzono 1 wag. otrąb, 1½ wag. buraków past., 1½ wag. węgla i 5 q makucha. [3]) Sprowadzono 1½ wag. węgla i 10 q makuchów. [4]) Mleczarnia spółkowa. [5]) Sprowadzono 3½ wag. otrąb i 1 wag. słomy. [6]) Sprowadzono ½ wag. otrąb. [7]) Dzierżawa propinacyi. [8]) Dzierżawa propinacyi. [9]) Dzierżawa propinacyi. [10]) Sprowadzono 2 wag. otrąb. [11]) Sprowadzono 2 wag. otrąb i 12 wag. wytłoków. [12]) Sprowadzono 1 wag. węgla. [13]) Sprowadzono 1 wag. otrąb. [14]) Sprowadzono ½ wag. otrąb.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 (za kwotę w koron.): Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia (na kwotę w K): Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (koron): kościelne i cerkiewne	inne
	22. Jasło.																															
321	*Biezdziedza	73	67	2000	65	2	—	280	—	—	—	—	—	—	—	1	21	1	—	—	2386	1	—	—	—	1	1500	—	—	—	—	—
322	Brzezówka	30	38	1000	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	36	—	1	120	320	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
323	Brzyska	18	24	—	325	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
324	*Cieszyna	34	66	520	–	2	—	1227	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1162	1	1	1	—	—	500	1600	–	—	—	—
325	*Czeluśnica[1])	20	81	900	86	5	19	—	--	35	m w	1	1	1	1	—	125	—	1	250	345	1	1	1	—	—	700	300	—	—	—	43
326	Czermna	42	62	600	70	4	—	200	—	—	—	—	—	—	–	1	—	—	1	146	616	1	1	1	—	—	600	—	—	—	—	—
327	*Dębowiec[2])	49	53	1600	—	3	1184	350	151	130	m	1	1	1	1	—	—	1	—	—	266	1	-	1	—	1	1600	—	—	—	—	—
328	*Frysztak	29	45	5000	400	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	480	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
329	*Gogolów	19	10	1000	—	1	200	1300	—	—	—	—	—	1	—	1	-	1	—	—	286	1	1	1	—	—	800	2200	—	—	1200	—
330	Grab	20	12	—	—	1	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	1000	—	—	100	—
331	*Kalembina	20	40	—	20	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	39	1	—	—	844	1	—	—	—	—	—	3700	—	—	70	100
332	*Kołaczyce[3])	79	12	—	123	2	—	802	—	—	m w	1	—	—	·	—	—	1	—	—	10508	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	25
333	Lublica	15	7	—	—	2	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
334	*Łączki[4])	39	66	800	45	5	48	1623	—	—	—	1	1	1	1	1	200	1	—	—	580	—	1	1	—	—	800	1200	1	1	—	—
335	*Łęki	68	30	1620	—	2	56	150	—	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	498	1	1	—	—	—	600	2000	—	—	—	46
336	*Łężyny	45	32	—	50	3	—	1500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1		—	480	—	—	—	—	—	—	1700	—	—	—	300
337	*Niewodna	23	12	680	—	1	—	741	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	250	1	1	1	—	1	600	—	—	—	—	—
338	*Ołpiny	45	14	5000	—	2	25	587	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	300	—	—	1	—	—	—	2000	4000	-	—	—	—
339	*Potakówka	26	81	—	65	6	—	700	—	—	—	1	1	—	1	1	52	1	—	—	274	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
340	*Roztoki	22	36	—	178	3	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—	—	—	—	—	—	—
341	*Sądkowa	26	32	700	80	3	—	—	--	14	—	1	1	1	1	1	—	—	1	136	425	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—
342	Sieklówka	40	64	—	100	3	—	1472	—	15	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
343	Skołyszyn	12	9	1000	73	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—	—
344	*Sowina	24	26	—	51	2	—	558	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
345	Święcany	27	17	—	112	3	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	300	—	1	1	-	—	—	—	—	1	1	—	—
346	*Świerchowa	38	45	2400	52	1	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	240	—	1	—	—	—	2400	—	—	—	1	10
347	*Szebnie[5])	37	16	—	61	3	200	—	—	—	—	—	—	1	1	—	60	1	-	—	630	1	1	1	—	—	—	1200	1	1	—	–
348	Szerzyny	20	15	400	—	1	24	700	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	80	70	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—
349	Szufnarowa	92	5	500	80	1	—	1898	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	–	—	268	1	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—
350	*Tarnowiec	32	16	—	45	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	320	598	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
351	*Umieszcz	37	24	-	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	80	—	1	30	268	—	—	1	—	1	—	800	—	—	—	—
352	Warzyce	29	15	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	20	—	1	90	—	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—
353	*Wiśniowa[6])	31	55	670	30	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	800	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
354	*Wojaszówka[7])	68	21	1352	170	3	40	1500	—	—	s o t	1	1	1	1	—	—	1	—	—	720	1	1	1	—	—	2400	1000	1	1	10	25
355	Wrocanka	12	14	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	240	1	—	—	—	—	—	1000	1	1	—	—
356	*Załęże	31	68	1500	40	2	200	400	140	—	m	1	1	1	1	—	—	1	—	—	334	1	—	1	1500	1	—	—	—	-	—	—
357	*Zarzecze†)[8])	96	70	4000	18	6	2483	490	—	1500	t s o	1	—	1	1	1	—	1	—	—	687	1	1	1	—	—	3000	3400	—	—	—	136
	23. Jaworów.																															
358	Bonów	82	15	—	—	1	—	700	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
359	Fehlbach[9])	18	64	—	50	1	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
360	Lubienie	12	13	—	85	1	—	221	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
361	Schumlau	12	29	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
362	Wielkie oczy	52	11	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	24. Kałusz.																															
363	*Dołha wójnił.	36	60	1000	70	5	50	—	—	—	o.w.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	300	1	1	—	—	—	700	1000	-	—	—	—
364	Landestreu	10	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
365	Petranka	28	6	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
366	Siółko	16	6	—	65	3	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	54	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--
367	*Tomaszowce D.	27	7	—	24	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	110	1	1	-	—	—	—	700	—	—	—	—
	25. Kamionka.																															
368	*Busk	58	13	—	157	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1000	1	1	1	—	—	—	20000	1	1	—	—
369	*Dobrotwór	35	5	1400	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
370	Jasienica pol.	14	7	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	52	—	1	—	—	—	—	497	—	—	—	—
371	*Kozłów	28	55	—	245	5	—	–	90	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	929	1	1	1	—	—	—	—	---	—	—	—
372	Milatyn nowy	77	74	—	78	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	290	—	—	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
373	Obydów	15	54	—	128	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	--	1	—	—	108	—	--	—	—	—	–	500	—	—	—	—
374	Pawłów	20	52	—	300	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
375	*Sielec Bieńk.	68	94	1400	46	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	–	—	—	1400	—	—	—	—	—
376	Witków nowy	27	3	—	75	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	26 Kolbuszowa																															
377	Brzostowa gór.	22	12	—	—	1	—	500	–	—	—	—	–	—	—	—	–	—	1	—	44	1	1	1	—	—	—	—	--	—	—	—
378	Cmolas	15	8	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–
379	Górno	26	6	40	25	1	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	--	—	—	—	—	—	—	—
380	Hucisko	10	9	--	40	1	—	518	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	100	—	—	—	—
381	*Kolbuszowa	68	13	—	27	1	82	—	—	—	m. w.	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
382	Krządka	18	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	140	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
383	Kupno	25	36	—	160	3	—	1455	—	—	m	—	—	—	1	—	—	—	1	25	300	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
384	Ostrowy baran.	30	13	—	50	2	—	527	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—
385	Przyłęk	20	10	—	120	1	—	--	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—
386	Siedlanka	10	6	—	40	1	—	527	—	–	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
387	Sokołów	63	9	9000	—	1	90	—	—	—	—	—	—	—	–	-	–	1	—	—	2700	—	—	—	—	—	2500	3815	—	—	—	—
388	Swierczów	10	3	—	40	1	—	- -	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	---	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
389	Trzebóś	32	83	—	61	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—	—
390	Trzęsówka[10])	27	19	—	197	1	—	579	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	1	—	—	—
391	*Werynia	23	5	—	—	2	60	566	—	—	m	—	—	—	-	—	—	1	—	—	900	1	1	—	—	—	—	1140	—	—	—	5
392	Zarębki	12	9	—	15	1	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	1	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	27. Kołomyja.																															
393	Kamionki wiel.	51	9	—	45	1	—	—	—	50	—	—	-	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—
394	Kołomyja	118	19	—	60	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
395	Kułaczkowce	21	42	—	130	2	—	—	—	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	28. Kossów.																															
396	*Moskalówka	93	57	—	113	5	—	—	90	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	–	—	—	—
397	*Pistyń	57	65	—	50	2	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	–	—	—

†) Zakupione przez Kółko drzewka w ilości 1500 sztuk, są dziczki a nie szczepki owocowe.

[1]) Sprowadzono 1 wag. węgla [2]) Sprowadzono 4 q makucha i skór za 4000 kor. [3]) Sprowadzono 2 wag. otrąb, 3 wag węgla, skór i szpaltów za 5060 kor., drzewa za 220 kor., glejty za 5280 kor. i innych artykułów za 1000 kor. [4]) Sprowadzono 1 wag. węgla. [5]) Dzierżawa propinacyi; sprowadzono $4\frac{1}{2}$ wag. węgla. [6]) Sprowadzono 1 wag. węgla. [7]) Sprowadzono $\frac{1}{2}$ wag. otrąb. [8]) Sprowadzono 1 wag. otrąb, 2 wag. słomy. [9]) Sprowadzono 2 wag. otrąb. [10]) Sprowadzono 5 q makuchów.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dziel	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
	29. Kraków.																															
398	*Branice	101	42	—	—	4	180	—	—	—	s.	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
399	Bronowice mał.	52	20	—	33	3	—	—	—	20	—	—	1	1	1	—	—	—	1	60	875	1	1	—	—	1	—	1400	—	—	—	72
400	*Bronowice w.	24	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	120	—
401	*Cholerzyn	120	6	—	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	600	900	1	1	1	—	—	—	—	1	1	10	—
402	*Czernichów	14	66	—	—	1	—	—	—	—	t.w.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
403	*Czułów [1])	55	11	—	30	2	480	900	—	20	—	1	—	—	—	—	—	—	1	240	—	—	1	—	—	—	—	600	—	—	—	200
404	*Czułówek [2])	40	57	—	—	5	320	540	—	—	t.	—	1	—	1	—	—	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4	2
405	*Kryspinów [3])	40	55	—	40	3	—	—	—	—	s.	1	1	—	1	1	—	—	1	120	216	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—
406	*Lubocza [4])	24	26	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
407	*Mników	50	4	—	30	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	180	400	1	1	—	—	—	—	—	—	—	150	—
408	Modlniczka	21	12	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	30	286	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
409	Mydlniki	67	16	—	60	2	—	—	—	—	w.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
410	*Nowa wieś s. [5])	88	58	640	50	4	101	1104	—	—	b. t.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1627	1	1	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
411	*Olszanica	20	11	3600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	250	—	1	1	—	—	—	1600	—	—	—	—	—
412	*Piekary	30	9	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	29	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
413	Prądnik czer.	18	16	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
414	*Przeginia duch.	8	12	—	—	2	—	100	100	—	w.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	1	1	—	—	—	—	300	1	1	14	—
415	*Rusocice [6])	120	3	220	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	446	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
416	*Rybna	96	5	—	100	4	240	600	21	100	s. t.	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	90
417	Tonie [7])	66	9	—	60	1	—	—	—	70	—	—	1	1	1	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
418	*Wola justow.	30	10	10000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	600	—	1	1	1	—	—	2500	—	—	—	—	—
419	*Wołowice	26	62	1800	120	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1400	1	1	1	—	—	800	—	1	1	—	—
420	Wyciąże	36	5	—	—	1	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
421	*Zabierzów	21	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	200	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	100	—
422	Zielonki	27	18	800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	300	622	—	1	—	—	—	800	—	—	—	300	—
423	Zwierzyniec	62	23	—	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	30. Krosno.																															
424	*Bóbrka	41	38	—	365	5	270	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1224	1	1	1	—	—	—	3600	—	1	700	—
425	*Cergowa	60	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	300	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
426	*Dobieszyn	11	4	2400	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	130	460	1	1	—	—	—	1600	560	—	—	—	—
427	*Głowienka	86	17	—	150	3	345	1800	265	—	m. t.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	2400	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
428	*Iskrzynia [8])	40	60	—	105	2	50	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	200	1	1	1	—	—	—	800	—	—	10	—
429	*Jasionka	66	8	—	107	4	290	1260	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	226	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
430	Kobylany	43	4	2600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	160	—	1	1	—	—	—	2200	—	—	—	—	—
431	*Kombornia	18	19	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	519	1	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—
432	*Korczyna [9])	98	9	—	30	1	—	1085	—	100	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
433	*Krościenko n.	57	28	—	—	4	100	—	—	100	t.	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1500	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
434	*Krościenko w. [10])	73	39	—	—	3	77	899	100	72	m.	1	1	—	1	1	—	1	—	—	430	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
435	*Krosno	60	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7300	—	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
436	*Lubatowa [11])	44	31	10000	—	2	205	550	—	100	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	754	1	1	1	—	—	2000	800	—	—	—	—
437	Lubatówka	74	27	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	520	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
438	Łęki	19	5	1400	60	2	—	1240	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	1	1200	—	—	—	—	—
439	*Łężany [12])	75	74	—	—	3	10	620	—	68	s.m.	1	1	—	1	1	12	1	—	—	300	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
440	*Miejsce piast.	208	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	217	1	1	1	—	—	—	5000	—	—	—	—
441	Myscowa	56	8	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2500	—	—	—	—	—	2000	—	1	—	—	—
442	Odrzykoń	27	16	—	200	3	50	—	140	50	ż.	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—
443	*Rogi	135	54	—	—	1	240	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1300	—	—	—	—
444	*Równe	50	74	4400	—	3	—	656	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	201	1	1	—	—	—	4400	2000	—	—	100	1320
445	Suchodół [13])	75	29	—	245	7	274	1320	576	—	m. s. t.	1	1	1	1	1	55	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
446	Świerzowa pol.	262	44	800	84	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	270	—	1	1	1	—	1	600	—	—	—	—	—
447	Szczepańcowa	71	7	2000	—	1	—	654	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	280	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
448	*Targowiska [14])	37	18	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	160	462	1	1	1	—	—	—	1600	—	—	—	—
449	*Turaszówka	48	22	—	42	1	170	1135	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	695	1	1	1	—	—	—	950	—	—	—	—
450	Wietrzno	10	45	600	53	2	20	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	50	—	1	—	—	—	600	200	—	—	—	—
451	Wojkówka	15	17	—	150	3	160	500	—	120	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	31. Limanowa.																															
452	Dobra [15])	18	33	6000	126	2	—	1441	—	—	—	—	1	1	1	1	—	1	—	—	70	1	1	—	—	—	5600	3600	1	1	—	—
453	Jodłownik	16	54	150	50	1	100	600	—	100	—	1	—	1	1	1	—	—	1	300	100	1	1	1	—	—	—	1200	—	—	—	—
454	Jurków	18	4	—	50	3	—	1233	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	100	—	—	500	—	—	—	—
455	Kamienica	30	5	400	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—
456	Kamionka mała	30	13	—	—	2	—	621	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
457	Krasne-Lasoc.	22	5	900	—	1	—	—	202	50	—	—	—	—	1	1	—	—	1	80	295	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
458	*Krosna	14	20	—	40	2	—	—	58	12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
459	Laskowa [16])	30	24	—	50	1	—	1174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
460	*Limanowa	118	20	—	74	1	708	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
461	*Łętowe	20	28	—	20	2	150	1500	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	300	—	—	—	—	—	—	—
462	Młynne	32	29	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
463	Mordarka	23	81	—	150	1	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
464	Pasierbiec [17])	12	10	25	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
465	Przyszowa	38	8	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	450	1	1	—	—	—	—	2000	—	—	80	—
466	Sechna [18])	14	46	—	—	2	—	587	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
467	Sawliny	27	64	—	124	2	15	350	74	—	—	—	1	1	1	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
468	*Stara wieś [19])	62	63	—	105	2	2154	1500	188	—	m.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	638	—	—	—	—	—	—	—
469	Stronie	15	27	1000	30	3	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	80	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—
470	Szczyrzyce	20	3	—	—	1	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
471	*Tymbark [20])	27	30	—	—	2	510	1656	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1600	1	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
472	Ujanowice	17	68	—	50	1	—	1134	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	600	—	—	—	—
473	Zbludza [21])	15	22	—	—	2	23	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
474	Żmiąca	30	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	32. Lisko.																															
475	Bezmichowa d.	4	8	—	100	1	10	—	84	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	100	1	1	1	—	1	—	2000	—	—	30	—
476	Bóbrka	13	8	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
477	Hoczew	45	76	—	—	3	200	400	66	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
478	Nowosiółki [22])	10	17	—	32	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. 2 wag. węgla. [2]) Sprow. $^1/_2$ wag. otrąb. [3]) Sprow. otrąb, owsa, ziemniaków po 1 wag. [4]) Sprow. 3 wag. węgla. [5]) Sprow. 3 wag. otrąb i $^1/_2$ wag. grochu. [6]) Sprow. 3 wag. ziemniaków i $^1/_2$ wag. grochu. [7]) Sprow. $^1/_2$ wag. otrąb. [8]) Sprow. 1 wag. węgla. [9]) Sprow. 1 wag. ziemniaków i 5 wag. otrąb. [10]) Sprow. $1^1/_2$ wag. węgla. [11]) Dzierżawa propinacyi; sprow. $^1/_2$ wag. otrąb i 1 wag. słomy. [12]) Sprow. 2 wag. owsa, 1 wag. otrąb i 1 wag. ziemniaków. [13]) Sprow. $3^1/_4$ wag. otrąb, 2 wag. mąki pastewnej i 20 q makuchów. W mleczarni spółkowej przerobiono 47000 litrów mleka. [14]) Dzierżawa propinacyi. [15]) Sprow. ziemniaków, otrąb i mąki za 9000 kor. [16]) Sprow. 1 wag. otrąb. [17]) Sprow. 2 wag. otrąb. [18]) Sprow. $1^1/_2$ wag. otrąb. [19]) Sprow. owsa i jęczmienia po $1^1/_2$ wag., $9^1/_2$ wag. otrąb, 4 wag. siana i 3 wag. słomy. [20]) Sprow. 16 wag. otrąb. [21]) Sprow. 2 wag. otrąb. [22]) Sprow. 1 wag. słomy.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
479	*Polana	25	34	—	106	2	540	912	—	20	—	1	—	1	—	—	—	—	1	60	1000	1	1	1	—	—	—	1600	—	—	292	—
480	*Poraż	53	15	—	30	1	—	1985	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	710	1	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
481	Terka	17	7	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
482	Wołkowyja	16	17	—	96	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	33. Lwów.																															
483	*Barszczowice	86	38	—	150	5	251	—	135	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	965	—	1	—	180	—	—	2600	1	2	—	36
484	*Basiówka	20	30	—	240	7	186	—	—		m	1	—	1	—	—	—	—	1	30	75	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—
485	Bilka królews.	17	29	—	34	1	15	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
486	*Bilka szlach.	36	19	—	53	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	102	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
487	*Brzuchowice[1])	22	15	—	273	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
488	Chrusno nowe	10	4	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—
489	*Czyszki	76	46	—	53	1	163	83	149	178	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	190	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
490	Dawidów	74	28	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—
491	*Dobrzany	14	42	4000	60	1	—	—	—	46	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	430	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
492	*Dornfeld[2])	28	58	4000	36	4	—	1329	240	195	—	1	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	1	—	—	—	3000	—	—	—	—	10
493	*Dublany	40	33	—	66	1	—	—	95	—	2w.2o	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3500	—	—	—	—
494	*Falkenstein[3])	25	18	—	50	1	30	1004	—	78	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
495	*Glinna	21	10	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	34	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
496	*Hodowice	23	16	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
497	*Hołosko wiel.	33	34	2700	130	6	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	360	762	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	10
498	*Jastrzębków[4])	22	25	700	50	2	37	600	72	66	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	125	1	1	—	—	—	250	250	—	—	—	—
499	Kamienopol.	50	52	—	20	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	25	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
500	*Kleparów	50	23	—	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	72	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
501	Konopnica	11	7	—	150	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
502	*Kościejów	78	69	—	—	1	20	—	—	100	—	—	1	—	—	—	—	—	1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
503	*Kozielniki[5])	56	82	—	166	2	138	—	—	156	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
504	Krotoszyn	48	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—
505	*Krzywczyce	87	16	—	50	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
506	*Kukizów	32	52	—	—	7	16	—	94	60	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
507	*Kulparków[6])	52	53	—	280	3	503	90	—	46	w. o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
508	*Leśniowice	13	65	—	75	1	20	—	196	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	169	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	—
509	*Lewandówka	60	8	—	33	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	999	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—
510	*Malechów	74	58	—	365	6	—	—	—	50	o	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
511	*Maliczkowice	36	22	—	50	3	—	170	—	13		—	—	—	—	—	—	1	—	—	610	—	—	1	66	—	—	—	—	—	—	—
512	Nawarya	21	6	—	53	1	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	90	—
513	Podsadki	25	19	—	40	2	30	46	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	212	—	—	1	—	—	—	220	—	—	—	—
514	*Prusy	140	116	—	60	4	—	—	—	200	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
515	*Pustomyty	32	58	1000	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	58	1	—	—	—	—	1000	150	—	—	—	—
516	*Rzęsna polsk.[7])	47	16	—	—	1	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
517	Serdyca	31	34	—	65	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
518	Sichów[8])	40	27	—	52	4	101	—	—	92	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
519	*Siemianówka[9])	115	41	1000	50	1	169	68	—	150	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	900	1	1	—	—	—	1000	1500	1	2	—	—
520	*Sokolniki[10])	97	67	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	20
521	*Sygniówka	34	28	—	104	1	65	63	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
522	Zagórz	15	41	—	65	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
523	*Zamarstynów	42	30	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
524	*Zaszków	28	4	—	—	2	—	—	—	27	—	1	—	1	1	—	—	—	1	20	11	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
525	Zboiska[11])	34	82	—	200	3	—	—	116	—	m.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
526	Zimnawoda	40	9	—	300	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
527	Zimnawódka[12])	48	26	—	50	4	—	—	—	30	—	—	—	—	1	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
528	*Zubrza[13])	61	93	—	202	1	108	—	860	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
529	Zuchorzyce	16	56	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	229	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
530	*Żydatycze[14])	40	50	—	300	6	—	—	—	50	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	90	—	—	—	—	1	—	800	1	—	—	—
	34. Łańcut.																															
531	*Albigowa	41	28	—	—	1	100	580	194	—	—	1	—	1	1	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
532	Białobrzegi	48	56	—	—	5	151	18	126	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
533	Brzoza królew.	96	19	—	36	1	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	1	100	420	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
534	*Brzoza stadn.	50	19	1000	—	3	800	800	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1162	1	1	1	—	—	1000	900	—	—	—	—
535	Budy łańcuckie	12	12	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	400	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
536	*Czarna	65	15	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	750	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
537	Dębina	42	14	—	35	3	—	—	—	300	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
538	*Gać	15	6	—	—	1	—	—	—	—	w	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
539	Głogowiec	20	4	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
540	*Gniewczyna[15])	73	7	2000	317	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	180	—	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
541	Gorliczyna	32	28	1000	—	1	—	—	—	15	—	—	—	—	1	1	—	—	1	80	—	—	1	—	—	1	1000	—	—	—	—	—
542	Gorzyce[16])	49	5	1400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	900	595	1	1	1	—	—	1400	—	—	—	—	—
543	*Grodzisko dol.	138	23	4300	—	2	25	820	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1600	1	1	1	—	—	3600	1800	—	—	—	—
544	*Handzlówka	66	15	—	50	1	—	2300	—	—	t.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	700	1	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—
545	*Jagieła[17])	74	15	900	180	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
546	Jelna	17	11	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
547	Kosina	82	7	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
548	*Krzemienica	40	16	2600	60	1	360	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	3140	1	1	1	—	—	—	—	—	—	20	—
549	Łańcut	127	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10309	—	1	—	—	—	—	22000	—	—	—	—
550	*Markowa[18])	136	24	—	—	6	—	4300	—	—	t.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	2	—	—
551	*Mikulice[19])	78	6	—	—	5	600	68	406	—	s.	—	1	1	1	1	—	—	2	140	—	1	—	1	170	—	—	1000	1	2	—	—
552	Mirocin	54	4	500	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
553	Podzwierzyniec	11	17	—	11	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
554	*Przedmieście[20])	34	9	—	70	3	50	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
555	Przychojec	20	20	—	4[illegible]	1	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
556	*Rakszawa I.	65	17	2650	41	5	—	327	—	32	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	650	1	1	1	—	1	2600	1000	—	—	20	4
557	*Rakszawa II.[21])	64	27	—	59	2	50	30	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	401	—	1	1	—	—	—	1000	1	1	40	6
558	Rogóżno[22])	50	31	—	—	2	250	140	120	50	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—
559	Rozbórz	55	5	940	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	140	480	1	—	—	—	—	800	800	—	—	—	—
560	Ruda	24	40	—	40	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	300	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
561	*Sietesz	26	45	—	39	4	250	520	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	30	440	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. ½ wag. otrąb. [2]) Sprow. 5 wag. otrąb i 1 wag. makucha. [3]) Sprow. 2 wag. otrąb. [4]) Sprow. ½ wag. otrąb. [5]) Sprow. 3 wag. otrąb. [6]) Sprow. 7 wag. otrąb. [7]) Sprow. 5 wag. otrąb. [8]) Sprow. ½ wag. otrąb i 2 wag. drzewa. [9]) Sprow. ½ wag. mąki. [10]) Sprow. 3 wag. desek. [11]) Sprow. 1 wagon węgla. [12]) Sprow. 1 wag. otrąb. [13]) Sprow. 1½ wag. otrąb. [14]) Sprow. ½ wag. otrąb. [15]) Dzierżawa propinacyi; sprow. ½ wag. otrąb. [16]) Dzierżawa propinacyi. [17]) Dzierżawa propinacyi. [18]) Sprow. ½ wag. otrąb. [19]) Sprow. 1 wag. otrąb. [20]) Sprow. 3 wag. węgla. [21]) Sprow. otręby i jęczmień po 1 wag. [22]) Sprow. 1 wag. otrąb, 5 wag. węgla i 3 wag. dachówek.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
562	Sonina	20	20	—	100	4	—	—	260	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	400	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
563	Stare miasto	32	18	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
564	*Strażów	36	15	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	600	—	—	—	—
565	Studzian [1])	20	18	—	—	1	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
566	*Swiętoniowa[2])	95	22	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	260	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
567	*Tryńcza	35	18	920	32	1	105	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	301	1	—	1	—	—	800	1100	1	2	—	—
568	Wola mała	24	32	—	48	2	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
569	Wola dalsza	25	58	—	38	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	254	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
570	Wysoka	16	8	—	50	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
571	*Żołynia[3])	39	38	—	—	2	589	1251	230	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
572	Żuklin	30	51	800	12	1	209	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	60	60	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	35. **Mielec.**																															
573	*Chorzelów	47	19	800	40	4	76	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	314	—	1	—	—	1	800	400	—	—	39	—
574	Chrząstów	33	56	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	210	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—
575	Czajkowa	42	15	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
576	*Czermin	28	8	3000	—	2	—	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	167	—	1	—	—	1	3000	—	—	—	—	—
577	Dobrynin	20	4	1000	40	5	94	587	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	—	—	—	1	—	—	1000	—	—	—	—	—
578	*Dulcza wielka	54	31	1200	—	2	180	1609	—	—	w.	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1201	1	1	—	—	1	800	—	—	—	—	—
579	Gawłuszowice	82	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
580	Grochowce	65	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
581	Jamy	17	27	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
582	Kębłów	12	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
583	Malinie	40	29	—	30	1	—	599	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
584	Mielec	45	3	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
585	Przykop	40	12	1000	—	1	300	—	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	200	—	1	—	—	1	1000	—	1	1	—	—
586	Rożniaty	72	37	—	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
587	Rzędzianowice	30	47	—	—	1	—	377	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3200	—	—	—	—
588	*Rzochów	40	51	—	—	1	394	—	65	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1101	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
589	Trzciana	32	24	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
590	Wojków	30	26	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
591	Zarównie	90	9	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
592	*Zdziarzec	33	16	—	—	5	—	1200	—	—	—	—	1	1	1	1	—	1	—	—	334	1	1	—	—	—	—	400	1	1	—	—
	36. **Mościska.**																															
593	*Balice	91	14	2500	104	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	170	—	1	—	—	—	1000	800	—	—	124	—
594	Lipniki	73	80	—	130	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
595	*Myślatycze	23	19	1500	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	144	—	—	—	—	—	—	1400	—	—	—	50	—
596	Pnikut	82	25	700	600	5	—	—	126	—	w.	—	—	1	1	1	—	—	1	140	—	1	1	1	—	—	600	—	—	—	—	—
597	*Radochońce[4])	170	90	1700	570	6	300	1500	129	—	w.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	60	—	1	—	300	—	1500	1000	1	1	—	—
598	*Strzelczyska[5])	17	15	—	150	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	120	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
599	Tamanowice	23	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
600	*Trzcieniec	64	21	1060	—	3	—	66	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	100	—	—	—	1	—	—	1000	—	—	—	—	—
601	Twierdza	41	53	—	215	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
602	Zakościele	24	26	—	52	1	27	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	37. **Myślenice.**																															
603	Bęczarka	8	7	—	—	1	—	310	—	—	m.	—	—	1	1	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
604	Biała	40	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	1260	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
605	*Bieńkówka	77	31	1016	—	4	676	1433	—	—	t.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1717	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	20	100
606	*Biertowice	27	6	900	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	99	1	1	1	—	—	800	890	—	—	—	—
607	*Budzów	48	8	800	—	8	815	457	62	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1230	1	1	—	—	—	800	1632	—	—	—	—
608	Bysina	12	28	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
609	Bystra	17	16	—	140	2	77	—	387	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	289	1	1	—	—	—	—	—	—	—	100	—
610	*Głogoczów	90	9	2000	45	2	—	590	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	545	—	1	1	1	—	—	1000	2600	—	—	—	—
611	*Górna wieś	46	60	2200	—	6	405	2422	—	—	m.2w.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	1200	—	1	1	—	20
612	*Grzechynia	280	5	—	—	1	645	4221	195	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
613	*Jachówka	111	32	2400	—	1	625	3924	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	340	250	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—	—
614	Jasienica	35	20	—	143	1	—	1656	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	20	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—
615	Jawornik	65	10	—	—	2	—	—	—	—	t.	—	1	1	—	—	—	1	—	—	400	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—
616	*Krzyszkowice	64	15	2000	188	3	164	821	—	50	t.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1008	1	1	—	—	—	1400	—	1	1	1200	74
617	Krzywaczka	24	9	—	—	2	—	1000	—	—	m.t.	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	—	—	300	—	—	800	—
618	*Łętownia	20	54	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
619	*Myślenice	16	4	—	—	1	600	150	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2000	—	1	1	—	—	—	5000	—	—	—	—
620	Osielec	29	5	—	—	1	174	—	306	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
621	*Pcim	52	2	4000	—	2	37	1340	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	126	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	250	—
622	Raba wyżna	68	3	—	—	1	36	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	130	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
623	Rudnik	15	6	—	—	1	50	900	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
624	*Sidzina [6])	22	60	—	—	4	—	1131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	212	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
625	*Spytkowice [7])	60	3	600	—	—	208	3337	75	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	200	32	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
626	Trzebunia	140	23	600	—	—	—	3990	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	240	6	1	1	1	—	—	600	—	—	—	—	—
627	Wieprzec	26	11	—	50	1	88	694	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
628	*Wola radz.[8])	206	16	3000	—	5	240	1156	72	200	w.	—	—	1	1	—	—	2	—	—	9393	1	1	1	—	—	—	1200	1	2	—	60
629	Zawoja	801	43	—	379	4	173	1768	175	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
630	Żarnówka	149	3	—	—	1	—	3666	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	38. **Nadwórna.**																															
631	Delatyn	62	18	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	395	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
632	*Sty Józef	44	23	—	50	1	150	700	500	—	m.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1420	—	1	—	280	1	—	2400	—	—	—	—
633	Wołosów	24	22	—	31	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	39. **Nisko.**																															
634	Barka	20	3	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
635	*Bieliny	41	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	84	838	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—
636	Bojanów	13	4	—	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	1	—	—	—	—	800	—	—	—	—
637	*Cholewiana g.	25	10	—	34	1	17	8	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
638	Dąbrowica	54	7	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
639	*Groble	39	4	—	51	1	—	1400	—	—	—	—	1	1	1	1	—	1	—	—	800	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
640	Jarocin	16	53	—	27	2	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
641	Jeżowe	70	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	281	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprow 1 wag. otrąb. [2]) Dzierżawa propinacyi. [3]) Sprow. 1 wag. owsa. [4]) Sprow. 1 wag. otrąb i 1 wag. makuchów [5]) Sprow 3 wag. węgla.
[6]) Sprow. 2 wag. ziemniaków, 2 wag. słomy, 1 wag. otrąb i 1 wag. jęczmienia. [7]) Sprow. 1½ wag. otrąb [8]) Sprow. 1 wag węgla.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
642	Kamień	83	8	—	—	5	—	1371	—	150	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
643	Łętownia	40	8	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	200	1	1	—	—	1	—	—	1	1	30	50
644	Nisko	47	64	—	200	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—
645	*Racławice	50	68	100	80	6	—	—	—	—	m	1	—	1	1	—	—	—	1	120	270	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	20
646	Wolina	20	31	—	35	1	30	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
647	Wólka łętows.	36	84	—	39	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	132	—	—	—	—	1	—	800	—	—	—	—
648	*Zarzecze	37	12	1100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	95	—	1	—	—	—	—	1100	—	—	—	—	—
	40. Nowy Sącz.																															
649	Biegonice	18	13	2000	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	—	1	—	—	2000	—	1	1	—	—
650	Chomranice	73	26	2400	280	1	—	1761	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	220	298	1	1	1	—	—	2000	—	—	—	—	—
651	Czarny Potok [1])	14	26	600	35	4	200	450	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	146	1	1	1	200	1	600	1000	—	—	10	2
652	Gołkowice pol.	20	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
653	*Janczowa	13	27	—	42	1	74	570	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
654	Jelna	12	30	—	—	3	—	1592	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	200	400	1	1	1	—	—	—	600	—	—	—	—
655	Krasne Potock.	10	18	—	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
656	Krynica	27	5	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1370	1	1	—	—	—	—	10000	—	—	35	155
657	Kurów [2])	17	16	—	17	1	40	—	66	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
658	Łyczana	26	5	—	95	2	36	690	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	520	1	—	1	—	—	—	300	—	—	15	—
659	*Marcinkowice	37	8	—	35	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	30	40	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
660	Michalczowa	10	8	—	25	4	80	846	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
661	Moszczenica n.	11	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	1215	—	—	—	—	—	—	—
662	*Mostki	26	29	1400	—	1	100	—	—	—	t	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1400	—	1	—	—	—
663	*Nawojowa	42	22	—	—	5	170	4000	—	—	t w	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
664	*Obidza [3])	13	46	—	35	3	—	569	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
665	*Piwniczna [4])	60	9	—	50	2	311	603	88	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	20	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
666	*Podegrodzie	46	27	1000	110	5	—	—	—	—	t. o.	—	—	—	1	1	—	—	2	500	—	1	1	1	—	—	1060	—	1	2	—	20
667	Rdziostów	23	41	—	50	3	—	—	—	—	m	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
668	Sienna	32	28	—	42	2	18	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
669	*Swiniarsko [5])	29	13	—	—	4	294	1216	230	—	t.m.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	240	—	—	—	—	1	—	915	—	—	—	—
670	Tęgoborza [6])	46	12	—	136	3	39	2348	314	—	t.w.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
671	Wiatrowice	31	18	—	60	1	—	1018	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
672	Wielogłowy	20	7	—	—	3	50	300	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
673	*Wola kosnow.	36	50	—	50	2	10	1134	—	—	m.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	121	—	—	1	—	—	—	1400	—	—	—	—
674	Zabełcze [7])	18	6	—	100	3	28	—	—	—	t	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
675	Zabrzeż	20	70	—	34	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
	41. Nowy Targ.																															
676	*Białka	35	58	—	—	3	229	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1200	1	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
677	Biały Dunajec [8])	16	10	—	20	2	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	320	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
678	Bukowina	18	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	947	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
679	*Ciche [9])	22	21	—	37	2	324	928	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
680	*Czarny Dun.	12	24	—	70	2	732	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2070	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
681	Czarny D. filia	98	104	—	50	3	1842	2020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
682	*Długopole [10])	25	2	—	—	1	375	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	50	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
683	*Dział	38	6	—	35	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
684	Groń	12	36	—	—	1	—	500	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
685	Klikuszowa [11])	12	8	—	15	2	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	58	—
686	Krościenko n. D.	109	44	—	500	1	398	—	—	100	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	200	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	100
687	Ludźmierz	15	13	4000	—	1	820	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	240	300	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
688	*Maniowy	14	35	—	—	2	200	—	778	70	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
689	*Odrowąż [12])	78	9	—	26	4	260	2260	—	80	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	900	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
690	*Olcza [13])	28	14	—	50	1	52	855	282	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	654	1	1	—	1505	—	—	—	—	—	—	—
691	*Pieniążkowice	20	42	—	19	1	170	300	—	19	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
692	*Poronin [14])	25	19	—	380	4	240	2500	200	—	—	—	1		—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	4000	—	—	—	—
693	*Skrzypne	15	2	—	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	402	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4
694	Sromowce	24	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
695	Stare Bystre	18	12	—	20	1	56	130	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	406	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
696	*Szaflary	41	57	3000	81	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	400	286	1	1	—	—	—	—	—	—	—	40	—
697	*Szczawnica	59	17	10000	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	700	1713	1	1	1	—	—	6000	—	1	2	—	100
698	Tylmanowa	36	80	—	—	2	224	587	—	300	—	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
699	Zakopane	87	59	—	65	13	—	1249	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1043	—	—	—	3112	—	—	—	—	—	—	—
700	Załuczne	38	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	257	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	42. Pilzno.																															
701	Błaszkowa	36	12	—	23	2	105	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
702	Chotowa	10	4	—	—	2	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
703	Dembowa	15	12	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
704	Głobikówka	12	3	—	27	1	—	508	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
705	Głowaczowa [15])	12	4	—	100	3	—	—	—	—	o.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
706	Grudna dolna	20	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
707	Januszkowice	20	8	—	—	—	150	2640	332	150	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	600	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—
708	*Jodłowa	41	15	—	—	3	—	2500	200	56	2 t	—	—	—	—	—	—	—	1	56	712	1	—	—	—	—	—	2500	—	—	—	—
709	Klecie	10	15	—	—	1	10	—	172	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
710	*Lubcza	80	24	—	—	2	166	3625	—	40	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
711	*Łęki górne	118	81	5000	—	6	—	621	—	—	t	—	1	—	—	—	—	—	1	300	—	1	1	—	—	—	5000	—	—	—	—	—
712	Przeczyca	13	16	—	71	2	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	105
713	Róża	34	6	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
714	*Siedliska B.	35	17	2000	—	2	1000	1680	—	—	t. ż.	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1561	1	1	1	—	—	2000	1760	—	—	400	—
715	Wiewiórka	16	15	800	—	1	—	2436	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	200	1400	1	1	—	—	—	800	—	—	—	—	—
	43. Podhajce.																															
716	Beckersdorf	19	16	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	72	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—
717	Bieniawa	26	25	—	126	2	20	150	—	300	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
718	Dobrowody	27	13	600	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	60	186	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—
719	Hnilcze	45	18	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
720	Panowice	47	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	126	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
721	Toustobaby	34	26	700	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
722	Wierzbów	12	56	—	60	2	106	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Sprow. 1 wag. słomy, 1 wag. otrąb, 50 m. siana. 2) Sprow. 150 q otrąb. 3) Sprow. siana za 557, słomy za 668, otrąb za 871 K., ½ wag. owsa i ½ wag. jęczmienia. 4) Sprow. 3 wag. słomy, 1 wag. siana, 1 wag. mąki, grochu za 300, makuchów za 350 K. 5) Sprow. 1½ wag. otrąb. 6) Sprow. 3 wag. otrąb. 7) Sprow. otrąb za 520 K. 8) Sprow. 300 q otrąb, 150 q mąki, 20 q makuchów. 9) Sprow. 2 wag. otrąb. 10) Sprow. 1 wag. otrąb. 11) Dzierżawa propinacyi. 12) Sprow. 6 wag słomy, 4 wag. otrąb. 13) Sprow. 3 wag. ziemn., 4 wag. otrąb, 2 wag. siana, 3 wag. słomy. 14) Sprow. 14 w. słomy, 6 wag. otrąb, 2 w. mąki, 8 wag. ziemniaków. 15) Dzierżawa propinacyi.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Dzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
	44. **Przemyśl.**																															
723	Babica	30	58	—	157	1	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
724	Bachórzec	42	54	—	60	3	31	144	78	60	—	—	—	1	1	1	—	—	1	40	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
725	Drohobyczka	35	28	600	285	3	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—
726	Dubiecko	47	76	—	315	4	—	—	—	150	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
727	*Grochowce	42	111	—	200	6	1200	587	62	60	w.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	500	—	1	—	300	—	—	700	1	1	—	200
728	Krzywcza	20	33	—	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
729	*Medyka	30	18	—	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
730	*Prałkowce	47	19	2500	178	2	200	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	1200	—	1	1	—	—
731	*Sielnica	15	62	1000	70	1	30	1431	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1032	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—	—
732	*Wyszatyce	60	11	1000	30	1	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	130	200	1	1	1	—	—	800	—	—	—	—	—
	45. **Przemyślany.**																															
733	Alfredówka	38	26	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
734	Chłebowice św.	30	12	—	65	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
735	Dobrzanica	16	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
736	*Dunajów	47	20	1000	174	3	70	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	860	—	1	—	—	—	1000	1000	—	—	—	—
737	*Kimirz [1])	54	68	—	58	4	864	500	243	57	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	570	1	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—
738	Kurowice	102	52	1200	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	71	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—
739	Łonie	16	18	—	65	3	45	714	—	—	m. w.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9
740	Pohorylce	25	32	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2000	—	—	120	—
741	Stanimirz [2])	45	57	—	30	4	20	184	—	80	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
742	Świrz [3])	71	84	—	362	3	—	—	371	65	m. w.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
743	Turkocin	60	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
744	Unterwalden	39	9	—	23	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	90	—
	46. **Rawa.**																															
745	Bełzec	33	7	400	—	1	95	—	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	258	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—
746	*Szczerzec	32	15	—	—	1	—	647	—	50	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
747	Tarnoszyn	35	32	—	172	3	25	40	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	100	—	—	1	1	—	1	—	800	—	—	—	—
	47. **Rohatyn.**																															
748	Bukaczowce	30	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1800	—	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
749	Bybło	80	64	—	170	4	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	82	1	—	1	—	—	—	—	—	—	50	—
750	Chochoniów	70	7	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	45	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
751	Czerniów	12	5	—	210	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
752	Danilcze	27	55	—	126	3	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
753	*Firlejów	24	52	—	104	3	24	100	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
754	Herbutów	33	22	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	72	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
755	Horodysko	42	10	—	150	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	40	—	—	—	—	1	—	400	—	—	—	—
756	Hrechorów	59	2	200	50	2	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	133	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—
757	Kąkolniki	18	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	18	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—
758	Ludwikówka	71	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—
759	*Łopuszna	34	21	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2000	—	—	—	—
760	*Łukowiec	62	21	6000	—	1	—	—	293	173	—	1	—	—	1	—	—	—	1	300	—	1	1	—	—	—	3000	—	—	—	—	—
761	*Martynów n.	45	31	—	118	4	630	—	44	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
762	Podkamień	12	10	—	50	2	12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
763	Ruzdwiany	15	12	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
764	Sarnki dolne	24	21	—	400	3	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	619	1	1	—	40	—	—	1000	1	2	—	—
765	Słoboda kąk. [4])	96	68	2050	100	4	—	—	187	30	—	1	—	1	—	1	—	—	1	160	180	1	—	1	—	—	1060	—	—	—	—	—
766	Zielonów	10	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	48. **Ropczyce.**																															
767	*Borek wielki	10	89	1600	—	4	200	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	302	1	—	—	—	—	1600	—	1	1	—	—
768	Broniszów	9	4	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
769	*Brzeziny	36	14	—	110	2	15	587	68	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
770	*Brzezówka	30	10	—	50	1	—	568	—	16	—	1	—	—	1	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
771	Bystrzyca dol.	10	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
772	*Chechły	12	10	1200	48	5	252	950	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2000	1	1	1	—	—	—	1400	—	—	—	—
773	*Glinik	33	48	—	50	1	25	1092	190	80	t.	1	—	1	1	—	—	—	1	5	100	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
774	Gnojnica	30	35	—	—	1	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
775	*Góra ropczyc.	18	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
776	Grabiny	24	24	—	—	1	—	944	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	1	1	—	—	—	—	300	—	—	—	—
777	Gumniska	35	26	—	50	—	—	3198	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1930	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
778	Kamionka	25	8	—	60	2	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
779	Lubzina	16	28	—	—	1	—	—	—	60	t.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
780	*Łopuchowa	15	12	—	—	1	—	771	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
781	Mała	42	70	—	210	4	160	797	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
782	Nagoszyn [5])	35	42	—	230	6	188	1036	1325	60	—	—	—	1	1	—	—	—	1	5	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
783	Nawsie [6])	42	28	—	40	1	30	1548	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
784	*Niedzwiada	29	15	—	43	4	340	1361	318	50	t.	1	—	1	1	1	—	—	1	15	100	1	1	—	—	—	—	750	—	—	—	10
785	*Ocieka	35	24	—	—	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	300	1	1	1	—	—	—	1200	—	—	—	—
786	Olchowa	16	14	—	40	1	41	18	—	26	—	—	—	1	1	—	—	—	1	50	201	1	1	—	—	—	—	850	—	—	—	—
787	Ostrów	14	6	—	38	1	30	650	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
788	*Paszczyna	33	20	—	—	2	—	186	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	30	20	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—
789	*Skrzyszów	23	17	—	—	4	—	40	—	60	—	—	—	1	1	—	—	—	1	42	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
790	*Wielopole sk.[7]	20	32	—	365	3	136	3000	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
791	*Wolica piask.	30	32	—	180	4	60	—	—	75	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	244	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
792	Zawada	14	3	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	49. **Rudki.**																															
793	*Andryanów	30	26	400	70	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	80	—	—	1	—	—	400	400	1	—	—	—
794	*BieńkowaW. [8])	47	3	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1240	1	1	—	—	—	—	500	—	1	—	130
795	*Buczały	10	27	—	52	3	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	505	—	1	1	—	—	—	2000	1	—	—	—
796	*Chłopy	57	56	—	115	6	—	—	300	—	m. w.	1	—	—	—	—	—	2	—	—	520	2	—	—	—	—	—	2400	1	—	—	—
797	*Czerniechów	22	13	—	12	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—
798	Dołobów	16	6	—	50	2	52	—	20	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
799	*Koniuszki s.	63	79	—	110	2	16	—	38	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	221	—	1	1	—	—	—	1000	1	1	—	—
800	*Kupnowice n.	12	22	—	20	2	—	120	50	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
801	*Laszki zawiąz.	92	54	1300	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	110	—

[1]) Sprow. 3 wag. grysu. [2]) Sprow. mąki za 224 K., grysu za 160 K. [3]) Sprow. 1 wag. otrąb. [4]) Sprow. 3½ wag. otrąb, 2 wag. węgla. [5]) Sprow 1 wag. otrąb, 2 wag. słomy. [6]) Sprow. 2 wag. otrąb. [7]) Sprow. 2 wag. otrąb. [8]) Sprow. 4 wag. drzewa.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Dzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
802	Michalewice	25	9	220	50	2	46	—	—	24	1	—	—	—	—	—	—	—	1	10	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
803	*Milczyce	12	2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
804	Nowosiółki g.	20	36	—	20	3	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
805	Pohorce	23	4	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
806	Rudki[1])	49	11	—	—	1	—	—	—	157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
807	*Rumno	40	26	700	150	3	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	120	—	1	1	—	—	—	1200	1	1	—	200
808	*Tuligłowy	67	7	—	—	2	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
809	Zagórze	12	4	—	70	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	114	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	50. Rzeszów.																															
810	*Błażowa[2])	57	22	—	250	1	—	1876	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
811	*Boguchwała[3])	33	18	—	46	3	117	—	—	100	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	380	1	—	—	—	—	—	400	1	1	—	—
812	*Borek stary	15	4	—	—	2	—	535	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	195	—	—	—	1500	—	—	—	—	—	40	—
813	Budziwój	42	11	—	56	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
814	*Chmielnik	54	56	—	395	6	—	1036	—	—	t.w.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	200	1	1	—	650	—	—	3000	1	1	260	—
815	Czudec	10	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	300	—	—	—	—
816	*Dobrzechów	65	52	—	150	5	201	1167	90	—	—	—	—	1	1	—	50	1	—	—	2958	1	1	1	—	—	—	2800	1	3	50	80
817	Dylągówka	18	10	—	150	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
818	Godowa	36	52	—	164	2	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
819	*Grodzisko	54	24	—	41	1	260	2485	—	—	ż	—	—	1	1	—	—	—	1	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
820	*Grzegorzówka	26	27	—	57	2	17	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
821	*Gwoźnica gór.	20	5	1200	—	3	—	971	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	400	1542	—	1	1	—	—	1200	860	—	—	—	—
822	Kąkolówka	31	53	—	153	1	—	277	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
823	Kraczkowa	51	15	150	—	2	—	768	79	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	425	—	1	1	—	—	—	—	1	5	—	—
824	Krasne	27	2	—	—	1	—	—	—	—	o	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
825	Lubenia	28	56	—	82	6	40	350	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
826	*Lutcza	23	20	1020	20	6	2168	1150	250	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	300	1000	1	1	1	—	1	1000	2000	—	—	—	—
827	*Lutoryż	48	48	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
828	*Łąka	16	11	—	—	3	40	—	78	50	o. s.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	426	1	1	1	—	—	—	—	—	—	60	100
829	Łukawiec	42	24	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	650	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
830	Malawa	10	24	—	18	2	140	650	—	—	o	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
831	*Mrowla	26	30	1000	400	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	648	1	1	—	—	—	1000	600	1	2	—	200
832	*Nowa wieś	40	23	—	—	4	—	503	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	200	—	—	—	—
833	*Palikówka	41	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	931	—	1	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
834	*Piekarówka	15	9	—	—	2	—	800	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
835	*Przewrotne	25	12	—	150	2	—	1500	170	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	815	1	1	—	—	—	—	1000	1	1	48	46
836	*Pstrągowa	50	59	—	30	1	20	587	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	60	100	1	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
837	*Rudna mała	32	13	600	90	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1210	1	1	1	—	—	500	700	—	—	—	—
838	Staromieście	10	4	1844	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	248	1	1	—	—	—	—	1600	—	—	1000	—
839	*Strzyżów	92	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10000	—	1	1	—	—	—	8000	—	—	300	200
840	*Trzciana k. Rz.	65	6	1938	254	3	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	35	1	—	—	3313	1	1	1	—	—	1400	3000	—	—	—	—
841	Wyżne	14	7	—	—	1	100	—	—	20	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—
842	*Zaborów	28	55	—	35	2	25	600	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1144	1	1	—	—	1	—	1200	—	—	10	—
843	*Zaczernie	29	46	—	209	3	42	—	67	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	50
	51. Sambor.																															
844	*Biskowice	83	61	10000	—	2	128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	836	1	1	—	—	—	1800	—	1	1	1000	—
845	Brzegi	15	50	—	80	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	260	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—
846	Bukowa	107	5	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	214	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
847	*Burczyce nowe	13	35	—	34	1	54	—	—	34	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	464	—	—	1	—	1	—	500	—	—	—	—
848	*Czukiew	39	37	300	158	4	360	—	—	—	2 o. t.	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	480	—	—	—	3
849	*Czyszki	32	44	2000	—	2	86	—	160	27	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	172	1	1	—	—	—	1400	600	—	—	—	—
850	*Kalinów[4])	64	56	4480	—	6	170	—	—	—	t.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	5109	1	1	1	—	—	2180	3486	1	2	—	—
851	Kornalowice	71	7	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	828	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
852	Lutowiska	45	3	800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	214	—	—	—	—	—	800	400	—	—	—	—
853	*Nadyby	99	19	500	193	3	50	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	420	—	—	—	—	—	500	1000	—	—	100	—
854	Ozimina	100	25	—	86	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	410	—	1	—	—	1	—	600	—	—	—	—
855	Sambor Doln.	120	18	1500	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	1400	1	1	—	—	—	1400	—	—	—	—	—
856	*Sambor Powod.	45	58	1600	200	5	25	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1436	1	1	1	—	—	550	—	—	—	—	56
857	Sambor Sredn.	30	52	1200	80	5	50	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	725	1	1	—	—	—	1200	—	—	—	—	—
858	*Sąsiadowice	23	36	600	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
859	Siekierczyce	32	34	800	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	260	—	1	1	—	1	800	800	—	—	—	—
860	*Strzałkowice	51	12	812	—	4	—	350	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	259	1	1	—	—	—	800	600	1	1	—	—
861	*Stupnica Pols.	26	3	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
862	*Uherce zapł.	20	3	—	90	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	100	184	1	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—
863	*Wojutycze	82	23	—	120	4	300	200	250	60	w	—	1	1	1	—	—	1	—	—	450	—	1	—	—	—	—	1000	—	—	100	—
864	Wola błaż. dol.	19	41	—	15	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	20	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—
	52. Sanok.																															
865	*Bażanówka	133	150	3200	200	4	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	222	1	1	1	—	—	2000	400	—	—	—	—
866	*Besko	65	26	900	150	3	50	587	—	100	w.	1	1	1	1	—	—	—	—	430	300	1	1	—	1000	—	700	—	—	—	—	—
867	*Bykowce	29	6	—	60	1	10	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	360	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
868	Bzianka	56	14	600	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	400	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
869	Dąbrówka rusk.	52	21	—	300	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	850	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
870	*Długie	122	18	600	—	3	9	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	2190	—	—	—	—	—	600	1800	—	—	—	—
871	Dudyńce	10	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
872	Falejówka	64	36	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	300	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
873	*Głębokie	53	30	—	108	1	—	1674	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	654	1	—	—	—	—	—	1000	1	—	—	—
874	Jaćmierz	84	3	—	120	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	947	—	1	—	—	—	—	1500	—	—	—	—
875	*Jaśliska	35	38	1200	85	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	290	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—	—
876	Jędruszkowce	20	6	400	—	1	20	—	—	69	—	1	—	—	1	—	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
877	*Klimkówka[5])	93	11	—	239	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1767	1	—	—	—	1	—	2830	—	—	—	—
878	Królik polski	16	52	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
879	*Milcza[6])	53	22	600	37	3	10	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	80	131	—	—	—	—	—	600	—	—	—	11	—
880	Niebieszczany	20	16	—	75	6	—	587	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
881	Nowosielec	32	35	60	—	3	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	100	—	1	380	316	1	1	—	—	—	500	—	—	1	—	—
882	Nowotaniec	40	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
883	*Pakoszówka	89	54	1250	55	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	356	1	—	1	—	—	1400	200	—	1	—	—

[1]) Sprow. 95 q grysu, 637 q drzewa, 450 q węgla. [2]) Sprow. 1566 kg. makuchów. [3]) Sprow. 7 wag. węgla, otręby. [4]) Dzierżawa propinacyi. [5]) Sprow. ½ wag. węgla [6]) Sprow. 1 wag. otrąb.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
884	Pielnia	44	34	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
885	Piła siemusz.	10	4	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
886	*Pisarowce[1])	83	48	300	60	2	—	—	—	40	—	—	—	1	—	—	—	—	1	580	332	1	—	1	—	1	300	600	1	1	—	—
887	*Płonna[2])	56	24	2400	60	4	—	470	—	—	t. s.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	900	1	1	1	—	—	1600	2000	—	—	—	30
888	*Posada dolna	98	14	—	—	4	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1425	1	1	—	50
889	*Posada górna	60	10	—	—	1	30	977	204	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	301	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
890	*Posada jaćm.	122	67	2400	148	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	382	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—
891	*Posada sanoc.	53	8	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	318	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
892	Posada zarsz.	80	18	480	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	485	1	—	—	—	—	400	400	—	—	—	—
893	Raczkowa	30	21	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
894	*Rymanów	127	10	—	325	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2632	—	1	—	—	—	—	7000	—	—	—	100
895	*Sanok	60	17	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7258	—	1	1	—	—	—	20000	—	—	—	100
896	*Strachocina	91	46	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	223	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
897	Tyrawa solna	55	18	—	1050	4	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	600	1	1	200	—
898	*Zagórz	76	20	9500	—	8	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2255	1	1	1	1090	—	7300	5200	—	—	—	100
899	Zarszyna	85	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	360	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	53. Skałat.																															
900	Chmieliska	16	18	—	50	6	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	346	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
901	*Dorofijówka	68	42	—	—	2	—	—	150	16	m.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	500	—	—	—	—
902	*Hałuszczyńce	38	21	2000	500	4	100	175	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2000	800	—	—	—	—
903	Kaczanówka	28	17	—	150	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
904	Kołodziejówka	34	89	—	39	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
905	*Nowosiółka s.	10	52	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
906	Orzechowiec	38	29	—	147	6	7	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
907	Ostapie	24	30	—	42	6	—	120	1245	—	3	1	—	1	1	—	—	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
908	Panasówka	60	22	—	300	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
909	Połupanówka	54	13	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	592	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
910	Rosochowaciec[3])	16	38	—	50	1	—	—	152	35	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	593	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—
911	Skałat	37	64	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	200	—	1	—	—	—	—	3000	—	—	—	—
912	*Staromiejszczyzna	20	58	—	30	5	20	—	120	200	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
913	*Stary Skałat	30	68	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	187	1	—	1	—	—	—	1200	—	—	—	—
914	*Tarnoruda	23	6	—	33	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
915	Żerebki król.	20	15	400	51	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	54. Śniatyn																															
916	*Dżurów	68	32	—	207	7	156	24	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	4500	—	1	1	298	—	—	3000	—	—	260	—
917	Załucze n. Cz.	30	34	—	50	4	—	—	—	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	55. Sokal.																															
918	Jastrzębica	42	29	—	205	7	26	—	—	30	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
919	Łuczyce	12	6	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
920	Machnówek	44	8	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	121	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
921	Ostrów	17	66	—	148	4	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	220	1	—	1	—	—	—	250	—	—	—	—
922	Poździmierz	14	3	—	15	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
923	Waręż miasto	15	8	—	50	1	—	—	—	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
924	Żniatyn[4])	20	26	—	120	2	10	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	30	—	—	—	—	—	—	—
	56. Stanisławów.																															
925	*Bednarów	35	14	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	148	—	—	1	—	—	—	2600	1	—	—	—
926	*Błudniki[5])	80	57	800	140	4	400	100	360	—	w.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	320	—	1	—	120	—	—	2400	—	—	—	50
927	Chorostków	24	13	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
928	Delejów	42	18	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	2	80	—	—	—	—	60	—	—	—	1	1	80	—
929	*Halicz	15	29	—	50	2	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	288	—	1	1	—	—	—	1600	—	—	—	—
930	*Knihinin G.	50	23	—	230	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1271	—	1	1	—	—	—	5000	—	—	—	—
931	Knihinin Kol.	47	28	—	427	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1091	—	1	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
932	Meducha	126	22	2000	95	4	50	200	252	300	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	120	—	—	—	200	1	1200	400	1	—	—	—
933	Uhorniki	26	22	—	120	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	40	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
934	Uwiń	15	15	—	52	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	140	1	—	—	—	—	—	260	—	—	—	—
935	Wołczków	42	70	800	100	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	284	—	—	1	300	—	500	—	—	—	100	—
	57. Stare miasto.																															
936	*Felsztyn	82	68	8000	500	4	340	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	5000	1600	1	1	—	—
937	*Laszki mur.	35	40	—	180	3	70	10	—	40	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1000	—	1	—	—	—	—	1600	—	—	—	—
938	Posada chyr.	26	70	—	42	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	100	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
939	Stara sól	24	8	—	75	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
940	*Wołcza doln.[6])	17	5	—	—	1	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	21	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	58. Stryj.																															
941	Daszawa	70	6	—	—	5	720	729	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
942	Miertiuki	24	13	—	84	3	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	160	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
943	*Sokołów	20	15	—	180	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2100	—	—	—	—
	59. Tarnobrzeg.																															
944	Antoniów	14	23	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	180	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—	—
945	Brandwica	13	16	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
946	Chmielów	20	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
947	Dąbrówka pn.	12	28	700	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	50	1	1	—	—	—	700	—	—	—	—	—
948	Dąbrowica	79	9	—	20	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	20	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
949	*Dęba[7])	34	30	—	15	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
950	*Domacyny	31	64	—	—	2	—	—	—	50	—	—	—	—	—	1	—	—	1	20	31	1	—	—	—	—	—	—	1	1	100	—
951	Durdy	52	16	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
952	Furmany	19	17	—	35	1	55	—	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
953	*Gorzyce	43	83	1200	—	2	300	—	—	80	6†)	—	1	1	1	1	—	1	—	—	258	—	1	—	—	1	1200	—	1	1	200	100
954	*Grębów	42	59	2300	120	2	—	3960	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	108	—	1	1	—	—	2300	3300	—	—	200	—
955	Grębów na Pias.	86	19	600	60	2	110	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	90	1	1	—	—	—	600	—	—	—	—	—
956	*Jadachy	27	18	800	50	2	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	60	—	1	1	1	—	—	800	—	1	1	—	—
957	Kotowa wola	54	9	800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	176	—	—	—	—	—	200	360	—	—	2	—
958	*Majdan zbyd.	42	53	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	70	340	1	1	1	—	—	—	3100	—	—	—	—
959	Miechocin	61	18	—	56	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	100	20
960	Mokrzyszów	65	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
961	Nadbrzezie	31	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	207	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	100	—

†) Młocarnia, siewnik, walec żelazny, brona łąkowa, plewnik ręczny i konny.

1) Dzierżawa propinacyi. 2) Sprow. 1 wag. otrąb. 3) Sprow. 1 wag. węgla. 4) Sprow. $^1/_2$ wag. otrąb. 5) Sprow. 1 wag. otrąb. 6) Sprow. $^1/_2$ wag. otrąb. 7) Dzierżawa propinacyi.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
962	Rozalin	26	78	—	150	2	24	576	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	10	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—
963	Siedleszczany	26	31	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	16	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
964	Sielec	27	58	—	—	1	—	—	—	—	m	—	—	—	1	—	—	—	1	160	60	1	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—
965	Skopań	48	28	—	44	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	4	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—
966	Sobów	20	34	100	—	1	10	—	—	—	m.	1	1	1	1	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—
967	*Sokolniki	64	18	—	65	2	85	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1500	—	—	—	—
968	Suchorzów	30	18	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	10	94	—	1	—	—	—	—	400	1	1	—	—
969	*Trześń	71	18	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	84	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
970	Wielowieś	60	17	—	140	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	40	—
971	Witkowice	33	27	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	110	220	1	1	—	—	1	—	600	—	—	—	—
972	Wola gołego	10	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
973	Wrzawy	31	11	1600	—	2	100	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1600	636	—	—	50	—
974	Żabno	48	52	—	70	6	—	—	45	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
975	Zakrzów	32	4	—	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
976	Zaleszany [1]	50	25	—	—	2	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
977	*Zbydniów	3(	43	—	50	2	190	10	43	—	s. w	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1500	—	—	—	200
	60. Tarnopol.																															
978	*Bajkowce	36	72	—	150	3	25	183	—	70	o	1	—	1	—	—	—	—	1	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
979	Baworów	28	28	—	186	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
980	Chodaczków w.	103	33	—	52	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	426	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
981	Czernielów m.	42	16	—	50	1	—	—	45	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	168	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
982	*Dołżanka	26	44	—	34	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	200	—	—	1	—	—	—	—	—	—	100	—
983	*Draganówka	51	17	—	—	1	50	240	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	20	154	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
984	Janówka	29	12	—	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
985	Kokutkowce	10	4	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	24	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
986	*Łozowa	52	74	800	—	7	50	668	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	180	1	1	—	—	—	500	400	—	—	—	—
987	Łuczka	20	62	—	142	2	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
988	Łuka wielka	45	13	920	40	3	—	—	—	—	t	—	—	—	1	—	—	—	1	40	350	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
989	*Nastasów	19	23	—	34	1	—	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
990	Ostrów	18	10	—	100	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
991	*Petryków	20	53	—	50	1	—	720	—	63	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
992	*Płotycz [2]	64	61	—	43	8	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	400	—	—	—	—	1	—	600	1	1	—	—
993	*Poczapińce	48	36	—	—	5	—	180	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	30	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
994	Romanówka	10	14	—	34	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	24	138	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—
995	Suszczyn	25	54	—	50	1	—	17	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
996	Zabojki [3]	45	6	—	50	2	—	1308	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
997	*Zagrobela	33	57	—	52	1	33	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	61. Tarnów.																															
998	*Chojnik	20	25	—	42	5	—	850	196	80	m.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
999	*Janowice	42	3	—	—	1	—	—	—	—	t	—	—	1	1	1	—	1	—	—	148	1	1	—	—	—	—	800	—	1	50	—
1000	*Jastrząbka n.	34	14	1394	184	4	—	527	—	—	w.	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1187	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—	—
1001	*Jodłówka [4]	20	25	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	1620	—	1	—	—	—	—	1500	—	—	—	—
1002	*Lisia góra	68	21	6500	63	3	50	—	—	—	t	—	—	—	—	—	—	1	—	—	494	1	1	—	—	—	—	1400	—	—	—	20
1003	Łęg ad Partyń	43	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1004	*Łękawica [5]	26	11	—	—	3	—	1681	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1005	*Meszna opack.	46	39	—	160	1	—	1626	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1006	Niedomice	20	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	143	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1007	Pawęzów	17	60	90	—	2	—	—	45	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	66	400	1	1	—	—	—	—	1200	—	1	—	—
1008	Pleśnia	10	4	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1009	Poręba radlna	32	12	—	—	1	—	1000	300	—	t	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1010	Rzuchowa	35	30	—	100	2	20	—	—	20	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1011	Siemiechów	26	6	1000	—	1	50	1800	—	30	—	—	—	—	1	—	6	1	—	—	800	1	1	1	300	1	1000	900	—	—	—	—
1012	Skrzyszów [6]	43	35	—	100	2	—	—	500	—	m.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1013	*Szynwałd [7]	50	30	6000	280	6	225	1800	300	50	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	1400	1	1	—	—	—	3000	600	1	3	400	—
1014	Zalasowa	42	9	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
1015	Zbylitowska g.	17	5	—	160	2	—	955	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	—	—	—	—	—	—	—
1016	Żukowice now.	17	25	1000	36	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1507	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	10	—
1017	Żukowice stare	13	6	—	—	1	—	—	49	—	m.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	62. Tłumacz.																															
1018	Chocimierz	57	56	—	350	3	179	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	160	818	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1019	*Jezierzany	40	50	—	12	3	450	530	42	—	—	1	—	1	1	—	—	—	2	400	260	—	1	1	—	1	—	2000	—	—	—	—
1020	Ladzkie szlach.	19	5	—	300	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	204	161	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1021	Niżniów	40	72	—	100	3	65	30	112	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1022	Olesza	13	11	—	52	1	16	64	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1023	*Strupków [8]	30	3	—	35	2	—	1260	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	24	50	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
1024	*Tarnawica p.	100	34	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1025	Uhorniki	32	56	—	136	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	20	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	63. Trembowla.																															
1026	*Boryczówka	42	60	170	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	64	1	1	1	—	—	150	500	—	—	100	—
1027	*Budzanów	34	53	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1028	Darachów	45	63	—	300	2	65	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1029	*Iwanówka	51	68	—	84	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	335	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1030	Janów	33	4	—	—	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
1031	*Kobyłowłoki	55	82	3300	130	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	170	1	1	—	200	1	—	—	1	—	—	—
1032	*Łoszniów	64	63	8200	212	6	154	81	708	—	s.	1	—	1	1	—	—	2	—	—	286	—	1	—	—	—	2000	1600	—	—	—	—
1033	Młyniska	27	12	—	40	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	170	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—
1034	Nałuże	35	78	—	350	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1035	Plebanówka	38	31	700	130	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	40	—	1	1	—	—	—	1000	—	—	—	—
1036	Podhajczyki	20	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1037	Sady trembow.	22	24	—	198	3	—	—	—	126	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	110	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1038	Strusów	25	13	—	150	6	20	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1039	Tiutków	10	4	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1040	Warwaryńce	36	78	—	300	3	61	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1041	Wierzbowiec	12	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	64. Turka.																															
1042	Borynia	25	18	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1043	*Turka k. Chyr.	10	6	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. 6 wag. węgla. [2]) Sprow. 2 wag. otrąb. [3]) Sprow. 1 wag. węgla. [4]) Dzierżawa propinacyi. [5]) Sprow. $1\frac{1}{2}$ wag. węgla. [6]) Sprow. 8 wag. węgla. [7]) Sprow. 2 wag. otrąb. $1\frac{1}{2}$ wag. węgla; dzierżawa propinacyi. [8]) Sprow. $1\frac{1}{2}$ wag. węgla.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy:		Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.				K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło					drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.		Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się					Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K		Przy K. r. zawiązano		Złożono na cele ogólnego dobra koron	
					dzieł:	czasopism:	Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew. owoc.		odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami		w własnym zarz.	wydzierżaw.			trafika tytoń.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Domu	Towarów	och. str. pożar.	ma sikawek	kościelne i cerkiewne	inne
	65. Wadowice.																															
1044	*Bachowice	24	12	—	—	2		1680	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1045	Barwałd średni	82	17	3000	40	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	500	—	1	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—
1046	Brzezinka	65	25	—	160	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1047	Chocznia[1])	68	60	—	—	1	—	2271	—	80	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1048	*Facimiech	12	6	—	—	1	530	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	354	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	—
1049	*Frydrychowice	122	62	1200	160	3	525	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	120	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	843	—
1050	*Głębowice	10	14	—	—	2	295	1535	925	20	ż.s.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1051	Inwałd	85	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	160	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1052	Izdebnik	98	11	1300	—	2	—	1060	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	400	—	—	1	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
1053	Klecza górna	44	49	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1054	Krzęcin	70	5	—	—	3	—	600	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1055	*Łękawica	50	30	—	315	3	117	1844	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	890	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1056	*Marcyporęba[2])	31	22	7000	80	3	300	1800	200	—	t.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	16000	2	1	1	—	—	4000	3000	—	—	—	900
1057	Ochodza	18	15	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1058	Pobiedr	65	16	—	—	1	—	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1059	*Ponikiew	136	12	1300	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1060	*Przytkowice[3])	52	13	1600	—	1	—	621	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	1600	—	—	—	500	—
1061	*Roczyny	90	54	—	20	1	480	2277	205	—	m.	1	1	—	1	1	—	1	—	—	97	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1062	*Skawinki	38	7	—	25	1	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	72	1	1	1	—	—	—	500	—	—	—	—
1063	Spytkowice	45	12	—	—	2	—	1366	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1064	Stanisław doln.	69	28	—	30	1	30	600	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	200	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1065	*Stryszów	26	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	—	—	—	—	1600	—	—	100	19
1066	*Sułkowice	165	36	—	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1600	600	—	—	—	—
1067	*Targanice I.[4])	50	8	1600	—	1	339	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	220	—	1	1	—	—	—	900	—	—	—	—	—
1068	*Targanice II.[5])	34	5	1000	50	1	262	—	—	60	—	1	1	1	1	1	—	—	1	72	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1069	*Tłuczań[6])	51	6	—	—	1	—	725	414	—	t.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200
1070	Woźniki	52	52	—	—	4	150	500	200	50	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1071	*Wysoka	58	16	—	32	2	—	1366	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	300	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1072	*Zachełmna	39	9	980	40	1	—	2758	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	580	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	19
1073	*Zagórnik	15	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	31	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1074	Zebrzydowice	37	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1075	*Zembrzyce	86	48	1500	52	3	32	588	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1200	—	1	—	500	—	1500	500	—	—	—	26
	66. Wieliczka.																															
1076	*Bieńkowice[7])	26	22	—	56	5	123	1226	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1077	Bierzanów[8])	42	17	—	—	2	—	—	19	—	b.s.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1078	Biskupice	150	15	—	30	1	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
1079	Bodzanów	40	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2000	—	—	—	—
1080	Brzegi	38	16	—	300	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1081	Brzezowa	28	3	1600	20	1	—	—	—	—	2m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1600	—	—	—	—	—
1082	Czarnochowice	20	59	—	44	1	144	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1083	*Dobczyce	10	15	—	—	1	968	1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	—	1	1000	—	—	2000	—	—	—	—
1084	*Gdów	36	43	—	204	4	27	1544	138	—	m.t.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	28
1085	*Grabie[9])	44	14	—	—	5	—	—	220	—	s	—	—	—	1	—	—	—	1	190	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1200	—
1086	Grajów[10])	40	25	—	250	2	140	908	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1087	Koźmice	32	7	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1088	Krzesławice	31	3	—	58	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
1089	Krzyszkowice[11]	74	18	—	28	3	3290	206	48	12	—	1	—	—	1	—	6½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
1090	Łagiewniki	12	15	—	40	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1091	*Łazany	49	14	—	104	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1092	*Mietniów[12])	20	67	—	175	5	—	923	83	—	—	1	1	—	1	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1093	*Mogilany	27	15	4000	145	2	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
1094	*Ochojno	23	21	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	100	120	1	1	—	—	—	—	—	—	—	20	—
1095	Podstolice	65	17	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	50	110	1	1	—	—	—	—	—	1	1	70	—
1096	Raciborsko	30	42	—	64	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	100	1	1	—	—	1	—	400	—	—	—	—
1097	*Radziszów	158	8	10000	—	2	220	1600	—	—	t.s	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	500	—	1200	800	—	—	—	50
1098	*Rzeszotary	22	16	—	40	1	96	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	2	30	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	20	60
1099	Rzozów	40	20	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1100	Siercza[13])	50	12	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1101	Skotniki	20	3	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	210	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
1102	Swoszowice	28	6	—	28	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1103	Tyniec[14])	116	27	—	236	1	96	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	22	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—
1104	Węglówka[15])	31	12	—	50	2	400	1000	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1105	Węgrzce wielk.	23	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1106	*Wróblowice	47	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1107	Zagórze	103	12	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1108	*Zakliczyn	66	5	1000	—	3	720	1500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	80	1	1	—	400	—	1000	1200	—	—	—	—
	67. Zaleszczyki																															
1109	Lisowce	22	74	—	74	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1110	Szczytowce	5	52	—	30	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1111	*Tłuste	38	61	—	125	7	—	33	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1253	—	1	1	—	—	—	4000	—	—	—	—
	68. Zbaraż.																															
1112	*Berezowica m.	26	2	—	38	1	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1113	Czahary	15	4	—	50	1	—	1300	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1114	Jacowce	35	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	74	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1115	*Koszlaki	36	78	—	100	4	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1116	Kretowce	66	4	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1117	Medyń	32	72	—	200	1	37	45	176	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	30	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1118	Opryłowce	17	10	—	48	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1119	Prosowce	22	12	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	200	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1120	Romanowesioł.	25	63	—	130	3	88	43	156	60	o	1	—	1	1	—	—	—	1	50	140	1	—	1	—	—	—	400	—	—	—	—
1121	Skoryki	22	56	—	68	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1122	Toki	54	68	—	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1123	Wałachówka	29	28	—	78	2	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1124	*Zbaraż	84	9	—	40	3	120	98	89	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1643	—	1	1	—	—	—	3500	—	—	—	—

[1]) Sprow. 7 wag. węgla, 2 wag. otrąb, 5 q makucha. [2]) Dzierżawa propinacyi. [3]) Sprow. 1 wag. otrąb. [4]) Sprow. 1½ wag. otrąb, 1 wag. mąki pastewnej. [5]) Sprow. 6 cetn. metr. makucha. [6]) Dzierżawa propinacyi. [7]) Sprow. 1 wag. otrąb. [8]) Sprow. ¾ wag. otrąb. [9]) Sprow. 1½ wag węgla, 1 wag. otrąb. [10]) Sprow. 1½ wag. węgla, 1 wag. mąki pastewnej. [11]) Sprow. 1 wag. otrąb, węgla za 900 koron. [12]) Sprow. 1 wag. otrąb, 1 wag. mąki pastewnej. [13]) Sprow. ½ wag. mąki pastewnej. [14]) Sprow. 2 wag otrąb. [15]) Sprow. 10 cetn. metr. makucha.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	Czytelnia: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1905 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Dzew. owoc.	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	drenowano na morgach	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: trafika tyton.	sprzedaż wina	napoi słodz.	zakupno zboża za kwotę	rzeźnia	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra koron: kościelne i cerkiewne	inne
	68. Złoczów.																															
1125	*Biały kamień	44	21	2000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	937	—	1	1	—	—	2000	1000	—	—	—	—
1126	Boniszyn	10	6	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1127	Bzowica	15	69	—	117	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
1128	Firlejówka	182	4	—	27	2	82	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1992	—	1	—	580	—	—	3522	—	—	1464	—
1129	Hucisko olesk.	20	3	—	116	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1130	Hukałowce	25	7	—	67	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1131	Jelechowice	12	17	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1132	*Kniaże	20	3	—	106	3	9	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1133	Kondratów	30	6	—	—	3	—	37	—	—	m. w.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1134	*Nesterowce	60	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1135	*Olejów	28	68	—	151	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	672	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1136	*Olesko[1])	39	30	—	20	2	50	—	—	150	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	964	—	1	—	—	—	—	1000	1	2	—	—
1137	*Pietrycze[2])	24	82	400	250	6	—	160	64	20	b.	—	—	1	1	—	—	—	1	80	223	1	1	1	—	—	300	150	—	—	—	—
1138	*Pomorzany	50	25	—	400	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2410	—	1	1	—	—	—	2000	1	2	—	130
1139	*Skwarzawa[3])	17	36	2600	170	5	250	—	90	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	281	—	1	1	—	—	2000	1200	—	—	200	—
1140	Toustogłowy	35	4	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	120	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
1141	Wicyń	140	19	—	—	1	—	—	160	10	m. w.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	172	—	—	—	—	—	—	350	—	—	—	—
1142	Zarwanica	25	37	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	6	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	69. Żółkiew.																															
1143	*Glińsko	27	69	5000	42	5	40	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	247	—	1	1	—	—	3000	500	—	—	—	—
1144	Kłodno wielkie	44	58	—	70	4	41	100	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	52	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1145	Mosty wielkie	12	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1146	*Przedrzymichy małe	20	91	300	60	4	50	—	—	15	—	1	1	1	—	—	—	—	1	50	—	—	—	1	—	—	—	300	—	—	—	—
1147	Wiesenberg	27	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	70. Żydaczów.																															
1148	Hanowce	51	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1149	*Jajkowce	60	53	—	150	3	320	530	528	125	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1150	Kornelówka	13	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1151	Machliniec	51	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	500	707	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1152	Nowe siołok. S.	16	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1153	*Ruda koch.[4])	127	76	800	400	7	200	750	86	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1154	*Wola obłażn.	14	62	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	71. Żywiec.																															
1155	*Cisiec	86	65	—	360	3	—	5000	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1156	*Gilowice	117	35	600	25	3	150	400	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	100	—	1	1	—	80	—	—	—	—	—	—	—
1157	*Jeleśnia[5])	30	6	—	63	1	346	609	1410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1158	*Kamesznica[6])	200	20	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1159	*Kocurów[7])	43	58	—	50	1	80	1050	67	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1160	*Koleby[8])	53	19	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1161	Koszarowa	130	6	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1162	*Krzyżowa[9])	26	34	—	—	1	104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1163	*Lachowice	217	50	—	80	3	40	2887	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	120	—	1	—	235	—	—	—	—	—	—	—
1164	Łękawica	12	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	10	—
1165	Łodygowice	19	6	—	33	1	480	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1166	*Milówka[10])	27	21	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	24	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1167	*Ostre	24	4	—	50	1	163	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	300	—	1	—	—	—	—	—	2000	—	—	8	—
1168	Pewel mała	52	10	—	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1169	*Pietrzykowice	44	23	—	160	2	—	—	52	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1170	Radziechowy	104	7	—	62	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1171	Raycza	24	24	10000	—	4	84	5755	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1600	1	1	1	1700	—	10000	16000	—	—	200	—
1172	Rycerka dolna	16	20	—	92	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1173	*Rychwałd	35	35	1400	—	3	—	—	—	50	t.	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	—	—	—	1400	—	—	—	800	—
1174	Rychwałdek	31	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1175	Słotwina	14	7	3000	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	280	—	1	—	—	—	—	2400	—	—	—	—	—
1176	Sopotnia mał.[11]	40	10	—	—	2	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1177	*Sporysz[12])	63	36	—	39	2	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1178	*Świnna[13])	36	53	—	60	4	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1179	*Trzebinia[14])	116	53	—	47	1	—	835	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1180	*Ujsoły	29	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1181	Wieprz[15])	116	16	—	—	1	—	1000	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1182	*Zabłocie[16])	276	76	—	52	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1128	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1183	Zarzecze	22	15	—	50	3	—	197	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Biała*)																															
1184	Rajsko	27	17	—	52	5	—	—	—	20	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bochnia																															
1185	Szczytniki	120	13	—	46	1	—	180	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kraków																															
1186	Wolica	18	27	—	206	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	220	1	1	1	200	—	—	—	—	—	—	—
	Krosno																															
1187	Sulistrowa	20	8	2000	60	2	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	150	1283	1	1	1	—	—	2000	—	—	—	—	—
	Limanowa																															
1188	*Słopnice kr.[17])	65	29	—	—	3	—	2500	264	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Rzeszów.																															
1189	*Świlcza	63	50	5000	270	7	120	800	—	36	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1976	—	1	—	—	—	5000	1000	—	—	—	—

*) UWAGA: Sprawozdania od l. 1184 nadeszły już po przeprowadzeniu zestawień podług powiatów.

[1]) Sprow. 2 wag. otrąb. [2]) Sprow. $\frac{1}{2}$ wag. otrąb. [3]) Sprow. 1 wag. otrąb. [4]) Dzierżawa propinacyi. [5]) Sprow. 1 wag. owsa, 1 wag. otrąb, $1\frac{1}{2}$ wag. węgla. [6]) Sprow. 2 wag. zboża, 1 wag. ziemniaków, 1 wag. słomy, 3 wag. mąki pastewnej. [7]) Sprow. 7 wag. węgla, 2 wag. mąki pastewnej, $\frac{1}{2}$ wag. ziemniaków. [8]) Sprow. 6 wag. węgla. [9]) Sprow. 3 wag. otrąb, 3 wag. słomy, 1 wag. owsa, 1 wag. ziarna. [10]) Sprow. 1 wag. słomy i 1 wag. siana. [11]) Zakup. mąki pastewnej i ziemniaków za 1400 koron. [12]) Sprow. 1 wag. słomy, $\frac{1}{2}$ wag. mąki pastewnej. [13]) Sprow. 4 wag. słomy, $\frac{1}{2}$ wag. otrąb. [14]) Sprow. 1 wag. słomy, $\frac{1}{4}$ wag. ziemniaków, 2 wag. węgla, 1 wag. mąki pastewnej. [15]) Sprow. $1\frac{1}{2}$ wag. węgla, $\frac{3}{4}$ wag. mąki pastewnej. [16]) Sprow. 2 wag. ziemniaków, 1 wag. kapusty, 1 wag. mąki pastewnej, 14 wag. węgla. [17]) Sprow. 4 wag. otrąb, 2 wag. słomy, 1 wag. siana, 1 wag. jęczmienia.

Sumaryczne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych według powiatów.

Powiat	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych	Kółka sprowadziły: maszyn	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych	K. mają na wspólny użyt. maszyn
1. Biała	28	1684	104	449	150	32584	1988	63	9453	21986	138	379	7
2. Bóbrka	5	166	13	192	32	10000	569	10	340	1200	118	—	1
3. Bochnia	39	2024	141	836	325	17636	3134	105	2320	7438	1103	1191	8
4. Brody	5	202	27	140	14	1800	273	13	63	—	45	—	—
5. Brzesko	36	1875	314	614	232	2980	1620	80	3995	16302	1238	466	3
6. Brzeżany	13	572	32	287	56	—	1308	32	137	5200	145	—	—
7. Brzozów	22	1089	52	219	147	6650	556	41	843	6927	1294	249	6
8. Buczacz	22	1105	134	584	161	9483	2442	77	423	670	—	90	—
9. Chrzanów	28	1628	124	657	184	5658	1286	56	14737	14735	1802	1583	15
10. Cieszanów	10	302	69	128	27	—	760	26	294	2056	548	146	—
11. Czortków	8	417	11	218	17	60000	591	19	301	1197	—	40	3
12. Dąbrowa	23	907	71	263	117	23452	1244	60	1414	2784	429	323	3
13. Dobromil	5	170	21	94	35	2800	168	9	340	1950	—	100	1
14. Dolina	1	70	3	46	9	—	187	3	—	—	—	—	--
15. Drohobycz	1	84	4	10	13	20000	800	2	—	—	—	—	—
16. Gorlice	18	710	52	256	81	22966	772	46	6336	2 804	1358	450	4
17. Gródek	9	462	27	107	50	1508	269	16	48	680	—	170	—
18. Grybów	12	390	52	222	65	7400	128	22	2200	11670	974	20	4
19. Horodenka	4	140	35	103	17	—	303	7	88	82	—	—	—
20. Husiatyn	12	410	75	387	90	—	1177	37	639	100	556	300	1
21. Jarosław	21	850	82	360	159	6888	630	50	409	3379	—	350	8
22. Jasło	37	1368	202	804	294	33242	2419	91	4479	18078	291	1694	12
23. Jaworów	5	176	15	89	28	—	235	8	—	3921	—	40	—
24. Kałusz	5	117	6	62	15	1000	179	11	50	—	—	—	2
25. Kamionka str.	9	342	12	271	74	2800	1154	29	—	—	90	—	—
26. Kolbuszowa	16	411	39	137	69	9040	817	20	232	4672	—	—	4
27. Kołomyja	3	190	4	20	46	—	235	8	—	—	—	150	—
28. Kosów	2	150	11	93	18	—	163	7	—	—	174	—	—
29. Kraków	27	1294	78	356	145	17060	1253	60	1321	3244	121	210	12
30. Krosno	29	1879	151	394	198	28200	1651	70	2272	12019	1183	610	10
31. Limanowa	24	713	163	401	125	8475	899	44	3660	15296	830	162	4
32. Lisko	8	183	46	98	38	—	424	13	750	3297	150	20	—
33. Lwów	48	2100	239	1157	389	13400	4177	115	1932	2453	1957	1807	9
34. Łańcut	42	1776	152	477	226	20210	1448	92	3569	11154	1336	412	6
35. Mielec	20	852	58	257	119	70[illegible]0	310	41	1044	4992	235	—	1
36. Mościska	10	608	35	261	49	7460	1821	29	327	1566	255	—	2
37. Myślenice	28	2548	65	310	117	19516	1165	59	5013	35966	1272	334	12

Powiat	Ilość Kółek które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w uprawie	robotę krowami	Drenowano na morgach	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło kor.	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	sprzedaży wina	sprzedaży napoi słodzonych	zakupno zboża za kor.	rzeźni	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka złożyły: na kościoły i cerkwie	Kółka złożyły: na inne cele
1. Biała	5	2	8	15	4	662	11	13	2833	4115	11	15	5	1282	—	12800	19210	8	10	570	392
2. Bóbrka	—	—	1	2	1	—	1	2	600	2100	2	1	1	—	—	3000	2000	1	1	—	—
3. Bochnia	11	12	13	21	7	163	13	10	1676	4517	19	15	4	635	4	10100	8400	10	11	526	656
4. Brody	1	—	1	2	1	—	5	—	—	1499	1	2	1	—	—	1200	2000	—	—	600	—
5. Brzesko	13	10	17	20	11	80	13	8	490	13635	16	16	12	1350	4	1600	34911	6	9	—	251
6. Brzeżany	2	1	6	6	—	—	7	3	125	1550	2	2	2	154	1	—	2600	1	3	—	—
7. Brzozów	5	—	5	3	3	—	14	7	1244	13894	15	11	5	340	1	3600	19800	3	3	568	150
8. Buczacz	2	—	1	5	—	—	16	4	250	7460	3	6	10	—	4	3200	14450	5	7	380	—
9. Chrzanów	8	4	11	14	1	146	8	10	387	3856	10	14	4	500	—	1200	11900	—	—	482	157
10. Cieszanów	6	1	4	5	4	—	1	2	70	572	2	2	—	—	—	—	—	1	2	—	—
11. Czortków	1	—	3	4	—	—	3	1	600	—	1	1	1	—	—	25000	—	—	—	—	—
12. Dąbrowa	6	3	9	14	—	—	7	4	885	4834	3	11	3	—	6	15600	9000	11	14	7020	—
13. Dobromil	—	1	1	3	3	—	3	2	240	1436	1	2	1	300	—	2000	12000	1	2	—	—
14. Dolina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Drohobycz	—	—	—	—	—	—	1	—	—	11139	—	1	—	—	—	14000	25000	—	—	50	—
16. Gorlice	4	2	5	6	5	31½	8	6	545	11384	11	9	5	500	—	17800	12400	2	3	140	57
17. Gródek	2	1	1	3	3	—	—	6	953	800	4	3	4	—	—	1100	—	1	3	500	—
18. Grybów	3	3	3	5	7	—	2	5	1828	4256	7	5	2	—	—	5700	600	—	—	1141	160
19. Horodenka	1	2	2	—	—	1	1	30	376	—	1	1	—	—	—	—	500	—	—	—	—
20. Husiatyn	1	1	5	4	—	—	5	2	160	1082	1	2	2	—	—	—	5100	6	4	30	—
21. Jarosław	5	2	7	10	5	—	8	7	913	3667	13	6	6	1900	—	6400	9040	5	6	110	206
22. Jasło	10	10	18	20	13	633	17	14	2482	24095	21	15	15	1500	6	21400	25400	7	7	2383	685
23. Jaworów	1	—	—	2	1	—	1	3	30	38	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
24. Kałusz	1	—	2	1	—	54	2	1	50	410	4	3	—	—	—	700	1700	—	—	—	—
25. Kamionka str.	—	1	2	1	—	—	6	1	290	2089	2	4	3	—	—	1400	22997	1	1	—	—
26. Kolbuszowa	1	2	1	4	2	—	5	6	345	4084	4	9	2	—	—	2500	5055	1	—	—	5
27. Kołomyja	1	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	--
28. Kosów	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29. Kraków	4	7	5	13	2	—	5	18	2936	7621	20	22	11	200	1	5700	5500	8	9	698	364
30. Krosno	8	5	7	17	16	69	17	9	1470	21521	22	22	9	—	4	18600	19110	2	3	1416	1320
31. Limanowa	5	8	10	13	11	29	7	7	580	3115	13	12	7	1038	1	5600	9900	3	5	80	--
32. Lisko	3	1	5	3	—	—	2	1	60	1810	3	4	3	—	1	---	5600	—	—	332	—
33. Lwów	15	7	20	19	4	—	17	15	991	6670	12	8	8	366	2	5250	9820	28	35	92	76
34. Łańcut	9	5	15	21	8	70	17	14	1880	22942	21	19	18	154	2	13200	31200	5	8	100	14
35. Mielec	4	4	4	7	2	—	8	4	440	3527	4	8	3	—	7	6600	4000	7	8	39	—
36. Mościska	3	1	5	7	2	—	3	6	592	230	2	5	3	300	—	5500	1800	2	1	178	—
37. Myślenice	4	3	11	11	2	—	11	12	1942	17864	16	19	6	—	—	9800	12222	3	4	2378	254

Powiat	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków w koronach	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych	Kółka sprowadziły: maszyn	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych	K. mają na wspólny użyt. maszyn
38. Nadwórna	3	130	14	26	23	—	181	3	150	700	500	—	1
39. Nisko	15	591	45	249	68	1200	535	28	57	2779	—	150	1
40. Nowy Sącz	27	730	116	307	149	7400	1228	65	1450	17097	698	—	13
41. Nowy Targ	25	895	134	363	204	17000	1395	62	5982	11829	1260	569	—
42. Pilzno	15	478	38	152	49	7800	271	28	1601	14010	704	261	6
43. Podhajce	7	210	22	117	31	1400	346	9	126	150	—	300	—
44. Przemyśl	10	368	28	345	97	5100	1355	27	1471	2362	140	279	1
45. Przemyślany	12	543	45	288	69	2200	867	27	1045	1398	614	202	4
46. Rawa	3	100	6	25	23	400	172	5	120	687	185	50	—
47. Rohatyn	19	764	28	313	82	8650	1618	39	680	130	524	428	—
48. Ropczyce	26	636	124	324	168	2800	1759	55	1667	16746	1901	507	3
49. Rudki	17	597	50	282	53	2620	831	45	154	120	433	278	3
50. Rzeszów	35	1236	125	584	156	12752	3126	88	3340	16055	734	366	12
51. Sambor	21	1116	66	450	106	24592	1386	52	1223	550	410	121	5
52. Sanok	35	2196	120	510	302	26030	3267	95	273	4295	204	209	4
53. Skałat	16	516	33	455	94	2400	1537	46	127	295	1817	251	4
54. Śniatyn	2	98	13	42	11	—	257	11	156	24	—	50	—
55. Sokal	7	164	20	107	19	—	638	18	36	—	—	168	—
56. Stanisławów	11	502	46	178	87	3600	1314	28	476	300	612	300	1
57. Stare Miasto	5	184	26	146	19	8000	797	13	410	910	—	140	—
58. Stryj	3	114	8	15	11	—	264	14	720	729	—	20	—
59. Tarnobrzeg	34	1331	134	635	178	9300	1035	55	874	4546	88	185	11
60. Tarnopol	20	724	61	525	101	1720	1072	53	212	3400	90	233	2
61. Tarnów	20	621	58	219	88	15984	1260	42	345	10239	1474	180	7
62. Tłumacz	8	331	17	234	36	—	1041	17	710	1884	154	—	—
63. Trembowla	16	549	46	522	79	12370	1054	50	484	81	708	126	2
64. Turka	2	35	6	12	6	—	15	2	60	—	—	—	—
65. Wadowice	32	1887	136	321	228	20480	1024	57	3060	23241	1944	210	6
66. Wieliczka	33	1541	79	389	134	16600	2047	67	6224	10807	508	12	11
67. Zaleszczyki	3	65	5	171	11	—	229	16	—	33	—	—	—
68. Zbaraż	13	463	63	256	105	—	878	25	248	1486	1221	245	1
69. Złoczów	18	776	96	271	74	5000	1514	43	401	197	314	180	5
70. Żółkiew	5	130	25	159	47	5300	172	15	131	100	—	15	—
71. Żydaczów	7	332	22	178	32	800	550	16	520	1280	614	125	—
72. Żywiec	29	2012	152	424	150	15000	1383	58	1668	17733	1529	50	1
Razem . .	1189	52929	4726	20954	7021	635706	74993	2745	105230	409011	37022	17506	242

Powiat	Ilość Kółek które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w uprawie	robotę krowami	Drenowano na morgach	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło kor.	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	sprzedaży wina	sprzedaży napoi słodzonych	zakupno zboża za kor.	rzeźni	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka złożyły: na kościoły i cerkwie	Kółka złożyły: na inne cele
38. Nadwórna	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1815	—	1	—	280	1	—	2400	—	—	—	—
39. Nisko	4	3	4	7	1	—	4	5	319	3261	3	5	1	—	2	1100	1600	6	7	32	70
40. Nowy Sącz	7	4	10	16	11	—	7	11	1110	3135	12	10	10	1415	2	7000	15415	3	3	60	177
41. Nowy Targ	4	7	6	6	4	1	10	10	1805	12478	9	13	2	4617	1	6000	5200	2	8	98	204
42. Pilzno	5	6	5	6	1	—	4	5	580	4273	9	7	1	—	1	7800	6860	2	—	404	105
43. Podhajce	1	—	3	3	1	—	3	1	60	384	—	—	—	—	2	—	500	—	—	—	—
44. Przemyśl	2	1	5	3	1	—	3	6	224	1844	3	4	2	300	—	3600	700	2	2	—	200
45. Przemyślany	4	2	4	5	1	—	8	1	100	1925	5	3	2	—	1	1600	4000	—	1	217	9
46. Rawa	—	1	1	1	2	—	—	2	220	258	—	1	1	—	1	400	800	—	—	—	—
47. Rohatyn	5	—	5	5	2	—	8	6	690	2989	6	4	3	40	2	4060	6800	1	2	50	—
48. Ropczyce	7	—	13	13	4	—	8	12	210	5331	14	14	5	—	2	1600	4500	2	3	—	10
49. Rudki	3	—	2	2	—	—	9	3	52	3052	5	5	6	—	—	400	7900	6	3	160	330
50. Rzeszów	11	6	18	16	2	89	21	7	910	28291	15	20	12	2150	2	10100	29660	9	17	1768	676
51. Sambor	5	2	6	7	1	—	18	4	830	13673	14	15	8	—	3	11430	9816	4	5	1200	59
52. Sanok	7	2	8	12	7	100	22	15	3016	24657	17	12	11	2090	2	16600	44955	5	6	211	380
53. Skałat	3	1	7	8	1	—	8	2	182	1918	4	5	6	—	1	2000	8100	—	—	—	—
54. Śniatyn	—	—	2	1	—	—	1	—	—	4500	—	1	1	298	—	—	3000	—	—	260	—
55. Sokal	3	1	3	24	1	—	2	1	80	341	3	1	2	30	—	—	250	—	—	—	—
56. Stanisławów	3	1	3	4	1	—	9	3	120	3977	1	4	4	680	1	1700	14260	3	1	180	50
57. Stare Miasto	1	—	1	—	1	—	3	2	190	1021	—	4	3	—	—	5000	3200	1	1	—	—
58. Stryj	—	—	—	—	—	—	2	1	100	160	2	3	—	—	1	—	2100	—	—	—	—
59. Tarnobrzeg	10	8	10	16	7	—	7	25	1631	1705	21	27	7	—	6	8400	11396	8	9	798	320
60. Tarnopol	7	—	10	10	1	—	7	6	213	2399	3	1	1	—	1	500	1600	4	6	104	—
61. Tarnów	2	2	6	8	5	6	6	4	356	7699	8	9	1	470	1	6200	6400	2	6	460	20
62. Tłumacz	3	—	5	3	1	—	—	7	808	1409	2	1	1	—	2	—	2000	1	—	—	10
63. Trembowla	4	—	4	5	—	—	8	2	140	1347	4	6	3	700	2	2150	2500	2	—	100	10
64. Turka	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65. Wadowice	10	3	13	17	4	—	15	14	2032	19674	19	22	6	500	—	14600	7000	—	1	1243	1164
66. Wieliczka	8	5	6	21	8	60½	5	12	692	620	9	10	2	1900	1	5800	6400	6	7	1330	145
67. Zaleszczyki	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1253	1	1	1	—	—	—	4000	—	—	—	—
68. Zbaraż	2	1	3	7	—	—	4	4	174	2089	2	3	6	—	1	—	3900	—	—	—	—
69. Złoczów	3	2	6	4	1	—	12	5	236	8521	5	7	5	680	—	4300	9522	2	4	1664	130
70. Żółkiew	3	2	1	—	1	—	1	2	102	247	1	1	2	—	—	3000	800	—	—	—	—
71. Żydaczów	—	—	1	2	3	—	4	3	708	1907	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
72. Żywiec	7	1	6	8	3	—	6	9	966	4098	10	10	4	2015	—	13800	18000	—	—	1018	—
Razem . .	282	160	385	521	194	2195	474	425	47243	380063	478	509	278	28684	83	369690	588749	199	252	31170	8816

Statystyka Zarządów Kółek rolniczych.

W 1189 Kółkach rolniczych, których sprawozdania podaliśmy, spełniali obowiązki:

przewodniczącego: duchowni w 322 (27·3%), właściciele dóbr w 54 (4%), nauczyciele w 57 (4·6%), włościanie w 594 (50·1%), osoby innych zawodów 140 (12%), nieobsadzone w 22 (2%);
zastępcy: duchowni w 32 (2·6%, właściciele dóbr w 9 (0·6%), nauczyciele w 39 (3·2%), włościanie w 898 (75·9%), osoby innych zawodów w 170 (14·3%), nieobsadzone w 41 (3·4%);
sekretarza: duchowni w 9 (0·6%), właściciele dóbr w 0 (0%), nauczyciele w 221 (18·7%), włościanie w 736 (62%), osoby innych zawodów w 198 (16·4%), nieobsadzone w 25 (2·3%).

Ogólne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych.

Złożyło sprawozdanie z czynności za 1905 rok z 72 powiatów (w 1904 r. 1094)		1.189 Kółek r.	
Wyżej wyszczególnionych 1.189 Kółek liczy członków		52.929	
odbyły w r. 1905 zebrań:			
ogólnych	4.726		
zwyczajnych	20.954		
zarządu	7.021		
Razem zebrań		32.701	
Wartość własnych budynków Kółek rolniczych wynosi			K 635.706
Wartość własnych budynków powiększyła się w porównaniu z r. 1904 o kwotę			„ 52.427
Biblioteki Kółek rolniczych liczą dzieł (r. 1904 — 75.676)	74.993		
Kółka rolnicze prenumerowały czasopism (r. 1904 — 2.614)	2.745		
Kółka rolnicze sprowadziły w r. 1905:			
nasion za kwotę (r. 1904 za kor. 183.585)			K 105.230
nawozów sztucznych za kwotę (r. 1903 za kor. 280.973)			„ 409.011
maszyn i narzędzi rolniczych za kwotę (r. 1904 za kor. 42.703)			„ 37.022
drzew owocowych	sztuk 17.506		
Kółka rolnicze przeprowadziły drenowanie na morgach	2.195		
Z 1.189 Kółek wprowadziło:			
1. nowe odmiany zbóż	282		
2. nawożenie łąk	160		
3. nowe rośliny pastewne	385		
4. zmiany w uprawie	521		
5. robotę krowami	194		
6. wspólne użycie maszyn	242		
Kółka rolnicze posiadają:			
Straży pożarnych	199		
Sklepów prowadzonych we własnym zarządzie	474		
Sklepów oddanych w dzierżawę	425		
Udziały złożone na przedsiębiorstwa handlowe wynoszą (r. 1904 kor. 384.994)			K 380.063
Z dzierżawy sklepów wpłynęło do kasy Kółek roln. (r. 1904 kor. 41 276)			„ 47.243
Trafikę posiada sklepów Kółek rolniczych (r. 1904 — 461)	478		
Sprzedaż wina lub wyszynk prowadzi sklepów Kółek roln. (1904 — 376)	509		
Spzedaż napoi słodzonych „ „ „ „ (1904 — 280)	278		
Zakupiono zboża w Kółkach za (w r. 1904 za 75.946 kor.)			K 28.684
Ubezpieczono od ognia:			
własne budynki Kółek rolniczych na kwotę (w r. 1904 — 357.210 K)			K 369690
towary w sklepach Kółek rolniczych na kwotę (w r. 1904 — 211.304 K)			„ 588749
Kółka rolnicze złożyły w r. 1905 na potrzeby kościołów (w r. 1904 — 25.992 K)		K. 31170	
„ „ „ na cele ogólnego dobra (w r. 1904 — 7.585 K)		„ 8816	
Razem (r. 1904 — 33577)			K 39986

PROTOKÓŁ

z VII. OGÓLNEJ RADY TOWARZYSTWA KÓŁEK ROLNICZYCH

w Tarnopolu w dniach 4. i 5. lipca 1905 r.

Ogólna Rada Towarzystwa Kółek rolniczych, zwołana do Tarnopola na 4. i 5. lipca 1905 r., rozpoczęła się uroczystem nabożeństwem.

Po nabożeństwie przedstawiciele Kółek zgromadzili się na obrady w sali parku miejskiego.

Z członków Zarządu głównego przybyli pp. Artur Zaremba Cielecki, prezes, Dr. Jan Kanty Steczkowski, wiceprezes, Dr. Bronisław Dulęba, sekretarz, Bohdanowicz, Dr. Gargas, Jarosz, Smagała, Dr. Sawczyński, ks. Wesoliński, Wójcik i Żyszkiewicz; z urzędników biura obecni dyr. Adamski i inspektorowie rolniczy Popławski i Wasung.

Zarządy powiatowe zgłosiły 18 delegatów, z których przybyło 10. Kółka rolnicze mianowały 136 delegatów, z których wzięło udział w obradach 105. Prócz tego zgłosiło się na uczestników Ogólnej Rady 42 członków Kółek rolniczych.

Z członków Zarządu głównego usprawiedliwili swą nieobecność już to listownie, już to telegraficznie ks. kan. Biliński, ks. kan. Koleński, ks. Prof. Jelonek, pp. Dr. Tadeusz Pilat, Dr. Głąbiński, Dr. Kulczycki, Prof. Pomorski, Dr. Mikołaj hr. Rey.

Obrady zagaił prezes Towarzystwa p. Artur Zaremba-Cielecki, wspominając, że w tym samym grodzie obradowali już raz przed dziesięciu laty delegaci Kółek rolniczych. W okresie tym dziesięcioletnim postąpiło Towarzystwo ogromny krok naprzód, rozwinęło się, umocniło, pogłębiło i rozszerzyło swą pracę. Dawniej trzeba było Kółkom rolniczym wywalczać prawo obywatelstwa wśród ludu i poniekąd wywierać nacisk, aby włościan dla Kółek zjednać, dziś już lud sam ocenia doniosłe znaczenie Towarzystwa i sam się do niego garnie. Przebyliśmy szczęśliwie okres początkowy, kiedy przezwyciężać było potrzeba tysiące przeszkód, aby wśród trudnych warunków podtrzymać byt Towarzystwa, obecnie rozszerzywszy zrozumienie dla celów i zadań Towarzystwa, opieramy się na silnej podstawie, która nam dozwala pogłębiać działalność rolniczą, handlową i oświatową. Zarząd główny w smutnych dla kraju ostatnich dwu latach klęsk elementarnych obok zwykłych swych czynności rozwinął energiczną akcyę ratunkową. Ze pomoc ta w ostatnim roku, gdy nie mogliśmy zaapelować do ofiarności publicznej, przybrać mogła szersze rozmiary, zawdzięczać to możemy J. Eks. Panu Namiestnikowi. Jako prawdziwie zapobiegliwy gospodarz kraju zaraz w pierwszej chwili dostarczył nam środków na rozpoczęcie akcyi ratunkowej. Za ten czyn, pełen rozumu i serca, zobowiązani jesteśmy złożyć imieniem Towarzystwa wyrazy wdzięczności i podziękowania. Tak, jak podczas akcyi ratunkowej udzielaliśmy pomocy każdemu, kto na nią zasługiwał, tak samo w ogólnej swej działalności Towarzystwo stoi i stać będzie nadal ponad stronnictwami a dla drugiego bratniego narodu zachowuje braterską miłość.

Poświęciwszy następnie gorące wspomnienie ś. p. Maksymilianowi Jackowskiemu i podniósłszy jego olbrzymie zasługi, mowca zaznaczył, że możliwość swobodnej pracy nad podniesieniem dobrobytu rolniczej ludności w naszej dzielnicy zawdzięczamy Monarsze. Wznosi zatem na cześć Cesarza okrzyk.

Powoławszy następnie na sekretarzy Ogólnej Rady ks. kan. Wincentego Jaronia z Gorzyc w powiecie tarnobrzeskim i p. Juliana Malczosa, nauczyciela z Nowosiółki skałackiej, wita jako reprezentanta rządu c. k. radcę Namiestnictwa p. Dyonizego Zawadzkiego, przedstawicieli miasta: burmistrza Puntscherta i jego zastępcę Dr. Mandla, przedstawiciela powiatu wicemarszałka Glogiera, reprezentatów Towarzystw gospodarskiego i rolniczego, delegata Towarzystwa Szkoły ludowej Srokowskiego i przedstawiciela „Sokoła“ Zamorskiego.

Starosta Zawadzki wskutek specyalnego upoważnienia c. k. Namiestnictwa wita Zjazd imieniem rządu i życzy pomyślnych wyników obrad.

P. Puntschert imieniem miasta wyraża swą radość, iż Tarnopol wybrano na miejsce zebrania, a witając delegatów, zapewnia ich o życzliwości dla Towarzystwa.

Ks. Twardowski imieniem ks. Arcybiskupa Bilczewskiego życzy zbożnej pracy Kółek rolniczych jak najlepszych rezultatów.

P. Cieński, prezes Oddziału tarnopolskiego c. k. Tow. gospodarskiego, imieniem Towarzystwa wskazuje na wspólność pracy ekonomiczno-rolniczej i życzy powodzenia obradom.

Podano następnie do wiadomości telegramy nadeszłe od J. Eksc. ks. Arcybiskupa Bilczewskiego, od J. Eksc. ks. Arcybiskupa Teodorowicza, od J. Eksc. Pana Marszałka Stanisława hr. Badeniego, od Zarządu głównego Tow. Szkoły Ludowej, od Prof. Dr. Stanisława Głąbińskiego, od dr. Włodzimierza Kozłowskiego, prezesa c. k. Tow. gospodarskiego i od Prezydyum Ligi pomocy przemysłowej.

Na wniosek del. ks. Dudzińskiego zwolniono sekretarza od odczytania protokołu z VI. Ogólnej Rady w Przemyślu ze względu, że zamieszczony został w rozesłanem sprawozdaniu rocznem.

Nastąpił dalszy punkt porządku dziennego: „sprawozdanie Zarządu głównego z czynności i rachunków za rok 1904“.

Referent Dr. B. Dulęba w obszernem przemówieniu przedstawił, jak praca Towarzystwa potęguje się corocznie i jak rezultaty tej pracy są coraz widoczniejsze. Kółka rolnicze stają się ogniskami zdrowej myśli, rzucanej przez Zarząd główny. Do postępu Towarzystwa przyczyniają się Zjazdy powiatowe i okręgowe i różne kursa, jak weterynarsko-hodowlane, sadownicze i t. p. Dawniej zawiązywano Kółka rolnicze pod hasłem sklepów, dziś akcya Kółek rolniczych spotężniała, bo zatoczyła właściwe sobie kręgi; obecnie za główne zadanie uważamy podniesienie rolnictwa. Poważną rolę w działalności Towarzystwa odgrywa akcya pośrednictwa w nabywaniu artykułów rolniczych. Kółka rolnicze torują drogę spółkom mleczarskim, starają się wedle swej możności o podniesienie hodowli, współdziałają w organizacyi ochotniczych straży pożarnych. Następnie przedstawia referent najwydatniejsze objawy samopomocy wśród członków Kółek, wreszcie z uznaniem podnosi wydatną działalność biura Towarzystwa i składa podziękowanie dyrektorowi i urzędnikom za sumienną i rzetelną pracę.

Nad sprawozdaniem Zarządu rozwinęła się długa i ożywiona dyskusya.

Del. Jan Morawski z Hołoska wielkiego żalił się, że Zarządy Kółek rolniczych przyjmują nieraz na członków ludzi, którzy nietylko nie pracują, ale nawet szkodzą stowarzyszeniu; doradza zatem większą przezorność w przyjmowaniu członków; domaga się zarazem ściślejszej kontroli przez Zarząd główny nad użyciem zapasowych funduszów w poszczególnych Kółkach.

Del. Franciszek Magryś z Handzlówki radzi, aby każde Kółko rolnicze starało się o własny dom; w tych usiłowaniach o wytworzenie własnej siedziby dla stowarzyszenia powinny się Kółka rolnicze wzajemnie wspierać.

Del. Bogusław Cieński z Łoszniowa wskazuje na potrzebę jak najściślejszego kontaktu między Zarządem głównym a Kółkami.

Del. Antoni Smagała z Trzciany uważa za wskazane, aby Kółka rolnicze stawiały sobie domy za własne pieniądze, zbierając na ten cel fundusze wśród członków, podobnie jak to czynią po miastach „Sokoły“, oświadcza się zaś przeciw budowaniu za fundusze pożyczane lub z pomocą subwencyi.

Del. Jan Nebelski ze Złoczowa uskarża się na obojętność inteligencyi miejskiej dla sprawy Kółek rolniczych. Zarządy powiatowe szukają pomocy, aby agendy swe łatwiej spełniać mogły przez podział pracy między większą ilość osób, niestety uzyskać jej nie mogą; wobec tego nie mogą przeprowadzać lustracyi Kółek tak często, jak tego potrzeba wymaga; zaradzić potrzebie mogłoby jedynie utworzenie lustratorów okręgowych; stawia wniosek:

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby podjął starania o kreowanie posad stałych lustratorów na kilka okręgów i na ten cel żądał od władz wydatniejszych subwencyi“.

Del. Wojciech Jeleń z Lubczy wyraża uznanie dla ruchliwej działalności Zarządu głównego, ubolewa zaś nad zastojem w niektórych Zarządach powiatowych; to jest powód, że Towarzystwo w wielu kierunkach chroma, są bowiem czynności, które należycie przeprowadzić mogą tylko Zarządy powiatowe, jako dokładnie obeznane z lokalnymi stosunkami.

Del. ks. kan. Wojnarowicz z Dunajowa zwraca na to uwagę, że przed laty do każdego Kółka trzeba było werbować członków, obecnie z coraz więcej rosnącem znaczeniem Kółek jest przynależność do Kółka poniekąd zaszczytem; z tego powodu uważa za wskazane nie nadawać nowo przystępującym członkom pełni praw, stawia zatem wniosek:

„Ogólna Rada uchwala, że członek przyjęty do Kółka rolniczego dopiero po pół roku — gdy się okaże gorliwym członkiem — dostępuje prawa głosu stanowczego“.

Del. Michał Mięsowicz z Krosna, uznając wydatną pracę lustratorów, uważa za konieczne, by Zarząd główny do każdego nowo powstającego Kółka posyłał lustratora. Stawia wniosek:

„Ogólna Rada wzywa Zarząd główny do dołożenia usilnych starań, by bezpośrednio po otrzymaniu wiadomości o zawiązaniu nowego Kółka delegował na miejsce urzędnika biura swego, a tylko w wyjątkowych wypadkach na podstawie specyalnej uchwały czynił wyjątki dla tych powiatów i miejscowości, gdzie jest pewność, że delegat powiatowy, dokładnie obeznany ze sprawami Towarzystwa, przeprowa-

dzi na zdrowych podstawach założenie Kółka i udzieli członkom wszechstronnych informacyi o wszelkich gałęziach działalności stowarzyszenia".

Del. Marcin Łaba z Czyszek omawia sprawę przyjmowania nowych członków do Kółka z powołaniem się na odnośne przepisy statutu.

Del. Leonard Turski z Petrykowa podnosi z uznaniem opiekę, którą Zarząd główny roztacza nad Kółkami rolniczemi, a zarazem zaznacza, że nie należy się ogólnie uskarżać na wszystkie Zarządy powiatowe, gdyż wiele z nich pracuje z całem poświęceniem.

Del. Stanisław Baranowski z Zimnowódki domagał się zorganizowania sprzedaży produktów rolniczych, pochodzących z małej własności.

Del. Władysław Wąsowicz z Suchodołu wystąpił przeciw wyborowi Tarnopola na miejsce Ogólnej Rady oraz przeciw porze zebrania. W sprawach oświatowych oświadczył się za oddaniem tej gałęzi działalności czytelniom Tow. Szkoły ludowej.

Del. Jan Piątek z Trzciany występuje stanowczo przeciw utrudnieniu w przyjmowaniu członków do Kółek; jeszcze jest wiele ludu ciemnego, trzeba go przygarniać do Kółek a nie odtrącać, gdyż dopiero zetknąwszy się raz po raz z rozsądniej myślącymi, nabierze zrozumienia, do czego Kółka służą; zwraca uwagę, że za wiele się mówi o sprawach ogólnej natury a za mało o czysto rolniczych; w sprawach hodowlanych niejedno nam dolega, a to dziś podstawa gospodarstw; podnosi, ile to strat ponoszą włościanie już z tego powodu, że po miejscach targowych nie ma wag bydlęcych.

Del. Jan Ziemniak z Sambora oświadcza się za zakładaniem spółek handlowych.

Jan Dyląg wskazuje, jak wiele zawdzięczają Kółka rolnicze wielkopolskie wspólnemu zwiedzaniu gospodarstw; stawia wniosek:

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby wedle możności wpływał na częste organizowanie wycieczek przez członków Kółek rolniczych celem zwiedzania gospodarstw rolnych tak włościańskich, jak też i większych posiadłości, nietylko wzorowo prowadzonych, lecz także mniej postępowo, by naocznie się przekonać, co może zdziałać na polu rolnictwa praca wytrwała".

Del. Franciszek Wójcik omawia kierunek oświatowy; mimo pracy różnych towarzystw lud jeszcze zakupuje po miejscach odpustowych i jarmarkach powiastki bez wartości i senniki; przeciwdziałać temu powinni delegaci Kółek i starać się o szerzenie dzieł dobrych i pożytecznych.

Del. Jan Kołek z Łańcuta podnosi znaczenie sadownictwa i należycie prowadzonych szkółek drzew owocowych,

Del. Antoni Inglot z Albigowej ocenia korzyści, które odnoszą gospodarze z przynależenia do Kółek, żaden skarżyć się nie może, że brak mu fachowej porady i wskazówek; w gorszem położeniu są nasze gospodynie a przecież one to właśnie tworzą trzy węgły domu, od nich zależy wychowanie przyszłych pokoleń; na cały kraj mamy tylko jedną jedyną szkołę dla gospodyń wiejskich, zbawienne jej oddziaływanie jest widoczne, bo zupełnie inaczej przedstawia się chata, w której ster dzierży niewiasta z ukończoną szkołą; kończy wnioskiem:

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby zakładanie szkół gospodyń wiejskich po powiatach jak najusilniej popierał".

Del. Kasper Wojnar przedstawia życzenie, aby Zarząd główny poczynił starania w Namiestnictwie, by żandarmerya nie czyniła trudności przy sprzedaży książek ogólnie kształcących i patryotycznych po kramach w miejscach odpustowych i na jarmarkach.

Del. Adam Froń z Humnisk podnosi jako ogólne żądanie członków, by do tych Kółek rolniczych, które prowadzą przedsiębiorstwa handlowe, przynajmniej raz na rok Zarząd główny delegował lustratora handlowego.

Del. Franciszek Gorczyca z Kulparkowa stawia wniosek:

„Ogólna Rada wzywa Zarząd główny o dołożenie wszelkich starań, by magazyny wojskowe zapasy żytnich otrąb odstępowały Zarządowi głównemu T. K. r. celem odprzedaży członkom Kółek rolniczych".

Del. Karol Szuszkiewicz z Pustomyt porusza sprawę organizacyi Kółek rolniczych, następnie omawia szereg spraw, które tylko ubocznie dotyczą Kółek rolniczych: a więc rozwinięcie energiczniejczej akcyi w sprawie kas Raiffeisena, pouczenie o uzyskaniu poczt, pośrednictwo w wyrabianiu pożyczek w Banku krajowym, szerszy zakres działania w sprawie mleczarstwa.

Na tem zakończono przedpołudniowe posiedzenie. Podczas dyskusyi nad sprawozdaniem przeprowadzono wybór komisyi-matki, której poruczono przedstawienie 18 kandydatów na członków Zarządu głównego w następnem trzechleciu. Na wniosek ks. kan. Jaronia powołano do komisyi pp. Zbigniewa Horodyńskiego, ks. Wojnarowicza, Jana Nebelskiego, i Michała Mięsowicza jako reprezentantów Zarządów powiatowych, delegatów Franciszka Sawę, Michała Olearczyka, Michała Miazgę, Antoniego Inglota, Leonarda Turskiego, Władysława Gawrońskiego, ks. Franciszka Szewczyka i Andrzeja Tyszkowskiego jako reprezentantów Kółek rolniczych, pp. Franciszka Wójcika i Gabryela Jarosza jako reprezentantów Zarządu głównego. W ten sposób komisya matka składała się z dwóch duchownych, 1 właściciela dóbr, 1 dzierżawcy dóbr, 1 przedstawiciela mieszczaństwa, 2 przedstawicieli nauczycielstwa i 7 włościan. Komisya ukonstytuowała się, wybierając przewodniczącym p. Zbigniewa Horodyńskiego, zastępcą ks. Wojnarowicza, sekretarzem p. Jana Nebelskiego.

Drugie popołudniowe posiedzenie zagaił p. prezes Cielecki o godzinie wpół do 4. Przed przystąpieniem do porządku dziennego zakomunikował delegatom, że Dr. Klakurka z Myślenic, który miał referować o „niepodzielności gruntów“, nadesłał telegraficzne powiadomienie, iż na Ogólną Radę przybyć nie może. W myśl uchwały, powziętej na posiedzeniu Zarządu głównego, referat usunięty zostaje z porządku dziennego Ogólnej Rady.

Przystąpiono do dokończenia dyskusyi nad sprawozdaniem.

Red. Jan Stapiński jako delegat Kółka rolniczego z Iskrzyni zaznacza, że z działalności Towarzystwa jest zupełnie zadowolony, składa zatem Bóg zapłać Zarządowi głównemu za jego kierowniczą pracę, jednak pomimo, iż są sprawy, w których razem iść powinniśmy, od krytyki wstrzymać się nie może, nie chcąc, abyśmy się stali towarzystwem wzajemnej adoracyi. Statystyka Kółek wykazuje, że Towarzystwo Kółek rolniczych jest instytucyą wybitnie ludową, z tego zatem faktu należy przedewszystkiem wyciągnąć odpowiednie konsekwencye. Z zamknięć rachunkowych i preliminarzy Tow. Kółek rolniczych widoczne, że Kółka rolnicze korzystają w porównaniu z innemi Towarzystwami z bardzo szczupłych dotacyi; życzliwość rządu i kraju dla Towarzystwa jest przeważnie platoniczna, objawia się głównie w słowach a nie w funduszach; pod tym względem domagać się należy stanowczej zmiany. Zarzuty, jakoby Kółka rolnicze nie były Towarzystwem ściśle rolniczem, są bezpodstawne, gdyż nawet ich działalność handlowa powstała celem obrony rolnictwa przed wyzyskiem; wszystkie zabiegi rolników o podniesienie dobrobytu tak długo będą na nic, póki pijawek z naszego otoczenia nie usuniemy; uwzględnić dalej należy, że środki, uzyskane z przedsiębiorstw, służą na powiększenie działalności rolniczej. Scentralizowanie wszelkiej działalności w Zarządzie głównym uważa za szkodliwe; ze względów oszczędnościowych należy posługiwać się przy zawiązywaniu Kółek rolniczych, przy lustracyach handlowych i rolniczych czynnikami miejscowymi; odpowiednich pracowników dla powiatów i okręgów się znajdzie. Podnosi dalej wielką wartość „Przewodnika Kółek rolniczych“ i zaznacza, że pismo to warte 10 K., a nie 2 K. rocznie.

Dyr. Adamski wskazuje poprzedniemu mowcy, że żądania decentralizacyi stoją w sprzeczności z żądaniami, podniesionemi na rannem posiedzeniu przez różnych delegatów; rano pod nieobecność p. Stapińskiego liczne głosy oświadczały się jeszcze za większą centralizacyą i za ściślejszym jeszcze kontaktem między Zarządem głównym a Kółkami. Niektóre sprawy już obecnie załatwia Zarząd główny miejscowemi siłami tam naturalnie, gdzie siły te dorosły zadaniu, i cytuje na to przykłady. Wyjaśnia dalej del. Wąsowiczowi powody, które skłoniły Zarząd główny do zwołania Rady w Tarnopolu oraz przedstawia, że wobec powolnego nadsyłania sprawozdań przez Kółka z największym tylko wysiłkiem przygotować można obszerne sprawozdanie roczne na koniec czerwca, a więc prędzej Ogólnej Rady zwołać nie można. W kierunku oświatowym zdać Towarzystwo nie może swych agend na Tow. Szkoły ludowej, gdyż ma silniejszy kontakt z ludem, niż innne Towarzystwa, które rozwijają bardzo często swą działalność dopiero przy pomocy Kółek rolniczych.

Prezes Cielecki staje w obronie Towarzystw gospodarskiego i rolniczego i polemizuje z wywodami del. Stapińskiego.

Del. Bogusław Cieński zarzuca p. Stapińskiemu złą wolę; ze sprawozdań Towarzystw, które zaczepił, może się przekonać, że główna część funduszów idzie na cele małej własności.

Dr. Dulęba, jako referent sprawozdania, zabrał ostatni głos, aby omówić wniesione postulaty, oraz odeprzeć podniesione zarzuty. Zaznaczywszy na wstępie, że kwalifikowanie członków i ograniczanie ich praw jest przeciwne statutowi, wykazywał, że Zarząd główny używa także sił miejscowych tak w kierunku podniesienia rolnictwa, jak i w handlowo-przemysłowym, o ile są odpowiednie. Co do handlu, jest on w akcyi Towarzystwa podporządkowany akcyi rolniczej, jednak ze względu na wzrost wymagań postanowiono na ostatniem posiedzeniu Zarządu głównego zwołać konferencyę wybitnych działaczy na polu handlowem w sprawie uzupełnienienia obowiązującej instrukcyi handlowej. O zakładaniu powiatowych hurtowni tylko tam myśleć można, gdzie istnieje większa liczba przedsiębiorstw handlowych Kółek. — Wszystkie wniesione wnioski zbadane zostaną przez Zarząd główny; usilnem staraniem Zarządu głównego będzie zadosyć uczynić wedle możności życzeniom wnioskodawców.

Po zamknięciu dyskusyi udzielono Zarządowi głównemu na wniosek del. Stapińskiego absolutoryum i podziękowano za skuteczną pracę.

Prezes komisyi-matki p. Horodyński przedkłada listę członków Zarządu głównego na trzechlecie 1905—1908 a zarazem imieniem komisyi składa podziękowanie Dr. Stefczykowi za pracę w Zarządzie głównym i wyraża żal, że ustąpił z grona członków Zarządu.

Dr. Stefczyk oświadcza, że czuje się uszczęśliwionym tem podziękowaniem; chwilowe nieporozumienie, wywołane przebiegiem obrad na zeszłorocznej Ogólnej Radzie, zostało usunięte, oświadcza zatem gotowość do dalszej pracy w Kółkach.

Del. Jan Stapiński przedkłada drugą listę kandydatów.

Do komisyi skrutacyjnej powołani zostali pp.: ks. kanonik Wojnarowicz, Zbigniew Horodyński, Franciszek Wójcik, Tomasz Dul, Piotr Salawa.

Następiło tajne głosowanie listami, w którem udział wzięło 91 delegatów Kółek rolniczych,

9 delegatów Zarządów powiatowych i 12 członków Zarządu głównego.

Przeszła lista komisyi-matki 69 głosami przeciw 43 oddanym na listę del. Stapińskiego. Wybrani zostali pp.: 1. Artur Zaremba Cielecki, 2. Dr. Bronisław Dulęba, 3. Dr. Zygmunt Gargas, 4. Dr. Stanisław Głąbiński, 5. Gabryel Jarosz, 6. Prof. Józef Mikułowski Pomorski, 7. Dr. Mikołaj hr. Rey, 8. Antoni Smagała, 9. Grzegorz Sowa, 10. Dr. Jan Kanty Steczkowski, 11. Jerzy Dobczyc Turnau, 12. Ks. Adam Wesoliński, 13. Franciszek Wójcik, 14. Prof. Tomasz Rylski, 15. Dr. Stanisław Grabski, 16. Michał Mięsowicz, 17. Dr. Jan Pawlikowski, 18. Telesfor Adamski.

Trzecie posiedzenie zagaił p. prezes dnia 5. lipca o godzinie 9. rano i podał do wiadomości delegatów pisma radcy dworu Dra Tadeusza Pilata, prezesa Wydziału krajowego, i Władysława Struszkiewicza, radcy dworu z c. k. ministerstwa rolnictwa, z życzeniami pomyślnych obrad.

Po oznajmieniu delegatom wyniku wyborów do Zarządu głównego na trzechlecie 1905—1908, złożył p. Horodyński w imieniu komisyi rewizyjnej sprawozdanie o lustracyi ksiąg i kasy Zarządu głównego oraz zamknięcie rachunków za rok 1904. Na wniotek referenta udzielono Zarządowi głównemu absolutoryum z rachunków. Na wniosek p. Wójcika wybrano do komisyi rewizyjnej przez aklamacyę na rok 1906 pp.: Karola d'Abancourt, Leopolda Wilimowskiego i Bolesława Żardeckiego.

Del. Stapiński odnośnie do dokonanych wyborów członków Zarządu głównego podnosi zasługi nauczycielstwa ludowego około Kółek i domaga się, by na przyszłość (jeżeli to już obecnie przeoczono) powołano przedstawiciela nauczycielstwa w skład Zarządu głównego.

Prezes p. Cielecki zwraca uwagę, że obecna rezolucya p. Stapińskiego już spóźniona, właściwe forum, przed które należało wczoraj wystąpić z życzeniem, była komisya-matka.

Dr. Dulęba wyjaśnia p. Stapińskiemu, że mimo, iż na razie nie wszedł do Zarządu głównego żaden reprezentant nauczycielstwa, to jednak w uzupełnieniu Zarządu głównego w żądanym kierunku nic nie stoi na przeszkodzie. Tak samo przed trzema laty nie wyszedł z wyboru żaden przedstawiciel nauczycielstwa, na mocy jednak §. 36. statutu kooptowano do Zarządu głównego p. Feliksa Żyszkiewicza, kierownika szkoły w Prusach. Delegat Stapiński może być zatem spokojny, gdyż Zarząd główny, uznając w całej pełni zasługi pp. nauczycieli ludowych, powoła z pewnością do swego grona znów ich przedstawiciela.

Przystąpiono do dalszego punktu porządku dziennego, do referatu o włościach rentowych.

Referent Dr. Jan Henryk Sawczyński w obszernym wywodzie przedstawił najpierw cel ustawy o włościach rentowych: dąży ona do zachowania średniego gospodarstwa rolnego od rozbicia i do wytworzenia średniej własności włościańskiej. Innych celów ustawa nie ma na oku. Przez dzielenie gruntów średni stan włościański ciągle zanika. Sejm musiał obmyśleć środki zaradcze, gdyż oświata, kultura i dobrobyt kraju opierają się na ludziach średniej zamożności. Przymusu niedzielenia nie można narzucić, obowiązkiem jednak kraju ułatwić wytworzenie średnich gospodarstw. Do tego celu służyć mają pożyczki rentowe. Rozłożone na długi szereg lat nastręczają dogodną spłatę. Kto jednak z pożyczki rentowej chce korzystać, musi się zobowiązać do niepodzielności gruntu tak długo, jak długo na włości pożyczka ciąży. Referent omawia następnie warunki uzyskania pożyczki, terminy spłaty, oprocentowanie pożyczki i działalność komisyi rentowej. — Za wyczerpujące przedstawienie rzeczy nagrodzono referenta hucznymi oklaskami.

Rozpoczęła się dyskusya.

Del. Tadeusz Dul z Grębowa występuje przeciw włościom rentowym, ponieważ narzucają niepodzielność gruntów.

Del. Głowacki z Łężan przemawia w tym samym duchu, co poprzedni mowca i żąda jeszcze niektórych wyjaśnień o ustawie.

Del. Antoni Smagała przedstawia przykłady dobrowolnego zaprowadzenia niepodzielności grnntów i korzyści tego; ustawy o włościach rentowych nie powinien się nikt obawiać, bo nikt nie przymusza do zaciągania pożyczki rentowej, przynaglającej do utrzymania gruntu w całości.

Del. Ks. Skwierczyński z Mogielnicy zwraca uwagę delegatów, że podobnie, jak przy ślubie, podstawowym warunkiem jest dobra i nieprzymuszona wola, tak samo i przy włości rentowej. Kto nie ma woli wziąć na siebie więzów włości rentowej, ten nie potrzebuje się kłopotać zobowiązaniami, które włość nakłada. Kraj daje pieniądze na bardzo dogodnych warunkach, ale na to, by osiągnąć zamierzony cel; kontrolę nad rentowemi gospodarstwami przeprowadzać musi, aby nie było nadużyć. Ubolewać trzeba, że wielu włościan żywi podejrzenie wobec tej pożytecznej ustawy; dopatrują się plam na słońcu, a równocześnie pozwalają na to, że lichwiarskie banki po miasteczkach ich rujnują. Kto na własnym gruncie chce być wyrobnikiem małomiasteczkowych lichwiarzy, kto chce płacić wysokie procenta a mieć krótkoterminowe pożyczki, temu nikt nie nakazuje udawać się o pożyczkę rentową.

Del. Maciej Krzciuk z Sikorzyc stawia referentowi pytanie, kiedy ustawa wejdzie w życie, kto będzie taksatorem przy zaciąganiu pożyczek i jakie dokumenty będą potrzebne celem uzyskania pożyczki.

Del. Antoni Inglot z Albigowej wyjaśnia delegatom Dulowi i Głowackiemu, że ustawa o włościach rentowych jest już uchwalona i sankcyonowana, przeto obecnie zmienić w niej nic już nie można; referat służył na to, aby zapoznać

delegatów z obowiązującymi przepisami ustawy; jeszcze raz podnosi, że ustawa zobowiązywać będzie tylko tych, którzy dobrowolnie się zgodzą albo na zamianę swego gospodarstwa, czy to w części, czy też w całości na włość rentową, albo na nabycie nowego gospodarstwa, jako włości rentowej.

Del. Jan Stapiński w dłuższem przemówieniu przedstawia najpierw, że sprawa nienipodzielności gruntów, o ile stoi w łączności z ustawą o włościach rentowych, straciła swe niebezpieczne cechy i ograniczona została do minimum; włość rentowa może być w całości spłacona po 10 latach; jeżeli nabywca posiada kapitał, może zatem już po tym upływie czasu rozporządzać wedle swej woli zakupionem gospodarstwem; może nawet prędzej osiągnąć swobodę ruchów, gdyż niedopełnieniem warunków nabywca zmusi komisyę rentową do wypowiedzenia umowy. Delegaci Dul i Głowacki mieli racyę, występując przeciw zachwalaniu pożyczek rentowych, gdyż łatwość pożyczek jest nieraz powodem ruiny gospodarstwa. Słusznie mówi przysłowie: „dobry zwyczaj — nie pożyczaj". Dla włościan jednak nowa ustawa o tyle jest pożyteczna, że pozwoli uregulować parcelacyę. Mówca wątpić jednak musi w wydatne wyniki tej ustawy dla włościan z dwu powodów. Kapitał pięciomilionowy, wyznaczony na wprowadzenie włości rentowych, jest przedewszystkiem kwotą zanadto małą, znaczy on tyle, co mucha wobec 80 milionów koron, będących w obrocie na zakupno gruntów. Po drugie chłopom i z tych 5 milionów nie wiele się dostanie, gdyż właściciele średnich gospodarstw i folwarków już teraz czynią zabiegi około pozyskania pożyczek rentowych, gdyż włością rentową może być gospodarstwo o 120 ha. czyli 240 morgach. Jednak i o to, co dla chłopów kapnie, ubiegać się należy, bo jest sposobność podniesienia swego dobrobytu a powodów do obawy w ustawie niema. — Na tem zakończono trzecie posiedzenie.

Czwarte i ostatnie posiedzenie rozpoczęło się o godzinie pół do 4. Zanim przystąpiono do dalszej dyskusyi, załatwiono kilka innych spraw. I tak:

Del. Ks. Kan. Wojnarowicz podnosi, iż dla delegatów Kółek rolniczych jest ogromnie utrudnione przybycie na Ogólną Radę, ponieważ Ministerstwo kolei nie chce przyznać żadnych zniżek. Ubolewanie nasze i żal z powodu tego utrudnienia musimy zaznaczyć. Stawia zatem wniosek o wysłanie do c. k. Ministerstwa rolnictwa następnego telegramu:

„Ogólna Rada Kółek rolniczych uprasza usilnie o wyjednanie na przyszłość zniżek w ministerstwie kolei dla uczestników zjazdu. Odmowne załatwienie podań boleśnie odczuwamy i widzimy w tem ciężkie pokrzywdzenie Kółek".

Wniosek ten jednogłośnie przyjęto i telegram w powyżej podanem brzmieniu natychmiast wysłano.

Dyr. Tel. Adamski zdał następnie sprawozdanie z akcyi ratunkowej. Pomijając szczegóły ogłoszone drukiem w sprawozdaniu rocznem, omówił główne zasady hurtownego handlu i przedstawił role, jakie odgrywają producenci, hurtowni handlarze i pośrednicy, czyli faktorzy, i na tem tle objaśnił, kiedy i dlaczego można, było kupować otręby wprost z młynów, kiedy korzystniej wypadało nabywać je od hurtowników, a kiedy posługiwać się należało faktorami, aby na oznaczony termin otrzymać towar czy to z młynów, czy też z drugiej, a nawet trzeciej ręki. Mylne jest zapatrywanie Kółek rolniczych, że byle zwrócić się do źródła, to jest wprost do producenta, to towar najtaniej i zaraz otrzymać można. Aby zawiązać stosunki z producentami, na to trzeba znać zawczasu zapotrzebowanie Kółek i zawierać umowy na dostawę większej ilości w pewnych, oznaczonych terminach. W czasie akcyi ratunkowej zwracano się kilkakrotnie do Zarządów Kółek, aby przynajmniej w przybliżeniu podały, ile i jakiej paszy będą potrzebowały w najbliższych miesiącach, aby na tej podstawie można było poczynić zakupna, niestety jednak wezwań tych nie uwzględniono. Stąd też akcya była ogromnie kłopotliwa, bo wprost na domysł trzeba było przeprowadzać zakupna; nieraz zachodziła obawa, że zapasy, nabyte na pewien termin, nie znajdą nabywców, to znowu napływ zamówień był tak znaczny, że zakupione zapasy zaledwie częściowo je pokrywały.

Sprawozdanie przyjęto do wiadomości, a na wniosek Dr. Dulęby Ogólna Rada złożyła podziękowanie p. Adamskiemu za kierownictwo akcyą ratunkową.

Przystąpiono do dalszej dyskusyi nad referatem o włościach rentowych.

Del. Jan Wasung omawia obszernie korzyści pożyczek rentowych i stawia następujący wniosek:

„Ogólna Rada poleca Zarządom powiatowym i delegatom powiatowym, by na najbliższych zebraniach powiatowych i okręgowych postawiono na porządku dziennym sprawę włości rentowych i starano się gruntownie zapoznać członków z ustawą".

Ref. Dr. Jan Henryk Sawczyński udziela najpierw wyjaśnień na różne przez delegatów postawione pytania a następnie zbija zarzuty, stawiane przez del. Stapińskiego. Uznaje wprawdzie słuszność przysłowia: „piękny zwyczaj — nie pożyczaj", jednak zwraca uwagę, że pożyczka pożyczce nie równa. Zarzut, że fundusz pięciomilionowy na włości rentowe jest po prostu drobnostką, uznać należy za bezpodstawny. Na rzecz nową, mającą dopiero być wprowadzoną w życie, kraj na razie nie potrzebował wyższej kwoty przeznaczać. Niech fundusz ten zostanie wyczerpany, a z pewnością Sejm uchwali dalsze dotacye, jakie się okażą potrzebne. Trudno walczyć słowami z tą częścią przemowy p. Stapińskiego, która się opiera nie na faktach, lecz

na podejrzeniach. Del. Stapiński zna jako poseł dokładnie ustawę i wie, że największa włość rentowa może obejmować 60 ha czyli 120 morgów, mimo to mówił tu o włości 240-morgowej, opierając się na tem, że w rodzinie mąż może nabyć osobno włość rentową i żona osobno. Nie wspomniał jednak, że w tym wypadku każde gospodarstwo musi stanowić odrębną dla siebie całość, a więc mieć osobne zabudowania gospodarskie, sprzęty i t. d. Bez dania koniecznych wyjaśnień rzucił tą cyfrą, by łatwiej upozorować swe insynuacye, że dla chłopów mało co kapnie na włości, bo w pierwszym rzędzie będą uwzględniani właściciele średnich gospodarstw i folwarków. Del. Stapiński zna przecież stosunki życiowe i potrzeby różnych warstw społeczeństwa, więc wie dobrze, że były obszarnik nie będzie się garnął do włości rentowych, choćby o maximum parceli. Przyszłość wykaże, że insynuacye del. Stapińskiego były bezpodstawne; posługiwanie się taką bronią przy omawianiu rzeczy, uznanej za pożyteczną, jest w każdym razie nie na miejscu.

Na wniosek del. Gabryela Jarosza złożono podziękowanie p. referentowi za wyczerpujące omówienie sprawy, jak również p. Stapińskiemu, że przyczynił się do wyświetlenia zasadniczych punktów ustawy.

Uchwalono dalej wniosek posła Skołyszewskiego o ogłoszeniu referatu Dra Sawczyńskiego w „Przewodniku“ i o wydanie osobno w broszurce, celem zapoznania włościan z ustawą. Przyjęto również podany wyżej wniosek p. Wasunga.

Przystąpiono do następnego punktu dziennego, do sprawozdania nad wnioskami, uchwalonymi przez VI. Ogólną Radę w Przemyślu i do załatwienia wniosków, zgłoszonych na tegoroczną Radę.

Referent Dr. Bron. Dulęba omówił z kolei wszystkie wnioski z Ogólnej Rady w Przemyślu, a więc sprawy mleczarstwa, obrony pożarnej, spółek handlowych, trafik, starań o podwyższenie subwencyi i przedstawił, które wnioski i jak załatwiono, a obok tego podał powody, które nie pozwoliły wykonać życzeń, zawartych w innych wnioskach. Następnie poddał rozpatrzeniu wnioski, zgłoszone na VII. Ogólną Radę i postawił wiosek o przekazanie ich Zarządowi głównemu.

Sprawozdanie przyjęto z podziękowaniem do wiadomości. Po załatwieniu tych spraw del. Stapiński postawił wniosek:

„Ogólna Rada Tow. Kółek rolniczych oświadcza się przeciw przedłużeniu prawa propinacyi“.

Prezes p. Cielecki wyjaśnia, że wniosek ten jako niezgłoszony we właściwym, statutem przepisanym czasie nie może być poddany pod obrady. Wniosek ten jednak może być przekazany do rozpatrzenia Zarządowi głównemu. — W ten sposób też Ogólna Rada wniosek załatwiła.

Del. Franciszek Magryś porusza sprawę wyrobu dachówki cementowej.

Del. Franciszek Wójcik podaje do wiadomości, że w sprawie tej Wydział krajowy wydał okólnik do Rad powiatowych; okólnik ten należy ogłosić w „Przewodniku“.

Del. Stapiński ostrzega przed zakupnem dachówek cementowych w fabryczkach żydowskich.

Dr. Mandel daje informacye o kosztach dachówki cementowej i o korzyściach wyrobu jej we własnym zarządzie. W powiecie tarnopolskim koszta pokrycia na 1 m^2 wynoszą przy zakupnie od fabrykanta 70 ct., przy własnym wyrobie 45 ct. Wzywa delegatów, aby używali do wyrobu wyłącznie cementu krajowego.

Po tej przemowie, przyjętej żywymi oklaskami, prezes zamknął obrady VII. Ogólnej Rady, wzywając delegatów, by byli apostołami pracy nad podniesieniem ludu i aby ożywieni duchem zgody unikali wprowadzania do Kółek polityki. Kończy życzeniem szczęśliwego i obfitego żniwa. Reprezentacyi miasta i Komitetowi przyjęcia składa podziękowanie za udzieloną gościnę.

Imieniem włościan del. Inglot z Albigowej złożył w prostych i serdecznych słowach podziękowanie p. Cieleckiemu za trudy przewodnictwa i za wytrwałą i pełną poświęcenia pracę dla dobra ludu.

W Tarnopolu dnia 5. lipca 1905.

Przewodniczący:

Artur Zaremba-Cielecki m. p.

Sekretarze:

Ks. Wincenty Jaroń m. p. *Władysław Malczos m. p.*

SPIS RZECZY.

PORZĄDEK DZIENNY

VIII. Ogólnej Rady Towarzystwa Kółek rolniczych

w Jarosławiu dnia 3. i 4. lipca 1906.

1. Zagajenie Ogólnej Rady.
2. Odczytanie protokołu z VII. Ogólnej Rady.
3. Sprawozdanie Zarządu głównego z czynności i rachunków za rok 1905.
4. Sprawozdanie komisyi rewizyjnej na rok 1905.
5. Wybór komisyi rewizyjnej na rok 1906.
6. Referaty:

a) „Czem Kółka rolnicze stoją i wskutek czego upadają?“ referent: Dr. Bronisław Dulęba.

b) „O potrzebie organizacyi powiatowej i zakresie jej działania“ — referent Dr. Stanisław Grabski.

c) „W jaki sposób umocnić i utrwalić działalność handlową Towarzystwa“ — referent: Dyr. T. Adamski.

d) „O działalności rolniczej Towarzystwa i ubocznych gałęziach gospodarstwa“— referenci: prof. Pomorski i Obrębski.

7. Sprawozdanie o wnioskach, przekazanych Zarządowi głównemu przez VII. Ogólną Radę.
8. Sprawa wniosków, zgłoszonych na VIII. Ogólną Radę.